

විනයපිටකයෙහි

සවැනි ග්‍රන්ථය

පරිවාරපාළි

(2 කාණ්ඩය)

ලංකා බෞද්ධ මණ්ඩලයේ ආරාධනයෙන්

පොල්ගහවෙල විද්‍යාපීඨය පරිවේණාධිපති

කෙසෙල්වතුගොඩ ශ්‍රී රතනජොතාභිධාන

නායකසථවිරපාදයන් වහන්සේ විසින් කරනලද

සිංහල පරිවර්තනය

ත්‍රිපිටක සම්පාදන මණ්ඩලය

විසින්

පාසංගොධන සුවික වැ සංස්කරණය කරන ලදී

ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජය

මගින් ප්‍රකාශිත යි

බු.ව. 2522

ක්‍රි. ව. 1979

Buddhajayanti Tripitaka Series, VI

SIXTH BOOK

of

VINAYA PITAKA

Part II

PARIVĀRA-PĀLI

with

THE TRANSLATION

by

The Venerable

KESELVATUGODA RATANAJOTI NAYAKA THERO

REVISED AND EDITED

by

THE TRIPITAKA BOARD

PUBLISHED

UNDER THE PATRONAGE

OF

THE DEMOCRATIC SOCIALIST REPUBLIC OF SRI LANKA

B.E. 2522

C.E. 1979

විනයපිටකේ

පරිවාරපාළි

දුතියො භාගො

විනයපිටකසෙහි

පරිවාරපාළිය

විතිය භාගය

“තථාගතපපච්ඡේදකො භික්ඛවෙ, ධම්මවිනයො විවටො විරොචති,
නො පටිච්ඡනෙනා”

“මහණෙනි, තථාගතයන් වහන්සේ විසින් දෙශනා කරන ලද ධර්මය
හා විනය විවෘත වූයේ බබළයි, වැසුණේ නො මැ බබළයි”

(අභිගුත්තරනිකාය, තිකනිපාක - භරණ්ඩුවර්ග, 9 සූත්‍රය)

පටුන

CONTENTS

	පිටුව
සංස්කාරක නිවේදනය හා සංඥාපනය	ix
ත්‍රිපිටක සම්පාදක මණ්ඩලය	xi
පාළි භෝධිය	xii
සංකේත නිරූපණය	xiii
විෂය සූචි	xv
පරිවාර, පෙළ හා පරිවර්තනය	2-319
භාෂාදිපාද සූචි	323-327
විසේෂපද්‍රාක්කමණිකා	328-341
ශුද්ධි පත්‍රය	342

සිංහකාරක නිවේදනය හා සිංඥපනය

විනයපිටකයෙහි පස්වැනි ග්‍රන්ථය වූ පරිවාරපාළි බුද්ධජයන්ති ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථමාලායෙහි සවැනි ග්‍රන්ථය ලෙස සලකන ලද වෙයි. එහෙත් ග්‍රන්ථය හැදෑරීමෙහි පහසුව සලකා නියතසථානයෙහි ඡේද වෙන් කරමින් සිංහල පරිවර්තනය සමග මුද්‍රණය කිරීමේ දී ග්‍රන්ථය සුවසේ පරිහරණ නොකළහෙතසේ මහත්කයට පැමිණෙන බව පෙනුණු හෙයින් පරිවාරපාළියෙහි "සමථහෙදය" අවසන් කොට ඇති ග්‍රන්ථප්‍රදේශය 1. කාණ්ඩය ලෙස ක්‍රි. ව. 1977 දී පළකරවන ලද්දේය.

බන්ධකපුච්ඡායෙහි පටන් නවසංගහවග්ගය අවසන් කොට ඇති ග්‍රන්ථශෙෂය පරිවාර-පාළියෙහි 2 කාණ්ඩය ලෙස පළ වෙයි. පරිවාරපාළිය ගෙන කියැවුණු යම් දෑයක් වේ නම් එ හැම ප්‍රථම කාණ්ඩයෙහි ලියූ සංඥපනයෙන් දැනගෙන හෙයින් මෙහි ලා වෙන මැ සංඥපනයක් නොලියමිහ. අර්ථින් විසින් එ සංඥපනය බලන්නේ මැනැවි.

ලංකා බෞද්ධ මණ්ඩලයේ ආරාධනය පරිදි පරිවාරපාළිය සිංහලභාෂායෙන් පරිවර්තන කළාහු පොල්ගහවෙල විද්‍යාර්ථොදය පරිවෙණාධිපති උපාධ්‍යායතුන කෙසෙල්වතුගොඩ සිරිරත්නපොත්‍යාභිධාන නායක මහාසංචාරපාදයන් වහන්සේ යැ. ධර්මවිනයධර බහුග්‍රූත පඨිවරයාණකෙනකු වූ උන්වහන්සේ යථාකාලයෙහි නිමමම් කළ සිංහල පරිවර්තනය වර්තමාන ත්‍රිපිටකසම්පාදකමණ්ඩලයේ බහුග්‍රූත මහතෙරවරුන් විසින් පාඨශොධන පූර්වක වැ සංස්කරණය කරන ලද්දේය. මෙහි රචනාශෛලිය හා අක්ෂරවින්‍යාසය ද පරිවර්තක නාහිමියන් විසින් අනුගමනය කළ සම්ප්‍රදය නොපිරිහෙනසේ යොදා ඇත.

භික්ෂූන් වහන්සේගේ විනයඥනය සඳහා අතිශයින් ඵලවත් වූ පරිවාරපාළිය සුගම වූ සිංහලයෙන් පරිවර්තන කොට ප්‍රකාශයට පමුණුවාලන්නට ලැබීම ශාසනයේ ඵ්තිකාමී සකල සිංහල බෞද්ධජනතාවගේ ප්‍රමොදයට හෙතු වේ යයි සිතමි. මේ සත්ත්‍රියායෙහි පුරොගාමී වූ ලංකාබෞද්ධමණ්ඩලයෙහි පින්වත්හු ද සංස්කෘතික අධිකාරියෙහි නියුක්ත සියලු, සුධිහු ද ශ්‍රීලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජය ද ධර්මදනමය කුශලහෙතූයෙන් නිරාමය වෙන්වායි ආශංසනය කරමිහ.

හැමසන්නට සෙත් වේවා!

මේවගට, ශාසනොදයකාරී

ලබ්‍රහ්ම ලඬකානඤ්ඤ සංචාර

ත්‍රිපිටකමණ්ඩලයේ ප්‍රධාන සම්පාදක.

1979 ජුනි මස 09 වැනි දින

මහානායකවාරිකාරාමය.

ත්‍රිපිටක සම්පාදන මණ්ඩලය

උපදෙශක:

මහරගම, වටයවත්ත පාර, ශ්‍රී චන්ද්‍රශෙඛරාරාමාධිපති අග්ගමහාපණ්ඩිත බ්‍රහ්මදර්ශන ආනන්දමෙත්‍රෙය මහානායක මහාසංචාරපාදයන් වහන්සේ.

සභාපති :

අභංගම, විද්‍යාචන්ද්‍රපරිවේණාධිපති ත්‍රිපිටක වාගිශ්වරාවායථි, රාජකීයපණ්ඩිත කෝදර්ශන ශ්‍රී අනුරාධා දක්ෂිණ ලඛ්‍යායෙහි ප්‍රධාන සංඝනායක සංචාරයන් වහන්සේ.

ප්‍රධාන සම්පාදක :

මොල්ලිගොඩ, ප්‍රවචනොදය පරිවේණාධිපති ත්‍රිපිටකවාගිශ්වර, විමලකීර්ති ශ්‍රී රාජකීයපණ්ඩිත, ලබ්‍රගම ලඛ්‍යානන්ද ශ්‍රී කල්‍යාණි සාමග්‍රිධම් මහාසංඝසභායෙහි මහානායක සංචාරයන් වහන්සේ.

සම්පාදක :

කිරුළපන පුරාණ, නාරාහේන්පිට අභයාරාම යන විහාරද්වයාධිපති ශාස්ත්‍රපති, විද්‍යාවිශාරද, රාජකීයපණ්ඩිත, රද්දල්ලේ සිරි පඤ්ඤාලොක ශ්‍රී කල්‍යාණි සාමග්‍රිධම් මහාසංඝසභායෙහි අනුනායක සංචාරයන් වහන්සේ.

හෙරලියාවල, සුධර්මාරාමාධිපති ශාස්ත්‍රපති, විද්‍යාවිශාරද, රාජකීයපණ්ඩිත, චේඛරුවේ සිරි අනොමදස්සි ශ්‍රීකල්‍යාණිසාමග්‍රිධම් මහාසංඝසභායෙහි අනුනායක සංචාරයන් වහන්සේ.

හිඟුලේ-මාකඩවර විහාරාධිපති රාජකීයපණ්ඩිත, කරහම්පිටිගොඩ සිරි සුමනසාර සංචාරයන් වහන්සේ.

කොළඹ කිහිරිගස්සායේ අශෝකාරාමාධිපති රාජකීයපණ්ඩිත කරදන සිරි පඤ්ඤාලඛිකාර නායක සංචාරයන් වහන්සේ.

ලෙඛක :

කොළඹ, බෞද්ධාලෝක මාවතෙහි බෞද්ධාලෝක විහාරාධිපති, පණ්ඩිත, දෙරගමුවේ සිරි ධම්මපාල-කොළඹ පළාතේ ප්‍රධාන සංඝනායක සංචාරයන් වහන්සේ.

සංකේත නිරූපණය

ABBREVIATIONS

- සි. 1 — සිහලකඛරද්දේන (පුරාණ) පරිවාරපාලි.
සි. 2 — සිහලකඛරද්දේන (භෙවාවිතාරණ) පරිවාරපාලි.
පෑ — පෑල්මඩුල්ල පුරාණවිහාර කාලපණ්ණ පොතක.
මජ්ඣ. — මජ්ඣමනිකායාසූත්තපටිපාටි පරිවාරපාලි.
සං. — සං.ම - සංයමකඛරද්දේන පරිවාරපාලි.
PTS — PALI TEXT SOCIETY PARIVARAPALI.

පරිවාරපාළි

විසයසූචි

බකිකපුච්ඡා 1 - 7

එකුනගිනිකං 8 - 83

එකකං	—	—	8 - 11
දුකං	—	—	12 - 23
තිකං	—	—	22 - 35
චතුකකං	—	—	36 - 47
පඤ්චකං	—	—	48 - 63
ෂ්ඨකං	—	—	64 - 67
සතකං	—	—	68 - 73
අධිකං	—	—	74 - 75
නවකං	—	—	76 - 77
දසකං	—	—	76 - 81
එකාදසකං	—	—	82 - 83

උපසංඝට්ඨාදි පුච්ඡා-වික්ඛල්පනා 84 - 87

පුච්ඡා	—	—	84 - 85
වික්ඛල්පනා	—	—	84 - 87

අනුච්චිකප්පකරණං 88 - 91

ගාඨාසංඛ්‍යාණිකං 92 - 105

චක්ඛු විපතති	—	—	96 - 97
ජේදනකාදි	—	—	98 - 99
අසාධාරණාදි	—	—	99 - 101
පාරජිකාදි අපතති	—	—	102 - 105

අබ්බිකරණනෙදො 106 - 129

අබ්බිකරණනිදනාදයො	—	108 - 117
අබ්බිකරණාධිපජායො	—	116 - 119
පුච්ඡාවික්ඛල්පනවාරො	—	120 - 121
සංඝට්ඨවාරො	—	120 - 121
සමථනිදනාදයො	—	122 - 125
සමථනානන්දයො	—	124 - 129
අපරගාඨා සංඛ්‍යාණිකං	—	130 - 133

වෛදනාකණ්ඩො 134 - 143

අනු විජ්ඣානස්ස අනුයොගො	—	134 - 137
වෛදනාදිපට්ඨතති	—	138 - 139
වෛදනස්ස අත්තඤ්ඤාපනං	—	138 - 143

වූලසංඛ්‍යාමය 144 - 149

අනුවර්ණය සහ පටිපනති	—	144 - 149
---------------------	---	-----------

මහාසංඛ්‍යාමය 150 - 169

අනුවර්ණ අනුශාංක:	—	162 - 167
පුවත්, විභාග:	—	166 - 169

කසිනානෙය 170 - 189

පුවත්, විස්තරය.	—	—	—172-179
සංඛ්‍යාවලය	—	—	—178-189

උපාංගිපසාවක 190 - 265

1. අතිසංකීර්ණවග්‍යය:	—	—	—190-197
2. නිපට්ඨපසාමනාවග්‍යය:	—	—	—196-201
3. වෛභාරවග්‍යය:	—	—	—202-209
4. දිට්ඨාචිකම්මවග්‍යය:	—	—	—208-215
5. අනන්තද්වයවග්‍යය:	—	—	—216-225
6. ධ්වනිගවග්‍යය:	—	—	—226-227
7. මුසාවාදවග්‍යය:	—	—	—228-231
8. භික්ඛුනොවාදවග්‍යය:	—	—	—232-237
9. උබ්බාතිකවග්‍යය:	—	—	—238-245
10. අධිකරණවූපසම්මවග්‍යය:	—	—	—244-251
11. සංඛ්‍යාදෙකවග්‍යය:	—	—	—250-255
12. දුතිය සංඛ්‍යාදෙකවග්‍යය:	—	—	—254-257
13. ආවාසිකවග්‍යය:	—	—	—258-261
14. කසිනාත්ථාරවග්‍යය:	—	—	—260-265

සමුට්ඨාන 266 - 273

චත්තාරය පාරාජික:	—	—266-267
තෙරස සංඛ්‍යාදිතෙස:	—	—266-271
සෙක්ඛ්‍ය:	—	—270-271

දුතියනාමසංඛ්‍යාණික 274 - 289

සෙදමොවනනාම 290 - 299

1. කම්මවග්‍යය:	—	—	—300-309
2. අත්ථවසවග්‍යය:	—	—	—308-311
3. පඤ්ඤාතත්වග්‍යය:	—	—	—310-311
4. අපඤ්ඤාතෙන පඤ්ඤාතත්වග්‍යය:	—	—	—310-313
5. නවසංඛ්‍යාවග්‍යය:	—	—	—314-317
වග්‍ය පඤ්චකය උද්‍යන.	—	—	—316-319

විනයපිටකෙ

පරිවාරපාළි

දුතියො භාගො

විනය පිටකයෙහි

පරිවාර පාළිය

විනය භාගය

විනයපීටකේ පරිවාරපාළි

දුතියො භාගො

නමො තස්ස භගවතො අරහතො සමමා ස මබ්බදාස්ස

බන්ධකපුවජා

1. උපසම්පදං පුච්ඡස්සං සනිදනං සනිද්දෙසං, සමුක්ඛකම්භපදනං
කති අපඤ්ඤායො : උපසම්පදං විස්සජ්ජස්සං සනිදනං සනිද්දෙසං,
සමුක්ඛකම්භපදනං ඥෙ අපඤ්ඤායො.

2. උපොසථං පුච්ඡස්සං සනිදනං සනිද්දෙසං, සමුක්ඛකම්භපදනං
කති අපඤ්ඤායො : උපොසථං විස්සජ්ජස්සං සනිදනං සනිද්දෙසං,
සමුක්ඛකම්භපදනං තිස්සො අපඤ්ඤායො.

3. වස්සපනාසිකං පුච්ඡස්සං සනිදනං සනිද්දෙසං, සමුක්ඛකම්භපදනං
කති අපඤ්ඤායො : වස්සපනාසිකං විස්සජ්ජස්සං සනිදනං සනිද්දෙසං,
සමුක්ඛකම්භපදනං එකා අපඤ්ඤායො.

4. පචාරණං පුච්ඡස්සං සනිදනං සනිද්දෙසං, සමුක්ඛකම්භපදනං
කති අපඤ්ඤායො : පචාරණං විස්සජ්ජස්සං සනිදනං සනිද්දෙසං,
සමුක්ඛකම්භපදනං තිස්සො අපඤ්ඤායො.

5. චම්මසඤ්ඤාතනං පුච්ඡස්සං සනිදනං සනිද්දෙසං, සමුක්ඛකම්භ
පදනං කති අපඤ්ඤායො : චම්මසඤ්ඤාතනං විස්සජ්ජස්සං සනිදනං
සනිද්දෙසං, සමුක්ඛකම්භපදනං තිස්සො අපඤ්ඤායො.

6. හෙසජ්ජං පුච්ඡස්සං සනිදනං සනිද්දෙසං, සමුක්ඛකම්භපදනං
කති අපඤ්ඤායො : හෙසජ්ජං විස්සජ්ජස්සං සනිදනං සනිද්දෙසං,
සමුක්ඛකම්භපදනං තිස්සො අපඤ්ඤායො.

7. කසීනකං පුච්ඡස්සං සනිදනං සනිද්දෙසං, සමුක්ඛකම්භපදනං
කති අපඤ්ඤායො : කසීනකං විස්සජ්ජස්සං සනිදනං සනිද්දෙසං,
සමුක්ඛකම්භපදනං නඤ්ඤායො අපඤ්ඤායො.

8. විචරසඤ්ඤාතනං පුච්ඡස්සං සනිදනං සනිද්දෙසං, සමුක්ඛකම්භ
පදනං කති අපඤ්ඤායො : විචරසඤ්ඤාතනං විස්සජ්ජස්සං සනිදනං
සනිද්දෙසං, සමුක්ඛකම්භපදනං තිස්සො අපඤ්ඤායො.

විනය පිටකයෙහි
පරිවාර පාළිය
විනිය භාගය

හඟවත් අර්හත් සමාක් සම්බුද්ධයන් වහන්සේට නමස්කාර වේවා.

බන්ධකපුවජා

1. නිදන සහිත නිර්දේශ සහිත උපසම්පදාඛන්ධකය පුළුවුණි, උත්කාෂ්ටපදයන්ගේ (ඇවැත් පැණ වූ පදයන්ගේ) ඇවැත් කෙතෙක යන් : නිදන සහිත නිර්දේශ සහිත උපසම්පදාඛන්ධකය විසඳුම්, උත්කාෂ්ටපදයන්ගේ (පවිති - දුකුළා) ඇවැත් දෙකෙකි.

2. නිදන සහිත නිර්දේශ සහිත උපොසංඝාඛන්ධකය පුළුවුණි, උත්කාෂ්ටපදයන්ගේ ඇවැත් කෙතෙක යන් : නිදන සහිත නිර්දේශ සහිත උපොසංඝාඛන්ධකය විසඳුම්. උත්කාෂ්ටපදයන්ගේ (පුලුඬි - පවිති - දුකුළා) ඇවැත් තුනෙකි.

3. නිදන සහිත නිර්දේශ සහිත වස්සුපනාධිකාඛන්ධකය පුළුවුණි, උත්කාෂ්ටපදයන්ගේ ඇවැත් කෙතෙක යන් : නිදන සහිත නිර්දේශ සහිත වස්සුපනාධිකාඛන්ධකය විසඳුම්. උත්කාෂ්ටපදයන්ගේ එක් (දුකුළා) ඇවැත්කෙකි.

4. නිදන සහිත නිර්දේශ සහිත පචාරණාඛන්ධකය පුළුවුණි, උත්කාෂ්ටපදයන්ගේ ඇවැත් කෙතෙක යන් : නිදන සහිත නිර්දේශ සහිත පචාරණාඛන්ධකය විසඳුම්. උත්කාෂ්ටපදයන්ගේ (පුලුඬි - පවිති - දුකුළා) ඇවැත් තුනෙකි.

5. නිදන සහිත නිර්දේශ සහිත වම්මකාඛන්ධකය පුළුවුණි, උත්කාෂ්ටපදයන්ගේ ඇවැත් කෙතෙක යන් : නිදන සහිත නිර්දේශ සහිත වම්මකාඛන්ධකය විසඳුම්. උත්කාෂ්ටපදයන්ගේ (පුලුඬි - පවිති - දුකුළා) ඇවැත් තුනෙකි.

6. නිදන සහිත නිර්දේශ සහිත හෙසප්පඛන්ධකය පුළුවුණි, උත්කාෂ්ටපදයන්ගේ ඇවැත් කෙතෙක යන් : නිදන සහිත නිර්දේශ සහිත හෙසප්පඛන්ධකය විසඳුම්. උත්කාෂ්ටපදයන්ගේ (පුලුඬි - පවිති - දුකුළා) ඇවැත් තුනෙකි.

7. නිදන සහිත නිර්දේශ සහිත කඨිනාඛන්ධකය පුළුවුණි, උත්කාෂ්ටපදයන්ගේ ඇවැත් කෙතෙක යන් : නිදන සහිත නිර්දේශ සහිත කඨිනාඛන්ධකය විසඳුම්. එහි උත්කාෂ්ටපදයන්ගේ ඇවැත් නැති.

8. නිදන සහිත නිර්දේශ සහිත විවරකාඛන්ධකය පුළුවුණි, උත්කාෂ්ටපදයන්ගේ ඇවැත් කෙතෙක යන් : නිදන සහිත නිර්දේශ සහිත විවරකාඛන්ධකය විසඳුම්. උත්කාෂ්ටපදයන්ගේ (පුලුඬි - නිසඟි පවිති - දුකුළා) ඇවැත් තුනෙකි.

9. වෛෂයකං පුච්ඡිස්සං සනිද්දනං සනිද්දෙහං, සමුක්කඛ්ඨපදනං කති ආපනතියො : වෛෂයකං විසසජ්ඣස්සං සනිද්දනං සනිද්දෙහං, සමුක්කඛ්ඨපදනං එකා ආපනති.

10. කොසලිකං පුච්ඡිස්සං සනිද්දනං සනිද්දෙහං, සමුක්කච්චපද්දනං කාඨි ආපතතිසො : කොසලිකං විස්සජ්ඣස්සං සනිද්දනං සනිද්දෙහං, සමුක්කච්චපද්දනං එකා ආපතති.

11. කම්මකඩකිනං පුළිඪ්සං සනිදුනං සනිද්දෙසං, සමුකකච්ඡපදනං කාඨි අපභතියො : කම්මකඩකිනං විසුඤ්ජ්සං සනිදුනං සනිද්දෙසං, සමුකකච්ඡපදනං එතා අපභතී.

12. පාරිවාසික ප්‍රවේශය සහිද්‍යන සහිද්‍යෙස, සමුකකව්වපදන කහි අපතව්ශ්‍ය: පාරිවාසික විශ්වජ්ශය සහිද්‍යන සහිද්‍යෙස, සමුකකව්වපදන එකා අපතව්.

13. සමූච්චයං පුළ්ඡිසං සනිද්දනං සනිද්දෙසං, සමුක්කච්ඡපදනං කති ආපනතිශයො: සමූච්චයං විසංප්ඡිසං සනිද්දනං සනිද්දෙසං, සමුක්කච්ඡපදනං එකා ආපනති.

14 සමථං පුළ්ඤ්ඤං සනිද්දනං සනිද්දෙසං, සමුක්ඛධිපදනං කති
ආපතතිශෝ : සමථං විසංජ්ඣං සනිද්දනං සනිද්දෙසං, සමුක්ඛධිපදනං
ඥා ආපතතිශෝ.

15. බුදුකවච්ඡුකං පුච්ඡිංසං සනිද්දනං සනිද්දෙසං, සමුක්කඛ්ඨපද්දනං කති ආපතතිසො : බුදුකවච්ඡුකං විසංජ්ඣංසං සනිද්දනං සනිද්දෙසං, සමුක්කඛ්ඨපද්දනං නිසංසා ආපතතිසො.

16. සෙනාසභා ප්‍රවර්ධන සහිත සාහිත්‍ය, සම්ප්‍රදායික සංස්කෘතිය, සහ සංස්කෘතික ආරක්ෂාව : සෙනාසභා විකල්පය සහිත සාහිත්‍ය, සම්ප්‍රදායික සංස්කෘතිය, සහ සංස්කෘතික ආරක්ෂාව

17. සබ්සහෙදං පුච්ඡිස්සං සනිදානං සනිද්දෙසං, සමුක්ඛට්ඨපදානං කති ආපචතියො: සබ්සහෙදං විස්සජ්ඣස්සං සනිදානං සනිද්දෙසං, සමුක්ඛට්ඨපදානං ඥෙඨ ආපචතියො.

18. සමාවාරං පුළුඡ්ඤං සනිද්දනං සනිද්දොසං, සමුක්ඛංචිපද්දනං කති ආපතතිතො : සමාවාරං විසංජජ්ඤං සනිද්දනං සනිද්දොසං, සමුක්ඛංචිපද්දනං එකා ආපතති.

19. එපනං පුච්ඡිස්සං සනිද්දනං සනිද්දෙහං, සමුක්කට්ඨපද්දනං කභි
ආපවතියො : එපනං විස්සජ්ඣස්සං සනිද්දනං සනිද්දෙහං, සමුක්කට්ඨපද්දනං
එකං ආපවතී.

20. භික්ෂුනීවනිකාං පුළිඡ්සාං සනිදානං සනිද්දොසං, සමුක්කට්ඨපදානං කානි ආපතනීයො : භික්ෂුනීවනිකාං විසාඤ්ඡාං සනිදානං සනිද්දොසං, සමුක්කට්ඨපදානං ඥා ආපතනීයො.

9. නිදහ සහිත නිර්දේශ සහිත වම්පෙයාක්කිත්තකය පුළුවුණි, උත්කෘෂ්ටපදයන්ගේ ඇවැත් කෙතෙක යත් : නිදහ සහිත නිර්දේශ සහිත වම්පෙයාක්කිත්තකය විසඳුම්. උත්කෘෂ්ටපදයන්ගේ එක් (දුකුළා) ඇවැතෙකි.

10. නිදන සහිත නිර්දේශ සහිත කොසම්බකක්කන්ධකය පුළුවුණි, උත්කෘෂ්ට පදයන්ගේ ඇවැත් කෙතෙක යන් : නිදන සහිත නිර්දේශ සහිත කොසම්බකක්කන්ධකය විසඳුම්. උත්කෘෂ්ටපදයන්ගේ එක් (දකුළා) ඇවැතෙකි.

11. නිදහ සහිත නිර්දේශ සහිත කම්මකර්මාධිකාරය පුළුල්වී, උත්කෘෂ්ටපදයන්ගේ ඇවැත් කෙතෙක යත් : නිදහ සහිත නිර්දේශ සහිත කම්මකර්මාධිකාරය විසදවී, උත්කෘෂ්ටපදයන්ගේ එක් (දුකුළා) ඇවැතෙකි.

12. නිදහස සහිත නිර්දේශ සහිත පාරිච්ඡිකක්කිත්තය පුළුල්ව, උත්කෘෂ්ට පදයන්ගේ ඇවැත් කෙතෙක යන් : නිදහස සහිත නිර්දේශ සහිත පාරිච්ඡිකක්කිත්තය විසඳමි. උත්කෘෂ්ටපදයන්ගේ එක් (දුකුළා) ඇවැතෙකි.

13. නිදන සහිත නිර්දේශ සහිත සමුවිවයක්බන්ධකය පුළුවියේ, උත්කෘෂ්ට පදයන්ගේ ඇවැත් කෙතෙක යත් : නිදන සහිත නිර්දේශ සහිත සමුවිවයක්බන්ධකය විසඳේ. උත්කෘෂ්ටපදයන්ගේ එක් (දකුළා) ඇවැතෙකි.

14. නිදහ සහිත නිර්දේශ සහිත සමාජක්ෂේත්‍රය ප්‍රථමයෙන්, උත්කෘෂ්ට පදයන්ගේ ඇවැත් කෙතෙක යත් : නිදහ සහිත නිර්දේශ සහිත සමාජක්ෂේත්‍රය විසඳමි. උත්කෘෂ්ට පදයන්ගේ (පවිත් - දකුළා) ඇවැත් දෙකෙකි.

15. නිදහ සහිත නිර්දේශ සහිත බුද්දකවත්ථුකක්කන්ධකය පුළුවුණි, උත්කාෂ්ට පදයන්ගේ ඇවැත් කෙතෙක යන් : නිදහ සහිත නිර්දේශ සහිත බුද්දකවත්ථුකක්කන්ධකය විසඳුම්. උත්කාෂ්ටපදයන්ගේ (ප්‍රලාභි - පවිති - දුකුළා) ඇවැත් තුණෙකි.

16. නිදන සහිත නිර්දේශ සහිත සෞභාග්‍යක්ෂත්වකය පුළුල්වීම්, උත්කෘෂ්ට පදයන්ගේ ඇවැත් කෙතෙක යන් : නිදන සහිත නිර්දේශ සහිත සෞභාග්‍යක්ෂත්වකය විසඳවී. උත්කෘෂ්ටපදයන්ගේ (වැලි - පවිති - දකුළා) ඇවැත් තුණෙකි.

17. නිදහ සහිත නිර්දේශ සහිත සාධකගොනක් බන්ධනය පුළුල්වීම්, උත්කෘෂ්ට පදයන්ගේ ඇවැත් කෙතෙක යන් : නිදහ සහිත නිර්දේශ සහිත සාධකගොනක් බන්ධනය වියදම්. උත්කෘෂ්ට පදයන්ගේ (මූලාශ්‍ර - පවිත්‍ර) ඇවැත් දෙකෙකි.

18. නිදහ සහිත නිර්දේශ සහිත වත්තක්වත්කනය පුළුල්වීම්, උත්කෘෂ්ටපදයන්ගේ ඇවැත් කෙතෙක යත් : නිදහ සහිත නිර්දේශ සහිත වත්තක්වත්කනය විසඳුම්, උත්කෘෂ්ටපදයන්ගේ එක් (දකුළා) ඇවැතෙකි.

19. නිදහ සහිත නිර්දේශ සහිත පාතිමොක්ඛයපනක්ඛන්ධකය පුළුවියිමි. උත්තාෂ්ටපදයන්ගේ ඇවැත් කෙනෙක යත් : නිදහ සහිත නිර්දේශ සහිත පාතිමොක්ඛයපනක්ඛන්ධකය වියදමි. උත්තාෂ්ටපදයන්ගේ එක් (දුකුළා) ඇවැතෙයි.

20. නිදහස හිමි නිර්දේශ සහිත භික්ෂුනිකත්වය ප්‍රථමයෙන්, උත්කෘෂ්ටපදයන්ගේ ඇවැත් කෙතෙක යන් : නිදහස හිමි නිර්දේශ සහිත භික්ෂුනිකත්වය විසඳමි. උත්කෘෂ්ටපදයන්ගේ (පවිති - දකුණ) ඇවැත් දෙකෙකි.

21. පඤ්චසතිකං පුච්ඡිස්සං සනිදානං සනිද්දෙසං, සමුක්ඛකඛ්ඨපදානං කති ආපතතිශ්ශො : පඤ්චසතිකං විස්සජ්ජිස්සං සනිදානං සනිද්දෙසං, සමුක්ඛකඛ්ඨපදානං නච්චි තත්ථ ආපතති.

22. සත්තසතිකං පුච්ඡිස්සං සනිදානං සනිද්දෙසං, සමුක්ඛකඛ්ඨපදානං කති ආපතතිශ්ශො : සත්තසතිකං විස්සජ්ජිස්සං සනිදානං සනිද්දෙසං, සමුක්ඛකඛ්ඨපදානං නච්චි තත්ථ ආපතතිති.

බිහිකපුවත නිවසිතා පඨමා.

නිසසුදානං :

1. උපසම්පදපොසථං¹ - විසසුපනාසිකපචාරණං,²
චම්චහෙසජ්ජකසීතා - චිවරං චම්චෙසයකෙන ච.
2. කොසම්බකබිහිකං කම්මං - පරිවාරිසිසමුච්චයා,
සම්ඵලදාකා සෙනා - සම්භසෙදං සමාචාරො,³
ඨපනං හික්ඛනීබ්බං - පඤ්චසත්තසතෙන චාති.

1. උපසම්පදපොසථං - ස්වා.
2. විසසුපනාපචාරණං - ස්වා.
3. සම්භසෙදසමාචරා - ස්වා.

21. නිදන සහිත නිර්දේශ සහිත පඤ්චසතිකක්කන්ධකය පුළුල්වීම්, උත්කෘෂ්ට පදයන්ගේ ඇවැත් කෙතෙක යත් : නිදන සහිත නිර්දේශ සහිත පඤ්චසතිකක්කන්ධකය විසඳුම්. එහි උත්කෘෂ්ටපදයන්ගේ ඇවැත් නැති.

22. නිදහ සහිත නිර්දේශ සහිත සත්ත්වසන්නිකර්මය ප්‍රථමයේ, උත්කෘෂ්ට පදයන්ගේ ඇවැත් කෙතෙක සත් : නිදහ සහිත නිර්දේශ සහිත සත්ත්වසන්නිකර්මය විසඳුම්. එහි උත්කෘෂ්ටපදයන්ගේ ඇවැත් නැති යි.

පළමුවන බන්ධකපුවර්ණ නිමි.

එහි නාමාවලිය :

උපසම්පද යැ උපොසථ යැ වස්සුපනායික යැ පචාරණ යැ චම්ම යැ භෙසජ්ජ යැ කඨින යැ චම්පෙය්‍යය සමග විවර යැ.

කොසම්බක යැ කම්ම යැ පාර්වාසික යැ සුමුචය යැ සමථ යැ බුද්දකවත්ථුක යැ සෙනාසන යැ සඨසෞභදක යැ චන්ත යැ පාතිමොක්ඛථපන යැ භික්ඛුණී යැ පඤ්චසතික යැ සත්තසතිකයෙනැ යි බන්ධකපුථා යි.

එකුතනර්තං

එකකං

1. අපතනිකරා ධම්මා ජානිතබ්බා, අනාපතනිකරා ධම්මා ජානිතබ්බා.

අපතනි ජානිතබ්බා, අනාපතනි ජානිතබ්බා.

ලහුකා අපතනි ජානිතබ්බා, ගරුකා අපතනි ජානිතබ්බා.

සාවසෙසා අපතනි ජානිතබ්බා, අනවසෙසා අපතනි ජානිතබ්බා.

දුට්ඨලා අපතනි ජානිතබ්බා, අදුට්ඨලා අපතනි ජානිතබ්බා.

සප්පටිකම්මා අපතනි ජානිතබ්බා, අප්පටිකම්මා අපතනි ජානිතබ්බා.

දෙසනාගාමිනී අපතනි ජානිතබ්බා, අදෙසනාගාමිනී අපතනි ජානිතබ්බා.

අනතරාසිකා අපතනි ජානිතබ්බා, අනතරාසිකා අපතනි ජානිතබ්බා.

සාවජ්ජපඤ්ඤානි අපතනි ජානිතබ්බා, අනවජ්ජපඤ්ඤානි අපතනි ජානිතබ්බා.

කිරියතො සමුවසීතා අපතනි ජානිතබ්බා, අකිරියතො සමුවසීතා අපතනි ජානිතබ්බා, කිරියාකිරියතො සමුවසීතා අපතනි ජානිතබ්බා.

පුබ්බාපතනි ජානිතබ්බා, අපරාපතනි ජානිතබ්බා.

පුබ්බාපතනීනං අනතරාපතනි ජානිතබ්බා, අපරාපතනීනං අනතරාපතනි ජානිතබ්බා.

දෙසිතා ගණනුපගා අපතනි ජානිතබ්බා, දෙසිතා න ගණනුපගා අපතනි ජානිතබ්බා.

පඤ්ඤානි ජානිතබ්බා, අනුපඤ්ඤානි ජානිතබ්බා. අනුප්පන්න පඤ්ඤානි ජානිතබ්බා.

සබ්බත්ථ පඤ්ඤානි ජානිතබ්බා, පදෙසපඤ්ඤානි ජානිතබ්බා,

සාධාරණපඤ්ඤානි ජානිතබ්බා, අසාධාරණපඤ්ඤානි ජානිතබ්බා.

එකතො පඤ්ඤානි ජානිතබ්බා, උභතො පඤ්ඤානි ජානිතබ්බා.

ඵලලවජ්ජා අපතනි ජානිතබ්බා, අඵලලවජ්ජා අපතනි ජානිතබ්බා.

එකෝනනරීකය

එකකය

1. ආපත්තිකර ධර්මයෝ (ෂට් සමුත්ථානයෝ) දතයුත්තාහ. අනාපත්තිකර ධර්මයෝ (සප්ත ශමථයෝ) දතයුත්තාහ.

ආපත්තිහු දතයුත්තාහ, අනාපත්තිහු දතයුත්තාහ.

ලහුකාපත්තිහු දතයුත්තාහ, ගරුකාපත්තිහු දතයුත්තාහ.

සාවසෙසාපත්තිහු දතයුත්තාහ, අනවසෙසාපත්තිහු දතයුත්තාහ.

දුට්ඨල්ලාපත්තිහු දතයුත්තාහ, අදුට්ඨල්ලාපත්තිහු දතයුත්තාහ.

සප්පතිකර්මාපත්තිහු දතයුත්තාහ, අප්පතිකර්මාපත්තිහු දතයුත්තාහ.

දෙසනාගාමීනි ආපත්තිහු දතයුත්තාහ. අදෙසනාගාමීනි ආපත්තිහු දතයුත්තාහ.

අන්තරායකර ආපත්තිහු දතයුත්තාහ, අනන්තරායකර ආපත්තිහු දතයුත්තාහ.

ලොකවදා ආපත්තිහු දතයුත්තාහ, ප්‍රඤ්ජිවදා ආපත්තිහු දතයුත්තාහ.

ත්‍රියායෙන් නගින (පරිච්ඡි වැනි) ඇවැත්තු දතයුත්තාහ. අත්‍රියායෙන් නගින ඇවැත්තු දතයුත්තාහ. ත්‍රියාත්‍රියායෙන් නගින ඇවැත්තු දතයුත්තාහ.

පළමු නගින ඇවැත්තු දතයුත්තාහ. (පිරිවෙස් ආදියෙන්) පසු වැ නගින ඇවැත්තු දතයුත්තාහ.

පූර්වාපත්තින්ට අතර නගින (පිරිවෙස් මානත් පුරණ කල්හි පැමිණෙන සහවෙසෙස්) ඇවැත්තු දතයුත්තාහ. පසු වැ නගින ඇවැත්තුන්ට අතර පැමිණෙන ඇවැත්තු දතයුත්තාහ.

දෙසන ලද ගිණිමට පැමිණි ඇවැත්තු දතයුත්තාහ, දෙසන ලද ගිණිමට නො පැමිණි ඇවැත්තු දතයුත්තාහ.

පඤ්ඤාත්තිය දතයුතු යැ, අනුපඤ්ඤාත්ති දතයුතු ය, අනුප්පන්න පඤ්ඤාත්ති දතයුතු යැ.

සබ්බන්ත පඤ්ඤාත්ති දතයුතු යැ, පදෙස පඤ්ඤාත්ති දතයුතු යැ.

සාධාරණ පඤ්ඤාත්ති දතයුතු යැ, අසාධාරණ පඤ්ඤාත්ති දතයුතු යැ.

එකතො පඤ්ඤාත්ති දතයුතු යැ, උභතො පඤ්ඤාත්ති දතයුතු යැ.

මහත් වරද ඇති ඇවැත්තු දතයුත්තාහ, නො මහත් වරද ඇති ඇවැත්තු දතයුත්තාහ.

ගිහිපටිසඤ්ඤානතා ආපතති ජාතිතබ්බො, න ගිහිපටිසඤ්ඤානතා ආපතති ජාතිතබ්බො.

නිශ්චයා ආපතති ජාතිතබ්බො, අනිශ්චයා ආපතති ජාතිතබ්බො.

ආදිකරො පුග්ගලො ජාතිතබ්බො, අනාදිකරො පුග්ගලො ජාතිතබ්බො.

අඛිච්චාපතතිකො පුග්ගලො ජාතිතබ්බො, අභිණ්භාපතතිකො පුග්ගලො ජාතිතබ්බො.

වොදකො පුග්ගලො ජාතිතබ්බො, චූදිතකො පුග්ගලො ජාතිතබ්බො.

අඛිමච්චොදකො පුග්ගලො ජාතිතබ්බො, අඛිමච්චූදිතකො පුග්ගලො ජාතිතබ්බො.

ඛිමච්චොදකො පුග්ගලො ජාතිතබ්බො, ඛිමච්චූදිතකො පුග්ගලො ජාතිතබ්බො.

නිශ්චයො පුග්ගලො ජාතිතබ්බො, අනිශ්චයො පුග්ගලො ජාතිතබ්බො.

භබ්බාපතතිකො පුග්ගලො ජාතිතබ්බො, අභබ්බාපතතිකො පුග්ගලො ජාතිතබ්බො.

උක්ඛිතතකො පුග්ගලො ජාතිතබ්බො; අනුක්ඛිතතකො පුග්ගලො ජාතිතබ්බො.

නාසිතකො පුග්ගලො ජාතිතබ්බො, අනාසිතකො පුග්ගලො ජාතිතබ්බො.

සමානසංවාසකො පුග්ගලො ජාතිතබ්බො, අසමානවාසකො පුග්ගලො ජාතිතබ්බො.

ථපනං ජාතිතබ්බන්ති.

එකකං නිබ්බිතං.

නසුඤ්ඤානං :

1. කරො ආපතති ලුහුකා සාවසෙසා ච දුට්ඨල්ලා,
පටිකම්මදෙසනා චෙව අනන්තරවජ්ජකිරියා¹
2. කිරියාකිරියං පුබ්බො අනන්තරං ගණනුපගා,
පඤ්ඤානති අනානුපාතන සබ්බන්ත පදෙසසාධාරණං ච එකතො.²
3. පුල්ලගිහිනිශ්චයා ච ආදි අඛිච්ච වොදකා,
අඛිමච්ච නිශ්චයො අභබ්බොක්ඛිතන නාසිතා,
සමානං ථපනං චෙව උද්දානං එකතො ඉදන්ති.

1. පටිකම්ම දෙසනා ච අනන්තරවජ්ජකිරියං - ම.ජ.සං.

2. සබ්බන්තාධාරණං ච එකතො - ම.ජ.සං.

පඤ්ඤානනානුපාතනා සබ්බො සාධාරණො ච එකතො - සංයා.

ගෘහිප්‍රතිසංයුක්ත ඇවැත්නු දතයුත්තාහ, ගෘහිප්‍රතිසංයුක්ත නොවූ ඇවැත්නු දතයුත්තාහ.

නියතාපත්තිහු දතයුත්තාහ, අනියතාපත්තිහු දතයුත්තාහ.

(සුදින්නස්ථවිරාදි) ආදි කම්මික පුද්ගල දතයුතු යැ, (මක්කටි සමණාදි) අනුප්පඤ්ඤත්තිකාරක පුද්ගල දතයුතු යැ.

කිසිවිටෙක ඇවැතට පැමිණෙන අධිව්වාපත්තික පුද්ගල දතයුතු යැ, එක්වත් ඇවැතට පැමිණෙන අභිණිභාපත්තික පුද්ගල දතයුතු යැ.

වොදක පුද්ගල දතයුතු යැ, වුදිතක පුද්ගල දතයුතු යැ.

(අභුත වස්තුවෙන් වොදනා කරණ) අධර්ම වොදක පුද්ගල දතයුතු යැ, අධර්ම වුදිතක පුද්ගල දතයුතු යැ.

ධර්මවොදක පුද්ගල දතයුතු යැ, ධර්මවුදිතක පුද්ගල දතයුතු යැ.

(මිච්ඡන්ත-සම්මත්ත විසින්) නියත පුද්ගල දතයුතු යැ, අනියත පුද්ගල දතයුතු යැ.

ඇවැත් අවදනට සුසු පුද්ගල දතයුතු යැ, ඇවැත් අවදනට නො නිසි පුද්ගල දතයුතු යැ.

උකෙච්ඡිකම් කළ පුද්ගල දතයුතු යැ, (තජ්ජරියාදි සෙසු සිවුවැදැරුම් කම් කළ) උකෙච්ඡිකම් නො කළ පුද්ගල දතයුතු යැ.

නාසිතක පුද්ගල දතයුතු යැ, අනාසිතක පුද්ගල දතයුතු යැ.

සමානසංවාසක පුද්ගල දතයුතු යැ, අසමානසංවාසක පුද්ගල දතයුතු යැ.

පාමොක් තැබීම දතයුතු යි.

එකකය නිමි

එහි නාමාවලිය :

1. ආපත්තිකර යැ අනාපත්තිකර යැ ආපත්ති යැ අනාපත්ති යැ ලහුක යැ ගරුක යැ සාවසෙස යැ අනවසෙස යැ දුට්ඨල්ල යැ අදුට්ඨල්ල යැ සප්පට්ඨකම්ම යැ අප්පට්ඨකම්ම යැ දෙසනාගාමිනී යැ අදෙසනාගාමිනී යැ අන්තරායක යැ අනන්තරායක යැ සාවජ්ජ අනවජ්ජ පඤ්ඤත්ති යැ,

2. කිරියසමුට්ඨිත යැ අකිරියසමුට්ඨිත යැ කිරියාකිරිය සමුට්ඨිත යැ පුබ්බා පරාපත්ති යැ අන්තරාපත්ති යැ දෙසිතගණනුපග යැ දෙසිත න ගණනුපග යැ පඤ්ඤත්ති යැ අනුපඤ්ඤත්ති යැ අනුප්පන්න-සබ්බන්ට්-පදෙස-සාධාරණ-අසාධාරණ එකතො-උභතො පඤ්ඤත්ති යැ,

3. ථුල්ල අථුල්ල වජ්ජ යැ ගිහි-න ගිහී පටිසඤ්ඤාන්ත යැ නියත යැ අනියත යැ ආදිකර-අනාදිකර යැ අධිව්වාපත්තිකර යැ අභිණිභාපත්තිකර යැ වොදක යැ වුදිත යැ අධම්ම-ධම්මවොදක යැ අධම්ම-ධම්මවුදිතක යැ නියත-අනියත පුත්ගල යැ භබ්බා-භබ්බාපත්තික යැ උක්ඛිත්ත යැ අනුක්ඛිත්ත යැ නාසිතක යැ අනාසිතක යැ සමාන-අසමාන සංවාසක යැ යපතක යැ යි එකකයෙහි තෙල උද්දන යි.

දිකං

1. අත්ථාපතනි සඤ්ඤවීමොක්ඛා, අත්ථාපතනි නො සඤ්ඤවීමොක්ඛා.

අත්ථාපතනි ලභිසමාපතනිකස්ස, අත්ථාපතනි න ලභිසමාපතනිකස්ස.

අත්ථාපතනි සභ්බමපටිසඤ්ඤානා, අත්ථාපතනි අසභ්බමපටිසඤ්ඤානා.

අත්ථාපතනි සපරික්ඛාරපටිසඤ්ඤානා, අත්ථාපතනි පරපරික්ඛාරපටිසඤ්ඤානා.

අත්ථාපතනි සපුග්ගලපටිසඤ්ඤානා, අත්ථාපතනි පරපුග්ගලපටිසඤ්ඤානා.

අත්ථි සච්චං භණ්ණෙනා ගරුකං ආපතනිං ආපජ්ජති, අත්ථි සච්චං භණ්ණෙනා ලුහුකං ආපතනිං ආපජ්ජති.

අත්ථි මුසා භණ්ණෙනා ගරුකං ආපතනිං ආපජ්ජති, අත්ථි මුසා භණ්ණෙනා ලුහුකං ආපතනිං ආපජ්ජති.

අත්ථාපතනි භූමිගතො ආපජ්ජති නො වෙහාසගතො, අත්ථාපතනි වෙහාසගතො ආපජ්ජති නො භූමිගතො.

අත්ථාපතනි නික්ඛමනො ආපජ්ජති නො පච්චිකනො, අත්ථාපතනි පච්චිකනො ආපජ්ජති නො නික්ඛමනො.

අත්ථාපතනි ආදියනො ආපජ්ජති, අත්ථාපතනි අනාදියනො ආපජ්ජති.

අත්ථාපතනි සමාදියනො ආපජ්ජති, අත්ථාපතනි න සමාදියනො ආපජ්ජති.

අත්ථාපතනි කරොනො ආපජ්ජති, අත්ථාපතනි න කරොනො ආපජ්ජති.

අත්ථාපතනි දෙනො ආපජ්ජති, අත්ථාපතනි න දෙනො ආපජ්ජති.

අත්ථාපතනි දෙසෙනො ආපජ්ජති, අත්ථාපතනි න දෙසෙනො ආපජ්ජති.

අත්ථාපතනි පටිගණ්හනො ආපජ්ජති, අත්ථාපතනි න පටිගණ්හනො ආපජ්ජති.

අත්ථාපතනි පරිභොගෙන ආපජ්ජති, අත්ථාපතනි න පරිභොගෙන ආපජ්ජති.

අත්ථාපතනි රතනිං ආපජ්ජති නො දිවා, අත්ථාපතනි දිවා ආපජ්ජති නො රතනිං.

අත්ථාපතනි අරුණ්ණගෙන ආපජ්ජති, අත්ථාපතනි න අරුණ්ණගෙන ආපජ්ජති.

දුකය

1. සංඤ්චිමොක්ඛ ඇවැත් ඇත, සංඤ්චිමොක්ඛ නොවූ ඇවැත් ඇති.

ලබ්බසමාපත්තිකයාහට ආපත්තියෙක් ඇත, අලබ්බසමාපත්තිකයාහට ආපත්ති-
යෙක් ඇති.

සද්ධර්ම ප්‍රතිසංයුක්තාපත්තියෙක් ඇත, අසද්ධර්ම ප්‍රතිසංයුක්තාපත්තියෙක් ඇති.

ස්වපරිජ්කාර ප්‍රතිසංයුක්තාපත්තියෙක් ඇත, පරපරිජ්කාර ප්‍රතිසංයුක්තාපත්තියෙක් ඇති.

ස්වපුද්ගල ප්‍රතිසංයුක්තාපත්තියෙක් ඇත, පරපුද්ගල ප්‍රතිසංයුක්තාපත්තියෙක් ඇති.

සත්‍යය කියමින් ගරු ඇවැතට පැමිණීමෙක් ඇත, සත්‍යය කියමින් ලුහු ඇවැතට පැමිණීමෙක් ඇති.

මුසා බෙණෙමින් ගරු ඇවැතට පැමිණීමෙක් ඇත, මුසා බෙණෙමින් ලුහු ඇවැතට පැමිණීමෙක් ඇති.

අභස්ගත නො වැ භූමිගත වැ ඇවැතට පැමිණීමෙක් ඇත, භූමිගත නො වැ අභස්-
ගත වැ ඇවැතට පැමිණීමෙක් ඇති.

පිටියෙමින් නො වැ නික්මෙමින් ඇවැතට පැමිණීමෙක් ඇත, නික්මෙමින් නො වැ පිටියෙමින් ඇවැතට පැමිණීමෙක් ඇති.

ගණිමින් ඇවැතට පැමිණීමෙක් ඇත, නො ගණිමින් ඇවැතට පැමිණීමෙක් ඇති.

සමාදන් වෙමින් ඇවැතට පැමිණීමෙක් ඇත, නො සමාදන් වෙමින් ඇවැතට පැමිණීමෙක් ඇති.

කරමින් ඇවැතට පැමිණීමෙක් ඇත, නො කරමින් ඇවැතට පැමිණීමෙක් ඇති.

දෙමින් ඇවැතට පැමිණීමෙක් ඇත, නොදෙමින් ඇවැතට පැමිණීමෙක් ඇති.

දෙසමින් ඇවැතට පැමිණීමෙක් ඇත, නො දෙසමින් ඇවැතට පැමිණීමෙක් ඇති.

පිළිගනිමින් ඇවැතට පැමිණීමෙක් ඇත, නො පිළිගනිමින් ඇවැතට පැමිණීමෙක් ඇති.

පරිභොගයෙන් ඇවැතට පැමිණීමෙක් ඇත, අපරිභොගයෙන් ඇවැතට පැමිණි-
මෙක් ඇති.

දහවල් නො වැ රාත්‍රියෙහි ඇවැතට පැමිණීමෙක් ඇත, රාත්‍රියෙහි නො වැ දහවල්හි ඇවැතට පැමිණීමෙක් ඇති.

අරුණ නැඟීමෙහි ඇවැතට පැමිණීමෙක් ඇත, අරුණ නො නැඟීමෙහි ඇවැතට පැමිණීමෙක් ඇති.

අත්ථාපතති ඡිඤ්ඤානො අපඡ්ඡති, අත්ථාපතති න ඡිඤ්ඤානො අපඡ්ඡති.

අත්ථාපතති ඡාදෙතො අපඡ්ඡති, අත්ථාපතති න ඡාදෙතො අපඡ්ඡති.

අත්ථාපතති ඛාරෙතො අපඡ්ඡති, අත්ථාපතති න ඛාරෙතො අපඡ්ඡති.

2. ඥෙ උපොසථා : වාතුගුසිකො ව පණණරසිකො ව.

ඥෙ පවාරණා : වාතුගුසිකො ව පණණරසිකො ව.

ඥෙ කම්මානි : අපලොකනකම්මං, ඤාතනිකම්මං. අපරාතිපි ඥෙ කම්මානි : ඤාතනිදුතියකම්මං, ඤාතනිවතුන්කම්මං.

ඥෙ කම්මවඤ්ඤානි : අපලොකනකම්මස්ස වඤ්ඤා, ඤාතනිකම්මස්ස වඤ්ඤා. අපරාතිපි ඥෙ කම්මවඤ්ඤානි : ඤාතනිදුතියකම්මස්ස වඤ්ඤා, ඤාතනිවතුන්කම්මස්ස වඤ්ඤා.

ඥෙ කම්මදෙසා : අපලොකනකම්මස්ස දෙසො, ඤාතනිකම්මස්ස දෙසො. අපරෙපි චෙ කම්මදෙසා : ඤාතනිදුතියකම්මස්ස දෙසො, ඤාතනිවතුන්කම්මස්ස දෙසො.

ඥෙ කම්මසම්පතතිසො : අපලොකනකම්මස්ස සම්පතති, ඤාතනි-කම්මස්ස සම්පතති. අපරාතිපි ඥෙ කම්මසම්පතතිසො : ඤාතනිදුතියකම්මස්ස සම්පතති, ඤාතනිවතුන්කම්මස්ස සම්පතති.

ඥෙ නානාසංවාසකභුමිසො : අත්තනාව අත්තනානං නානාසංවාසකං කරොති, සමග්ගො වා නං සබ්බෙසා උක්ඛිපති අදස්සනෙ වා අපපටි-කම්මෙ වා අපපටිතිස්සග්ගෙ වා.

ඥෙ සමානසංවාසකභුමිසො : අත්තනාව අත්තනානං සමානසංවාසකං කරොති, සමග්ගො වා නං සබ්බෙසා උක්ඛිතං ඕසාරෙති දස්සනෙ වා පටිකම්මෙ වා පටිතිස්සග්ගෙ වා.

ඥෙ පාරුජිකා : භික්ඛුනඤ්ඤා භික්ඛුනීනඤ්ඤා, ඥෙ සබ්බාදිසෙසා -පෙ- ඥෙ ථුල්ලච්චයා -පෙ- ඥෙ පාවිතතියා -පෙ- ඥෙ පාවිදෙසනීයා -පෙ- ඥෙ දුක්ඛට්ඨො -පෙ- ඥෙ දුඛභාසිතා භික්ඛුනඤ්ඤා භික්ඛුනීනඤ්ඤා.

සත්ත අපතතිසො, සත්ත අපතතිකඛංකා.

ද්විභාකාරෙහි සබ්බෙසා භිජ්ජති : කම්මෙන වා, සලාකගාහෙන වා.

3. ඥෙ පුග්ගලා න උපසම්පාදෙතබ්බා : අභ්වානභිනො අභ්වානිනො. අපරෙපි ඥෙ පුග්ගලා න උපසම්පාදෙතබ්බා : වඤ්ඤාපිපතො කරණ-දුක්ඛට්ඨකො. අපරෙපි ඥෙ පුග්ගලා න උපසම්පාදෙතබ්බා : අපරිපුරෙ පරිපුරෙ නො ව යාවති.

ද්විත්තං පුග්ගලානං නිස්සංග න වන්ඛංග : අලජ්ජස්ස ව බාලස්ස ව.

සිඳිමින් ඇවැතට පැමිණීමෙන් ඇත, නො සිඳිමින් ඇවැතට පැමිණීමෙන් ඇති.

පිළිසන් කරමින් ඇවැතට පැමිණීමෙන් ඇත, පිළිසන් නො කරමින් ඇවැතට පැමිණීමෙන් ඇති.

දරමින් ඇවැතට පැමිණීමෙන් ඇත, නො දරමින් ඇවැතට පැමිණීමෙන් ඇති.

2. වාතුද්දසි යැ, පණ්ණරසි යැ යි පොහෝ දෙකෙකි

වාතුද්දසි යැ පණ්ණරසි යැ යි පවාරණ දෙකෙකි.

අපලොකන කර්ම යැ ඤාත්තිකර්ම යැ යි කර්ම දෙකෙකැ. ඤාත්තිද්වය කර්ම යැ ඤාත්තිවතුන්ට කර්ම යැ යි අන්‍යවූ ද කර්ම දෙකෙකි.

අපලොකන කර්මය පිළිබඳ වස්තු යැ, ඤාත්ති කර්මය පිළිබඳ වස්තු යැ යි කර්ම වස්තු දෙකෙකැ. ඤාත්ති ද්වය කර්මය පිළිබඳ වස්තු යැ, ඤාත්තිවතුන්ට කර්මය පිළිබඳ වස්තු යැ යි අන්‍යවූ ද කර්ම වස්තු දෙකෙකි.

අපලොකන කර්මය පිළිබඳ දෝෂ යැ, ඤාත්ති කර්මය පිළිබඳ දෝෂ යැ යි කර්ම දෝෂ දෙකෙකැ. ඤාත්තිද්වය කර්මය පිළිබඳ දෝෂ යැ, ඤාත්තිවතුන්ට කර්මය පිළිබඳ දෝෂ යැ යි අන්‍යවූ ද කර්ම දෝෂ දෙකෙකි.

අපලොකන කර්මය පිළිබඳ සම්පත්ති යැ, ඤාත්ති කර්මය පිළිබඳ සම්පත්ති යැ යි කර්ම සම්පත්ති දෙකෙකැ. ඤාත්තිද්වය කර්මය පිළිබඳ සම්පත්ති යැ, ඤාත්තිවතුන්ට කර්මය පිළිබඳ සම්පත්ති යැ යි අන්‍යවූ ද කර්ම සම්පත්ති දෙකෙකි.

තෙමේ හෝ තමා නානාසංවාසකයකු කෙරේ ද, සමග සඩ්ස තෙමේ හෝ ඔහුට (ඇවැත) නො දැක්මෙහි හෝ (ඇවැතට) පිළියම් නොකිරීමෙහි හෝ (ලාමක දාෂ්ටිය) බැහැරැ නො කිරීමෙහි හෝ උකෙවුනිකම් කෙරේදැයි නානාසංවාසක භූමිහු දෙදෙනෙකි.

තෙමේ හෝ තමා සමාන සංවාසකයකු කෙරේ ද, සමග සඩ්ස තෙමේ හෝ (ඇවැත) දැක්මෙහි හෝ (ඇවැතට) පිළියම් කිරීමෙහි හෝ (ලාමක දාෂ්ටිය) බැහැරැ ලීමෙහි හෝ උකෙවුනිකම් කළ ඔහු ඇතුළත්කර ගනී දැයි සමාන සංවාසක භූමිහු දෙදෙනෙකි.

භික්ෂූන් පිළිබඳ වූ ද භික්ෂූණීන් පිළිබඳ වූ දැයි පරිච්ඡි දෙකෙකි. සභවෙසෙස් දෙකෙකි. ථූලාසි දෙකෙකි. පච්චි දෙකෙකි. පිළිදෙස්ති දෙකෙකි. දකුළා දෙකෙකි. භික්ෂූන් පිළිබඳවූ ද භික්ෂූණීන් පිළිබඳවූ ද දුබ්බි දෙකෙකි,

ඇවැත් සතෙකි. ඇවැත් කඳු සතෙකි.

කර්මයෙන් හෝ උභ ගැන්මෙන් හෝ යන දෙඅයුරින් සඩ්ස තෙමේ බිඳේ.

3. අද්ධානභීත (උනුවිසිවස් ඇති) යැ, අභිගභීත යැ යන පුහුල්හු දෙදෙන උපසපන් නො කටයුත්තාහ, වස්තුච්ඡන්ත යැ, කරණ දුෂ්කාතක යැ යි අන්‍යවූ පුහුල් හු දෙදෙන ද උපසපන් නොකටයුත්තාහ, පිරිසුන් පා සිවුරු නැත්තේ ද, පිරිසුන් වැ (උපසපුව) නො යදනේ දැයි අන්‍ය වූ පුද්ගලයෝ දෙදෙන ද උපසපන් නො කටයුත්තාහ.

අලච්ඡියා, ද අඥායා දැයි දෙ පුහුලන් ඇසුරු කොට නො විසිය යුතු යැ.

ද්විත්තං පුග්ගලානං නිසංසයො න දහබ්බො : අලජ්ජං ච ලජ්ජනො ච න යාවති.

ද්විත්තං පුග්ගලානං නිසංසයො දහබ්බො : බාලස්ස ච ලජ්ජං ච යාවති.

ඥො පුග්ගලො අභබ්බො අපතනිං අපජ්ජතුං : බුද්ධා ච. පච්චෙකඛුද්ධා ච.

ඥො පුග්ගලො භබ්බො අපතනිං අපජ්ජතුං : භික්ඛු ච භික්ඛුනියො ච.

ඥො පුග්ගලො අභබ්බො සංඤ්චිච්ච අපතනිං අපජ්ජතුං : භික්ඛු ච භික්ඛුනියො ච අරියපුග්ගලො.

ඥො පුග්ගලො භබ්බො සංඤ්චිච්ච අපතනිං අපජ්ජතුං : භික්ඛු ච භික්ඛුනියො ච පුජ්ජජනා.

ඥො පුග්ගලො අභබ්බො සංඤ්චිච්ච සාතිසාරං වජ්ඣං අජ්ඣාචරිතුං : භික්ඛු ච භික්ඛුනියො ච අරියපුග්ගලො.

ඥො පුග්ගලො භබ්බො සංඤ්චිච්ච සාතිසාරං වජ්ඣං අජ්ඣාචරිතුං : භික්ඛු ච භික්ඛුනියො ච පුජ්ජජනා.

ඥො පටිකෙකාසා : කායෙන වා පටිකෙකාසනි, වාචාය වා පටිකෙකාසනි.

ඥො නිසාරණා : අපථි පුග්ගලො අපපතො නිසාරණං තඤ්ඤො සබ්බෙසා නිසාරණෙති, එකච්චො සුනිසාරිතො, එකච්චො දුන්නිසාරිතො.

ඥො ඔසාරණා : අපථි පුග්ගලො අපපතො ඔසාරණං තඤ්ඤො සබ්බෙසා ඔසාරණෙති, එකච්චො සොසාරිතො, එකච්චො දෙසාරිතො.

ඥො පටිඤ්ඤා : කායෙන වා පටිජානාති, වාචාය වා පටිජානාති.

ඥො පටිගහා : කායෙන වා පටිගණාති, කායපටිබ්බොධෙන වා පටිගණාති.

ඥො පටිකෙඛපා : කායෙන වා පටිකඛිපති වාචාය වා පටිකඛිපති.

ඥො උපසානිකා : සික්ඛුපසානිකා ච භොගුපසානිකා ච.

ඥො වොදනා : කායෙන වා වොදෙති, වාචාය වා වොදෙති.

4. ඥො කසිනස්ස පලිබොධා : අව්භංගපලිබොධො ච චිවරපලිබොධො ච.

ඥො කසිනස්ස අපලිබොධා : අව්භංග අපලිබොධො ච චිවර-අපලිබොධො ච.

ඥො විවරුනි : ගහපතිකඤ්ච පංසුකුලිකඤ්ච.

ඥො පතතා : අයංපතො මතතිකා පතො.

ඥො මණ්ඩලානි : තිපුමයං සිසමයං.

අලප්පියාහට ද, ලප්පි නමුදු නො යදනහට දැයි දෙදෙනාහට නිස නො දිය යුතු.

බාලයාහට ද, ඇයැදුම් ඇති ලප්පියාහට දැයි දෙදෙනාහට නිස දිය යුතු.

බුදුහු ද, පසේබුදුහු දැයි දෙපුහුල්හු ඇවැත් අවදනට නො නිස්සහ.

හික්සුහු ද, හික්සුණිහු දැයි දෙපුහුල්හු ඇවැත් අවදනට නිස්සහ.

ආයම් පුද්ගල වූ හික්සුහු ද හික්සුණිහු දැයි දෙපුහුල්හු දැන දැන ඇවැත් අවදනට නො නිස්සහ.

පුහුදුන් වූ හික්සුහු ද, හික්සුණිහු දැයි දෙපුහුල්හු දැන දැන ඇවැත් අවදනට නිස්සහ.

ආයම් පුද්ගල වූ හික්සුහු ද, හික්සුණිහු දැයි දෙපුහුල්හු දැන දැන සදොස් කරුණක් කරන්නට නො නිස්සහ.

පුහුදුන් වූ හික්සුහු ද, හික්සුණිහු දැයි දෙපුහුල්හු දැන දැන සදොස් කරුණක් කරන්නට නිස්සහ.

කයින් හෝ ප්‍රතික්‍රොෂණය කෙරෙයි, වචනයෙන් හෝ ප්‍රතික්‍රොෂණය කෙරේ යැයි ප්‍රතික්‍රොෂණ දෙකෙකි.

නිස්සාරණයට අප්‍රාප්ත පුද්ගලයෙක් ඇත. ඉදින් සහනු ඔහු නිස්සාරණය (බැහැර කිරීම) කෙරෙත් නම් එකෙක් සුනිස්සාරිත යැ, එකෙක් දුන්නිස්සාරිත යැයි නිස්සාරණ දෙකෙකි.

ඔසාරණ කර්මයට අප්‍රාප්ත පුද්ගලයෙක් ඇත. ඉදින් සහනු ඔහු ඔසාරණය (ඇතුළත් කරගැනීම) කෙරෙත් නම් එකෙක් සොසාරිත යැ, එකෙක් දෙසාරිත යැයි ඔසාරණ දෙකෙකි.

කයින් හෝ ප්‍රතිඥ කෙරෙයි, වචනයෙන් හෝ ප්‍රතිඥ කෙරේ යැයි ප්‍රතිඥ දෙකෙකි.

කයින් හෝ පිළිගණියි, කයපිළිබැඳියකින් හෝ පිළිගණියැයි පිළිගැණීම දෙකෙකි.

කයින් හෝ පිළිකෙවු කෙරෙයි, වචනයෙන් හෝ පිළිකෙවු කෙරේ යැයි පිළිකෙවු කිරීම දෙකෙකි.

ශික්ෂොපසාතික යැ හොගොපසාතික යැයි උපසාතිකයෝ දෙදෙනෙකි.

කයින් හෝ වොදනා කෙරෙයි, වචනයෙන් හෝ වොදනා කෙරේ යැයි වොදනා දෙකෙකි.

4. ආවාසපළිබොධ යැ, විවරපළිබොධ යැ යි කයීනය පිළිබඳ පළිබොධ දෙකෙකි.

ආවාසපළිබොධාභාවයැ, විවරපළිබොධාභාව යැයි කයීනය පිළිබඳ පළිබොධාභාව දෙකෙකි.

ගෘහපතික යැ, පාංශුකුලික යැයි සිවුරු දෙකෙකි.

අයාපාත්‍ර යැ, මාත්පාත්‍ර යැයි පාත්‍ර දෙකෙකි.

ඊයම්මුවා යැ, කලුතුඹමුවා යැ යි පාමඩුලු (පාත්‍ර අඩි) දෙකෙකි.

දො පනතස්ස අභිට්ඨානා : කායෙන වා අභිට්ඨති, වාචාය වා අභිට්ඨති.

දො විචරස්ස අභිට්ඨානා : කායෙන වා අභිට්ඨති, වාචාය වා අභිට්ඨති.

දො විකප්පනා : සමමුඛාවිකප්පනා ච පරමමුඛාවිකප්පනා ච.

5. දො විනයා : භික්ඛුනඤ්ච භික්ඛුනීනඤ්ච.

දො චෙනසිකා : පඤ්ඤානනඤ්ච පඤ්ඤානනානුලොමඤ්ච.

දො විනයස්ස සලලොඛා : අකප්පියෙ සෙදුහානො, කප්පියෙ මත්තකාරිනා.

ද්විභාකාරෙහි අපතතිං අපජ්ජති : කායෙන වා අපජ්ජති, වාචාය වා අපජ්ජති.

ද්විභාකාරෙහි අපතතියා වුට්ඨාති : කායෙන වා වුට්ඨාති, වාචාය වා වුට්ඨාති.

දො පරිවාසා : පටිච්ඡන්තපරිවාසො අපටිච්ඡන්තපරිවාසො, අපරෙපි දො පරිවාසා : සුඛානතපරිවාසො සමොධානපරිවාසො.

දො මානතතා : පටිච්ඡන්තමානතතං අපටිච්ඡන්තමානතතං. අපරෙපි දො මානතතා : පකඛමානතතං සමොධානමානතතං.

ද්විත්තං පුග්ගලානං රතඤ්චෙජ්ජෙ : පාරිවාසිකස්ස ච මානතත-වාරිකස්ස ච.

දො අනාදරියාති : පුග්ගලඅනාදරියඤ්ච ධම්මඅනාදරියඤ්ච.

6. දො ලොණාති : ජාතිමඤ්ච කාරිමඤ්ච,¹ අපරානිපි දො ලොණාති : සාමුද්දං කාලලොණං. අපරානිපි දො ලොණාති : සීනවං උබ්භිදං. අපරානිපි දො ලොණාති : රෙමකං පකකාලකං.

දො පරිභොගා : අබ්භන්තරපරිභොගො ච බාහිරපරිභොගො ච.

දො අකෙකාසා : සීනො ච අකෙකාසො උකකට්ඨො ච අකෙකාසො.

ද්විභාකාරෙහි පෙසුඤ්ඤං භොති : පියකමාස්ස වා හෙදුගිප්පායස්ස වා.

ද්විභාකාරෙහි ගණභොජනං පසවති : නිමන්තනතො වා විඤ්ඤානනිතො වා.

7. දො වසුප්පනාසිකා : පුරිමිකා ච පච්ඡිමිකා ච.

දො අධම්මිකාති පාතිමොකඛට්ඨපනාති.

දො ධම්මිකාති පාතිමොකඛට්ඨපනාති.

1. බාතිමයඤ්ච බ්‍යාපිමසඤ්ච - ස්‍යා.

කයින් හෝ ඉටයි, වචනයෙන් හෝ ඉටා යැයි පාත්‍රය පිළිබඳ ඉවිම් දෙකෙකි.

කයින් හෝ ඉටයි, වචනයෙන් හෝ ඉටා යැයි සිවුර පිළිබඳ ඉවිම් දෙකෙකි.

හමුවෙහි විකැපීම යැ, නො හමුවෙහි විකැපීම යැයි විකැපුම් දෙකෙකි.

5. හික්ෂුන් පිළිබඳව ද, හික්ෂුණින් පිළිබඳව ද විනය දෙකෙකි.

ප්‍රඥප්ත යැ, ප්‍රඥප්තානුලොම යැයි විනයෙහි සිද්ධ වූ අර්ථ දෙකෙකි.

අකැපයෙහි හෙතු නැයිම යැ, කැපයෙහි පමණ දූත කිරීම යැයි විනයසල්ලෙඛ දෙකෙකි.

කයින් හෝ පැමිණෙයි, වචනයෙන් හෝ පැමිණේ යැයි දෙ අයුරින් ඇවැතට පැමිණේ.

කයින් හෝ නැගී සිටියි, වචනයෙන් හෝ නැගී සිටී යැයි දෙ අයුරින් ඇවැතින් නැගී සිටී.

ප්‍රතිවිජන්තපරිවාස යැ, අප්‍රතිවිජන්තපරිවාස යැයි පිරිවෙස් දෙකෙකැ. සුද්ධන්ත-පරිවාස යැ, සමොධානපරිවාස යැයි අනෙකුදු පිරිවෙස් දෙකෙකි.

ප්‍රතිවිජන්තමානත්ත යැ අප්‍රතිවිජන්තමානත්ත යැයි මානත් දෙකෙකැ. පක්ඛ-මානත්ත යැ, සමොධානමානත්ත යැයි අනෙකුදු මානත් දෙකෙකි.

පිරිවෙස් පුරන්තාගේ ද, මානතු හැසිරෙන්නාගේ දැයි දෙ පුගලන්ගේ රාත්‍රිවිෂේදය වෙයි.

පුගලා කෙරෙහි අනදරබව ද දහම්හි අනදරබව දැයි අනදර බැව් දෙකෙකි.

6. ස්වයංජාත යැ, කාන්තිම යැයි ලුණු දෙකෙකැ. මුහුදු ලුණු යැ, බළල්ලුණු යැයි අනෙකුදු ලුණු දෙකෙකැ. සිදු ලුණු යැ, වැලිගැරු ලුණු යැයි අනෙකුදු ලුණු දෙකෙකැ. රෝම ලුණු යැ, යවකාර ලුණු යැයි අනෙකුදු ලුණු දෙකෙකි.

අභ්‍යන්තර පරිභොග යැ, බාහිර පරිභොග යැයි පරිභොග දෙකෙකි.

භීතාක්‍රොශ යැ, උත්කෘෂ්ටාක්‍රොශ යැයි ආක්‍රොශ දෙකෙකි.

ප්‍රිය බව කරණු කැමැතියාහට හෝ බිඳවීම් අදහස් ඇතියාහට හෝ යන දෙ අයුරින් කේලාම් කීම වෙයි.

නිමන්ත්‍රණයෙන් හෝ විඥප්තියෙන් හෝ යන දෙ අයුරින් ගණභොජනය දනවයි.

7. පෙරවස් ඵළැඹීම යැ, පසුවස් ඵළැඹීම යැයි වස් ඵළැඹීම් දෙකෙකි.

නො දෑහැම් පාමොක් තැබීම දෙකෙකැ.

දෑහැම් පාමොක් තැබීම දෙකෙකි,

8. දෝ පුග්ගලා බාලා : යො ච අනාගතං භාරං වහති, යො ච අනාගතං භාරං න වහති. දෝ පුග්ගලා පණ්ණිනා : යො ච අනාගතං භාරං න වහති, යො ච අනාගතං භාරං වහති.

අපරෙපි දෝ පුග්ගලා බාලා : යො ච අකප්පියෙ කප්පියසංකුද්දි, යො ච කප්පියෙ අකප්පියසංකුද්දි, දෝ පුග්ගලා පණ්ණිනා : යො ච අකප්පියෙ අකප්පියසංකුද්දි, යො ච කප්පියෙ කප්පිය සංකුද්දි.

අපරෙපි දෝ පුග්ගලා බාලා : යො ච අනාපතියා අපතියසංකුද්දි, යො ච අපතියා අනාපතියසංකුද්දි. දෝ පුග්ගලා පණ්ණිනා : යො ච අනාපතියා අපතියසංකුද්දි, යො ච අනාපතියා අනාපතියසංකුද්දි.

අපරෙපි දෝ පුග්ගලා බාලා : යො ච අධම්මෙ ධම්මසංකුද්දි, යො ච ධම්මෙ අධම්මසංකුද්දි. දෝ පුග්ගලා පණ්ණිනා : යො ච අධම්මෙ අධම්මසංකුද්දි, යො ච ධම්මෙ ධම්මසංකුද්දි.

අපරෙපි දෝ පුග්ගලා බාලා : යො ච අවිනයෙ විනයසංකුද්දි, යො ච විනයෙ අවිනයසංකුද්දි. දෝ පුග්ගලා පණ්ණිනා : යො ච අවිනයෙ අවිනයසංකුද්දි, යො ච විනයෙ විනයසංකුද්දි.

9. ද්විත්තං පුග්ගලානං ආසවා වසිස්නති : යො ච න කුකකුච්චාසි-
තබ්බං කුකකුච්චාසති, යො ච කුකකුච්චාසිතබ්බං න කුකකුච්චාසති.
ද්විත්තං පුග්ගලානං ආසවා න වසිස්නති : යො ච න කුකකුච්චාසිතබ්බං
න කුකකුච්චාසති යො ච කුකකුච්චාසිතබ්බං කුකකුච්චාසති.

අපරෙසමපි ද්විත්තං පුග්ගලානං ආසවා වසිස්නති : යො ච අකප්පියෙ කප්පියසංකුද්දි, යො ච කප්පියෙ අකප්පියසංකුද්දි. ද්විත්තං පුග්ගලානං ආසවා
න වසිස්නති : යො ච අකප්පියෙ අකප්පියසංකුද්දි, යො ච කප්පියෙ කප්පියසංකුද්දි.

අපරෙසමපි ද්විත්තං පුග්ගලානං ආසවා වසිස්නති : යො ච අනාපතියා අපතියසංකුද්දි, යො ච අපතියා අනාපතියසංකුද්දි. ද්විත්තං පුග්ගලානං
ආසවා න වසිස්නති : යො ච අනාපතියා අනාපතියසංකුද්දි, යො ච අපතියා අපතියසංකුද්දි.

අපරෙසමපි ද්විත්තං පුග්ගලානං ආසවා වසිස්නති : යො ච අධම්මෙ ධම්මසංකුද්දි, යො ච ධම්මෙ අධම්මසංකුද්දි. ද්විත්තං පුග්ගලානං ආසවා
න වසිස්නති : යො ච අධම්මෙ අධම්මසංකුද්දි, යො ච ධම්මෙ ධම්මසංකුද්දි.

අපරෙසමපි ද්විත්තං පුග්ගලානං ආසවා වසිස්නති : යො ච අවිනයෙ විනයසංකුද්දි, යො ච විනයෙ අවිනයසංකුද්දි. ද්විත්තං පුග්ගලානං ආසවා
න වසිස්නති : යො ච අවිනයෙ අවිනයසංකුද්දි, යො ච විනයෙ විනයසංකුද්දි.

තස්ස අදානං :

1. සකුකු ලඬා ව සඬමමා පරිකාරා ව පුඤ්ජා,
සඬං භූමි නිකමනොනා ආදියනොනා සමාදියං.
2. කරුණො දෙණො ගණනොනා පරිභොගෙන රතනි ව,
අරාණා ඡිද්දං ඡාදෙණොනා ධාරෙණොනා ව උපොසථා.
3. පචාරණා කමමා පරා වජ්ඣ අපරා දෙසා ව,
අපරා දො ව සමපතනි නානා සමානමෙව ව.
4. පාරාජිකා සඬසා පුලලව්ව¹ පාවිතනියා පාවිදෙසනී,
දුකකඬා දුඛසාධනා වෙව්² සත්තාපතනිකකිකා ව.
5. භිජ්ජනි උපසමපදා තථෙව අපරෙ දුච්චෙ,
න වජ්ඣඛං න දුතඛං අභබ්බාභබ්බමෙව ව.
6. සකුච්චිව සාතිසාරා ව පටිකොකාසා ව නිසාරණා,
ඛසාරණා පටිකුකු ව පටිග්ගහා පටිකම්පා.
7. උපසාති වොදනා ව කසිනා ව දුච්චෙ තථා,
විවරා පත්තමණ්ඩලා අභිධිසානා තථෙව දො.
8. විකපපනා ව විනයා වෙනසිකා සලොඬා,
ආපජ්ජනි ව වුට්ඨාති පරිවාසා අපරෙ දුච්චෙ.
9. දො මානතතා අපරෙ ව රතනිචේජ්ජෙ අනාදරි,
දො ලොණා තයො අපරෙ පරිභොගකොසනා ව.
10. පෙසුකෙසුකු ව ගණවස්සඬපනා භාරකප්පියා,
අනාපතනි අඛමමඛමා විනගෙ ආසවෙ තථා ති.

නිකං

1. අත්ථාපතනි තිට්ඨනොන භගවති ආපජ්ජනි නො පරිනිබ්බුතො,
අත්ථාපතනි පරිනිබ්බුතො භගවති ආපජ්ජනි නො තිට්ඨනොන, අත්ථාපතනි
තිට්ඨනොනපි භගවති ආපජ්ජනි පරිනිබ්බුතොපි.

අත්ථාපතනි කාලෙ ආපජ්ජනි නො විකාලෙ, අත්ථාපතනි විකාලෙ
ආපජ්ජනි නො කාලෙ, අත්ථාපතනි කාලෙ වෙව ආපජ්ජනි විකාලෙ ව.

අත්ථාපතනි රතනිං ආපජ්ජනි නො දිවා, අත්ථාපතනි දිවා ආපජ්ජනි
නො රතනිං, අත්ථාපතනි රතනිං වෙව ආපජ්ජනි දිවා ව.

1. පාරාජි සඬසා පුලලව්ව - සායා.

2. හාසිතාවෙව - සායා.

එහි නාමාවලිය :—

1. සඤ්ඤාවිමොක්ඛ දුක යැ ලද්ධසමාපත්ති දුක යැ සද්ධම්මපටිසඤ්ඤාන්ත දුක යැ පරික්ඛාර දුක යැ පුත්භල දුක යැ සච්චං භණන්ත දුක යැ මුසාභණන්ත දුක යැ භූමිගත දුක යැ නික්ඛමන්ත දුක යැ ආදියන්ත දුක යැ සමාදියන්ත දුක යැ,
2. කරොන්ත දුක යැ ටදන්ත දුක යැ දෙසෙන්ත දුක යැ ගණ්භන්ත දුක යැ පරිභොග දුක යැ සමග රත්ති - දිවා දුක යැ අරුණ්භග දුක යැ ඡීන්දන්ත දුක යැ ඡාදෙන්ත දුක යැ ධාරෙන්ත දුක යැ උපොසථ දුක යැ,
3. පවාරණ දුක යැ කම්ම දුක යැ හා අපර කම්ම දුක යැ වන්ථු - අපර වන්ථුදෙස දුක යැ සම්පත්ති හා අපර සම්පත්ති දුක යැ නානාසංචාස හා සමාන සංචාස දුක යැ,
4. පාරාජික - සඨසාදිසෙස - ථුල්ලච්චය - පාවිත්තිය - පාටිදෙසනිය - දුක්කට - දුබ්භාසිත යන සත යැ සත්තාපත්තික්ඛන්ධ යැ,
5. සඨසෙහෙද හා න උපසම්පාදෙනබ්බ දුක යැ එසේ ම අන්‍යා වූ න උපසම්පාදෙනබ්බ දුක දෙක යැ අපරිපුර - පරිපුර දුක යැ න වන්ථබ්බ - න දුතබ්බ දුක දෙක යැ අභබ්බ - භබ්බ දුක යැ,
6. සඤ්චිච්ච දුක යැ සාතිසාර දුක යැ පටික්කොස - නිස්සාරණ - ඔසාරණ - පටිඤ්ඤා - පටිග්ගහ - පටික්ඛෙප යන දුකයෝ යැ,
7. උපසංඝි දුක යැ චොදනා දුක යැ එසේම කඨින දුක දෙක යැ එසේම චිවර - පත්තමණ්ඩල - අධිට්ඨාන යන දුකයෝ යැ,
8. විකප්පන දුක යැ විනය දුක යැ වෙනයික - සලලෙඛ දුක යැ අපථ්ථනි දුක යැ වූට්ඨාති දුක යැ අනෙකුදු පරිවාස දුක දෙක යැ,
9. අනෙකුදු මානන්ත දුක යැ රත්තිවෙඡ්ඤ - අනාදර දුක යැ ලොණ දුක යැ අන්‍යා වූ ලොණ දුක කුණ යැ පරිභොග - අක්කොසන දුකයෝ යැ,
10. පෙසුඤ්ඤා - ගණ්භොජන - වස්සුපනායික දුක යැ පාතිමොක්ඛඨපන - ආගතානාගතභාර - කප්පියා කප්පිය දුක යැ ආපත්ති - අනාපත්ති - ධම්මාධම්ම දුක යැ එසේ ම විනය සඤ්ඤා - ආසව්වච්ඡිත දුකයෝ යැයි මොහු වෙත්.

නිකය

1. බුදුරදුන් පිරිනිව් කල්හි නො වැ දිවමනු කල්හි පැමිණෙන ඇවැතෙක් ඇත, බුදුරදුන් දිවමනු කල්හි නො වැ පිරිනිව් කල්හි පැමිණෙන ඇවැතෙක් ඇත, බුදුරදුන් දිවමනු කල්හි ද පිරිනිව් කල්හි ද පැමිණෙන ඇවැතෙක් ඇති.

විකාලයෙහි නො වැ කාලයෙහි පැමිණෙන ඇවැතෙක් ඇත, කාලයෙහි නො වැ විකාලයෙහි පැමිණෙන ඇවැතෙක් ඇත, කාලයෙහි ද විකාලයෙහි ද පැමිණෙන ඇවැතෙක් ඇති.

දහවල් නො වැ රාත්‍රියෙහි පැමිණෙන ඇවැතෙක් ඇත, රාත්‍රියෙහි නො වැ දහවල් පැමිණෙන ඇවැතෙක් ඇත, රාත්‍රියෙහි ද දහවල්හි ද පැමිණෙන ඇවැතෙක් ඇති.

අත්ථාපතනී දසවසො ආපජ්ඣති නො උභනදසවසො, අත්ථාපතනී උභනදසවසො ආපජ්ඣති නො දසවසො, අත්ථාපතනී දසවසො චෙව ආපජ්ඣති උභනදසවසො ව.

අත්ථාපතනී පඤ්චවසො ආපජ්ඣති නො උභනපඤ්චවසො, අත්ථාපතනී උභනපඤ්චවසො ආපජ්ඣති නො පඤ්චවසො, අත්ථාපතනී පඤ්චවසො චෙව ආපජ්ඣති උභනපඤ්චවසො ව.

අත්ථාපතනී කුසලවිතො ආපජ්ඣති, අත්ථාපතනී අකුසලවිතො ආපජ්ඣති, අත්ථාපතනී අබ්‍යාකතවිතො ආපජ්ඣති.

අත්ථාපතනී සුඛවෙදනාසම්ඛිති ආපජ්ඣති, අත්ථාපතනී දුක්ඛවෙදනා-සම්ඛිති ආපජ්ඣති, අත්ථාපතනී අදුක්ඛමසුඛවෙදනාසම්ඛිති ආපජ්ඣති

2. තිණි වොදනාවච්ඡන්ති : දිට්ඨංත සුතෙන පරිසිඛිතං.

තයො සලාකාගාහා : ගුලහකො විවට්ඨකො සකණ්ණජපකො.

තයො පටිකෙඛපා : මහිව්ඡනා අසනතුට්ඨිනා¹ අසලොඛනා.

තයො අනුඤ්ඤාතා : අපට්ඨිව්ඡනා සනතුට්ඨිනා සලොඛනා. අපරෙපි

තයො පටිකෙඛපා : මහිව්ඡනා අසනතුට්ඨිනා අමත්තඤ්ඤාතා.

තයො අනුඤ්ඤාතා : අපට්ඨිව්ඡනා සනතුට්ඨිනා මත්තඤ්ඤාතා.

තිසො පඤ්ඤාතනියො : පඤ්ඤාතනී අනුපඤ්ඤාතනී අනුපපන්න-පඤ්ඤාතනී, අපරාපි තිසො පඤ්ඤාතනියො : සබ්බත්ථ පඤ්ඤාතනී පදෙසපඤ්ඤාතනී සාධාරණපඤ්ඤාතනී, අපරාපි තිසො පඤ්ඤාතනියො : අසාධාරණපඤ්ඤාතනී එකතො පඤ්ඤාතනී උභතො පඤ්ඤාතනී.

3. අත්ථාපතනී බාලො ආපජ්ඣති නො පණ්ඨිතො, අත්ථාපතනී පණ්ඨිතො ආපජ්ඣති නො බාලො, අත්ථාපතනී බාලො චෙව ආපජ්ඣති පණ්ඨිතො ව.

අත්ථාපතනී කාලෙ ආපජ්ඣති නො ජුණ්ණ, අත්ථාපතනී ජුණ්ණ ආපජ්ඣති නො කාලෙ, අත්ථාපතනී කාලෙ චෙව ආපජ්ඣති ජුණ්ණ ව.

අත්ථි කාලෙ කප්පති නො ජුණ්ණ, අත්ථි ජුණ්ණ කප්පති නො කාලෙ, අත්ථි කාලෙ චෙව කප්පති ජුණ්ණ ව.

අත්ථාපතනී ගෙමනෙත ආපජ්ඣති නො ගිමෙහ නො වසො, අත්ථාපතනී ගිමෙහ ආපජ්ඣති නො ගෙමනෙත නො වසො, අත්ථාපතනී වසො ආපජ්ඣති නො ගිමෙහ නො ගෙමනෙත.

අත්ථාපතනී සබ්බෙසා ආපජ්ඣති න ගණො න පුග්ගලො, අත්ථාපතනී ගණො ආපජ්ඣති න සබ්බෙසා න පුග්ගලො, අත්ථාපතනී පුග්ගලො ආපජ්ඣති න සබ්බෙසා න ගණො.

1. අසනතුට්ඨිනා - ස්‍යා.

දසවස් ඇති වූ පැමිණෙන උනු දසවස් ඇති වූ නො පැමිණෙන ඇවැනක් ඇත, උනු දසවස් ඇති වූ පැමිණෙන දසවස් ඇති වූ නො පැමිණෙන ඇවැනක් ඇත, දසවස් ඇති වූ ද උනු දසවස් ඇති වූ ද පැමිණෙන ඇවැනක් ඇති.

පස්වස් ඇති වූ පැමිණෙන උනු පස්වස් ඇති වූ නො පැමිණෙන ඇවැනක් ඇත, උනු පස්වස් ඇති වූ පැමිණෙන පස්වස් ඇති වූ නොපැමිණෙන ඇවැනක් ඇත, පස්වස් ඇති වූ ද උනු පස්වස් ඇති වූ ද පැමිණෙන ඇවැනක් ඇති.

කුසල් සිත් ඇති වූ පැමිණෙන ඇවැනක් ඇත, අකුසල් සිත් ඇති වූ පැමිණෙන ඇවැනක් ඇත, අව්‍යාකෘත සිත් ඇති වූ පැමිණෙන ඇවැනක් ඇති.

සුඛ වෙදනායෙන් යුක්ත වූ පැමිණෙන ඇවැනක් ඇත, දුක් වෙදනායෙන් යුක්ත වූ පැමිණෙන ඇවැනක් ඇත, නො දුක් නො සුඛ වෙදනායෙන් යුක්ත වූ පැමිණෙන ඇවැනක් ඇති.

2. වොදනා වස්තු තුනකි : දැකීමෙන් ඇසීමෙන් සැකයෙනි.

ලභගැණීම් තුනකි : ගුලභත යැ විවටන යැ සකණ්ණප්පක යැයි.

ප්‍රතික්ෂෙප තුනකි : මහිච්ඡනා යැ අසන්තුට්ඨිනා යැ අසල්ලෙඛනා යැයි.

අනුදැනීම් තුනකි : අප්පිච්ඡනා යැ සන්තුට්ඨිනා යැ සල්ලෙඛනා යැයි.

අනෙකුදු ප්‍රතික්ෂෙප තුනකි : මහිච්ඡනා යැ අසන්තුට්ඨිනා යැ අමත්තඤ්ඤනා යැයි.

අනුදැනීම් තුනකි : අප්පිච්ඡනා යැ සන්තුට්ඨිනා යැ මත්තඤ්ඤනා යැයි.

ප්‍රඥප්ති තුනකි : පඤ්ඤාත්ති යැ අනුපඤ්ඤාත්ති යැ අනුප්පන්නපඤ්ඤාත්ති යැ, අනෙකුදු ප්‍රඥප්ති තුනකි : සබ්බන්තපඤ්ඤාත්ති යැ පදෙසපඤ්ඤාත්ති යැ සාධාරණ පඤ්ඤාත්ති යැ, අනෙකුදු ප්‍රඥප්ති තුනකි : අසාධාරණ පඤ්ඤාත්ති යැ එකතො පඤ්ඤාත්ති යැ උභතො පඤ්ඤාත්ති යැ යි.

3. පණ්ඩිතයා නො වූ බාලයා පැමිණෙන ඇවැනක් ඇත, බාලයා නො වූ පණ්ඩිතයා පැමිණෙන ඇවැනක් ඇත, බාලයාත් පණ්ඩිතයාත් පැමිණෙන ඇවැනක් ඇති.

ශුක්ල පක්ෂයෙහි නො වූ කෘෂ්ණ පක්ෂයෙහි පැමිණෙන ඇවැනක් ඇත, කෘෂ්ණ පක්ෂයෙහි නො වූ ශුක්ල පක්ෂයෙහි පැමිණෙන ඇවැනක් ඇත, කෘෂ්ණ පක්ෂයෙහි ද ශුක්ල පක්ෂයෙහි ද පැමිණෙන ඇවැනක් ඇති.

ශුක්ල පක්ෂයෙහි නො වූ කෘෂ්ණ පක්ෂයෙහි කැපයෙක් ඇත, කෘෂ්ණ පක්ෂයෙහි නො වූ ශුක්ල පක්ෂයෙහි කැපයෙක් ඇත, කෘෂ්ණ පක්ෂයෙහිත් ශුක්ල පක්ෂයෙහිත් කැපයෙක් ඇති.

ගිම්හානයෙහි ද වස්සානයෙහි ද නො වූ හෙමන්තයෙහි පැමිණෙන ඇවැනක් ඇත, හෙමන්තයෙහි ද වස්සානයෙහි ද නො වූ ගිම්හානයෙහි පැමිණෙන ඇවැනක් ඇත, ගිම්හානයෙහි ද හේමන්තයෙහි ද නො වූ වස්සානයෙහි පැමිණෙන ඇවැනක් ඇති.

ගණයා ද පුද්ගලයා ද නො වූ සඬ්ඝයා පැමිණෙන ඇවැනක් ඇත, සඬ්ඝයා ද පුද්ගලයා ද නො වූ ගණයා පැමිණෙන ඇවැනක් ඇත, සඬ්ඝයා ද ගණයා ද නොවූ පුද්ගලයා පැමිණෙන ඇවැනක් ඇති.

අපි සබ්බස්ස කප්පති න ගණස්ස න පුග්ගලස්ස, අපි ගණස්ස කප්පති න සබ්බස්ස න පුග්ගලස්ස, අපි පුග්ගලස්ස කප්පති න සබ්බස්ස න ගණස්ස.

තිස්සො ඡාදනා : වජ්ජං ඡාදෙති නො ආපතතිං, ආපතතිං ඡාදෙති න වජ්ජං, වජ්ජකොච්ච ඡාදෙති ආපතතිකොච්ච.

තිස්සො පටිච්ඡාදියො : ජන්තාඝරපටිච්ඡාදි, උදකපටිච්ඡාදි වත්ත-පටිච්ඡාදි.

තිණ්ණි පටිච්ඡන්තාති වහනති නො විවටාති : මානුශාමො පටිච්ඡන්තො වහති නො විවටො, බ්‍රාහ්මණානං මන්තො පටිච්ඡන්තො වහනති නො විවටා, ටිව්ඡාදියො පටිච්ඡන්තො වහති නො විවටා.

තිණ්ණි විවටාති විරොචනති නො පටිච්ඡන්තාති : වජ්ජමණ්ඩලං විවටං විරොචති නො පටිච්ඡන්තං, සුරියමණ්ඩලං විවටං විරොචති නො පටිච්ඡන්තං, තථාගතපථවේදිනො ධම්මවිනයො විවටො විරොචති නො පටිච්ඡන්තො.

තයො සෙනාසනගාහා : සුරිමිකො පච්ඡිමකො අන්තරාමුත්තකො.

අත්ථාපතති ගිලානො ආපජ්ජති නො අගිලානො, අත්ථාපතති අගිලානො ආපජ්ජති නො ගිලානො, අත්ථාපතති ගිලානො චෙච ආපජ්ජති අගිලානො ච.

4. තිණ්ණි අධම්මිකාති පාතිමොක්ඛට්ඨපනාති. තිණ්ණි ධම්මිකාති පාතිමොක්ඛට්ඨපනාති.

තයො පරිවාසා : පටිච්ඡන්තපරිවාසො, අපටිච්ඡන්ත පරිවාසො, සුඤ්ඤානපරිවාසො.

තයො මානත්තො : පටිච්ඡන්තමානත්තං, අපටිච්ඡන්තමානත්තං, පක්ඛමානත්තං.

තයො පාරිවාසිකස්ස භික්ඛුනො රතතිචේද්ද : සහවාසො, විප්පවාසො, අනාරොචනා.

අත්ථාපතති අනො ආපජ්ජති නො බහි, අත්ථාපතති බහි ආපජ්ජති නො අනො, අත්ථාපතති අනො චෙච ආපජ්ජති බහි ච.

අත්ථාපතති අනොසිමාය ආපජ්ජති නො බහිසිමාය, අත්ථාපතති බහිසිමාය ආපජ්ජති නො අනොසිමාය, අත්ථාපතති අනොසිමාය චෙච ආපජ්ජති බහිසිමාය ච.

තිහාකාරෙහි ආපතතිං ආපජ්ජති : කායෙන ආපජ්ජති, වාචාය ආපජ්ජති, කායෙන වාචාය ආපජ්ජති. අපරෙහිපි තිහාකාරෙහි ආපතතිං ආපජ්ජති : සබ්බමජ්ඣෙකි, ගණමජ්ඣෙකි, පුග්ගලස්ස සන්තතිකො.

තිහාකාරෙහි ආපතතියා වුට්ඨාති : කායෙන වුට්ඨාති, වාචාය වුට්ඨාති, කායෙන වාචාය වුට්ඨාති. අපරෙහිපි තිහාකාරෙහි ආපතතියා වුට්ඨාති : සබ්බමජ්ඣෙකි, ගණමජ්ඣෙකි, පුග්ගලස්ස සන්තතිකො.

ගණයාට ද පුද්ගලයාට ද නො වැ සම්පයාට කැපයෙක් ඇත, සම්පයාට ද පුද්ගලයාට ද නො වැ ගණයාට කැපයෙක් ඇත, සම්පයාට ද ගණයාට ද නො වැ පුද්ගලයාට කැපයෙක් ඇති.

ඡාදනා තුනෙකි : ආපත්තිය නො වැ වස්තුව වසයි, වස්තුව නො වැ ආපත්තිය වසයි, වස්තුව ද ආපත්තිය ද වසයි.

ප්‍රතිවිභාදිත්‍ර නිදේනෙකි : ඡන්තාසර ප්‍රතිවිභාදි යැ උදක ප්‍රතිවිභාදි යැ වස්ත්‍ර ප්‍රතිවිභාදි යැයි.

විවෘත නො වැ ගරුත්වයට පැමිණෙන ප්‍රතිවිභාදි වස්තු තුනෙකි : මාගම විවෘත නො වැ ප්‍රතිවිභාදි වූවා ගරුත්වයට පැමිණෙයි, බ්‍රාහ්මණ භික්ෂුයෝ විවෘත නො වැ ප්‍රතිවිභාදි වූවාහු ගරුත්වයට පැමිණෙති, විරාදාදාප්තිය විවෘත නො වැ ප්‍රතිවිභාදි වූවා ගරුත්වයට පැමිණේ.

විවෘත වැ ප්‍රතිවිභාදි නො වැ බලන වස්තු තුනෙකි : සඳ මඬල විවෘත වැ ප්‍රතිවිභාදි නො වූයේ බලයි, හිරුමඬල විවෘත වැ ප්‍රතිවිභාදි නො වූයේ බලයි, තථාගත ප්‍රවිදිත ධර්මවනය විවෘත වැ ප්‍රතිවිභාදි නො වූයේ බලයි.

සෙනසුන් ගැන්විම් තුනෙකි : පුරිමය යැ පච්චිමය යැ අත්තරාමුක්තය යැ යි.

ගිලන් වැ පැමිණෙන නො ගිලන් වැ නො පැමිණෙන ඇවැතෙක් ඇත, නො ගිලන් වැ පැමිණෙන ගිලන් වැ නො පැමිණෙන ඇවැතෙක් ඇත, ගිලන් වැ ද නො ගිලන් වැ ද පැමිණෙන ඇවැතෙක් ඇති.

4. නො දූහැමි පාමොක් තැබීම තුනෙකි. දූහැමි පාමොක් තැබීම තුනෙකි.

පට්ඨිභන්ත පරිවාස යැ අපට්ඨිභන්ත පරිවාස යැ සුද්ධන්ත පරිවාස යැ යි පරිචෙස්තුනෙකි.

පට්ඨිභන්ත මානන්ත යැ අපට්ඨිභන්ත මානන්ත යැ පක්ඛමානන්ත යැ යි මානන්තුනෙකි.

සහවාස යැ විජ්ජවාස යැ අනාරොචනා යැ යි පිරිචෙස්සුරණ භික්ෂුහට රාත්‍රිවිජෙදයෝ නිදේනෙකි.

සෙනස්නෙන් පිටත නො වැ ඇතුළතැ පැමිණෙන ඇවැතෙක් ඇත, ඇතුළතැ නො වැ පිටතැ පැමිණෙන ඇවැතෙක් ඇත, ඇතුළත්හි ද පිටත්හි ද පැමිණෙන ඇවැතෙක් ඇති.

සිමාවෙන් පිටතැ නො වැ සිමාව තුළැ පැමිණෙන ඇවැතෙක් ඇත, සිමාව තුළැ නො වැ සිමාවෙන් පිටතැ පැමිණෙන ඇවැතෙක් ඇත, සිමාව තුළැ ද සිමාවෙන් පිටතැ ද පැමිණෙන ඇවැතෙක් ඇති.

තුන් අයුරකින් ඇවැතට අවදියි : කයින් අවදියි, වචනයෙන් අවදියි, කයින් හා වචනයෙන් අවදි. අනෙකුදු තුන් අයුරකින් ඇවැතට අවදියි : සහ මැදහි ගණ මැදහි පුහුලක්හු අබියෝජ්‍යී යැ.

තුන් අයුරකින් ඇවැතින් නැගී සිටියි : කයින් නැගී සිටියි, වචනයෙන් නැගී සිටියි, කයින් හා වචනයෙන් නැගී සිටී. අනෙකුදු තුන් අයුරකින් ඇවැතින් නැගී සිටී : සහ මැදහි ගණ මැදහි පුහුලක්හු අබියෝජ්‍යී යැ.

නිඤ්ඤා අබ්බිමානි අමුලහවිනයස්ස දුනාති : නිඤ්ඤා බ්බමිකානි අමුලහවිනයස්ස දුනාති.

5. නිභබ්බෙහති සමන්තාගතස්ස භික්ඛුනො ආකඛ්ඛමානො සබ්බෙසා කප්ප්ථිකමමං කරෙය්‍ය : භණ්ඩනකාරකො භොති කලහකාරකො විවාදකාරකො භස්සකාරකො සබ්බෙස අධිකරණකාරකො, බාලො භොති අබ්‍යතෙනා ආපතතිබ්බුලො අනපදනො, ගිහිසංසට්ඨො විහරති අනුබ්බුලොමිකෙහි ගිහිසංසග්ගෙහි.

නිභබ්බෙහති සමන්තාගතස්ස භික්ඛුනො ආකඛ්ඛමානො සබ්බෙසා නිසස්සකමමං කරෙය්‍ය : භණ්ඩනකාරකො භොති-පෙ-සබ්බෙස අධිකරණකාරකො, බාලො භොති අබ්‍යතෙනා ආපතතිබ්බුලො අනපදනො, ගිහිසංසට්ඨො විහරති අනුබ්බුලොමිකෙහි ගිහිසංසග්ගෙහි.

නිභබ්බෙහති සමන්තාගතස්ස භික්ඛුනො ආකඛ්ඛමානො සබ්බෙසා පබ්බාජනිකමමං කරෙය්‍ය : භණ්ඩනකාරකො භොති-පෙ-සබ්බෙස අධිකරණකාරකො, බාලො භොති අබ්‍යතෙනා ආපතතිබ්බුලො අනපදනො, කුලදුසකො භොති පාපසමාවාරො, දිස්සනති වෙව පාපකා සමාවාරො සුය්‍යනති ච.

නිභබ්බෙහති සමන්තාගතස්ස භික්ඛුනො ආකඛ්ඛමානො සබ්බෙසා පටිසාරණීයකමමං කරෙය්‍ය : භණ්ඩනකාරකො භොති-පෙ-සබ්බෙස අධිකරණකාරකො, බාලො භොති අබ්‍යතෙනා ආපතතිබ්බුලො අනපදනො, ගිහි අකෙකාසති පටිභාසති.

නිභබ්බෙහති සමන්තාගතස්ස භික්ඛුනො ආකඛ්ඛමානො සබ්බෙසා ආපතති ය අදස්සනෙ උකෙඛපතීයකමමං කරෙය්‍ය : භණ්ඩනකාරකො භොති-පෙ-සබ්බෙස අධිකරණකාරකො, බාලො භොති අබ්‍යතෙනා ආපතතිබ්බුලො අනපදනො, ආපතති. ආපජ්ජිතා න ඉච්ඡති ආපතතිං පස්සිතුං.

නිභබ්බෙහති සමන්තාගතස්ස භික්ඛුනො ආකඛ්ඛමානො සබ්බෙසා ආපතති ය අප්පටිකමම උකෙඛපතීයකමමං කරෙය්‍ය : භණ්ඩනකාරකො භොති-පෙ-සබ්බෙස අධිකරණකාරකො, බාලො භොති අබ්‍යතෙනා ආපතතිබ්බුලො අනපදනො, ආපතති. ආපජ්ජිතා න ඉච්ඡති ආපතතිං පටිකාතුං.

නිභබ්බෙහති සමන්තාගතස්ස භික්ඛුනො ආකඛ්ඛමානො සබ්බෙසා පාපිකාස දිට්ඨියා අප්පටිතිස්සග්ගෙ උකෙඛපතීයකමමං කරෙය්‍ය : භණ්ඩනකාරකො භොති-පෙ-සබ්බෙස අධිකරණකාරකො, බාලො භොති අබ්‍යතෙනා ආපතතිබ්බුලො අනපදනො, න ඉච්ඡති පාපිකං දිට්ඨියං පටිතිස්සජ්ජිතුං.

නිභබ්බෙහති සමන්තාගතස්ස භික්ඛුනො ආකඛ්ඛමානො සබ්බෙසා ආභාලනාය වෙතෙය්‍ය : භණ්ඩනකාරකො භොති කලහකාරකො විවාදකාරකො භස්සකාරකො සබ්බෙස අධිකරණකාරකො, බාලො භොති අබ්‍යතෙනා ආපතතිබ්බුලො අනපදනො, ගිහිසංසට්ඨො විහරති අනුබ්බුලොමිකෙහි ගිහිසංසග්ගෙහි.

නො දැනුම් අමුල්හවනයදන තුනෙකැ. දැනුම් අමුල්හවනයදන තුනෙකි.

5. කරුණු තුනෙකින් යුක්ත වූ මහණහට සහනු රිසිවෙන් නම් තප්පතිය කර්මය කරන්නාහු යැ : ධබර කරන්නේ කලහ කරන්නේ විවාද කරන්නේ දෙබමලුකම් කරන්නේ සභිසයා ඉදිරියෙහි අධිකරණ කරන්නේ වෙයි, බාල වූයේ අව්‍යක්ත වූයේ ඇවැත් බහුල කොට ඇතියේ ඇවැත් පිරිසිදු දැකීම් නැතියේ වෙයි, අනුලෝම නො වූ ගිහි සසභිත් ගිහියන් හා හැනි වෙසේ.

කරුණු තුනෙකින් යුක්ත වූ මහණහට සහනු රිසි වෙන් නම් නියස්සකර්මය කරන්නාහු යැ : ධබර කරන්නේ... සභිසයා ඉදිරියෙහි අධිකරණ කරන්නේ වෙයි, බාල වූයේ අව්‍යක්ත වූයේ ඇවැත් බහුල කොට ඇතියේ ඇවැත් පිරිසිදු නැතියේ වෙයි, අනුලෝම නොවූ ගිහි සසභිත් ගිහියන් හා හැනි වෙසේ.

කරුණු තුනෙකින් යුක්ත වූ මහණහට සහනු රිසි වෙන් නම් පබ්බාජනීය කර්මය කරන්නාහු යැ : ධබර කරන්නේ... සභිසයා ඉදිරියෙහි අධිකරණ කරන්නේ වෙයි. බාල වූයේ අව්‍යක්ත වූයේ ඇවැත් බහුල කොට ඇතියේ ඇවැත් පිරිසිදු නැතියේ වෙයි. ලාමක හැසිරීම් ඇතියේ කුලදුෂණය කරන්නෙක් වෙයි, ලාමක හැසිරීම් දක්නට ද ලැබෙයි, අසනු ද ලැබේ.

කරුණු තුනෙකින් යුක්ත වූ මහණහට සහනු රිසි වෙන් නම් පටිසාරණීය කර්මය කරන්නාහු යැ : ධබර කරන්නේ... සභිසයා ඉදිරියෙහි අධිකරණ කරන්නේ වෙයි. බාල වූයේ අව්‍යක්ත වූයේ ඇවැත් බහුල කොට ඇතියේ ඇවැත් පිරිසිදු නැතියේ වෙයි. ගිහිත්ට ආක්‍රොශ කෙරෙයි, පරිහව කෙරේ.

කරුණු තුනෙකින් යුක්ත වූ මහණහට සහනු රිසි වෙන් නම් ඇවැත් නොදක්මෙහි උක්ඛෙපනීය කර්මය කරන්නාහු යැ : ධබර කරන්නේ... සභිසයා ඉදිරියෙහි අධිකරණ කරන්නේ වෙයි, බාල වූයේ අව්‍යක්ත වූයේ ඇවැත් බහුල කොට ඇතියේ ඇවැත් පිරිසිදු නැතියේ වෙයි, ඇවැත් පැමිණ ඇවැත් දැකීමට නො කැමැති වේ.

කරුණු තුනෙකින් යුක්ත වූ මහණහට සහනු රිසි වෙන් නම් ඇවැත් පිළියම් නොකිරීමෙහි උක්ඛෙපනීය කර්මය කරන්නාහු යැ : ධබර කරන්නේ... සභිසයා ඉදිරියෙහි අධිකරණ කරන්නේ වෙයි, බාල වූයේ අව්‍යක්ත වූයේ ඇවැත් බහුල කොට ඇත්තේ ඇවැත් පිරිසිදු නැත්තේ වෙයි, ඇවැත් පැමිණ ඇවැත් පිළියම් කිරීමට නො කැමැති වේ.

කරුණු තුනෙකින් යුක්ත වූ මහණහට සහනු රිසි වෙන් නම් ලාමක දෘෂ්ටිය නො හැරීමෙහි උක්ඛෙපනීය කර්මය කරන්නාහු යැ : ධබර කරන්නේ... සභිසයා ඉදිරියෙහි අධිකරණ කරන්නේ වෙයි, බාල වූයේ අව්‍යක්ත වූයේ ඇවැත් බහුල කොට ඇතියේ ඇවැත් පිරිසිදු නැත්තේ වෙයි, ලාමක වූ දෘෂ්ටිය හරින්නට කැමැති නො වේ.

කරුණු තුනෙකින් යුක්ත වූ මහණහට සහනු රිසි වෙන් නම් දුඛිබව පිණිස යන්න (උක්ඛෙපනීය කර්මය) කරන්නාහු යැ : ධබර කරන්නේ කලහ කරන්නේ විවාද කරන්නේ දෙබමලුකම් කරන්නේ සභිසයා ඉදිරියෙහි අධිකරණ කරන්නේ වෙයි. බාල වූයේ අව්‍යක්ත වූයේ ඇවැත් බහුල කොට ඇතියේ ඇවැත් පිරිසිදු නැතියේ වෙයි, අනුලෝම නො වූ ගිහිසසභිත් ගිහියන් හා හැනි වෙසේ.

6. තිහඬෙහි සමන්තාගතස්ස භික්ඛුනො කම්මං කාතබ්බං : අලජ්ජි ච භොති, බාලො ච, අපකතතෙනා ච.

අපරෙහිපි තිහඬෙහි සමන්තාගතස්ස භික්ඛුනො කම්මං කාතබ්බං : අබ්බිලෙ සිලවිපතො භොති, අජ්ඣාචාරෙ ආචාරවිපතො භොති, අතිද්විසා ද්විසිවිපතො භොති.

අපරෙහිපි තිහඬෙහි සමන්තාගතස්ස භික්ඛුනො කම්මං කාතබ්බං : කාසිකෙන දවෙන සමන්තාගතො භොති, වාචසිකෙන දවෙන සමන්තාගතො භොති, කාසිකවාචසිකෙන දවෙන සමන්තාගතො භොති.

අපරෙහිපි තිහඬෙහි සමන්තාගතස්ස භික්ඛුනො කම්මං කාතබ්බං : කාසිකෙන අනාචාරෙන සමන්තාගතො භොති, වාචසිකෙන අනාචාරෙන සමන්තාගතො භොති, කාසිකවාචසිකෙන අනාචාරෙන සමන්තාගතො භොති.

අපරෙහිපි තිහඬෙහි සමන්තාගතස්ස භික්ඛුනො කම්මං කාතබ්බං : කාසිකෙන උපසාදිකෙන සමන්තාගතො භොති, වාචසිකෙන උපසාදිකෙන සමන්තාගතො භොති, කාසිකවාචසිකෙන උපසාදිකෙන සමන්තාගතො භොති.

අපරෙහිපි තිහඬෙහි සමන්තාගතස්ස භික්ඛුනො කම්මං කාතබ්බං : කාසිකෙන මිච්ඡාජ්වෙන සමන්තාගතො භොති, වාචසිකෙන මිච්ඡාජ්වෙන සමන්තාගතො භොති, කාසිකවාචසිකෙන මිච්ඡාජ්වෙන සමන්තාගතො භොති.

අපරෙහිපි තිහඬෙහි සමන්තාගතස්ස භික්ඛුනො කම්මං කාතබ්බං : ආපනතිං ආපනො කම්මකතො උපසම්පාදෙති, නිස්සං දෙති, සාමණෙරං උපට්ඨාපෙති.

අපරෙහිපි තිහඬෙහි සමන්තාගතස්ස භික්ඛුනො කම්මං කාතබ්බං : යාග ආපනතියා සංඝෙන කම්මං කතං භොති, තං ආපනතිං ආපජ්ජති, අඤ්ඤාං වා තාදිස්සං, තතො වා පාටිට්ඨනරං.

අපරෙහිපි තිහඬෙහි සමන්තාගතස්ස භික්ඛුනො කම්මං කාතබ්බං : බ්‍රහ්මස්ස අවණ්ණං භාසති, ධම්මස්ස අවණ්ණං භාසති, සංඝස්ස අවණ්ණං භාසති.

7. තිහඬෙහි සමන්තාගතස්ස භික්ඛුනො සංඝමජ්ඣෙඤ්ඤි උපොසථං ථාපෙත්තස්ස “අලං භික්ඛු මා භණ්ඩනං, මා කලහං, මා විශ්භහං, මා විවාදං”ති ඔමද්දිත්වා සංඝෙන උපොසථං කාතබ්බො : අලජ්ජි ච භොති, බාලො ච අපකතතෙනා ච.

තිහඬෙහි සමන්තාගතස්ස භික්ඛුනො සංඝමජ්ඣෙඤ්ඤි පචාරණං ථාපෙත්තස්ස “අලං භික්ඛු මා භණ්ඩනං, මා කලහං, මා විශ්භහං, මා විවාදං”ති ඔමද්දිත්වා සංඝෙන පචාරෙතබ්බො : අලජ්ජි ච භොති, බාලො ච, අපකතතෙනා ච.

6. කරුණු තුනෙකින් යුක්ත වූ මහණහට (තජ්ජනියාදි) කර්ම කටයුතු යි. අලප්ථි වූයේත් වෙයි, බාල වූයේත් වෙයි, ආපන්නි අනාපන්නි නො දන්නේත් වෙ.

අනෙකුදු කරුණු තුනෙකින් යුක්ත වූ මහණහට කර්ම කටයුතු යි. අධිශීලයෙහි නට සිල් ඇත්තේ වෙයි, උතුම් ආචාරයෙහි නට ආචාර ඇත්තේ වෙයි, සමාග් දෘෂ්ටිය ඉක්මවා විපත්තිදිටු ඇත්තේ වෙ.

අනෙකුදු කරුණු තුනෙකින් යුක්ත වූ මහණහට කර්ම කටයුතු යි : (දුකෙළීම ආදි) කායද්වාරික අනාචාරයෙන් යුක්ත වූයේ වෙයි, (කට බෙර ගැසීම ආදි) වාග්ද්වාරික අනාචාරයෙන් යුක්ත වූයේ වෙයි, (නැවුම් ගැයුම් ආදි) කායික-වාචයික අනාචාරයෙන් යුක්ත වූයේ වෙ.

අනෙකුදු කරුණු තුනෙකින් යුත් මහණහට කර්ම කටයුතු යි : කායද්වාරික සිකපද ඉක්මවන්නේ වෙයි, වාග්ද්වාරික සිකපද ඉක්මවන්නේ වෙයි, කායවාග්ද්වාරික සිකපද ඉක්මවන්නේ වෙ.

අනෙකුදු කරුණු තුනෙකින් යුක්ත වූ මහණහට කර්ම කටයුතු යි : කායද්වාරයෙහි පැණවූ සිකපදයන්හි නො හික්මීමෙන් යුක්ත වූයේ වෙයි, වාග්ද්වාරයෙහි පැණවූ සිකපදයන්හි නො හික්මීමෙන් යුක්ත වූයේ වෙයි, කායවාග්ද්වාරයෙහි පැණවූ සිකපදයන්හි නො හික්මීමෙන් යුක්ත වූයේ වෙ.

අනෙකුදු කරුණු තුනෙකින් යුක්ත වූ මහණහට කර්ම කටයුතු යි : කය පිළිබඳ වැරදි ජීවිකායෙන් යුක්ත වූයේ වෙයි, වචනය පිළිබඳ වැරදි ජීවිකායෙන් යුක්ත වූයේ වෙයි, කය වචනය පිළිබඳ වැරදි ජීවිකායෙන් යුක්ත වූයේ වෙ.

අනෙකුදු කරුණු තුනෙකින් යුක්ත වූ මහණහට කර්ම කටයුතු යි. ඇවැතට පැමිණියේ (තජ්ජනියාදි) කර්ම කරණු ලැබුයේ උපසංපත් කෙරෙයි, නිය දෙයි, හෙරණකු ලවා උච්චත් කරවා ගනී.

අනෙකුදු කරුණු තුනෙකින් යුක්ත වූ මහණහට කර්ම කටයුතු යි : යම් ඇවැතක් නිමිති කොට සංඝසංඝා විසින් කර්මය කරන ලද්දේ වෙද, ඒ ඇවැතට නැවත පැමිණෙයි. එබඳු අත් ඇවැතකට හෝ පැමිණෙයි, එයට වඩා ලාමක ඇවැතකට හෝ පැමිණෙයි.

අනෙකුදු කරුණු තුනෙකින් යුක්ත වූ මහණහට කර්ම කටයුතු යි : බුදුන් පිළිබඳ අගුණ කියයි, ධර්මය පිළිබඳ අගුණ කියයි, සංඝසංඝා පිළිබඳ අගුණ කියයි.

7. කරුණු තුනෙකින් යුක්ත වූ සහමැද පොහෝ තබන මහණහට “මහණ, නුසුදුසු යැ, ඩබර නො කර, කලහ නො කර, විරුද්ධ ග්‍රහණ නො කර, විරුද්ධ වාද නො කර” යි මැඩ පවත්වා සංඝසංඝා විසින් පොහෝ කටයුතු යි : අලප්ථි වූයේත් වෙයි, බාල වූයේත් වෙයි, ආපන්නි අනාපන්නි නො දන්නේත් වෙ.

කරුණු තුනෙකින් යුක්ත වූ සහමැද පවුරුණු තබන මහණහට “මහණ නුසුදුසු යැ, ඩබර නො කර, කලහ නො කර, විරුද්ධග්‍රහණ නො කර, විරුද්ධ වාද නො කර” යි මැඩ පවත්වා සංඝසංඝා විසින් පවාරණය කටයුතු යි : අලප්ථි වූයේත් වෙයි, බාල වූයේත් වෙයි, ආපන්නි අනාපන්නි නො දන්නේත් වෙ.

8. නිහඬෙහති සමන්තාගතස්ස භික්ඛුනො න කාචි සබ්බසම්මුති දායකො : අලජ්ජි ච භොති, බාලො ච, අපකතතෙතො ච.

නිහඬෙහති සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා සබ්බෙසාන වොහරිතබ්බං¹ අලජ්ජි ච භොති, බාලො ච, අපකතතෙතො ච.

නිහඬෙහති සමන්තාගතො භික්ඛු න කිසම්පි පච්චෙකට්ඨානෙ ධූපෙනබ්බො : අලජ්ජි ච භොති, බාලො ච, අපකතතෙතො ච.

නිහඬෙහති සමන්තාගතස්ස භික්ඛුනො නිස්සංසො න විජ්ජබ්බො : අලජ්ජි ච භොති, බාලො ච, අපකතතෙතො ච.

නිහඬෙහති සමන්තාගතස්ස භික්ඛුනො නිස්සංසො න දායකො : අලජ්ජි ච භොති, බාලො ච, අපකතතෙතො ච.

නිහඬෙහති සමන්තාගතස්ස භික්ඛුනො ඔකාසකම්මං කාරුපෙනාස්ස නාලං ඔකාසකම්මං කාතුං : අලජ්ජි ච භොති, බාලො ච, අපකතතෙතො ච.

නිහඬෙහති සමන්තාගතස්ස භික්ඛුනො සච්චනීයං නාදායකො² : අලජ්ජි ච භොති, බාලො ච, අපකතතෙතො ච.

නිහඬෙහති සමන්තාගතස්ස භික්ඛුනො න විනයො පුච්ඡිතබ්බො : අලජ්ජි ච භොති, බාලො ච, අපකතතෙතො ච.

නිහඬෙහති සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා විනයො න පුච්ඡිතබ්බො : අලජ්ජි ච භොති, බාලො ච, අපකතතෙතො ච.

නිහඬෙහති සමන්තාගතස්ස භික්ඛුනො න විනයො විස්සජ්ජිතබ්බො : අලජ්ජි ච භොති, බාලො ච, අපකතතෙතො ච.

නිහඬෙහති සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා විනයො න විස්සජ්ජිතබ්බො : අලජ්ජි ච භොති, බාලො ච, අපකතතෙතො ච.

නිහඬෙහති සමන්තාගතස්ස භික්ඛුනො අනුයොගො න දායකො : අලජ්ජි ච භොති, බාලො ච, අපකතතෙතො ච.

නිහඬෙහති සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා සද්ධිං විනයො න සාකච්ඡිතබ්බො³ : අලජ්ජි ච භොති, බාලො ච, අපකතතෙතො ච.

නිහඬෙහති සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා න උපසම්පාදෙනබ්බො, න නිස්සංසො දායකො, න සාමණේරො උපට්ඨාපෙනබ්බො : අලජ්ජි ච භොති, බාලො ච, අපකතතෙතො ච.

9. තයො උපොසථා : වාතුඤ්ඤිකො, පණ්ණරසිකො, සාමග්ගි-උපොසථො. අපරෙපි තයො උපොසථා : සබ්බෙසාන උපොසථො, ගණේ උපොසථො පුග්ගලෙ උපොසථො අපරෙපි තයො උපොසථා : සුත්තඤ්ඤිකො උපොසථො, පාරිසුද්ධි උපොසථො, අභිට්ඨානුපොසථො.

1. සබ්බෙසාන වොහරිතබ්බො - සරා.

2. න දායකො - සිමු. 1, 2.

3. සාකච්ඡිතබ්බො මජ්ඣං, සරා.

8. කරුණු තුනෙකින් යුක්ත වූ මහණහට කිසි සංඝසම්මුතියක් නො දිය යුතු යි : අලජ්ජි වූයේත් වෙයි, බාල වූයේත් වෙයි, ආපත්ති අනාපත්ති නො දන්නේත් වේ.

කරුණු තුනෙකින් යුක්ත වූ මහණහු විසින් සහමැද කිසිවක් නො කිය යුතු යි : අලජ්ජි වූයේත් වෙයි, බාල වූයේත් වෙයි, ආපත්ති අනාපත්ති නො දන්නේත් වේ.

කරුණු තුනෙකින් යුක්ත වූ මහණ කිසියම් දෙවු තැනෙක නො තැබිය යුතු යි : අලජ්ජි වූයේත් වෙයි, බාල වූයේත් වෙයි, ආපත්ති අනාපත්ති නො දන්නේත් වේ.

කරුණු තුනෙකින් යුක්ත වූ මහණහු ඇසුරු කොට නො විසිය යුතු යි : අලජ්ජි වූයේත් වෙයි, බාල වූයේත් වෙයි, ආපත්ති අනාපත්ති නො දන්නේත් වේ.

කරුණු තුනෙකින් යුක්ත වූ මහණහට නිය නො දිය යුතු යි : අලජ්ජි වූයේත් වෙයි, බාල වූයේත් වෙයි, ආපත්ති අනාපත්ති නො දන්නේත් වේ.

කරුණු තුනෙකින් යුක්ත වූ අවසර ඉල්වන මහණහට අවසර දෙන්නට නො වටී : අලජ්ජි වූයේත් වෙයි, බාල වූයේත් වෙයි, ආපත්ති අනාපත්ති නො දන්නේත් වේ.

කරුණු තුනෙකින් යුක්ත වූ මහණහුගේ වචනය නො පිළිගතයුතු යි (නො ඇසිය යුතු යි) : අලජ්ජි වූයේත් වෙයි, බාල වූයේත් වෙයි, ආපත්ති අනාපත්ති නො දන්නේත් වේ.

කරුණු තුනෙකින් යුක්ත වූ මහණහු පිළිබඳ විනය නො විචාළ යුතු යි : අලජ්ජි වූයේත් වෙයි, බාල වූයේත් වෙයි, ආපත්ති අනාපත්ති නො දන්නේත් වෙයි.

කරුණු තුනෙකින් යුක්ත වූ මහණහු විසින් විනය නො විචාළ යුතු යි : අලජ්ජි වූයේත් වෙයි, බාල වූයේත් වෙයි, ආපත්ති අනාපත්ති නො දන්නේත් වේ.

කරුණු තුනෙකින් යුක්ත වූ මහණහු පිළිබඳ විනය නො විසඳිය යුතු යි : අලජ්ජි වූයේත් වෙයි, බාල වූයේත් වෙයි, ආපත්ති අනාපත්ති නො දන්නේත් වේ.

කරුණු තුනෙකින් යුක්ත වූ මහණහු විසින් විනය නො විසඳිය යුතු යි : අලජ්ජි වූයේත් වෙයි, බාල වූයේත් වෙයි, ආපත්ති අනාපත්ති නො දන්නේත් වේ.

කරුණු තුනෙකින් යුක්ත වූ මහණහට විනය පිළිවිසුමට අවසර නො දිය යුතු යි : අලජ්ජි වූයේත් වෙයි, බාල වූයේත් වෙයි, ආපත්ති අනාපත්ති නො දන්නේත් වේ.

කරුණු තුනෙකින් යුක්ත වූ මහණහු සමඟ විනයප්‍රශ්න සාකච්ඡා නො කටයුතු යි : අලජ්ජි වූයේත් වෙයි, බාල වූයේත් වෙයි. ආපත්ති අනාපත්ති නො දන්නේත් වේ.

කරුණු තුනෙකින් යුක්ත වූ මහණහු විසින් උපසපන් නො කරවිය යුතු යි. නිස නො දිය යුතු යි, හෙරණකු ලවා උවටැන් කරවා නො ගතයුතු යි : අලජ්ජි වූයේත් වෙයි, බාල වූයේත් වෙයි, ආපත්ති අනාපත්ති නො දන්නේත් වේ.

තුණ්ඩක යැ පසළොස්වක යැ සමගි පොහොය යැ යි පොහෝ තුනෙකි. සහ පොහොයැ ගණපොහො යැ පුභුල් පොහො යැ යි අනෙකුදු පොහෝ තුනෙකි. සුත්තුද්දෙය උපොසථ යැ පාරිසුද්ධිඋපොසථ යැ අධිවිධානුපොසථ යැ යි අනෙකුදු පොහෝ තුනෙකි.

තිස්සෝ පවාරණා : වාතුදාසිකා, පණ්ණරසිකා, සාමග්ගිපවාරණා. අපරුපි තිස්සෝ පවාරණා : සබ්බෙස පවාරණා, ගණේ පවාරණා, පුග්ගලෙ පවාරණා. අපරුපි තිස්සෝ පවාරණා : තෙවාරිකා පවාරණා, ද්වෙවාරිකා පවාරණා, සමානවසසිකා පවාරණා.

10. තසො ආපාසිකා නෙරසිකා ඉදමප්පහාය : යො ව අබ්බමචාරි බ්බමචාරිපටිඤ්ඤා, යො ව සුඤ්ඤා බ්බමචාරි.¹ පරිසුඤ්ඤා² බ්බමචාරියං වරතනං අමුලකෙන අබ්බමචාරියෙන³ අනුඤ්ඤාතී, යො වායං එවංවාදී එවංදිට්ඨි “නත්ති කාමෙසු දෙසො”ති සො කාමෙසු පානව්‍යයං අපජ්ජති.”

11. නිණ්ණි අකුසලමුලාති : ලොභො අකුසලමුලං, දොසො අකුසලමුලං, මොහො අකුසලමුලං. නිණ්ණි කුසලමුලාති : අලොභො කුසලමුලං, අදොසො කුසලමුලං, අමොහො කුසලමුලං.

නිණ්ණි දුච්චරිතාති : කායදුච්චරිතං, වච්ඡදුච්චරිතං, මනොදුච්චරිතං. නිණ්ණි සුච්චරිතාති : කායසුච්චරිතං, වච්ඡසුච්චරිතං, මනොසුච්චරිතං.

12. තසො අත්ථවසෙ පටිච්ච භගවතා කුලෙසු තිකතොජනං පඤ්ඤාතනං : දුමමඛකුනං පුග්ගලානං නිශ්ශාභාය පෙසලානං භික්ඛුනං ඵාසුච්ඡාරාය, මා පාපිච්ඡා පකං නිසායාය සබ්බං භික්ඤ්ඤායං, කුලානුදායකාය ව.

නිති අසඤ්ඤාමෙති අනිභ්‍යාසො පරිකාදින්නවිතොසො දෙවදත්තො ආපාසිකො නෙරසිකො කප්පටොසො අතෙකිච්ඡා : පාපිච්ඡතා, පාප-
විතතතා, ඔරමතතතෙන විසෙසාගිගමෙන අන්තර්වොසානං ආපාදි.

13. තිස්සෝ සමමුතිසො : දණ්ඩසමමුති, සිකකාසමමුති, දණ්ඩ-
සිකකා සමමුති.

තිස්සෝ පාදකා බ්බවට්ඨානිකා⁴ අසඤ්ඤාමනිකා : වච්චපාදකා, පසාඨපාදකා, ආවමනපාදකා.

තිස්සෝ පාදශංසනිකා : සකකිර, කථලා, සමුද්දප්ථණකොති.

නිකං නිට්ඨිතං.

තස්සදායනං :

1. තිට්ඨතො කාලෙ රතනිං ව දස පඤ්ච කුසලෙන, වෙදනා වොදනා වත්ථි සලාකා ද්වෙ පටිකඛිපා.
2. පඤ්ඤාතනි අපරෙ ද්වෙ ව බාලො කාලෙ ව කප්පති, භෙමතොස සබ්බෙස සබ්බස්ස ඡාදනා ව පටිච්ඡාදි

1. අසුඤ්ඤා බ්බමචාරි - සිමු 1.

2. සුඤ්ඤා - සාය,

3. බ්බමචාරියෙන - සිමු 1.

4. බ්බවට්ඨිතිකා - මජ්ඣිම,

තුදස්වක් පවුරුණු යැ පසළොස්වක් පවුරුණු යැ සමගිපවුරුණු යැ යි පවුරුණු තුනෙකි. සඬ්ඝ පවාරණ යැ ගණපවාරණ යැ පුග්ගල පවාරණ යැ යි අනෙකුදු පවුරුණු තුනෙකි. තෙවාචික පවාරණ යැ ද්වේවාචික පවාරණ යැ සමාන වස්සික පවාරණ යැ යි අනෙකුදු පවුරුණු තුනෙකි.

10. යමෙකුත් බබ්බර නැත්තේ බබ්බර ඇතැයි පිළිණ කරන්නේ වේ ද, යමෙකුත් පිරිසිදු බබ්බර හැසිරෙන රහත් මහණක්හට මුල් රහිත නො බබ්බරින් වොදනා කෙරේ ද යම් මේ පුද්ගලයෙකුත් “කාමසෙවනයන්හි දෙස් නැතැ”යි මෙසේ කියන්නේ මෙබදු ලබ්බි ඇත්තේ වේ ද, හෙතෙමේ කාමයන් සෙවුනාබවට පැමිණේ ද යන තිදෙන මේ ලබ්බිය හෝ වරද නො හැර නිරිසතුන් වැ අපායයෙහි උපදින්නෝ වෙත්.

11. අකුශලමූලයෝ තිදෙනෙකි : ලොභය අකුශල මූලයෙකැ, ද්වේෂය අකුශල මූලයෙකැ, මොහය අකුශල මූලයෙකි. කුශලමූලයෝ තිදෙනෙකි : අලොභය කුශල මූලයෙකැ, අද්වේෂය කුශල මූලයෙකැ, අමොහය කුශල මූලයෙකි.

දුශ්චරිතයෝ තිදෙනෙකි : කාය දුශ්චරිත යැ වාග්දුශ්චරිත යැ මනෝදුශ්චරිත යැ. සුචරිතයෝ තිදෙනෙකි : කායසුචරිත යැ වාක්සුචරිතයැ මනාසුචරිත යැයි.

12. දුශ්ශීල පුද්ගලයන්ට නිග්ග පිණිස ද ප්‍රියශීල භික්ෂූන්ගේ පහසු විහරණය පිණිස ද ලාමක අදහස් ඇත්තෝ පක්ෂය නිසා සඬ්ඝයා නො බිඳින්නාහු”යි කුලානුග්‍රහය පිණිස දැයි කරුණු තුනක් සලකා භාග්‍යාවතුන් වහන්සේ විසින් කුලයන්හි තික භෝජනය පනවන ලදී.

අසන්පුරුෂ ධර්ම තුනෙකින් මධනාලද භාත්පසින් අල්වාගත් සිත් ඇති දෙවදත්ත නිරිසත් වැ කපක් ආයු ඇතිවැ පිළියම් නො කට හැකියෙක් වැ අපායෙහි උපන්නෙක් වේ. ලාමක අදහස් ඇති බැවින්, පාපමිත්‍රයන් ඇති බැවින්, ස්වල්පමාත්‍ර වූ විශෙෂාධි ගමයෙන් අතරමග දී කෙළවරකට පැමිණියේ යි.

13. සම්මුති තුනෙකි : දණ්ඩසම්මුති යැ, සික්කාසම්මුති යැ, දණ්ඩසික්කා සම්මුති යැයි

ස්ථීර වූ ගෙන යා නො හැක්කා වූ පාදකා තුනෙකි : වර්චස්පාදකා යැ, චූත්‍රපාදකා යැ, ආවමන පාදකා යැයි.

පියගැවුම් තුනෙකි : ගල්කැට යැ, කැබිලිති යැ, හිරිගල් යැයි.

තිකය නිමි.

එහි නාමාවලිය :

1. තිව්ඨන්ත යැ කාල යැ රත්ති යැ දසවස්ස යැ පඤ්චවස්ස යැ කුසලාදි යැ වෙදනා යැ වොදනාවන්ද්‍ර යැ සලාකගාහ යැ පටික්ඛෙප යැ අනුඤ්ඤන යැ.

2. පඤ්ඤති යැ අපර දෙක යැ බාල යැ කාළ යැ කප්පති යැ හෙමන්ත යැ සඬ්ඝ යැ සඬ්ඝස්ස යැ ඡාදනා යැ පට්ඨඡාදි යැ.

3. පටිච්ඡන්තා විවිධා ව සෙනාසනගිලායනා,
පාතිමොක්ඛං පරිවාසං මානත්තාපාරිවාසිකා.
4. අනෙතා අනෙතා ච සීමාය ආපජ්ජති පුනාපරෙ,
වුට්ඨාති අපරෙ චෙව අමුලහවිනසා දුචෙ.
5. නජ්ජනියා නියසා ච පබ්බාජපටිසාරණී,
අදසානාපටිකාමෙව අනියසගෙව¹ දිට්ඨියා.
6. ආගාලකම්මාබ්බිසිලෙ දවානාචාරභාතිකා,
ආජීවාපනනාතාදිසිකා අවණ්ණපොසථෙන ච
7. පවාරණා සමමුති ච වොහාරපචෙට්ඨකෙන ච
න වත්ථබ්බං න දුත්ථබ්බං ඔකාසං න කරෙ තථා.
8. න කරෙ සච්චනියං න පුච්ඡිතබ්බකා දුචෙ,
න විසායෙජ්ජ දුචෙ චෙව අනුසොගමි නො දදෙ.
9. සාකච්ඡා උපතමපද නියසයසාමණෙරු ව,
උපොසථා තිකා තිණි පවාරණා තිකා තයො.
10. ආපාසිකා අකුසලා කුසලා චරිතා දුචෙ,
තිකභොජනසංග්ගමෙව සමමුති පාදකෙන ව.
පාදසංසතිකා චෙව උදනං තිකකෙ ඉදනති.

වතුක්කං

1. අත්ථාපතති සකවාචාය ආපජ්ජති, පරවාචාය වුට්ඨාති.
අත්ථාපතති පරවාචාය ආපජ්ජති, සකවාචාය වුට්ඨාති. අත්ථාපතති
සකවාචාය ආපජ්ජති, සකවාචාය වුට්ඨාති. අත්ථාපතති පරවාචාය
ආපජ්ජති, පරවාචාය වුට්ඨාති.

අත්ථාපතති කායෙන ආපජ්ජති, වාචාය වුට්ඨාති. අත්ථාපතති
වාචාය ආපජ්ජති, කායෙන වුට්ඨාති. අත්ථාපතති කායෙන ආපජ්ජති,
කායෙන වුට්ඨාති. අත්ථාපතති වාචාය ආපජ්ජති, වාචාය වුට්ඨාති.

අත්ථාපතති පසුනෙතා ආපජ්ජති, පටිබුද්ධො වුට්ඨාති. අත්ථාපතති
පටිබුද්ධො ආපජ්ජති, පසුනෙතා වුට්ඨාති. අත්ථාපතති පසුනෙතා
ආපජ්ජති, පසුනෙතා වුට්ඨාති. අත්ථාපතති පටිබුද්ධො ආපජ්ජති,
පටිබුද්ධො වුට්ඨාති.

අත්ථාපතති අවිත්තකො ආපජ්ජති, සවිත්තකො වුට්ඨාති. අත්ථාපතති
සවිත්තකො ආපජ්ජති, අවිත්තකො වුට්ඨාති. අත්ථාපතති අවිත්තකො
ආපජ්ජති, අවිත්තකො වුට්ඨාති. අත්ථාපතති සවිත්තකො ආපජ්ජති,
සවිත්තකො වුට්ඨාති.

1. අනියසගි ව - සිමු.

3. පවිත්රත්ත යැ විවච යැ සෙනාසනගත යැ ගිලාන යැ පානිමොක්ඛයපන යැ පරිවාස යැ මානත්ත යැ පාරිවාසික යැ

4. අන්තො යැ අන්තොසිමා යැ ආපජ්ජනි යැ නැවැත අපර යැ වුවයාති යැ අපර දෙක යැ අමුල්ලභිතය දෙක යැ,

5. තජ්ජනිය යැ නියස්ස යැ පබ්බාජනිය යැ පටිසාරණිය යැ අදස්සන යැ අප්පට්ඨකම්ම යැ දිට්ඨි ය පිළිබඳ අනිස්සග්ගි යැ,

6. ආගාල්හ යැ කම්ම යැ අධිගිල යැ දව යැ අනාවාර යැ උපසානික යැ ආපිව යැ ආපන්න යැ තාදිසකා යැ අවණ්ණ යැ උපොසථ යැ,

7. පවාරණ යැ සමමුත්ති යැ වොහරිතබ්බ යැ පච්චෙකට්ඨාන යැ න වත්ථබ්බ යැ න දුතබ්බ යැ එසේ ම ඔකාසකම්ම අකරණ යැ,

8. සවචනිය අකරණ යැ න පුච්ඡිතබ්බ දෙක යැ න විස්සජ්ජිතබ්බ දෙක යැ අනුයොග අදන යැ,

9. සාකට්ඨා යැ උපසම්පද යැ නිස්සය යැ සාමණෙර යැ උපොසථත්තික යැ පවා-රණත්තික යැ,

10. අපාසික යැ අකුශල යැ කුශල යැ දුච්චරිත යැ සුචරිත යැ නිකභොජන යැ අසද්ධම්ම යැ පාදුකා යැ සම්මුත්ති යැ පාදසංසනිකා යැ යි තිකයෙහි මෙ නාමාවලි යයි.

වතුෂකය

1. ඇවැතෙක් ඇත සිය වදනින් අවදියි. පර වදනින් නැගී සිටී. ඇවැතෙක් ඇත පර වදනින් අවදියි, සිය වදනින් නැගී සිටී. ඇවැතෙක් ඇත සිය වදනින් අවදියි, සිය වදනින් නැගී සිටී. ඇවැතෙක් ඇත පර වදනින් අවදියි, පර වදනින් නැගී සිටී.

ඇවැතෙක් ඇත කායද්වාරයෙන් අවදියි වාග්ද්වාරයෙන් නැගී සිටී. ඇවැතෙක් ඇත වාග්ද්වාරයෙන් අවදියි කායද්වාරයෙන් නැගී සිටී. ඇවැතෙක් ඇත කායද්වාරයෙන් අවදියි, කායද්වාරයෙන් නැගී සිටී. ඇවැතෙක් ඇත වාග් ද්වාරයෙන් අවදියි වාග් ද්වාරයෙන් නැගී සිටී.

ඇවැතෙක් ඇත නිදිගන්නේ අවදියි පිබ්බියේ නැගී සිටී. ඇවැතෙක් ඇත පිබ්බියේ අවදියි නිදිගන්නේ නැගී සිටී. ඇවැතෙක් ඇත නිදිගන්නේ අවදියි, නිදිගන්නේ නැගී සිටී. ඇවැතෙක් ඇත පිබ්බියේ අවදියි පිබ්බියේ නැගී සිටී.

ඇවැතෙක් ඇත අචිත්තක වූයේ අවදියි සචිත්තක වූයේ නැගී සිටී. ඇවැතෙක් ඇත සචිත්තක වූයේ අවදියි අචිත්තක වූයේ නැගී සිටී. ඇවැතෙක් ඇත අචිත්තක වූයේ අවදියි අචිත්තක වූයේ නැගී සිටී. ඇවැතෙක් ඇත සචිත්තක වූයේ අවදියි සචිත්තක වූයේ නැගී සිටී.

අත්පතනි|| අපඡ්ඤා දෙසෙති, දෙසෙනො අපඡ්ඤා. අත්පතනි අපඡ්ඤා වුට්ඨාති, වුට්ඨනො අපඡ්ඤා.

අත්පතනි කමෙත අපඡ්ඤා, අකමෙත වුට්ඨාති. අත්පතනි අකමෙත අපඡ්ඤා, කමෙත වුට්ඨාති. අත්පතනි කමෙත අපඡ්ඤා, කමෙත වුට්ඨාති. අත්පතනි අකමෙත අපඡ්ඤා, අකමෙත වුට්ඨාති.

2. චත්තාරො අනරියවොභාරා : අදිට්ඨා දිට්ඨවාදිනා, අසුතෙ සුතවාදිනා, අමුතෙ මුතවාදිනා, අවිඤ්ඤාතෙ විඤ්ඤාතවාදිනා.

චත්තාරො අරියවොභාරා : අදිට්ඨා අදිට්ඨවාදිනා, අසුතෙ අසුත-වාදිනා, අමුතෙ අමුතවාදිනා, අවිඤ්ඤාතෙ විඤ්ඤාතවාදිනා.

අපරෙපි චත්තාරො අනරියවොභාරා : දිට්ඨා අදිට්ඨවාදිනා, සුතෙ අසුතවාදිනා, මුතෙ අමුතවාදිනා, විඤ්ඤාතෙ අවිඤ්ඤාතවාදිනා.

චත්තාරො අරියවොභාරා : දිට්ඨා දිට්ඨවාදිනා, සුතෙ සුතවාදිනා, මුතෙ මුතවාදිනා, විඤ්ඤාතෙ විඤ්ඤාතවාදිනා.

3. චත්තාරො පාරජිකා භික්ඛුනං භික්ඛුනීහි සාධාරණා, චත්තාරො පාරජිකා භික්ඛුනීනං භික්ඛුහි අසාධාරණා.

චත්තාරො පරිකාරා : අත්ති පරිකාරො රක්ඛිතබ්බො ගොපෙනබ්බො මමාසිතබ්බො පරිභුඤ්ජිතබ්බො, අත්ති පරිකාරො රක්ඛිතබ්බො ගොපෙනබ්බො මමාසිතබ්බො න පරිභුඤ්ජිතබ්බො, අත්ති පරිකාරො රක්ඛිතබ්බො ගොපෙනබ්බො න මමාසිතබ්බො න පරිභුඤ්ජිතබ්බො, අත්ති පරිකාරො න රක්ඛිතබ්බො න ගොපෙනබ්බො න මමාසිතබ්බො න පරිභුඤ්ජිතබ්බො.

අත්පතනි සමමුඛා අපඡ්ඤා, පරමමුඛා වුට්ඨාති. අත්පතනි පරමමුඛා අපඡ්ඤා, සමමුඛා වුට්ඨාති. අත්පතනි සමමුඛා අපඡ්ඤා, සමමුඛා වුට්ඨාති. අත්පතනි පරමමුඛා අපඡ්ඤා, පරමමුඛා වුට්ඨාති.

අත්පතනි අජානනො අපඡ්ඤා, ජානනො වුට්ඨාති. අත්පතනි අජානනො අපඡ්ඤා, අජානනො වුට්ඨාති. අත්පතනි අජානනො අපඡ්ඤා, අජානනො වුට්ඨාති. අත්පතනි ජානනො අපඡ්ඤා, ජානනො වුට්ඨාති.

4. චතුභාකාරෙහි අපතනිං අපඡ්ඤා : කායෙත අපඡ්ඤා, වාචාය අපඡ්ඤා, කායෙත වාචාය අපඡ්ඤා, කම්මවාචාය අපඡ්ඤා. අපරෙහිපි චතුභාකාරෙහි අපතනිං අපඡ්ඤා : සබ්බමජ්ඣෙ, ගණමජ්ඣෙ, පුත්තලස්ස සන්තිකෙ, ලිඛිතපාචුභාවෙන.

චතුභාකාරෙහි අපතනියා වුට්ඨාති : කායෙත වුට්ඨාති, වාචාය වුට්ඨාති, කායෙත වාචාය වුට්ඨාති, කම්මවාචාය වුට්ඨාති.

ඇවැනෙක් ඇත අවදනේ දෙසයි දෙසනුයේ අවදි. ඇවැනෙක් ඇත අවදනේ නැගී සිටියි, නැගී සිටිනුයේ අවදි.

ඇවැනෙක් ඇත කර්මයෙන් අවදියි අකර්මයෙන් නැගී සිටී. ඇවැනෙක් ඇත අකර්මයෙන් අවදියි කර්මයෙන් නැගී සිටී. ඇවැනෙක් ඇත කර්මයෙන් අවදියි කර්මයෙන් නැගී සිටී. ඇවැනෙක් ඇත අකර්මයෙන් අවදියි අකර්මයෙන් නැගී සිටී.

2. නො දුටුයෙහි දිවැයි කියන සුලු බව, නො ඇසුයෙහි ඇසිණැයි කියනසුලුබව, අමුතයෙහි මුතැයි කියනසුලුබව, නො දතුයෙහි දතැයි කියනසුලුබවැයි අනරිය බැව්හර සතරෙකි.

නො දුටුයෙහි නො දිවැයි කියනසුලුබව, නො ඇසුයෙහි නො ඇසිණැයි කියන සුලුබව, අමුතයෙහි අමුතැයි කියනසුලුබව, නො දතුයෙහි නො දතැයි කියනසුලුබවැයි අරිය බැව්හර සතරෙකි.

දුටුයෙහි නො දිවැයි කියනසුලුබව, ඇසුයෙහි නො ඇසිණැයි කියනසුලුබව, මුතයෙහි අමුතැයි කියනසුලුබව, දතුයෙහි නො දතැයි කියනසුලුබවැයි අනෙකුදු අනරිය බැව්හර සතරෙකි.

දුටුයෙහි දිවැයි කියනසුලුබව, ඇසුයෙහි ඇසිණැයි කියනසුලුබව, මුතයෙහි මුතැයි කියනසුලුබව, දතුයෙහි දතැයි කියනසුලුබවැයි අරිය බැව්හර සතරෙකි.

3. භික්ෂුන්ට භික්ෂුණීන් හා සාධාරණවූ පරිථි සතරෙකි. භික්ෂුණීන්ට භික්ෂුන් හා අසාධාරණවූ පරිථි සතරෙකි.

පිරිකර සතරෙකි : රැකියයුතු වූ ගොපනය කටයුතු වූ මමායනය කටයුතු වූ පරිභොග කටයුතු වූ පිරිකරෙක් ඇත, රැකියයුතු වූ ගොපනය කටයුතු වූ මමායනය කටයුතු වූ පරිභොග නොකටයුතු වූ පිරිකරෙක් ඇත, රැකියයුතු වූ ගොපනය කටයුතු වූ මමායනය නො කටයුතු වූ පරිභොග නො කටයුතු වූ පිරිකරෙක් ඇත, නො රැකියයුතු වූ ගොපනය නො කටයුතු වූ මමායනය නො කටයුතු වූ පරිභොග නො කටයුතු වූ පිරිකරෙක් ඇති.

ඇවැනෙක් ඇත හමුවෙහි අවදියි නො හමුවෙහි නැගී සිටියි. ඇවැනෙක් ඇත නො හමුවෙහි අවදියි හමුවෙහි නැගී සිටියි. ඇවැනෙක් ඇත හමුවෙහි අවදියි හමුවෙහි නැගී සිටියි. ඇවැනෙක් ඇත නො හමුවෙහි අවදියි නො හමුවෙහි නැගී සිටී.

ඇවැනෙක් ඇත නො දන්නේ අවදියි දන්නේ නැගී සිටියි, ඇවැනෙක් ඇත දන්නේ අවදියි නො දන්නේ නැගී සිටියි, ඇවැනෙක් ඇත නො දන්නේ අවදියි නො දන්නේ නැගී සිටියි, ඇවැනෙක් ඇත දන්නේ අවදියි දන්නේ නැගී සිටී.

4. සිවු අයුරකින් ඇවැනට අවදියි : කායද්වාරයෙන් අවදියි, වාග්ද්වාරයෙන් අවදියි, කායද්වාරයෙන් හා වාග්ද්වාරයෙන් අවදියි, කර්ම වාකායෙන් අවදි. සහමැදහි ගණමැදහි පුභලන්ත්‍ර වෙනැ ලිභිපිරිවැටුමෙනැයි අනෙකුදු සිවු අයුරකින් ඇවැනට අවදි.

කායද්වාරයෙන් නැගී සිටියි, වාග්ද්වාරයෙන් නැගී සිටියි, කායද්වාරයෙන් හා වාග් ද්වාරයෙන් නැගී සිටියි, කර්ම වාකායෙන් නැගී සිටියි සිවු අයුරකින් ඇවැනින් නැගී සිටී.

අපරෙහිපි චතුර්භාකාරෙහි අපතනියා වුට්ඨාති : සබ්බමජ්ඣෙ, ගණ මජ්ඣෙ, පුග්ගලස්ස සන්නිකෙ, ලිඛිතපාතුභාවෙන. සහපටිලාභෙන පුරිමං ජහාති, පච්ඡිමෙ පතිට්ඨාති, විඤ්ඤානනියො පටිපසස්සමහනති, පඤ්ඤානනියො¹ නිරුජ්ඣිනති. සහපටිලාභෙන පච්ඡිමං ජහාති, පුරිමෙ පතිට්ඨාති, විඤ්ඤානනියො පටිපසස්සමහනති, පඤ්ඤානනියො නිරුජ්ඣිනති.

5. චතස්සො වොදනා : සීලවිපතනියා වොදෙති, ආචාරවිපතනියා වොදෙති, දිට්ඨිවිපතනියා වොදෙති, ආජීවිවිපතනියා වොදෙති.

චත්තාරො පරිවාසා : පටිච්ඡන්තපරිවාසො, අපටිච්ඡන්තපරිවාසො, සුඤ්ඤානපරිවාසො, සමොධානපරිවාසො.

චත්තාරි මානතතානි²: පටිච්ඡන්තමානතතං, අපටිච්ඡන්තමානතතං, පකඛමානතතං, සමොධානමානතතං.

චත්තාරෙ මානතතචාරිකස්ස භික්ඛුනො රතතිච්ඡදා : සහවාසො විප්පවාසො, අනාරෙචනා, උභෙන ගණෙ චරති

චත්තාරො සංමුක්ඛකංසා.

6. චත්තාරො පටිග්ගභිත්තපරිභොගා : යාවකාලිකං, යාමකාලිකං, සත්තාහකාලිකං, යාවජීවිකං.

චත්තාරි මහාවිකවානි : ගුට්ඨො, මුත්තං, ඡාරිකා, මතතිකා

චත්තාරි කම්මානි : අපලොකනකම්මං, ඤාතතිකම්මං, ඤාතතිදුතියකම්මං, ඤාතතිචතුර්ථකම්මං.

අපරාහිපි චත්තාරි කම්මානි : අධිමෙවන වග්ගකම්මං, අධිමෙවන සමග්ගකම්මං, ධිමෙවන වග්ගකම්මං ධිමෙවන සමග්ගකම්මං.

චතස්සො විපතනියො : සීලවිපතනි, ආචාරවිපතනි, දිට්ඨිවිපතනි, ආජීවිවිපතනි.

චත්තාරි අභිකරණානි : විවාදාභිකරණං, අනුවාදාභිකරණං, අපත්තාභිකරණං, කිවාදාභිකරණං.

චත්තාරො පරිසද්දසනා : භික්ඛු දුස්සීලො පාපධම්මො පරිසද්දසනො, භික්ඛුනී දුස්සීලා පාපධම්මා පරිසද්දසනා, උපාසකො දුස්සීලො පාපධම්මො පරිසද්දසනො, උපාසිකා දුස්සීලා පාපධම්මා පරිසද්දසනා.

චත්තාරො පරිසසොහනා : භික්ඛු සීලවා කල්‍යාණධම්මො පරිසසොහනො, භික්ඛුනී සීලවතී කල්‍යාණධම්මා පරිසසොහනා, උපාසකො සීලවා කල්‍යාණධම්මො පරිසසොහනො, උපාසිකා සීලවතී කල්‍යාණධම්මා පරිසසොහනා.

1. පණ්ණාසකනියො - මජ්ඣිමං.

2. චත්තාරො මානතතා - සීමු 1.2,

සහමැදහි ගණමැදහි ප්‍රභූලක්හු වෙනැ ලිඟ පිරිවැටුමෙනැයි අනෙකුදු සිවු අයුරෙකින් ඇවැත්තන් නැහි සිටී. ස්ත්‍රී ලිඛගය පිළිලැබීම සමග ප්‍රථම පුරුෂ ලිඛගය හරියි, පශ්චිම ස්ත්‍රී ලිඛගයෙහි පිහිටයි. විඤජනිහු සන්සිදෙත්, ප්‍රඤජනිහු නිරුද්ධ වෙත්. පුරුෂ ලිඛගය පිළිලැබීම සමග හිත වූ ස්ත්‍රී ලිඛගය හරී. ප්‍රථම පුරුෂ ලිඛගයෙහි පිහිටයි. විඤජනිහු සන්සිදෙති, ප්‍රඤජනිහු නිරුද්ධ වෙත්.

5. වොදනා සතරෙකි ; සිලවිපත්තියෙන් වොදනා කෙරෙයි, ආචාර විපත්තියෙන් වොදනා කෙරෙයි, දිවියිවිපත්තියෙන් වොදනා කෙරෙයි, ආජීවිපත්තියෙන් වොදනා කෙරෙයි.

පරිවාස සතරෙකි : පටිච්ඡන්ත පරිවාස යැ, අපට්ච්ඡන්ත පරිවාස යැ, සුද්ධන්ත පරිවාස යැ, සමොධාන පරිවාස යැයි.

මානත් සතරෙකි: පටිච්ඡන්ත මානත්ත යැ, අපට්ච්ඡන්ත මානත්ත යැ, පක්ඛ-මානත්ත යැ, සමොධාන මානත්ත යැයි.

සහවාස යැ, විජ්ජවාස යැ, අනාරොචන යැ, උනා ගණයෙහි හැසිරීම යැයි මානන හැසිරෙන මහණහු පිළිබඳ රාත්‍රිවිෂේද සතරෙකි.

සාමුක්කංස සතරෙකි.

6. පිළිගත් පිරිබෝ සතරෙකි : යාවකාලික යැ, යාමකාලික යැ, සන්තාහ-කාලික යැ යාවජීවක යැයි.

මහාවිකට සතරෙකි : ගුථ යැ, මුත්‍ර යැ, අළු යැ, මැටි යැයි.

කර්ම සතරෙකි : අපලොකනකර්ම යැ, ඤාත්තිකර්මය යැ, ඤාත්තිදුතියකර්ම යැ, ඤාත්තිවතුත්ථකර්ම යැයි.

අධර්මයෙන් ව්‍යග්‍රකර්ම යැ, අධර්මයෙන් සමග්‍රකර්ම යැ, ධර්මයෙන් ව්‍යග්‍රකර්ම යැ ධර්මයෙන් සමග්‍ර කර්ම යැයි අනෙකුදු කර්ම සතරෙකි.

සිලවිපත්ති යැ, ආචාර විපත්ති යැ, දිවියි විපත්ති යැ, ආජීව විපත්ති යැයි විපත් සතරෙකි.

විවාදාධිකරණ යැ, අනුවාදාධිකරණ යැ, ආපත්තාධිකරණ යැ, කිව්වාධිකරණ යැයි අධිකරණ සතරෙකි.

දුශ්ශීල වූ ලාමක ස්වභාව ඇති හික්පු තෙමේ පරිභද්‍රසණ යැ. දුශ්ශීල වූ ලාමක ස්වභාවය ඇති හික්පුණි තොමෝ පරිභ ද්‍රසණා යැ, දුශ්ශීල වූ ලාමක ස්වභාවය ඇති උපාසක තෙමේ පරිභද්‍රසණ යැ, දුශ්ශීල වූ ලාමක ස්වභාවය ඇති උපාසිකා තොමෝ පරිභ ද්‍රසණා යැයි පරිභද්‍රසණයෝ සිවුදෙනෙකි.

සිල්වත් වූ කලණදම් ඇති මහණ තෙමේ පිරිස් භොබවන්තෙක, සිල් ඇත්තා වූ කලණදම් ඇත්තා වූ මෙහෙණ තොමෝ පිරිස් භොබවන්තියක, සිල්වත්වූ කලණදම් ඇත්තා වූ උච්ඡු තෙමේ පිරිස් භොබවන්තෙක, සිල්වත් වූ කලණදම් ඇත්තා වූ උච්ඡු තොමෝ පිරිස් භොබවන්තිය කැයි පිරිස් භොබවන්තෝ සිවුදෙනෙකි.

7. අත්ථාපතති ආගනතුකො ආපජ්ජති නො ආවාසිකො. අත්ථාපතති ආවාසිකො ආපජ්ජති නො ආගනතුකො. අත්ථාපතති ආගනතුකො චෙව ආපජ්ජති ආවාසිකො ච. අත්ථාපතති නෙව ආගනතුකො ආපජ්ජති නො ආවාසිකො.

අත්ථාපතති ගමිකො ආපජ්ජති නො ආවාසිකො. අත්ථාපතති ආවාසිකො ආපජ්ජති නො ගමිකො. අත්ථාපතති ගමිකො චෙව ආපජ්ජති ආවාසිකො ච. අත්ථාපතති නෙව ගමිකො ආපජ්ජති නො ආවාසිකො.

අත්ථි වඤ්ඤානානතතා නො ආපතතිනානතතා., අත්ථි ආපතති නානතතා නො වඤ්ඤානානතතා. අත්ථි වඤ්ඤානානතතා චෙව ආපතති-නානතතා ච. අත්ථි නෙව වඤ්ඤානානතතා නො ආපතතිනානතතා.

අත්ථි වඤ්ඤානානතතා නො ආපතතිනානතතා, අත්ථි ආපතතිනානතතා නො වඤ්ඤානානතතා, අත්ථි වඤ්ඤානානතතා චෙව ආපතතිනානතතා ච. අත්ථි නෙව වඤ්ඤානානතතා නො ආපතතිනානතතා.

අත්ථාපතති උපජ්ඣායො ආපජ්ජති නො සද්ධිවිහාරිකො. අත්ථාපතති සද්ධිවිහාරිකො ආපජ්ජති නො උපජ්ඣායො. අත්ථාපතති උපජ්ඣායො චෙව ආපජ්ජති සද්ධිවිහාරිකො ච. අත්ථාපතති නෙව උපජ්ඣායො ආපජ්ජති නො සද්ධිවිහාරිකො.

අත්ථාපතති ආචරියො ආපජ්ජති නො අනෙකවාසිකො. අත්ථාපතති අනෙකවාසිකො ආපජ්ජති නො ආචරියො අත්ථාපතති ආචරියො චෙව ආපජ්ජති අනෙකවාසිකො ච. අත්ථාපතති නෙව ආචරියො ආපජ්ජති නො අනෙකවාසිකො.

8. චත්තාරො පච්චයා අත්ථාපතති වස්සචෙජ්ජය්ස : සඤ්ඤා වා භිකෂො හොති, සඤ්ඤා භික්ඛුකාමා වා හොති, ජිවිතනනරායො වා හොති, බ්‍රහ්මචරියනනරායො වා.

චත්තාරි වච්චිචචරිතානි : මුතාවාදො, පිසුනා වාචා, ඵරාසා වාචා, සමථපප්පො.

චත්තාරි වච්චිචරිතානි : සමච්චාචා, අපිසුනා වාචා, සඤ්ඤා වාචා, මනනාභාසා.

අත්ථි ආදියනෙතො ගරුකං ආපතතිං ආපජ්ජති, පයොජේනෙතො ලුහුකං. අත්ථි ආදියනෙතො ලුහුකං ආපතතිං ආපජ්ජති, පයොජේනෙතො ගරුකං. අත්ථි ආදියනෙතොපි පයොජේනෙතොපි ගරුකං ආපතතිං ආපජ්ජති. අත්ථි ආදියනෙතොපි පයොජේනෙතොපි ලුහුකං ආපතතිං ආපජ්ජති.

9. අත්ථි පුග්ගලො අභිවාදනාරහො නො පච්චුට්ඨානාරහො. අත්ථි පුග්ගලො පච්චුට්ඨානාරහො නො අභිවාදනාරහො. අත්ථි පුග්ගලො අභිවාදනාරහො චෙව පච්චුට්ඨානාරහො ච. අත්ථි පුග්ගලො නෙව අභිවාදනාරහො නො පච්චුට්ඨානාරහො.

7. ඇවැනක් ඇත ආගන්තුකයා අවදියි, ආවාසිකයා නො අවදි. ඇවැනක් ඇත ආවාසිකයා අවදියි, ආගන්තුකයා නො අවදි. ඇවැනක් ඇත ආගන්තුකයාත් අවදියි, ආවාසිකයාත් අවදි. ඇවැනක් ඇත ආගන්තුකයාත් නො අවදියි, ආවාසිකයාත් නො අවදි.

ඇවැනක් ඇත ගමකයා අවදියි, ආවාසිකයා නො අවදි, ඇවැනක් ඇත ආවාසිකයා අවදියි, ගමකයා නො අවදි, ඇවැනක් ඇත ගමකයාත් අවදියි, ආවාසිකයාත් අවදි. ඇවැනක් ඇත ගමකයාත් නො අවදියි, ආවාසිකයාත් නො අවදි.

වස්තු නානාත්වයක් ඇත ආපත්ති නානාත්වයක් නැත, ආපත්ති නානාත්වයක් ඇත වස්තු නානාත්වයක් නැත, වස්තු නානාත්වය ද ආපත්ති නානාත්වය ද ඇත, වස්තු නානාත්වය නැත් ම යැ ආපත්ති නානාත්වය නැත් මැ යි.

වස්තු සභාගත්වයක් ඇත ආපත්ති සභාගත්වයක් නැත, ආපත්ති සභාගත්වයක් ඇත වස්තු සභාගත්වයක් නැත, වස්තු සභාගත්වය ද ආපත්ති සභාගත්වය ද ඇත, වස්තු සභාගත්වය ද ආපත්ති සභාගත්වය ද නැත් මැ යි.

ඇවැනක් ඇත උපාධ්‍යාය තෙමේ අවදියි සද්ධිවිහාරික තෙමේ නො අවදි, ඇවැනක් ඇත සද්ධිවිහාරික තෙමේ අවදියි, උපාධ්‍යාය තෙමේ නො අවදි, ඇවැනක් ඇත උපාධ්‍යාය තෙමේත් සද්ධිවිහාරික තෙමේත් අවදි, ඇවැනක් ඇත උපාධ්‍යාය තෙමේ නො අවදියි සද්ධිවිහාරික තෙමේ නො අවදි.

ඇවැනක් ඇත ආවාය් තෙමේ අවදියි ඇතැවැයි තෙමේ නො අවදි, ඇවැනක් ඇත ඇතැවැයි තෙමේ අවදියි ආවාය් තෙමේ නො අවදි, ඇවැනක් ඇත ආවාය් තෙමේත් අතැවැයි තෙමේත් අවදි, ඇවැනක් ඇත ආවාය් තෙමේ නො ම අවදියි, අතැවැයි තෙමේ නොම අවදි.

8. වස්සවජ්ජය පිළිබඳ ආනාපත්ති හෙතු සතරෙකි : සඬ්ඝයා බිඳුනේ හෝ වෙයි. සඬ්ඝයා බිඳුනු කැමැත්තේ හෝ වෙති, ජිවිතාන්තරායයක් හෝ වෙයි, බ්‍රහ්මචරියායට අන්තරායයක් හෝ වෙයි.

මුසාවාද යැ පිසුණාවාදා යැ ඵරුසාවාදා යැ සම්ඵජ්ජලාප යැයි වාග් දුශ්චරිත සතරෙකි.

සම්චවාදා යැ අපිසුණවාදා යැ සංභවාදා යැ මන්තාභාස යැයි වාක් සුචරිත සතරෙකි.

ගන්තේ ගරු ඇවැනට මෙහෙයන්නේ ලුහු ඇවැනට ඇවැදීම ඇත. ගන්තේ ලුහු ඇවැනට මෙහෙයන්නේ ගරු ඇවැනට ඇවැදීම ඇත. ගන්තේ ද මෙහෙයන්නේ ද ගරු ඇවැනට ඇවැදීම ඇත. ගන්තේ ද මෙහෙයන්නේ ද ලුහු ඇවැනට ඇවැදීම ඇති.

9. වැදීමට සුසු දක හුනස්නෙන් නැගිටීමට නුසුසු පුද්ගලයෙක් ඇත, දක හුනස්නෙන් නැගිටීමට සුසු වැදීමට නුසුසු පුද්ගලයෙක් ඇත, වැදීමට සුසු වූ දක හුනස්නෙන් නැගී සිටීමට සුසු වූ ද පුද්ගලයෙක් ඇත, වැදීමට නො ම සුසු වූ දක හුනස්නෙන් නැගී සිටීමට නො ම සුසු වූ පුද්ගලයෙක් ඇති.

අත්ති පුග්ගලො ආසනාරහො නො අභිවාදනරහො. අත්ති පුග්ගලො අභිවාදනාරහො නො ආසනාරහො. අත්ති පුග්ගලො ආසනාරහො වෙව අභිවාදනාරහො ච. අත්ති පුග්ගලො නෙව ආසනාරහො නො අභි-
වාදනාරහො.

10. අත්ථාපතති කාලෙ ආපජ්ජති නො විකාලෙ. අත්ථාපතති විකාලෙ ආපජ්ජති නො කාලෙ. අත්ථාපතති කාලෙ වෙව ආපජ්ජති විකාලෙ ච, අත්ථාපතති නෙව කාලෙ ආපජ්ජති නො විකාලෙ.

අත්ති පටිග්ගහිතං කාලෙ කප්පති නො විකාලෙ අත්ති පටිග්ගහිතං විකාලෙ කප්පති නො කාලෙ. අත්ති පටිග්ගහිතං කාලෙ වෙව කප්පති විකාලෙ ච. අත්ති පටිග්ගහිතං නෙව කාලෙ කප්පති නො විකාලෙ.

අත්ථාපතති පච්චනතිමෙසු ජනපදෙසු ආපජ්ජති නො මජ්ඣිමෙසු ජනපදෙසු, අත්ථාපතති මජ්ඣිමෙසු ජනපදෙසු ආපජ්ජති නො පච්චනතිමෙසු ජනපදෙසු, අත්ථාපතති පච්චනතිමෙසු ජනපදෙසු වෙව ආපජ්ජති මජ්ඣිමෙසු ජනපදෙසු ච, අත්ථාපතති නෙව පච්චනතිමෙසු ජනපදෙසු ආපජ්ජති නො මජ්ඣිමෙසු ජනපදෙසු.

අත්ති පච්චනතිමෙසු ජනපදෙසු කප්පති නො මජ්ඣිමෙසු ජනපදෙසු, අත්ති මජ්ඣිමෙසු ජනපදෙසු කප්පති නො පච්චනතිමෙසු ජනපදෙසු. අත්ති පච්චනතිමෙසු ජනපදෙසු වෙව කප්පති මජ්ඣිමෙසු ජනපදෙසු ච. අත්ති නෙව පච්චනතිමෙසු ජනපදෙසු කප්පති. නො මජ්ඣිමෙසු ජනපදෙසු.

අත්ථාපතති අනෙතා ආපජ්ජති නො ඛති, අත්ථාපතති ඛති ආපජ්ජති නො අනෙතා. අත්ථාපතති අනෙතා වෙව ආපජ්ජති ඛති ච. අත්ථාපතති නෙව අනෙතා ආපජ්ජති නො ඛති.

අත්ථාපතති අනෙතාසීමාස ආපජ්ජති නො ඛතිසීමාස. අත්ථාපතති ඛතිසීමාස ආපජ්ජති නො අනෙතාසීමාස. අත්ථාපතති අනෙතාසීමාස වෙව ආපජ්ජති ඛතිසීමාස ච. අත්ථාපතති නෙව අනෙතාසීමාස ආපජ්ජති නො ඛතිසීමාස.

අත්ථාපතති ගාමෙ ආපජ්ජති නො අරඤ්ඤා. අත්ථාපතති අරඤ්ඤා ආපජ්ජති නො ගාමෙ. අත්ථාපතති ගාමෙ වෙව ආපජ්ජති අරඤ්ඤා ච අත්ථාපතති නෙව ගාමෙ ආපජ්ජති නො අරඤ්ඤා.

11. චතස්සො චොදනා : චජුඨඤ්ඤානා ආපතතිඤ්ඤානා, සංවාස පටිකෙඛපො, සාමීච්චිපටිකෙඛපො.

චතතාරො පුබ්බතිච්චා. චතතාරො පත්තකල්ලා. චතතාරි අනඤ්ඤා-පාචිතතිසානි. චතස්සො භික්ඛුසමමුතිසො.

චතතාරි අගතිගමනානි : ඡන්දගතිං ගච්ඡති, දොසාගතිං ගච්ඡති, මොහාගතිං ගච්ඡති, භයාගතිං ගච්ඡති.

චතතාරි නාගතිගමනානි : න ඡන්දගතිං ගච්ඡති, න දොසාගතිං ගච්ඡති, න මොහාගතිං ගච්ඡති, න භයාගතිං ගච්ඡති.

අසුනක් දීමට සුදුසු වැදීමට නුසුදුසු පුද්ගලයෙක් ඇත, වැදීමට සුදුසු අසුනක් දීමට නුසුදුසු පුද්ගලයෙක් ඇත, අසුනක් දීමට සුදුසු වූ ද වැදීමට සුදුසු වූ ද පුද්ගලයෙක් ඇත, අසුනක් දීමට නො ම සුදුසු වූ වැදීමට නො ම සුදුසු වූ පුද්ගලයෙක් ඇති.

10. ඇවැතෙක් ඇත කාලයෙහි අවදියි, විකාලයෙහි නො අවදී. ඇවැතෙක් ඇත විකාලයෙහි අවදියි, කාලයෙහි නො අවදී. ඇවැතෙක් ඇත කාලයෙහි ද විකාලයෙහි ද අවදී. ඇවැතෙක් ඇත කාලයෙහි නො ම අවදියි, විකාලයෙහි නො අවදී.

කාලයෙහි කැප විකාලයෙහි නො කැප පිළිගන්නා ලද්දෙක් ඇත. විකාලයෙහි කැප කාලයෙහි නො කැප පිළිගන්නා ලද්දෙක් ඇත. කාලයෙහි ද විකාලයෙහි ද කැප පිළිගන්නා ලද්දෙක් ඇත. කාලයෙහි නො ම කැප වූ විකාලයෙහි නො ම කැප වූ පිළිගන්නා ලද්දෙක් ඇති.

ඇවැතෙක් ඇත පසල් දනවුහි අවදියි, මැදුම් දනවුහි නො අවදී. ඇවැතෙක් ඇත මැදුම් දනවුහි අවදියි, පසල් දනවුහි නො අවදී. ඇවැතෙක් ඇත පසල් දනවුහි ද මැදුම් දනවුහි ද අවදී. ඇවැතෙක් ඇත පසල් දනවුහි නො ම අවදියි, මැදුම් දනවුහි නො ම අවදී.

පසල් දනවුහි කැප මැදුම් දනවුහි නො කැපයෙක් ඇත. මැදුම් දනවුහි කැප පසල් දනවුහි නො කැපයෙක් ඇත. පසල් දනවුහි ද මැදුම් දනවුහි ද කැපයෙක් ඇත, පසල් දනවුහි ද මැදුම් දනවුහි ද නො ම කැපයෙක් ඇති.

ඇවැතෙක් ඇත ඇතුළත අවදියි, පිටත නො අවදී, ඇවැතෙක් ඇත පිටත අවදියි, ඇතුළත නො අවදී. ඇවැතෙක් ඇත ඇතුළතත් පිටතත් අවදී, ඇවැතෙක් ඇත ඇතුළත නො ම අවදියි පිටත නො ම අවදී.

ඇවැතෙක් ඇත සීමාව තුළ අවදියි, සීමාවෙන් පිටත නො අවදී. ඇවැතෙක් ඇත සීමාවෙන් පිටත අවදියි, සීමාව තුළ නො අවදී. ඇවැතෙක් ඇත සීමාව තුළ ද සීමාවෙන් පිටත ද අවදී, ඇවැතෙක් ඇත සීමාව තුළ නො ම අවදියි, සීමාවෙන් පිටත නො ම අවදී.

ඇවැතෙක් ඇත ගමෙහි අවදියි, අරණ්‍යයෙහි නො අවදී. ඇවැතෙක් ඇත අරණ්‍යයෙහි අවදියි, ගමෙහි නො අවදී. ඇවැතෙක් ඇත ගමෙහි ද අරණ්‍යයෙහි ද අවදී. ඇවැතෙක් ඇත ගමෙහි නො ම අවදියි, අරණ්‍යයෙහි නො අවදී.

11. වොදනා සතරෙකි : වන්ථුසංදස්සනා යැ ආපත්තිසංදස්සනා යැ සංවාස-පටික්ඛප යැ සාමීපිපටික්ඛප යැයි.

පූර්වකාන්‍යයෝ සිවු දෙනෙකි. පත්තකාල කර්මයෝ සිවු දෙනෙකි. අනඤ්ඤ-පාවිත්තිය ඥාණපදයෝ සිවුදෙනෙකි. හික්ෂුසම්මුතිහු සිවු දෙනෙකි.

අගතිගමනයෝ සිවු දෙනෙකි : ඡන්දයෙන් අගතියට යෙයි, ද්වේෂයෙන් අගතියට යෙයි, මොහයෙන් අගතියට යෙයි, භයෙන් අගතියට යෙයි.

නාගතිගමනයෝ සිවු දෙනෙකි. ඡන්දයෙන් අගතියට නො යෙයි, ද්වේෂයෙන් අගතියට නො යෙයි, මොහයෙන් අගතියට නො යෙයි. භයෙන් අගතියට නො යෙයි.

12. චතුහඬෙහි සමන්තාගතො අලජ්ඣ භික්ඛු සඞ්ඝං භිඤ්ඤා ඡන්දගතීං ගච්ඡන්තො, දෙසාගතීං ගච්ඡන්තො, මොභාගතීං ගච්ඡන්තො, භයාගතීං ගච්ඡන්තො.

චතුහඬෙහි සමන්තාගතො පෙසලො භික්ඛු භික්ඛං සඞ්ඝං සමග්ගං කරොති : න ඡන්දගතීං ගච්ඡන්තො, න දෙසාගතීං ගච්ඡන්තො, න මොභාගතීං ගච්ඡන්තො, න භයාගතීං ගච්ඡන්තො.

චතුහඬෙහි සමන්තාගතස්ස භික්ඛුනො විනයො න පුච්ඡන්තබ්බො : ඡන්දගතීං ගච්ඡති, දෙසාගතීං ගච්ඡති, මොභාගතීං ගච්ඡති, භයාගතීං ගච්ඡති.

චතුහඬෙහි සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා විනයො න පුච්ඡන්තබ්බො : ඡන්දගතීං ගච්ඡති, දෙසාගතීං ගච්ඡති, මොභාගතීං ගච්ඡති, භයාගතීං ගච්ඡති.

චතුහඬෙහි සමන්තාගතස්ස භික්ඛුනො විනයො න විසුඤ්ඤානබ්බො : ඡන්දගතීං ගච්ඡති, දෙසාගතීං ගච්ඡති, මොභාගතීං ගච්ඡති, භයාගතීං ගච්ඡති.

චතුහඬෙහි සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා විනයො න විසුඤ්ඤානබ්බො : ඡන්දගතීං ගච්ඡති, දෙසාගතීං ගච්ඡති, මොභාගතීං ගච්ඡති, භයාගතීං ගච්ඡති.

චතුහඬෙහි සමන්තාගතස්ස භික්ඛුනො අනුගොගො න දාතබ්බො : ඡන්දගතීං ගච්ඡති, දෙසාගතීං ගච්ඡති, මොභාගතීං ගච්ඡති, භයාගතීං ගච්ඡති.

චතුහඬෙහි සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා සද්ධිං විනයො න සාකච්ඡන්තබ්බො : ඡන්දගතීං ගච්ඡති, දෙසාගතීං ගච්ඡති, මොභාගතීං ගච්ඡති, භයාගතීං ගච්ඡති.

13. අත්ථාපතති ශීලානො ආපජ්ජති නො අශීලානො, අත්ථාපතති අශීලානො ආපජ්ජති නො ශීලානො, අත්ථාපතති ශීලානො චෙව ආපජ්ජති අශීලානො ච, අත්ථාපතති නෙව ශීලානො ආපජ්ජති නො අශීලානො.

14. චත්තාරි අබම්බිකාති පාතිමොක්ඛධස්සනාති. චත්තාරි බම්බිකාති පාතිමොක්ඛධස්සනාති.

චතුකකං නිට්ඨිතං.

තස්සද්දනං :

1. සකවාචාය කායෙන පසුතො ච අවිත්තකො ආපජ්ජතො ච කමෙමන වොභාර චතුරෙ තථා
2. භික්ඛුනං භික්ඛුනීනඤ්ච පරික්ඛායෙ ච සමමුඛා අජානකාලෙ¹ මජ්ඣෙ ච වුට්ඨාති දුට්ඨා තථා

12. සිවු අඟින් යුක්ත වූ අලප්පි හික්ෂු තෙමේ සඛසහෙදය කෙරෙයි : ඡන්දයෙන් අගතියට යන්නේ ද්වේෂයෙන් අගතියට යන්නේ මොහයෙන් අගතියට යන්නේ භයෙන් අගතියට යන්නේ යි.

සිවු අඟින් යුක්ත වූ ප්‍රියශීලී හික්ෂු තෙමේ සඛසයා සමගි කෙරෙයි. ඡන්දයෙන් අගතියට නො යන්නේ ද්වේෂයෙන් අගතියට නො යන්නේ මොහයෙන් අගතියට නො යන්නේ භයෙන් අගතියට නො යන්නේ යි.

සිවු අඟින් යුක්තවූ මහණහු පිළිබඳ විනය නො විචාළ යුතුයි : ඡන්දයෙන් අගතියට යෙයි, ද්වේෂයෙන් අගතියට යෙයි, මොහයෙන් අගතියට යෙයි, භයෙන් අගතියට යෙයි.

සිවු අඟින් යුත් මහණහු විසින් විනය නො විචාළ යුතුය : ඡන්දයෙන් අගතියට යෙයි, ද්වේෂයෙන් අගතියට යෙයි, මොහයෙන් අගතියට යෙයි, භයෙන් අගතියට යෙයි.

සිවු අඟින් යුත් මහණහු පිළිබඳ විනය නො විසඳිය යුතුයි : ඡන්දයෙන් අගතියට යෙයි, ද්වේෂයෙන් අගතියට යෙයි, මොහයෙන් අගතියට යෙයි, භයෙන් අගතියට යෙයි.

සිවු අඟින් යුත් මහණහු විසින් විනය නො විසඳිය යුතුයි : ඡන්දයෙන් අගතියට යෙයි, ද්වේෂයෙන් අගතියට යෙයි, මොහයෙන් අගතියට යෙයි, භයෙන් අගතියට යෙයි.

සිවු අඟින් යුත් මහණහු අනුයෝගය නොදිය යුතුයි : ඡන්දයෙන් අගතියට යෙයි, ද්වේෂයෙන් අගතියට යෙයි, මොහයෙන් අගතියට යෙයි, භයෙන් අගතියට යෙයි.

සිවු අඟින් යුත් මහණහු සමග විනය සාකච්ඡා නො කටයුතුයි : ඡන්දයෙන් අගතියට යෙයි, ද්වේෂයෙන් අගතියට යෙයි, මොහයෙන් අගතියට යෙයි, භයෙන් අගතියට යෙයි.

13. ඇවතෙක් ඇත ගිලනා අවදියි, නො ගිලනා නො අවදී. ඇවතෙක් ඇත නො ගිලනා අවදියි, ගිලනා නො අවදී. ඇවතෙක් ඇත ගිලනාත් අවදියි, නො ගිලනාත් අවදී. ඇවතෙක් ඇත ගිලනාත් නො ගිලනාත් නො ම අවදී.

14. නො දහැමි පාමොක් තැබීම යතරෙකැ, දහැමි පාමොක් තැබීම යතරෙකි.

වතුප්පකය නිමි.

එහි නාමාවලිය :

1. සකචාවා යැ කාය යැ පසුන්ත යැ අවින්තක යැ එසේ ම ආපජ්ජන්ත යැ කම්ම යැ වොහාර සතර යැ,

2. හික්ෂු හික්ෂුණි සාධාරණ අසාධාරණ පරිපී යැ පරික්ඛාර යැ සම්මුඛා යැ අජාන යැ කාය යැ මජ්ඣායා එසේ ම දෙවැදෑරුම් වූට්ඨානි යැ,

3. පටිලාභා¹ ච වොදනා පරිවාසා ච චූචති,
මානත්තවාරිකා චාපි සාමුක්කංසා පටිග්ගහා²
4. මහාවිකටකමමාති පුන කම්මවිපතනියො,³
අභිකරණා දුග්ගිලා ච සොහනාගනතුකෙන ච
5. ගම්මකො චජුනානත්තා සභාගුපජ්ඣායෙන ච,
ආචරියො පච්චයා ච දුච්චරිතං සුචරිතං
6. ආදියනෙනා පුග්ගලො ච අරහා ආසනෙන ච,
කාලෙ ච කාපභි වෙච පච්චනතිමෙසු කාපභි
7. අනෙනා අනෙනා ච සීමාය ගාමෙ ච වොදනාය ච,
පුබ්බකිච්චං පත්තකල්ලං අනඤ්ඤාසම්මුතියො ච
8. අගති නාගති වෙච අලජ්ඣි පෙසලෙන ච,
පුච්ඡිතබ්බා දුච්චෙ වෙච විසංජේය්‍යා තථා දුච්චෙ;
අනුයොගො ච සාකච්ඡා ගිලානො ධපනෙන චා ති.

පඤ්චකං

1. පඤ්ච ආපතනියො. පඤ්ච ආපතනිකකිකා. පඤ්ච විනිතවිජුහි.
පඤ්ච කම්මාති ආනන්තරිකාති. පඤ්ච පුග්ගලා නියතා. පඤ්ච
ජේදනකා ආපතනියො. පඤ්චභාසාරෙභි ආපතනිං ආපජ්ජති. පඤ්ච
ආපතනියො මුසාවාදපච්චයා.

2. පඤ්චභාසාරෙභි කම්මං න උපෙති : සයංවා කම්මං න කරුනි,
පරං වා නාජේඛසති, ඡන්දං වා පාරිසුද්ධිං වා න දෙති, කසිරමානෙ
කමෙම පටිකෙකාසති, කතෙ වා පන කමෙම අබිමද්දංසි හොති.

පඤ්චභාසාරෙභි කම්මං උපෙති : සයංවා කම්මං කරුනි, පරං වා
අජේඛසති, ඡන්දං වා පාරිසුද්ධිං වා දෙති, කසිරමානෙ කමෙම න
පටිකෙකාසති, කතෙ වා පන කමෙම ධම්මද්දංසි හොති.

3. පඤ්ච පිණ්ඩපාතිකාසා භික්ඛුනො කාපපනති : අනාමනවාරො,
ගණභොජනං, පරම්පරභොජනං, අනබ්බිකානං, අවිකාපනා.

4. පඤ්චගබ්බෙහි සමන්තාගතො භික්ඛු උසංඛිතිතපරිසංඛිතිනො
හොති පාපභික්ඛුපි අකුප්පධම්මොපි : වෙසියගොචරො⁴ වා හොති,
විධිවාගොචරො වා හොති, පුලලකුමාරිගොචරො⁵ වා හොති, පණ්ඩිත-
ගොචරො වා හොති, භික්ඛුනිගොචරො වා හොති.

1. පටිලාභෙන - මජ්ඣං.
2. පටිග්ගහි - මජ්ඣං.
3. පුන කමෙම - මජ්ඣං.
4. වෙසියගොචරො - සිමු².
5. පුලලකුමාරිගොචරො - මජ්ඣං.

3. පටිලාභය සමඟ වොදනා යැ පරිවාස යැයි චතුෂ්ක කියනු ලැබේ. මානත්ත-
වාරිකා යැ සාමුක්කංසා යැ පටිග්ගාහ යැ.

4. මහාවිකට යැ කම්ම යැ යළි කම්මවිපත්ති යැ අධිකරණ යැ දුස්සීල යැ ආගන්තුක
චතුෂ්කය සමඟ සොහනා යැ.

5. ගමික යැ වත්ථුනානත්ත යැ උපජ්ඣාය චතුෂ්කය සමඟ සභාග යැ ආවරිය යැ
පච්චය යැ දුච්චරික යැ සුවරිත යැ.

6. ආදියත්ත යැ පුග්ගල යැ ආයනාරහ සමඟ අභිවාදනාරහ යැ කාල යැ කප්පති යැ
පච්චත්තිම යැ කප්පති යැ.

7. අත්තො යැ අත්තො සීමා යැ වොදනා චතුෂ්කය සමඟ ගාම යැ පුබ්බකිච්ච යැ
පත්තකල්ල යැ අනඤ්ඤ යැ සම්මුති යැ.

8. අග්නි යැ නාගනි යැ පෙසල චතුෂ්කය සමඟ අලජ්ඣී යැ පුච්ඡිතබ්බ දෙක යැ
ඵයේම විස්සජ්ජෙය්‍යා දෙක යැ අනුයෝග යැ සාකච්ඡා යැ යපනා දෙක සමඟ ගිලාන යැයි
මෙහි චතුෂ්ක නාමාවලි යයි.

පඤ්චකය

1. ආපත්ති පසෙකැ. ආපත්තිස්කන්ධ පසෙකැ. විනිතවස්තු පසෙකැ.
ආනන්තරික කර්ම පසෙකැ. නියත පුද්ගලයෝ පස් දෙනෙකැ. ඡේදනක ආපත්ති
පසෙකැ. පස් අයුරෙකින් ඇවැතට පැමිණෙයි, මුසාබිණිම හෙතු කොට ගණ ඇවැත්
පසෙකි.

2. පස් අයුරෙකින් විනය කර්මයට නො පැමිණේ : තෙමේ හෝ විනය කර්මය
නො කෙරෙයි. මෙරමා හෝ ආරාධනය නො කෙරෙයි. ඡන්දය හෝ පාරිසුද්ධිය හෝ
නො දෙයි. කර්මය කරණු ලබන කල්හි පිළිකෙච්ච කෙරෙයි. යළි කර්මය කළ කල්හි
අධර්මදෘෂ්ටි ඇත්තේ හෝ වෙයි.

පස් අයුරෙකින් විනය කර්මයට පැමිණේ. තෙමේ හෝ විනය කර්මය කෙරෙයි.
මෙරමා හෝ ආරාධනය කෙරෙයි. ඡන්දය හෝ පාරිසුද්ධිය හෝ දෙයි. කර්මය කරණු
ලබන කල්හි පිළිකෙච්ච නො කෙරෙයි. යළි කර්මය කළ කල්හි ධර්මදෘෂ්ටි ඇත්තේ
හෝ වෙයි.

3. පිණ්ඩපාතික මහණහට කැප දෑ පසෙක : අනාමන්තවාර යැ ගණභොජන යැ
පරම්පරභොජන යැ අනාමිෂ්ඨාන යැ අචිකල්පන යි.

4. පසභිත් යුත් මහණ පටිටු වුව ද ක්ෂීණාසුව වුව ද සැක කරණ ලද්දෙක් නැවැත
නැවැත සැක කරණ ලද්දෙක් වෙයි : වෙසහනන් ඇසුරු කරන්නේ හෝ යැ. වැන්දඹුබන්
ඇසුරු කරන්නේ හෝ යැ. යොවුන් බවට පත් අවිවාහක ස්ත්රීන් ඇසුරු කරන්නේ
හෝ යැ. පණ්ඩකයන් ඇසුරු කරන්නේ හෝ යැ. භික්ෂුණීන් ඇසුරු කරන්නේ
හෝ යි.

5. පඤ්ච කෙලානි : නිලකෙලං, සංසපකෙලං, මධුකකෙලං, එරණ්ඛකෙලං, වසාකෙලං.

පඤ්ච වසානි : අව්ඡවසං, මව්ඡවසං, සුසුකාවසං, සුකරවසං, ගද්ගවසං.

6. පඤ්ච බ්‍යසනානි : ස්‍යතිබ්‍යසනං, භොගබ්‍යසනං, රෙගබ්‍යසනං, සිලබ්‍යසනං, දිට්ඨිබ්‍යසනං.

පඤ්ච සම්පදා : ස්‍යතිසම්පදා, භොගසම්පදා, අරෙගසම්පදා, සිල-
සම්පදා, දිට්ඨිසම්පදා.

7. පඤ්ච නිසසපපිපසසංඛායො උපජ්ඣායමානා : උපජ්ඣායො
පක්කනේනා වා භොති, විබ්භනේනා වා, කාලකතො වා, පක්ඛ-
සඬකනේනා වා, ආණ්ඩනිසේව පඤ්චමී.

පඤ්ච පුග්ගලා න උපසම්පාදෙනබ්බා : අභිනිනිනො, අබ්බනිනො,
වච්ඡුචිපනේනා, කරණදුක්ඛකට්ඨො, අපරිපුරෙ.

8. පඤ්ච පංසුකුලානි : සොසානිකං, පාපණිකං උඤ්චරබාසිතං,
උපමිකා බාසිතං, අග්ගිද්ධිසං.

අපරානිපි පඤ්ච පංසුකුලානි : ගොබාසිතං, අජබාසිතං, ථූපච්චරං,
ආභිසේකිකං, ගතපට්ඨාගතං.

9. පඤ්ච අවහාරා : ථේය්‍යාවහාරො, පසංඝාවහාරො, පරිකප්පා-
වහාරො, පටිච්ඡන්තාවහාරො, කුසාවාහාරො.

10. පඤ්ච මහාවොරා සතේනා සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං.

පඤ්ච අවිස්සජ්ජිතානි.

පඤ්ච අවෙහඬිතිතානි.

පඤ්චාපතනියො කායතො සමුට්ඨහන්ති න වාචතො නචිත්තතො.

පඤ්චාපතනියො කායතො ච වාචතො ච සමුට්ඨහන්ති න චිත්තතො.

පඤ්චාපතනියො දෙසනාගාමිනියො.

පඤ්ච සඬ්ඝා.

පඤ්ච පාඨිමොක්ඛද්දොතා.

සබ්බපච්චනනිමේසු ජනපදෙසු විනසබ්‍රපඤ්චමෙන ගණේන
උපසම්පාදෙනබ්බං.

පඤ්ච ආනිසංසා කසිනථාරො.

පඤ්ච කම්මානි.

සාවතනිසකෙ පඤ්චාපතනියො.

5. තෙල් පසෙක : තල තෙලෑ අබ තෙලෑ මී තෙලෑ එරඬු තෙලෑ වුරුණු තෙලි.

වුරුණු තෙල් පසෙක : වලස් තෙලෑ මස් තෙලෑ කිඹුල් තෙලෑ හුරු තෙලෑ කොටඑ තෙලි.

6. වාසනා පසෙක : ඥතිවාසනා යැ ගොග වාසනා යැ රොග වාසනා යැ ශීල වාසනා යැ දෘෂ්ටි වාසනා යි.

සම්පත්ති පසෙක : ඥතිසම්පත්ති යැ භොගසම්පත්ති යැ ආරොග්‍යසම්පත්ති යැ සිලසම්පත්ති යැ දිවයිසම්පත්ති යි.

7. උපාධ්‍යායක කෙරෙන් නිස මිදිම් පසෙක : උපාධ්‍යාය තෙමේ බැහැර ගියේ හෝ වෙයි, උපැවිදි වූයේ හෝ වෙයි, කල්ලිය කෙළේ හෝ වෙයි, අන්තොටුබවට ගියේ හෝ වෙයි, ඇණවිම මැ පස් වැනි වේ.

පුද්ගලයෝ පස් දෙනෙක් උපසපන් නො කටයුතු වෙති : උනු විසි වයස් ඇත්තේ යැ, විකල වූ අවයව ඇත්තේ යැ, වස්තු විපත්ත යැ, ථෙය්‍යසංවාසාදි දුෂ්කෘත කර්ම ඇත්තේ යැ පිරිපුන් පා සිවුරු නැත්තේ යි.

8. පාංශුකුල පසෙක : සොහොන් පිළි යැ අවන් පිළි යැ මියන් කෑ පිළි යැ වේයන් කෑ පිළි යැ ගින්නෙන් දූවුණු පිළි යි.

අනෙකුදු පාංශුකුල පසෙක : ගෙරින් කෑ පිළි යැ එළුවන් කෑ පිළි යැ තුඹස් සියාළු පිළි යැ බිසෙවුමටු පිළි යැ මිනි ඔතා ගෙණා පිළි යි.

9. අවහාර පසෙක : සොරසිතින් ගැන්ම යැ සැහැසිකමින් ගැන්ම යැ පිරිකපා ගැන්ම යැ පිළිසන් කොට ගැන්ම යැ කුසපත් පෙරැළි කොට ගැන්ම යි.

10. මහ සොරු පස් දෙනෙක් ලොවිහි විද්‍යාමාන වෙති.

නො වියඳිය යුතු භාණ්ඩ පසෙකි.

නො බෙදිය යුතු භාණ්ඩ පසෙකි.

පස් ඇවැතෙක් කයින් නගියි, වචනයෙන් නො නගියි, සිතින් නො නගී.

පස් ඇවැතෙක් කයින් ද වචනයෙන් ද නගියි, සිතින් නො නගී.

පස් ඇවැතෙක් දෙශනාගමිනී යැ.

සඩස වර්ග පසෙකි.

පාමොක් උදෙසිම් පසෙකි.

සියලු පසල් දනවුහි විනයධරයකු පස්වැනි කොට ඇති ගණයා විසින් උපසම්පද කර්ම කළ යුතු යි.

කඩිනා ඇතිරීමෙහි අනුසස් පසෙකි.

විනය කර්ම පසෙකි.

තුන් යළ තෙක් කීමෙහි ඇවැත් පසෙකි.

පක්‍ෂවහා කාලෙහි අදිනාං අදියනාසං අපනි පාරුඡිකසං.

පකුළුහාකාරෙහි අදිනනාං අදියනනසස අපතනි පුලුවමසස.

පඤ්චානාමයෙහි අදින්නාං ආදිය නාසං ආප වති දුක්ඛං යං.

11. පඤ්ඤා අත්‍යවශ්‍යතාවය හා පරිභ්‍රාමයේ වටිනාකම : අද්විතීයතාවය, අභිවිද්‍යාව, අත්‍යවශ්‍යතාවය, අපරිච්ඡේද්‍යතාවය, අපරිනිවර්තනතාවය.

පඤ්ඤාපටිපාටි පරිභ්‍ෂාසනාධිපති : දිනාකොට්ඨාසය, විදිනපොළ
 හොඳින්, කපටියකට හොඳින්, පරිහරණයකට හොඳින්, කතානිර්වචනයකට
 හොඳින්.

පඤ්ච දහනි අප්පඤ්ඤානි පුඤ්ඤාසම්මතානි ලොකස්ස¹: මජ්ඣදහනං, සමජ්ඣදහනං, ඉත්ථිදහනං, උසසදහනං විතතකම්මදහනං.

පඤ්ච උපානනා දුප්පට්ඨිනෝදයෝ²: උපානනා රුහො දුප්පට්ඨිනෝදයෝ, උපානනා දෙයො දුප්පට්ඨිනෝදයෝ, උපානනා මොහො දුප්පට්ඨිනෝදයෝ, උපානනං පටිභ්‍යන්තං දුප්පට්ඨිනෝදයං, උපානනං භූමිසම්පන්නං දුප්පට්ඨිනෝදයං.

පඤ්ඤානිසංසා සම්මජ්ජනියා : සඤ්ඤානං පසිද්ධි, පරච්ඤානං පසිද්ධි, දෙවතා අත්තමනා භොජනී, පාසාදිකසංවිතනනිකා³ කම්මං උපච්ඡාති, කායසංගෙය පරමමරණං සුගතිං සංගං ලොකං උපපජ්ජති.

අපරෙයි පඤ්චානිසංසා සම්මජ්ජනියා: සකච්ඡන්තං පසිද්ධි,
පරච්ඡන්තං පසිද්ධි, දෙවතා අත්තමතා ගොනති සඤ්චිසංසන්තං කතං
භොති, පච්ඡිමා ජනනා දිට්ඨානුගතිං අපජ්ජති.

12. පඤ්චාසකයෙහි සම්මතයාගතො විනයධරො බාලොච්ඡව සංඛං ගච්ඡති : අතතනො භාසපරිසන්නං න උග්ගණ්ඨාති, පරස්ස භාසපරිසන්නං න උග්ගණ්ඨාති, අතතනො භාසපරිසන්නං අනුග්ගහෙත්වා¹ පරස්ස භාසපරිසන්නං අනුග්ගහෙත්වා අධිමෙව නාමරෙති අපච්ඤාය.

පඤ්චානුෂේඛනී සමිත්තාගතො විනයධරො පණ්ණිනොත්ථෙව සංඛං ගව්ඨති: අතතනො භාසපරිසන්තං උග්ගණ්ඨාති, පරස්ස භාස- පරිසන්තං උග්ගණ්ඨාති, අතතනො භාසපරිසන්තං උග්ගහෙත්වා පරස්ස භාසපරිසන්තං උග්ගහෙත්වා ධම්මෙන කාරෙති පවිඤ්ඤාය.

අපරෙහිපි පඤ්චගඬෙහි සමන්තාගතො විනයධරේ බාලොක්ඛිව සඬං ගව්ඡති : අපචතං න ජානාති, අපචතියං මූලං න ජානාති, අපචතසමුදයං න ජානාති, අපචතනිර්දේශං න ජානාති, අපචතනිර්දේශමිතිං පටිපදං⁵ න ජානාති.

1. ලෝකාසම්—සිම୍ම 1, 2. මජ්ඣිම.

2. දූෂක විවිචනයාදියා—සයයා.

3. { ဗာဏာဇိက ဓဝါဒနိယံ—ဗိဇ္ဇ. 1, 2.
ဗာဏာဇိက ဓဝါဒနိယံ—ဗိဇ္ဇာ,
ဗာဏာဇိက ဓဝါဒနိယကဏ္ဍမဝေ—ဇနက.

4. නිග්ගහෙනො—මජ්ඣිම.

5. ආප තනිනි රෝගිගතාමි නිව්ප විපදං—සිමු, 1.

පස් අයුරෙකින් නොදුන් දෙය පැහැර ගන්නහුට පරිච්ඡ ඇවැත් වේ.

පස් අයුරෙකින් නොදුන් දෙය පැහැර ගන්නහුට චුලැයි ඇවැත් වේ.

පස් අයුරෙකින් නොදුන් දෙය පැහැර ගන්නහුට දුකුළා ඇවැත් වේ.

11. නොවැළඳිය යුතු කැප බොජුන් පසෙක : නොදෙන ලද්දේත් වෙයි, (පිළිගනී මිසි) නො දන්නා ලද්දේත් වෙයි, අකැපත් වෙයි, නො පිළිගන්නා ලද්දේත් වෙයි, පවරා අයිතින් නො කරණ ලද්දේ ද වේ.

වැළඳිය යුතු කැප බොජුන් පසෙක : දෙන ලද්දේත් වෙයි, (පිළිගනීමිසි) දන්නා ලද්දේත් වෙයි, කැපත් වෙයි, පිළිගන්නා ලද්දේත් වෙයි, පවරා අයිතින් කරණ ලද්දේ ද වේ.

ලෝකයා විසින් පිණැයි සමමන නො පින් වූ දත් පසෙක : මහදන යැ නානාදන යැ ස්ත්රීදන යැ වෘෂහදන යැ (අසහා) වික්‍රකර්මදන යි.

දුරැලීමට දුෂ්කර වූ උපන් කරුණු පසෙක : උපන් රාගය දුරැලීමට දුෂ්කර යැ, උපන් ද්වේෂය දුරැලීමට දුෂ්කර යැ, උපන් මොහය දුරැලීමට දුෂ්කර යැ, උපන් ප්‍රතිභානය දුරැලීමට දුෂ්කර යැ, උපන් ගම්කවිත්තය දුරැලීමට දුෂ්කර යි.

හැමදීම පිළිබඳ අනුසස් පසෙක : සිය සිත පහදීයි, මෙරමා සිත පහදීයි, දෙවියෝ සතුටු සිත් ඇත්තාහු වෙති, ප්‍රසාදය පිණිස පවත්නා කර්මයක් රැස් කෙරෙයි, කාබුන් මරණින් මතු ශොභනගති ඇති දෙවිලොවට පැමිණේ.

හැමදීම පිළිබඳ අනෙකුදු අනුසස් පසෙක : සිය සිත පහදීයි, මෙරමා සිත පහදීයි, දෙවියෝ සතුටු සිත් ඇති වෙති. ශාස්තෘන් වහන්සේගේ අනුශාසනය කරණ ලද්දේ වෙයි. පශ්චිම ජනතාව දිට්ඨානුගතියට පැමිණේ.

12. පසහෙකින් යුත් විනයධර බාලයෙකැයි මැ ගිණිමට යෙයි : සිය වදන් පිරියන නොම උගනීයි, මෙරමා වදන් පිරියන නොම උගනීයි, සිය වදන් පිරියන නො ඉගෙන මෙරමා වදන් පිරියන නො ඉගෙන අධර්මයෙන් අප්‍රතිඥයෙන් කරවයි.

පසහෙකින් යුත් විනයධර පණ්ඩිතයෙකැයි මැ ගිණිමට යෙයි : සිය වදන් පිරියන උගනීයි, මෙරමා වදන් පිරියන උගනීයි, සියවදන් පිරියන ඉගෙන මෙරමා වදන් පිරියන ඉගෙන ධර්මයෙන් ප්‍රතිඥයෙන් කරවයි.

අනෙකුදු පසහෙකින් යුත් විනයධර බාලයෙකැයි මැ ගිණිමට යෙයි : ආපත්තිය නො දනියි, ආපත්තිමූලය නො දනියි, ආපත්තිසමූදය නො දනියි, ආපත්තිනිරෝධය නො දනියි, ආපත්තිනිරෝධ ගාමිනි ප්‍රතිපත් නො දනී.

පඤ්චගඛෙහි සමන්තාගතො විනයධරේ පණ්ණිනොනෙව සඛිං ගව්ඡති : ආපතනිං ජානාති, ආපතනියා මූලං ජානාති, ආපතනිසමුදයං ජානාති, ආපතනිනිරෝධං ජානාති, ආපතනිනිරෝධගාමිනිං පටිපදං ජානාති.

අපරෙහිපි පඤ්චගඛෙහි සමන්තාගතො විනයධරේ බාලොනෙව සඛිං ගව්ඡති : අධිකරණං න ජානාති, අධිකරණස්ස මූලං න ජානාති, අධිකරණසමුදයං න ජානාති, අධිකරණනිරෝධං න ජානාති, අධිකරණනිරෝධගාමිනිං පටිපදං න ජානාති.

පඤ්චගඛෙහි සමන්තාගතො විනයධරේ පණ්ණිනොනෙව සඛිං ගව්ඡති : අධිකරණං ජානාති, අධිකරණස්ස මූලං ජානාති, අධිකරණ සමුදයං ජානාති, අධිකරණනිරෝධං ජානාති, අධිකරණනිරෝධගාමිනිං පටිපදං ජානාති.

අපරෙහිපි පඤ්චගඛෙහි සමන්තාගතො විනයධරේ බාලොනෙව සඛිං ගව්ඡති : වජ්ඣං න ජානාති, නිදනං න ජානාති, පඤ්ඤානතිං න ජානාති, අනුපඤ්ඤානතිං න ජානාති, අනුසංකිච්චනපථං න ජානාති.

පඤ්චගඛෙහි සමන්තාගතො විනයධරේ පණ්ණිනොනෙව සඛිං ගව්ඡති : වජ්ඣං ජානාති, නිදනං ජානාති, පඤ්ඤානතිං ජානාති, අනුපඤ්ඤානතිං ජානාති, අනුසංකිච්චනපථං ජානාති.

අපරෙහිපි පඤ්චගඛෙහි සමන්තාගතො විනයධරේ බාලොනෙව සඛිං ගව්ඡති : ඤානතිං න ජානාති, ඤානතියා කරණං න ජානාති, න පුබ්බකුසලො භොති, න අපරකුසලො භොති, අකාලඤ්ඤා ව භොති.

පඤ්චගඛෙහි සමන්තාගතො විනයධරේ පණ්ණිනොනෙව සඛිං ගව්ඡති : ඤානතිං ජානාති, ඤානතියා කරණං ජානාති, පුබ්බකුසලො භොති, අපරකුසලො භොති, කාලඤ්ඤා ව භොති.

අපරෙහිපි පඤ්චගඛෙහි සමන්තාගතො විනයධරේ බාලොනෙව සඛිං ගව්ඡති : ආපත්තානාපතනිං න ජානාති, ලුහුකගරුකං ආපතනිං න ජානාති, සංවසෙසානවසෙසං ආපතනිං න ජානාති, දුට්ඨලාදුට්ඨලං ආපතනිං න ජානාති, ආවර්ගපරමපරං බො පනස්ස න සුග්ගහිතා භොති න සුමනසිකතා න සුපඛාරිතා.

පඤ්චගඛෙහි සමන්තාගතො විනයධරේ පණ්ණිනොනෙව සඛිං ගව්ඡති : ආපත්තානාපතනිං ජානාති, ලුහුකගරුකං ආපතනිං ජානාති, සංවසෙසානවසෙසං ආපතනිං ජානාති, දුට්ඨලාදුට්ඨලං ආපතනිං ජානාති, ආවර්ගපරමපරං බො පනස්ස සුග්ගහිතා භොති සුමනසිකතා සුපඛාරිතා.

අපරෙහිපි පඤ්චගඛෙහි සමන්තාගතො විනයධරේ බාලොනෙව සඛිං ගව්ඡති : ආපත්තානාපතනිං න ජානාති, ලුහුකගරුකං ආපතනිං න ජානාති, සංවසෙසානවසෙසං ආපතනිං න ජානාති, දුට්ඨලාදුට්ඨලං ආපතනිං න ජානාති, උභයානි බො පනස්ස පාතිමොක්ඛාති න විජ්ජාරෙන සමාගතාති භොනති න සුවිහතතාති න සුපච්චතතිති න සුවිනිච්ඡිතාති සුතතසො අනුබ්බඤ්ඤානසො.

පසහෙකින් යුත් විනයධර පණ්ඩිතයෙකු යි මැ ගිණිමට යෙයි : ආපත්තිය දැනිමි ආපත්තිමුලය දැනිමි, ආපත්තිසමුදය දැනිමි, ආපත්තිනිරෝධය දැනිමි, ආපත්තිනිරෝධ-ගාමිනි ප්‍රතිපත් දැනිමි.

අනෙකුදු පසහෙකින් යුත් විනයධර බාලයෙකු යි මැ ගිණිමට යෙයි : අධිකරණය නො දැනිමි, අධිකරණමුලය නො දැනිමි, අධිකරණ සමුදය නො දැනිමි, අධිකරණනිරෝධය නො දැනිමි, අධිකරණ නිරෝධගාමිනි ප්‍රතිපත් නො දැනිමි.

පසහෙකින් යුත් විනයධර පණ්ඩිතයෙකු යි මැ ගිණිමට යෙයි : අධිකරණය දැනිමි, අධිකරණමුලය දැනිමි, අධිකරණසමුදය දැනිමි, අධිකරණනිරෝධය දැනිමි, අධිකරණ නිරෝධගාමිනි ප්‍රතිපත් දැනිමි.

අනෙකුදු පසහෙකින් යුත් විනයධර බාලයෙකු යි මැ ගිණිමට යෙයි : වස්තුව නො දැනිමි, නිදනය නො දැනිමි, ප්‍රඥප්තිය නො දැනිමි, අනුප්‍රඥප්තිය නො දැනිමි, අනුසන්ධි-කථාමාර්ගය නො දැනිමි.

පසහෙකින් යුත් විනයධර පණ්ඩිතයෙකු යි මැ ගිණිමට යෙයි : වස්තුව දැනිමි, නිදනය දැනිමි, ප්‍රඥප්තිය දැනිමි, අනුප්‍රඥප්තිය දැනිමි, අනුසන්ධිකථාමාර්ගය දැනිමි.

අනෙකුදු පසහෙකින් යුත් විනයධර බාලයෙකු යි මැ ගිණිමට යෙයි : ඤාත්තිය නො දැනිමි, ඤාත්තිකරණය නො දැනිමි, පළමු කියයුත්තෙහි දක්ෂ නො වෙයි, පසුව කියයුත්තෙහි දක්ෂ නො වෙයි, කල් නො දන්නේත් වේ.

පසහෙකින් යුත් විනයධර පණ්ඩිතයෙකු යි මැ ගිණිමට යෙයි : ඤාත්තිය දැනිමි, ඤාත්තිකරණය දැනිමි, පළමු කියයුත්තෙහි දක්ෂ වෙයි, පසුව කියයුත්තෙහි දක්ෂ වෙයි කල් දන්නේත් වේ.

අනෙකුදු පසහෙකින් යුත් විනයධර බාලයෙකු යි මැ ගිණිමට යෙයි : ආපත්තිය ද අනාපත්තිය ද නො දැනිමි, ලග්‍රකාපත්තිය ද ගරුකාපත්තිය ද නො දැනිමි, සාවසෙසාපත්තිය ද අනවසෙසාපත්තිය ද නො දැනිමි, ද්‍රවිඤ්ඤාපත්තිය ද අද්‍රවිඤ්ඤාපත්තිය ද නො දැනිමි, ඔහු විසින් ආචාර්ය පරම්පරාව මැනැවින් නො උගන්නා ලද වෙයි මැනැවින් මෙතෙහි නො කරණ ලද වෙයි මැනැවින් නො දරාගන්නා ලද වේ.

පසහෙකින් යුත් විනයධර පණ්ඩිතයෙකු යි මැ ගිණිමට යෙයි : ආපත්තිය ද අනාපත්තිය ද දැනිමි ලග්‍රකාපත්තිය ද ගරුකාපත්තිය ද දැනිමි සාවසෙසාපත්තිය ද අනවසෙසාපත්තිය ද දැනිමි ද්‍රවිඤ්ඤාපත්තිය ද අද්‍රවිඤ්ඤාපත්තිය ද දැනිමි ඔහු විසින් ආචාර්ය පරම්පරාව මැනැවින් උගන්නා ලද වෙයි මැනැවින් මෙතෙහි කරණ ලද වෙයි මැනැවින් දරාගන්නා ලද වේ.

අනෙකුදු පසහෙකින් යුත් විනයධර බාලයෙකු යි මැ ගිණිමට යෙයි : ආපත්ති අනාපත්ති නො දැනිමි, ලග්‍රකාපත්ති ගරුකාපත්ති නො දැනිමි, සාවසෙසාපත්ති අනවසෙසාපත්ති නො දැනිමි, ද්‍රවිඤ්ඤාපත්ති අද්‍රවිඤ්ඤාපත්ති නො දැනිමි, ඔහු විසින් උභය ප්‍රාති-මොක්ෂය විස්තර වශයෙන් මැනැවින් ප්‍රගුණ නො කරණ ලද වෙයි. මැනැවින් නො බෙදනලද වෙයි, මැනැවින් (දර්ශිවශයෙන්) නො පවත්වන ලද වෙයි, පෙළ වශයෙන් ද අර්ථකථා වශයෙන් ද මැනැවින් විනිශ්චය නො කරණ ලද වේ.

පඤ්චගඬෙහි සමන්තාගතො විනයධරේ පණ්ණිනොකොව සඬං ගව්ඡති : ආපත්තානාපතනිං ජානාති, ලුහුකගරුකං ආපතනිං ජානාති, සාවසෙසානවසෙසං ආපතනිං ජානාති, දුට්ඨලොදුට්ඨලං ආපතනිං ජානාති, උභයාති බො පනස්ස පාතිමොක්කාති විජාරෙන සමාගතාති හොනති සුචිතතතාති සුපච්චතති සුචිතිච්ඡිතාති සුත්තසො අනුබ්බාසෝනසො.

අපරෙහිපි පඤ්චගඬෙහි සමන්තාගතො විනයධරේ බාලොකොව සඬං ගව්ඡති : ආපත්තානාපතනිං න ජානාති, ලුහුකගරුකං ආපතනිං න ජානාති, සාවසෙසානවසෙසං ආපතනිං න ජානාති, දුට්ඨලොදුට්ඨලං ආපතනිං න ජානාති, අධිකරණේ ව න චිතිච්ඡයකුසලො හොති.

පඤ්චගඬෙහි සමන්තාගතො විනයධරේ පණ්ණිනොකොව සඬං ගව්ඡති : ආපත්තානාපතනිං ජානාති, ලුහුකගරුකං ආපතනිං ජානාති, සාවසෙසානවසෙසං ආපතනිං ජානාති, දුට්ඨලොදුට්ඨලං ආපතනිං ජානාති, අධිකරණේ ව චිතිච්ඡයකුසලො හොති.

13. පඤ්ච ආරඤ්ඤකා¹ : මඤ්ඤා මොමුහත්තා ආරඤ්ඤකො හොති, පාපිච්ඡො ඉච්ඡාපකතො ආරඤ්ඤකො හොති, උම්මාදු විත්තකෙකපා ආරඤ්ඤකො හොති, වණ්ණේතං බුද්ධෙහි බුද්ධසාවකෙහිති ආරඤ්ඤකො හොති, අපි ච අපපිච්ඡඤ්ඤෙව නිස්සාය සනතුට්ඨිඤ්ඤෙව නිස්සාය සලොඛඤ්ඤෙව නිස්සාය පච්චෙකඤ්ඤෙව නිස්සාය ඉදමඤ්ඤෙව² නිස්සාය ආරඤ්ඤකො හොති.

පඤ්ච පිණ්ඩපාතිකා - පෙ - පඤ්ච පංසුකුලිකා - පෙ - පඤ්ච රුක්ඛ - මුලිකා - පෙ - පඤ්ච සොසානිකා - පෙ - පඤ්ච අබ්බොකාසිකා - පෙ - පඤ්ච තෙවිච්චිකා - පෙ - පඤ්ච සපදනවාරිකා - පෙ - පඤ්ච තෙසජ්ජිකා - පෙ - පඤ්ච යථාසත්තිකා - පෙ - පඤ්ච ඵකාසනිකා - පෙ - පඤ්ච බලුපච්ඡා - හනතිකා - පෙ - පඤ්ච පත්තපිණ්ණිකා : මඤ්ඤා මොමුහත්තා පත්ත - පිණ්ණිකො හොති, පාපිච්ඡො ඉච්ඡාපකතො පත්තපිණ්ණිකො හොති, උම්මාදු විත්තකෙකපා පත්තපිණ්ණිකො හොති, වණ්ණේතං බුද්ධෙහි බුද්ධ - සාවකෙහිති පත්තපිණ්ණිකො හොති, අපි ච අපපිච්ඡඤ්ඤෙව නිස්සාය සනතුට්ඨිඤ්ඤෙව නිස්සාය සලොඛඤ්ඤෙව නිස්සාය පච්චෙකඤ්ඤෙව නිස්සාය ඉදමඤ්ඤෙව නිස්සාය පත්තපිණ්ණිකො හොති.

14. පඤ්චගඬෙහි සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා නානිස්සිතෙන වජ්ඣබ්බං : උපොසථං න ජානාති, උපොසථකම්මං න ජානාති, පාතිමොක්කං න ජානාති, පාතිමොක්කද්දෙසං න ජානාති, උභනපඤ්ච - වසො හොති,

පඤ්චගඬෙහි සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා අනිස්සිතෙන වජ්ඣබ්බං : උපොසථං ජානාති, උපොසථකම්මං ජානාති, පාතිමොක්කං ජානාති, පාතිමොක්කද්දෙසං ජානාති, පඤ්චවසො වා හොති අනිරොක - පඤ්චවසො වා.

1. ආරඤ්ඤකා—සීමු.¹

2. ඉදමට්ඨිතඤ්ඤෙව—සීමු.¹

පසහෙකින් යුත් විනයධර පණ්ඩිතයෙකු යි මැ ගිණිමට යෙයි : ආපත්ති අනාපත්ති දැනියි, ලහුකාපත්ති ගරුකාපත්ති දැනියි, සාවසෙසාපත්ති අනවසෙසාපත්ති දැනියි, දුට්ඨල්ලාපත්ති අදුට්ඨල්ලාපත්ති දැනි, ඔහු විසින් උභය ප්‍රාතිමොක්ෂය විස්තර වශයෙන් මැනැවින් ප්‍රගුණ කරණලද වෙයි මැනැවින් බෙදන ලද වෙයි මැනැවින් (දුරිම වශයෙන්) පවත්වන ලද වෙයි පෙළ වශයෙන් ද අර්ථකථා වශයෙන් ද මැනැවින් විනිශ්චය කරණ ලද වේ.

අනෙකුදු පසහෙකින් යුත් විනයධර බාලයෙකු යි මැ ගිණිමට යෙයි ; ආපත්ති අනාපත්ති නො දැනියි, ලහුකාපත්ති ගරුකාපත්ති නො දැනියි, සාවසෙසාපත්ති අනවසෙසාපත්ති නො දැනියි, දුට්ඨල්ලාපත්ති අදුට්ඨල්ලාපත්ති නො දැනියි, අධිකරණයෙහි විනිශ්චය කුඹල වූයේ ද නො වේ.

පසහෙකින් යුත් විනයධර පණ්ඩිතයෙකු යි මැ ගිණිමට යෙයි, ආපත්ති අනාපත්ති දැනියි, ලහුකාපත්ති ගරුකාපත්ති දැනියි, සාවසෙසාපත්ති අනවසෙසාපත්ති දැනියි, දුට්ඨල්ලාපත්ති අදුට්ඨල්ලාපත්ති දැනියි, අධිකරණයෙහි විනිශ්චය කුඹල වූයේ ද වේ.

13. ආරණ්‍යකයෝ පස් දෙනෙක : නුවණ මද බැවින් මුළු බැවින් ආරණ්‍යක වෙයි, ලාමක අදහස් ඇතියේ ලාමක අදහසින් මඬනා ලද්දේ ආරණ්‍යක වෙයි, උමතු වෙන් වීත්ත වික්ෂෙපයෙන් ආරණ්‍යක වෙයි, බුදුවරුන් විසින් බුදුසව්වන් විසින් වර්ණිත යැයි ආරණ්‍යක වෙයි. තව ද අපිස් බව මැ නිසා සතොස් බව මැ නිසා කෙලෙස් ලියනු මැ නිසා විවෙකය මැ නිසා මෙයින් අර්ථයක් ඇති බව මැ නිසා ආරණ්‍යක වේ.

පිණ්ඩපාතිකයෝ පස් දෙනෙක පංසුකුලිකයෝ පස් දෙනෙක රුක්-මුලිකයෝ පස් දෙනෙක සොසානිකයෝ පස් දෙනෙක අබ්භොකාසිකයෝ පස් දෙනෙක තෙව්වරිකයෝ පස් දෙනෙක සපදනවාරිකයෝ පස් දෙනෙක නෙයජ්ජිකයෝ පස් දෙනෙක යථායන්ථිකයෝ පස් දෙනෙක ඵකාසනිකයෝ පස් දෙනෙක බලුපව්ඡාහත්තිකයෝ පස් දෙනෙක පත්ත-පිණ්ඩිකයෝ පස් දෙනෙක : නුවණ මද බැවින් මුළු බැවින් පත්තපිණ්ඩික වෙයි, ලාමක අදහස් ඇතියේ ලාමක අදහසින් මඬනාලද්දේ පත්තපිණ්ඩික වෙයි, උමතුවෙන් වීත්ත වික්ෂෙපයෙන් පත්තපිණ්ඩික වෙයි, බුදුවරුන් විසින් බුදුසව්වන් විසින් වර්ණිත යැයි පත්තපිණ්ඩික වෙයි. තව ද අපිස්බව මැ නිසා සතොස්බව මැ නිසා කෙලෙස් ලියනු මැ නිසා විවෙකය මැ නිසා මෙයින් අර්ථයක් ඇති බව මැ නිසා පත්තපිණ්ඩික වේ.

14. පසහෙකින් යුත් මහණ අනිශ්ශ්‍රිත වැ නො විසිය යුතු ය : පොහොය නො දැනියි, පොහෝකම් නො දැනියි, පාමොක් නො දැනියි, පාමොක් උදෙසුම් නො දැනියි, උනුපස්වස් ඇත්තේ වේ.

පසහෙකින් යුත් මහණ අනිශ්ශ්‍රිත වැ විසිය යුතු ය : පොහොය දැනියි, පොහෝකම් දැනියි, පාමොක් දැනියි, පාමොක් උදෙසුම් දැනියි, පස්වස් ඇත්තේ හෝ අධිරා පස්වස් ඇති හෝ වේ.

අපරෙහිපි පඤ්චකෛශිකි සම්මතාගතෙන භික්ෂුනා නාතිස්සිතෙන චන්ද්‍රබලං : පචාරණං න ජානාති, පචාරණකම්මං න ජානාති, පාති-මොක්ඛං න ජානාති, පාතිමොක්ඛද්දොසං න ජානාති, උභනපඤ්චවසොංගොති.

පඤ්චායනික සම්මත-ගතෙන හික්කුණා අතිසීතෙන වන්ධනං :
පවාරණං ජානාති, පවාරණකම්මං ජානාති, පාතීමොක්කං ජානාති,
පාතීමොක්කදෙසං ජානාති, පඤ්චවස්සො වා ගොති අතිරේකපඤ්ච-
වස්සො වා.

අපරෙහිපි පඤ්චවේශති සම්මතාගතෙන භික්ඛුනා නාතිසිතෙන
වික්ඛබ්බං : අපඤ්චානාපතති. න ජානාති, ලුහුකගරුකං අපතති. න
ජානාති, සංවිසේසානවසේසං අපතති. න ජානාති, දුට්ඨලොදුට්ඨලං
අපතති. න ජානාති, උභෙපඤ්චවසේසා හොති.

පඤ්චාසකයෙහි සමන්තාගතෙන භික්ෂුනා අතිස්සිතෙන විජ්ඣබං :
අපකතානාපකම් ජානාති, ලුක්කගරැකං අපකම් ජානාති, සාවසෙසං
තවසෙසං අපකම් ජානාති, දුට්ඨලොදුට්ඨලං අපකම් ජානාති,
පඤ්චවසො වා ගොති අභිරේතපඤ්චවසො වා.

15. පසුව ගබෙහි සමන්තාගතය හිකුණිය නැති සිසිකාය ව්‍යවබංගු : උපොසථං න ජානාති, උපොසථකමිම න ජානාති, පාතීමොකං න ජානාති, පාතීමොකඤ්ඤං න ජානාති, උතපසුවමස්සා හොති.

පඤ්ඤාභූතියෙහි සමන්තානන්දාය භික්ෂුනියා අතිසිතාය විජ්ඣානං ; උපොසථං ජානාති, උපොසථකම්මං ජානාති, පාතිමොක්ඛං ජානාති, පාතිමොක්ඛාද්දොසං ජානාති, පඤ්ඤාවිසෂා වා ගොති අතිරෙකපඤ්ඤාවිසෂා වා.

අප රෙගිසි පඤ්චවකෙහි සමන්තානතාය හික්කුතිතා නානිසිතාය වින්ධනං : පච්චරණං න ජානාති, පච්චරණකම්මං න ජානාති, පාතිමොක්ඛං න ජානාති, පාතිමොක්ඛද්දෙසං න ජානාති, උන-පඤ්චවසායො හොති.

පඤ්චානුකූලයෙහි සමන්තාගතියෙහි භික්ෂුත්වය අතිසංසාරය වැළැක්වීම : පවරණය ජානයාහි, පවරණකම්මය ජානයාහි, පාතිමොක්ඛය ජානයාහි, පාතිමොක්ඛදොසය ජානයාහි, පඤ්චානුකූලය වා හෝනී අතිරේකපඤ්චානුකූලය වා.

අපරෙහිපි පඤ්චග්ගෙහි සමත්තාගතාය භික්ෂුනියා නානිසිතාය වන්ධනං : අපතනානාපතනිං න ජානානි, ලුහුකගරුකං අපතනිං න ජානානි, සාවග්ගසානවග්ගසං අපතනිං න ජානානි, දුට්ඨිලොදුට්ඨිලං අපතනිං න ජානානි, උපපඤ්චවසාං ගොති.

පඤ්චායනායාමි සමන්තානන්දානි භික්ෂුනියා අනිස්සිනාය වන්ධනං :
 ආපනනාපනතිං ජානාති, ලුක්ඛගරුකං ආපනතිං ජානාති, සාවසෙසා-
 නවසෙසං ආපනතිං ජානාති, දුට්ඨලොදුට්ඨලං ආපනතිං ජානාති,
 පඤ්චවස්සා වා හොති, අතිරෙකපඤ්චවස්සා වා.

අනෙකුදු පසහෙකින් යුත් මහණ අනිශ්ශ්‍රිත වැ නො විසිය යුතු ය : පවාරණය නො දනියි, පවාරණ කර්මය නො දනියි, පාමොක් නො දනියි, පාමොක් උදෙසුම් නො දනියි, උනුපස්වස් ඇති වේ.

පසහෙකින් යුත් මහණ අනිශ්ශ්‍රිත වැ විසිය යුතු ය : පවාරණය දනියි, පවාරණකර්මය දනියි, පාමොක් දනියි, පාමොක් උදෙසුම් දනියි, පස්වස් ඇත්තේ හෝ අධිරාපස්වස් ඇත්තේ හෝ වේ.

අනෙකුදු පසහෙකින් යුත් මහණ අනිශ්ශ්‍රිත වැ නො විසිය යුතු ය : ඇවැත් නො ඇවැත් නො දනියි, ලුහු ගුරු ඇවැත් නො දනියි, සාවසෙස අනවසෙස ඇවැත් නො දනියි, තුළල් නො තුළල් ඇවැත් නො දනියි, උනුපස්වස් ඇති වේ.

පසහෙකින් යුත් මහණහු අනිශ්ශ්‍රිත වැ විසිය යුතු ය : ඇවැත් නො ඇවැත් දනියි, ලුහු ගුරු ඇවැත් දනියි, සාවසෙස අනවසෙස ඇවැත් දනියි, තුළල් නො තුළල් ඇවැත් දනියි, පස්වස් ඇත්තේ හෝ අධිරා පස්වස් ඇත්තේ හෝ වේ.

15. පසහෙකින් යුත් මෙහෙණ අනිශ්ශ්‍රිත වැ නො විසිය යුතු ය : පොහොය නො දනියි, පොහෝකම් නො දනියි, පාමොක් නො දනියි, පාමොක් උදෙසුම් නො දනියි, උනුපස් වස් ඇති වේ.

පසහෙකින් යුත් මෙහෙණ අනිශ්ශ්‍රිත වැ විසිය යුතු ය : පොහොය දනියි, පොහෝකම් දනියි, පාමොක් දනියි, පාමොක් උදෙසුම් දනියි, පස්වස් ඇත්තේ හෝ අධිරා පස්වස් ඇත්තේ හෝ වේ.

අනෙකුදු පසහෙකින් යුත් මෙහෙණ අනිශ්ශ්‍රිත වැ නො විසිය යුතු ය : පවාරණය නො දනියි, පවාරණකර්මය නො දනියි, පාමොක් නො දනියි, පාමොක් උදෙසුම් නො දනියි, උනුපස්වස් ඇත්තේ වේ.

පසහෙකින් යුත් මෙහෙණ අනිශ්ශ්‍රිත වැ විසිය යුතු ය. පවාරණය දනියි, පවාරණ කර්මය දනියි, පාමොක් දනියි, පාමොක් උදෙසුම් දනියි, පස්වස් ඇත්තේ හෝ අධිරා පස්වස් ඇත්තේ හෝ වේ.

අනෙකුදු පසහෙකින් යුත් මෙහෙණ අනිශ්ශ්‍රිත වැ නො විසිය යුතු ය : ඇවැත් නො ඇවැත් නො දනියි, ලුහු ගුරු ඇවැත් නො දනියි, සාවසෙස අනවසෙස ඇවැත් නො දනියි, තුළල් නො තුළල් ඇවැත් නො දනියි, උනුපස්වස් ඇත්තේ වේ.

පසහෙකින් යුත් මෙහෙණ අනිශ්ශ්‍රිත වැ විසිය යුතු ය : ඇවැත් නො ඇවැත් දනියි, ලුහු ගුරු ඇවැත් දනියි, සාවසෙස අනවසෙස ඇවැත් දනියි, තුළල් නො තුළල් ඇවැත් දනියි, පස්වස් ඇත්තේ හෝ අධිරා පස්වස් ඇත්තේ හෝ වේ.

16. පඤ්ච ආදිනවා අපාසාදිකො : අත්තාපි අත්තානං උපවදති, අනුච්චව්¹ විඤ්ඤා ගරහනති, පාපකො කිත්තිසද්දො අබ්බුග්ගච්ඡති, සමමුලොහා කාලං කඳෙති, කායස්ස හෙද පරමමරණො අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජති.

පඤ්චානිසංසා පාසාදිකො : අත්තාපි අත්තානං න උපවදති, අනුච්චව් විඤ්ඤා පසංසනති, කල්‍යාණො කිත්තිසද්දො අබ්බුග්ගච්ඡති, අසමමුලොහා කාලං කඳෙති, කායස්ස හෙද පරමමරණො සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති.

අපරෙපි පඤ්ච ආදිනවා අපාසාදිකො : අප්පසන්නා නප්පසිදනති, පසන්නානං එකච්චානං අඤ්ඤාඵතනං හොති, සජ්ඣසාසනං අකතං හොති, පච්ඡමා ජනනා දිට්ඨානුගතිං නාපජ්ජති, විත්තමස්ස නප්පසිදති.

පඤ්චානිසංසා පාසාදිකො : අප්පසන්නා පසිදනති, පසන්නානං හිග්ගොභාවාය හොති, සජ්ඣසාසනං කතං හොති, පච්ඡමා ජනනා දිට්ඨානුගතිං ආපජ්ජති, විත්තමස්ස පසිදති.

17 පඤ්ච ආදිනවා කුලුපගෙ³ : අනාමන්තවායෙ² ආපජ්ජති, රහො නිසජ්ජාය ආපජ්ජති, පටිච්ඡන්තො ආසනො ආපජ්ජති, මාතුගාමස්ස උත්තරිං ඡප්පඤ්චවාචාහි ධම්මං දෙසෙන්නො ආපජ්ජති, කාමසංකප්පබ්බසුලො ච විහරති.

පඤ්ච ආදිනවා කුලුපගස්ස⁴ හිකඛුනො අතිවෙලං කුලෙසු සංසංඛාස්ස විහරතො : මාතුගාමස්ස අභිණ්ණදස්සනං, දස්සනෙ සති සංසංගො, සංසංගෙ සති විස්සාසො, විස්සාසෙ සති ඕතායෙ, ඕතිණ්ණවිත්තස්සෙතං හිකඛුනො පාචිකංඛං : අනභිරතො වා බ්‍රහ්මචරිතං චරිස්සති, අඤ්ඤාතරං වා සංඛනිලිට්ඨං ආපනති. ආපජ්ජස්සති, සිකංඛං වා පච්චක්ඛාය හිතායාචනතිස්සතිති.

18 පඤ්ච ඛිජාති : මූලඛිජං, බකුඛිජං, එළුඛිජං, අග්ගඛිජං, ඛිජඛිජඤ්ඤාච පඤ්චමං.

පඤ්චති සමණකපොති එලං පරිභුඤ්ජිතඛං : අග්ගිපරිචිතං, සත්ථපරිචිතං, නබපරිචිතං, අඛිජං, නිබ්බට්ඨඛිජඤ්ඤාච⁵ පඤ්චමං.

19. පඤ්ච විසුද්ධියො : නිදනං උද්දිසිත්වා අවසෙසං සුතෙන සාවෙනබ්බං අයං පථමා විසුද්ධි, නිදනං උද්දිසිත්වා චත්තාරි පාරුජිකානි උද්දිසිත්වා අවසෙසං සුතෙන සාවෙනබ්බං අයං දුතියා විසුද්ධි, නිදනං උද්දිසිත්වා චත්තාරි පාරුජිකානි උද්දිසිත්වා තෙරස සංඝාදිසෙසෙ උද්දිසිත්වා අවසෙසං සුතෙන සාවෙනබ්බං අයං තතියා විසුද්ධි, නිදනං උද්දිසිත්වා චත්තාරි පාරුජිකානි උද්දිසිත්වා තෙරස සංඝාදිසෙසෙ උද්දිසිත්වා ඤේ අනිග්ගෙ උද්දිසිත්වා අවසෙසං සුතෙන සාවෙනබ්බං අයං චතුත්තාරි විසුද්ධි, විත්තාරෙනෙව පඤ්චමි.

1. අනුච්චව්—මජ්ඣ.
2. අනාමන්තවායෙ—මජ්ඣ.
3. කුලුපගෙ - සීමු.
4. කුලුපගස්ස - සීමු.
5. නිබ්බට්ඨ ඛිජඤ්ඤාච—මජ්ඣ.
නිබ්බට්ඨ ඛිජඤ්ඤාච—සංයා.

16. අකුල කර්ම ඇත්තනු කෙරෙහි ආදීනව පසෙක : තෙමෙන් තමහට දෙපාරොපණය කෙරෙයි, නුවණැත්තෝ (කරුණු) විමසා දන ගරහනි, ලාමක වූ කීර්ති සොසය උස් වැ පැන නගියි, මුළා වැ කලුරිය කෙරෙයි, කාබුන් මරණින් මතු සැපයෙන් පහ වූ නපුරු ගති ඇති විවස වැ පතීන් වන නිරයට පැමිණේ.

කුලකර්ම ඇත්තනු කෙරෙහි අනුසස් පසෙක : තෙමෙන් තමහට දෙපාරොපණය නොකෙරෙයි, නුවණැත්තෝ කරුණු විමසා දන පසසති, යහපත් වූ කීර්තිසොසය උස් වැ පැන නගියි, නො මුළා වැ කලුරිය කෙරෙයි, කාබුන් මරණින් මතු යහපත් ගති ඇති දෙව්ලොවට පැමිණේ.

අකුල කර්ම ඇත්තනු කෙරෙහි අනෙකුදු ආදීනව පසෙක : නො පහන් වූවෝ නො පහදිති, පහන් වූ ඇතැමුන්ගේ වෙනස් බව වෙයි, ශාස්තෘන් වහන්සේගේ අනුශාසනාව නො කරණ ලද වෙයි, පශ්චිම ජනතාව දිව්‍යානුගතියට නො පැමිණෙයි, ඔහුගේ සිත නො පහදී.

කුලකර්ම ඇත්තනු කෙරෙහි අනුසස් පසෙක : නො පහන් වූවෝ පහදිති, පහන් වූවන්ගේ බොහෝ බව පිණිස වෙයි, ශාස්තෘන් වහන්සේගේ අනුශාසනය කරණ ලද වෙයි, පශ්චිම ජනතාව දිව්‍යානුගතියට පැමිණෙයි, ඔහුගේ සිත පහදී.

17. කුලපග මහණ කෙරෙහි ආදීනව පසෙක : අනාමන්තවාරය ඇතියේ ඇවැතට පැමිණෙයි, රහොනිසර්ජායෙන් ඇවැතට පැමිණෙයි, පිළිසන් අස්නෙකැ හිඳිමෙන් වන ඇවැතට පැමිණෙයි, මාගමකට සපස් වදනින් මත්තෙහි දහම් දෙයනුයේ ඇවැතට පැමිණෙයි, කාමවිතර්ක බහුල වැ ද වාස කෙරේ.

වෙලා ඉක්මවා කුලයෙහි ගිහියන් හා හැනි වසන කුලපග මහණ පිළිබඳ ආදීනව පසෙක : මාගම නිතර දැක්ම යැ, දැක්ම ඇති කල්හි එක්වීම යැ, එක්වීම ඇති කල්හි විශ්වාස යැ, විශ්වාසය ඇති කල්හි රාගයට බැසීම යැ, රාගයට බැසගත් සිත් ඇති මහණහු විසින් තෙල කැමැති විය යුතුය : සසුන්හි ඇලුම් නැති වැ හෝ බඹසර කරයි, එක්තරා සකිලිවී ඇවැතකට හෝ පැමිණෙයි, ශික්ෂා හැරපියා ගිහිබවට හෝ පෙරළේ.

18. බීජ පසෙක : මූල බීජ යැ ස්කන්ධ බීජ යැ පර්ව බීජ යැ අග්‍ර බීජ යැ පස්වැනි වූ බීජ බීජ යි.

පඤ්ච ග්‍රමණ ව්‍යවහාරයෙන් කැප කළ ඵලය පරිභෝග කටයුතු ය : ගින්නෙන් කැප කරණලද යැ ආවුධයෙන් කැප කරණලද යැ නියෙන් කැප කරණලද යැ මුහුකළ බිඳුටට නැතියෙ යැ පස්වැනි වූ බැහැර කළ බිඳුටට ඇතියෙ යි.

19. විභුද්ධි පසෙක : නිදනය උදෙසා සෙස්ස ග්‍රානයෙන් ඇස්විය යුතු යි, මේ පළමුවන විභුද්ධි යැ. නිදනය උදෙසා සිවුපරිච් උදෙසා සෙස්ස ග්‍රානයෙන් ඇස්විය යුතු යි, මේ දෙවන විභුද්ධි යැ, නිදනය උදෙසා සිවුපරිච් උදෙසා තෙළෙස් සහවෙසෙස් උදෙසා සෙස්ස ග්‍රානයෙන් ඇස්විය යුතු යි, මේ තුන්වන විභුද්ධි යැ. නිදනය උදෙසා සිවු පරිච් උදෙසා තෙළෙස් සහවෙසෙස් උදෙසා දෙ අනියනය උදෙසා සෙස්ස ග්‍රානයෙන් ඇස්විය යුතු යි, මේ සිවුවන විභුද්ධි යැ. විත්ථාරුද්දෙසයෙන් මැ පස්වැනි විභුද්ධි යි.

අපරුපි පඤ්ච විසුද්ධියො : සුතතුද්දෙසො, පාරිසුද්ධිඋපොසථො, අභිධ්‍යානුපොසථො, පචාරණං, සාමග්ගිඋපොසථොයෙව පඤ්චමො.

20. පඤ්චානිසංතං විනයධරො : අත්තනො සීලකඛ්ඛො සුගුතො හොති සුරකඛ්ඛො, කුකකුච්චපකතානං පටිසරණං හොති, විසාරදො සඝ්ඝමජෙඛි වොහරති, පච්චජීකෙ සහබ්බෙමන සුනිග්ගතිනං නිග්ගණ්හාති, සද්ධම්මට්ඨිතියං පටිපන්නො හොති.

21. පඤ්ච අබ්බිකානි පාතිමොක්ඛට්ඨපනානි.

පඤ්ච ධම්මිකානි පාතිමොක්ඛට්ඨපනානීති.

පඤ්චකං නිවේශං

තස්සද්දනං :

1. ආපතති ආපතතිකඛ්ඛො විනිතානන්තරෙන ච, පුග්ගලචේෂ්ඨනා වෙව ආපජ්ජති ච පච්චයා.
2. න උපෙති උපෙති ච කප්පනතුසංඛිතිනෙලං ච, වසං බ්‍යසනසම්පද පසංඛි පුග්ගලෙන ච.
3. සොසානිකං බාසිතඤ්ඤා ථෙය්‍යං වොරො පවුච්චති,¹ අවිසංජ්ජ අවෙහඛති කායනො කායචාවතො.
4. දෙසනා සඝ්ඝඋද්දෙසා පච්චනති කභිනෙන ච, කම්මානී යාච තතිසං පාරුජ්ජකා පුලලදුක්ඛං.
5. අකප්පියං කප්පියඤ්ඤා අපුඤ්ඤා දුට්ඨොදයා, සම්මජ්ජති අපරෙ ච භාසං ආපතති මෙව ච.
6. අභිකරණං චක්ඛු ඤාතී ආපතනා උභයානී ච, ලහුකට්ඨමකා එතෙ කණ්හසුක්ඛා විජානථ.
7. අරඤ්ඤං පිණ්ඩපාතඤ්ඤා පංසුරුකඛ්ඛසානිකා, අබ්බොකාසො විවරඤ්ඤා සපදන නිසජ්ජකා²
8. සක්ඛති බලපච්ජාපි පතනපිණ්ඩිකමෙව ච, උපොසථං පචාරණං ආපතනානාපතනීපි ච, කණ්හසුක්ඛපද එතෙ භික්ඛුනීනම්පි තෙ තථා.
9. අපාසාදිකපාසාදි තථෙව අපරෙ දුට්ඨො, කුසුපකෙ අතිවෙලං ඛිජං සමණකප්පා ච.
10. විසුද්ධි අපරෙ වෙව විනයං ධම්මිකෙන ච, ධම්මිකා ච තථා වුත්තා නිවේශනා සුද්ධිපඤ්ඤාකානී.

1. වුච්චති - ම ඡ සං.

2. සපදනො නිසාජ්ජකො - මජ්ඣං.

අනෙකුදු විශුද්ධි පසෙක : සුන්කුද්දෙසලපොසට යැ පාරිසුද්ධිලපොසට යැ අධිට්ඨානපොසට යැ පවාරණ යැ සාමග්ගිලපොසටය මැ පස්වැනි යි.

20. විනයධරයා කෙරෙහි වූ අනුසස් පසෙක : තමාගේ ශීලස්කන්ධය මොනොවට ගොපනය කරණ ලද්දේ මොනොවට රක්තා ලද්දේ වෙයි, කුකුස් බැවින් මධ්‍යා ලද්දවුනට පිළිසරණ වෙයි, සහමැද විශාරද වැ කථා කෙරෙයි, කරුණු සහිත ව මොනවට නිගැන්මෙන් පසම්තුරනට නිග්‍රහ කෙරෙයි, ශාසනයාගේ විරස්ථිතිය පිණිස පිළිපත්තේ වේ.

21. නො දැහැමි පාමොක් කැබිම පසෙකි.

දැහැමි පාමොක් කැබිම පසෙකි.

පඤ්චකය නිවි.

එහි නාමාවලිය :

1. ආපත්ති යැ, ආපත්තිස්කන්ධ යැ, ආනන්තර්යකර්ම සමග විනිතවස්තු යැ, පුද්ගල යැ, ඡෙදන යැ, ආපච්ඡති යැ, ප්‍රත්‍යය යැ,

2. න උපෙති යැ, උපෙති යැ, කප්පත්ති යැ, උස්සඬිකිත යැ, තෙල යැ, වසා යැ, ව්‍යසන යැ, සම්පද ව සමග පස්සද්ධි යැ,

3. සොසානික යැ, ගොබායිත යැ, ථෙය්‍යාවහාර යැ, මහාවොර යැ යි පඤ්චක කියනු ලැබේ. අවිස්සජ්ජනිය යැ අවෙහඬිගිය යැ කායනො යැ කායවාචනො යැ,

4. දෙසනාගාමිනි යැ, සඬ්ඝ යැ, පානිමොක්ඛුද්දෙස යැ, කඨිනත්ථාරය සමග සබ්බපච්චන්තිම යැ, කම්ම යැ, යාවකතියක යැ, පාරාජික යැ චුල්ලවචය යැ, දුක්කට යැ,

5. අකප්පිය යැ, කප්පිය යැ, අපුඤ්ඤ යැ, දුප්පට්ඨිනොද යැ, සම්මජ්ජනි යැ, අනා වූ සම්මජ්ජනි යැ, භාසපරියන්ත යැ, ආපත්ති යැ,

6. අධිකරණ යැ, වස්තු යැ, ඤාත්ති යැ, ආපත්තානාපත්ති දෙක යැ, ලහුකය අට වැනි කොට ඇති මොහු කෘෂ්ණ ඉක්ලයහ යි දනිවු.

7. ආරඤ්ඤක යැ, පිණ්ඩපාතික යැ, පංසුකුලික ය, රුක්ඛවුලික යැ, සොසානික යැ, අබ්භොකාසික යැ, තෙව්වරික යැ, සපද්‍යාවාරික යැ, නෙසජ්ජික යැ

8. යථාසන්ථනික යැ, බලුපවිජාහත්තික යැ, පත්තපිණ්ඩික යැ, උපොසට යැ, පවාරණ යැ, ආපත්තානාපත්ති යැ, මොහු කෘෂ්ණ ඉක්ලපදයෝ වෙති. ඔහු භික්ෂුණින් පිළිබඳ ව ද එසේ යි.

9. අපාසාදික යැ පාසාදික යැ එසේම අපර දෙක යැ, කුලුපග යැ, අතිවෙල යැ බීජ යැ, සමණකප්ප යැ,

10. විසුද්ධි යැ, අපරවිසුද්ධි යැ, විනයධර යැ, අධම්මික යැ, සමග ධම්මික යැ යි එසේම කියනලදහ. (මෙසේ) ශුද්ධි පඤ්චකයෝ නිමියහ.

ජකකං

1. ඡ අගාරවා, ඡ භාරවා, ඡ විනිතවඤ්ඤානි, ඡ සාමිච්ඡියො, ඡ ආපතතිසමුට්ඨානා, ඡ ඡේදනකා ආපතතියො, ඡ භාකාරෙහි ආපතති. ආපජජනී, ඡ ආනිසංසා විනයධරො, ඡ පරමානි, ඡාරතතං තිථිවරෙන විප්පවසිතබ්බං, ඡ විවරුනි, ඡ රජනානි, ඡ ආපතතියො කායතො ච විතතතො ච සමුට්ඨානානි න වාචතො, ඡ ආපතතියො වාචතො ච විතතතො ච සමුට්ඨානානි න කායතො, ඡ ආපතතියො කායතො ච වාචතො ච විතතතො ච සමුට්ඨානානි, ඡ කම්මානි, ඡ විවාදමූලානි, ඡ අනුවාදමූලානි, ඡ සාරුණීයධම්මා, දිසතො ඡ විදජ්ජියො සුගත විදජ්ජියා තිරිසං ඡ විදජ්ජියො, ඡ නිසංසපථිපසංසද්ධියො ආචරියමහා, ඡ නභානෙ අනුපඤ්ඤාතතියො, විප්පකතවිවරං ආදාය පකකමති. විප්පකතවිවරං සමාදාය පකකමති.

2. ඡහඛෙගහි සමන්තාගතෙන භික්ඛූනා උපසම්පාදෙනබ්බං නිසංසො දානබෙබ්බං සාමණේරේ උපට්ඨාපෙනබෙබ්බං : අසෙකෙන න සීලකිකිකෙන සමන්තාගතො භොති, අසෙකෙන සමාධිකිකිකෙන සමන්තාගතො භොති, අසෙකෙන පඤ්ඤාකිකිකෙන සමන්තාගතො භොති, අසෙකෙන විමුත්තිකිකිකෙන සමන්තාගතො භොති, අසෙකෙන විමුත්තිකුණ්දස්සනකිකිකෙන සමන්තාගතො භොති. දසවස්සො වා භොති අතිරෙකදසවස්සො වා.

අපරෙහිපි ඡහඛෙගහි සමන්තාගතෙන භික්ඛූනා උපසම්පාදෙනබ්බං නිසංසො දානබෙබ්බං සාමණේරේ උපට්ඨාපෙනබෙබ්බං : අත්තනා අසෙකෙන සීලකිකිකෙන සමන්තාගතො භොති පරං අසෙකෙන සීලකිකිකෙන සමාදපෙනා, අත්තනා අසෙකෙන සමාධිකිකිකෙන සමන්තාගතො භොති පරං අසෙකෙන සමාධිකිකිකෙන සමාදපෙනා, අත්තනා අසෙකෙන පඤ්ඤාකිකිකෙන සමන්තාගතො භොති පරං අසෙකෙන පඤ්ඤාකිකිකෙන සමාදපෙනා, අත්තනා අසෙකෙන විමුත්තිකිකිකෙන සමන්තාගතො භොති පරං අසෙකෙන විමුත්තිකිකිකෙන සමාදපෙනා, අත්තනා අසෙකෙන විමුත්තිකුණ්දස්සනකිකිකෙන සමන්තාගතො භොති පරං අසෙකෙන විමුත්තිකුණ්දස්සනකිකිකෙන සමාදපෙනා, දසවස්සො වා භොති අතිරෙකදසවස්සො වා.

අපරෙහිපි ඡහඛෙගහි සමන්තාගතෙන භික්ඛූනා උපසම්පාදෙනබ්බං නිසංසො දානබෙබ්බං සාමණේරේ උපට්ඨාපෙනබෙබ්බං : සඤ්ඤා භොති, හිරිමා භොති, ඔත්තප්පි භොති, ආරභිවිරියො භොති, උපට්ඨිතසති භොති, දසවස්සො වා භොති අතිරෙකදසවස්සො වා.

අපරෙහිපි ඡහඛෙගහි සමන්තාගතෙන භික්ඛූනා උපසම්පාදෙනබ්බං නිසංසො දානබෙබ්බං සාමණේරේ උපට්ඨාපෙනබෙබ්බං : න අභිසීලෙ සීලවිපතනො භොති, න අජ්ඣාචාරෙ ආචාරවිපතනො භොති, න අති-දිට්ඨියා දිට්ඨිවිපතනො භොති, බහුසංඝො භොති, පඤ්ඤා වා භොති, දසවස්සො වා භොති අතිරෙකදසවස්සො වා.

මටකය

1. අඟාරව සයෙකැ, භාරව සයෙකැ, විනිතවස්තු සයෙකැ, සාමිවිධර්ම සයෙකැ, ආපත්තිසමුට්ඨාන සයෙකැ, ඡෙදනක ආපත්ති සයෙකැ, ෂඩාකාරයෙකින් ඇවැතට පැමිණෙයි, විනයධරයා කෙරෙහි අනුසස් සයෙකැ, පරම සයෙකැ, තුන් සිවුරෙන් වෙන් වැ විසිය යුතු ස රයෙකැ, සිවුරු සයෙකැ, රජන සයෙකැ, ඇවැත්නු සදෙනෙක් කයින් ද සිතින් ද නගිති වචනයෙන් නො නගිත්, ඇවැත්නු සදෙනෙක් වචනයෙන් ද සිතින් ද නගිති කයින් නො නගිත්, ඇවැත්නු සදෙනෙක් කයින් ද වචනයෙන් ද සිතින් ද නගිත්, කර්ම සයෙකැ, විවාදමූල සයෙකැ, අනුවාදමූල සයෙකැ, සාරාණිය ධර්ම සයෙකැ, දිගින් සුගත්-වියනින් සවියනෙකැ පුළුලින් සවියනෙකැ, ආචාරීන් කෙරෙන් නිසම්දීම් සයෙකැ. නැහැ-මෙහි අනුප්‍රඥප්ති සයෙකැ. විජ්ජකඤ්චිවරය ආදනය කොට නික්මෙයි යන අටකයෙකැ. විජ්ජකඤ්චිවරය සමාදනය කොට නික්මෙයි යන අටකයෙකි.

2. අභිග සයෙකින් යුත් මහණ විසින් උපසම්පද කර්ම කළයුතු යැ, නිස දිය යුතු යැ, භෙරණකු ලවා උවැටත් කරවිය යුතු යි : අශෙක්ෂ ශීලස්කන්ධයෙන් යුක්ත වෙයි, අශෙක්ෂසමාධිස්කන්ධයෙන් යුක්ත වෙයි, අශෙක්ෂප්‍රඥස්කන්ධයෙන් යුක්ත වෙයි, අශෙක්ෂවිමුක්තිස්කන්ධයෙන් යුක්ත වෙයි, අශෙක්ෂවිමුක්තිඥාදර්ශනස්කන්ධයෙන් යුක්ත වෙයි, දසවස් ඇතියේ හෝ අධිරා දසවස් ඇතියේ හෝ වේ.

අනෙකුදු අභිග සයෙකින් යුත් මහණ විසින් උපසම්පද කර්ම කළ යුතු ය. නිස දිය-යුතු ය. භෙරණකු ලවා උවැටත් කරවිය යුතු ය : තෙමේ අශෙක්ෂශීලස්කන්ධයෙන් යුක්ත වූයේ මෙරමා අශෙක්ෂසමාධිස්කන්ධයෙහි සමාදන් කරවනුයේ වෙයි. තෙමේ අශෙක්ෂසමාධිස්කන්ධයෙන් යුක්ත වූයේ මෙරමා අශෙක්ෂසමාධිස්කන්ධයෙහි සමාදන් කරවනුයේ වෙයි. තෙමේ අශෙක්ෂප්‍රඥස්කන්ධයෙන් යුක්ත වූයේ මෙරමා අශෙක්ෂප්‍රඥස්කන්ධයෙහි සමාදන් කරවනුයේ වෙයි. තෙමේ අශෙක්ෂවිමුක්තිස්කන්ධයෙන් යුක්ත වූයේ මෙරමා අශෙක්ෂවිමුක්තිස්කන්ධයෙහි සමාදන් කරවනුයේ වෙයි. තෙමේ අශෙක්ෂවිමුක්තිඥාදර්ශනස්කන්ධයෙන් යුක්ත වූයේ මෙරමා අශෙක්ෂවිමුක්තිඥාදර්ශනස්කන්ධයෙහි සමාදන් කරවනුයේ වෙයි. දසවස් ඇතියේ හෝ අධිරා දසවස් ඇතියේ හෝ වේ.

අනෙකුදු අභිග සයෙකින් යුත් මහණ විසින් උපසම්පද කර්මකළ යුතු යැ. නිස දිය යුතු යැ, භෙරණකු ලවා උවැටත් කරවිය යුතු යි : සැදහැ ඇතියේ වෙයි, පාපයෙහි ලජ්ජා ඇතියේ වෙයි. පාපයෙහි බිය ඇතියේ වෙයි. රුකුළු වැර ඇතියේ වෙයි. එළඹ සිටි සිති ඇතියේ වෙයි. දසවස් ඇතියේ හෝ අධිරා දසවස් ඇතියේ හෝ වේ.

අනෙකුදු අභිග සයෙකින් යුත් මහණ විසින් උපසම්පද කර්ම කළ යුතු යැ නිස දිය යුතු යැ භෙරණකු ලවා උවැටත් කරවිය යුතු යි : අධිශීලයෙහි ශීලවිපත්ත නො වෙයි. අද්ධ්‍යාවාරයෙහි ආචාරවිපත්ත නො වෙයි. සමාක් දෘෂ්ටියෙහි දෘෂ්ටි-විපත්ත නො වෙයි. බහුශ්‍රැත වෙයි. ප්‍රඥ ඇතියේ වෙයි. දසවස් ඇතියේ හෝ අධිරා දසවස් ඇතියේ හෝ වේ,

අපරෙහිපි ඡ්භඛෙහති සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා උපසම්පාදෙනබ්බං නිසංයො දුතබ්බො සාමණේරේ උපට්ඨාපෙනබ්බො : පටිබලො හොති අනෙතවාසිං වා සද්ධිවිහාරිං වා ගිලානං උපට්ඨාතුං වා උපට්ඨාපෙනුං වා, අනභිරතං¹ චූපකාසෙනුං වා චූපකාසාපෙනුං වා, උප්පන්නං කුකකුචං ධම්මතො විනොදෙනුං², ආපතතිං ජානාති, ආපතතිචූට්ඨානං ජානාති, දසවස්සො වා හොති අතිරෙකදසවස්සො වා.

අපරෙහිපි ඡ්භඛෙහති සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා උපසම්පාදෙනබ්බං නිසංයො දුතබ්බො සාමණේරේ උපට්ඨාපෙනබ්බො : පටිබලො හොති අනෙතවාසිං වා සද්ධිවිහාරිං වා ආභිසම්මාචාරිකාය සික්කාය සික්කාපෙනුං, ආදිබ්බමචරිතකාය සික්කාය විනෙතුං, අභිධම්ම විනෙතුං, අභිවිතයෙ විනෙතුං, උප්පන්නං දිට්ඨිගතං ධම්මතො විවෙචෙනුං, දසවස්සො වා හොති අතිරෙකදසවස්සො වා.

අපරෙහිපි ඡ්භඛෙහති සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා උපසම්පාදෙනබ්බං නිසංයො දුතබ්බො සාමණේරේ උපට්ඨාපෙනබ්බො : ආපතතිං ජානාති, අනාපතතිං ජානාති, ලහුකං ආපතතිං ජානාති, ගරුකං ආපතතිං ජානාති, උග්ගාති බො පනස්ස පාතිමොක්කාති විජ්ජාරෙන සවාගතාති හොනාති සුචිහත්තාති සුප්පචතතිති සුචිතිච්ඡිතාති සුත්තසො අනු-බ්බාසානසො දසවස්සො වා හොති අතිරෙකදසවස්සො වා.

3. ඡ අධම්මිකාති පාතිමොක්කට්ඨපනාති.

ඡ ධම්මිකාති පාතිමොක්කට්ඨපනාතිති.

ජකකං නිට්ඨිතං.

තස්සුඤ්ඤානං :

1. අගාරවා ගාරවා ව විනිතා සාමිවිපි ව,
සමුට්ඨානා ඡෙදනා චෙච ආකාරානිසංසෙන ව.
2. පරමාති ඡ ඡාරතතං විවරං රජනාති ව,
කායතො විතතතො වාපි වාචතො විතතතොපි ව.
3. කායවාචා විතතතො ව නම්මවිවාදමෙව ව;
අනුවාද දිස්සො ව තිරිසං නිසංසෙන ව.
4. අනුපඤ්ඤාතති ආදාය සමාදාය තථෙව ව,
අසෙකෙබ්බ සමාදපෙතා සද්ධො අභිසිලෙන ව,
ගිලානාභිසම්මාචාරි ආපතනාධම්මධම්මිකාති.

1. අනභිරතං - සිමු.

2. විනොදෙනුං වා විනොදපෙනුං වා - ස්වා.

අනෙකුදු අඩග සයෙකින් යුත් මහණ විසින් උපසම්පද කර්ම කළයුතු යැ නිස දියයුතු යැ හෙරණකු ලවා උවැටන් කරවිය යුතු යි : ගිලන් වූ අතැවැසියකුට සද්ධිවිහාරිකයකුට උවැටන් කරන්නට හෝ උවැටන් කරවන්නට හෝ ප්‍රතිබල වෙයි, උකටලි වූවකු එයින් මුදවාලන්නට හෝ මුදවාලවන්නට හෝ ප්‍රතිබල වෙයි. උපන් කුකුස් දැහැමින් දුරලන්නට හෝ ප්‍රතිබල වෙයි. ඇවැත දැනිය, ඇවැනින් නැගීම දැනිය, දසවස් ඇතියේ හෝ අයිරා දසවස් ඇතියේ හෝ වේ.

අනෙකුදු අඩග සයෙකින් යුත් මහණ විසින් උපසම්පද කර්ම කළ යුතු යැ නිස දිය යුතු යැ හෙරණකු ලවා උවැටන් කරවිය යුතු යි : අතැවැසියකු හෝ සද්ධි-විහාරිකයකු හෝ ආභිසමාවාරික ශික්ෂායෙහි හික්මවන්නට ප්‍රතිබල වෙයි, ආදිබ්‍රහ්ම චරියක ශික්ෂායෙහි විනයන කරන්නට ප්‍රතිබල වෙයි, අභිධර්මයෙහි විනයන කරන්නට ප්‍රතිබල වෙයි, අභිවිනයෙහි විනයන කරන්නට ප්‍රතිබල වෙයි, උපන් මිථ්‍යා දෘෂ්ටිය දැහැමින් බැහැර කරන්නට ප්‍රතිබල වෙයි, දසවස් ඇතියේ හෝ අයිරා දසවස් ඇතියේ හෝ වේ.

අනෙකුදු අඩග සයෙකින් යුත් මහණ විසින් උපසම්පද කර්ම කළ යුතු යැ නිස දිය යුතු යැ හෙරණකු ලවා උවැටන් කරවිය යුතු යි : ඇවැත් දැනිය, නො ඇවැත් දැනිය, ලුහු ඇවැත් දැනිය, ගරු ඇවැත් දැනිය, සූත්‍ර වශයෙනුදු අනුවාඤ්ඡන වශයෙනුදු උභය ප්‍රාතිමොක්ෂ විස්තර වශයෙන් මොනොවට පුහුණු කරණ ලද්දේ මොනොවට විභාග කොට ගන්නා ලද්දේ මොනොවට දැරීම් විසින් පවත්වා ගන්නා ලද්දේ මොනොවට විනිශ්චය කොට දැන ගන්නා ලද්දේ වෙයි. දසවස් ඇතියේ හෝ අයිරා දසවස් ඇතියේ හෝ වේ.

3. නො දැහැමි පාමොක් තැබීම් සයෙකි.

දැහැමි පාමොක් තැබීම් සයෙකි.

පටකය නිමි.

එහි නාමාවලිය :

1. අභාරව යැ, භාරව යැ, විනිතවස්තු යැ, සාමිවී යැ, සමුට්ඨාන යැ, ඡෙදන යැ, ආනිසංසය සමග ආකාර යැ.

2. පරම සය යැ, ඡාරත්ත යැ, විවර යැ, රජන යැ, කායනො චිත්තනො යැ, වාචනො චිත්තනො යැ.

3. කායවාචාචිත්තනො යැ, කම්ම යැ, විවාදමූල යැ, අනුවාදමූල යැ, දීඝසො යැ, නිස්සය පටිප්පස්සද්ධි සමග කිරියා යැ.

4. නභානෙ අනුපඤ්ඤන්ති යැ, එසේම ආදාය සමාදාය දෙක යැ, අසෙක්ක යැ, සමාදපෙන යැ, අධිශීලය සමග සද්ධි යැ, ගිලාන යැ, ආභිසමාවාරික යැ, ආපක්ති යැ, අධම්මික යැ, ධම්මික යැ යි ඡට්ඨකයෝ වෙත්.

සත්තනිකං

1. සත්තන ආපතනියො, සත්තන ආපතනිකකිකු, සත්තනවිනිතවිඤ්ඤානි, සත්තන සාමිච්ඡියො, සත්තන අබ්බමිකා පටිඤ්ඤානකරණා, සත්තන ධම්මිකා පටිඤ්ඤානකරණා, සත්තනන්තං අනාපතනි¹ සත්තනාහකරණීයෙන ගතතුං, සත්තනානිසංසා විනයධරො, සත්තන පරමානි, සත්තනමෙ අරුණුග්ගමනො නිසංගනියං හොති, සත්තන සමථා, සත්තන කම්මානි, සත්තන ආමකධ්මාදිකා, නිරිතං සත්තනන්තරා, ගණභොජනෙ සත්තන අනුපඤ්ඤාතනියො, නෙසජ්ජානි පටිග්ගහෙත්වා සත්තනාහපරමං සන්තිධිකාරකං පටිභුඤ්ජිතබ්බානි, කතච්චරං ආදාය පක්කමති, කතච්චරං සමාදාය පක්කමති, භික්ඛුස්ස න හොති ආපතනි දුට්ඨබ්බා, භික්ඛුස්ස හොති ආපතනි දුට්ඨබ්බා, භික්ඛුස්ස හොති ආපතනි පටිකාතබ්බා, සත්තන අබ්බමිකානි පාතිමොක්ඛට්ඨපනානි, සත්තන ධම්මිකානි පතිමොක්ඛට්ඨපනානි.

2. සත්තනහඬෙහති සමන්තාගතො භික්ඛු විනයධරො හොති : ආපතනිං ජානාති, අනාපතනිං ජානාති, ලුහුකං ආපතනිං ජානාති, ගරුකං ආපතනිං ජානාති, සීලවා හොති පාතිමොක්ඛසංවරසංවුත්තො විහරති ආචාරගොචරසම්පන්නො අණුමත්තෙසු වජේසු හයදස්සාවි සමාදාය සිකති සිකඛාපදෙසු, චතුන්තං ක්කානානං ආභිවේතසිකානං දිට්ඨධම්මසුඛවිහාරානං නිකාමලාභී හොති අකිච්ඡලාභී අකසිරලාභී, ආසවානං බයා අනාසවං වේතොවිමුත්තං පඤ්ඤාචිමුත්තං දිට්ඨෙව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරති.

3. අපරෙහිපි සත්තනහඬෙහති සමන්තාගතො විනයධරො හොති : ආපතනිං ජානාති, අනාපතනිං ජානාති, ලුහුකං ආපතනිං ජානාති, ගරුකං ආපතනිං ජානාති, බහුසස්සුත්තො හොති සුතධරො සුතසන්තිවග්ගො යෙ තෙ ධම්මා ආදිකල්පාණා මජ්ඣෙකල්පාණා පරිග්ගොසානකල්පාණා සාන්ත² සවාඤ්ඤානා කෙවලපරිපුණ්ණං පරිසුද්ධං බ්‍රහ්මචරියං අභිවදන්ති නථාරූපාස්ස ධම්මා බහුසස්සුත්තා හොන්ති ධනා³ වචසා පටිවිතා මනසානුපෙක්ඛිතා දිට්ඨියා සුපපටිවිද්ධා, චතුන්තං ක්කානානං ආභිවේතසිකානං දිට්ඨධම්මසුඛවිහාරානං නිකාමලාභී හොති අකිච්ඡලාභී අකසිරලාභී, ආසවානඤ්ච බයා අනාසවං වේතොවිමුත්තං පඤ්ඤාචිමුත්තං දිට්ඨෙව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරති.

4. අපරෙහිපි සත්තනහඬෙහති සමන්තාගතො භික්ඛු විනයධරො හොති : ආපතනිං ජානාති, අනාපතනිං ජානාති, ලුහුකං ආපතනිං ජානාති, ගරුකං ආපතනිං ජානාති, උභයානි බො පනස්ස පාතිමොක්ඛානි විජ්ජාරෙන සවාගතානි හොන්ති සුවිහත්තානි සුපපවතනිනි සුවිනිච්ඡිතානි සුත්තසො අනුබ්බාසඤ්ඤාසො, චතුන්තං ක්කානානං ආභිවේතසිකානං දිට්ඨධම්මසුඛවිහාරානං නිකාමලාභී හොති අකිච්ඡලාභී අකසිරලාභී, ආසවානඤ්ච බයා අනාසවං වේතොවිමුත්තං පඤ්ඤාචිමුත්තං දිට්ඨෙව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරති.

1. සත්තනන්තං ආපතනි. සිමු. පොඤ්ඤාසු අබ්බකං.

2. සාන්තං - සිමු 2.

3. ධානා - මජ්ඣං.

සභාකය

1. ආපත්ති සතෙකැ, ආපත්තිස්කන්ධ සතෙකැ, විනිතවිස්තු සතෙකැ, සාම්චි සතෙකැ, නො දැහැමි පටිඤ්ඤානකරණ සතෙකැ, දැහැමි පටිඤ්ඤානකරණ සතෙකැ, සත් දෙනකුත් සඳහා සත්තාහකරණියයෙන් යාමෙහි ඇවැත් නො වෙයි, විනයධරයා කෙරෙහි අනුසස් සතෙකැ, පරම සතෙකැ සත්වන අරුණ තැඟීමෙහි නිසි වෙයි. සමථ සතෙකැ, කර්ම සතෙකැ, අමුධාන්‍ය සතෙකැ, සරස ඇතුළත සත් වියතෙකැ, ගණභෝජනයෙහි අනුප්‍රඥප්ති සතෙකැ, බෙහෙත් පිළිගෙන සත් දිනක් පරම කොට තබා වැළඳිය යුතුය, කළ සිවුර ගෙණ නික්මෙයි යන සතෙකැ, කළ සිවුර මොනවට ගෙණ නික්මෙයි යන සතෙකැ, මහණහට දක්කයුතු ඇවැතෙක් නො වෙයි යන සතෙකැ, මහණහට දක්කයුතු ඇවැතෙක් වෙයි යන සතෙකැ, මහණහට පිළියම් කළයුතු ඇවැතෙක් වෙයි යන සතෙකැ, නො දැහැමි පාමොක් තැබීම සතෙකැ, දැහැමි පාමොක් තැබීම සතෙකි.

2. අභිග සතෙකින් යුක්ත මහණ විනයධර වෙයි : ආපත්ති දැනියි, අනාපත්ති දැනියි, ලුහු ඇවැත් දැනියි, ගරු ඇවැත් දැනියි, සිල්වත් වූයේ ප්‍රාතිමොක්ෂ සංවරයෙන් සංවාන වැ ආචාරගොවර සම්පන්න වූයේ අනුමාත්‍ර වදායෙහි භය දක්නා සුලු වැ වාස කෙරෙයි, ශික්ෂාපදයන් සමාදන් වැ ගෙන වාස කෙරෙයි, අභිවිත්තයෙහි උපත් ඉහාත්මයෙහි සුඛවිහරණ ඇති සතර ධ්‍යානයන් කැමැතියේ රිසියේ නිදුකින් ලබන සුලු වෙයි, ආප්‍රවයන් ක්ෂය වීමෙන් අනාප්‍රව වූ අර්හත් ඵලසමාධිය ද අර්හත්ඵලප්‍රඥ වද ඉහාත්මයෙහි මැ තෙමේ නුවණින් දැන පසක් කොට (ඵයට) පැමිණ වාස කෙරේ යයි.

3. අනෙකුදු අභිග සතෙකින් යුක්ත මහණ විනයධර වෙයි : ඇවැත් දැනියි, නො ඇවැත් දැනියි, ලුහු ඇවැත් දැනියි, ගරු ඇවැත් දැනියි, බොහෝ ඇසු තැන් ඇතියේ ඇසු දේ දරණුයේ ඇසු දේ රැස්කරන්නේ වෙයි, යම් ධර්ම කෙනෙක් ආදිකල්‍යාණ මජ්ඣිකල්‍යාණ පරියොසානකල්‍යාණ වෙන් ද සාර්ත්ථ සවාඤ්ජන කෙවල පරිපූර්ණ වූවාහු වෙන් ද පරිඥද්ධ වූ මාර්ගබ්‍රහ්මචරියය ප්‍රකාශ කෙරෙත් ද, එබඳු ඒ ධර්මයෝ ඔහු විසින් බෙහෙවින් අසන ලද්දහු දරණ ලද්දහු වචනයෙන් පුරුදු කරණ ලද්දහු සිතින් සලකා බලන ලද්දහු දෘෂ්ටියෙන් මොනොවට පිළිවිදින ලද්දහු වෙත්. උතුම් සිත ඇසුරු කළ ඉහාත්මයෙහි සැපවිහරණ ඇති සතර ධ්‍යානයන් කැමැතියේ ලැබීම ඇත්තේ සුවසේ ලැබීම ඇත්තේ මහත්සේ ලැබීම ඇත්තේ වෙයි. ආප්‍රවයන්ගේ ද ක්ෂය වීමෙන් ආප්‍රව රහිත වූ අර්හත්ඵල සමාධිය ද අර්හත්ඵල ප්‍රඥව ද ඉහාත්මයෙහි මැ තෙමේ නුවණින් දැන පසක් කොට (ඵයට) පැමිණ වෙසේ.

4. අනෙකුදු අභිග සතෙකින් යුක්ත මහණ විනයධර වෙයි : ආපත්ති දැනියි, අනාපත්ති දැනියි, ලුහු ඇවැත් දැනියි, ගරු ඇවැත් දැනියි. සුත්‍ර වශයෙන් ද අනු ව්‍යාඤ්ජන වශයෙන් ද විස්තර වශයෙන් ඔහු විසින් උභය ප්‍රාතිමොක්ෂය මොනොවට සුහුණු කරන ලද, මොනොවට බෙදන ලද, මොනොවට පවත්වන ලද, මොනොවට විනිශ්චය කරන ලද වෙයි. උතුම් සිත ඇසුරු කළ ඉහාත්මයෙහි සුඛවිහරණ ඇති සතර ධ්‍යානයන් කැමැතියේ රිසි සේ නිදුකින් ලබන සුලු වෙයි, ආප්‍රවයන් ක්ෂය වීමෙන් අනාප්‍රව වූ අර්හත්ඵල සමාධිය ද අර්හත්ඵල ප්‍රඥව ද ඉහාත්මයෙහි මැ තෙමේ නුවණින් දැන පසක් කොට (ඵයට) පැමිණ වාස කෙරේ යයි.

5. අපරෙහිපි සත්තහඬෙහි සමන්තාගතො විනයධරේ හොති : ආපතති ජානාති, අනාපතති ජානාති, ලුහුකං ආපතති ජානාති, ගරුකං ආපතති ජානාති, අනෙකච්ඡිතං පුබ්බෙතිවාසං අනුස්සරති සොය්‍යපිදං : එකමි ජාතිං දොපි ජාතියො තියොසාපි ජාතියො චතොසොපි ජාතියො පඤ්චමි ජාතියො දසමි ජාතියො විසමි ජාතියො භිංසමි ජාතියො චත්තාරිසමි ජාතියො පඤ්ඤාසමි ජාතියො ජාතිසතමි ජාතිසහස්සමි ජාතිසතසහස්සමි අනෙකෙපි සංවට්ටකපො අනෙකෙපි විවට්ටකපො අනෙකෙපි සංවට්ටවිවට්ටකපො අමුත්‍රාසිං එවංනාමො එවංගොතො, එවංවණ්ණො, එවමාභාරො එවංසුඛදුක්ඛපටිසංවෙදි එවමායුපරියන්තො, සො තතො, චුතො ඉධුපපන්නාති” ඉති සාකාරං සඋද්දෙසං අනෙකච්ඡිතං පුබ්බෙතිවාසං අනුස්සරති.

දිබ්බෙන චක්ඛුනා විසුඤ්ඤාන අතික්කන්තමානුසංකොත සත්තෙ පස්සති වචමානෙ උපපජ්ජමානෙ භීනෙ පණ්ණිනෙ සුවණ්ණෙ දුබ්බණ්ණෙ සුගතෙ දුගතෙ යථාකමමුපගෙ සත්තෙ පජානාති “ඉමෙ චත භොනොනා සත්තා කායදුච්චරිතෙන සමන්තාගතා වච්චුච්චරිතෙන සමන්තාගතා මනොදුච්චරිතෙන සමන්තාගතා අරියානං උපවාදකා මිච්ඡාදිට්ඨිකා මිච්ඡාදිට්ඨිකමමසමාදානා තෙ කායස්ස හෙද පරමරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං තීරයං උපපන්නා, ඉමෙ වා පන භොනොනා සත්තා කායසුච්චරිතෙන සමන්තාගතා වච්චුච්චරිතෙන සමන්තාගතා මනොසුච්චරිතෙන සමන්තාගතා අරියානං අනුපවාදකා සමමාදිට්ඨිකා සමමාදිට්ඨිකමමසමාදානා තෙ කායස්සහෙද පරමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපන්නාති” ඉති දිබ්බෙන චක්ඛුනා විසුඤ්ඤාන අතික්කන්තමානුසංකොත සත්තෙ පස්සති වචමානෙ උපපජ්ජමානෙ භීනෙ පණ්ණිනෙ සුවණ්ණෙ දුබ්බණ්ණෙ සුගතෙ දුගතෙ යථාකමමුපගෙ සත්තෙ පජානාති

ආසවානඤ්ච බයා අනාසවං වෙතොවිමුත්තති. පඤ්ඤාපිමුත්තති. දිට්ඨිච ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරති.

6. සත්තහඬෙහි සමන්තාගතො විනයධරේ සොහති : ආපතති ජානාති, අනාපතති ජානාති, ලුහුකං ආපතති ජානාති, ගරුකං ආපතති ජානාති, සීලවා හොති-පෙ-සමාදය සික්ඛති සික්ඛා පදෙසු, චතුත්තං කුසානං ආභිවෙතස්සිකානං දිට්ඨිධම්මසුඛවිහාරානං නිකාමලාභි හොති අනිච්ඡලාභී අකසිරලාභී, ආසවානඤ්ච බයා අනාසවං වෙතොවි-මුත්තති. පඤ්ඤාපිමුත්තති. දිට්ඨිච ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරති.

7. අපරෙහිපි සත්තහඬෙහි සමන්තාගතො විනයධරේ සොහති : ආපතති ජානාති, අනාපතති ජානාති, ලුහුකං ආපතති ජානාති, ගරුකං ආපතති ජානාති, බහුසුත්තො හොති-පෙ-දිට්ඨියා සුප්පටිච්ඡිතා : චතුත්තං කුසානං ආභිවෙතස්සිකානං දිට්ඨිධම්මසුඛවිහාරානං නිකාමලාභි හොති අනිච්ඡලාභී අකසිරලාභී, ආසවානඤ්ච බයා අනාසවං වෙතො-විමුත්තති. පඤ්ඤාපිමුත්තති. දිට්ඨිච ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරති.

5. අනෙකුදු අභිග සනෙකින් යුක්ත වූ මහණ විනයධර වෙයි : ආපත්ති දැනි, අනාපත්ති දැනි, ලුහු ඇවැත් දැනි, ගරු ඇවැත් දැනි, නන් වැදූරුම් වූ පෙර වියු කද පිළිවෙළ සිහි කෙරෙයි : ඒ මෙසේ යැ : එක් ජාතියක් ද ජාති දෙකක් ද ජාති තුණක් ද ජාති සතරක් ද ජාති පසක් ද ජාති දශයක් ද ජාති විස්සක් ද ජාති තිසක් ද ජාති සතලිසක් ද ජාති පණසක් ද ජාති සියයක් ද ජාති දහසක් ද ජාති ලක්ෂයක් ද නොයෙක් නැසෙන කල්පයන් ද නොයෙක් වැඩෙන කල්පයන් ද නොයෙක් නැසෙන වැඩෙන කල්පයන් ද සිහි කෙරෙයි, “ අසෝ තැන මෙබඳු නම් ඇත්තෙමි වීම්, මෙබඳු ගොන් ඇත්තෙමි වීම්, මෙබඳු පැහැ ඇත්තෙමි වීම්, මෙබඳු අහර ඇත්තෙමි වීම්, මෙබඳු සුවදුක් විදියෙමි වීම්, මෙබඳු ආයු කෙළවර කොට ඇතියෙමි වීම්, ඒ මම එයින් වුන වූයෙමි මෙහි උපන්නෙමි වෙමි, ” යි මෙසේ ආකාර සහිත වූ විස්තර සහිත වූ නන් වැදූරුම් පෙරවූයු කදපිළිවෙළ සිහි කෙරේ.

පිරිසිදු වූ මිනිසැස ඉක්ම වූ දිවැසින්, වුන වන්නා වූ ද උපද්දනා වූ ද ලාමක වූ ද උතුම් වූ ද මනා පැහැ ඇත්තා වූ ද නොමනා පැහැ ඇත්තා වූ ද සුගතියට පැමිණියා වූ ද දුගතියට පැමිණියා වූ ද සත්ත්වයන් දකි, කම් වූ පරිද්දෙන් මියගියා වූ සත්ත්වයන් දැනි : “ ඒකාන්තයෙන් මෙ හවන් සත්ත්වයෝ කායදුශ්චරිතයෙන් යුක්ත වූවාහු වාග්දුශ්චරිතයෙන් යුක්ත වූවාහු මනා දුශ්චරිතයෙන් යුක්ත වූවාහු ආර්යොපවාද කළාහු මිසදිටු ඇත්තාහු මිසදිටුකම යමාදන් වූවාහු කාබුන් මරණින් මතු සැපයෙන් පහවු නසුරුගති ඇති විවස වැ පතිත වන නරකයට පැමිණියාහු යැ යි ද ” මේ හවන් සත්ත්වයෝ වනාහි කාය සුචරිතයෙන් යුක්ත වූවාහු වාග්සුචරිතයෙන් යුක්ත වූවාහු මනාසුචරිතයෙන් යුක්ත වූවාහු ආර්යොපවාද නො කළාහු යමිදිටු ඇත්තාහු යමිදිටුකම යමාදන් වූවාහු කාබුන් මරණින් මතු යහපත් ගති ඇති සගලොවට පැමිණියාහු යැ යි ද මෙසේ පිරිසිදු වූ මිනිසැස ඉක්ම වූ දිවැසින්, වුනවන්නා වූ ද උපද්දන්නා වූ ද ලාමක වූ ද උතුම් වූ ද මනා පැහැ ඇත්තා වූ ද නො මනා පැහැ ඇත්තා වූ ද සුගතියට පැමිණියා වූ ද දුගතියට පැමිණියා වූ ද සත්ත්වයන් දකි, කම්වූ පරිද්දෙන් මියගියා වූ ද සත්ත්වයන් දැනි.

ආසුවයන් ක්ෂය වීමෙන් අනාසුව වූ අර්හත්ඵලසමාධිය ද අර්හත්ඵලප්‍රඥාව ද ඉහාත්මයෙහි මැ තෙමේ නුවණින් දැන පසක් කොට (එයට) පැමිණ වාස කෙරේ යයි.

6. අභිග සනෙකින් යුක්ත වූ විනයධර තෙමේ හොබනේ වෙයි : ආපත්ති දැනි, අනාපත්ති දැනි, ලුහු ඇවැත් දැනි, ගරු ඇවැත් දැනි, සිල්වන් වූයේ . . . වාස කෙරෙයි. ශික්ෂාපදයන්හි යමාදන් වැ හික්මෙයි. උතුම් සිත ඇසුරු කළා වූ ඉහාත්මයෙහි සැප විහරණ ආත්තා වූ සතර ධ්‍යානයන් කැමැති සේ ලැබීම ඇත්තේ සුවසේ ලැබීම ඇත්තේ මහත්සේ ලැබීම ඇත්තේ වෙයි. ආසුවයන්ගේ ද ක්ෂය වීමෙන් ආසුව රහිත වූ අර්හත් ඵලසමාධිය ද අර්හත්ඵලප්‍රඥාව ද ඉහාත්මයෙහි මැ තෙමේ නුවණින් දැන පසක් කොට (එයට) පැමිණ වාස කෙරේ.

7. අනෙකුදු අභිග සනෙකින් යුක්ත වූ විනයධර තෙමේ හොබනේ වෙයි : ආපත්ති දැනි, අනාපත්ති දැනි, ලුහු ඇවැත් දැනි, ගරු ඇවැත් දැනි, බොහෝ ඇසු තැන් ඇත්තේ වෙයි . . . දෘෂ්ටියෙන් මොනොවට අවබෝධ කරණ ලද්දහු වෙත්. උතුම් සිත ඇසුරු කළ ඉහාත්මයෙහි සැපවිහරණ ඇති සතර ධ්‍යානයන් කැමැති සේ ලැබීම ඇතියේ සුවසේ ලැබීම ඇතියේ මහත්සේ ලැබීම ඇතියේ වෙයි. ආසුවයන්ගේ ද ක්ෂය වීමෙන් ආසුව රහිත වූ අර්හත්ඵලසමාධිය ද අර්හත්ඵලප්‍රඥාව ද ඉහාත්මයෙහි මැ තෙමේ නුවණින් දැන පසක් කොට (එයට) පැමිණ වාස කෙරේ.

8. අපරෙහිපි සත්තභවෙහති සමන්තාගතො විනයධරේ සොහති :
 ආපතති ජානාති, අනාපතති ජානාති, ලුහුකං ආපතති ජානාති,
 ගරුකං ආපතති ජානාති, උභයානි බො පනස්ස පාතිමොක්කාති
 විත්ථාරෙන සවාගතාති හොහති සුචිහත්තාති සුප්පවතතිති සුචිතිච්ඡිනාති
 සුත්තසො අනුබ්බසුත්තසො, චතුත්තං ක්කානානං ආභිවේතසිකානං
 දිට්ඨධම්මසුචිහාරුනං නිකාමලාභී හොති අනිච්ඡලාභී අකපිරලාභී,
 ආසවානඤ්ච බයා අනාසවං වෙතොවිමුත්තං පඤ්ඤවිමුත්තං දිට්ඨව
 ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤ සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරති.

9. අපරෙහිපි සත්තභවෙහති සමන්තාගතො විනයධරේ සොහති :
 ආපතති ජානාති, අනාපතති ජානාති, ලුහුකං ආපතති ජානාති,
 ගරුකං ආපතති ජානාති, අනෙකවිතිනං පුබ්බෙතිවාසං අනුසාරති.
 සෙය්‍යපීදං : එකමපි ජාතිං ද්වෙපි ජාතියො-පෙ-ඉති සාකාරං සඋද්දෙසං
 අනෙකවිතිනං පුබ්බෙතිවාසං අනුසාරති-පෙ-දිබ්බෙන චක්ඛුනා
 විසුද්ධෙන අතික්කන්තමානුසංකෙන සතෙන පස්සති චවමානෙ උප්පජ්ජ-
 මානෙ තිනෙ පණීතෙ සුවණ්ණෙ දුබ්බණ්ණෙ සුගතෙ දුගගතෙ
 යථාකම්මපගෙ සතෙන පජානාති, ආසවානඤ්ච බයා අනාසවං
 වෙතොවිමුත්තං පඤ්ඤවිමුත්තං දිට්ඨවධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤ සච්ඡිකත්වා
 උපසම්පජ්ජ විහරති.

10. සත්ත අසඤ්ඤාමො : අසංගො හොති, අතිරිකො හොති,
 අනොත්තපපි හොති, අප්පසුසො හොති, කුසිතො හොති, මුට්ඨස්සති
 හොති, දුප්පඤ්ඤා හොති.

11. සත්ත සඤ්ඤාමො : සංගො හොති, තිරිමා හොති, ඔත්තපපි
 හොති, බහුසුසො හොති, ආරඤ්ඤියො හොති, උපට්ඨිතසති¹ හොති,
 පඤ්ඤවා හොතිති.

සත්තකං නිවේනං.

නිසුද්දානං :

1. ආපතති ආපතතික්කන්තා විනිතා සාමිවිපි ච,
 අධම්මිකා ධම්මිකා ච අනාපතති ච සත්තාහං.
2. ආනිසංසපරමානි අරුණා සමථෙන ච,
 කම්මො ආමකධඤ්ඤා ච තිරියං ගණ්ඨොජනෙ.
3. සත්තාහපරමං ආදය සමාදය තථෙව ච,
 න හොති හොති හොති ච අධම්මධම්මිකානි ච.
4. චත්තාරො² විනයධරු චතු භික්ඛු ච සොගතො,
 සත්ත වෙව අසඤ්ඤාමො සත්ත සඤ්ඤාමොදෙසිතාති.

1. උපට්ඨිතස්සති—මජ්ඣං, සූරා

2. චතුරො—මජ්ඣං,

8. අනෙකුදු අභිග සතෙකින් යුක්ත වූ විනයධර තෙමේ හොබනේ වෙයි : ආපත්ති දනියි, අනාපත්ති දනියි, ලුහු ඇවැත් දනියි, ගරු ඇවැත් දනියි, පෙළ විසින් ද අනුවාසැප්පන විසින් ද ඔහු විසින් උභය ප්‍රාතිමොක්ෂය විස්තර වශයෙන් මොනවට පුහුණු කරණ ලද්දේ මොනවට බෙදන ලද්දේ මොනවට පවත්වන ලද්දේ මොනවට විනිශ්චය කරණ ලද්දේ වෙයි, උකුම් සිත ඇසුරු කළ ඉහාත්මයෙහි සැපවිහරණ ඇත්තා වූ සතර ධ්‍යානයන් කැමැති සේ ලැබීම් ඇත්තේ සුවසේ ලැබීම් ඇත්තේ මහත් සේ ලැබීම් ඇත්තේ වෙයි. ආප්‍රවයන්ගේ ද ක්ෂය වීමෙන් ආප්‍රව රහිත වූ අර්හත්ඵලසමාධිය ද අර්හත්ඵලප්‍රඥාව ද ඉහාත්මයෙහි ම තෙමේ නුවණින් දැන පසක් කොට (එයට) පැමිණ වාස කෙරේ.

9. අනෙකුදු අභිග සතෙකින් යුක්ත වූ විනයධර තෙමේ හොබනේ වෙයි : ආපත්ති දනියි, අනාපත්ති දනියි, ලුහු ඇවැත් දනියි, ගරු ඇවැත් දනියි, නන්වැදැරුම් වූ පෙරවිසූ කදපිළිවෙළ සිහි කෙරෙයි, ඒ මෙසේ යැ : එක් ජාතියක් ද ජාති දෙකක් ද මෙසේ ආකාර සහිත වූ විස්තර සහිත වූ නන්වැදැරුම් වූ පෙරවිසූ කදපිළිවෙළ සිහි කෙරෙයි. චුතවන උපද්‍යා ලාමක උකුම් මනා පැහැ ඇති නොමනා පැහැ ඇති සුගතිගත වූ දුගතිගත වූ සත්ත්වයන් පිරිසිදු මිනිසැය ඉක්මැ සිටි දිවැසින් දකියි, කම් වූ පරිදි මියගියා වූ සත්ත්වයන් දනියි, ආප්‍රවයන්ගේ ද ක්ෂය වීමෙන් ආප්‍රවරහිත වූ අර්හත්ඵලසමාධිය ද අර්හත්ඵලප්‍රඥාව ද ඉහාත්මයෙහි ම තෙමේ නුවණින් දැන පසක් කොට එයට පැමිණ වාස කෙරේ.

10. අසද්ධර්ම සතෙකි : සැදහැ නැත්තේ වෙයි, (පවට) ලජ්ජා නැත්තේ වෙයි, (පවට) බිය නැත්තේ වෙයි, අල්පශ්‍රැත වෙයි, කුසිත වෙයි, මුළා සිහි ඇත්තේ වෙයි, ප්‍රඥ නැත්තේ වෙයි.

11. සද්ධර්ම සතෙකි : සැදහැ ඇත්තේ වෙයි, (පවට) ලජ්ජා ඇත්තේ වෙයි, (පවට) බිය ඇත්තේ වෙයි, බහුශ්‍රැත වෙයි, රුකුළු වැර ඇත්තේ වෙයි, එළඹ සිටි සිහි ඇත්තේ වෙයි, පැණැත්තේ වෙයි.

සජ්තකය නිමි.

එහි නාමාවලිය :

1. ආපත්ති යැ ආපත්තිස්කන්ධ යැ විනිතවස්තු යැ සාමිච්චි යැ අධම්මක යැ ධම්මක යැ අනාපත්ති යැ සත්තාහකරණිය යැ.
2. ආතිසංස යැ පරමයැ සමථ ය සමග අරුණුග්ගමන යැ කම්ම යැ ආමකධඤ්ඤ යැ තිරියං සත්තන්තර යැ, ගණභොජනයෙහි සත්ත අනුපඤ්ඤත්ති යැ,
3. සත්තාහ පරම සන්තිධි යැ කතච්චිර ආදය යැ කතච්චිර සමාදය යැ එසේ ම නහොති - හොති - හොති යැ අධම්මක පාතිමොක්ඛධ්වපන යැ ධම්මක පාතිමොක්ඛධ්වපන යැ,
4. සතර විනයධරයෝ යැ භික්ඛුසොහන සතර යැ සත්ත අසද්ධම්ම යැ සත්ත සද්ධම්ම යැයි යන මොහු දෙසන ලද්දු යි.

අට්ඨකං

1. අට්ඨානිසංසෙ සමපසාමානෙන න සො භික්ඛු අපනතිශා අදසානෙන උක්ඛිපිතබ්බො, අට්ඨානිසංසෙ සමපසාමානෙන පරෙතමපි සඤ්ඤාය සා අපනති දෙතෙතබ්බො, අට්ඨ යාවතතිශා, අට්ඨභාසාතෙති කුලානි දුසෙති, අට්ඨ මානිකා චිවරසා උපපාදාය, අට්ඨ මානිකා කසිනසා උබ්භාරාය, අට්ඨ පානානි, අට්ඨ අසඤ්ඤාමෙති අභිභූතො පරිශා දින්නවිතො, දෙවදතො, අපාසිකො, නෙරසිකො, කප්පටො, අනෙ- කිලෙජා, අට්ඨ ලොකධම්මා, අට්ඨ ගරුධම්මා, අට්ඨ පාටිදෙසනීයා, අට්ඨසිහිකො මුතාවාදො, අට්ඨ උපොසථභිගානි, අට්ඨ දුතෙය්‍යභිගානි, අට්ඨ නිජ්ජයවතානි, අට්ඨ අච්ඡරියබ්භූතා ධම්මා මහාසමුද්දො, අට්ඨ අච්ඡරියා අබ්භූතා ධම්මා ඉමසමිං ධම්මවිනයො, අට්ඨ අනතිරිතතා, අට්ඨ අතිරිතතා, අට්ඨමෙ අරුණ්ණගමනෙ නිසංගගිශං භොති, අට්ඨ පාරුජිකා, අට්ඨමං වජ්ඣං පරිපුරෙන්නති නාසෙනබ්බො, අට්ඨමං වජ්ඣං පරිපුරෙන්නතිශා දෙසිතාපි අදෙසිතා භොති, අට්ඨවාසිකා උපසමපදා, අට්ඨනතං පච්චුට්ඨානබ්බං, අට්ඨනතං අංගනං දුතබ්බං, උපාසිකා අට්ඨ වරුති යාවති, අට්ඨභබ්බෙති සමනනාගතො භික්ඛු භික්ඛු- නොවාදකො සමමනනිතබ්බො, අට්ඨානිසංසා විනයධරො, අට්ඨ පරමානි, නසාපාටියසිකා කමමකතෙන භික්ඛුනා අට්ඨසු ධම්මෙසු සමමා වතති- තබ්බං. අට්ඨ අධම්මිකානි පාතිමොක්ඛට්ඨපනානි, අට්ඨ ධම්මිකානි පාතිමොක්ඛට්ඨපනානීති.

අට්ඨකං නිවසිතං.

නසසුද්දානං :

1. න තො භික්ඛු පරෙතමපි යාවතතිශං දුසිතා, මානිකා කසිනුබ්බාරා පානා අභිභූතෙන ව.
2. ලොකධම්මා ගරුධම්මා පාටිදෙසනීයා මුතා, උපොසථා ව දුතභිගා නිජ්ජිකා සමුද්දෙපි ව.
3. අබ්භූතා අනතිරිතතං අතිරිතතං නිසංගගිශං, පාරුජිකට්ඨමං වජ්ඣං අදෙසිතුපසමපදා.
4. පච්චුට්ඨානාගනඤ්ඤාව වරං ඔවාදකෙන ව, අනිසංසපරමානි අට්ඨ ධම්මෙසු වතනනා, අධම්මිකා ධම්මිකා ව අට්ඨකා සුපසාසිතා ති.

අෂ්ටකය

1. අනුසස් අටක් මැනැවින් දක්නු විසින් ඒ මහණ ඇවැත් නො දක්වෙහි උචෙට්ඨානිකම් නො කටයුතු යැ. අනුසස් අටක් දක්නු විසින් මෙරමා පිළිබඳ සැදහැයෙහි ඒ ඇවැත් දෙසිය යුතු යැ, යාවනනියක ආපන්නි අටෙකැ. අට අයුරෙකින් කුලදුෂණය කෙරෙයි, සිවුරු ඉපදවීම පිණිස මානිකා අටෙකැ, කයිනිය ඉදිරිම පිණිස මානිකා අටෙකැ, පානිය වර්ග අටෙකැ, නො දැහැම් කරුණු අටෙකින් මඬනා ලද භාත්පසින් මඬනාලද සින් ඇති දෙවදන් අපායෙහි උපදනේ වෙයි, නිරිසක් වෙයි, කල්පස්ථායී වෙයි, පිළියම් නො කළ හැකියේද වෙ, ලෝකධර්ම අටෙකැ, ගරුධර්ම අටෙකැ, පිළිදෙස්නි ඇවැත් අටෙකැ, මුසාවාදය අඬග අටෙකින් සමන්වාගත යැ, උපොස්ථායී අටෙකැ, දුකෙයාඬග අටෙකැ. තීර්ථකවත් අටෙකැ, මහමුහුදෙහි ආශ්වයම් අද්භුතධර්ම අටෙකැ, මෙ සස්තෙහි ආශ්වයම් අද්භුතධර්ම අටෙකැ, නො අයිරිත් අටෙකැ. අයිරිත් අටෙකැ, අටවැනි අරුණ නැගීමෙහිලා නිසහි වෙයි, පරිජි අටෙකැ. අටවැනි කරුණ සපුරණ මෙහෙණ (උච්චනාසනායෙන්) නැගිය යුත්ති යැ. අටවැනි කරුණ සපුරණ මෙහෙණ විසින් (ඇවැත්) දෙසන ලද නමුදු නො දෙසන ලද වෙයි, (මෙහෙණන්ගේ) උපසපුච අට්ඨවාචිකා නමු, (බොජුන්හලා මෙහෙණන්) අටදෙනකුන් පිළිබඳ වැ හුනස්තෙන් නැගී සිටිය යුතුයි, අටදෙනකුන්හට අසුන් දිය යුතුයි, (වසාඬා) උච්ච වර අටක් යදියි, අටහින් යුත් මහණ හික්බුනොවාදක යැයි සම්මත කටයුතුයි, විනයධරයා කෙරෙහි අනුසස් අටෙකැ. පරම අටෙකැ. තස්සපා-පියාසිකා කර්මය කරණ ලද මහණු විසින් දහම් අටෙක්හි මැනැවින් පැවැතිය යුතුය, නො දැහැම් පාමොක් තැබීම අටෙකැ, දැහැම් පාමොක් තැබීම අටෙකි.

අෂ්ටකය නිමි.

එහි නාමාවලිය :

1. “න සො හික්ඛු” යනාදියෙහි දැක්වෙන අනුසස් යැ “පරෙසම්පි” යනාදියෙහි දැක්වෙන අනුසස් යැ යාවනනියක යැ කුලදුෂණ යැ (විවරොත්පාදනයෙහි) මානිකා යැ කයිනොද්ධාරයෙහි මානිකා යැ පානිය යැ “අභිභුත” පදය ඇතුළත් කරුණු යැ,
2. ලොකධර්ම යැ ගරුධර්ම යැ පිළිදෙස්නි යැ මුසාවාදඬග යැ උපොස්ථායී යැ දුකාඬග යැ තීර්ථකවත් යැ සස්තෙහි අද්භුතධර්ම අට යැ මුහුදෙහිදු අද්භුත ධර්ම අට යැ,
3. අතිරිත්ත යැ අනතිරිත්ත යැ නිසහි යැ පරිජි යැ අටවැනි වස්තු යැ අදෙසිනා-පන්නි යැ අට්ඨවාචිකා උපසම්පද යැ,
4. පච්චිට්ඨාන යැ අස්ත යැ හික්බුනොවාද කය සමග වර යැ (විනයධර) අනුසස් යැ පරම යැ අට කරුණෙහි සම්මාවන්නනා යැ නො දැහැම් පාමොක් තැබීම යැ දැහැම් පාමොක් තැබීම යැයි අෂ්ටකයෝ මැනැවින් වදරණ ලදහු යි.

නවකං

1. නව ආභාතවච්ඡුති, නව ආභාතපට්ඨිනියා, නව විනිතවච්ඡුති, නව පරමාපතතිකා, නවහි සංඝෙසා හිජ්ජති, නව පණ්ණිනගොජනාති, නවමංගෙහි දුක්කටං, නව පාතිමොක්ඛද්දෙසා, නව පරමාති, නව නණ්ණාමුලකා ධම්මා, නවවිධමානා, නව විවරුති අධිධ්මාතඛබ්බාති, නව විවරුති න විකප්පෙතඛබ්බාති, දීඝසො නව විදජ්ජියො සුගතවිදජ්ජියා, නව අධම්මිකාති දනාති, නව අධම්මිකා පට්ඨගහා, නව අධම්මිකා පරිභොගා, තිණ්ඨි ධම්මිකාති දනාති, තයො ධම්මිකා පට්ඨගහා, තයො ධම්මිකා පරිභොගා, නව අධම්මිකා සඤ්ඤාතතියො¹, නව ධම්මිකා සඤ්ඤාතතියො¹, අධම්මකමෙව දො නවකාති, ධම්මකමෙව දො නවකාති, නව අධම්මිකාති පාතිමොක්ඛට්ඨපනාති, නව ධම්මිකාති පාතිමොක්ඛට්ඨපනාතිති.

නවකං නිට්ඨිතං.

තස්සද්දානං :

1. ආභාතවච්ඡු විනයා විනිතා පරමෙන ච, හිජ්ජති ච පණ්ණිනඤ්ච මංසුද්දෙසපරමාති ච.
2. නණ්ණා මානා අධිධ්මානා විකප්පෙ ච විදජ්ජියො, දනා පට්ඨගහා භොගා තිවිධා පුන ධම්මිකා.
3. අධම්ම ධම්ම සඤ්ඤාතති² දුවෙ දො නවකාති ච, පාතිමොක්ඛට්ඨපනාති අධම්මධම්මිකාති වාති.

දසකං

1 දස ආභාතවච්ඡුති, දස ආභාත පට්ඨිනියා,³ දස විනිතවච්ඡුති, දසවච්ඡුකා ඕවජාදිට්ඨි, දසවච්ඡුකා සම්මාදිට්ඨි, දස අන්තග්ගාහිකා දිට්ඨි, දස මිච්ඡත්තා, දස සම්මත්තා, දස අකුසල්කම්මපථා, දස කුසල්කම්මපථා, දස අධම්මිකා සල්ලාකගාහා, දස ධම්මිකා සල්ලාකගාහා, සාමණේරුනං දස සීක්ඛාපදාති, දසහඛෙගහි සමත්තාගතො සාමණේරෙ නාසෙතඛෙබ්බා.

2. දසහඛෙගහි සමත්තාගතො විනයධරෙ බාලොක්ඛෙව සංඛං ගච්ඡති: අත්තනො භාසපරිඨනනං න උග්ගණ්ණාති, පරස්ස භාස-පරිඨනනං න උග්ගණ්ණාති, අත්තනො භාසපරිඨනනං අනුග්ගහෙත්වා පරස්ස භාසපරිඨනනං අනුග්ගහෙත්වා අධම්මෙන කාරෙති. අපට්ඨඤ්ඤාය, ආපතතිං න ජානාති, ආපතතියා මූලං න ජානාති, ආපතති සමුදයං න ජානාති, ආපතති නිරෝධං න ජානාති, ආපතති නිරෝධගාමිති පටිපදං න ජානාති.

1. පඤ්ඤාතියො—සිමු. 1, 2,

2. පඤ්ඤාතති—සිමු 1 2,

3. දස ආභාතවච්ඡුපට්ඨිනියා—සිමු. 2

නවකය

1. ආසාතවස්තු නවයෙකු, ආසාතපටිවිනය නවයෙකු, විනිතවස්තු නවයෙකු, පශ්චාතපත්තිකාපත්ති නවයෙකු, නවදෙනකුත් කරණ කොට සභිසයා බිඳෙයි, ප්‍රණිත භොජන නවයෙකු, නවවිධ මාංසයන් කරණ කොට ගෙණ දුකුළා වෙයි, පාමොක් උදෙසිම් නවයෙකු, පරම් නවයෙකු, තෘෂ්ණාමූලක ධර්ම නවයෙකු, මානසෝ නවවැදූරම් වෙති, ඉටියුතු විවර නවයෙකු, නො විකපිය යුතු සිවුරු නවයෙකු, සුගත් වියතින් දිගින් නව වියතෙකු, නො දෑහැම් දන් නවයෙකු, නො දෑහැම් පිළිගැණුම් නවයෙකු, නො දෑහැම් පරිභොග නවයෙකු, දෑහැම් දන් තුණෙකු, දෑහැම් පිළිගැණුම් තුණෙකු, දෑහැම් පරිභොග තුණෙකු, නො දෑහැම් හැඟවීම් නවයෙකු, දෑහැම් හැඟවීම් නවයෙකු, නො දෑහැම් කම්හි නවක දෙකෙකු, දෑහැම් කම්හි නවක දෙකෙකු, නො දෑහැම් පාමොක් තැබීම් නවයෙකු, දෑහැම් පාමොක් තැබීම් නවයෙකි.

නවකය නිමි.

එහි නාමාවලිය :

1. ආසාන වස්තු යැ ආසාන පට්ඨනය යැ විනීතවස්තු යැ පශ්චාත්තීක්ෂය සමග සංසිද්ධතා යැ පණිනතොපන යැ මංස යැ පානිමොක්ඛදෙදස යැ පරම යැ.

2. තෘෂ්ණාමූලකධර්ම යැ මාන යැ වීචර අධිවයාන යැ චිකල්පන යැ නව වියක යැ දන යැ පටිශ්ඨාන යැ පරිභොග යැ ත්‍රිවිධදන යැ.

3. අධම්මසඤ්ඤාත්ති යැ ධම්මසඤ්ඤාත්ති යැ අධර්මකර්ම යැ ධර්මකර්ම යැ නො දැනුම් පාමොක් තැබීම් යැ දැනුම් පාමොක් තැබීම් යැයි නවකයෝ වෙත්.

දිගුකය

1. ආසාතවස්තු දශයෙකැ, ආසාත ප්‍රතිවිනය දශයෙකැ, විනිත වස්තු දශයෙකැ, දශවස්තුක මිථ්‍යාදෘෂ්ටිහු යැ, දශවස්තුක සමාගදෘෂ්ටිහු යැ, දශ අත්තග්‍රාහික දෘෂ්ටිහු යැ, මිථිෂත්ත දශයෙකැ, සම්මත්ත දශයෙකැ, අකුශලකර්මපථ දශයෙකැ, කුශල කර්මපථ දශයෙකැ, නො දෑහැම් ලහගැන්වීම් දශයෙකැ, දෑහැම් ලහගැන්වීම් දශයෙකැ, හෙරණුන් පිළිබඳ සිකපද දශයෙකැ, අභිග දසයෙකින් යුත් හෙරණ නැයිස යුතු වේ.

2. අභිග දශයෙකින් යුක්තවූ විනයධර තෙමේ බාලයෙකැයි මැ ගණනට යෙයි : තමා පිළිබඳ කථාවසානය නො උගණ්ඩි, පරා පිළිබඳ කථාවසානය නො උගණ්ඩි, තමාගේ කථාවසානයෙහි ගතයුතු කෙපුල නො ඉගෙණ, පරාගේ කථාවසානයෙහි ගතයුතු කෙපුල නො ඉගෙණ, නො දඹැමින් විනිශ්චය කරවයි, ප්‍රතිඥා නො කිරීමෙන් විනිශ්චය කරවයි, ඇවැත නො දනියි, ආපත්තිමූලය නො දනියි, ආපත්තිසමූදය නො දනියි, ආපත්ති නිරෝධය නො දනියි, ආපත්තිනිරෝධගාමිනී පටිපදාව නො දනී.

දසහඬෙහි සමන්තාගතො විනයධරේ පණ්ඩිතොඥෙව සඬං ගච්ඡති : අතතනො භාසපරිඤ්ඤාං උග්ගණ්ණාති, පරස්ස භාසපරිඤ්ඤාං උග්ගණ්ණාති, අතතනො භාසපරිඤ්ඤාං උග්ගභෙඤ්ඤාං පරස්ස භාසපරිඤ්ඤාං උග්ගභෙඤ්ඤාං ධම්මෙන කාරෙති පටිඤ්ඤාය, ආපතති ජානාති, ආපතති ඉදං ජානාති, ආපතති භමුදයං ජානාති, ආපතති තිරේඛං ජානාති, ආපතති තිරේඛගාමිනිපට්ඨං ජානාති.

3. අපරෙතිපි දසහඬෙහි සමන්තාගතො විනයධරේ බාලොඥෙව සඬං ගච්ඡති : අධිකරණං න ජානාති, අධිකරණස්ස ඉදං න ජානාති, අධිකරණභමුදයං න ජානාති, අධිකරණතිරේඛං න ජානාති, අධිකරණතිරේඛගාමිනිපට්ඨං න ජානාති, චජ්ඣං න ජානාති, නිදානං න ජානාති, පඤ්ඤාතති න ජානාති, අනුපඤ්ඤාතති න ජානාති, අනුසංඝිච්චනපථං න ජානාති.

දසහඬෙහි සමන්තාගතො විනයධරේ පණ්ඩිතොඥෙව සඬං ගච්ඡති : අධිකරණං ජානාති, අධිකරණස්ස ඉදං ජානාති, අධිකරණභමුදයං ජානාති, අධිකරණතිරේඛං ජානාති, අධිකරණතිරේඛගාමිනිපට්ඨං ජානාති, චජ්ඣං ජානාති, නිදානං ජානාති, පඤ්ඤාතති ජානාති, අනුපඤ්ඤාතති ජානාති, අනුසංඝිච්චනපථං ජානාති.

4. අපරෙතිපි දසහඬෙහි සමන්තාගතො විනයධරේ බාලොඥෙව සඬං ගච්ඡති : ඤාතති න ජානාති, ඤාතති කාරණං න ජානාති, න පුබ්බකුසලො භොති, න අපරකුසලො භොති, අකාලඤ්ඤා ච භොති, ආපතනානාපතති න ජානාති, ලුහුකගරුකං ආපතති න ජානාති, සාවසෙසානවසෙසං ආපතති න ජානාති, දුට්ඨලොදුට්ඨලං ආපතති න ජානාති, ආචරියපරමපර බො පනස්ස න සුග්ගතිතා භොති න සුමනසිකතා න සුපධාරිතා.

දසහඬෙහි සමන්තාගතො විනයධරේ පණ්ඩිතොඥෙව සඬං ගච්ඡති : ඤාතති ජානාති, ඤාතති කාරණං ජානාති, පුබ්බකුසලො භොති, අපරකුසලො භොති, කාලඤ්ඤා ච භොති, ආපතනානාපතති ජානාති, ලුහුකගරුකං ආපතති ජානාති, සාවසෙසානවසෙසං ආපතති ජානාති, දුට්ඨලොදුට්ඨලං ආපතති ජානාති, ආචරියපරමපර බො පනස්ස සුග්ගතිතා භොති සුමනසිකතා සුපධාරිතා.

5. අපරෙතිපි දසහඬෙහි සමන්තාගතො විනයධරේ බාලොඥෙව සඬං ගච්ඡති : ආපතනානාපතති න ජානාති, ලුහුකගරුකං ආපතති න ජානාති, සාවසෙසානවසෙසං ආපතති න ජානාති, දුට්ඨලොදුට්ඨලං ආපතති න ජානාති, උග්ගාති බො පනස්ස පාතිමොක්ඛාති විජාරෙන න ස්වාගතාති භොතති න සුචිතතාති න සුපච්චතති න සුචිතිච්ඡතාති සුතතසො අනුබ්බසුඤ්ඤාසො, ආපතනානාපතති න ජානාති, ලුහුකගරුකං ආපතති න ජානාති, සාවසෙසානවසෙසං ආපතති න ජානාති, දුට්ඨලොදුට්ඨලං ආපතති න ජානාති, අධිකරණං ච න චිතිච්ඡකුසලො භොති.

දසහඬෙහි සමන්තාගතො විනයධරේ පණ්ඩිතොඥෙව සඬං ගච්ඡති : ආපතනානාපතති ජානාති, ලුහුකගරුකං ආපතති ජානාති, සාවසෙසානවසෙසං ආපතති ජානාති, දුට්ඨලොදුට්ඨලං ආපතති ජානාති, උග්ගාති බො පනස්ස පාතිමොක්ඛාති විජාරෙන ස්වාගතාති

අභිග දශයෙකින් යුක්ත වූ විනයධර තෙමේ පණ්ඩිතයෙකැයි මැ ගණනට යෙයි : නමා පිළිබඳ කරාවසානය උගණ්ඩි, පරා පිළිබඳ කරාවසානය උගණ්ඩි, තමාගේ කරාවසානය ඉගෙණ පරාගේ කරාවසානය ඉගෙණ දැනුමින් විනිශ්චය කරවයි, ප්‍රතිඥ වෙන් යුතුව විනිශ්චය කරවයි, ඇවැත දනියි, ආපත්තිමූලය දනියි, ආපත්තියමූලය දනියි, ආපත්තිනිරෝධය දනියි, ආපත්තිනිරෝධගාමිනිපටිපදාව දනී.

3. අනෙකුදු අභිග දශයෙකින් යුක්ත වූ විනයධර තෙමේ බාලයෙකැයි මැ ගණනට යෙයි : අධිකරණය නොදනියි, අධිකරණ මූලය නොදනියි, අධිකරණ සමුදය නොදනියි, අධිකරණ නිරෝධය නොදනියි, අධිකරණ නිරෝධගාමිනිපටිපදාව නොදනියි, වස්තුව නොදනියි, නිදනය නොදනියි, ප්‍රඥප්තිය නොදනියි, අනුප්‍රඥප්තිය නොදනියි, කරාමාර්ගය නොදනී.

අභිග දශයෙකින් යුක්ත වූ විනයධර තෙමේ පණ්ඩිතයෙකැයි මැ ගණනට යෙයි : අධිකරණය දනියි, අධිකරණ මූලය දනියි, අධිකරණ සමුදය දනියි, අධිකරණ නිරෝධය දනියි, අධිකරණ නිරෝධ ගාමිනි පටිපදාව දනියි, වස්තුව දනියි, නිදනය දනියි, ප්‍රඥප්තිය දනියි, අනුප්‍රඥප්තිය දනියි, කරාමාර්ගය දනී.

4. අනෙකුදු අභිග දශයෙකින් යුක්ත වූ විනයධරතෙමේ බාලයෙකැයි මැ ගණනට යෙයි : ඤාත්තිය නොදනියි, ඤාත්තිකරණය නොදනියි, පළමු වැ කියයුත්තෙහි දක්ෂ නොවෙයි, පසු වැ කියයුත්තෙහි දක්ෂ නොවෙයි, සුදුසු කල් නොදන්නේත් වෙයි, ඇවැත් නොඇවැත් නොදනියි, ලුහු ගුරු ඇවැත් නොදනියි, සාවසෙස අනවසෙස ඇවැත් නොදනියි, තුළල් නොතුළල් ඇවැත් නොදනියි, ඔහු විසින් ආවාය්‍ය පරම්පරාව මොනවට නොඉගෙණගන්නා ලද මොනවට නොමෙනෙහි කරණලද මොනවට නොවිමසන ලද වේ.

අභිග දශයෙකින් යුක්තවූ විනයධරතෙමේ පණ්ඩිතයෙකැයි මැ ගණනට යෙයි : ඤාත්තිය දනියි, ඤාත්තිකරණය දනියි, පළමු වැ කිය යුත්තෙහි දක්ෂ වෙයි, පසු වැ කිය යුත්තෙහි දක්ෂ වෙයි, සුදුසු කල් දන්නේත් වෙයි, ඇවැත් නොඇවැත් දනියි, ලුහුගුරු ඇවැත් දනියි, සාවසෙස අනවසෙස ඇවැත් දනියි, තුළල් නොතුළල් ඇවැත් දනියි, ඔහු විසින් ආවාය්‍ය පරම්පරාව මොනවට ඉගෙණගන්නාලද මොනවට මෙනෙහි කරණලද මොනවට විමසනලද වේ.

5. අනෙකුදු අභිග දශයෙකින් යුක්ත වූ විනයධරතෙමේ බාලයෙකැයි මැ ගණනට යෙයි : ඇවැත් නොඇවැත් නොදනියි, ලුහුගුරු ඇවැත් නොදනියි, සාවසෙස අනවසෙස ඇවැත් නොදනියි, තුළල් නොතුළල් ඇවැත් නොදනියි, පෙළ විසිනුදු අනුවාඤ්ජන විසිනුදු ඔහු විසින් විස්තර වශයෙන් උභය ප්‍රාතිමොක්ෂය මොනවට පුහුණු නොකරණලද මොනවට නොබෙදන ලද මොනවට නොපවත්වන ලද මොනවට විනිශ්චය නොකරණ ලද වෙයි, ඇවැත් නොඇවැත් නොදනියි, ලුහුගුරු ඇවැත් නොදනියි, සාවසෙස අනවසෙස ඇවැත් නොදනියි, තුළල් නොතුළල් ඇවැත් නොදනියි, අධිරකණයෙහිද විනිශ්චය කුඟල වූයේ නොවේ.

අභිග දශයෙකින් යුක්තවූ විනයධර තෙමේ පණ්ඩිතයෙකැයි මැ ගණනට යෙයි : ඇවැත් නොඇවැත් දනියි, ලුහුගුරු ඇවැත් දනියි, සාවසෙස අනවසෙස ඇවැත් දනියි, තුළල් නොතුළල් ඇවැත් දනියි, පෙළ විසිනුදු අනුවාඤ්ජන විසිනුදු ඔහු විසින් විස්තර

හොඳකි සුවිගතතානි සුප්පවතනිනි සුවිනිව්ඡිතානි සුත්තසො අනුබ්බසංඝ-
නසො, අපතනානාපතනිං ජානාති, ලුහුකගරාකං අපතනිං ජානාති,
සාවසෙසානවසෙසං අපතනිං ජානාති, දුට්ඨලොදුට්ඨලො අපතනිං
ජානාති, අධිකරණෙ ච විනිව්ඡයකුසලො හොති.

6. දසහඬෙහි සමන්තාගතො භික්ඛු උබ්බාහිකාය සම්මනනිතබ්බො,
දස අත්ථසෙ පටිච්ච නිදාගතෙන සාවකානං සිකිංසාපදං පඤ්ඤාතනං,
දස අදීනවා රුජනෙනපුරපාවෙසනෙ, දස දුනව්ච්ඡුති, දස රතනානි,
දසවග්ගො භික්ඛුසංඝෙසා, දසවග්ගෙන ගණෙන උපසම්පාදෙතබ්බං, දස
පංසුකුලානි, දස විවරධාරණා, දසාහපරමං අතිරෙකවිවරං ධාරෙතබ්බං,
දස සුක්කානි, දස ඉඤ්ඤායො, දස හරියො, වෙසාලියං දස වච්ඡුති
දීපෙතති.

දස පුග්ගලා අවඤ්ඤා, දස අකෙකාසවච්ඡුති, දසභාකාරෙහි
පෙසුඤ්ඤා උපසංහරති, දස සෙනාසනානි, දස වරුනි යාමිංසු, දස
අධම්මිකානි පාතිමොක්ඛධූපනානි, දස ධම්මිකානි පාතිමොක්ඛධූපනානි,
දසාතිසංසා යාගුයා, දස මංසා අකපපියා, දස පරමානි, දසවග්ගෙන
භික්ඛුනා බ්බතෙන පටිබලෙන පබ්බාජෙතබ්බං උපසම්පාදෙතබ්බං
නිසංසො දුතබ්බො සාමණේරු උපධාරාපෙතබ්බො, දසවග්ගාය
භික්ඛුනියා බ්බතාය පටිබලාය පබ්බාජෙතබ්බො උපසම්පාදෙතබ්බො
නිසංසො දුතබ්බො සාමණේරු උපධාරාපෙතබ්බො, දසවග්ගාය භික්ඛුනියා
බ්බතාය පටිබලාය උධාරාපනසම්මුති සාදිතබ්බො, දසවග්ගාය ගිහිගතාය
සිකිංසා දුතබ්බොති.

දසකං නිව්චිතං.

තසසුද්දානං :

1. ආශානවිනයා¹ වච්ඡු මිව්ඡා සම්මා ච අත්තගා,
මිව්ඡනා වෙච සම්මතා අකුසලා කුසලාපි ච.
2. සලාකා අධම්මාධම්මා ච සාමණේරු ච නාසනා,
භාසාධිකරණා² වෙච පඤ්ඤාති ලුහුකමෙච ච.
3. ලුහුකා ගරාකා එතෙ කණ්ඩසුක්කා විජානථ,
උබ්බාහිකා ච සිකිංසා ච අනෙතාපුරෙ ච වච්ඡුති.
4. රතනං දසවග්ගො ච තරෙච උපසම්පදා,
පංසුකුලධාරණා ච දසාහසුක්කඉඤ්ඤායො.
5. හරියා දස වච්ඡුති අවඤ්ඤාකෙකාසෙන ච,
පෙසුඤ්ඤා වෙච සෙනානි වරානි ච අධම්මිකා.
6. ධම්මිකා යාගුමංසා ච පරමා භික්ඛු භික්ඛුනි,
වුට්ඨාපනා ගිහිගතා දසකා සුප්පකාසිතානි.

1. ආශානවිනයං—මජ්ඣං.

2. භාසාධිකරණෙඤ්ඤාව—මජ්ඣං.

වශයෙන් උභය ප්‍රාතිමොක්ෂය මොනවට පුහුණු කරණ ලද මොනවට බෙදනලද මොනවට පවත්වන ලද මොනවට විනිශ්චය කරණලද වෙයි, ඇවැත් නො ඇවැත් දනියි, ලුහුගුරු ඇවැත් දනියි, සාවසෙස අනවසෙස ඇවැත් දනියි, තුළුල් නො තුළුල් ඇවැත් දනියි, අධිකරණයෙහිද විනිශ්චය කුලලවුයේ වේ.

6. අභිග දශයෙකින් යුත් මහණතෙමේ උඛ්ඛාභිකාවට සම්මත කළ යුත්තේ යි, කරුණු දශයක් පිණිස භාග්‍යවතුන් විසින් සච්චනට සිකපද පණවන ලදී, රජහුගේ ඇතො-වුරට පිවිසීමෙහි ආදිතව දශයෙකැ, දනවස්තු දශයෙකැ, රත්න දශයෙකැ, දශවර්ගික භික්ෂුසංඝයා යැ, දශවර්ගික ගණයා විසින් උපසපත් කළයුතුයැ, පාංශුකුල දශයෙකැ, සිවුරු බැරිම් දශයෙකැ, අතිරෙක විවරයක් දසදිනක් පරම කොට ඇති කාලයක් දැරිය යුතුයි, යුතුරු දශයෙකැ, ස්ත්‍රිහු දශදෙනෙකැ, භාය්‍යාවෝ දශ දෙනෙකැ, විසල් පුරයෙහි දශවස්තුකක් දක්වත්.

නො වැන්දයුතු පුද්ගලයෝ දශදෙනෙකි, ආත්‍රොශ වස්තු දශයකි. දශ ආකාරයකින් පෙහෙසුන් එලවයි, සෙනසුන් දශයෙකැ, වරදශයක් ඉල්ලුන, නො දහැමි පාමොක් තැබීම් දශයෙකැ, දහැමි පාමොක් තැබීම් දශයෙකැ, හුළුකැන් පිළිබඳ අනුසස් දශයෙකැ අකැපමස් දශයෙකැ, පරම දශයෙකැ, වාක්ත වූ ප්‍රතිබල වූ දසවස් ඇති මහණහු විසින් පැවිදි කළ යුතුයැ, උපසපත් කළ යුතුයැ, නිස දියයුතුයැ, හෙරණකු ලවා උවැටන් කරවිය යුතුය. වාක්තවූ ප්‍රතිබල වූ දසවස් ඇති මෙහෙණ විසින් පැවිදි කළ යුතුය, උපසපත් කළ යුතුයැ, නිසදියයුතුයැ, හෙරණියක ලවා උවැටන් කරවිය යුතුයි. වාක්ත වූ ප්‍රතිබල වූ දසවස් ඇති මෙහෙණ විසින් උපසපත් කිරීමේ සම්මුතිය ඉවසිය යුතුයැ, පිරිමින් අතරට ගියාවූ දසවස් ඇත්තියට සික්ඛා සමුම්භිය දියයුතුයි.

දශකය නම්.

එහි නාමාවලිය :

1. ආසාතයැ ආසාතපට්ටිනය යැ විනිතවස්තු යැ මිථිජාදිට්ඨි යැ සම්මාදිට්ඨි යැ අන්තග්ගාහික දිට්ඨි යැ මිථිජන්ත යැ සම්මන්ත යැ අකුසල යැ කුසල යැ,

2. අධම්මිකසලාකගාහ යැ ධම්මිකසලාකගාහ යැ හෙරණසික යැ නාසනා යැ භාසපරියන්ත යැ අධිකරණ යැ ඤාත්ති යැ ලහුක යැ,

3. ලහුගුරු ඇවැත් යන මොවුන් ද අකුසලය ද කුසලය ද දනිවු. උඛ්ඛාභිකා යැ සික්ඛාපද පඤ්ඤන්ති යැ රාජන්තෙපුර යැ ආදිතව යැ දනවස්තුහු යැ,

4. රත්න යැ දසවග්ග යැ එසේම උපසම්පද යැ පංසුකුල යැ විවරධාරණ යැ දසාහ-පරම යැ සුක්ක යැ ස්ත්‍රිහු යැ,

5. හරියා යැ දශවස්තු යැ අවන්දිය හා ආත්‍රොශ යැ පෙහෙසුන් එළවීම යැ සෙනාසන යැ වර යැ නො දහැමි පාමොක් තැබීම් යැ,

6. දහැමි පාමොක් තැබීම් යැ යාග යැ අකැප වාස යැ පරම යැ දසවස් ඇති භික්ෂු යැ භික්ෂුණි යැ වුවධාපන යැ ගිගිගන යැ යන මේ දශකයෝ ද මැනැවින් පවසන ලදහ.

එකාදසකං

1. එකාදස පුග්ගලා අනුපසම්පන්නා න උපසම්පාදෙනබ්බා උපසම්පන්නා නාසෙතබ්බා, එකාදස පාදකා අකප්පියා, එකාදස පත්තා අකප්පියා, එකාදස විවරානි අකප්පියානි, එකාදස යාවනතියකා හික්ඛුනීනං, එකාදස අනුරාසිකා ධම්මා පුච්ඡිතබ්බා, එකාදස විවරුනි අබ්බාතබ්බානි, එකාදස විවරානි න විකප්පෙතබ්බානි, එකාදස අරුණුග්ගමනෙ නිසංගගිං ගොති, එකාදස ගණ්ඨිකා කප්පියා, එකාදස විරා¹ කප්පියා, එකාදස පඨවියො අකප්පියා. එකාදස පඨවියො කප්පියා, එකාදස නිසංගපටිපසංගද්ධියො, එකාදස පුග්ගලා අවජ්ඣා, එකාදස පරමානි, එකාදස වරානි යාචිංසු, එකාදස සීමාදෙසා, අකෙකායාසපරිභාසකො පුග්ගලෙ එකාදස ආදීනවා පාටිකඛ්ඛා.

2. මෙත්තාය චෙත්තො විමුක්ඛතියා ආසෙවිතාය භාවිතාය බහුලීකතාය යානීකතාය චක්ඛුකතාය අනුට්ඨිතාය පරිවිතාය සුසමාරද්ධාය එකාදසානිසංසා පාටිකඛ්ඛා: සුඛං සුපතී, සුඛං පටිබුජ්ඣති, න පාපකං සුපිනං පසංගී, මනුස්සානං පියො ගොති, අමනුස්සානං පියො ගොති, දෙවතා රතකන්තී, නාසංග අග්ගි වා විසං වා සත්ථං වා කමතී, තුවටං විතතං සමාධියතී, මුඛවණ්ණො විපසිද්ධතී, අසමමුලෙහා කාලං කරොති, උත්තරිං අප්පට්ටිජ්ඣන්තො බුහුමලොකුපගො ගොති. මෙත්තාය චෙත්තො විමුක්ඛතියා ආසෙවිතාය භාවිතාය බහුලීකතාය යානීකතාය චක්ඛුකතාය අනුට්ඨිතාය පරිවිතාය සුසමාරද්ධාය ඉමෙ එකාදසානිසංසා පාටිකඛ්ඛානි.

එකාදසකං නිට්ඨිතං.

තස්සුද්දනං :

1. නාසෙතබ්බා² පාදකා ච පත්තා ච විවරානි ච,
තතියා පුච්ඡිතබ්බා ච අබ්බාත විකප්පනා.
2. අරුණා ගණ්ඨිකා විරා¹ අකප්පියා ච කප්පියා,
නිසංගා වජ්ඣා චෙව පරමානි වරුනි ච;
සීමාදෙසා ච අකෙකායා මෙත්තායෙකාදසා කතාති.

එකුනගරිකං නිට්ඨිතං.

තස්සුද්දනං :

1. එකකා ච දුකා චෙව තිකා ච චතු පඤ්චකා,
ඡ සත්තට්ඨ නවකා ච දස එකාදසානි ච.
2. හිතාය සබ්බසත්තානං ඤාතධම්මෙන තාදිනා
එකුනගරිකා විමලා මහාවිරෙන දෙසිතාති.

1. විරා - මජ්ඣං, විරා - ස්වා.

2. නාසෙතබ්බො - සිමු 2.

එකාදශකය

1. අනුපසපත් වූ එකොළොස් පුද්ගලයෝ උපසපත් නොකටයුත්තාහ, උපසපත් වූවාහු (ලිඛිතායනායෙන්) නැයිය යුත්තාහ, අකැප පාදකා එකොළොසෙකැ, අකැප පාත්‍ර එකොළොසෙකැ, අකැප සිවුරු එකොළොසෙකැ, හික්ෂුණින් පිළිබඳ යාවනනියක එකොළොසෙකැ, විවාළ යුතු අත්තරායකරධර්ම එකොළොසෙකැ, ඉටිය යුතු සිවුරු එකොළොසෙකැ, විකපුන් නොකටයුතු සිවුරු එකොළොසෙකැ, එකොළොස්වන අරුණු නැගීමෙහි නිසගි වෙයි, කප්පිය ගණ්ඨිහු එකොළොසෙකැ, කැප වීඨ එකොළොසෙකැ. අකැප පොළෝ එකොළොසෙකැ, කැප පොළෝ එකොළොසෙකැ, නිස සන්තිදුට්ඨ එකොළොසෙකැ, නොවැන්දයුතු පුද්ගලයෝ එකොළොස් දෙනෙකැ, පරම එකොළොසෙකැ, වර එකොළොසක් ඉල්ලූහ. සීමාදෝෂ එකොළොසෙකැ, ආක්‍රොශ පරිභව කරණ පුද්ගලයා කෙරෙහි එකොළොස් ආදීනව කෙනෙක් කැමැති විය යුත්තාහ.

2. සෙවුනා ලද වඩනා ලද බහුල වශයෙන් කරණ ලද යානයක් මෙන් කරණ ලද පිහිටක් මෙන් කරණ ලද නැවැත නැවැතත් උපදවන ලද හැම ලෙසින් පුහුණු කරණ ලද මොනවට පටන් ගන්නා ලද මෙත්‍රිවෙනොවිමුක්තිය පිළිබඳ අනුසස් එකොළොසක් කැමැති විය යුතු යැ : සුවසේ නිදයි සුවසේ පුබ්බිදයි, නපුරු සිහින නොදකියි, මනුෂ්‍යයන්ට ප්‍රිය වෙයි, අමනුෂ්‍යයන්ට ප්‍රිය වෙයි, දෙවියෝ රකිති, ඔහුගේ සිරුරට ගිනි හෝ විෂ හෝ සැත් හෝ නොවැටී, සිත වහා එකඟ වෙයි, මුවපැහැය වෙසෙසින් පහන් වෙයි, නුමුළා වැ කලුරිය කෙරෙයි, මත්තෙහි රහන්වන්නට නොහැකි වූ යේ බඹලොව උපදියි, සෙවුනා ලද වඩනාලද බහුල වශයෙන් කරණ ලද යානයක් මෙන් කරණ ලද පිහිටක් මෙන් කරණ ලද නැවැත නැවැත උපදවන ලද හැම ලෙසින් පුහුණු කරණ ලද මොනවට පටන් ගන්නා ලද මෙත්‍රිවෙනොවිමුක්තිය පිළිබඳ මේ අනුසස් එකොළොස කැමැති විය යුතුයි.

එකාදශකය නිමි.

එහි නාමාවලිය :

1. නාසෙනබ්බ යැ පාදකා යැ පාත්‍ර යැ, විවර යැ යාවනනියක යැ පුට්ඨිතබ්බ යැ අධිට්ඨාන යැ විකප්පන යැ.

2. අරුණුග්ගමන යැ ගණ්ඨිකා යැ වීඨ යැ අකප්පිය කප්පිය පඨවි යැ නිස්සය ය අවන්දිය යැ පරම යැ වර යැ සීමාදොෂ යැ අක්කොසක යැ මෙන්තාවෙනොවිමුක්ති එකාදසානිසංස යැ යි (මොහු) නම් කරණ ලදහ.

එකුත්තරිකය නිමි.

එහි නාමාවලිය :

1. එකක යැ දුක යැ නික යැ වතුක්ක යැ පඤ්චක යැ ඡක්ක යැ සත්තක යැ අට්ඨක යැ නවක යැ දසක යැ එකාදසක යැයි,

2. අවබොධ කළ දහම ඇති තාදී ගුණයෙන් යුත් මහාවීර සර්වඥයන් වහන්සේ විසින් භූම සත්තට භික්‍ෂු පිණිස නිර්මල එකුත්තරිකය දෙසන ලදි.

උපොසථාදි පුවජා විස්සජ්ජනා

පුවජා

1. උපොසථකමමස්ස කො ආදි, කිං මජ්ඣේ, කිං පරියොසානං. පචාරණස්ස කමමස්ස කො ආදි, කිං මජ්ඣේ, කිං පරියොසානං. නජ්ජනීයකමමස්ස කො ආදි, කිං මජ්ඣේ, කිං පරියොසානං, නීයස්සකමමස්ස -පෙ- පබ්බාජනීයකමමස්ස -පෙ- පටිසාරණීයකමමස්ස -පෙ- උකෙඛපනීයකමමස්ස -පෙ- පරිවාසදනස්ස -පෙ- මූලාය පටිකස්සනාය -පෙ- මානතතදනස්ස -පෙ- අබ්භානස්ස -පෙ- උප-සම්පදකමමස්ස කො ආදි, කිං මජ්ඣේ, කිං පරියොසානං.

2. නජ්ජනීයකමමස්ස පටිපසස්සද්ධියා කො ආදි, කිං මජ්ඣේ, කිං පරියොසානං, නීයස්සකමමස්ස පටිපසස්සද්ධියා -පෙ- පබ්බාජනීයකමමස්ස පටිපසස්සද්ධියා -පෙ- පටිසාරණීයකමමස්ස පටිපසස්සද්ධියා -පෙ- උකෙඛපනීයකමමස්ස පටිපසස්සද්ධියා කො ආදි, කිං මජ්ඣේ, කිං පරියොසානං.

3. සතීවිනගස්ස කො ආදි, කිං මජ්ඣේ, කිං පරියොසානං. අමුලාභිනගස්ස -පෙ- නස්සපාපියාසිකාය -පෙ- තිණවත්ථාරකස්ස -පෙ- භික්ඛුනොවාදකසමමුතියා -පෙ- තීව්වරෙන අවිප්පවාසසමමුතියා -පෙ- සත්ථතසමමුතියා -පෙ- රූපියජබ්බකසමමුතියා -පෙ- සාරියගාභාපක සමමුතියා -පෙ- පතතගාභ.පකසමමුතියා -පෙ- දණ්ඩසමමුතියා -පෙ- සිකකාසමමුතියා -පෙ- දණ්ඩසිකකාසමමුතියා කො ආදි, කිං මජ්ඣේ, කිං පරියොසානං.

පුවජා නිවසිනා

විස්සජ්ජනා

1. උපොසථකමමස්ස කො ආදි, කිං මජ්ඣේ, කිං පරියොසානනනි : උපොසථකමමස්ස සාමග්ගි ආදි, කිරියා මජ්ඣේ, නිව්ඨානං පරියොසානං.

2. පචාරණකමමස්ස කො ආදි, කිං මජ්ඣේ, කිං පරියොසානනනි : පචාරණකමමස්ස සාමග්ගි ආදි, කිරියා මජ්ඣේ, නිව්ඨානං පරියොසානං.

3. නජ්ජනීයකමමස්ස කො ආදි, කිං මජ්ඣේ, කිං පරියොසානනනි : නජ්ජනීයකමමස්ස ච්ඡු ච පුග්ගලො ච ආදි, ඤාතී මජ්ඣේ, කමමවාචා පරියොසානං.

4. නීයස්සකමමස්ස -පෙ- පබ්බාජනීයකමමස්ස -පෙ- පටිසාරණීය-කමමස්ස -පෙ- උකෙඛපනීයකමමස්ස -පෙ- පරිවාසදනස්ස -පෙ- මූලාය පටිකස්සනාය -පෙ- මානතතදනස්ස -පෙ- අබ්භානස්ස -පෙ-.

උපොසථාදී පුවජා විසසජ්ජනය

පුවජා

1. උපොසථ කර්මයෙහි ආදිය කවරෙ යැ, මධ්‍යය කවරෙ යැ, අවසානය කවරෙ යැ, පවාරණ කර්මයෙහි ආදිය කවරෙ යැ, මධ්‍යය කවරෙ යැ, අවසානය කවරෙ යැ, තජ්ජනිය කර්මයෙහි ආදිය කවරෙ යැ, මධ්‍යය කවරෙ යැ, අවසානය කවරෙ යැ, නියස්ස කර්මයෙහි පබ්බාජනිය කර්මයෙහි පටිසාරණිය කර්මයෙහි උක්ඛෙපනිය කර්මයෙහි පරිවාසදනයෙහි මූලායපටිකස්සන කර්මයෙහි මානත්තදනයෙහි අබ්භාන කර්මයෙහි උපසම්පද කර්මයෙහි ආදිය කවරෙ යැ, මධ්‍යය කවරෙ යැ, අවසානය කවරෙ යැ යත් :

2. තජ්ජනිය කර්මයාගේ සන්තිදුමහි ආදිය කවරෙ යැ, මධ්‍යය කවරෙ යැ, අවසානය කවරෙ යැ, නියස්ස කර්මයාගේ සන්තිදුමහි පබ්බාජනිය කර්මයාගේ සන්තිදුමහි පටිසාරණිය කර්මයාගේ සන්තිදුමහි උක්ඛෙපනිය කර්මයාගේ සන්තිදුමහි ආදිය කවරෙ යැ, මධ්‍යය කවරෙ යැ, අවසානය කවරෙ යැ යත් :

3. සතිව්තයයෙහි ආදිය කවරෙ යැ, මධ්‍යය කවරෙ යැ, අවසානය කවරෙ යැ, අමුල්භවනයෙහි තස්සපාපියාසකායෙහි නිණවත්ථාරකයෙහි හික්ඛුනොවාදකසම්මුතියෙහි නිව්වරඅවිප්පවාය සම්මුතියෙහි සත්ථතසම්මුතියෙහි රුපියජ්ඣිකසම්මුතියෙහි සාරියගාභාපකසම්මුතියෙහි පත්තගාභාපකසම්මුතියෙහි දණ්ඩසම්මුතියෙහි සික්කාසම්මුතියෙහි දණ්ඩසික්කාසම්මුතියෙහි ආදිය කවරෙ යැ, මධ්‍යය කවරෙ යැ, අවසානය කවරෙ යැ යත් :

පුවජා නිමි.

විසසජ්ජනය

1. උපොසථ කර්මයෙහි ආදිය කවරෙ යැ, මධ්‍යය කවරෙ යැ, අවසානය කවරෙ යැ, යත් : සාමග්ගිය උපොසථ කර්මයෙහි ආදිය වෙයි, (පාමොක් දෙසීම) ක්‍රියාව මධ්‍යය වෙයි, (පාමොක්) නිමාව අවසානය වේ.

2. පවාරණ කර්මයෙහි ආදිය කවරෙ යැ, මධ්‍යය කවරෙ යැ, අවසානය කවරෙ යත් : සාමග්ගිය පවාරණ කර්මයෙහි ආදිය වෙයි, (පවාරණ ඤාත්ති පවාරණ කථා සංඛ්‍යාත) ක්‍රියාව මධ්‍යය වෙයි, (සඬස නවකයා ගේ " පස්සන්තො පටිකරිස්සාමි " යන වචන සංඛ්‍යාත) නිමාව අවසානය වේ.

3. තජ්ජනිය කර්මයෙහි ආදිය කවරෙ යැ, මධ්‍යය කවරෙ යැ, අවසානය කවරෙ යැ, යත් : වස්තු ව ද පුද්ගලයා ද තජ්ජනිය කර්මයෙහි ආදිය වෙයි, ඤාත්තිය මධ්‍යය වෙයි, කර්මවාක්‍යය අවසානය වේ.

4. නියස්ස කර්මයෙහි පබ්බාජනිය කර්මයෙහි පටිසාරණිය කර්මයෙහි උක්ඛෙපනිය කර්මයෙහි පරිවාසදනයෙහි මූලායපටිකස්සනයෙහි මානත්තදනයෙහි අබ්භාන කර්මයෙහි

5. උපසම්පදකම්මස්ස කො ආදි, කිං මජ්ඣේ, කිං පරියොසානනති : උපසම්පදකම්මස්ස පුග්ගලො ආදි, ඤාතති මජ්ඣේ, කම්මවාචා පරියොසානං.

6. තජ්ජනීයකම්මස්ස පටිපසස්සද්ධියා කො ආදි, කිං මජ්ඣේ, කිං පරියොසානනති : තජ්ජනීයකම්මස්ස පටිපසස්සද්ධියා සම්මාවතතනා ආදි, ඤාතති මජ්ඣේ, කම්මවාචා පරියොසානං.

7. නියස්සකම්මස්ස -පෙ- පබ්බාජනීයකම්මස්ස -පෙ- පටිතාරණීය-කම්මස්ස -පෙ- උකෙඛපනීයකම්මස්ස පටිපසස්සද්ධියා කො ආදි, කිං මජ්ඣේ, කිං පරියොසානනති : උකෙඛපනීයකම්මස්ස පටිපසස්සද්ධියා සම්මාවතතනා ආදි, ඤාතති මජ්ඣේ, කම්මවාචා පරියොසානං.

8. සතිවිනයස්ස කො ආදි, කිං මජ්ඣේ, කිං පරියොසානනති : සතිවිනයස්ස වජ්ඣ ව පුග්ගලො ව ආදි, ඤාතති මජ්ඣේ, කම්මවාචා පරියොසානං.

9. අමුලනවිනයස්ස -පෙ- තස්ස පාපියාසිකාය -පෙ- තිණවජ්ඣාර-කායා -පෙ- භික්ඛුනොවාදකසම්මුතියා -පෙ- තිච්චරෙන අවිප්පවාස-සම්මුතියා -පෙ- සන්තසම්මුතියා -පෙ- රූපියජබ්බකසම්මුතියා -පෙ- සාටියගාභාපකසම්මුතියා -පෙ- පතතගාභාපකසම්මුතියා -පෙ- දණ්ඩ-සම්මුතියා -පෙ- ස්කකාසම්මුතියා -පෙ- දණ්ඩසිකකාසම්මුතියා කො ආදි, කිං මජ්ඣේ, කිං පරියොසානනති : දණ්ඩසිකකාසම්මුතියා වජ්ඣ ව පුග්ගලො ව ආදි, ඤාතති මජ්ඣේ, කම්මවාචා පරියොසානං.

විසෂයජානා නිබ්බිතා

උපොසඨාදි පුච්ඡාවිසෂයජානා නිබ්බිතා.

5. උපසම්පද කර්මයෙහි ආදිය කවරෙ යැ, මධ්‍යය කවරෙ යැ, අවසානය කවරෙ යැ, යන් : පුද්ගලයා උපසම්පද කර්මයෙහි ආදිය වෙයි, ඤාත්තිය මධ්‍යය වෙයි, කර්මවාක්‍යය අවසානය වේ.

6. තප්පතිය කර්මයාගේ සන්තිදීමෙහි ආදිය කවරෙ යැ, මධ්‍යය කවරෙ යැ, අවසානය කවරෙ යැ යන් : මනා පැවැත්ම තප්පතිය කර්මයාගේ සන්තිදීමෙහි ආදිය වෙයි, ඤාත්තිය මධ්‍යය වෙයි, කර්ම වාක්‍යය අවසානය වේ.

7. නියස්ස කර්මයාගේ පබ්බාජනිය කර්මයාගේ පටිසාරණිය කර්මයාගේ උක්ඛෙපනිය කර්මයාගේ සන්තිදීමෙහි ආදිය කවරෙ යැ, මධ්‍යය කවරෙ යැ, අවසානය කවරෙ යැ යන් : මනා පැවැත්ම උක්ඛෙපනිය කර්මයාගේ සන්තිදීමෙහි ආදිය වෙයි, ඤාත්තිය මධ්‍යය වෙයි, කර්ම වාක්‍යය අවසානය වේ.

8. සතිවිනයෙහි ආදිය කවරෙ යැ, මධ්‍යය කවරෙ යැ, අවසානය කවරෙ යැ යන් : වස්තුව ද පුද්ගලයා ද සතිවිනයෙහි ආදිය වෙයි, ඤාත්තිය මධ්‍යය වෙයි, කර්ම වාක්‍යය අවසානය වේ.

9. අමුලභවිනයෙහි කස්සපාපියාසිකාවෙහි තිණවත්ථාරකයෙහි භික්ඛුනොවාදකසම්මුතියෙහි තිව්වරඅවිජ්ජවාසසම්මුතියෙහි සන්ථන සම්මුතියෙහි රූපියජඩ්ඛකසම්මුතියෙහි යාටියගාභාපකසම්මුතියෙහි පත්තගාභාපකසම්මුතියෙහි දණ්ඩසම්මුතියෙහි සික්කාසම්මුතියෙහි දණ්ඩසික්කාසම්මුතියෙහි ආදිය කවරෙ යැ, මධ්‍යය කවරෙ යැ, අවසානය කවරෙ යැ යන් : වස්තුව ද පුද්ගලයා ද දණ්ඩසික්කාසම්මුතියෙහි ආදිය වෙයි. ඤාත්තිය මධ්‍යය වෙයි, කර්මවාක්‍යය අවසානය වේ.

විස්සජ්ජනය නිමි.

උපපාසකාදිපුච්ඡාවිස්සජ්ජනා නිමි.

අන්වසප්පකරණං

1. දස අන්වසෙ පටිච්ච න්‍යායෙන සාවකානං සික්ඛාපදං පඤ්ඤාතනං : සඛ්ඤ්ඤාපුත්තං, සඛ්ඤ්ඤාපුත්තං, දුම්බිකුනං පුග්ගලානං නිග්ගහං, පෙසලානං භික්ඛුනං ඵාසුච්ඡාරය, දිට්ඨධම්මිකානං ආසවානං සංවරය, සම්පරිසිකානං ආසවානං පටිඝාතාය, අප්පසන්නානං පසාදය, පසන්නානං භියෙසාභාවාය, සද්ධම්මවසීතියා, විනයානුග්ගහං.

2. යං සඛ්ඤ්ඤාපුත්තං, නං සඛ්ඤ්ඤාපුත්තං. යං සඛ්ඤ්ඤාපුත්තං, නං දුම්බිකුනං පුග්ගලානං නිග්ගහං. යං දුම්බිකුනං පුග්ගලානං නිග්ගහං, නං පෙසලානං භික්ඛුනං ඵාසුච්ඡාරය. යං පෙසලානං භික්ඛුනං ඵාසුච්ඡාරය, නං දිට්ඨධම්මිකානං ආසවානං සංවරය. යං දිට්ඨධම්මිකානං ආසවානං සංවරය, නං සම්පරිසිකානං ආසවානං පටිඝාතාය. යං සම්පරිසිකානං ආසවානං පටිඝාතාය, නං අප්පසන්නානං පසාදය. යං අප්පසන්නානං පසාදය, නං පසන්නානං භියෙසාභාවාය. යං පසන්නානං භියෙසාභාවාය, නං සද්ධම්මවසීතියා. යං සද්ධම්මවසීතියා, නං විනයානුග්ගහං.

3. යං සඛ්ඤ්ඤාපුත්තං, නං සඛ්ඤ්ඤාපුත්තං. යං සඛ්ඤ්ඤාපුත්තං, නං දුම්බිකුනං පුග්ගලානං නිග්ගහං. යං සඛ්ඤ්ඤාපුත්තං, නං පෙසලානං භික්ඛුනං ඵාසුච්ඡාරය. යං සඛ්ඤ්ඤාපුත්තං, නං දිට්ඨධම්මිකානං ආසවානං සංවරය. යං සඛ්ඤ්ඤාපුත්තං, නං සම්පරිසිකානං ආසවානං පටිඝාතාය. යං සඛ්ඤ්ඤාපුත්තං, නං අප්පසන්නානං පසාදය. යං සඛ්ඤ්ඤාපුත්තං, නං පසන්නානං භියෙසාභාවාය. යං සඛ්ඤ්ඤාපුත්තං, නං සද්ධම්මවසීතියා. යං සඛ්ඤ්ඤාපුත්තං, නං විනයානුග්ගහං.

4. යං සඛ්ඤ්ඤාපුත්තං, නං දුම්බිකුනං පුග්ගලානං නිග්ගහං. යං සඛ්ඤ්ඤාපුත්තං, නං පෙසලානං භික්ඛුනං ඵාසුච්ඡාරය. යං සඛ්ඤ්ඤාපුත්තං, නං දිට්ඨධම්මිකානං ආසවානං සංවරය, යං සඛ්ඤ්ඤාපුත්තං, නං සම්පරිසිකානං ආසවානං පටිඝාතාය. යං සඛ්ඤ්ඤාපුත්තං, නං අප්පසන්නානං පසාදය. යං සඛ්ඤ්ඤාපුත්තං, නං පසන්නානං භියෙසාභාවාය. යං සඛ්ඤ්ඤාපුත්තං, නං සද්ධම්මවසීතියා. යං සඛ්ඤ්ඤාපුත්තං, නං විනයානුග්ගහං. යං සඛ්ඤ්ඤාපුත්තං, නං සඛ්ඤ්ඤාපුත්තං.

5. යං දුම්බිකුනං පුග්ගලානං නිග්ගහං -පෙ- යං පෙසලානං භික්ඛුනං ඵාසුච්ඡාරය-පෙ-යං දිට්ඨධම්මිකානං ආසවානං සංවරය-පෙ-යං සම්පරිසිකානං ආසවානං පටිඝාතාය -පෙ- යං අප්පසන්නානං පසාදය -පෙ- යං පසන්නානං භියෙසාභාවාය -පෙ- යං සද්ධම්මවසීතියා- පෙ-

අනුවර්තනීය

1. කරුණු දසයක් පිණිස තරාගතයන් වහන්සේ විසින් ශ්‍රාවකයාට ශික්ෂාපද පණවන ලදි : සඩ්ඨයාගේ මනාබව පිණිස යැ, සඩ්ඨයාගේ පහසු බව පිණිස යැ, දුසිල් පුහුලත් නිහැත්ම පිණිස යැ, ප්‍රියශීල කික්ෂුන්ගේ පහසු විහරණය පිණිස යැ, දිවුදමයෙහි විදිය යුතු දුක්ගැහැට වැළක්ම පිණිස යැ, පරලෙව්හි විදිය යුතු දුක්ගැහැට නැසීම පිණිස යැ, නො පහන්වුවන් හෝ පහදනා පිණිස යැ, පහන්වුවන් හෝ වැඩියක් පහදනා පිණිස යැ, තුන් සසුනේ පැවැත්ම පිණිස යැ, විනයට රුකුල් පිණිස යි.

2. යමක් සඬියයාගේ මනාබව පිණිය වේ ද, එය සඬියයාගේ පහසුව පිණිය වෙයි. යමක් සඬියයාගේ පහසුව පිණිය වේ ද, එය දුඬිල් පුහුලන්ගේ නිගැන්ම පිණිය වෙයි. යමක් දුඬිල් පුහුලන් නිගැන්ම පිණිය වේ ද, එය ප්‍රියශීල භික්ෂුන්ගේ පහසු විහරණය පිණිය වෙයි. යමක් ප්‍රියශීල භික්ෂුන්ගේ පහසු විහරණය පිණිය වේ ද, එය දිටු දෑමයෙහි වින්ද යුතු දුක් ගැහැට වැළක්ම පිණිය වෙයි. යමක් දිටු දෑමයෙහි වින්ද යුතු දුක් ගැහැට වැළක්ම පිණිය වේ ද, එය පරලෙච්චි වින්ද යුතු දුක් ගැහැට නැයිම පිණිය වෙයි. යමක් පරලෙච්චි වින්ද යුතු දුක් ගැහැට නැයිම පිණිය වේ ද, එය නො පහන්වුවන් පහදනා පිණිය වෙයි. යමක් නො පහන්වුවන් පහදනා පිණිය වේ ද, එය පහන්වුවන් වැඩියක් පහදනා පිණිය වෙයි. යමක් පහන්වුවන් වැඩියක් පහදනා පිණිය වේ ද, එය තුන් සසුන් පැවැත්ම පිණිය වෙයි. යමක් තුන් සසුන් පැවැත්ම පිණිය වේ ද, එය විනයට රුකුල් පිණිය වේ.

3. යමක් සඳිසයාගේ මනාබව වේ ද, එය සඳිසයාගේ පහසුව පිණිස වෙයි. යමක් සඳිසයාගේ මනාබව පිණිස වේ ද, එය දුශ්ලේඛ පුහුලන් නිගාන්ම පිණිස වෙයි. යමක් සඳිසයාගේ මනාබව පිණිස වේ ද, එය ප්‍රියශීල හික්සුන්ගේ පහසු විහරණය පිණිස වෙයි. යමක් සඳිසයාගේ මනාබව පිණිස වේ ද, එය දිටු දෑමයෙහි වින්ද යුතු දුක් ගැහැට වැළක්ම පිණිස වෙයි. යමක් සඳිසයාගේ මනාබව පිණිස වේ ද, එය පරලෝචිති වින්ද යුතු දුක් ගැහැට නැසීම පිණිස වෙයි. යමක් සඳිසයාගේ මනාබව පිණිස වේ ද, එය නො පහන්වුවන් පහදනා පිණිස වෙයි. යමක් සඳිසයාගේ මනාබව පිණිස වේ ද, එය පහන්වුවන් වැඩියක් පහදනා පිණිස වෙයි. යමක් සඳිසයාගේ මනා බව පිණිස වේ ද, එය තුන් සසුන් පැවැත්ම පිණිස වෙයි. යමක් සඳිසයාගේ මනාබව පිණිස වේ ද, එය විනයට රුකුල් පිණිස වේ.

4. යමක් සඩ්දියාගේ පහසුව පිණිස වේ ද, එය දුසිල් පුද්ගලන් නිගැන්ම පිණිස වෙයි. යමක් සඩ්දියාගේ පහසුව පිණිස වේ ද, එය ප්‍රියශීලී නිකුත්වීමේ පහසුව පිණිස වෙයි. යමක් සඩ්දියාගේ පහසුව පිණිස වේ ද, එය දිවු දැමියෙහි වින්ද යුතු දුක් ගැහැට වැළැක්ම පිණිස වෙයි. යමක් සඩ්දියාගේ පහසුව පිණිස වේ ද, එය පරලෙව්වි වින්ද යුතු දුක් ගැහැට නැසීම පිණිස වෙයි. යමක් සඩ්දියාගේ පහසුව පිණිස වේ ද, එය නො පහන්වූවන් පහදනා පිණිස වෙයි. යමක් සඩ්දියාගේ පහසුව පිණිස වේ ද, එය පහන් වූවන් වැඩියක් පහදනා පිණිස වෙයි. යමක් සඩ්දියාගේ පහසුව පිණිස වේ ද, එය තුන් සසුන් පැවැත්ම පිණිස වෙයි. යමක් සඩ්දියාගේ පහසුව වේ ද, එය විනයට රැකුල් පිණිස වෙයි. යමක් සඩ්දියාගේ පහසුව පිණිස වේ ද, එය සඩ්දියාගේ මනා බව පිණිස වේ.

5. යමක් දුබල් පුලුන් නිගැන්ම පිණිස වේ ද යමක් ප්‍රියශීල හික්මුන්ගේ පහසු විහරණය පිණිස වේ ද යමක් දිවු දැවෙයම් වින්ද යුතු දුක් ගැහැට වැළැක්ම පිණිස වේ ද යමක් පරලෙව්වි වින්ද යුතු දුක් ගැහැට නැසීම පිණිස වේ ද යමක් නො පහන්වුවන් පැහැදීම පිණිස වේ ද යමක් පහන්වුවන් වැඩියක් පහදනා පිණිස වේ ද යමක් තුන් සසන් පැවැත්ම පිණිස වේ ද

6. යං විනයානුග්‍රහණාය, නං සංකප්පං. යං විනයානුග්‍රහණාය, නං සංකප්පං. යං විනයානුග්‍රහණාය, නං දුමමඛකුනං පුග්ගලානං නිග්ගහණාය. යං විනයානුග්‍රහණාය, නං පෙසලානං හික්ඛුනං ඵාසුචිභාරාය. යං විනයානුග්‍රහණාය, නං දිට්ඨධම්මිකානං ආසවානං සංවරාය. යං විනයානුග්‍රහණාය, නං සම්පරාසිකානං ආසවානං පටිඝාතාය. යං විනයානුග්‍රහණාය, නං අප්පසන්නානං පසාදාය. යං විනයානුග්‍රහණාය, නං පසන්නානං භියෝසාභාවාය. යං විනයානුග්‍රහණාය නං සඤ්චම්මෙති-
තියාති.

අත්වසනං ධම්මසනං ඤා නිරුත්තරිකතානි ව,
චත්තාරි සද්දණ්ණතානි අත්වසෙ පකරණෙනි.

අත්වසපසකරණං නිබ්බිතං

මහාචාර්යො නිට්ඨිනො

තස්සද්දනං :

1. පරිමං අට්ඨ පුච්ඡාය පච්චෙදස්ස පුනට්ඨ ව,
හික්ඛුනං සොළස ඵතෙ හික්ඛුනිනමපි සොළස.
2. පෙය්‍යාල අනතරං හෙද ඵකුතතරිකමෙව ව,
පරිවරණත්ථිසිකා මහාවග්ගස්ස සංග්ගහනාති.

6. යමක් විනයට රුකුල් පිණිස වේ ද, එය සඩ්දසයාගේ මනාබව පිණිස වෙයි. යමක් විනයට රුකුල් පිණිස වේ ද, එය සඩ්දසයාගේ පහසුව පිණිස වෙයි. යමක් විනයට රුකුල් පිණිස වේ ද, එය දුසිල් පුහුලත් නිශ්ශත්ම පිණිස වෙයි. යමක් විනයට රුකුල් පිණිස වේ ද, එය ප්‍රියශීල භික්ෂූන්ගේ පහසු විහරණය පිණිස වෙයි. යමක් විනයට රුකුල් පිණිස වේ ද, එය දිට්‍ර දූලියෙහි වින්ද යුතු දුක්ගැහැට වැළක්ම පිණිස වෙයි. යමක් විනයට රුකුල් පිණිස වේ ද, එය පරලෙච්චි වින්ද යුතු දුක්ගැහැට නැසීම පිණිස වෙයි. යමක් විනයට රුකුල් පිණිස වේ ද, එය නො පහන්වූවන් පහදනා පිණිස වෙයි. යමක් විනයට රුකුල් පිණිස වේ ද, එය පහන් වූවන් වැඩියක් පහදනා පිණිස වෙයි. යමක් විනයට රුකුල් පිණිස වේ ද, එය තුන් සසුන් පැවැත්ම පිණිස වේ.

අර්ථවගප්‍රකරණයෙහි (සඩ්දසුට්ඨ යනාදි දශයෙහි දසවර බැගින්) අර්ථශතයෙක් ද, ධර්මශතයෙක් ද නිරුක්තීන්ගේ වශයෙන් ද්විශතයෙක් දැයි සතර දෙන ශතයෙක් වේ.

අත්පටස ප්‍රකරණය නිමි.

මහාවර්ගය නිමියේ යි.

එහි නාමාවලිය :

1. භික්ෂු විහඬගයෙහි පළමු වැ පූච්ඡාවාර අට යැ නැවත පච්චයවාර අට යැයි භික්ෂූන් පිළිබඳ සොළොස ද භික්ෂුණිවිහඬගයෙහි සොළොස දැයි මොහු වෙත්.

2. අන්තරපෙය්‍යාල යැ (සමථ) හෙද යැ එකුත්තරික නය යැ පවාරණ යැ අත්පටස යැයි මහාවර්ගයාගේ සභිග්‍රහය වේ.

ගාථාසංග්‍රහය

1. එකංගං විවරං කතා පග්ගහෙතො¹ අඤ්ඤාං,
ආසිංසමානරූපො ව² කිංසු තුං ඉධ මාගතො.
2. දව්සු විනාශෙසු පඤ්ඤානාං යෙ උද්දෙසං ආගච්ඡන්ති උපොසථෙසු,
කති තෙ සික්ඛාපදානි භොනති ඝාතිසු නගරෙසු පඤ්ඤානාං.
3. හද්දකො තෙ උම්මග්ගො³ යොනිසො පරිපුච්ඡි,
තස්ස තෙ අහමන්තිස්සං යථාපි කුසලො තථා.
4. දව්සු විනාශෙසු පඤ්ඤානාං යෙ උද්දෙසං ආගච්ඡන්ති උපොසථෙසු,
අභිසුඛස්සතානි තෙ භොනති සත්තසු නගරෙසු පඤ්ඤානාං.
5. කතමෙසු සත්තසු නගරෙසු පඤ්ඤානාං ඉඛස් මෙ තුං බ්‍යාකර⁴,
තං වචනපථං⁵ නිත්‍යමසුතා පටිපජ්ජම තිත්‍යං නො සිත්‍යාති.
6. වෙසාලියං රාජගහෙ සාවජ්ජියං ච ආලවියං,
කොසම්බියං ච සකෙකසු භග්ගෙසු චෙව පඤ්ඤානාං.
7. කති වෙසාලියං පඤ්ඤානාං කති රාජගහෙ කතා,
සාවජ්ජියං කති භොනති කති ආලවියං කතා.
8. කති කොසම්බියං පඤ්ඤානාං, කති සකෙකසු වුච්චන්ති,
කති භග්ගෙසු පඤ්ඤානාං තං මෙ අකතාති පුච්ඡන්තො.
9. දස වෙසාලියං පඤ්ඤානාං එකවිස රාජගහෙ කතා,
ඡ උභන තිති සතානි සබ්බෙ සාවජ්ජියං කතා.
10. ඡ ආලවියං පඤ්ඤානාං අට්ඨ කොසම්බියං කතා,
අට්ඨ සකෙකසු වුච්චන්ති තයො භග්ගෙසු පඤ්ඤානාං.
11. යෙ වෙසාලියං පඤ්ඤානාං තෙ සුඤ්ඤාති යථා කථං,⁶
මෙජ්ඣ විග්ගසුත්තරි අතිරෙකඤ්ඤා කාලකං.
12. භුතං පරම්පරභත්තං දන්තපොතෙන අවෙලකො,
තිකුඤ්ඤා ව අකෙකාසො දසෙතෙ වෙසාලියං කතා.

-
1. පග්ගහෙතො - මජ්ඣං.
 2. ආසිංසමාන රූපොව - මජ්ඣං.
 3. උම්මග්ගො - මජ්ඣං. ස්‍යා. සිඤ්ඤා.
 4. ඉඛස් මෙ තුං බ්‍යාකරණා - මජ්ඣං.
 5. තව වචනපථං - ස්‍යා.
 6. යථාකථං - සිඤ්ඤා. 2, මජ්ඣං.

ගාථාසංග්‍රහය

1. සිවුර එකස් කොට පෙර වැ ඇදිලි බැඳ ගෙන කිසිවක් පතන්නකු යේ තෙපි කුමට මෙහි අවු ද ?
2. (හික්පු-හික්පුණි) උභය චිත්තයෙහි පණවන ලද යම් සිකපදකෙනෙක් පෙහෙවස් දිනයන්හි උදෙසීමට එක් ද, ඒ සිකපදයෝ කෙනෙක-කෙනෙක් නගරයන්හි පණවන ලදහු වෙත් ද ?
3. තොපගේ උන්මාර්ගය (ප්‍රඥාව) අවිද්‍යාත්මකාරයෙන් ඉල්පි සිටි බැවින් පුන්දර යැ. නුවණින් විචාරහු, එහෙයින් මම තොපට දක්ෂයකු සෙයින් පවසන්නෙමි.
4. යම් සිකපද කෙනෙක් උභය චිත්තයෙහි පණවන ලද්දහු පෙහෙවස් දිනයන්හි උදෙසීමට පැමිණෙත් ද, ඔහු තුන් සිය පණසෙක් වෙති. නගර සතෙකු පණවන ලද්දහ.
5. කවර නගර සතෙකුදී පණවන ලදහු දැයි ඔබ මට විසඳා පවසනු මැනවි, ඒ වදන් මග අසා පිළිපදිමු. එය අපට හිත පිණිස වන්නේ යැ.
6. විසල් පුරයෙහි දී ද රජගහ නුවර දී ද සැවැත් නුවර දී ද අලවි පුරයෙහි දී ද කොසඹෑ නුවර දී ද ශාක්‍ය දනවුහි ද හගු දනවුහි ද පණවන ලදහ.
7. විසල් පුරයෙහි දී කෙනෙක් සිකපදයෝ පණවන ලදහු ද ? රජගහ නුවරදී කෙනෙක් පණවන ලදහු ද ? සැවැත් නුවරදී පණවන ලද ශික්ෂාවෝ කෙනෙක් වෙද්ද, අලවි පුරයෙහි දී කෙනෙක් පණවන ලදහු ද ?
8. කොසඹෑ නුවර දී කෙනෙක් පණවන ලදහු ද ? ශාක්‍ය දනවුහි කෙනෙකු යි කියනු ලැබෙත් ද ? හගු දනවුහි කෙනෙක් පණවන ලදහු ද ? මා විසින් විචාරණ ලද ඔබ එය මට වදළ මැනැව.
9. විසල් පුරයෙහි දී සිකපද දසයෙක් පණවන ලදි. රජගහ නුවරදී එක්විස්සෙක් පණවන ලදි. යයකින් අඩු තුන්සියක් හැම ශික්ෂාවෝ සැවැත් නුවර දී පණවන ලදහ.
10. අලවි පුරයෙහි දී සයෙක් පණවන ලදි. කොසඹෑ නුවර දී අටෙක් පණවන ලදි. ශාක්‍ය දනවුහි අටෙකු යි කියනු ලැබෙයි, හගු දනවුහි තුනෙක් පණවන ලදි.
11. විසල් පුරයෙහි දී යම් සිකපද කෙනෙක් පණවන ලදහුද, ඔවුන් මෙසේ අසව: මෙමුත්ත යැ මනුෂ්‍යවිග්‍රහ යැ උත්තරිමනුෂ්‍යධර්ම යැ අතිරෙකපාත්‍ර යැ ශුද්ධකාළක යැ.
12. භූතාරොවන යැ පරමපරභෝජන යැ දන්තපොත ය සමග් අවෙළක යැ හික්ෂුණින් කෙරෙහි ආත්‍රොශය දැයි යන මේ දස සිසය විසල්පුර දී පණවන ලදි.

13. යෙ රාජගහෙ පඤ්ඤානතා තෙ සුඤ්ඤාභි යථා කථං,¹
අදින්නාදනං රාජගහෙ ඥෙ අනුභංගනාපි ව.
14. ඥෙ පිච්ඡෙදා අනතරවාසකං රුපිං සුත්තං උජ්ඣාපනෙන ව
පාචිතපිණ්ණං ගණභොජනං විකාලෙ ව චරිතතං නභානං
උභවිසති.
15. චිවරං දක්ඛා වොසාසනානි එතෙ රාජගහෙ කතා,
ශිරග්ගචරියා තස්ථෙව ඡන්දදනෙන එකවිසති.
16. යෙ සාවඤ්ඤාං පඤ්ඤානතා තෙ සුඤ්ඤාභි යථා කථං,
පාරාජිකානි චත්තාරි සංඝාදිසෙසා භවන්ති සොලසා.
17. අනිගතා ව ඥෙ භොගානි නිසංගහිතා චතුර්තිසති,²
ඡ පඤ්ඤාසංඝසංඝෙව චුද්දානානි පට්ටවන්ති.
18. දසසෙව ව ගාරස්සා ඥෙ සත්තනි ව සෙබ්බා,
ඡ උභව නිඤ්ඤානි සංඝානි සංඝෙබ්බ සාවඤ්ඤාං කතා.
19. යෙ ආලම්භා පඤ්ඤානතා තෙ සුඤ්ඤාභි යථා කථං,
කුට්ඨි කොසිඨ සෙය්‍යා ව ඛනනෙ ගච්ඡ දෙවතෙ;
සප්පාණකඤ්ච සිඤ්චන්ති ඡ එතෙ ආලම්භා කතා.
20. යෙ කොසම්බිතං පඤ්ඤානතා තෙ සුඤ්ඤාභි යථා කථං,¹
මහාවිභාරො දෙවචස්සං අඤ්ඤං ආරං සුරාය ව,
අනාදරියං සංඝමච්ඡා පයො පානෙන අට්ඨමං.
21. යෙ ව සංකෙසු පඤ්ඤානතා තෙ සුඤ්ඤාභි යථා කථං,¹
එළකලොමානි පතොතා ව ඔවාදෙ වෙව හෙසජ්ජං.
22. සුචි ආරඤ්ඤාකො වෙව ඡ එතෙ³ කාපිලවත්ථවෙ,
උදකසුද්ධියා ඔවාදෙ භික්ඛුනිසු පට්ටවන්ති.
23. යෙ ව හගෙසු පඤ්ඤානතා තෙ සුඤ්ඤාභි යථා කථං,¹
සමාදුභිචා විසිබ්බන්ති සාමසෙන සංසිත්ථං.
24. පාරාජිකානි චත්තාරි සංඝාදිසෙසානි භවන්ති,
සත්ත නිසංගහිතා අට්ඨ ආනතිංසති ව චුද්දානා.
25. ඥෙ ගාරස්සා තයො සෙකකා⁴ ඡ පඤ්ඤාසංඝ සිකිංසදා,
ඡසු නගරෙසු පඤ්ඤානතා චුද්දානාදිවච්ඡානුතා.
26. ඡ උභව නිඤ්ඤානි සංඝානි සංඝෙබ්බ සාවඤ්ඤාං කතා,
කාරුණිකෙන චුද්දාන ගොතමෙන යසස්සිනා.

1. යතාතථං - සිමු. 2. මජ්ඣං.
2. චතුර්තිසති - සිමු, මජ්ඣං, සා.
3. අට්ඨමෙ - මජ්ඣං.
4. සිකිංසා - මජ්ඣං.

13. රජගහ නුවර දී යම් සිකපද කෙනෙක් පණවන ලදහු ද, ඔවුන් අසව, කෙසේ යැ යත් : රජගහ නුවර දී අදින්නාදන යැ අනුද්ධංසනා දෙක යැ.

14. සඨසහෙදකහෙදානුවත්තක දෙක යැ අන්තරවාසක යැ රුපියසංචොභාර යැ (සාමං) සුත්ත යැ උප්කාපනකය සමග (හික්බුණි) පරිපාවිත පිණ්ඩ යැ ගණගොජන යැ විකාලගොජන යැ ගාමවාරිත්ත යැ නහන යැ ඌනවිසතිවස්ස යැ.

15. වීචර දත්වා යැ වොසාසනක යැ එහි ම ගිරග්ග යැ වාරිකා යැ අපක්කමන යැ ඡන්දනය සමග එක් වීස්සක් වූ මේ සිකපදයෝ රජගහ නුවර දී පණවන ලදහ.

16. යම් සිකපද කෙනෙක් සැවැත් නුවර දී පණවන ලදහු ද, ඔවුන් අසව. කෙසේ යැ යත් : මෙහෙණන් පිළිබඳ වූ සිවු පරිච්ඡිද යොළොස් සහවෙසෙස්සු ද වෙති.

17. අතියත දෙක ද නියගි සුතිසෙක් ද වෙයි, එක් සිය සපණස් පවිතීහු ද කියනු ලැබේ.

18. දස ගාරයහ (පාට්ඨෙයනිය) සිබ ද, දෙ සැත්තෑ සෙබියා දැයි සැවැතෙහි දී පණවන ලද සියලු සිකපද සයෙකින් අඩු තුන්සියයෙකි.

19. යම් සිකපද කෙනෙක් අළුවපුර දී පණවන ලදහු ද, ඔවුන් අසව. කෙසේ යැ යත් : සඤ්ඤවිතකුටි යැ, කොසිය යැ සහසෙය්‍යා යැ, පඨව්ඛණන යැ, භුතගාම යැ, සප්පාණකසිඤ්චන යැයි තෙල ස සිබයෝ අළුව පුර දී පණවන ලදහ.

20. යම් සිකපද කෙනෙක් කොසඹෑ නුවර දී පණවන ලදහු ද, ඔවුන් අසව. කෙසේ යැ යත් : මහල්ලකවිහාර යැ, දෙව්වස්ස යැ, අඤ්ඤවාදක යැ, යාවද්වාරකොස යැ, සුරාපාන යැ, අනාදරිය යැ, සහධම්මික යැ, සුරුසුරුකාරකයෙන් අටවැනි වූ සිකපද යි.

21. යම් සිකපද කෙනෙක් ශාක්‍ය ජනපදයෙහි දී පණවන ලදහු ද, ඔවුන් අසව. කෙසේ යැ යත් : එළකලොම ධොවන යැ, ඌනපංචබන්ධන යැ, හික්බුතොවාද යැ, හෙසථ්ථ විඤ්ඤපන යැ.

22. සුවිසර යැ, ආරඤ්ඤක යැ, මෙහෙණන් කෙරෙහි වූ උදකගුද්ධකය සමග ඔවාද යැ යි යන තෙල අට සිබය කිඹුල්වත් නුවර දී පණවන ලදැයි කියනු ලැබේ.

23. යම් සිකපද කෙනෙක් හගුදනවුහි දී පණවන ලදහු ද, ඔවුන් අසව. කෙසේ යැ යත් : ජොතිසමාදහන යැ, සාමිසය සමග සසිත්ථකසිබ යැයි (යන තුන් සිබය හගුදනවුහි දී පනවන ලදී.)

24. පරිච්ඡිද සතරෙක් ද සහවෙසෙස් සතෙක් ද නියගි අටෙක් ද පවිතී දෙතිසෙක් ද.

25. ගාරය්හ දෙකෙක් ද සෙබිය තුණෙක් දැයි සපණස් සිකපද කෙනෙක් සුයඨිබන්ධු වූ බුදුන් විසින් නගර සයෙක දී පණවන ලදහ.

26. කාරුණික වූ යගස්ථි වූ ගෞතම ගොත්‍ර ඇති බුදුරජුන් විසින් සයකින් අඩු සෙසු සියලු තෙසිය සිකපදයෝ සැවැතෙහි දී පණවන ලදහු යි.

චතුර්විපනති

1. යං තං අප්පච්ඡිමහ අකිත්තසි නො,
තං තං බ්‍යාකතං අනඤ්ඤථා;
අඤ්ඤං තං පුච්ඡාමි තදිඛස මුඛි.
2. ගරුකලහුකඤ්ඤාපි සාවසෙසං නාවසෙසං.
දුට්ඨලලඤ්ඤා අදුට්ඨලලං යෙ ච යාවතතියකා.
3. සාධාරණාසාධාරණං විපතතියො¹ යෙහි සමපෙති සම්මනති,
සබ්බානිපෙතානි විශාකරොති හන්ද වාකාං සුණොම ගෙ.
4. එකතිංසා යෙ ගරුකා අට්ඨෙත්ථ අනවසෙසා,
යෙ ගරුකා ගෙ දුට්ඨලලා යෙ දුට්ඨලලා සා සීලවිපනති.
5. පාරාජිකං සබ්බාදිසෙසො සීලවිපනතීති වුච්චති,
දුලලච්චයං පාචිතතියං පාචිදෙසනීයං තථා.
6. දුක්කටං දුබ්බාසිතං යො වායං අකෙකාසති,
හස්සාතිප්පායො අයං සා අචාරවිපනති සම්මනා.
7. විපරිතදිට්ඨිං ගණනනති අසභාමෙමති පුරකතිනා,
අබ්බාචිකතිනති සමුඤ්ඤං දුප්පඤ්ඤා මොහපාරාතා
අයං සා දිට්ඨි විපතතිසම්මනා.

8. ආජීවහෙතු ආජීවකාරණා පාපිච්ඡා ඉච්ඡාපකතො අසන්තං
අභුතං උත්තරිමනුස්සබ්බං උලපති, ආජීවහෙතු ආජීවකාරණා
සඤ්ඤරිත්තං සමාපජ්ජති, ආජීවහෙතු ආජීවකාරණා 'යො ගෙ විහාරෙ
වසති සො හිකඤ්ඤා අරභා'ති හණති, ආජීවහෙතු ආජීවකාරණා හිකඤ්ඤා
පණීතභොජනාති අත්තනො අත්ථාය විඤ්ඤාපෙත්වා භුඤ්ඤති, ආජීවහෙතු
ආජීවකාරණා හිකඤ්ඤා සුපං වා ඔදනං වා අගිලානො අත්තනො අත්ථාය
විඤ්ඤාපෙත්වා භුඤ්ඤති. අයං සා ආජීවවිපනති සම්මනා.

9. එකාදස යාවතතියකා ගෙ සුණොති යථා කථං,
උක්ඛිත්තානුචත්තකා අට්ඨි යාවතතියකා;
අරිට්ඨො චණ්ඩකාළී ච ඉමෙ ගෙ යාවතතියකා.

1. විභතතියා - මුත්තං.

වතු විපත්තිහු

1. යම් ඒ (ශික්ෂාපද හෙදයක්) විවාලෙමු ද, ඒ හෙදය අපට වදල සේක. ඒ ඒ සිබ නො වෙනස් ව පවසන ලදී. ඔබගෙන් අනෙකක් පුළුවනි. එබැවින් එය වදල මැනවැ.

2. ගරුලහු ඇවැත් ද සාවයෙස අනවයෙස ඇවැත් ද තුළුල් නොතුළුල් ඇවැත් ද යාවතනියක ඇවැත් ද,

3. සාධාරණ අසාධාරණ ඇවැත් ද විපත්ති හෙදය ද ශමථ හෙදය ද මේ සියල්ල වදල මැනවි. දැන් ඔබගේ වචනය අසමු.

4. (මහණ මෙහෙණන් පිළිබඳ පැණ වූ) යම් ගරු ඇවැත් එක්තියෙක් වෙ ද ඔවුනතුරෙහි අවදෙනෙක් සාවයෙස වෙති, යම් ඇවැත් කෙනෙක් ගරුක වෙන් ද ඔහු දුටුපුල්ල නම් වෙති, යම් ඇවැත් කෙනෙක් දුටුපුල්ල වෙන් ද ඒ සිලවිපත්ති නමු.

5. පරිච්ඡි සහවෙසෙස්සිලවිපත්ති යයි කියනු ලැබේ. පුලුඬි යැ පවිති යැ එසේම පිළිදෙස්ති යැ.

6. දුකුළා යැ කෙළි සිතා අදහස් ඇති වැ යම් මේ පුද්ගලයෙක් ගටා බෙණේ ද මේ දුකුසිය දැයි යන මේ ඇවැත් ආචාරවිපත්ති යි සම්මත යි.

7. අසද්ධර්මයන් විසින් පෙරටු කරණ ලද නුවණ නැත්තා වූ මොහයෙන් වැසි සිටියෝ මියදිටුව ගණින් ද, බුදුරජුන්ට නැතිදොස් පහළ කෙරෙත් ද, මේ දිට්ඨිවිපත්ති යි සම්මත යි.

8. ආච්ච හෙතෙයෙන් ආච්ච කාරණයෙන් ලාමක අදහස් ඇත්තේ ලාමක අදහසින් මඩනා ලද්දේ තමා කෙරෙහි නැති තමා කෙරෙහි නොවූ උතුරුමිනිස්ධම් පවසා ද, ආච්ච හෙතෙයෙන් ආච්ච කාරණයෙන් සඤ්චරිත්තයට පැමිණේ ද, ආච්ච හෙතෙයෙන් ආච්ච කාරණයෙන් "නොපගේ වෙහෙර යමෙක් වෙසේ ද ඒ මහණ රහත්" යි කියා ද, ආච්ච හෙතෙයෙන් ආච්චකාරණයෙන් මහණ තමා පිණිස පිණිබොජුන් විනවා ගෙන වළඳා ද, ආච්ච හෙතෙයෙන් ආච්ච කාරණයෙන් මහණෙක් සුප හෝ ඔදන හෝ නොගිලන් වැ තමා පිණිස විනවා ගෙන වළඳා ද, මේ ආච්චවිපත්ති යි සම්මත යි.

9. යාවතනියක සිබ එකොළොසෙකැ, ඒ කිසේ යැයි අසව : උක්ඛිත්තානුවත්ත යැ, යාවතනියක අට යැ, අර්ට්ඨ යැ, වණ්ඛකාළියැ යන මොහු යාවතනියක සිබයෝ යි.

ජේදනකාදී

1. කති ජේදනකාදී කති හේදනකාදී,
කති උද්දාලනකාදී කති අනඤ්ඤපාචිතතියාදී.
2. කති භික්ඛුසම්මතියො කති සාමිපියො කති පරමානි,
කති ජානනාති පඤ්ඤානා බුද්ධොනාදිවච්චිකුතා.
3. ජ ජේදනකාදී එකං හේදනකං,
එකං උද්දාලනකං චතතාරි අනඤ්ඤපාචිතතියාදී.
4. චතසො භික්ඛුසම්මතියො සතත සාමිපියො වුද්දස පරමානි,
සොලස¹ ජානනාති පඤ්ඤානා බුද්ධොනාදිවච්චිකුතා.

අසාධාරණකාදී

1. විසං දො සතාති භික්ඛුනං සිකඛාපදානි,
උද්දෙසං ආගච්ඡන්ති උපොසථෙසු.
2. නිඤ්ඤ සතාති චතතාරි භික්ඛුනිනං සිකඛාපදානි,
උද්දෙසං ආගච්ඡන්ති උපොසථෙසු.
3. ජ චතතාරිසා භික්ඛුනං භික්ඛුනිති අසාධාරණා,
සතං තිංසා ච භික්ඛුනිනං භික්ඛුති අසාධාරණා.
4. සතං සතතති ජලෙච උභින්නං අසාධාරණා,
සතං සතතති චතතාරි උභින්නං සමසිකකතා.
5. විසං දො සතාති භික්ඛුනං සිකඛාපදානි,
උද්දෙසං ආගච්ඡන්ති උපොසථෙසු තෙ සුඤ්ඤාති යථා කථං.
6. පාරජිකාති චතතාරි සංඝාදිසෙසාති භවන්ති තෙරස,
අතිගතා දො භොනති නිසංගතියාති තිංසෙච ;
දො නවුති ච බුද්ධා චතතාරෙ පාටිදෙසනියා,
පඤ්ච සතතති සෙසියා.
7. විසං දො සතාති විමෙ² භොනති භික්ඛුනං,
සිකඛාපදානි උද්දෙසං ආගච්ඡන්ති උපොසථෙසු.
8. නිඤ්ඤ සතාති චතතාරි භික්ඛුනිනං සිකඛාපදානි,
උද්දෙසං ආගච්ඡන්ති උපොසථෙසු තෙ සුඤ්ඤාති යථා කථං.
9. පාරජිකාති අට්ඨ සංඝාදිසෙසාති භවන්ති සතතරස,
නිසංගතියාති තිංසෙච සතං සට්ඨ ජලෙච බුද්ධාති පට්ඨචන්ති.

1. සොදස - මජ්ඣං.
2. දොසතාතිපිමෙ - සිමු.

පේදනකාදිහු

1. සුයංඛන්ධු වූ බුදුරජුන් විසින් පණවන ලද පේදනක සිං කෙනෙක් ද, හෙදනක සිං කෙනෙක් ද, උද්දලනක සිං කෙනෙක් ද, අනඤ්ඤපච්චිසිං කෙනෙක් ද,
2. භික්ෂු සම්මුතිසිං කෙනෙක් ද, සාමිච්චිසිං කෙනෙක් ද, පරමසිං කෙනෙක් ද, ජානන්තිසිං කෙනෙක් ද යත් :
3. සුයංඛන්ධු වූ බුදුරජුන් විසින් පණවනලද පේදනකසිං සදෙනෙකු, එක් හෙදනක සිංසෙකු, එක් උද්දලනක සිංසෙකු, අනඤ්ඤපච්චිසිං සතරෙකු.
4. භික්ෂුසම්මුතිසිං සතරෙකු, සාමිච්චිසිං සතෙකු, පරමසිං තුදුසෙකු, ජානන්තිසිං සොළසෙකි.

අසාධාරණකාදිහු

1. මහණුන් පිළිබඳ දෙසිය විස්සෙක් සිකපදයෝ පෙහෙවස්හි උදෙසීමට පැමිණෙති.
2. මෙහෙණන් පිළිබඳ තුන්සිය සතරෙක් සිකපදයෝ පෙහෙවස්හි උදෙසීමට පැමිණෙත්.
3. මහණුන් පිළිබඳ සසාලිය් සිකපද කෙනෙක් මෙහෙණන් හා අසාධාරණ වෙති. මෙහෙණන් පිළිබඳ එක්සියවස් සිකපද කෙනෙක් මහණුන් හා අසාධාරණ වෙත්.
4. එක්සිය සසෑත්තු සිකපද කෙනෙක් දෙපසට අසාධාරණ වෙති. එක්සිය සූසෑත්තු සිකපද කෙනෙක් දෙපසට සම සිබයෝ වෙත්.
5. මහණුන් පිළිබඳ දෙසිය විස්සෙක් සිකපදයෝ පෙහෙවස්හි උදෙසීමට පැමිණෙත්. ඔවුන් අසව, කියේ යැ යත් :
6. සිවු පරිච්ඡිද්ද නෙළෙස් සහවෙසෙස් ද දෙ අතියන ද තිස් නියහි ද, දෙ අනු පච්චි ද, සිවු පිළිදෙස්නිහු ද පන්සෑත්තු සිං කරණිහු ද වෙත්.
7. මහණුන් පිළිබඳ මෙ දෙසිය විස්සක් වූ සිකපදයෝ පෙහෙවස්හි උදෙසීමට පැමිණෙත්.
8. මෙහෙණන් පිළිබඳ තුන්සිය සතරෙක් සිකපදයෝ පෙහෙවස්හි උදෙසීමට පැමිණෙත්. ඔවුන් අසව, කියේ යැ යත් :
9. අට පරිච්ඡිද්ද සතළොස් සහවෙසෙස්හු ද වෙති. නියහි තියෙක් මැ යි. පච්චිහු එක්සිය සසෑවෙකැයි කියනු ලැබෙත්.

10. අට්ඨ පාරිදෙසනීයා පඤ්ච සත්තති සෙබ්බා,
නිඤ්ඤ සත්තානි චත්තාරිමෙ භොනති භික්ඛුනීනං;
සික්ඛාපදානි උද්දෙසං ආගච්ඡන්ති උපොසථෙසු.
11. ඡ චත්තාලීස භික්ඛුනං භික්ඛුනීති අසාධාරණා,
තෙ සුඤ්ඤාති යථා කථං.
12. ඡ සඤ්ඤාදිසෙසා ද්විති අනිග්ගෙති¹ අට්ඨ,
නිසංගහියානි ආදස තෙ තෙති භොනති විසති.
13. ආවිසති බුද්ධකා චත්තාරෙ පාරිදෙසනීයා,
ඡ චත්තාලීසාපිමෙ භොනති භික්ඛුනං භික්ඛුනීති අසාධාරණා.
14. සතං තිංසා ච භික්ඛුනීනං භික්ඛුති අසාධාරණා,
තෙ සුඤ්ඤාති යථා කථං.²
15. පාරුජිකානි චත්තාරි සඤ්ඤාදිසෙසා දස නිසංගරො,
නිසංගහියා ආදස ඡන්තවුති ච බුද්ධකා අට්ඨ පාරිදෙසනීයා;
සතං තිංසාපිමෙ භොනති භික්ඛුනීනං භික්ඛුති අසාධාරණා.
16. සතං සත්තති ඡචෙච උභින්නං අසාධාරණා,
තෙ සුඤ්ඤාති යථා කථං.²
17. පාරුජිකානි චත්තාරි සඤ්ඤාදිසෙසානි භවන්ති සොලස,
අනිග්ගානි ච දො භොනති නිසංගහියානි චතුර්විසති.
18. සතං අට්ඨාරස චෙච බුද්ධකානි පට්ටචන්ති ආදස පාරිදෙසනීයා
සතං සත්තති ඡ චෙචපිමෙ භොනති උභින්නං අසාධාරණා.
19. සතං සත්තති චත්තාරි උභින්නං සමසික්ඛනා,
තෙ සුඤ්ඤාති යථා කථං.
20. පාරුජිකානි චත්තාරි සඤ්ඤාදිසෙසානි භවන්ති සත්ත,
නිසංගහියානි අට්ඨාරස සමසත්තති බුද්ධකා පඤ්ච සත්තති සෙබ්බා;
සතං සත්තති චත්තාරිපිමෙ භොනති උභින්නං සමසික්ඛනා.
21. අට්ඨෙච පාරුජිකා සෙ දුරසදා නාලවච්ඡුසමුපමා,
පඤ්ඤාපලාසො පුට්ඨිලා සිසච්ඡන්තොච සො නරො.
නාලොච මහාකා ජින්නො අවිරුලුති භවන්ති තෙ,
22. තෙවිසති සඤ්ඤාදිසෙසා දො අනිග්ගා දො චත්තාලීස නිසංගහියා
අට්ඨාසීති සතං පාවිතරියා ආදස පාරිදෙසනීයා,
23. පඤ්ච සත්තති සෙබ්බා තිති සමථෙති සමමනති.
සමමුඛා ච පටිඤ්ඤාස නිඤ්ඤාචාරකො ච.
24. දො උපොසථා දො පචාරණා චත්තාරි කම්මානි ජින්නෙ දෙසිතා,
පඤ්ඤාච උද්දෙසා චත්තාරෙ භවන්ති අනඤ්ඤාථා,
ආපතතික්ඛන්ති ච භවන්ති සත්ත.
25. අධිකාරණානි චත්තාරි සත්තති සමථෙති සමමනති,
ද්විති චතුති තිති කිච්චං එකොන සමමති.

1. දො අනිග්ගෙති—මජ්ඣං.

2. යථා කථං—සිමු 2, මජ්ඣං.

10. අට පිළිදෙස්නිහු ද පන්සැත්තෑ සිබකරණිහු දැයි මෙහෙණන් පිළිබඳ මේ තුන්සිය සතරක් වූ සිකපදයෝ වෙති. ඔහු පෙහෙවස්නි උදෙසීමට පැමිණෙත්.

11. මහණුන් පිළිබඳ සසාලිස් සිකපද කෙනෙක් මෙහෙණන් හා අසාධාරණ වෙති. ඔවුන් අසව, කිසේ යැ යත් :

12. සහවෙසෙස් සඳෙන දෙ අතියතය සමග අටෙකි. නිසති දොළොස යැ, ඔහු යථෝක්තයන් හා විස්සක් වෙති.

13. පව්ති දෙවිස්සෙකි. පිළිදෙස්නි සතරෙකි. මහණුන් පිළිබඳ මේ සසාලිස් සිබයෝ මෙහෙණන් හා අසාධාරණ වෙත්.

14. මෙහෙණන් පිළිබඳ එක්සියනිසක් සිකපදයෝ මහණුන් හා අසාධාරණ වෙති. ඔවුන් අසව කිසේ යැ යත් :

15. සතර පරිච්ඡි ද සධ්‍යයා කෙරෙන් බැහැර කටයුතු නිස්සාරණිය නම් වූ දස සහවෙසෙස් ද දොළොස් නිසතිහු ද සයානුසුද්ධ පව්ති ද අට පිළිදෙස්නිහු දැයි මෙහෙණන් පිළිබඳ මහණුන් හා අසාධාරණ වූ මොහු එක්සියනිස් සිබයෝ වෙත්.

16. මහණ මෙහෙණ දෙපසට අසාධාරණ වූ සිබ එක්සිය සසැත්තෑවෙක් මැයි ඔවුන් අසව, කිසේ යැ යත් :

17. පරිච්ඡි සතරෙක් ද සහවෙසෙස් සොළසෙක් ද වෙයි. දෙ අතියත ද සුවිසි නිසති ද වෙයි.

18. එක්සිය අටළොස් පව්තිහු ද දොළොස් පිළිදෙස්නිහු ද කියනු ලැබෙත්.

(මහණ-මෙහෙණ) දෙපසට අසාධාරණ වූ මේ එක්සිය සසැත්තෑ ශික්ෂාවෝ වෙති.

19. මහණ-මෙහෙණ උභය සාධාරණ ශික්ෂාවෝ එක්සියසිවුසැත්තෑ කෙනෙකි. ඔවුන් මෙසේ අසව : කිසේ යැ යත් :

20. සතර පරිච්ඡි ද සත් සහවෙසෙස් ද අටළොස් නිසතිපව්ති ද සම සැත්තෑ සුද්ධ පව්ති ද පන්සැත්තෑ සිබකරණිහු ද යන මේ එක්සිය සිවු සැත්තෑ ශික්ෂාවෝ. මහණ මෙහෙණ දෙපසට සම වෙත්.

21. (සප්‍රතිභය හෙයින්) දුරාසද වූ (මූලෝචින්න) තාලවාස්තුවක් වැනි වූ පාරාජිකාපත්තිහු අට දෙනෙක් මැ වෙති. පරිච්ඡි අවන් පුදුල් තෙම පඬුවන්පතක් සේ බිඳුණු ගලක් සේ හිස්සුන් එකක්හු සේ මුදුන් සුන් තලක් සේ වටාලා පියව්බවට නො එයි. එසෙයින් මැ ඒ පාරාජිකාපත්තිහු වටාලා ප්‍රකෘති භාවයට නො එත්.

22. 23. හෙවිසි සහවෙසෙස් ද අතියත දෙක ද දෙසාලිස් නිසති ද. එක්සිය අසූඅටක් පව්ති ද දොළොස් පිළිදෙස්නිහු ද, පන්සැත්තෑ සිබකරණිහු ද යන මොහු සම්මුඛාවනයෙන් ද පටිඤ්ඤාකරණයෙන් ද නිණැන්ථාරකයෙන් දැයි තුන් ශමථයෙන් සන්තිදෙත්.

24. ජිනරාජයන් වහන්සේ විසින් දෙසන ලද (හික්ෂු-හික්ෂුණි) උපොසථ දෙක ද පවුරුණු දෙක ද (අධර්මවර්ගාදී) කර්ම සතර ද පාමොක් උදෙසීම පස ද (හික්ෂුණින්ගේ වශයෙන්) සතර ද ඇවත් කළ සතදැයි මොහු අන් පරිද්දකින් නො වෙත්.

25. සතර අධිකරණයෝ සප්ත ශමථයෙන් සන්තිදෙත්. දෙශමථයෙන් ද සිවු ශමථයෙන් ද තුන් ශමථයෙන් ද සන්තිදෙත්. කිව්වාධිකරණය එක් ශමථයකින් සන්තිදෙයි.

පාරාජිකාදි ආපනනි

1. පාරාජිකනනි යං වුතනං තං සුඤ්ඤානි යථා කථං,
වුතො පරඥො භවෙය්‍යං ච සඤ්ඤානි නිරංකතො¹
සංවාසෙපි තභිං නත්ථි තෙනෙනං ඉති වුච්චති.
2. සංඝාදිසෙසොනි යං වුතනං තං සුඤ්ඤානි යථා කථං²,
සංඝාදි දෙති පරිවාරං මූලාය පටිකස්සති;
මානනං දෙති අබ්භතී තෙනෙනං ඉති වුච්චති.
3. අනියතොනි යං වුතනං තං සුඤ්ඤානි යථා කථං²,
අනියතො න නියතො අනෙකංසිතනං පදං;
තිණ්ණමඤ්ඤානරං ධානං අනියතොනි පටුච්චති.
4. ථූලච්චයනනි යං වුතනං තං සුඤ්ඤානි යථා කථං,
එකස්ස මූලෙ යො දෙසෙති යො ච තං පතිගණනති;
අච්චයො තෙන සමො නත්ථි තෙනෙනං ඉති වුච්චති.
5. නිස්සංගනි යං වුතනං තං සුඤ්ඤානි යථා කථං²,
සංඝමජ්ඣෙ ගණමජ්ඣෙ එකකස්සෙව එකතො;
නිස්සංගොන දෙසෙති තෙනෙනං ඉති වුච්චති.
6. පාචිතනි යං වුතනං තං සුඤ්ඤානි යථා කථං³,
පාතෙති කුසලං ධම්මං අරියමග්ගපරිජිකති;
විතතසමෙය්‍යනවය්‍යං තෙනෙනං ඉති වුච්චති.
7. පාචිදෙසනි යං වුතනං තං සුඤ්ඤානි යථා කථං,
භික්ඛු අඤ්ඤානකො සතො නිව්ඡා ලභ්‍යං භොජනං.
සාමං ගහෙය්‍යො භුඤ්ඤාය ගාරස්සනනි පටුච්චති.
8. නිමනනාසු භුඤ්ඤානං³ ඡන්ද්‍රය වොසාසති තත්ථ භික්ඛුනි,⁴
අනිවාරොනො තභිං භුඤ්ඤා ගාරස්සනනි පටුච්චති.
9. සඤ්ඤානං කුලං ගතො අප්පභොගං අනාලිසං,⁵
අභිලානො තභිං භුඤ්ඤා ගාරස්සනනි පටුච්චති.
10. යො වෙ අරඤ්ඤා විහරතො සාසංඝො සහයානකො,
අවිදිතං තභිං භුඤ්ඤා ගාරස්සනනි පටුච්චති.
11. භික්ඛුනි අඤ්ඤානිකා සතො යං පරෙසං මමාසිතං,
සප්පි තෙලං මධු ඵාණ්ණං මච්ඡමංසං අරොපි ඛිරං;
දඤ්ඤා යං විඤ්ඤාපෙය්‍ය භික්ඛුනි ගාරස්සනනි

සුගතස්ස සාසනෙ.

-
1. නිරංකතො - සිමු 2.
 2. යථාකථං - සිමු 2, මජ්ඣ.
 3. භුඤ්ඤානං - මජ්ඣ.
 4. භික්ඛුනි - මජ්ඣ.
 5. අනාලිසං - මජ්ඣ.

පාරාජිකාදි ආපනති

1. පාරාජික යැයි යමක් කියන ලද ද, එය අසව. කිසේ යැ යත් : ශාසනයෙන් ව්‍යුත් වී ද පැරැදුනේ ද, ගිලිහුණේ ද, දුරුකරණ ලද්දේ ද, ඔහු කෙරෙහි (උපෝසථ පවාරණාදී විධින්) සමග විසීමෙන් ද නැති. එහෙයින් මෙය පරිච්ඡි යැයි කියනු ලැබේ.

2. සඨිසාදියෙස යැයි යමක් කියන ලද ද, එය අසව. කිසේ යැ යත් : සඨිසයා ම පිරිවෙස් දෙයි. මූලාසපටිකස්සන කර්මය කෙරෙයි. මානන දෙයි. අභිභාන කර්මය කෙරේ. (සඨිසයා මූල මැද අග යන තුන් තැන ම කැමති විය යුතු ය යන) ඒ අර්ථයෙන් තෙල ඇවැත් සඨිසාදියෙස යැයි කියනු ලැබේ.

3. අනියන යැයි යමක් කියන ලද ද, එය අසව. කිසේ යැ යත් : නියන නැත්තේ අනියන නම්. නියම නොකරණ ලද සිකපද යයි. (පරිච්ඡි-සභවෙසෙස්-පච්චි යන) තුන් ඇවිත් එක්තරා ඇවැත්කට පැමිණේ ද, (එහෙයින්) අනියන යැයි කියනු ලැබේ.

4. පුල්ලව්ව යැයි යමක් කියන ලද ද, එය අසව. කිසේ යැ යත් : යමෙක් එකක්හුගේ සම්පයෙහි ඇවැත් දෙසයි ද, යමෙකුත් එය පිළිගනී ද එය හා සම වූ (අත් දෙසනාගාමිනී) ඇවැත්කේ නැත් ද, එහෙයින් තෙල පුල්ලව්ව යැයි කියනු ලැබේ.

5. නිස්සන්ගිය යැයි යමක් කියන ලද ද, එය අසව. කිසේ යැ යත් : සභමැද හෝ ගණමැද හෝ එකක්හු වෙතැ හෝ එක් වැ නිසද ඇවැත් දෙසා ද, එබැවින් තෙල නිස්සන්ගිය යැයි කියනු ලැබේ.

6. පාවිත්තිය යැයි යමක් කියන ලද ද, එය අසව. කිසේ යැ යත් : කුසලචිත්තය හෙළා ද ආයාමාර්ගය වරදවා ද සිත මුළාකිරීමට කරුණු වේ ද, එබැවින් තෙල පාවිත්තිය යැයි කියනු ලැබේ.

7. පාටිදෙසනිය යැයි යමක් කියන ලද ද, එය අසව. කිසේ යැ යත් : හික්ෂු තෙම නොනැ වූයේ දුකයේ ලද නැතැත්තියගේ බොහුතක් තෙමේ ගෙණ වළඳනේ ද ඒ ගර්භා කටයුතු යැයි කියනු ලැබේ.

8. නිමන්ත්රණයන්හි වළඳන්නහු එහි දී මෙහෙණක් නොමෝ රුවියෙන් ("ඉධ ඔදනා දෙප " යනාදීන්) විධාන කෙරේ නම් එහි දී ("අපසක්ක තාව හගිනි " යනාදීන්) නො වළඳා වළඳන්නේ වේ ද ඒ ගර්භා කටයුතු යැයි කියනු ලැබේ.

9. ස්වල්ප සම්පත් ඇති නැළියකට වඩා වී නැති දිළිඳු වූ සැදහැසින් ඇති සෙබ කුලයකට ගොස් නො ගිලන් වැ එහි වළඳා නම් ගර්භා කටයුතු යැයි කියනු ලැබේ.

10. යම් මහණෙක් සැකසහිත වූ බියසහිත වූ වනයෙහි ඉදින් වසන්නේ එහි දී පෙර නො දන්වන ලද භොජනය අනුභව කෙරේ නම් ගර්භා කටයුතු යැයි කියනු ලැබේ.

11. මෙහෙණක් නොමෝ නොනැ වූවා අනුත් විසින් මමත්වය කරණලද ගිතෙල් තෙල් මී පැණි දියමස් ගොඩමස් කිරි දිහි නොමෝ විනවා පරිභොග කෙරේ නම් බුදුසසුන්හි ගැරහියයුතු බවට පැමිණියා වෙයි.

12. දුක්ඛටනති යං වුත්තං තං සුඤ්ඤාති යථා කථං,
අපරඤ්ඤාං විරඤ්ඤාං ඛලිතං යඤ්ඤාං දුක්ඛටං.
13. යං මනුස්සො කරෙ පාපං ආච්චා යදි චා රහො,
දුක්ඛටනති පච්චෙදෙනති තෙනෙනං ඉති වුච්චති.
14. දුක්ඛාසිත්තනති යං වුත්තං තං සුඤ්ඤාති යථා කථං,
දුක්ඛාසිත්තං දුරාභට්ඨං සංකිලිට්ඨාං යං පදං;
යඤ්ඤාං විඤ්ඤාං ගරහනති තෙනෙනං ඉති වුච්චති.
15. සෙඛියනති යං වුත්තං තං සුඤ්ඤාති යථා කථං,
සෙඛියං සික්ඛමානස්ස උජ්ජේග්ගානුසාරිනො.
16. ආදිපෙතං චරණඤ්ඤාං මුඛං සංයමසංචරො,
සික්ඛා ඵතාදිසි නජි තෙනෙනං ඉති වුච්චති.
17. ඡන්තමතිවිස්සති විවිටං නාතිවිස්සති,
තස්මා ඡන්තං විවරෙථ ඵචිං තං නාතිවිස්සති.
18. ගති ඡිගානං පචිතං ආකාසො පකඛිතං ගති,
විහවො ගති ධම්මානං නිබ්බාණං අරහතො ගති.

ගාථාසංග්‍රහය නිමිතං.

තස්සද්දානං :

1. සත්ත නගරෙසු පඤ්ඤානං විපතති චතුරොපි ච,
භික්ඛුනං භික්ඛුනීනඤ්ඤාං සාධාරණා අසාධාරණා;
සාසනානුග්‍රහයා ගාථාසංග්‍රහයෙකං ඉදනති.

12. දුක්කට යැයි යමක් වදාරණ ලද ද, එය අසව කිසේ යැ යත් : නපුරු කොට කරණලද්දෙන් වරදවා කරණලද්දෙන් පටාදෙසෙක් යම් (එබඳු) දුෂ්කෘතයෙක් වේ ද,

13. මිනිස් තෙම එළියෙහි හෝ රහස්හි හෝ යම් පවක් කරන්නේ (එය) දුක්කට යැයි (නුවණැත්තෝ) පවසන් ද, එහෙයින් මෙය දුක්කට යැයි කියනු ලැබේ.

14. දුබ්භාසිත යැයි යමක් කියන ලද ද, එය අසව, කිසේ යැ යත් : යම් භෙයකින් නපුරු කොට කියනලද සකිළිවූ වූ යම්බඳු වචනයකට දුබ්භාසිත යැයි නුවණැත්තෝ ගරහන් ද, එහෙයින් මෙය දුබ්භාසිත යැයි කියනු ලැබේ.

15. සෙබියා යැයි යමක් කියනලද ද, එය අසව, කිසේ යැ යත් : සාප්පාර්ගය අනුව හැසිරෙණසුලු වූ (උපරිගුණාධිගමය සඳහා) හික්මෙන්නා වූ ශෛක්ෂ පුද්ගලයාගට.

16. තෙල සෙබියාව මුල් වෙයි, යළි පාදය ද වෙයි, ප්‍රමුඛද්වාරය වෙයි, සන්තිදීම වෙයි, සංවරය වේ. එහෙයින් ම මේ හා සමාන වූ සිබයෙක් නැති. මෙකරුණෙන් මෙය සෙබියා යි කියනු ලැබේ.

17. ඇවැත් (සම්බාහන ගෙය) සොයන ලද්දේ අතිශයින් කෙලෙස් වැසි වසිසි, විවෘත වූයේ කෙලෙස් වැසි නො වසිසි, එහෙයින් පිළිසන් ඇවැත් විවෘත කරන්නේ යැ. එසේ ඇති කල්හි කෙලෙස් වැසි නො වසි.

18. මාගයනට වනලැහැබ පිළිසරණ වෙයි, පක්ෂීනට අභස පිළිසරණ වෙයි, සියලු සම්බත ධර්මයනට (ඔවුනතර) නොවිම පිළිසරණ (අස්වැසීම) වෙයි, රහත්හට (අනුපාදිශෙෂ) නිර්වාණධාතුව එකැතින් පිළිසරණ වේ.

ගාථාසංග්‍රහය නිමි.

එහි නාමාවලිය :

සථන නගරයෙහි පැණවූ සිකපද ද විපත්ති සතර ද භික්ෂු - භික්ෂුණීන් පිළිබඳ වූ සාධාරණ අසාධාරණ සිකපද ඇතුළත් මේ ගාථා සංග්‍රහය ශාසනානුග්‍රහය පිණිස වේ.

අධිකරණවෙද

1. වත්තාරි අධිකරණානි : විවාදාධිකරණං, අනුවාදාධිකරණං, ආපත්තාධිකරණං, කිව්වාධිකරණං. ඉමානි වත්තාරි අධිකරණානි.

ඉමෙසං චතුත්තං අධිකරණානං කති උකෙකාටා : ඉමෙසං චතුත්තං අධිකරණානං දස උකෙකාටා : විවාදාධිකරණස්ස දො උකෙකාටා, අනුවාදාධිකරණස්ස චත්තාරෙ උකෙකාටා, ආපත්තාධිකරණස්ස තයෙ උකෙකාටා, කිව්වාධිකරණස්ස එකෙ උකෙකාටො, ඉමෙසං චතුත්තං අධිකරණානං ඉමෙ දස උකෙකාටා.

2. විවාදාධිකරණං උකෙකාටෙතො කති සමථෙ උකෙකාටෙති, අනුවාදාධිකරණං උකෙකාටෙතො කති සමථෙ උකෙකාටෙති, ආපත්තාධිකරණං උකෙකාටෙතො කති සමථෙ උකෙකාටෙති, කිව්වාධිකරණං උකෙකාටෙතො කති සමථෙ උකෙකාටෙති :

විවාදාධිකරණං උකෙකාටෙතො දො සමථෙ උකෙකාටෙති. අනුවාදාධිකරණං උකෙකාටෙතො චත්තාරෙ සමථෙ උකෙකාටෙති. ආපත්තාධිකරණං උකෙකාටෙතො තයෙ සමථෙ උකෙකාටෙති. කිව්වාධිකරණං උකෙකාටෙතො එකං සමථං උකෙකාටෙති.

3. කති උකෙකාටා, කතිභාකාරෙහි උකෙකාටනං පසව්හි, කතිභඛෙහි සමත්තාගතො පුග්ගලො අධිකරණං උකෙකාටෙති, කති පුග්ගලො අධිකරණං උකෙකාටෙතො ආපතති. ආපජ්ජනති.

ආදස උකෙකාටා, දසභාකාරෙහි උකෙකාටනං පසව්හි. චතුභඛෙහි සමත්තාගතො පුග්ගලො අධිකරණං උකෙකාටෙති, චත්තාරෙ පුග්ගලො අධිකරණං උකෙකාටෙතො ආපතති. ආපජ්ජනති.

4. කතමෙ ආදස උකෙකාටා : අකතං කමමං, දුකකතං කමමං, පුත කාතබ්බං කමමං, අනිභතං, දුනනිභතං, පුත නිභනිතබ්බං, අච්ඡිච්ඡිතං, දුච්ඡිච්ඡිතං, පුත චිඡිච්ඡිතබ්බං, අචුපසනතං, දුචුපසනතං, පුත උපසමෙතබ්බනති ඉමෙ ආදස උකෙකාටා.

5. කතමෙහි දසභාකාරෙහි උකෙකාටනං පසව්හි : තත්ථ ජාතකං අධිකරණං උකෙකාටෙති, තත්ථ ජාතකං චුපසනතං අධිකරණං උකෙකාටෙති, අනතරුමග්ගෙ අධිකරණං උකෙකාටෙති, අනතරුමග්ගෙ චුපසනතං අධිකරණං උකෙකාටෙති, තත්ථ ගතං අධිකරණං උකෙකාටෙති, තත්ථ ගතං චුපසනතං අධිකරණං උකෙකාටෙති, සතිචිතයං උකෙකාටෙති, අමුලිභිතයං උකෙකාටෙති, තස්සපාපියාසිකං උකෙකාටෙති, තිණ්ණවත්ථාරකං උකෙකාටෙති. ඉමෙහි දසභාකාරෙහි උකෙකාටනං පසව්හි.

අධිකරණ හෙද

1. අධිකරණ සතරෙකි : විවාදාධිකරණ යැ අනුවාදාධිකරණ යැ ආපත්තාධිකරණ යැ කිව්වාධිකරණ යි. මේ අධිකරණ සතර යැ.

මේ සතර අධිකරණයන්ගේ උක්කොටන (යළි විසඳුම් පිණිස ඉදිරියට ඇදීම්) කෙතෙක් ද යත් : මේ සතර අධිකරණයන්ගේ උක්කොටන දශයෙකි : විවාදාධිකරණය පිළිබඳ උක්කොටන දෙකෙකැ, අනුවාදාධිකරණය පිළිබඳ උක්කොටන සතරෙකැ, ආපත්තාධිකරණය පිළිබඳ උක්කොටන තුණෙකැ, කිව්වාධිකරණය පිළිබඳ උක්කොටන එකෙකි. මේ සතර අධිකරණයන්ගේ මේ දස උක්කොටන යි.

2. විවාදාධිකරණය උක්කොටනය කරන්නේ කෙතෙක් ශමථයන් උක්කොටනය කෙරේ ද, අනුවාදාධිකරණය උක්කොටනය කරන්නේ කෙතෙක් ශමථයන් උක්කොටනය කෙරේද, ආපත්තාධිකරණය උක්කොටනය කරන්නේ කෙතෙක් ශමථයන් උක්කොටනය කෙරේ ද, කිව්වාධිකරණය උක්කොටනය කරන්නේ කෙතෙක් ශමථයන් උක්කොටනය කෙරේ ද යත් :

විවාදාධිකරණය උක්කොටනය කරන්නේ ශමථ දෙකක් උක්කොටනය කෙරෙයි, අනුවාදාධිකරණය උක්කොටනය කරන්නේ ශමථ සතරක් උක්කොටනය කෙරෙයි, ආපත්තාධිකරණය උක්කොටනය කරන්නේ ශමථ තුණක් උක්කොටනය කෙරෙයි, කිව්වාධිකරණය උක්කොටනය කරන්නේ එක් ශමථයක් උක්කොටනය කෙරේ.

3. උක්කොටනයෝ කෙතෙක් ද, කෙතෙක් අයුරෙකින් උක්කොටනය දනවයි ද, කෙතෙක් අභිගයෙන් යුක්ත පුද්ගල තෙමේ අධිකරණය උක්කොටනය කෙරේ ද, කෙතෙක් පුද්ගලයෝ අධිකරණය උක්කොටනය කරන්නාහු ඇවැත් අවදින් ද යත් :

උක්කොටන දෙළොසෙකි, දශ අයුරෙකින් උක්කොටනය දනවයි, සිවු අහෙකින් යුත් පුද්ගල තෙමේ අධිකරණය උක්කොටනය කෙරෙයි, පුහුලෝ සතරදෙනෙක් අධිකරණය උක්කොටනය කරන්නාහු ඇවැත් අවදින්.

4. දෙළොස් උක්කොටනයෝ කවරහු ද යත් : නොකරණලද කර්ම යැ, වරදවා කරණ ලද කර්ම යැ, නැවැත කටයුතු කර්ම යැ, නොසන්හිඳුවන ලද්ද යැ, වරදවා සන්හිඳු වන ලද්ද යැ, නැවැත සන්හිඳවියයුත්ත යැ, නො විසඳනලද්ද යැ, වරදවා විසඳනලද්ද යැ, නැවැත විසඳියයුත්ත යැ, ව්‍යුපශමනය නො කරණ ලද්ද යැ, වරදවා ව්‍යුපශමනය කරණ ලද්ද යැ, නැවත ව්‍යුපශමනය කටයුත්ත යැ යි. මේ දෙළොස් උක්කොටනයෝ යි.

5. කවර දශ අයුරෙකින් උක්කොටනය දනවා ද යත් : ඒ විහාරයෙහි භටගත් අධිකරණය උක්කොටනය කෙරෙයි, එහි භටගත් සන්හිඳුවන ලද අධිකරණ උක්කොටනය කෙරෙයි, අතරමහැ අධිකරණය උක්කොටනය කෙරෙයි, අතරමහ සන්හිඳුවනලද අධිකරණය උක්කොටනය කෙරෙයි, එහි ගියහු එහි ම හිඳුවා විනිශ්චය කළ අධිකරණය උක්කොටනය කෙරෙයි, එහි ගියහු එහි ම හිඳුවා සන්හිඳුවනලද අධිකරණය උක්කොටනය කෙරෙයි, සතිවිනය උක්කොටනය කෙරෙයි, අමුල්භවිනය උක්කොටනය කෙරෙයි, තස්සපාපියායිකාව උක්කොටනය කෙරෙයි, තිණවත්ථාරකය උක්කොටනය කෙරේ. මේ දශ අයුරින් උක්කොටනය දනවයි.

6. කතමෙහි චතුහඬෙහි සමන්තාගතො පුග්ගලො අධිකරණං උකෙකාටෙහි : ඡන්දගතීං ගව්ඡන්තො අධිකරණං උකෙකාටෙහි, දෙසාගතීං -පෙ- මොහාගතීං -පෙ- භයාගතීං ගව්ඡන්තො අධිකරණං උකෙකාටෙහි. ඉමෙහි චතුහඬෙහි සමන්තාගතො පුග්ගලො අධිකරණං උකෙකාටෙහි

7. කතමෙ චත්තාරෙ පුග්ගලො අධිකරණං උකෙකාටෙනො ආපතතීං ආපජ්ජතතී : තදහුපසම්පන්නො උකෙකාටෙහි උකෙකාටනකං පාවිතතීයං, ආගනතුකො උකෙකාටෙහි උකෙකාටනකං පාවිතතීයං, කාරකො උකෙකාටෙහි උකෙකාටනකං පාවිතතීයං, ඡන්දයකො උකෙකාටෙහි උකෙකාටනකං පාවිතතීයං. ඉමෙ චත්තාරෙ පුග්ගලො අධිකරණං උකෙකාටෙනො ආපතතීං ආපජ්ජතතී.

අධිකරණ නිදනාදයෝ

1. විවාදාධිකරණං කිංනිදනං, කිංසමුදයං, කිංජාතිකං, කිංපහවං, කිංසමාරං, කිංසමුට්ඨානං : අනුවාදාධිකරණං කිංනිදනං, කිංසමුදයං, කිංජාතිකං, කිංපහවං, කිංසමාරං, කිංසමුට්ඨානං : ආපතතාධිකරණං කිංනිදනං, කිංසමුදයං, කිංජාතිකං, කිංපහවං, කිංසමාරං, කිංසමුට්ඨානං : කිව්වාධිකරණං කිංනිදනං, කිංසමුදයං, කිංජාතිකං, කිංපහවං, කිංසමාරං, කිංසමුට්ඨානං :

විවාදාධිකරණං විවාදනිදනං, විවාදසමුදයං, විවාදජාතිකං, විවාදපහවං, විවාදසමාරං, විවාදසමුට්ඨානං. අනුවාදාධිකරණං අනුවාදනිදනං, අනුවාදසමුදයං, අනුවාදජාතිකං, අනුවාදපහවං, අනුවාදසමාරං, අනුවාදසමුට්ඨානං. ආපතතාධිකරණං ආපතනිදනං, ආපතනසමුදයං, ආපතනජාතිකං, ආපතනපහවං, ආපතනසමාරං, ආපතනසමුට්ඨානං. කිව්වාධිකරණං කිව්වනිදනං, කිව්වසමුදයං, කිව්වජාතිකං, කිව්වපහවං, කිව්වසමාරං, කිව්වසමුට්ඨානං.

2. විවාදාධිකරණං කිංනිදනං කිංසමුදයං, කිංජාතිකං, කිංපහවං, කිංසමාරං, කිංසමුට්ඨානං : අනුවාදාධිකරණං -පෙ- ආපතතාධිකරණං -පෙ- කිව්වාධිකරණං කිංනිදනං, කිංසමුදයං, කිංජාතිකං, කිංපහවං, කිංසමාරං, කිංසමුට්ඨානං :

6. කවර සිවු අහෙකින් යුත් පුද්ගල තෙමේ අධිකරණය උක්කොටනය කෙරේද යත් : ඡන්දයෙන් අගතියට යන්නේ අධිකරණය උක්කොටනය කෙරෙයි, ද්වේෂයෙන් අගතියට යන්නේ මොහයෙන් අගතියට යන්නේ බියෙන් අගතියට යන්නේ අධිකරණය උක්කොටනය කෙරේ. මේ සිවුඅභිත් යුත් පුද්ගල තෙමේ අධිකරණය උක්කොටනය කෙරේ.

7. කවර පුද්ගලයෝ සතර දෙනෙක් අධිකරණය උක්කොටනය කරන්නාහු ඇවැත් අවදිත් ද යත් : එදවස උපසපන් වූයේ උක්කොටනය කෙරේ නම් උක්කොටනක පවතිය වෙයි, ආගන්තුක තෙමේ උක්කොටනය කෙරේ නම් උක්කොටනක පවතිය වෙයි, කාරක තෙමේ උක්කොටනය කෙරේ නම් උක්කොටනක පවතිය වෙයි, ඡන්දයක තෙමේ උක්කොටනය කෙරේ නම් උක්කොටනක පවතිය වේ. මේ පුද්ගලයෝ සතර දෙන අධිකරණය උක්කොටනය කරන්නාහු ඇවැත් අවදිත්.

අධිකරණනිදනාදිය

1. විවාදාධිකරණය කුමක් නිදන කොට ඇත්තේ ද, කුමක් සමුදය කොට ඇත්තේ ද, කුමක් ජාති කොට ඇත්තේ ද, කුමක් ප්‍රභව කොට ඇත්තේ ද, කුමක් සමභාර (රැස්) කොට ඇත්තේ ද, කුමක් සමුට්ඨාන කොට ඇත්තේ ද යත් : අනුවාදාධිකරණය කුමක් නිදන කොට ඇත්තේ ද, කුමක් සමුදය කොට ඇත්තේ ද, කුමක් ජාති කොට ඇත්තේ ද, කුමක් ප්‍රභව කොට ඇත්තේ ද, කුමක් සමභාර කොට ඇත්තේ ද, කුමක් සමුට්ඨාන කොට ඇත්තේ ද යත් : ආපත්තාධිකරණය කුමක් නිදන කොට ඇත්තේ ද, කුමක් සමුදය කොට ඇත්තේ ද, කුමක් ජාති කොට ඇත්තේ ද, කුමක් ප්‍රභව කොට ඇත්තේ ද, කුමක් සමභාර කොට ඇත්තේ ද, කුමක් සමුට්ඨාන කොට ඇත්තේ ද යත් : කිව්වාධිකරණය කුමක් නිදන කොට ඇත්තේ ද, කුමක් සමුදය කොට ඇත්තේ ද, කුමක් ජාති කොට ඇත්තේ ද, කුමක් ප්‍රභව කොට ඇත්තේ ද, කුමක් සමභාර කොට ඇත්තේ ද, කුමක් සමුට්ඨාන කොට ඇත්තේ ද යත් :

විවාදාධිකරණය (අටළොස් හෙදකර වස්තු සම්බාහන) විවාදය නිදන කොට ඇත්තේ යැ, විවාදය සමුදය කොට ඇත්තේ යැ, විවාදය ජාති කොට ඇත්තේ යැ, විවාදය ප්‍රභවය කොට ඇත්තේ යැ, විවාදය සමභාර කොට ඇත්තේ යැ, විවාදය සමුට්ඨාන කොට ඇත්තේ යි. අනුවාදාධිකරණය වොදනාව නිදන කොට ඇත්තේ යැ, වොදනාව සමුදය කොට ඇත්තේ යැ, වොදනාව ජාති කොට ඇත්තේ යැ, වොදනාව ප්‍රභව කොට ඇත්තේ යැ, වොදනාව සමභාර කොට ඇත්තේ යැ, වොදනාව සමුට්ඨාන කොට ඇත්තේ යි. ආපත්තාධිකරණය ආපත්ති නිදන කොට ඇත්තේ යැ, ආපත්ති සමුදය කොට ඇත්තේ යැ, ආපත්ති ජාති කොට ඇත්තේ යැ, ආපත්ති ප්‍රභව කොට ඇත්තේ යැ, ආපත්ති සමභාර කොට ඇත්තේ යැ, ආපත්ති සමුට්ඨාන කොට ඇත්තේ යි. කිව්වාධිකරණය (සිවුවැදූරම්) සම්සකරම් නිදන කොට ඇත්තේ යැ, සම්සකරම් සමුදය කොට ඇත්තේ යැ, සම්සකරම් ජාති කොට ඇත්තේ යැ, සම්සකරම් ප්‍රභව කොට ඇත්තේ යැ, සම්සකරම් සමභාර කොට ඇත්තේ යැ, සම්සකරම් සමුට්ඨාන කොට ඇත්තේ යි.

2. විවාදාධිකරණය කුමක් නිදන කොට ඇත්තේ ද, කුමක් සමුදය කොට ඇත්තේ ද, කුමක් ජාති කොට ඇත්තේ ද, කුමක් ප්‍රභව කොට ඇත්තේ ද, කුමක් සමභාර කොට ඇත්තේ ද, කුමක් සමුට්ඨාන කොට ඇත්තේ ද යත් : අනුවාදාධිකරණය . . . ආපත්තාධිකරණය . . . කිව්වාධිකරණය කුමක් නිදන කොට ඇත්තේ ද, කුමක් සමුදය කොට ඇත්තේ ද, කුමක් ජාති කොට ඇත්තේ ද, කුමක් ප්‍රභව කොට ඇත්තේ ද, කුමක් සමභාර කොට ඇත්තේ ද, කුමක් සමුට්ඨාන කොට ඇත්තේ ද යත් :

විවාදාධිකරණං හෙතුනිදනං, හෙතුසමුදයං, හෙතුජාතිකං, හෙතූප-
හවං, හෙතුසමාරං, හෙතුසමුච්ඡානං, අනුවාදාධිකරණං -පෙ-
ආපනනාධිකරණං -පෙ- කිව්වාධිකරණං හෙතුනිදනං, හෙතුසමුදයං,
හෙතුජාතිකං, හෙතුපහවං, හෙතුසමාරං, හෙතුසමුච්ඡානං.

3 විවාදාධිකරණං කිංනිදනං, කිංසමුදයං, කිංජාතිකං, කිංපහවං,
කිංසමාරං, කිංසමුච්ඡානං : අනුවාදාධිකරණං -පෙ- ආපනනාධිකරණං
-පෙ- කිව්වාධිකරණං කිංනිදනං, කිංසමුදයං, කිංජාතිකං, කිංපහවං,
කිංසමාරං, කිංසමුච්ඡානං :

විවාදාධිකරණං, පච්චයනිදනං, පච්චයසමුදයං, පච්චයජාතිකං,
පච්චයපහවං, පච්චයසමාරං, පච්චයසමුච්ඡානං. අනුවාදාධිකරණං
-පෙ- ආපනනාධිකරණං -පෙ- කිව්වාධිකරණං පච්චයනිදනං,
පච්චයසමුදයං, පච්චයජාතිකං, පච්චයපහවං, පච්චයසමාරං, පච්චය-
සමුච්ඡානං.

අධිකරණමූලාදයෝ

1. චතුක්කං අධිකරණානං කති මූලානි, කති සමුච්ඡානා :

චතුක්කං අධිකරණානං තෙතතිංස මූලානි, තෙතතිංස සමුච්ඡානා.

2. චතුක්කං අධිකරණානං කතමානි තෙතතිංස මූලානි :

විවාදාධිකරණස්ස ආදස මූලානි, අනුවාදාධිකරණස්ස චුද්දස මූලානි,
ආපනනාධිකරණස්ස ඡ මූලානි, කිව්වාධිකරණස්ස එකං මූලං සබ්බෙසා.
චතුක්කං අධිකරණානං ඉමානි තෙතතිංස මූලානි.

3. චතුක්කං අධිකරණානං කතමෙ තෙතතිංස සමුච්ඡානා :

විවාදාධිකරණස්ස අචාරස හෙදකරවක්ඛානි සමුච්ඡානා, අනුවාදාධි-
කරණස්ස චතස්සෝ විපතියෝ සමුච්ඡානා, ආපනනාධිකරණස්ස
සත්ත ආපතතිකකිංකා¹ සමුච්ඡානා, කිව්වාධිකරණස්ස චතසාරි කම්මානි
සමුච්ඡානා. චතුක්කං අධිකරණානං ඉමෙ තෙතතිංස සමුච්ඡානා.

අධිකරණපච්චයාපනති

1. විවාදාධිකරණං ආපනනාපනතීති : විවාදාධිකරණං න ආපනති.

කිං පන විවාදාධිකරණපච්චයා ආපතතිං ආපජේය්‍යාති : ආම,
විවාදාධිකරණපච්චයා ආපතතිං ආපජේය්‍ය.

1. සත්තාපතතිකකිංකා - ම ඡ සං.

විවාදාධිකරණය (කුසලාකුසල අව්‍යාකත) හෙතු නිදන කොට ඇත්තේ යැ, හෙතු සමුදය කොට ඇත්තේ යැ, හෙතු ජාති කොට ඇත්තේ යැ, හෙතු ප්‍රභව කොට ඇත්තේ යැ, හෙතු සම්භාර කොට ඇත්තේ යැ, හෙතු සමුච්ඡාදන කොට ඇත්තේ යි. අනුවාදාධිකරණය.... ආපත්තාධිකරණය කිව්වාධිකරණය හෙතු නිදන කොට ඇත්තේ යැ, හෙතු සමුදය කොට ඇත්තේ යැ, හෙතු ජාති කොට ඇත්තේ යැ, හෙතු ප්‍රභව කොට ඇත්තේ යැ, හෙතු සම්භාර කොට ඇත්තේ යැ, හෙතු සමුච්ඡාදන කොට ඇත්තේ යි.

3. විවාදාධිකරණය කුමක් නිදන කොට ඇත්තේ ද, කුමක් සමුදය කොට ඇත්තේ ද, කුමක් ජාති කොට ඇත්තේ ද, කුමක් ප්‍රභව කොට ඇත්තේ ද, කුමක් සම්භාර කොට ඇත්තේ ද, කුමක් සමුච්ඡාදන කොට ඇත්තේ ද යත් : අනුවාදාධිකරණය ආපත්තාධිකරණය කිව්වාධිකරණය කුමක් නිදන කොට ඇත්තේ ද, කුමක් සමුදය කොට ඇත්තේ ද, කුමක් ජාති කොට ඇත්තේ ද, කුමක් ප්‍රභව කොට ඇත්තේ ද, කුමක් සම්භාර කොට ඇත්තේ ද, කුමක් සමුච්ඡාදන කොට ඇත්තේ ද යත් :

විවාදාධිකරණය ප්‍රත්‍යය නිදන කොට ඇත්තේ යැ, ප්‍රත්‍යය සමුදය කොට ඇත්තේ යැ, ප්‍රත්‍යය ජාති කොට ඇත්තේ යැ, ප්‍රත්‍යය ප්‍රභව කොට ඇත්තේ යැ, ප්‍රත්‍යය සම්භාර කොට ඇත්තේ යැ, ප්‍රත්‍යය සමුච්ඡාදන කොට ඇත්තේ යි. අනුවාදාධිකරණය ආපත්තාධිකරණය කිව්වාධිකරණය ප්‍රත්‍යය නිදන කොට ඇත්තේ යැ, ප්‍රත්‍යය සමුදය කොට ඇත්තේ යැ, ප්‍රත්‍යය ජාති කොට ඇත්තේ යැ, ප්‍රත්‍යය ප්‍රභව කොට ඇත්තේ යැ, ප්‍රත්‍යය, සම්භාර කොට ඇත්තේ යැ, ප්‍රත්‍යය සමුච්ඡාදන කොට ඇත්තේ යි.

අධිකරණමූලාදිය

1. සතර අධිකරණයන්ගේ මුල් කෙනෙක් ද, සමුච්ඡාදන කෙනෙක් ද යත් :

සතර අධිකරණයන්ගේ මුල් තෙතිසෙක, සමුච්ඡාදන තෙතිසෙකි.

2. සතර අධිකරණයන්ගේ මුල් තෙතිස කවර යත් :

විවාදාධිකරණයාගේ මුල් දෙළොසෙකැ, අනුවාදාධිකරණයාගේ මුල් තුදුසෙකැ, ආපත්තාධිකරණයාගේ මුල් සයෙකැ, කිව්වාධිකරණයාගේ මුල් එකෙකි, සඬ්ඝ තෙමේ යි. සතර අධිකරණයන්ගේ මේ මුල් තෙතිස යි.

3. සතර අධිකරණයන්ගේ සමුච්ඡාදන තෙතිස කවර යත් :

විවාදාධිකරණයට අටළොස් හෙදකර වස්තු සමුච්ඡාදනයෝ යැ, අනුවාදාධිකරණයට සතර විපත්තිහු සමුච්ඡාදනයෝ යැ, ආපත්තාධිකරණයට සත්තාපත්තිස්සකන්ධයෝ සමුච්ඡාදනයෝ යැ, කිව්වාධිකරණයට සතර කර්මයෝ සමුච්ඡාදනයෝ යි. මේ තෙතිස සතර අධිකරණයන්ගේ සමුච්ඡාදන යි.

අධිකරණප්‍රත්‍යයාපත්ති

1. විවාදාධිකරණය ආපත්ති ද අනාපත්ති ද යත් : විවාදාධිකරණය ආපත්ති නො වේ.

කිම, විවාදාධිකරණ හෙතෙයෙන් ඇවැත් අවදනේ ද යත් : එසේ යැ, විවාදාධිකරණ හෙතෙයෙන් ඇවැත් අවදනේ යි.

විවාදාධිකරණපවයා කති අපතනියො අපජ්ඣති : විවාදාධිකරණ-පවයා දො අපතනියො අපජ්ඣති : උපසම්පන්නං ඔමසති අපතනි පාවිතියස්ස, අනුසම්පන්නං ඔමසති අපතනි දුක්ඛටස්ස. විවාදාධිකරණ-පවයා ඉමා දො අපතනියො අපජ්ඣති.

2. තා අපතනියො චතුත්තං විපතනීනං කති විපතනියො හජ්ඣති, චතුත්තං අධිකරණානං කතමං අධිකරණං, සත්තත්තං අපතනිකකුඤ්ඤානං කතිති අපතනිකකුඤ්ඤාති සංඛගතිතා, ඡත්තං අපතනිසමුට්ඨානානං කතිති සමුට්ඨානෙති සමුට්ඨභතති, කතිති අධිකරණෙති කතිසු ධානෙසු කතිති සමපේති සමමනති :

තා අපතනියො චතුත්තං විපතනීනං එකං විපතනී හජ්ඣති : අපාරම්පතනී. චතුත්තං අධිකරණානං අපතනාධිකරණං. සත්තත්තං අපතනිකකුඤ්ඤානං දුට්ඨි අපතනිකකුඤ්ඤාති සංඛගතිතා : සිය පාවිතියා පතනිකකුඤ්ඤාති සිය දුක්ඛටාපතනිකකුඤ්ඤාති. ඡත්තං අපතනි-සමුට්ඨානානං තිති සමුට්ඨානෙති සමුට්ඨභතති. එකෙන අධිකරණෙන කිම්බාධිකරණෙන. තිසු ධානෙසු : සංඛගමජේඛා ගණමජේඛා පුග්ගලස්ස සනතිකෙ. තිති සමපේති සමමනති : සිය සමමුඛාවිතයෙන ච පටිඤ්ඤාතකරණෙන ච, සිය සමමුඛාවිතයෙන ච තිණවජ්ජාරකෙන ච.

3. අනුවාදාධිකරණං අපතනානාපතනීති : අනුවාදාධිකරණං න අපතනි.

කිම්පන අනුවාදාධිකරණපවයා අපතනිං අපජේය්‍යාති : අම, අනුවාදාධිකරණපවයා අපතනිං අපජේය්‍ය.

අනුවාදාධිකරණපවයා කති අපතනියො අපජ්ඣති : අනුවාදාධි-කරණපවයා තිස්සො අපතනියො අපජ්ඣති : භික්ඛුං අමුලකෙන පරුජ්ඣකෙන ඛම්මෙන අනුභිංසෙති අපතනි සංඛසාදිසෙසස්ස, අමුලකෙන සංඛසාදිසෙසෙන අනුභිංසෙති අපතනි පාවිතියස්ස, අමුලකාය අපාරම්පතනියා අනුභිංසෙති අපතනි දුක්ඛටස්ස. අනුවාදාධිකරණ-පවයා ඉමා තිස්සො අපතනියො අපජ්ඣති.

4. තා අපතනියො චතුත්තං විපතනීනං කති විපතනියො හජ්ඣති, චතුත්තං අධිකරණානං කතමං අධිකරණං, සත්තත්තං අපතනිකකුඤ්ඤානං කතිති අපතනිකකුඤ්ඤාති සංඛගතිතා, ඡත්තං අපතනිසමුට්ඨානානං කතිති සමුට්ඨානෙති සමුට්ඨභතති, කතිති අධිකරණෙති කතිසු ධානෙසු කතිති සමපේති සමමනති :

තා අපතනියො චතුත්තං විපතනීනං දො විපතනියො හජ්ඣති : සිය සිලවිපතනී, සිය අපාරම්පතනී. චතුත්තං අධිකරණානං අපතනාධි-කරණං. සත්තත්තං අපතනිකකුඤ්ඤානං තිති අපතනිකකුඤ්ඤාති සංඛගතිතා : සිය සංඛසාදිසෙසාපතනිකකුඤ්ඤාති, සිය පාවිතියා පතනිකකුඤ්ඤාති, සිය දුක්ඛටාපතනිකකුඤ්ඤාති. ඡත්තං අපතනි-සමුට්ඨානානං තිති සමුට්ඨානෙති සමුට්ඨභතති. යා තා අපතනියො ගරුකා තා අපතනියො එකෙන අධිකරණෙන, කිම්බාධිකරණෙන.

විවාදාධිකරණ හෙතෙයින් කෙතෙක් ඇවැත් අවදනේ ද යත් : විවාදාධිකරණ හෙතෙයින් දෙඇවැත් අවදනේ යැ : උපසපනක්භට (ජාත්‍යාදියෙන්) ගටා බෙණේ නම් පවිති ඇවැත් වෙයි, අනුපසපනක්භට (ජාත්‍යාදියෙන්) ගටා බෙණේ නම් දුකුළා ඇවැත් වෙයි. විවාදාධිකරණ හෙතෙයින් මේ දෙඇවැත් අවදනේ යි.

2. ඒ ඇවැත්හු සතර විපත් අතුරෙන් කෙතෙක් විපත් බෙණෙත් ද යත් : සතර අධිකරණ අතුරෙන් කිනම් අධිකරණයෙක් ද, සත්වැදුරුම් ආපත්තිස්කන්ධ අතුරෙන් පකෙතෙක් ආපත්තිස්කන්ධයෙන් සම්ග්‍රහ කරණ ලදහු ද, සවැදුරුම් ආපත්තිසමුට්ඨාන අතුරෙන් කෙතෙක් සමුට්ඨානයෙන් නගිත් ද, කෙතෙක් අධිකරණයෙන් පකෙතෙක් තත්හි කෙතෙක් ශමථයෙන් සන්තිදෙන් ද යත් :

ඒ ඇවැත්හු සතර විපත් අතුරෙන් එක් ම ආචාරවිපත්තිය බෙණෙත්. සතර අධිකරණ අතුරෙන් ආපත්තාධිකරණ යි. සත්වැදුරුම් ආපත්ති ස්කන්ධ අතුරෙන් කිසි විටෙක පාවිත්තියාපත්තිස්කන්ධයෙන් ද කිසිවිටෙක දුක්කටාපත්තිස්කන්ධයෙන් දැයි දෙආපත්තිස්කන්ධයෙන් සම්ග්‍රහ කරණ ලදහු යැ. සවැදුරුම් ආපත්තිසමුට්ඨාන අතුරෙන් තුන් සමුට්ඨානයකින් නගිත්. කිව්වාධිකරණය වූ එක් අධිකරණයෙන් සන්තිදෙන්. සහ වැද යැ ගණමැද යැ පුතුලක්හු වෙනැ යි තුන් තත්හි යැ. කිසිවිටෙක සමමුඛාවිනයෙන් ද පටිඤ්ඤාකරණයෙන් ද කිසිවිටෙක සමමුඛාවිනයෙන් ද තිණවත්ථාරකයෙන් දැයි තුන් ශමථයෙන් සන්තිදෙන්.

3. අනුවාදාධිකරණය ආපත්ති ද අනාපත්ති ද යත් : අනුවාදාධිකරණය ආපත්ති නො වෙයි.

කිසි, අනුවාදාධිකරණ හෙතෙයින් ඇවැත් අවදනේ ද යත් : එසේ යැ, අනුවාදාධිකරණ හෙතෙයින් ඇවැත් අවදනේ යැ.

අනුවාදාධිකරණ හෙතෙයින් පකෙතෙක් ඇවැත් අවදනේ ද යත් : අනුවාදාධිකරණ හෙතෙයින් තුන් ඇවැත් අවදනේ යි : ගෙණක්භට අමුලක පාරාජිකාපත්තියෙන් වොදනා කෙරේ නම් සහවෙසෙය ඇවැත් වෙයි, අමුලකසධසාදියෙසාපත්තියෙන් වොදනා කෙරේ නම් පවිති ඇවැත් වෙයි, අමුලක ආචාරවිපත්තියෙන් වොදනා කෙරේ නම් දුකුළා ඇවැත් වෙයි. අනුවාදාධිකරණ හෙතෙයින් මේ තුන් ඇවැත් අවදනේ යි.

4. ඒ ඇවැත්හු සතර විපත් අතුරෙන් කෙතෙක් විපත් බෙණෙත් ද, සතර අධිකරණ අතුරෙන් කිනම් අධිකරණයෙක් ද, සත්වැදුරුම් ආපත්තිස්කන්ධ අතුරෙන් කෙතෙක් ආපත්තිස්කන්ධයෙන් සම්ග්‍රහ කරණ ලදහු ද, සවැදුරුම් ආපත්තිසමුට්ඨාන අතුරෙන් කෙතෙක් සමුට්ඨානයෙන් නගිත් ද, පකෙතෙක් අධිකරණයෙන් පකෙතෙක් තත්හි කෙතෙක් ශමථයෙන් සන්තිදෙන් ද යත් :

ඒ ඇවැත්හු සතර විපත් අතුරෙන් කිසිවිටෙක ශිලිවිපත්තිය ද කිසිවිටෙක ආචාර විපත්තිය දැයි විපත් දෙකක් බෙණෙත්. සතර අධිකරණ අතුරෙන් ආපත්තාධිකරණ යි. සත්වැදුරුම් ආපත්තිස්කන්ධ අතුරෙන් කිසිවිටෙක සධසාදියෙසාපත්තිස්කන්ධයෙන් ද කිසිවිටෙක පාවිත්තියාපත්තිස්කන්ධයෙන් ද කිසිවිටෙක දුක්කටාපත්තිස්කන්ධයෙන් දැයි තුන් ආපත්තිස්කන්ධයෙන් සම්ග්‍රහ කරණ ලදහු. සවැදුරුම් ආපත්ති සමුට්ඨාන අතුරෙන් තුන් සමුට්ඨානයකින් නගිත්. යම් ඒ ගරු ඇවැත්හු වෙත් ද, ඒ ඇවැත්හු කිව්වාධිකරණ නම් වූ එක් ම අධිකරණයෙන් සහමැද යැ යන එක් තැනෙක්හි

එකම රානෙ සබ්සමජේකි. දවිති සමජේති සමමනති : සමමුබා-
විනසෙන ව, පරිඤ්ඤාතකරණෙ ව. යා නා අපතතියො ලුහුකා, නා
අපතතියො එකෙන අධිකරණෙන කිච්චාධිකරණෙන. නිසු රානෙසු :
සබ්සමජේකි ගණමජේකි පුග්ගලස්ස සනතිකෙ. නිති සමජේති සමමනති :
සිය සමමුබාවිනසෙන ව පරිඤ්ඤාතකරණෙන ව, සිය සමමුබාවිනසෙන ව
නිණ්වජාරකෙන ව.

5. අපතතාධිකරණං අපතතානාපතතිති : අපතතාධිකරණං
අපතති.

කිමපන අපතතාධිකරණපච්චයා අපතතිං අපජේය්‍යාති : අම,
අපතතාධිකරණපච්චයා අපතතිං අපජේය්‍යස.

අපතතාධිකරණපච්චයා කති අපතතියො අපජ්ජති : අපතතාධි-
කරණපච්චයා වතස්සො අපතතියො අපජ්ජති : භික්ඛුනී ජානං
පාරුජිකං ධම්මං¹ පටිච්ඡාදෙති අපතති පාරුජිකස්ස, වෙමතිකා,
පටිච්ඡාදෙති අපතතිථුල්ලච්චයස්ස, භික්ඛු සබ්සාදිසෙසං පටිච්ඡාදෙති
අපතති පාවිතතියස්ස, අවාරවිපතතිං පටිච්ඡාදෙති අපතති දුක්ඛටස්ස
අපතතාධිකරණපච්චයා ඉම වතස්සො අපතතියො අපජ්ජති.

6. නා අපතතියො චතුන්නං විපතතිනං කති විපතතියො හජ්ජති,
චතුන්නං අධිකරණානං කතමං අධිකරණං, සත්තන්නං අපතතිකඛ්ඤානං
කතිති අපතතිකඛ්ඤෙති සඛගතිනා, ඡන්නං අපතතිසමුට්ඨානානං
කතිති සමුට්ඨානෙති සමුට්ඨහනති, කතිති අධිකරණෙති කතිසු රානෙසු
කතිති සමජේති සමමනති :

නා අපතතියො චතුන්නං විපතතිනං ඥෙ විපතතියො හජ්ජති :
සිය සීලවිපතතිං, සිය අවාරවිපතතිං. චතුන්නං අධිකරණානං
අපතතාධිකරණං. සත්තන්නං අපතතිකඛ්ඤානං චතුති අපතතිකඛ්ඤෙති
සඛගතිනා : සිය පාරුජිකාපතතිකඛ්ඤෙන, සිය ථුල්ලච්චයා-
පතතිකඛ්ඤෙන, සිය පාවිතතියාපතතිකඛ්ඤෙන, සිය දුක්ඛටා-
පතතිකඛ්ඤෙන. ඡන්නං අපතතිසමුට්ඨානානං එකෙන සමුට්ඨානෙන
සමුට්ඨහනති : කායධො ව වාචධො ව චිත්තධො ව සමුට්ඨහනති. යා
යා අපතති අනවසෙසා සා අපතති න කතමෙන අධිකරණෙන න
කතමෙති රානෙ න කතමෙන සමජේති සමමනති, යා නා අපතතියො.
ලුහුකා නා අපතතියො එකෙන අධිකරණෙන කිච්චාධිකරණෙන
නිසු රානෙසු සබ්සමජේකි ගණමජේකි පුග්ගලස්ස සනතිකෙ. නිති
සමජේති සමමනති : සිය සමමුබා විනසෙන ව පරිඤ්ඤාතකරණෙන ව,
සිය සමමුබාවිනසෙන ව නිණ්වජාරකෙන ව.

7. කිච්චාධිකරණං අපතතානාපතතිති : කිච්චාධිකරණං නාපතති.

කිමපන කිච්චාධිකරණපච්චයා අපතතිං අපජේය්‍යාති : අම,
කිච්චාධිකරණපච්චයා අපතතිං අපජේය්‍යස.

1. පාරුජික ධම්මං අජ්ඣාපන්නං - ස්‍යා.

සම්මුඛාවිනයෙන් ද පරිඤ්ඤාකරණයෙන් ද යි දෙ ඉමථයෙන් සන්තිදෙනි. යම් ඒ ලුහු ඇවැත්නු වෙන් ද, ඒ ඇවැත්නු කිව්වාධිකරණ නම් වූ එක් අධිකරණයෙකින්, සහමැද යැ ගණමැද යැ පුහුලකත්ව වෙනැ යි යන තුන් තන්හි කිසිවිටෙක සම්මුඛාවිනයෙන් ද පරිඤ්ඤාකරණයෙන් ද, කිසිවිටෙක සම්මුඛාවිනයෙන් ද නිණවත්ථාරකයෙන් ද යි යන තුන් ඉමථයෙන් සන්තිදෙත්.

5. ආපත්තාධිකරණය ආපත්ති ද අනාපත්ති ද යත් : ආපත්තාධිකරණය ආපත්ති වේ.

කිම ආපත්තාධිකරණ හේතූයෙන් ඇවැත් අවදනේ ද යත් : එසේ යැ, ආපත්තාධිකරණ හේතූයෙන් ඇවැත් අවදනේ යි.

ආපත්තාධිකරණ හේතූයෙන් කෙතෙක් ඇවැත් අවදනේ ද යත් : ආපත්තාධිකරණ හේතූයෙන් සතර ඇවැත් අවදනේ යැ : මෙහෙණක් තොමෝ දූන දූන පරිජි ඇවැන සහවා නම් පරිජි ඇවැත් වෙයි, විමනි ඇත්ති සහවා නම් පුලැයි ඇවැත් වෙයි, මහණෙක් තෙමේ සහවෙසෙස් ඇවැන සහවා නම් පවිති ඇවැත් වෙයි, ආචාර-විපත්තිය සහවා නම් දුකුළා ඇවැත් වේ. ආපත්තාධිකරණ හේතූයෙන් මේ සතර ඇවැත් අවදනේ යි.

6. ඒ ඇවැත්නු සිවු වැදෑරුම් විපත් අතුරෙන් කෙතෙක් විපත් බෙරෙත් ද, සිවු වැදෑරුම් අධිකරණ අතුරෙන් කිනම් අධිකරණයක් ද, සන්වැදෑරුම් ආපත්ති-ස්කන්ධ අතුරෙන් කෙතෙක් ආපත්තිස්කන්ධයෙන් සංග්‍රහ කරණ ලද්දු ද, සවැදෑරුම් ආපත්තිසමුච්ඡාන අතුරෙන් කෙතෙක් සමුච්ඡානයෙන් නගිත් ද, කෙතෙක් අධිකරණයෙන් කෙතෙක් තන්හි කෙතෙක් ඉමථයෙන් සන්තිදෙත් ද යත් :

ඒ ඇවැත්නු සතර විපත් අතුරෙන් කිසිවිටෙක ශිලවිපත්තිය ද කිසිවිටෙක ආචාර-විපත්තිය ද යි විපත් දෙකක් බෙරෙත්. සතර අධිකරණ අතුරෙන් ආපත්තාධිකරණ යි. සන් වැදෑරුම් ආපත්තිස්කන්ධ අතුරෙන් කිසිවිටෙක පාරාචිකාපත්තිස්කන්ධයෙන් ද, කිසිවිටෙක පුල්ලවච්ඡාපත්තිස්කන්ධයෙන් ද, කිසිවිටෙක පාවිත්තියාපත්තිස්කන්ධයෙන් ද කිසිවිටෙක දුක්කටාපත්තිස්කන්ධයෙන් ද යි සතර ආපත්තිස්කන්ධයෙන් සංග්‍රහකරණ ලද්දු යැ. සවැදෑරුම් ආපත්තිසමුච්ඡාන අතුරෙන් කයින් ද වචනයෙන් ද සිතින් ද යි එක් සමුච්ඡානයෙකින් නගිත්. යම් ඒ පරිජි ඇවැනෙක් වේ ද, ඒ ඇවැන කවර අධිකරණයෙකුදු නො සන්තිදෙයි, කවර තැනෙක්හිදු නො සන්තිදෙයි කවර ඉමථයකිනුදු නො සන්තිදේ. යම් ඒ ලුහු ඇවැත්නු වෙන් ද, ඒ ඇවැත්නු කිව්වාධිකරණ නම් වූ එක් මැ අධිකරණයෙකින් සහමැද ගණමැද පුහුලකත්ව වෙනැ යන තුන් තන්හි කිසිවිටෙක සම්මුඛාවිනයෙන් ද පරිඤ්ඤාකරණයෙන් ද, කිසිවිටෙක සම්මුඛාවිනයෙන් ද නිණවත්ථාරකයෙන් ද යි තුන් ඉමථයෙන් සන්තිදෙත්.

7. කිව්වාධිකරණය ආපත්ති ද අනාපත්ති ද යත් : කිව්වාධිකරණය ආපත්ති නො වේ.

කිම, කිව්වාධිකරණ හේතූයෙන් ඇවැත් අවදනේ ද යත් : එසේ යැ, කිව්වාධිකරණ හේතූයෙන් ඇවැත් අවදනේ යැ.

කිව්වාධිකරණපච්චයා කති අපතතියො අපජ්ජති : කිව්වාධිකරණ-
පච්චයා පඤ්ච අපතතියො අපජ්ජති : උකඛිතතානුවතතිකා භික්ඛුනී
යාව තතියං සමනුභාසනාය නපපටිතිස්සජ්ජති ඤාතතියා දුක්ඛං, දව්ඪි
කමමවාචාහි ථුල්ලච්චයා, කමමවාචාපරියොසානෙන අපතති පාරාජිකස්ස
හෙදකානුවතතකා භික්ඛු යාවතතියං සමනුභාසනාය නපපටිතිස්සජ්ජති
අපතති සඛිසාදිසෙසස්ස, පාපිකාය දිට්ඨියා යාවතතියං සමනුභාසනාය
නපපටිතිස්සජ්ජති අපතති පාවිතතියස්ස. කිව්වාධිකරණපච්චයා ඉමො
පඤ්ච අපතතියො අපජ්ජති.

8. තා අපතතියො චතුත්තං විපතතිනං කති විපතතියො භජනති,
චතුත්තං අධිකරණානං කතමං අධිකරණං, සත්තත්තං අපතතිකඛ්ඛානං
කතිති අපතතිකඛ්ඛෙහි සඛගතිතා, ඡත්තං අපතතිසමුට්ඨානානං
කතිති සමුට්ඨානෙහි සමුට්ඨහතති, කතිති අධිකරණෙහි කතිසු ධානෙසු
කතිති සමපෙති සමමනති :

තා අපතතියො චතුත්තං විපතතිනං ඤෙ විපතතියො භජනති :
සියා සිලවිපතති, සියා අචාරවිපතති. චතුත්තං අධිකරණානං
අපතතාධිකරණං. සත්තත්තං අපතතිකඛ්ඛානං පඤ්චති අපතති-
කඛ්ඛෙහි සඛගතිතා : සියා පාරාජිකාපතතිකඛ්ඛෙන, සියා සඛිසාදි-
සෙසාපතතිකඛ්ඛෙන, සියා ථුල්ලච්චයාපතතිකඛ්ඛෙන, සියා පාවිතති-
යාපතතිකඛ්ඛෙන, සියා දුක්ඛටාපතතිකඛ්ඛෙන. ඡත්තං අපතති
සමුට්ඨානානං එකෙන සමුට්ඨානෙන සමුට්ඨහතති : කායතො ච
චාවතො ච විතතතො ච සමුට්ඨහතති. යා සා අපතති අනවසෙසා,
සා අපතති න කතමෙන අධිකරණෙන න කතමමති ධානෙන න
කතමෙන සමපෙන සමමති. යා සා අපතති ගරුකා, සා අපතති
එකෙන අධිකරණෙන කිව්වාධිකරණෙන. එකමති ධානෙන සඛසමපේඛි.
දව්ඪි සමපෙති සමමති : සමුට්ඨාවිනසෙන ච පටිඤ්ඤානකරණෙන ච.
යා තා අපතතියො ලුහුකා, තා අපතතියො එකෙන අධිකරණෙන
කිව්වාධිකරණෙන. තීසු ධානෙසු සඛසමපේඛි ගණමපේඛි පුග්ගලස්ස
සනතිකෙ. තීති සමපෙති සමමනති : සියා සමුට්ඨාවිනසෙන ච
පටිඤ්ඤානකරණෙන ච, සියා සමුට්ඨාවිනසෙන ච තිණවජාරකෙන ච.

අධිකරණාධිප්පායො

1. විවාදාධිකරණං හොති අනුවාදාධිකරණං, හොති අපතතාධි-
කරණං, හොති කිව්වාධිකරණං :

විවාදාධිකරණං න හොති අනුවාදාධිකරණං, න හොති අපතතාධි-
කරණං, හ හොති කිව්වාධිකරණං. අපිච විවාදාධිකරණපච්චයා හොති
අනුවාදාධිකරණං, හොති අපතතාධිකරණං, හොති කිව්වාධිකරණං.
යථා කථං විධි : ඉධ භික්ඛු විවදනති ධම්මොති වා අධම්මොති වා -පෙ-
දුට්ඨුල්ලාපතතිති වා, අදුට්ඨුල්ලාපතතිති වා, යං තත්ථ භණ්ඩනං කලහො
විග්ගහො විවාදෙ නානාවාදෙ අඤ්ඤාථාවාදෙ විපච්චයනාය වොහාරෙ
මෙධගං ඉදං වුව්චති විවාදාධිකරණං, විවාදාධිකරණෙ භභෙසා විවදති

කිව්වාධිකරණ හෙතෙයෙන් කෙතෙක් ඇවැත් අවදනේ ද යත් : කිව්වාධිකරණ හෙතෙයෙන් පස් ඇවැත් අවදනේ යැ : උබෙව්නිකම් අනුව වැටෙන මෙහෙණ තුන් යළ තෙක් සමනුභාසනකම් කරණ කල්හි එය නො හරි නම් ඤන්තියෙහි දුකුළා වෙයි, දෙකම්වදන්හි පුලසිනු වෙති, කම්වදන් පිරියතැ පරිච් ඇවැත් වේ. හෙදනුවර්තක හික්සුනු තුන් යළ තෙක් සමනුභාසනකම් කරණ කල්හි එය නො හරිත් නම් සහවෙසස් ඇවැත් වෙයි, ලාමකඤ්ඡවියෙහි තුන් යළ තෙක් සමනුභාසනකම් කරණ කල්හි එය නො හරිත් නම් පවිනි ඇවැත් වේ. කිව්වාධිකරණ හෙතෙයෙන් මේ පස් ඇවැත් අවදනේ යි.

8. ඒ ඇවැත් සතර විපත් අතුරෙන් කෙතෙක් විපත් බෙපෙත් ද, සතර අධිකරණ අතුරෙන් කිනම් අධිකරණයෙක් ද, සත්වැදුරුම් ආපත්තිස්කන්ධ අතුරෙන් කෙතෙක් ආපත්තිස්කන්ධයෙන් සඩගුහ කරණ ලද්දු ද, සවැදුරුම් ආපත්තිසමුට්ඨාන අතුරෙන් කෙතෙක් සමුට්ඨානයෙන් නගිත් ද, කෙතෙක් අධිකරණයෙන් කෙතෙක් තන්හි කෙතෙක් ශමථයෙන් සන්තිදෙන් ද යත් :

ඒ ඇවැත්හු සතර විපත්හි අතුරෙන් කිසිවිටෙක ශීලවිපත්තිය ද කිසිවිටෙක ආචාරවිපත්තිය ද යි විපත් දෙකක් බෙපෙත්. සතර අධිකරණ අතුරෙන් ආපත්තාධිකරණ යි. සත්වැදුරුම් ආපත්තිස්කන්ධ අතුරෙන් කිසිවිටෙක පාරාජිකාපත්තිස්කන්ධයෙන් ද, කිසිවිටෙක සඨසාදියෙසාපත්තිස්කන්ධයෙන් ද, කිසිවිටෙක පුල්ලවිට්ඨාපත්තිස්කන්ධයෙන් ද, කිසිවිටෙක පාවිත්තියාපත්තිස්කන්ධයෙන් ද, කිසිවිටෙක දුක්ඛාපත්තිස්කන්ධයෙන් ද යි පස් ආපත්තිස්කන්ධයෙන් සඩගුහ කරණ ලද්දු යැ. සවැදුරුම් ආපත්තිසමුට්ඨාන අතුරෙන් එක් සමුට්ඨානයෙකින් නගිත් : කයින් ද වචනයෙන් ද සිතින් ද නගිත්. යම් ඒ පරිච් ඇවැතෙක් වේ ද, ඒ ඇවැත කවර අධිකරණයෙහුද නො සන්තිදෙයි, කවර තැනෙකින්ද නො සන්තිදෙයි, කවර ශමථයෙහුද නො සන්තිදේ. යම් ඒ ගරු ඇවැතෙක් වේ ද, ඒ ඇවැත කිව්වාධිකරණ නම් වූ එක් මැ අධිකරණයෙන් ද සහමැද නම් වූ එක් තැනෙකින් ද සම්මුඛාවිනයෙන් හා පටිඤ්ඤානකරණයෙන් ද යි දෙ ශමථයෙන් ද සන්තිදෙයි. යම් ඒ ගුහු ඇවැත්හු වෙත් ද, ඒ ඇවැත්හු කිව්වාධිකරණ නම් වූ එක් ම අධිකරණයෙන් ද සහමැද ගණමැද පුහුලක්හු වෙතැ යන තුන් තන්හි ද කිසිවිටෙක සම්මුඛාවිනයෙන් ද පටිඤ්ඤානකරණයෙන් ද, කිසිවිටෙක සම්මුඛාවිනයෙන් ද තිණවත්පාරකයෙන් ද යි තුන් ශමථයෙන් සන්තිදෙන්.

අධිකරණාගිප්‍රාය

1. විවාදාධිකරණය අනුවාදාධිකරණය වේ ද, ආපත්තාධිකරණය වේ ද, කිව්වාධිකරණය වේ ද යත් :

විවාදාධිකරණය අනුවාදාධිකරණය නො වෙයි, ආපත්තාධිකරණය නො වෙයි, කිව්වාධිකරණය නො වේ. එහෙත් විවාදාධිකරණ හෙතෙයෙන් අනුවාදාධිකරණය වෙයි, ආපත්තාධිකරණය වෙයි, කිව්වාධිකරණය වේ. කෙබඳු යැ යත් : මේ ශාසනයෙහි හික්සුනු ධර්මය කියා හෝ අධර්මය කියා හෝ තුළුල් ඇවැත් කියා හෝ නො තුළුල් ඇවැත් කියා හෝ විවාද කරන් නම් එහි යම් අරගලයෙක් කලහයෙක් විරුද්ධගුහණයෙක් විරුද්ධවාදයෙක් නානාවාදයෙක් අනාථවාදයෙක් සිතෙහි දුක් ඇති කිරීම පිණිස වූ පරුෂ වචනයක් ධරණයක් වේ ද, මෙය විවාදාධිකරණයයි කියනු ලැබේ. විවාදාධිකරණයෙහි සඨස තෙමේ විවාද කෙරේ නම් විවාදාධිකරණය යි. විවාද

විවාදාධිකරණ, විවදමානෝ අනුවදහි අනුවාදාධිකරණ, අනුවදමානෝ ආපතනිං ආපජ්ඡනි ආපතනාධිකරණං, නාය ආපතනියා සඛෙසා කමමං කඤ්ඤති කිවාධිකරණං. එවං විවාදාධිකරණපච්චයා හොති අනුවාදාධිකරණං, හොති ආපතනාධිකරණං, හොති කිවාධිකරණං.

2. අනුවාදාධිකරණං හොති ආපතනාධිකරණං, හොති කිවාධිකරණං, හොති විවාදාධිකරණං.

අනුවාදාධිකරණං න හොති ආපතනාධිකරණං, න හොති කිවාධිකරණං, න හොති විවාදාධිකරණං. අපි ච අනුවාදාධිකරණපච්චයා හොති ආපතනාධිකරණං, හොති කිවාධිකරණං, හොති විවාදාධිකරණං, යථා කථං විය : ඉධ භික්ඛු භික්ඛුං අනුවදනහි සීලවිපතතියා වා ආචාරවිපතතියා වා දිට්ඨිවිපතතියා වා ආජීවවිපතතියා වා, යො තත්ථ අනුවාදෙ අනුවාදනා අනුලපනා අනුගණනා අනුසම්පව්ඤ්ඤා අබ්භුසාහනනා අනුබලපපදනං, ඉදං වුච්චති අනුවාදාධිකරණං, අනුවාදාධිකරණෙ සඛෙසා විවදහි විවාදාධිකරණං, විවදමානෝ අනුවදහි අනුවාදාධිකරණං, අනුවදමානෝ ආපතනිං ආපජ්ඡනි ආපතනාධිකරණං, නාය ආපතනියා සඛෙසා කමමං කඤ්ඤති කිවාධිකරණං. එවං අනුවාදාධිකරණපච්චයා හොති ආපතනාධිකරණං, හොති කිවාධිකරණං, හොති විවාදාධිකරණං.

3. ආපතනාධිකරණං හොති කිවාධිකරණං, හොති විවාදාධිකරණං, හොති අනුවාදාධිකරණං.

ආපතනාධිකරණං න හොති කිවාධිකරණං, න හොති විවාදාධිකරණං, න හොති අනුවාදාධිකරණං. අපි ච ආපතනාධිකරණපච්චයා හොති කිවාධිකරණං, හොති විවාදාධිකරණං, හොති අනුවාදාධිකරණං. යථා කථං විය : පඤ්චපි ආපතනිකඛ්ඛා ආපතනාධිකරණං, සත්තපි ආපතනිකඛ්ඛා ආපතනාධිකරණං, ඉදං වුච්චති ආපතනාධිකරණං, ආපතනාධිකරණෙ සඛෙසා විවදහි විවාදාධිකරණං, විවදමානෝ අනුවදහි අනුවාදාධිකරණං, අනුවදමානෝ ආපතනිං ආපජ්ඡනි ආපතනාධිකරණං, නාය ආපතනියා සඛෙසා කමමං කඤ්ඤති කිවාධිකරණං. එවං ආපතනාධිකරණපච්චයා හොති කිවාධිකරණං, හොති විවාදාධිකරණං, හොති අනුවාදාධිකරණං.

4. කිවාධිකරණං හොති විවාදාධිකරණං, හොති අනුවාදාධිකරණං, හොති ආපතනාධිකරණං :

කිවාධිකරණං න හොති විවාදාධිකරණං, න හොති අනුවාදාධිකරණං, න හොති ආපතනාධිකරණං. අපි ච කිවාධිකරණපච්චයා හොති විවාදාධිකරණං, හොති අනුවාදාධිකරණං, හොති ආපතනාධිකරණං, යථා කථං විය : යා සඛෙසා කිව්චයනා කරණීයනා අපලොකනකමමං ඤාතනිකමමං ඤාතනිදුතියකමමං ඤාතනිචතුත්තකමමං. ඉදං වුච්චති කිවාධිකරණං. කිවාධිකරණෙ සඛෙසා විවදහි විවාදාධිකරණං. විවදමානෝ අනුවදහි අනුවාදාධිකරණං, අනුවදමානෝ ආපතනිං ආපජ්ඡනි ආපතනාධිකරණං. නාය ආපතනියා සඛෙසා කමමං කඤ්ඤති කිවාධිකරණං. එවං කිවාධිකරණපච්චයා හොති විවාදාධිකරණං, හොති අනුවාදාධිකරණං, හොති ආපතනාධිකරණං.

කරමින් වොදනා කෙරේ නම් අනුවාදාධිකරණ යි. වොදනා කරමින් ඇවැතට පැමිණේ නම් ආපත්තාධිකරණය යි. ඒ ඇවැතින් සඬ්ඝ තෙමේ කර්ම කෙරේ නම් කිව්වාධිකරණ යි. මෙසේ විවාදාධිකරණ හෙතුයෙන් අනුවාදාධිකරණය වෙයි, ආපත්තාධිකරණය වෙයි, කිව්වාධිකරණය වේ.

2. අනුවාදාධිකරණය ආපත්තාධිකරණය වේ ද, කිව්වාධිකරණය වේ ද, විවාදාධිකරණය වේ ද යත් :

අනුවාදාධිකරණය ආපත්තාධිකරණය නො වෙයි, කිව්වාධිකරණය නො වෙයි, විවාදාධිකරණය නො වේ. එහෙත් අනුවාදාධිකරණ හෙතුයෙන් ආපත්තාධිකරණය වෙයි, කිව්වාධිකරණය වෙයි, විවාදාධිකරණය වේ. කෙබඳු යැ යත් : මේ ශායනයෙහි හික්සුහු ශීලවිපත්තියෙන් හෝ ආචාරවිපත්තියෙන් හෝ දාෂ්ටි විපත්තියෙන් හෝ ආජීව විපත්තියෙන් හෝ මහණක්භට වොදනා කරත් නම් එහි යම් වොදනා කිරීමක් පුනපුනා කීමක් පුනපුනා තෙපලීමක් පුනපුනා බිණුවෙක් පුනපුනා තිදෙරින් අවනතවීමක් දැඩි නැගී සිටීමක් අනුබල දීමක් වේ ද, මෙය අනුවාදාධිකරණය යි කියනු ලැබේ. අනුවාදාධිකරණයෙහි සඬ්ඝ තෙමේ විවාද කෙරේ නම් විවාදාධිකරණ යි, විවාද කරමින් වොදනා කෙරේ නම් අනුවාදාධිකරණ යි, වොදනා කරමින් ඇවැතට පැමිණේ නම් ආපත්තාධිකරණ යි, ඒ ඇවැතින් සඬ්ඝ තෙමේ කර්ම කෙරේ නම් කිව්වාධිකරණ යි. මෙසේ අනුවාදාධිකරණ හෙතුයෙන් ආපත්තාධිකරණය වෙයි, කිව්වාධිකරණය වෙයි, විවාදාධිකරණය වේ.

3. ආපත්තාධිකරණය කිව්වාධිකරණය වේ ද, විවාදාධිකරණය වේ ද, අනුවාදාධිකරණය වේ ද යත් :

ආපත්තාධිකරණය කිව්වාධිකරණය නො වෙයි, විවාදාධිකරණය නො වෙයි, අනුවාදාධිකරණය නො වේ. එහෙත් ආපත්තාධිකරණ හෙතුයෙන් කිව්වාධිකරණය වෙයි, විවාදාධිකරණය වෙයි, අනුවාදාධිකරණය වේ. කෙබඳු යැ යත් : ඇවැත්කුළු පස ම ආපත්තාධිකරණ යි, ඇවැත් කුළු සහ ම ආපත්තාධිකරණ යි, මෙය ආපත්තාධිකරණ යි කියනු ලැබේ. ආපත්තාධිකරණයෙහි සඬ්ඝ තෙමේ විවාද කෙරේ නම් විවාදාධිකරණ යි, විවාද කරමින් වොදනා කෙරේ නම් අනුවාදාධිකරණ යි, වොදනා කරමින් ඇවැතට පැමිණේ නම් ආපත්තාධිකරණ යි, ඒ ඇවැතින් සඬ්ඝ තෙමේ කර්ම කෙරේ නම් කිව්වාධිකරණ යි. මෙසේ ආපත්තාධිකරණ හෙතුයෙන් කිව්වාධිකරණය වෙයි, විවාදාධිකරණය වෙයි, අනුවාදාධිකරණය වේ.

4. කිව්වාධිකරණය විවාදාධිකරණය වේ ද, අනුවාදාධිකරණය වේ ද, ආපත්තාධිකරණය වේ ද යත් :

කිව්වාධිකරණය විවාදාධිකරණය නො වෙයි, අනුවාදාධිකරණය නො වෙයි, ආපත්තාධිකරණය නො වේ. එහෙත් කිව්වාධිකරණ හෙතුයෙන් විවාදාධිකරණය වෙයි, අනුවාදාධිකරණය වෙයි, ආපත්තාධිකරණය වේ. කෙබඳු යැ යත් : සඬ්ඝයාගේ අපලොකන කර්ම යැ ඤාත්ති කර්ම යැ ඤාත්තිදුතිය කර්ම යැ ඤාත්තිවතුන්ට කර්ම යැ යම් කෘත්‍යභාවයක් කටයුතු බවක් වේ ද, මෙය කිව්වාධිකරණ යැ යි කියනු ලැබේ. කිව්වාධිකරණයෙහි සඬ්ඝ තෙමේ විවාද කෙරේ නම් විවාදාධිකරණ යි, විවාද කරමින් වොදනා කෙරේ නම් අනුවාදාධිකරණ යි, වොදනා කරමින් ඇවැතට පැමිණේ නම් ආපත්තාධිකරණ යි, ඒ ඇවැතින් සඬ්ඝ තෙමේ කර්ම කෙරේ නම් කිව්වාධිකරණ යි. මෙසේ කිව්වාධිකරණ හෙතුයෙන් විවාදාධිකරණ වෙයි, අනුවාදාධිකරණ වෙයි, ආපත්තාධිකරණ වේ.

පුවජාවිසසජ්ජනවාරො

1. යන් සතිවිනයො තන් සමුඛාවිනයො, යන් සමුඛාවිනයො තන් සතිවිනයො, යන් අමුලනවිනයො තන් සමුඛාවිනයො, යන් සමුඛාවිනයො තන් අමුලනවිනයො, යන් පටිඤ්ඤානකරණං තන් සමුඛාවිනයො, යන් සමුඛාවිනයො තන් පටිඤ්ඤානකරණං, යන් යෙභ්බයයිකා තන් සමුඛාවිනයො, යන් සමුඛාවිනයො තන් යෙභ්බයයිකා, යන් තස්සපාපියයිකා තන් සමුඛාවිනයො, යන් සමුඛාවිනයො තන් තස්සපාපියයිකා, යන් තිණ්වජ්ඣාරකො තන් සමුඛාවිනයො, යන් සමුඛාවිනයො තන් තිණ්වජ්ඣාරකො.

2. යස්මිං සමයෙ සමුඛාවිනයෙන ච සතිවිනයෙන ච අධිකරණං උපසම්මති, යන් සතිවිනයො තන් සමුඛාවිනයො, යන් සමුඛාවිනයො තන් සතිවිනයො. න තන් අමුලනවිනයො, න තන් පටිඤ්ඤානකරණං, න තන් යෙභ්බයයිකා, න තන් තස්සපාපියයිකා, න තන් තිණ්වජ්ඣාරකො.

3 යස්මිං සමයෙ සමුඛාවිනයෙන ච අමුලනවිනයෙන ච -පෙ- සමුඛාවිනයෙන ච පටිඤ්ඤානකරණෙන ච -පෙ- සමුඛාවිනයෙන ච යෙභ්බයයිකාය ච -පෙ- සමුඛාවිනයෙන ච තස්සපාපියයිකාය ච -පෙ- සමුඛාවිනයෙන ච තිණ්වජ්ඣාරකෙන ච අධිකරණං උපසම්මති, යන් තිණ්වජ්ඣාරකො තන් සමුඛාවිනයො, යන් සමුඛාවිනයො තන් තිණ්වජ්ඣාරකො. න තන් සතිවිනයො, න තන් අමුලනවිනයො, න තන් පටිඤ්ඤානකරණං, න තන් යෙභ්බයයිකා, න තන් තස්සපාපියයිකා.

සංසට්ඨවාරො

1. සමුඛාවිනයොති වා සතිවිනයොති වා ඉමෙ ධම්මා සංසට්ඨා උද්භු විසංසට්ඨා : ලබ්භා ච පනිමෙසං ධම්මානං විනිබ්බුජ්ඣා විනිබ්බුජ්ඣා නානාකරණං පඤ්ඤාපෙත්තුං ; සමුඛාවිනයොති වා අමුලනවිනයොති වා -පෙ- සමුඛාවිනයොති වා පටිඤ්ඤානකරණනති වා -පෙ- සමුඛාවිනයොති වා යෙභ්බයයිකාති වා -පෙ- සමුඛාවිනයොති වා තස්සපාපියයිකාති වා -පෙ- සමුඛාවිනයොති වා තිණ්වජ්ඣාරකොති වා ඉමෙ ධම්මා සංසට්ඨා උද්භු විසංසට්ඨා, ලබ්භා ච පනිමෙසං ධම්මානං විනිබ්බුජ්ඣා විනිබ්බුජ්ඣා නානාකරණං පඤ්ඤාපෙත්තුං :

2. සමුඛාවිනයොති වා සතිවිනයොති වා ඉමෙ ධම්මා සංසට්ඨා, නො විසංසට්ඨා. න ච ලබ්භා ඉමෙසං ධම්මානං විනිබ්බුජ්ඣා විනිබ්බුජ්ඣා නානාකරණං පඤ්ඤාපෙත්තුං සමුඛාවිනයොති වා -පෙ- අමුලනවිනයොති වා -පෙ- සමුඛාවිනයොති වා පටිඤ්ඤානකරණනති වා -පෙ- සමුඛාවිනයොති වා යෙභ්බයයිකාති වා -පෙ- සමුඛාවිනයොති වා තස්ස පාපියයිකාති වා -පෙ- සමුඛාවිනයොති වා තිණ්වජ්ඣාරකොති වා ඉමෙ ධම්මා සංසට්ඨා, නො විසංසට්ඨා. න ච ලබ්භා ඉමෙසං ධම්මානං විනිබ්බුජ්ඣා විනිබ්බුජ්ඣා නානාකරණං පඤ්ඤාපෙත්තුං.

පාලන විසර්ජනවාරය

1. යම් තැනෙක්හි සතිවිනය වේ නම් එහි සම්මුඛාවිනය වේ ද, යම් තැනෙක්හි සම්මුඛාවිනය වේ නම් එහි සතිවිනය වේ ද, යම් තැනෙක්හි අමුල්භවිනය වේ නම් එහි සම්මුඛාවිනය වේ ද, යම් තැනෙක්හි සම්මුඛාවිනය වේ නම් එහි අමුල්භවිනය වේ ද, යම් තැනෙක්හි පටිඤ්ඤතකරණය වේ නම් එහි සම්මුඛාවිනය වේ ද, යම් තැනෙක්හි සම්මුඛාවිනය වේ නම් එහි පටිඤ්ඤතකරණය වේ ද, යම් තැනෙක්හි යෙහුයාසිකාව වේ නම් එහි සම්මුඛාවිනය වේ ද යම් තැනෙක්හි සම්මුඛාවිනය වේ නම් එහි යෙහුයාසිකාව වේ ද යම් තැනෙක්හි තස්සපාපියාසිකාව වේ නම් එහි සම්මුඛාවිනය වේ ද, යම් තැනෙක්හි සම්මුඛාවිනය වේ නම් එහි තස්සපාපියාසිකාව වේ ද, යම් තැනෙක්හි තිණවත්ථාරකය වේ නම් එහි සම්මුඛාවිනය වේ ද, යම් තැනෙක්හි සම්මුඛාවිනය වේ නම් එහි තිණවත්ථාරකය වේ ද යත් :

2. යම් කලෙක්හි සම්මුඛාවිනයෙන් ද සතිවිනයෙන් ද අධිකරණය සන්තිදේ ද, යම් තැනෙක්හි සතිවිනය වේ නම් එහි සම්මුඛාවිනය වෙයි. යම් තැනෙක්හි සම්මුඛාවිනය වේ නම් එහි සතිවිනය වෙයි. එහි අමුල්භවිනය නො වෙයි, එහි පටිඤ්ඤතකරණය නො වෙයි, එහි යෙහුයාසිකාව නො වෙයි, එහි තස්සපාපියාසිකාව නො වෙයි, එහි තිණවත්ථාරකය නො වේ.

3. යම් කලෙක්හි සම්මුඛාවිනයෙන් ද අමුල්භවිනයෙන් ද සම්මුඛාවිනයෙන් ද පටිඤ්ඤතකරණයෙන් ද සම්මුඛාවිනයෙන් ද යෙහුයාසිකාවෙන් ද සම්මුඛාවිනයෙන් ද තස්සපාපියාසිකාවෙන් ද සම්මුඛාවිනයෙන් ද තිණවත්ථාරකයෙන් ද අධිකරණය සන්තිදේ ද, යම් තැනෙක්හි තිණවත්ථාරකය වේ නම් එහි සම්මුඛාවිනය වෙයි, යම් තැනෙක්හි සම්මුඛාවිනය වේ නම් එහි තිණවත්ථාරකය වෙයි, එහි සතිවිනය නො වෙයි, එහි අමුල්භවිනය නො වෙයි, එහි පටිඤ්ඤතකරණය නො වෙයි, එහි යෙහුයාසිකාව නො වෙයි, එහි තස්සපාපියාසිකාව නො වේ.

සංසාරපාලය

1. සම්මුඛාවිනයැ යි හෝ සතිවිනයැ යි හෝ මේ ධර්මයෝ මිශ්‍රයෝ ද නැතහොත් අමිශ්‍රයෝ ද, මේ ධර්මයන් වෙන් වෙන් කොට වෙනස දක්වන්නට ලැබේ ද යත් : සම්මුඛාවිනයැ යි හෝ අමුල්භවිනයැ යි හෝ සම්මුඛාවිනයැ යි හෝ පටිඤ්ඤතකරණයැ යි හෝ සම්මුඛාවිනයැ යි හෝ යෙහුයාසිකායැ යි හෝ සම්මුඛාවිනයැ යි හෝ තස්සපාපියාසිකායැ යි හෝ සම්මුඛාවිනයැ යි හෝ තිණවත්ථාරකයැ යි හෝ මේ ධර්මයෝ මිශ්‍රයෝ ද නැතහොත් අමිශ්‍රයෝ ද, මේ ධර්මයන් වෙන් වෙන් කොට වෙනස දක්වන්නට ලැබේ ද යත් :

2. සම්මුඛාවිනයැ යි හෝ සතිවිනයැ යි හෝ මේ ධර්මයෝ මිශ්‍රයහ, අමිශ්‍රයෝ නො වෙත්. මේ ධර්මයන් වෙන් වෙන් කොට වෙනස දක්වන්නට නො ලැබිය හැක්කි. සම්මුඛාවිනයැ යි හෝ අමුල්භවිනයැ යි හෝ සම්මුඛාවිනයැ යි හෝ පටිඤ්ඤතකරණයැ යි හෝ සම්මුඛාවිනයැ හෝ යෙහුයාසිකායැ යි හෝ සම්මුඛාවිනයැ යි හෝ තස්සපාපියාසිකායැ යි හෝ සම්මුඛාවිනයැ යි හෝ තිණවත්ථාරකයැ යි හෝ මේ ධර්මයෝ මිශ්‍රයහ, අමිශ්‍රයෝ නො වෙත්. මේ ධර්මයන් වෙන් වෙන් කොට වෙනස දක්වන්නට නො ලැබිය හැකි.

සමථනිදනාදයෝ

1. සමමුඛාවිනයෝ කිංනිදනෝ, කිංසමුදයෝ, කිංජාතිකෝ, කිංපහවෝ, කිංසමාරෝ, කිංසමුට්ඨානෝ : සතිවිනයෝ -පෙ- අමුලුභවිනයෝ -පෙ- පටිඤ්ඤානකරණං -පෙ- යෙභ්බසාසිකා -පෙ- නසාපාපියසිකා -පෙ- තිණවජාරකෝ කිංනිදනෝ, කිංසමුදයෝ, කිංජාතිකෝ, කිංපහවෝ, කිංසමාරෝ, කිංසමුට්ඨානෝ :

සමමුඛාවිනයෝ නිදනනිදනෝ, නිදනසමුදයෝ, නිදනජාතිකෝ, නිදනපහවෝ, නිදනසමාරෝ, නිදනසමුට්ඨානෝ. සතිවිනයෝ -පෙ- අමුලුභවිනයෝ -පෙ- පටිඤ්ඤානකරණං නිදනනිදනං, නිදනසමුදයං, නිදනජාතිකං, නිදනපහවං, නිදනසමාරං, නිදනසමුට්ඨානං. යෙභ්බසාසිකා නිදනනිදනා, නිදනසමුදයා, නිදනජාතිකා, නිදනපහවා, නිදනසමාරා, නිදනසමුට්ඨානා. නසාපාපියසිකා -පෙ- තිණවජාරකෝ නිදනනිදනෝ, නිදනසමුදයෝ, නිදනජාතිකෝ, නිදනපහවෝ, නිදනසමාරෝ, නිදනසමුට්ඨානෝ.

2. සමමුඛාවිනයෝ කිංනිදනෝ, කිංසමුදයෝ, කිංජාතිකෝ, කිංපහවෝ, කිංසමාරෝ, කිංසමුට්ඨානෝ : සතිවිනයෝ -පෙ- අමුලුභවිනයෝ -පෙ- පටිඤ්ඤානකරණං -පෙ- යෙභ්බසාසිකා -පෙ- නසාපාපියසිකා -පෙ- තිණවජාරකෝ කිංනිදනෝ, කිංසමුදයෝ, කිංජාතිකෝ, කිංපහවෝ, කිංසමාරෝ, කිංසමුට්ඨානෝ :

සමමුඛාවිනයෝ හෙතුනිදනෝ, හෙතුසමුදයෝ, හෙතුජාතිකෝ, හෙතුපහවෝ, හෙතුසමාරෝ, හෙතුසමුට්ඨානෝ. සතිවිනයෝ -පෙ- අමුලුභවිනයෝ -පෙ- පටිඤ්ඤානකරණං හෙතුනිදනං, හෙතුසමුදයං, හෙතුජාතිකං, හෙතුපහවං, හෙතුසමාරං, හෙතුසමුට්ඨානං. යෙභ්බසාසිකා හෙතුනිදනා, හෙතුසමුදයා, හෙතුජාතිකා, හෙතුපහවා, හෙතුසමාරා, හෙතුසමුට්ඨානා. නසාපාපියසිකා -පෙ- තිණවජාරකෝ හෙතුනිදනෝ, හෙතුසමුදයෝ, හෙතුජාතිකෝ, හෙතුපහවෝ, හෙතුසමාරෝ, හෙතුසමුට්ඨානෝ.

3. සමමුඛාවිනයෝ කිංනිදනෝ, කිංසමුදයෝ, කිංජාතිකෝ, කිංපහවෝ, කිංසමාරෝ, කිංසමුට්ඨානෝ : සතිවිනයෝ -පෙ- අමුලුභවිනයෝ -පෙ- පටිඤ්ඤානකරණං -පෙ- යෙභ්බසාසිකා -පෙ- නසාපාපියසිකා -පෙ- තිණවජාරකෝ කිංනිදනෝ, කිංසමුදයෝ, කිංජාතිකෝ, කිංපහවෝ, කිංසමාරෝ, කිංසමුට්ඨානෝ :

සමමුඛාවිනයො පච්චයන්දනො, පච්චයසමුදයො, පච්චයජාතිකො, පච්චයපහවො, පච්චයසමාරො, පච්චයසමුට්ඨානො. සතිවිනයො -පෙ- අමුලභවිනයො -පෙ- පරිඤ්ඤානකරණං පච්චයන්දනං, පච්චයසමුදයං, පච්චයජාතිකං, පච්චයපහවං, පච්චයසමාරං, පච්චයසමුට්ඨානං. යෙහුයසිකා පච්චයන්දනා, පච්චයසමුදයා, පච්චයජාතිකා, පච්චයපහවා, පච්චයසමාරා, පච්චයසමුට්ඨානා, නස්සපාපියසිකා -පෙ- තිණවජ්ඣාරකො පච්චයන්දනො, පච්චයසමුදයො, පච්චයජාතිකො, පච්චයපහවො, පච්චයසමාරො, පච්චයසමුට්ඨානො.

4. සත්තන්තං සමථානං කතී මුලාති, කතී සමුට්ඨානා: සත්තන්තං සමථානං ඡබ්බිස මුලාති, ඡන්තිංස සමුට්ඨානා.

සත්තන්තං සමථානං කතමාති ඡබ්බිස මුලාති; සමමුඛාවිනයස්ස චන්තාරි මුලාති: සඤ්ඤාසමුඛතා, ධම්මසමුඛතා, විනයසමුඛතා, පුග්ගලසමුඛතා. සතිවිනයස්ස චන්තාරි මුලාති -පෙ- අමුලභවිනයස්ස චන්තාරි මුලාති -පෙ- පරිඤ්ඤානකරණස්ස දො මුලාති: යො ච දෙසෙති, යස්ස ච දෙසෙති. යෙහුයසිකාය චන්තාරි මුලාති -පෙ- නස්සපාපියසිකාය චන්තාරි මුලාති -පෙ- තිණවජ්ඣාරකස්ස චන්තාරි මුලාති: සඤ්ඤාසමුඛතා, ධම්මසමුඛතා, විනයසමුඛතා, පුග්ගලසමුඛතා. සත්තන්තං සමථානං ඉමාති ඡබ්බිස මුලාති.

සත්තන්තං සමථානං කතමෙ ඡන්තිංස සමුට්ඨානා: සතිවිනයස්ස කමස්ස කිරියා, කරණං, උපගමනං, අජ්ඣාපගමනං, අභිවාසනා, අපටිකේකාසනා. අමුලභවිනයස්ස කමස්ස -පෙ- පරිඤ්ඤානකරණස්ස කමස්ස -පෙ- යෙහුයසිකාය කමස්ස -පෙ- නස්ස පාපියසිකාය කමස්ස -පෙ- තිණවජ්ඣාරකස්ස කමස්ස කිරියා, කරණං, උපගමනං, අජ්ඣාපගමනං, අභිවාසනා, අපටිකේකාසනා. සත්තන්තං සමථානං ඉමෙ ඡන්තිංස සමුට්ඨානා.

සමථ නානත්ථාදයො

1. සමමුඛාවිනයොති වා සතිවිනයොති වා ඉමෙ ධම්මා නානත්ථා නානාඛ්‍යාප්පනා, උදහු එකත්ථා ඛ්‍යාප්පනමෙව නානං: සමමුඛාවිනයොති වා අමුලභවිනයොති වා -පෙ- සමමුඛාවිනයොති වා පරිඤ්ඤානකරණනති වා -පෙ- සමමුඛාවිනයොති වා යෙහුයසිකාති වා -පෙ- සමමුඛාවිනයොති වා නස්සපාපියසිකාති වා -පෙ- සමමුඛාවිනයොති වා තිණවජ්ඣාරකොති වා ඉමෙ ධම්මා නානත්ථා නානාඛ්‍යාප්පනා, උදහු එකත්ථා ඛ්‍යාප්පනමෙව නානං:

සමමුඛාවිනයොති වා සතිවිනයොති වා ඉමෙ ධම්මා නානත්ථා චෙව නානාඛ්‍යාප්පනා ච. සමමුඛාවිනයොති වා අමුලභවිනයොති වා -පෙ- සමමුඛාවිනයොති වා පරිඤ්ඤානකරණනති වා -පෙ- සමමුඛාවිනයොති වා යෙහුයසිකාති වා -පෙ- සමමුඛාවිනයොති වා නස්සපාපියසිකාති වා -පෙ- සමමුඛාවිනයොති වා තිණවජ්ඣාරකොති වා ඉමෙ ධම්මා නානත්ථා චෙව නානාඛ්‍යාප්පනා ච.

සම්මුඛාවිනය ප්‍රත්‍යය නිදන කොට ඇත, ප්‍රත්‍යය සමුදය කොට ඇත, ප්‍රත්‍යය ජාති කොට ඇත, ප්‍රත්‍යය ප්‍රභව කොට ඇත, ප්‍රත්‍යය සම්භාර කොට ඇත, ප්‍රත්‍යය සමුච්ඡාන කොට ඇති, සතිවිනය අමුල්භවිනය පටිඤ්ඤාකරණය ප්‍රත්‍යය නිදන කොට ඇත, ප්‍රත්‍යය සමුදය කොට ඇත, ප්‍රත්‍යය ජාති කොට ඇත, ප්‍රත්‍යය ප්‍රභව කොට ඇත, ප්‍රත්‍යය සම්භාර කොට ඇත, ප්‍රත්‍යය සමුච්ඡාන කොට ඇති. යෙහුයාසිකාව ප්‍රත්‍යය නිදන කොට ඇත, ප්‍රත්‍යය සමුදය කොට ඇත, ප්‍රත්‍යය ජාති කොට ඇත, ප්‍රත්‍යය ප්‍රභව කොට ඇත, ප්‍රත්‍යය සම්භාර කොට ඇත, ප්‍රත්‍යය සමුච්ඡාන කොට ඇති. තස්සපාපියාසිකාව නිඤ්චත්ථාරකය ප්‍රත්‍යය නිදන කොට ඇත, ප්‍රත්‍යය සමුදය කොට ඇත, ප්‍රත්‍යය ජාති කොට ඇත, ප්‍රත්‍යය ප්‍රභව කොට ඇත, ප්‍රත්‍යය සම්භාර කොට ඇත, ප්‍රත්‍යය සමුච්ඡාන කොට ඇති.

4. සජන ශමංයන් පිළිබඳ මුල් කෙතෙක් ද, සමුච්ඡාන කෙතෙක් ද යත් : සජන ශමංයන් පිළිබඳ මුල් සවිස්සෙකැ. සමුච්ඡාන සතිසෙකි.

සජන ශමංයන් පිළිබඳ මුල් සවිස්ස කවරේ ද යත් : සධ්‍යසම්මුඛතා යැ, ධම්ම සම්මුඛතා යැ, චිත්තසම්මුඛතා යැ, පුරුෂසම්මුඛතා යි සම්මුඛාවිනය පිළිබඳ මුල් සතරෙකි. සතිවිනය පිළිබඳ මුල් සතරෙකි අමුල්භවිනය පිළිබඳ මුල් සතරෙකි යමෙක් තෙමේන් දෙසා ද යමකුහටත් දෙසා ද යන පටිඤ්ඤාකරණය පිළිබඳ මුල් දෙකෙකි. යෙහුයාසිකාව පිළිබඳ මුල් සතරෙකි තස්සපාපියාසිකාව පිළිබඳ මුල් සතරෙකි සධ්‍යසම්මුඛතා යැ, ධම්මසම්මුඛතා යැ, චිත්තසම්මුඛතා යැ, පුරුෂසම්මුඛතා යි නිඤ්චත්ථාරකය පිළිබඳ මුල් සතරෙකැ යි මේ සජන ශමංයන් පිළිබඳ මුල් සවිස්ස යි.

සජනශමංයන් පිළිබඳ සතිස් සමුච්ඡානයෝ කවරහු ද යත් : සතිවිනය කර්මය පිළිබඳ ක්‍රියා යැ, කරණ යැ, උපගමන යැ, අද්ධ්‍යුපගමන යැ, අධිවාසනා යැ, අප්‍රතික්‍රොශ පිළිබඳ ක්‍රියා යැ, කරණ යැ, උපගමන යැ, අද්ධ්‍යුපගමන යැ, අධිවාසනා යැ, අප්‍රතික්‍රොශන යයි. අමුල්භවිනය කර්මය පිළිබඳ පටිඤ්ඤාකරණ කර්මය පිළිබඳ යෙහුයාසිකා කර්මය පිළිබඳ තස්සපාපියාසිකා කර්මය පිළිබඳ නිඤ්චත්ථාරක කර්මය පිළිබඳ ක්‍රියා යැ, කරණ යැ, උපගමන යැ, අද්ධ්‍යුපගමන යැ, අධිවාසනා යැ, අප්‍රතික්‍රොශන යැ යි මොහු සජන ශමංයන් පිළිබඳ සතිස් සමුච්ඡානයෝ වෙත්.

ශමට නානාථිථාදිය

1. සම්මුඛාවිනයැ යි හෝ සතිවිනයැ යි හෝ මේ ධර්මයෝ නානාත්ථංයෝ ද, නානාඛ්‍යඤ්ජනයෝ ද, නොහොත් එකාර්ථතා ඇත්තෝ ද, ඛ්‍යඤ්ජන මතුයෙක් වෙනස් වුවාහු ද යත් : සම්මුඛාවිනයැ යි හෝ අමුල්භවිනයැ යි හෝ සම්මුඛාවිනයැ යි හෝ පටිඤ්ඤාකරණයැ යි හෝ සම්මුඛාවිනයැ යි හෝ යෙහුයාසිකා යැ යි හෝ සම්මුඛාවිනයැ යි හෝ තස්සපාපියාසිකා යැ යි හෝ සම්මුඛාවිනයැ යි හෝ නිඤ්චත්ථාරක යැ යි හෝ මේ ධර්මයෝ නානාත්ථංයෝ ද, නානාඛ්‍යඤ්ජන යෝ ද, නොහොත් එකාත්ථංයෝ ද, ඛ්‍යඤ්ජන මතුයෙක් වෙනස් ද යත් :

සම්මුඛාවිනයැ යි හෝ සතිවිනයැ යි හෝ මේ ධර්මයෝ නානාත්ථං ද නානාඛ්‍යඤ්ජන ද වෙත්. සම්මුඛාවිනයැ යි හෝ අමුල්භවිනයැ යි හෝ සම්මුඛාවිනයැ යි හෝ පටිඤ්ඤාකරණයැ යි හෝ සම්මුඛාවිනයැ යි හෝ යෙහුයාසිකා යැ යි හෝ සම්මුඛාවිනයැ යි හෝ තස්සපාපියාසිකා යැ යි හෝ සම්මුඛාවිනයැ යි හෝ නිඤ්චත්ථාරක යැ යි හෝ මේ ධර්මයෝ නානාත්ථං ද නානාඛ්‍යඤ්ජන ද වෙත්,

2. විවාදෙ විවාදාදිකරණං, විවාදෙ නො අබිකරණං, අබිකරණං නො විවාදෙ, අබිකරණංවෙව විවාදෙ ව.

සියා විවාදෙ විවාදාදිකරණං, සියා විවාදෙ නො අබිකරණං, සියා අබිකරණං නො විවාදෙ, සියා අබිකරණංවෙව විවාදෙ ව.

තත්ථ කතමො විවාදෙ විවාදාදිකරණං : ඉධ භික්ඛු විවදනති ධම්මොති වා අධම්මොති වා -පෙ- දුට්ඨලාපනතීති වා අදුට්ඨලාපනතීති වා, යං තත්ථ භණ්ඩනං කලහො විශ්වහො විවාදෙ නානාචාදෙ අඤ්ඤාථාචාදෙ විපච්චයනා වොභාගෙ මෙධගං, අයං විවාදෙ විවාදාදිකරණං.

තත්ථ කතමො විවාදෙ නො අබිකරණං : මාතාපි පුතෙනන විවදති, පුතෙතාපි මාතරු විවදති, පිතෘපි පුතෙනන විවදති, පුතෙතාපි පිතරු විවදති, භාතාපි භාතරු විවදති, භාතාපි භගිනියා විවදති, භගිනීපි භාතරු විවදති, සභායොපි සභායෙන විවදති, අයං විවාදෙ නො අබිකරණං.

තත්ථ කතමං අබිකරණං නො විවාදෙ : අනුචාදාදිකරණං ආපත්තාදිකරණං කිච්චාදිකරණං, ඉදං අබිකරණං නො විවාදෙ.

තත්ථ කතමං අබිකරණං වෙව විවාදෙ ව : විවාදාදිකරණං අබිකරණඤ්චව විවාදෙ ව.

3. අනුචාදෙ අනුචාදාදිකරණං, අනුචාදෙ නො අබිකරණං, අබිකරණං නො අනුචාදෙ, අබිකරණඤ්චව අනුචාදෙ ව.

සියා අනුචාදෙ අනුචාදාදිකරණං, සියා අනුචාදෙ නො අබිකරණං, සියා අබිකරණං නො අනුචාදෙ, සියා අබිකරණඤ්චව අනුචාදෙ ව.

තත්ථ කතමො අනුචාදෙ අනුචාදාදිකරණං : ඉධ භික්ඛු භික්ඛුං අනුචදනති සීලවිපකතියා වා ආචාරවිපකතියා වා දිට්ඨිවිපකතියා වා ආජීවවිපකතියා වා, යො තත්ථ අනුචාදෙ අනුචදනා අනුලපනා අනුභණ්ණා අනුසම්පම්භිකතා අබ්භුසංභනතා අනුබලපපදහං, අයං අනුචාදෙ අනුචාදාදිකරණං.

තත්ථ කතමො අනුචාදෙ නො අබිකරණං : මාතාපි පුතං අනුචදති, පුතෙතාපි මාතරං අනුචදති, පිතෘපි පුතං අනුචදති, පුතෙතාපි පිතරං අනුචදති, භාතාපි භාතරං අනුචදති, භාතාපි භගිනීං අනුචදති, භගිනීපි භාතරං අනුචදති, සභායොපි සභායං අනුචදති, අයං අනුචාදෙ නො අබිකරණං.

තත්ථ කතමං අබිකරණං නො අනුචාදෙ : ආපත්තාදිකරණං කිච්චාදිකරණං විවාදාදිකරණං, ඉදං අබිකරණං නො අනුචාදෙ.

තත්ථ කතමං අබිකරණඤ්චව අනුචාදෙ ව : අනුචාදාදිකරණං අබිකරණඤ්චව අනුචාදෙ ව.

4. ආපතති ආපත්තාදිකරණං. ආපතති නො අබිකරණං. අබිකරණං නො ආපතති අබිකරණඤ්චව ආපතති ව.

2. විවාදය විවාදාධිකරණ වේ ද, විවාදය අධිකරණ නො වේ ද, අධිකරණය විවාද නො වේ ද, අධිකරණ වූයේ ම විවාද වේ ද යත් :

විවාදය විවාදාධිකරණ විය හෙයි, විවාදය අධිකරණ නො විය හෙයි, අධිකරණය විවාද නො විය හෙයි, අධිකරණ ද වූයේ ම විවාදත් විය හෙයි.

එහි කවර විවාදයෙක් විවාදාධිකරණ වේ ද යත් : මෙ සස්තෙහි මහණහු ධර්ම යැ යි හෝ අධර්ම යැ යි හෝ විවාද කෙරෙත් ද තුළුල් ඇවැතැයි හෝ නො තුළුල් ඇවැතැයි හෝ විවාද කෙරෙත් ද, එහි යම් අරගලයෙක් කලහයෙක් විරුද්ධඉහණයෙක් විරුද්ධ-වාදයෙක් නානාවාදයෙක් අනාථවාදයෙක් සිතෙහි දුක් ඇති කිරීම පිණිස වූ පරුෂ වචනයෙක් හිංසායෙක් වේ ද, මේ විවාදය විවාදාධිකරණ වේ.

එහි කවර විවාදයෙක් අධිකරණ නො වේ ද යත් : පුතු හා මවු ද විවාද කෙරෙයි, මව හා පුත් ද විවාද කෙරෙයි, පුතු හා පියා ද විවාද කෙරෙයි, පියා හා පුත් ද විවාද කෙරෙයි, බැයා හා බැයා ද විවාද කෙරෙයි, බුහුන හා බැයා ද විවාද කෙරෙයි. බැයා හා බුහුන ද විවාද කෙරෙයි. යහළු හා යහළුවා විවාද කෙරේ. මෙ විවාද යි අධිකරණ නො වේ.

එහි විවාද නොවූ අධිකරණ කවර යැ යත් : අනුවාදාධිකරණ යැ ආපත්තාධිකරණ යැ කිව්වාධිකරණ යැ යන මේ විවාද නො වූ අධිකරණ යි.

එහි කුමක් අධිකරණ වූයේ ම විවාදත් වෙයි යත් : විවාදාධිකරණය අධිකරණ වූයේ ම විවාද ද වේ.

3. අනුවාදය අනුවාදාධිකරණ වේ ද, අනුවාදය අධිකරණ නො වේ ද, අධිකරණය අනුවාද නො වේ ද, අධිකරණ වූයේ ම අනුවාදත් වේ ද යත් :

අනුවාදය අනුවාදාධිකරණ විය හෙයි, අනුවාදය අධිකරණ නො විය හෙයි, අධිකරණය අනුවාද නො විය හෙයි. අධිකරණ වූයේ ම අනුවාදත් විය හෙයි.

එහි කවර අනුවාදයෙක් අනුවාදාධිකරණ වේ යැ යත් : මෙ සස්තෙහි මහණහු මහණත්තට ශීලවිපත්තියෙන් හෝ ආචාරවිපත්තියෙන් හෝ දෘෂ්ටිවිපත්තියෙන් හෝ ආජීව විපත්තියෙන් හෝ වෛද්‍යා කෙරෙති. එහි යම් වෛද්‍යා කිරීමෙක් පුනපුනා කීමෙක් පුනපුනා තෙපලීමෙක් පුනපුනා බිණීමෙක් පුනපුනා නිදොරින් අවනත වීමෙක් දැඩි වැ නැහි සිටීමෙක් අනුබල දීමෙක් වේ ද, මේ අනුවාදය අනුවාදාධිකරණ වේ.

එහි කවර අනුවාදයෙක් අධිකරණ නො වේ ය යත් : මව ද පුතුව වෛද්‍යා කෙරෙයි, පුත් ද මවට වෛද්‍යා කෙරෙයි, පියා ද පුතුව වෛද්‍යා කෙරෙයි, පුත් ද පියාට වෛද්‍යා කෙරෙයි, බැයා ද බැයාට වෛද්‍යා කෙරෙයි, බැයා ද බුහුනට වෛද්‍යා කෙරෙයි, බුහුන ද බැයාට වෛද්‍යා කෙරෙයි, යහළුවා ද යහළුවාට වෛද්‍යා කෙරේ. මේ අනුවාද යි, අධිකරණ නො වේ.

එහි කවර අධිකරණයෙක් අනුවාද නො වේ යැ යත් : ආපත්තාධිකරණ යැ කිව්වාධිකරණ යැ විවාදාධිකරණ යැ යන මේ අධිකරණ වෙයි, අනුවාද නො වේ.

එහි කවරෙක් අධිකරණ වූයේ ම අනුවාදත් වේ යැ යත් : අනුවාදාධිකරණය අධිකරණ වූයේ ම අනුවාදත් වේ.

4. ආපත්තිය ආපත්තාධිකරණ වේ ද, ආපත්තිය අධිකරණ නො වේ ද, අධිකරණය ආපත්ති නො වේ ද, අධිකරණ වූයේ ම ආපත්තිත් වේ ද යත් :

සියා ආපතති ආපතනාධිකරණං, සියා ආපතති නො අධිකරණං, සියා අධිකරණං නො ආපතති, සියා අධිකරණඤ්ච ආපතති ව.

තත්ථ කතමා ආපතති ආපතනාධිකරණං : පඤ්චපි ආපතතිකඛ්ඛා ආපතනාධිකරණං, සතතපි ආපතතිකඛ්ඛා ආපතනාධිකරණං. අයං ආපතති ආපතනාධිකරණං.

තත්ථ කතමා ආපතති නො අධිකරණං : සොතාපතති සමාපතති, අයං ආපතති නො අධිකරණං.

තත්ථ කතමං අධිකරණං නො ආපතති : කිච්චාධිකරණං, විචාද්ධිකරණං, අනුචාද්ධිකරණං, ඉදං අධිකරණං නො ආපතති.

තත්ථ කතමං අධිකරණඤ්ච ආපතති ව : ආපතනාධිකරණං අධිකරණඤ්ච ආපතති ව.

5. කිච්චං කිච්චාධිකරණං, කිච්චං නො අධිකරණං, අධිකරණං නො කිච්චං, අධිකරණඤ්ච කිච්චඤ්ච :

සියා කිච්චං කිච්චාධිකරණං, සියා කිච්චං නො අධිකරණං, සියා අධිකරණං නො කිච්චං, සියා අධිකරණඤ්ච කිච්චඤ්ච.

තත්ථ කතමං කිච්චං කිච්චාධිකරණං : යං සබ්බස්ස කිච්චයනා කරණීයනා අපලොකනකමං ඤාතතිකමං ඤාතතිදුතියකමං ඤාතතිචතුත්තකමං, ඉදං කිච්චං කිච්චාධිකරණං.

තත්ථ කතමං කිච්චං නො අධිකරණං : ආචරියකිච්චං උපජ්ඣායකිච්චං¹ සමානුපජ්ඣායකිච්චං සමානාචරියකිච්චං, ඉදං කිච්චං නො අධිකරණං.

තත්ථ කතමං අධිකරණං නො කිච්චං : විචාද්ධිකරණං අනුචාද්ධිකරණං ආපතනාධිකරණං, ඉදං අධිකරණං නො කිච්චං.

තත්ථ කතමං අධිකරණඤ්ච කිච්චඤ්ච : කිච්චාධිකරණං අධිකරණඤ්ච කිච්චං වාතී.

අධිකරණවෛද්‍ය නිවසිනො.

තස්සුද්දනං :

1. අධිකරණං උකෙකාචා ආකාරා පුග්ගලෙන ව, නිදන හෙතු පච්චයා මූලං සමුට්ඨානෙන ව.
ආපතති හොති යත්ථ ව සංඝට්ඨා නිදනපපහවා,²
2. හෙතුපච්චයමූලානි සමුට්ඨානෙන බ්‍යඤ්ඤානං;
විචාදෙ අධිකරණනති හෙදධිකරණෙ ඉදනති.

1. උපජ්ඣායකිච්චං සකිච්චං - සි.මු. 1, 2.

2. සංඝට්ඨානිදනෙන ව - මජ්ඣ.

ආපත්තිය ආපත්තාධිකරණ විය හෙයි, ආපත්තිය අධිකරණ නො විය හෙයි, අධිකරණය ආපත්ති නො විය හෙයි, අධිකරණ වූයේ ම ආපත්ති ද විය හෙයි.

එහි කවර ආපත්තියෙක් ආපත්තාධිකරණ වේ යැ යත් : පඤ්චාපත්තිස්කන්ධයෝ ද ආපත්තාධිකරණ යැ, සප්තාපත්තිස්කන්ධයෝ ද ආපත්තාධිකරණ යි, මේ ආපත්ති ආපත්තාධිකරණ වේ.

එහි කවර ආපත්තියෙක් අධිකරණය නො වේ යැ යත් : සොනාපත්ති යැ සමාපත්ති යැ යන මේ ආපත්ති යැ, අධිකරණ නො වේ.

එහි කවර අධිකරණයෙක් ආපත්ති නො වේ යැ යත් : කිච්චාධිකරණ යැ විචාදාධිකරණ යැ අනුචාදාධිකරණ යැ යන මේ, අධිකරණ වෙයි, ආපත්ති නො වේ.

එහි කවරෙක් අධිකරණ වූයේ ම ආපත්ති ද වේ යැ යත් : ආපත්තාධිකරණය අධිකරණ වූයේ ම ආපත්ති ද වේ.

5. කෘත්‍යය කිච්චාධිකරණ වේ ද, කෘත්‍යය අධිකරණ නො වේ ද, අධිකරණය කෘත්‍ය නො වේ ද, අධිකරණ වූයේ ම කෘත්‍යයන් වේ ද යත් :

කෘත්‍යය කිච්චාධිකරණ විය හෙයි, කෘත්‍යය අධිකරණ නො විය හෙයි, අධිකරණය කෘත්‍ය නො විය හෙයි, අධිකරණ වූයේ ම කෘත්‍යයන් විය හෙයි.

එහි කවර කෘත්‍යයෙක් කිච්චාධිකරණ වේ යැ යත් : සංඝයාගේ අපද්‍රෝනන කර්ම යැ, ඤාත්තිකර්ම යැ, ඤාත්තිදුතියකර්ම යැ, ඤාත්තිවතුන්ථකර්මයැ, යම් කෘත්‍යභාවයෙක් කටයුතු බවෙක් වේ ද, මේ කෘත්‍යය කිච්චාධිකරණ වේ.

එහි කවර කෘත්‍යයෙක් අධිකරණ නො වේ යැ යත් : ආවායඝී කෘත්‍යයෙක් උපාධ්‍යාය කෘත්‍යයෙක් සමානොපාධ්‍යාය කෘත්‍යයෙක් සමානාවායඝී කෘත්‍යයෙක් වේ ද, මේ කෘත්‍ය වෙයි. අධිකරණ නො වේ.

එහි කවර අධිකරණයෙක් කෘත්‍ය නො වේ යැ යත් : විචාදාධිකරණයෙක් අනුචාදාධිකරණයෙක් ආපත්තාධිකරණයෙක් වේ ද, මේ අධිකරණ වෙයි. කෘත්‍ය නො වේ.

එහි කුමක් අධිකරණ වූයේ ම කෘත්‍යයන් වේ යැ යත් : කිච්චාධිකරණය අධිකරණ වූයේ ම කෘත්‍යයන් වේ.

අධිකරණහෙද නිමි.

එහි නාමාවලිය :

අධිකරණ හෙද යැ උක්කොට යැ උක්කොටනාකාර යැ පුද්ගල හෙදය සමඟ අධිකරණ නිදාන යැ හෙතු යැ පච්ච යැ සමුට්ඨානය සමඟ මූල යැ ආපත්තිභෝති යැ යන්ථ යැ සංසර්ථ යැ නිදාන යැ පභව යැ,

හෙතු යැ පච්ච යැ මූල යැ සමුට්ඨානය සමඟ බ්‍යඤ්ජන යැ විවාද යැ අධිකරණ යැ යන මෙය අධිකරණ හෙදයෙහි උද්දනය වේ.

අපරගාථාසට්ඨාන්තකං

1. වොදනා කිමන්ථාය සාරණා කිසසා කාරණා,
සඬෙසා කිමන්ථාය මනිකමමං පන කිසසා කාරණා :
2. වොදනා සාරණන්ථාය නිගහන්ථාය සාරණා,
සඬෙසා පරිගහන්ථාය මනිකමමං පන පාරිසෙකකං.
3. මා බො කුරිනො අහණී මා බො චණ්ඩිකකතො හණී,
මා බො පරිසං ජනසි සචෙ අනුච්ඡාදකො කුචං.
4. මා බො සහසා අහණී කථං විශාහිකං අනන්ථසංහිතං,
සුතෙන විතසෙ අනුලොමෙ පඤ්ඤතෙන අනුලොමිකෙ.
5. අනුසොගචතතං නිසාමය කුසලෙන බුද්ධිමතා කතං,
සුචිතතං සිකඛාපදනුලොමිකං ගතීං න නාසෙතෙනා සම්පරාසිකං.
6. හිතෙසි අනුසුඤ්ඤසු කාලෙනඤ්ඤසංහිතං,
චුදිතසා ච වොදකසා ච සහසා වොහාරං මා පබාරෙහි¹
7. වොදකො අහ අපනෙතාහි චුදිතකො අහ අනාපනෙතාහි
උභො අනුකම්පනො පටිඤ්ඤානුසංකීර්තෙනා කාරයෙ.
8. පටිඤ්ඤා ලජ්ජා කතා අලජ්ජා එවං න විජ්ජති,
බහුමපි අලජ්ජා භාසෙය්‍ය වතනානුසංකීර්තෙන² කාරයෙ.
- 9 අලජ්ජා කිදිසො භොති පටිඤ්ඤා යසා න රුහති,
එවඤ්ඤා³ තාහං පුච්ඡාමි කිදිසො චුච්චති අලජ්ජා පුග්ගලො :
10. සංචිච්ච අපතතිං අපජ්ජති අපතතිං පරිගුහති,
අගතිගමනඤ්ඤා ගච්ඡති එදිසො චුච්චති අලජ්ජා පුග්ගලො.
11. සච්චං අහමපි ජානාමි එදිසො චුච්චති අලජ්ජා පුග්ගලො,
අඤ්ඤාඤ්ඤා තාහං පුච්ඡාමි කිදිසො චුච්චති ලජ්ජා පුග්ගලො :
12. සංචිච්ච අපතතිං නාපජ්ජති අපතතිං න පරිගුහති,
අගතිගමනං න ගච්ඡති එදිසො චුච්චති ලජ්ජා පුග්ගලො.
13. සච්චං අහමපි ජානාමි එදිසො චුච්චති ලජ්ජා පුග්ගලො,
අඤ්ඤාඤ්ඤා තාහං පුච්ඡාමි කිදිසො චුච්චති අබ්බමචොදකො :

-
1. පබාරෙසි - මජ්ඣං.
 2. චුතනානුසංකීර්තෙන - සිමු.
 3. එවඤ්ඤා - මජ්ඣං.

අපරගාථාසංග්‍රහය

1. වොදනාව කුමක් පිණිස යැ, වරද සිහිකරවීම කුමක් සඳහා යැ, සම්පන්නිපාතය කුමක් පිණිස යැ, යළි මනිකර්මය (විනයධරයන්ගේ විනය නය සංසන්දනය) කුමක් පිණිස යැ යත් :

2. වොදනාව කළ වරද සිහිපත් කරවනු පිණිස යැ, කළ වරද සිහිපත් කරවීම නිග්‍රහ පිණිස යැ, සම්පන්නිපාතය (විනිශ්චයෙහි දැහැමි නො දැහැමි බව) දැනගන්නා පිණිස යැ, යළි මනිකර්මය වනාහි වෙන් වෙන් වැ විනිශ්චය මොනවට නිමවීම පිණිස යි.

3. ඉදින් තෙපි අනුවර්තක වඩු නම් යුහු වැ බස් නො කියව, සැබ වැ බස් නො කියව, කෝපය නුපදව.

4. (පිරිස් කැළඹීම ආදී) අවැඩින් යුත් කලහ උපදවන කර්මයක් වහා නො කියව, උහතො විහසිගයෙහි ද බන්ධකයෙහි ද පරිවාරයෙහි ද සියලු විනය පිටකයෙහි ද සකර මහාපදෙසයෙහි ද,

5. දක්ෂ වූ බුදුරජුන් විසින් එළවා නබන ලද මොනවට පතවන ලද සියලු සිකපදයන්ට අනුලොම වූ අනුයෝගවන පරලොව ඉපැත්ම (පිහිට) නො නසමින් සලකා බලව.

6. වුදිතකයාහට ද වොදකයාහට ද මෙන් සිත් පෙරදැරි වැ සුදුසු කාලයෙහි අර්ථසංහිත කොට විනිශ්චය කරව. ඔවුන් ලාභෙලා කියන ලද වචනය නො ගනුව.

7. වොදක ඇවැතට අවන්තේ යයි කියා නම් වුදිතක නො අවන්මයි කියා නම් (එකල්හි) දෙපක්ෂයෙහි තෙපුල් බැහැර නො කරමින් කරානුසන්ධිය හා ප්‍රතිඥාව සලකා විනිශ්චය කරන්නේ යැ.

8. ප්‍රතිඥාව ලජ්ජි හික්සුන් කෙරෙහි කරන ලද්දී යැ. අලජ්ජීන් කෙරෙහි මේ පිළින විද්‍යාමාන නො වෙයි. අලජ්ජී තෙමේ බොහෝ කොටත් කියන්නේ යැ. (එබැවින්) ඔහුගේ වන සම්ම යම් පිළිනෙක් ගැළපේ ද ඒ පිළිනෙන් විනිශ්චය කරන්නේ යැ.

9. අලජ්ජී පුද්ගල කෙබඳු වේ ද, යමක්හුගේ පිළින නො නගී ද, කෙබඳු වූයේ 'අලජ්ජී පුද්ගල'යි කියනු ලැබේ දැයි මෙසේත් මම ඔබ විචාරමි.

10. දැන දැන ඇවැතට පැමිණෙයි, ඇවැත සහවයි, (ඡන්දදින් අගතියට ද යෙයි, මෙබඳු වූයේ 'අලජ්ජී පුද්ගල' යි කියනු ලැබේ.

11. සැබැවැ, මම ද එය දනිමි. එබඳු වූයේ 'අලජ්ජී පුද්ගල'යි කියනු ලැබේ. මම අනෙකක් ද ඔබ විචාරමි. කෙබඳු වූයේ 'ලජ්ජී පුද්ගල'යි කියනු ලැබේ ද ?

12. දැන දැන ඇවැතට නො පැමිණෙයි, ඇවැත නො සහවයි, අගතියට නො යෙයි, මෙබඳු වූයේ 'ලජ්ජී පුද්ගල'යි කියනු ලැබේ.

13. සැබැවැ, මම ද එය දනිමි. එබඳු වූයේ 'ලජ්ජී පුද්ගල'යි කියනු ලැබේ. මම අනෙකක් ද ඔබ විචාරමි. 'අධර්මවොදක' කෙබඳු යැ යි කියනු ලැබේ ද ?

14. අකාලෙන වොදෙති අභුතෙන ඵරාසෙන අනන්තසංහිතෙන,
දොසනනරෙ වොදෙති නො මෙතනවිතොනා¹ ඵදිසො වුච්චති
අබ්බවොදකො;
15. සච්චං අහමපි ජානාමි ඵදිසො වුච්චති අබ්බවොදකො,
අඤ්ඤාඤච තාහං පුච්ඡාමි කිදිසො වුච්චති බ්බවොදකො :
16. කාලෙන වොදෙති භුතෙන සංකොපන අන්තසංහිතෙන,
මෙතනවිතොනා වොදෙති නො දොසනනරෙ ඵදිසො වුච්චති
බ්බවොදකො;
17. සච්චං අහමපි ජානාමි ඵදිසො වුච්චති බ්බවොදකො,
අඤ්ඤාඤච තාහං පුච්ඡාමි කිදිසො වුච්චති බාලවොදකො :
18. පුබ්බාපරං න ජානාති පුබ්බාපරස්ස අකොවිදො,
අනුසංකිච්චනපථං න ජානාති අනුසංකිච්චනපථස්ස අකොවිදො,
ඵදිසො වුච්චති බාලවොදකො.
19. සච්චං අහමපි ජානාමි ඵදිසො වුච්චති බාලවොදකො,
අඤ්ඤාඤච තාහං පුච්ඡාමි කිදිසො වුච්චති පණ්ණිතවොදකො :
20. පුබ්බාපරං විජානාති² පුබ්බාපරස්ස කොවිදො,
අනුසංකිච්චනපථං ජානාති අනුසංකිච්චනපථස්ස කොවිදො;
ඵදිසො වුච්චති පණ්ණිතවොදකො.
21. සච්චං අහමපි ජානාමි ඵදිසො වුච්චති පණ්ණිතවොදකො,
අඤ්ඤාඤච තාහං පුච්ඡාමි වොදනා කිතති වුච්චති :
22. සීලවිපකතියා වොදෙති අපො ආචාරදිට්ඨියා,
ආජ්ඣෙනපි වොදෙති වොදනා තෙන වුච්චති.

අපරගාථාසංග්ගා නිවසිතං.

1. මෙතනවිතොනා - මජ්ඣං.

2. පුබ්බාපරමපි ජානාති - මජ්ඣං.

14. නො කල්හි වොදනා කෙරෙයි, අභුතයෙන්, පරුෂවචනයෙන් අතර්ථ සංහිතයෙන් වොදනා කෙරෙයි, ඇතුළත හටගත් ද්වේෂ ඇති වූ මෙන්සින් නැති වූ වොදනා කෙරෙයි. මෙබඳු පුද්ගල 'අධර්මවොදක'යි කියනු ලැබේ.

15. සැබැවැ, මම ද එය දනිමි. මෙබඳු පුද්ගල 'අධර්මවොදක'යි කියනු ලැබේ. මම අනෙකකුදු ඔබ විචාරමි. කෙබඳු පුද්ගල 'ධර්මවොදක'යි කියනු ලැබේ ද ?

16. නිසි කල්හි වොදනා කෙරෙයි, භූතයෙන් සිලිටි බසින් අර්ථ සංහිතයෙන් වොදනා කෙරෙයි. මෙන්සින් ඇති වූ ඇතුළත හටගත් ද්වේෂ නැති වූ වොදනා කෙරෙයි. මෙබඳු පුද්ගල 'ධර්මවොදක'යි කියනු ලැබේ.

17. සැබැවැ, මම ද එය දනිමි. මෙබඳු පුද්ගල 'ධර්මවොදක'යි කියනු ලැබේ. මම අනෙකකුදු ඔබ විචාරමි. කෙබඳු පුද්ගල 'බාලවොදක'යි කියනු ලැබේ ද ?

18. පෙර පසු කථාව නො දනියි, පෙර පසු කථාවෙහි අදක්ෂ වෙයි, අනුසන්ධි වචන මාර්ගය නො දනියි, අනුසන්ධි වචන මාර්ගයෙහි අදක්ෂ වෙයි, මෙබඳු පුද්ගල 'බාලවොදක'යි කියනු ලැබේ.

19. සැබැවැ, මම ද එය දනිමි. මෙබඳු පුද්ගල 'බාලවොදක'යි කියනු ලැබේ. මම අනෙකකුදු ඔබ විචාරමි. කෙබඳු පුද්ගල 'පණ්ඩිත වොදක'යි කියනු ලැබේ ද ?

20. පෙර පසු කථාව වෙසෙසින් දනියි, පෙර පසු කථාවෙහි දක්ෂ වෙයි, අනුසන්ධි වචන මාර්ගය දනියි, අනුසන්ධි වචන මාර්ගයෙහි දක්ෂ වෙයි, මෙබඳු පුද්ගල 'පණ්ඩිත වොදක'යි කියනු ලැබේ.

21. සැබැවැ, මම ද එය දනිමි. එබඳු පුද්ගල 'පණ්ඩිත වොදක' යි කියනු ලැබේ. මම අනෙකකුදු ඔබ විචාරමි. වොදනා කීමැ යි කියනු ලැබේ ද ?

22. ශීල විපත්තියෙන් වොදනා කෙරෙයි, යළි ආචාර විපත්තියෙන් හා දෘෂ්ටි විපත්තියෙන් වොදනා කෙරෙයි, ආර්ථි විපත්තියෙනුදු වොදනා කෙරෙයි, එයින් 'වොදනා'යි කියනු ලැබේ.

අපරගාමාසකිහිකය නිමි.

වෞද්‍යාකණ්ඩා

අනුච්ඡේදකයා අනුයෝගො

1. අනුච්ඡේදකෙත වෞද්‍යකො පුළුන්තබ්බො “යං බො භ්වා ආවුසො ඉමං භික්ඛුං වෞදෙසි, කිලිති නං වෞදෙසි, සිලවිපතනියා වෞදෙසි, ආචාරවිපතනියා වෞදෙසි, දිට්ඨිවිපතනියා වෞදෙසි”ති.

2. සො වෙ එවං වදෙය්‍ය: “සිලවිපතනියා වා වෞදෙමි. ආචාර-විපතනියා වා වෞදෙමි. දිට්ඨිවිපතනියා වා වෞදෙමි”ති සො එවමස්ස වචනීයො: “ජානාසි පනායස්මා සිලවිපතනිං, ජානාසි ආචාරවිපතනිං, ජානාසි දිට්ඨිවිපතනි”නති.

3. සො වෙ එවං වදෙය්‍ය: “ජානාමි බො අහං ආවුසො සිලවිපතනිං, ජානාමි ආචාරවිපතනිං. ජානාමි දිට්ඨිවිපතනි”නති. සො එවමස්ස වචනීයො: “කතමා පනාටුසො සිලවිපතනි, කතමා ආචාරවිපතනි, කතමා දිට්ඨිවිපතනි”ති.

4. සො වෙ එවං වදෙය්‍ය: “චතතාරි පාරුජිකානි තෙරස සඬ්ඝාදිසෙසා, අයං සිලවිපතනි. ථුල්ලච්චයං පාචිතනියං පාටිදෙසනියං දුක්ඛං දුබ්භාසිතං, අයං ආචාරවිපතනි. ඡිච්ඡාදිට්ඨි අනනභ්ගාභිකා දිට්ඨි, අයං දිට්ඨිවිපතනි”ති. සො එවමස්ස වචනීයො: “යං බො භ්වා ආවුසො ඉමං භික්ඛුං වෞදෙසි, දිට්ඨිවිපතනියා වෞදෙසි, සුතෙන වෞදෙසි, පරිසඬ්ඝාය වෞදෙසි”ති.

5. සො වෙ එවං වදෙය්‍ය: “දිට්ඨිවිපතනියා වා වෞදෙමි, සුතෙන වා වෞදෙමි, පරිසඬ්ඝාය වා වෞදෙමි”ති. සො එවමස්ස වචනීයො: “යං බො භ්වා ආවුසො ඉමං භික්ඛුං වෞදෙසි, දිට්ඨිවිපතනියා වෞදෙසි, කිතෙන දිට්ඨිං, කිතති තෙ දිට්ඨිං, කදා තෙ දිට්ඨිං, කත්ත තෙ දිට්ඨිං, පාරුජිකං අජ්ඣාපජ්ජනො දිට්ඨිං, සඬ්ඝාදිසෙසං අජ්ඣාපජ්ජනො දිට්ඨිං, ථුල්ලච්චයං -පෙ- පාචිතනියං -පෙ- පාටිදෙසනියං -පෙ- දුක්ඛං -පෙ- දුබ්භාසිතං අජ්ඣාපජ්ජනො දිට්ඨිං. කත්ත ච භ්වා අහොසි, කත්ත වායං භික්ඛු අහොසි, කිසුච භ්වා කරොසි, කිසුචායං භික්ඛු කරොති”ති.

6. සො වෙ එවං වදෙය්‍ය: “න බො අහං ආවුසො ඉමං භික්ඛුං දිට්ඨිවිපතනියා වෞදෙමි, අපි ච සුතෙන වෞදෙමි”ති. සො එවමස්ස වචනීයො: “යං බො භ්වා ආවුසො ඉමං භික්ඛුං සුතෙන වෞදෙසි, කිතෙන සුතං, කිතති තෙ සුතං, කදා තෙ සුතං, කත්ත තෙ සුතං, පාරුජිකං අජ්ඣාපජ්ජනොති සුතං, සඬ්ඝාදිසෙසං -පෙ- ථුල්ලච්චයං -පෙ- පාචිතනියං -පෙ- පාටිදෙසනියං -පෙ- දුක්ඛං -පෙ- දුබ්භාසිතං අජ්ඣාපජ්ජනොති සුතං, භික්ඛුස්ස සුතං, භික්ඛුනිස්ස සුතං, සිකම්මානාය සුතං, සාමණේරස්ස සුතං, සාමණේරියා සුතං, උපාසකස්ස සුතං, උපාසිකාය සුතං; රුජ්ජනං සුතං, රුජ්ජමහාමනසානං සුතං, තිස්සියානං සුතං, තිස්සිය සාමනානං සුත”නති.

වෞද්‍ය කාණ්ඩය

අනුවර්තකානුයෝගය

1. අනුවර්තක විසින් ඇවැත්නි, තෙපි යම්හෙයකින් මේ මහණහට වෞද්‍යා කරනු ද, කවර ඇවැත්නි නිවිතියකොට ඔහුට වෞද්‍යා කරනු ද, ශීල විපත්තියෙන් වෞද්‍යා කරනු ද, ආචාර විපත්තියෙන් වෞද්‍යා කරනු ද, දෘෂ්ටි විපත්තියෙන් වෞද්‍යා කරනුදැයි වෞද්‍යකයා විචාළ යුතු යි.

2. ඉදින් හේ “ ශීල විපත්තියෙන් හෝ වෞද්‍යා කරමි, ආචාර විපත්තියෙන් හෝ වෞද්‍යා කරමි, දෘෂ්ටි විපත්තියෙන් හෝ වෞද්‍යා කරමි ” යි මෙසේ කියන්නේ නම් “ ආයුෂ්මත්තී, තෙපි ශීලවිපත්තිය දන්නනු ද, ආචාර විපත්තිය දන්නනු ද, දෘෂ්ටි විපත්තිය දන්නනු දැයි ” ඔහුට මෙසේ කිය යුතු යැ.

3. ඉදින් හේ “ ඇවැත්නි මම ශීලවිපත්තිය දනිමි, ආචාරවිපත්තිය දනිමි, දෘෂ්ටි විපත්තිය දනිමි ” යි මෙසේ කියන්නේ නම් “ ඇවැත්නි ශීල විපත්තිය කවර ද, ආචාර විපත්තිය කවර ද, දෘෂ්ටි විපත්තිය කවර දැයි ඔහුට මෙසේ කිය යුතු යැ.

4. ඉදින් හෙතෙම සතර පරිච්ඡේදය යනු මෙය ශීල විපත්තිය යි ද පුලායිය යැ පච්චි යැ පිළිදෙස්නි යැ දුකුළායැ දුබ්බිය යැ යි මෙය ආචාර විපත්තිය යි ද අත්ත ග්‍රාහිකම්පාදාමිති දෘෂ්ටි විපත්තිය යි ද මෙසේ කියන්නේ නම් “ ඇවැත්නි, යම් හෙයකින් තෙපි මේ මහණ හට වෞද්‍යා කරනු ද, දක්නා ලද්දෙන් වෞද්‍යා කරනු ද, අසන ලද්දෙන් වෞද්‍යා කරනු ද, සැකයෙන් වෞද්‍යා කරනු ද ” යි ඔහුට මෙසේ කිය යුතු යැ.

5. ඉදින් හේ “ දක්නා ලද්දෙන් හෝ වෞද්‍යා කෙරෙමි, අසන ලද්දෙන් හෝ වෞද්‍යා කෙරෙමි, සැකයෙන් හෝ වෞද්‍යා කෙරෙමි ” යි මෙසේ කියන්නේ නම් ඔහුට මෙසේ කිය යුතුය : ඇවැත්නි තෙපි යම්හෙයකින් මේ මහණහට දක්නා ලද්දෙන් වෞද්‍යා කරනු නම් තොප විසින් කුමක් දක්නා ලද ද, තොප විසින් කුමකැයි දක්නා ලද ද, තොප විසින් කවර කලෙකැ දක්නා ලද ද, තොප විසින් කොතැන්හි දක්නා ලද ද, පරිච්ඡේදයට අවදනේ දක්නා ලද ද, සහවෙසෙසට අවදනේ දක්නා ලද ද, පුලායියට පච්චිසයට පිළිදෙස්නියට දුකුළාවට දුබ්බියට අවදනේ දක්නා ලද ද, තෙපි කොහි චූළනු ද, මේ මහණ කොහි වි ද, තෙපි කුමක් නම් කළහු ද, මේ මහණ කුමක් නම් කෙළේ දැයි කියා යි.

6. ඉදින් හේ “ ඇවැත්නි, මම මේ මහණහට දක්නා ලද්දෙන් නො ම වෞද්‍යා කරමි, එහෙත් අසන ලද්දෙන් වෞද්‍යා කරමි ” යි මෙසේ කියන්නේ නම් ඔහුට මෙසේ කිය යුතු ය : “ ඇවැත්නි, තෙපි යම් හෙයකින් මේ මහණහට අසන ලද්දෙන් වෞද්‍යා කරනු නම් තොප විසින් කුමක් අසන ලද ද, තොප විසින් කුමකැ යි අසන ලද ද, තොප විසින් කවර කලෙකැ අසන ලද ද, තොප විසින් කොතැන්හි අසන ලද ද, පරිච්ඡේදයට අවදනැයි අසන ලද ද, සහවෙසෙසට පුලායියට පච්චිසයට පිළිදෙස්නියට දුකුළාවට දුබ්බියට අවදනැයි අසන ලද ද, මහණක්හු ගෙන් අසන ලද ද, මෙහෙණක ගෙන් අසන ලද ද, සික්ඛනුවකගෙන් අසන ලද ද, හෙරණකුගෙන් අසන ලද ද, හෙරණක ගෙන් අසන ලද ද, උච්චුචකුගෙන් අසන ලද ද, උච්චුසකගෙන් අසන ලද ද, රජුන්ගෙන් අසන ලද ද, රජමහ ඇමතියන්ගෙන් අසන ලද ද, තොටුවන්ගෙන් අසන ලද ද, තොටු සච්චන්ගෙන් අසන ලද ද ” යි කියා යි.

7. සො වෙ එවං විදෙය්‍යා: “න බො අහං ආට්ඨසො ඉමං භික්ඛුං සුතෙන වොදෙමි, අපි ච පරිසඛකාය වොදෙමි”ති සො එවමය්‍යා වචනියො: යං බො නං ආට්ඨසො ඉමං භික්ඛුං පරිසඛකාය වොදෙසි, කිං පරිසඛකසි, කිනති පරිසඛකසි, කද පරිසඛකසි, කත්ථ පරිසඛකසි, පාරුජිකං අජ්ඣාපනෙතාති පරිසඛකසි, සඛ්ඤාදිසෙයං -පෙ- ථුලලච්චයං -පෙ- පාවිතනියං -පෙ- පාවිදෙසනීයං -පෙ- දුක්ඛං -පෙ- දුක්ඛාසිතං අජ්ඣාපනෙතාති පරිසඛකසි, භික්ඛුස්ස සුත්වා පරිසඛකසි, භික්ඛුනියා -පෙ- සික්ඛමානාය -පෙ- සාමණේරස්ස -පෙ- සාමණේරියා -පෙ- උපාසකස්ස -පෙ- උපාසිකාය -පෙ- රුජ්ජනං -පෙ- රුජ්ජමහාමහනානං -පෙ- තිස්සියානං -පෙ- තිස්සියසාවකානං සුත්වා පරිසඛකසි”ති.

8. දිට්ඨං දිට්ඨෙන සමෙති දිට්ඨෙන සංසන්දනෙ දිට්ඨං,
දිට්ඨං පටිච්ච න උපෙති අසුභ්භිපරිසඛකිනො;
සො පුග්ගලො පටිඤ්ඤාය කාරෙතබ්බො තෙනුපොසථො.

9. සුතං සුතෙන සමෙති සුතෙන සංසන්දනෙ සුතං,
සුතං පටිච්ච න උපෙති අසුභ්භිපරිසඛකිනො;
සො පුග්ගලො පටිඤ්ඤාය කාරෙතබ්බො තෙනුපොසථො.

10. මුතං මුතෙන සමෙති මුතෙන සංසන්දනෙ මුතං,
මුතං පටිච්ච න උපෙති අසුභ්භිපරිසඛකිනො;
සො පුග්ගලො පටිඤ්ඤාය කාරෙතබ්බො තෙනුපොසථොති.

11. වොදනාය කො ආදි, කිං මජ්ඣෙ, කිං පරියොසානං :
වොදනාය ඔකාසකමං ආදි, කිරියා මජ්ඣෙ, සමථො පරියොසානං.

12. වොදනාය කති මුලානි, කති වජ්ඣනි, කති භූමියො කති-
භාකාරෙති වොදෙති : වොදනාය දො මුලානි, තිණ්ණි වජ්ඣනි, පඤ්ච
භූමියො, ද්විභාකාරෙති වොදෙති.

13. වොදනාය කතමාති දො මුලානි : සමුලිකා වා අමුලිකා වා,
වොදනාය ඉමාති දො මුලානි.

14. වොදනාය කතමාති තිණ්ණි වජ්ඣනි : දිට්ඨෙන සුතෙන පරිසඛකාය,
වොදනාය ඉමාති තිණ්ණි වජ්ඣනි.

15. වොදනාය කතමා පඤ්ච භූමියො : කාලෙන වකකාමි නො
අකාලෙන, භූතෙන වකකාමි නො අභූතෙන, සණ්ඨෙන වකකාමි නො
ඵරුසෙන, අත්ථසංභිතෙන වකකාමි නො අත්ථසංභිතෙන, මෙතනවිතෙන
වකකාමි නො දෙසානනරොති, වොදනාය ඉමා පඤ්ච භූමියො.

16. කතමෙති ද්විභාකාරෙති වොදෙති : කායෙන වා වොදෙති,
වාචාය වා වොදෙති. ඉමෙති ද්විභාකාරෙති වොදෙති.

7. ඉදින් හේ “ ඇවැත්ති, මම මේ මහණහට අසන ලද්දෙන් නො ම වෛද්‍යා කරමි, එහෙත් සැකයෙන් වෛද්‍යා කරමි ” යි මෙසේ කියන්නේ නම් ඔහුට මෙසේ කිය යුතු ය : ඇවැත්ති, තෙපි යම්හෙයෙකින් මේ මහණහට සැකයෙන් වෛද්‍යා කරනු නම් කුමක් සැක කරනු ද, කුමකැයි සැක කරනු ද, කවර කලෙක සැක කරනු ද, කොතැන්හි සැක කරනු ද, පරිජියට අවතැයි සැක කරනු ද, සහවෙසෙසට පුලාසියට පවිතියට පිළිදෙස්තියට දුකුළාවට දුබැසියට අවතැයි සැක කරනු ද මහණක්හුගෙන් අසා සැක කරනු ද, මෙහෙණකගෙන් සික්මනුවකගෙන් හෙරණකුගෙන් හෙරණකගෙන් උවසුවකුගෙන් උවැසියකගෙන් රජුන්ගෙන් රජමහ ඇමතියන්ගෙන් තොටුවන්ගෙන් තොටුවසවින් ගෙන් අසා සැක කරනු ” දැයි කියා යි.

8. දක්නා ලද්ද දක්නා ලද්ද හා සම වේද, දක්නා ලද්ද දක්නා ලද්ද හා සැසඳේ ද, දැකීම මැ නිසා පරිජිය පිළින නො කෙරේ ද, එබැවින් ඒ පුද්ගල තෙමේ අමුලක වැ අඟුද්ධ යැ යි සැක කරණ ලද්දේ වෙයි. “ මම ශුද්ධයෙමි ” යි ඔහුගේ ප්‍රතිඥයෙන් ඔහු හා පොහෝ කටයුතු යැ.

9. අසන ලද්ද අසන ලද්ද හා සම වේ ද, අසන ලද්ද අසන ලද්ද හා සැසඳේ ද, ඇසීම මැ නිසා පරිජිය පිළින නො කෙරේ ද, එබැවින් ඒ පුද්ගල අමුලක වැ අඟුද්ධ යැ යි සැක කරණ ලද්දේ වෙයි. “ මම ශුද්ධයෙමි ” යි ඔහුගේ ප්‍රතිඥයෙන් ඔහු හා පොහෝ කටයුතු යැ.

10. (ගන්ධ - රස - ස්පර්ශ) මුත්‍රය මුත්‍රය හා සම වේ ද, මුත්‍රය මුත්‍රය හා සැසඳේ ද, මුත්‍රය මැ නිසා පරිජිය පිළින නො කෙරේ ද, එබැවින් ඒ පුද්ගල අමුලක වැ අඟුද්ධ යැ යි සැක කරණ ලද්දේ වෙයි. “ මම ශුද්ධයෙමි ” යි ඔහුගේ ප්‍රතිඥයෙන් ඔහු හා පොහෝ කටයුතු යි.

11. වෛද්‍යාව පිළිබඳ ආදිය කවරේ ද, මද්ධාය කවරේ ද, අවසානය කවරේ ද යත් : අවසර ගැන්ම වෛද්‍යාව පිළිබඳ ආදිය යි, වෛද්‍යා කිරීම මද්ධාය යි, ශමරය අවසානයයි.

12. වෛද්‍යාව පිළිබඳ මුල් කෙතෙක් ද, වස්තු කෙතෙක් ද, භූමි කෙතෙක් ද, කෙතෙක් අයුරෙකින් වෛද්‍යා කෙරේ ද යත් : වෛද්‍යාව පිළිබඳ මුල් දෙකෙකැ. වස්තු තුණෙකැ. භූමි පසෙකැ. දෙ අයුරෙකින් වෛද්‍යා කෙරේ.

13. වෛද්‍යාව පිළිබඳ මුල් දෙක කවරේ ද යත් : සමුලික යැ, අමුලික යැ යි වෛද්‍යාවගේ මේ මුල් දෙක යි.

14. වෛද්‍යාව පිළිබඳ වස්තු තුණ කවරේ ද යත් : දක්නා ලද්දෙන් යැ අසන ලද්දෙන් යැ සැකයෙන් යැ යි වෛද්‍යාව පිළිබඳ මේ වස්තු තුණයි.

15. වෛද්‍යාව පිළිබඳ භූමි පස කවරේ ද යත් : සුදුසු කල්හි කියන්නෙමි නොසුදුසු කල්හි නො කියන්නෙමි, සත්‍යයෙන් කියන්නෙමි, අසත්‍යයෙන් නො කියන්නෙමි, මොළොක් බසින් කියන්නෙමි රජ බසින් නො කියන්නෙමි, අර්ථසංහිතයෙන් කියන්නෙමි, අනර්ථසංහිතයෙන් නො කියන්නෙමි, මෙන් සිත් ඇති වැ කියන්නෙමි, දුෂිත සිත් ඇති වැ නො කියන්නෙමි යි වෛද්‍යාව පිළිබඳ මේ භූමි පස යි.

16. කවර දෙඅයුරෙකින් වෛද්‍යා කෙරේ ද යත් : කසින් වෛද්‍යා කෙරෙයි, වචනයෙන් වෛද්‍යා කෙරෙයි, මේ දෙඅයුරෙන් වෛද්‍යා කෙරේ.

වෛදකාදිපටිපතනී

1. වෛදකෙන කථං පටිපජ්ජතබ්බං, චූදිතකෙන කථං පටිපජ්ජ-
තබ්බං, සඛෙසන කථං පටිපජ්ජතබ්බං, අනුච්ඡිකෙන කථං
පටිපජ්ජතබ්බං :

වෛදකෙන කථං පටිපජ්ජතබ්බනනී, වෛදකෙන පඤ්චස්ස ධම්මෙස්ස
පතිට්ඨාය පරෙ වෛදෙතබ්බො: කාලෙන චක්ඛාමි නො අකාලෙන,
භූතෙන චක්ඛාමි නො අභූතෙන, සණ්ඤාන චක්ඛාමි නො ඵරාසෙන,
අත්ථසංභිතෙන චක්ඛාමි, නො අත්ථසංභිතෙන, මෙතනවිනො චක්ඛාමි
නො දෙසනාගරෙති. වෛදකෙන ඵලං පටිපජ්ජතබ්බං.

චූදිතකෙන කථං පටිපජ්ජතබ්බනනී චූදිතකෙන දව්ස්ස ධම්මෙස්ස
පටිපජ්ජතබ්බං: සචෙච ච, අකුප්පෙ ච. චූදිතකෙන ඵලං පටිපජ්ජතබ්බං.

සඛෙසන කථං පටිපජ්ජතබ්බනනී සඛෙසන ඕඨිණ්ණොනොතිණ්ණං
ජාතිතබ්බං සඛෙසන ඵලං පටිපජ්ජතබ්බං.

අනුච්ඡිකෙන කථං පටිපජ්ජතබ්බනනී අනුච්ඡිකෙන යෙන
ධම්මෙන යෙන විනයෙන යෙන සජ්ඣාසංගෙන නං අධිකරණං
වූපසම්මතී, තථා නං අධිකරණං වූපසමෙතබ්බං. අනුච්ඡිකෙන ඵලං
පටිපජ්ජතබ්බං.

- 2 උපොසථො කිම්ප්ථාය පචාරණා කිස්ස කාරණා,
පරිවාසො කිම්ප්ථාය මූලායපටිකස්සනා කිස්ස කාරණා;
මානනං කිම්ප්ථාය අබ්භාතං කිස්ස කාරණා.
- 3 උපොසථො සාමග්ගප්ථාය විසුඤ්ඤාප්ථාය පචාරණා,
පරිවාසො මානනප්ථාය මූලායපටිකස්සනා නිග්ගහප්ථාය;
මානනං අබ්භානප්ථාය විසුඤ්ඤාප්ථාය අබ්භාතං.
- 4 ඡන්ද දෙසා භයා මොහා ථෙරෙ ච පරිභාසනී,
කායස්ස හෙද දුප්පඤ්ඤෙ ඛතො උපහතින්ද්‍රියො;
තිරයං ගච්ඡති දුමෙමධො න ච සික්ඛාය ගාරවො.
- 5 න වාමිසං හි නිස්සාය න ච නිස්සාය පුග්ගලං,
උගො ඵතෙ විචජ්ජෙත්ථා යථා ධම්මො තථා කරෙ,

වෛදකස්ස අත්තප්ඤ්ඤාපතං

1. කොඛතො උපනාහි ච,
චණ්ඩො ච පරිභාසකො,
අනාපතනියා අපතනිති රෙපෙති;
තාදිසො වෛදකො ක්කාපෙති අත්තානං.

වෛද්‍යාදිප්‍රතිපත්ති

1. වෛද්‍යයා විසින් කෙසේ පිළිපැදිය යුතු ද, වෛද්‍යකයා විසින් කෙසේ පිළිපැදිය යුතු ද, සබ්සයා විසින් කෙසේ පිළිපැදිය යුතු ද, අනුවිජ්ජක විසින් කෙසේ පිළිපැදිය යුතු ද?

වෛද්‍යයා විසින් කෙසේ පිළිපැදිය යුතු ද යත් : වෛද්‍යයා විසින් සුදුසු කල්හි කියන්නෙමි නො සුදුසු කල්හි නො කියන්නෙමි, සත්‍යයෙන් කියන්නෙමි, අසත්‍යයෙන් නො කියන්නෙමි, මොළොක් බසින් කියන්නෙමි, රළු බසින් නො කියන්නෙමි, අර්ථ සංහිතයෙන් කියන්නෙමි, අනර්ථසංහිතයෙන් නො කියන්නෙමි, මෙන් සිත් ඇති වූ කියන්නෙමි, දුෂිත සිත් ඇති වූ නො කියන්නෙමි යි කරුණු පසෙහි පිහිටා මෙරමා වෛද්‍යා කටයුතු වෙයි, වෛද්‍යයා විසින් මෙසේ පිළිපැදිය යුතු වේ.

වෛද්‍යකයා විසින් කෙසේ පිළිපැදිය යුතු ද යත් : වෛද්‍යකයා විසින් සත්‍යයෙහි ද නො කිපෙන සුදු බවෙහි දැයි දෙදහමිහි පිහිටිය යුතු යි. වෛද්‍යකයා විසින් මෙසේ පිළිපැදිය යුතු වේ.

සබ්සයා විසින් කෙසේ පිළිපැදිය යුතු ද යත් : සබ්සයා විසින් (වෛද්‍ය වෛද්‍යකයන්) බැස ගත් නො බැස ගත් පෙර පසු වචනය දකයුතු වෙයි. සබ්සයා විසින් මෙසේ පිළිපැදිය යුතු වේ.

අනුවිජ්ජක විසින් කෙසේ පිළිපැදිය යුතු ද යත් : අනුවිජ්ජක විසින් යම් ධර්මයෙකින් යම් චිත්තයෙකින් යම් භාස්තෘභාසනයෙකින් ඒ අධිකරණය සන්තිදේ නම් එසේ ඒ අධිකරණය සන්තිදවිය යුතු යි. අනුවිජ්ජක විසින් මෙසේ පිළිපැදිය යුතු වේ.

2. උපොසථය කුමක් පිණිස ද, පචාරණය කුමක් පිණිස ද, පරිවාසය කුමක් පිණිස ද, මූලායපටිකස්සනය කුමක් පිණිස ද, මානන කුමක් පිණිස ද, අබ්භානාය කුමක් පිණිස ද යත් :

3. උපොසථය සමගබ්ව පිණිස යැ, පචාරණය පිරිසිදුබව පිණිස යැ, පරිවාසය මානන්තය පිණිස යැ, මූලායපටිකස්සනය නිග්‍රහය පිණිස යැ, මානන අබ්භානාය පිණිස යැ, අබ්භානාය පාරිශුද්ධිය පිණිස යි.

4. ජන්දයෙන් ද ද්වේෂයෙන් ද බියෙන් ද මොහයෙන් ද ස්ථවිර හික්මුන්ට පරිභව බෙණේ නම් දුෂ්ප්‍රාඥ වූ කණන ලද කුසල් මුල් ඇති නසන ලද ශුද්ධාදි ඉන්ද්‍රියයන් ඇති ශික්ෂායෙහි ගෞරව නැති නුවණ නැත්තේ කාබුන් මරණින් මතු නරකයට යෙයි.

5. (විවරාදි) ආමිෂය නිසා ද නො වැ, (ආවාය්‍ය උපාධ්‍යායාදි) පුද්ගලයා නිසා ද නො වැ, මේ ආමිෂ පුද්ගල දෙපස ම නො තකා ධර්මය වූ පරිද්දෙන් විනිශ්චය කරන්නේ යි.

වෛද්‍යානුමද්‍යතය

1. ක්‍රොධ ඇති වූ බද්ධ වෙර ඇති වූ සැඩ වූ පරිභාසික වූ නො ඇවෑමෙහි ඇවෑම යි නහා ද, එබඳු වූ වෛද්‍ය කෙමේ තමා දවයි.

2. උපකණ්ණකං ජප්පති ජිලහං පෙක්ඛති
විතිහරති කුමමග්ගං පටිසෙවති,
අනාපතතියා අපතතිති රේපෙති,
තාදිසො වෛදකො ක්‍ෂාපෙති අත්තානං.
3. අකාලෙන වෛදෙති අනුනෙත
ඵරාසෙන අනත්තංභිනෙත,
දෛසානතරේ වෛදෙති නො මෙතනවිනො
අනාපතතියා අපතතිති රේපෙති,
තාදිසො වෛදකො ක්‍ෂාපෙති අත්තානං.
4. ඛම්මාඛම්මං න ජානාති
ඛම්මාඛම්මස්ස අකොවිදො,
අනාපතතියා අපතතිති රේපෙති;
තාදිසො වෛදකො ක්‍ෂාපෙති අත්තානං.
5. විනයාවිනයං න ජානාති
විනයාවිනයස්ස අකොවිදො,
අනාපතතියා අපතතිති රේපෙති;
තාදිසො වෛදකො ක්‍ෂාපෙති අත්තානං.
6. භාසිතාභාසිතං න ජානාති
භාසිතාභාසිතස්ස අකොවිදො,
අනාපතතියා අපතතිති රේපෙති;
තාදිසො වෛදකො ක්‍ෂාපෙති අත්තානං.
7. අච්ඡිණ්ණානාච්ඡිණ්ණං න ජානාති
අච්ඡිණ්ණානාච්ඡිණ්ණස්ස අකොවිදො,
අනාපතතියා අපතතිති රේපෙති
තාදිසො වෛදකො ක්‍ෂාපෙති අත්තානං.
8. පඤ්ඤාත්තාපඤ්ඤාත්තං න ජානාති
පඤ්ඤාත්තාපඤ්ඤාත්තස්ස අකොවිදො,
අනාපතතියා අපතතිති රේපෙති
තාදිසො වෛදකො ක්‍ෂාපෙති අත්තානං.
9. අපතතානාපතතිං න ජානාති
අපතතානාපතතියා අකොවිදො,
අනාපතතියා අපතතිති රේපෙති
තාදිසො වෛදකො ක්‍ෂාපෙති අත්තානං.
10. ලුහුකගරාකං න ජානාති
ලුහුකගරාකස්ස අකොවිදො,
අනාපතතියා අපතතිති රේපෙති
තාදිසො වෛදකො ක්‍ෂාපෙති අත්තානං.
11. සාවසෙසානවසෙසං න ජානාති
සාවසෙසානවසෙසස්ස අකොවිදො,
අනාපතතියා අපතතිති රේපෙති
තාදිසො වෛදකො ක්‍ෂාපෙති අත්තානං.

2. (මෙසේ කියව මෙසේ නො කියව යි) කණ්ඩුල කොඳුරා ද, වරද ම සොයා ද, විනිශ්චය පිරිහෙළා ද, (නො මහ සෙව් ද) ඇවැත් දක්වා ද, නො ඇවැතෙහි ඇවැතැ යි නගා ද, එබඳු වෛද්‍ය කෙමේ තමා දවයි.

3. නො සුදුසු කල්හි අසත්‍ය වූ රළු වූ අතර්ථසංහිතයෙන් වෛද්‍යා කෙරේ ද, මෙන් සිත් නැතිවූ දුෂිත සිත් ඇත්තේ වෛද්‍යා කෙරේ ද, නො ඇවැතෙහි ඇවැතැ යි නගා ද, එබඳු වෛද්‍ය කෙමේ තමා දවයි.

4. දහම් නො දහම් නො දනී ද, දහම් නො දහමිහි අදක්ෂ වේ ද, නො ඇවැතෙහි ඇවැතැ යි නගා ද, එබඳු වෛද්‍ය කෙමේ තමා දවයි.

5. විනය අවිනය නො දනී ද, විනය අවිනයයෙහි අදක්ෂ වේ ද, නො ඇවැතෙහි ඇවැතැ යි නගා ද, එබඳු වෛද්‍ය කෙමේ තමා දවයි.

6. වදළ නො වදළ දෑ නො දනී ද, වදළ නො වදළ දෑයෙහි අදක්ෂ වේ ද, නො ඇවැතෙහි ඇවැතැ යි නගා ද, එබඳු වෛද්‍ය කෙමේ තමා දවයි.

7. (බුද්ධාදීන් විසින්) පුරුදු කළ නො පුරුදු කළ දෑ නො දනී ද, පුරුදු කළ නො පුරුදු කළ දෑයෙහි අදක්ෂ වේ ද, නො ඇවැතෙහි ඇවැතැ යි නගා ද, එබඳු වෛද්‍ය කෙමේ තමා දවයි.

8. පණවන ලද නො පණවන ලද දෑ නො දනී ද, පණවන ලද නො පණවන ලද දෑයෙහි අදක්ෂ වේ ද, නො ඇවැතෙහි ඇවැතැ යි නගා ද, එබඳු වෛද්‍ය කෙමේ තමා දවයි.

9. ඇවැත නො ඇවැත නො දනී ද, ඇවැතෙහි නො ඇවැතෙහි අදක්ෂ වේ ද, නො ඇවැතෙහි ඇවැතැ යි නගා ද, එබඳු වෛද්‍ය කෙමේ තමා දවයි.

10. ලුහුගුරු ඇවැත් නො දනී ද, ලුහුගුරු ඇවැතෙහි අදක්ෂ වේ ද, නො ඇවැතෙහි ඇවැතැ යි නගා ද, එබඳු වෛද්‍ය කෙමේ තමා දවයි.

11. සාවසෙස අනවසෙස ආපත්ති නො දනී ද, සාවසෙස අනවසෙස ආපත්තියෙහි අදක්ෂ වේ ද, නො ඇවැතෙහි ඇවැතැ යි නගා ද, එබඳු වෛද්‍ය කෙමේ තමා දවයි.

12. දුට්ඨලොදුට්ඨලං න ජානාති
 දුට්ඨලොදුට්ඨලංසං අකොවිදො,
 අනාපනතියා ආපනතීති රොපෙති
 නාදිසො වෛදකො කොපෙති අතතානං.
13. පුබ්බාපරං න ජානාති
 පුබ්බාපරංසං අකොවිදො,
 අනාපනතියා ආපනතීති රොපෙති;
 නාදිසො වෛදකො කොපෙති අතතානං.
14. අනුසංකිච්චනපථං න ජානාති
 අනුසංකිච්චනපථංසං අකොවිදො,
 අනාපනතියා ආපනතීති රොපෙති
 නාදිසො වෛදකො කොපෙති අතතානනි.

වෛද්‍ය කණ්ඩා නිවසිතො.

තසුද්‍රව්‍යං :

1. වෛද්‍යා අනුච්ඡා ව ආදිමුලෙනුපොසරො,
 ගති වෛද්‍යාකණ්ඩමි සාසනංසං පතිට්ඨාසනති¹
-

1. පතිට්ඨාසනනි - මජ්ඣං.

12. තුළුල් නො තුළුල් ඇවැත් නො දනී ද, තුළුල් නො තුළුල් ඇවැත්හි අදක්ෂ වේ ද, නො ඇවැතෙහි ඇවැතූ යි නගා ද, එබඳු වෛදක තෙමේ නමා දවයි.

13. පෙර පසු කථාව නො දනී ද, පෙර පසු කථාවෙහි අදක්ෂ වේ ද, නො ඇවැතෙහි ඇවැතූ යි නගා ද, එබඳු වෛදක තෙමේ නමා දවයි.

14. අනුසන්ධිවචනමාර්ගය නො දනී ද, අනුසන්ධිවචනමාර්ගයෙහි අදක්ෂ වේ ද, නො ඇවැතෙහි ඇවැතූ යි නගා ද, එබඳු වෛදක තෙමේ නමා දවයි.

වෛද්‍යාකාණ්ඩය නිමි.

එහි නාමාවලිය :

ශාසනයාගේ ප්‍රතිෂ්ඨායෙහි ලා වෛද්‍යා යැ අනුවිජ්ජක යැ (වෛද්‍යාවගේ) මූලය සමග ආදිය යැ උපොසථ යැ අගති යැ (යන කරුණු) වෛද්‍යා කාණ්ඩයෙහි වේ.

වූළසධගාමෝ

අනුවර්තකයා පටිපත්ති

1. සඛ්‍යාමාවලරෙන භික්‍ෂුනා සඛ්‍යං උපසඛ්‍යමනොන නිව්විනොනන සඛෙසා උපසඛ්‍යමිතබ්බො රජොභරණසමෙන විනොනන, ආසනකුසලෙන භවිතබ්බං, නිසජ්ජාකුසලෙන ථෙරෙ භික්‍ෂු අනුපබ්ජ්ජනොනන නවෙ භික්‍ෂු ආසනෙන අප්පට්ඨාභනොනන, යථාපතිරූපෙ ආසනෙ නිසිදිතබ්බං, අනානාකපිකෙන භවිතබ්බං අතිරත්නානකපිකෙන, සාමං වා ධම්මො භාසිතබ්බො පරෙ වා අජෙඤ්ඤිතබ්බො, අරියො වා තුණ්හිභාවො නාතිමඤ්ඤිතබ්බො.

2. සඛෙසන අනුමතෙන පුග්ගලෙන අනුවර්තකෙන අනුවර්ජ්තු-කාමෙන න උපජ්ඣායො පුච්ඡිතබ්බො, න ආවරියො පුච්ඡිතබ්බො, න සද්ධිවිහාරිකො පුච්ඡිතබ්බො, න අනොවාසිකො පුච්ඡිතබ්බො, න සමානුපජ්ඣායකො පුච්ඡිතබ්බො, න සමානාවරියකො පුච්ඡිතබ්බො, න ජාති පුච්ඡිතබ්බො, න නාමං පුච්ඡිතබ්බං, න භොතනං පුච්ඡිතබ්බං, න ආගමො පුච්ඡිතබ්බො, න කුලපදෙසො පුච්ඡිතබ්බො, න ජාතිභූමි පුච්ඡිතබ්බො. තං කිං කාරණා: අනුසං පෙමං වා දෙසො වා. පෙමෙ වා සති දෙසෙ වා ඡතුපි ගවේශ්‍ය, දෙසාපි ගවේශ්‍ය, මොභාපි ගවේශ්‍ය, භසාපි ගවේශ්‍ය.

3. සඛෙසන අනුමතෙන පුග්ගලෙන අනුවර්තකෙන අනුවර්ජ්තු-කාමෙන සඛ්‍යගරුකෙන භවිතබ්බං නො පුග්ගලගරුකෙන, සද්ධම්ම-ගරුකෙන භවිතබ්බං නො ආමිසගරුකෙන, අත්ථවිසිකෙන භවිතබ්බං නො පරිසකප්පියෙන,¹ කාලෙන අනුවර්ජ්තිතබ්බං නො අකාලෙන, භූතෙන අනුවර්ජ්තිතබ්බං නො අභූතෙන, සණ්ඨෙන අනුවර්ජ්තිතබ්බං නො ඵරාසෙන, අත්ථසංභිතෙන අනුවර්ජ්තිතබ්බං නො අනත්ථසංභිතෙන, මෙතභවිතෙන අනුවර්ජ්තිතබ්බං නො දෙසනතරෙන, න උපකණ්ණ-කජ්ජිනා භවිතබ්බං, න ජිමහං² පෙකඛිතබ්බං, න අකඛි නිබ්ඤ්ඤිතබ්බො, න භමුකා උකඛිපිතබ්බො, න සිසං උකඛිපිතබ්බං, න භත්ථිකාරෙ කාතබ්බො, න භත්ථිමුද්දා දසෙසතබ්බො.

4. ආසනකුසලෙන භවිතබ්බං නිසජ්ජාකුසලෙන, යුගමතනං පෙකඛිතෙන අත්ථං අනුවර්තකෙන සකෙ ආසනෙ නිසිදිතබ්බං, න ච ආසනා වුට්ඨාතබ්බං, න විතිභාතබ්බං, න කුමමගො සෙවිතබ්බො, න බාහා විකෙඛපකං භණ්ණිතබ්බං අතුරිතෙන භවිතබ්බං අසාභසිකෙන, අවණ්ණිකෙකෙන භවිතබ්බං චට්ඨතබ්බමෙන, මොතභවිතෙන භවිතබ්බං

1 { පරිසකප්පියකෙන - සිමු 1, 2.
පරිසකප්පියකෙන - මජ්ඣං,
2. ජිමහං - සිමු 1, 2,

වූලසධ්‍යාමය

අනුවර්තකප්‍රතිපත්ති

1. සභිග්‍රාමාවමර (සහමුද අධිකරණ විනිශ්චය කරණ) මහණහු විසින් යටත් සිතින් පාපිස්නක් සෙයින් මත් නැති වූ සභිසයා වෙත ඵලභිය යුතු යැ. නමහට සුදුසු අස්නක් තෝරා ගැන්වෙහි දක්ෂ විය යුතු යැ. හිඳිම පිළිබඳ දැනීමෙහි දක්ෂවුවහු විසින් ස්ථවිර භික්ෂූන් නො ගවා නවක භික්ෂූන් අස්නෙන් පොත තෙරපා තමහට සුදුසු අස්නෙහි හින්ද යුතු යැ, රාජකථාදි තිරස්විනකථා නැති වූ නන්වැදැරුම් අවැඩ කථාවෙන් තොර විය යුතු යැ, තමා විසින් හෝ දහම් දෙසිය යුතු යැ. අනෙකකුට හෝ ආරාධනා කටයුතු යැ, කමටහන් මෙනෙහි කිරීම් සභිසයාන ආයතී කුෂ්ඨිමභාවය හෝ අවඤ්ඤා නො කට යුතු යි.

2. සභිසයා විසින් අනුවත කරණ ලද විනිශ්චය කරණ නැවැත් අනුවර්තක පුද්ගල විසින් උපාද්ධාය (කවරෙ දැයි) නො විවාළ යුතු යැ, ආවායතී නො විවාළ යුතු යැ, යද්ධිවිහාරික නො විවාළ යුතු යැ, අන්තෙවාසික නො විවාළ යුතු යැ, සමානොපාද්ධායක නො විවාළ යුතු යැ, සමානාවායතීක නො විවාළ යුතු යැ, ජාතිය නො විවාළ යුතු යැ. නාමය නො විවාළ යුතු යැ, භොත්‍රය නො විවාළ යුතු යැ, (දීඝභාණකාදි) ආගමය නො විවාළ යුතු යැ, කුල ප්‍රදේශය නො විවාළ යුතු යැ, ජාතභූමිය නො විවාළ යුතු යි. එ කවර හෙයින් යත් : මෙහිලා ඔහුට ප්‍රේමය හෝ ද්වේෂය හෝ චන්තේ යැ, ප්‍රේමය හෝ ද්වේෂය හෝ ඇති කල්හි ජන්දයෙනුදු අගතියට යන්නේ යැ, ද්වේෂයෙනුදු අගතියට යන්නේ යැ, මොහයෙනුදු අගතියට යන්නේ යැ, බියෙනුදු අගතියට යන්නේ යි.

3. සභිසයා විසින් අනුවත කරණ ලද විනිශ්චය කරණ කැමැති අනුවර්තක පුද්ගල විසින් පුද්ගලගරුක නො වූ සභිසගරුක විය යුතු යැ, ආවිසගරුක නො වූ සද්ධර්මගරුක විය යුතු යැ, පරිය සභිකප්පික නො වූ (පිරිස් අනුව කියන්නහු) අත්ථවසික විය යුතු යැ, නො කල්හි නො වූ නිසි කල්හි විනිශ්චය කළ යුතු යැ, අසත්‍යයෙන් නො වූ සත්‍යයෙන් විනිශ්චය කළ යුතු යැ, රථ බසින් නො වූ සිලිටි බසින් විනිශ්චය කළ යුතු යැ, අනර්ථ යංගිකයෙන් නො වූ අර්ථයංගිකයෙන් විනිශ්චය කළ යුතු යැ, දුෂිත සිතින් නො වූ මෙන් සිතින් විනිශ්චය කළ යුතු යැ, කණට කොඳුරා කියන්නකු නො විය යුතු යැ, වරද නො බැලිය යුතු යැ, ඇස නො කැණිය යුතු යැ. බැට නො නැගිය යුතු යැ, ගිය නො එයවිය යුතු යැ, හස්තවිකාර නො කට යුතු යැ, හස්ත මුද්‍රා නො දක්විය යුතු යි.

4. නමහට පත් අසුන නො ඉක්මුද අසුන් ගැන්වෙහි සමත් වුවහු හිඳිමෙහි නිපුණ වුවහු විය යුතු යැ, වියදමු පමණ බලන්නහු විනිශ්චය පිළිවිදුනහු විසින් සිය අසුන්හි හිඳගත යුතු යැ, අසුනෙන් නො ද නැති සිටිය යුතු යැ. විනිශ්චය නො පිරිහෙලිය යුතු යැ. ඇවැත නො දක්විය යුතු යැ, බාහාවික්ෂෙප කොට නො බිණිය යුතු යැ, ත්වරිත වූ ලාභෙලා නො බිණිය යුතු යැ, සැඩ නො වුවහු පරොස් බස් ඉවසන සුල්ලහු විය යුතු යැ, මෙන් සිත්

භික්ෂුකම්මිනා, කාරුණිකෙන භවිතබ්බං භික්ෂුසංඝස්ස¹, “අසම්මප්ප-
ලාපිනා භවිතබ්බං පරිසන්තභාණිනා, අවේරච්ඡිකෙන භවිතබ්බං
අනුසුරුකෙන, අනතා පරිග්‍රහෙනබ්බො, පරො පරිග්‍රහෙනබ්බො,
චොදකො පරිග්‍රහෙනබ්බො, චූදිතකො පරිග්‍රහෙනබ්බො, අධම්ම-
චොදකො පරිග්‍රහෙනබ්බො, අධම්මචූදිතකො පරිග්‍රහෙනබ්බො,
ධම්මචොදකො පරිග්‍රහෙනබ්බො, ධම්මචූදිතකො පරිග්‍රහෙනබ්බො,
චූතං අභාපෙනෙන අචූතං අප්පකාසෙනෙන ඔභිණ්ණානි
පදව්‍යඤ්ඤානි සාධුකං පරිග්‍රහෙත්වා² පරො පටිපුච්ඡන්තා යථා පටිඤ්ඤාය
කාරෙතබ්බො මජ්ඣ පභාසෙනබ්බො,³ භීරු අසාසෙනබ්බො, චණ්ඩො
නිසෙධෙනබ්බො, අසුචි විභාවෙනබ්බො උජ්ජ මද්දුවෙන, න ඡන්දගති
ගන්තබ්බො,⁴ න දෙසාගති ගන්තබ්බො, න මොභාගති ගන්තබ්බො,
න භයාගති ගන්තබ්බො මජ්ඣිකෙනෙන භවිතබ්බං ධම්මෙසු ච පුග්ගලෙසු ච.
එවඤ්ඤා පන අනුච්ඡිදකො අනුච්ඡිදමානො සත්ථු චෙව සංසතාකරො
භොති, විඤ්ඤානං සමුග්ගචාරිතං පියො ච භොති මනාපො ච ගරා ච
භාවතියො ච.

5. සුතං සංසද්දන්තාය, ඔපමමං නිදස්සන්තාය, අපොච්ඡා
විඤ්ඤාපන්තාය, පටිපුච්ඡා ධ්වන්තාය, ඔකාසකමමං චොදන්තාය,
චොදනා සාරණන්තාය, සාරණං සච්චනීයන්තාය, සච්චනීයං පලිබොධන්තාය,
පලිබොධො විනිච්ඡයන්තාය, විනිච්ඡයො සන්තර්ඤ්ඤාය, සන්තර්ඤ්ඤා
ධානාධානගමන්තාය, ධානාධානාගමනං දුම්මඛකුන්තං පුග්ගලානං
නිග්ගහන්තාය පෙසලානං ගිකුක්ඛන්තං සමපග්ගහන්තාය, සඤ්ඤා සමපරිග්‍රහ-
න්තාය, සමපරිග්‍රහණො සමපටිච්ඡන්තාය, සමපටිච්ඡනං අනිබ්බදන්තාය,
සඤ්ඤා අනුමතා පුග්ගලා පච්චෙකට්ඨාසිනො අවිසංවාදකට්ඨාසිනො.

6. විනයො සංවරන්තාය, සංවරො අවිප්පටිසාරන්තාය, අවිප්පටිසාරො
පාමොඡන්තාය, පාමොඡං පිත්තන්තාය, පිති පසාද්ධිත්තාය, පසාද්ධි
සුඛන්තාය, සුඛං සමාධිත්තාය, සමාධි යථාභුතඤ්ඤාදස්සන්තාය, යථා-
භුතඤ්ඤාදස්සනං නිබ්බිදන්තාය, නිබ්බිදා විරුගන්තාය, විරුගො විමුක්ඛන්තාය,
විමුක්ඛා විමුක්ඛඤ්ඤාදස්සන්තාය, විමුක්ඛඤ්ඤාදස්සනං අනුපාදා
පරිනිබ්බන්තාය. එතදන්තා කථා එතදන්තා මන්තනා එතදන්තා උපනිසා
එතදන්තා සොනාවධානං යදිදං අනුපාදා විනතස්ස විමොක්ඛන්තා.

1. අනුයොගචතනං නිසාමය කුසලෙන බුද්ධිමතා කතං,
සුචුතනං සිකඛාපදානුලොමිකං ගතීං න නාසෙනෙනා සමපරුඤ්ඤං.
2. වජ්ඣං විපතතිං අපතතිං නිදනං අකාරඅකොච්ඡෙ,
පුබ්බාපරං න ජානාති කතාකතං සමෙත ච.

1. භික්ෂුසංඝස්ස - සිමු 1, 2.
2. උග්‍රහෙනබ්බො - සා.
3. චෙට්ඨාපභාසෙනබ්බො - සා.
4. ඡන්ද ගති ගන්තබ්බො - මජ්ඣ, සිමු.

ඇත්තහු හිතෙහි වුවහු විය යුතු යැ, හිතවැඩ සොයන කාරුණිකයකු විය යුතු යැ, හිස් තෙපුල් නොකියන්නකු කෙළවර දැන බණන්තකු විය යුතු යැ, ක්‍රොධ වසන නොවුවකු නොමනා තෙපුල් ඇතිකු විය යුතු යැ, නමා (විනිශ්චයට පොතොසත් නොපොතොසත් බව) පරීක්ෂා කොට දත යුතු යැ, මෙරමා පරීක්ෂා කොට දත යුතු යැ, වොදකයා පරීක්ෂා කොට දත යුතු යැ, වූදිතකයා පරීක්ෂා කොට දත යුතු යැ, අධර්මවොදකයාගේ ප්‍රමාණය දත යුතු යැ, අධර්ම වූදිතයාගේ ප්‍රමාණය දත යුතු යැ, ධර්මවොදකයාගේ ප්‍රමාණය දත යුතු යැ, ධර්ම වූදිතකයාගේ ප්‍රමාණය දත යුතු යැ, (වොදක වූදිතකයන් විසින්) කියන ලද වචන නොපිරිහෙළමින් ඉදිරිපත් නොකළ කරුණු පහළ නොකරවින් බැසගත් පද්‍යාඤ්ඡන මනාවැසි නබාගෙණ මෙරමා පිළිවිස පිළිණ පරිද්දෙන් කරවිය යුතු යැ, මුළු වූයේ තෙද ගැන්විය යුතු යැ, බියසුලු වූයේ අස්වැසිය යුතු යැ, සැබ වූයේ (තර්ජනයෙන්) වළකාලිය යුතු යැ, අලජ්ජි මහණ ප්‍රකාශ කළ යුතු යැ (ඇවැත් දෙසිය යුතු යැ), සෘජු මහණ මොළොකින් විවෘත යුතු යැ, ඡන්දයෙන් අගතියට නොයා යුතු යැ, ද්වේෂයෙන් අගතියට නොයා යුතු යැ, මොහයෙන් අගතියට නොයා යුතු යැ, බියෙන් අගතියට නොයා යුතු යැ, (ධර්මගරුක වු) දහමිනි ද පුහුලන් කෙරෙහි ද මධ්‍යස්ථ විය යුත්තේ යි. තව ද මෙසේ අනුවිජ්ජක තෙමේ විනිශ්චය කරන්නේ ශාස්තෘන් වහන්සේගේ අනුශාසනය කරන්නේ ද වෙයි. නුවණැති සමුච්ඡාරුන්ට ප්‍රිය ද මනාප ද ගරුක ද සමභාවනිය ද වන්නේ යි.

5. (අනුවිජ්ජක විසින් එළවන ලද) සූත්‍රය (ආපත්ති - අනාපත්ති) සංයන්දනය පිණිස යැ, උපමාව අරුත් දැක්වීම පිණිස යැ, අර්ථය දැන්වීම පිණිස යැ, පිළිවිසීම (පුද්ගලයා) තැබීම පිණිස යැ, ඔකාස කර්මය වොදනාව පිණිස යැ, වොදනාව (දොෂා දොෂ) සිහිකරවීම පිණිස යැ, සිහිකරවීම කියයුතු බව පිණිස යැ, කියයුතු බව පළිබෝධය පිණිස යැ, පළිබෝධය විනිශ්චයට පවුණුවාලීම පිණිස යැ, විනිශ්චය (දොෂාදොෂ) තීරණය කිරීම පිණිස යැ, සන්තිරණය ධානාධානගමන (ගරුකලුහකැවැත් දන්නා) පිණිස යැ, ධානාධාන ගමන අලජ්ජිතට නිග්‍රහ පිණිස යැ, ප්‍රියශීල හික්ෂුන්ට රුකුල් පිණිස යැ, සඬ්ඝයා මොනවට විනිශ්චය ගන්නා පිණිස යැ, විනිශ්චය ගැන්ම සුවිනිශ්චිත දුර්විනිශ්චිත බව දන්නා පිණිස යැ, දන ගැන්ම නොකළකිරීම පිණිස යැ, සඬ්ඝයා විසින් අනුමත පුද්ගලයෝ ඉසුරුවැව් දෙවුනැත් ඇත්තාහු ද, අවිශ්වාදක ව සිටියාහු ද වෙත්.

6. විනය (කායවාක්) සංවරය පිණිස යැ, සංවරය විපිළිසර නොවීම පිණිස යැ, විපිළිසර නොවීම ප්‍රමොදය පිණිස යැ, ප්‍රමොදය ප්‍රීතිය පිණිස යැ, ප්‍රීතිය දරට සන්තිදීම පිණිස යැ, ප්‍රග්බ්ධය සුඛය පිණිස යැ, සුඛය සමාධිය පිණිස යැ, සමාධිය යථාභූතඥන දර්ශනය පිණිස යැ, යථාභූතඥනදර්ශනය නිර්වේදය පිණිස යැ, නිර්වේදය විරාගය පිණිස යැ, විරාගය විමුක්තිය පිණිස යැ, විමුක්තිය විමුක්තිඥනදර්ශනය පිණිස යැ, විමුක්තිඥනදර්ශනය අනුපාදපරිනිර්වාණය පිණිස යැ, විනය කර්මය යම් වින්තයාගේ අනුපාදවිමොක්ෂයෙක් ඇත් ද, තෙල සඳහා යැ. විනයමන්ත්‍රණය තෙල සඳහා යැ. (විනයො සංවරන්ථාය යනාදි) පරම්පරප්‍රත්‍යය බව තෙල සඳහා යැ. සොනාවධානය තෙල සඳහා යි.

1. දක්ෂ වූ අග්‍රබුද්ධිමත් බුදුරජුන් විසින් (දෙශනා) කරණ ලද මොනවට ප්‍රකාශ කරණලද සිකපදයන්ට අනුලෝම වූ අනුයෝගවන පරලෝම පුගතිගමන නොනසමින් අසව.

2. කරුණු නොකරුණෙහි අදක්ෂ වූයේ (පරිච්ඡාදි) වස්තුව ද, (වතුර්විධ) විෂත්තිය ද, සප්තාපත්තිස්කන්ධය ද, (සිකපදයන්ගේ) නිදනය ද, පෙරපසු වචනය ද, ඵවැනි නොදැනීමෙන් කළ නොකළ දය ද නොදැනී.

3. කම්මං ච අභිකරණං ච¹ සමථෙ චාපි අකොවිදො,
රතොතා දුට්ඨො ච මුලොතා ච භයා මොහා ච ගච්ඡති.
4. න ච සඤ්ඤාතතිකුසලො නිජ්ඣිතතිසා ච අකොවිදො,
ලභිපකොති අභිවිකො කණ්ණකමෙමා අනාදරො;
ස වෙ තාදිසකො භික්ඛු අපපටිකොති වුච්චති.
5. චජ්ඣං විපතතිං අපතතිං නිදනං අකාරකොවිදො,
පුබ්බාපරං පජානාති කතාකතං සමෙන ච.
6. කම්මං ච අභිකරණං ච¹ සමථෙ චාපි කොවිදො,
අරතොතා අදුට්ඨො අමුලොතා භයා මොහා න ගච්ඡති.
7. සඤ්ඤාතතිසා ච කුසලො නිජ්ඣිතතිසා ච කොවිදො,
ලභිපකොති භිවිමනො සුක්කකමෙමා සගාරවො;
ස වෙ තාදිසකො භික්ඛු සපපටිකොති වුච්චති.

චූළසංඛ්‍යාමෙව නිවසිතො

තස්සද්දානං :

1. නිවසිතොත පුච්ඡෙත්ථා ගරුසංඛෙසෙන පුග්ගලො,
සුතං සංසද්දානත්ථාය විනායානුග්ගහෙන ච;
උද්දානං චූළසංඛ්‍යාමෙ එකුද්දොසං ඉදං කතනති.
-

3. කර්මය ද අධිකරණය ද (නො දනී). ශම්පයෙහි අදක්ෂ වූයේ රාගයෙන් රත් වූයේ ද්වේෂයෙන් දුෂ්ට වූයේ මොහයෙන් මුඛ වූයේ ඛියෙන් ද මොහයෙන් ද අගතියට යෙයි.

4. (මෙරමා) දැන්වීමෙහි දක්ෂයෙක් නො වේ ද, (කාරණාකාරණ) දැක්මෙහි අසමර්ථ වේ ද, ලැබූ පක්ෂ ඇත්තේ ලජ්ජාවෙන් තොර වූයේ පවිත්‍ර ඇත්තේ ද, ධර්මාදර පුද්ගලාදර නැත්තේ ද, එබඳු වූ ඒ මහණ ඒකාන්තයෙන් දෙටු තන්හි නො තැබිය යුතු යැ යි කියනු ලැබේ.

5. කරුණු නො කරුණෙහි දක්ෂ වූයේ (පාරාජිකාදී) වස්තුව ද, (වතුර්විධ) විපත්තිය ද, ආපත්තිය ද, නිදනය ද, පෙරපසු වචනය ද, එවැනි ම නො දැනීමෙන් කළ නො කළ දෙය ද දනී.

6. කර්මය ද අධිකරණය ද (දනී.) ශම්පයෙහි ද දක්ෂ වූයේ රාගයෙන් රත් නො වූයේ ද්වේෂයෙන් දුෂ්ට නො වූයේ මොහයෙන් මුඛ නො වූයේ ඛියෙන් ද මොහයෙන් ද අගතියට නො යේ.

7. (මෙරමා) දැන්වීමෙහි දක්ෂ වේ ද, තෙමේ (කාරණාකාරණයන්) දැක්මෙහි දක්ෂ වේ ද, ලැබූ පක්ෂබල ඇත්තේ ලජ්ජා ඇත්තේ කුසල කර්ම ඇත්තේ ධර්මගෞරව පුද්ගලගෞරව සහිත වූයේ වේ ද, එබඳු වූ ඒ මහණ එකාන්තයෙන් දෙටු තන්හි තැබිය යුතු යැ යි කියනු ලැබේ.

මූලසංග්‍රාමය නිමි.

එහි නාමාවලිය :

මූලසංග්‍රාමයෙහි උද්දනයට “ නිව විත්තෙන පුච්ඡෙය්‍යා, ගරුයංඛියා න පුග්ගලෙ සුත්තං සංසන්දනත්ථාය ” යන වේ පදයෝ ඇතුළත් වෙති. මෙ එකුද්දෙය්‍ය විනයානුග්‍රහයෙන් කරණ ලදී.

මහාසංගමො

1. සභිගාමාවචරෙන භික්ඛුනා සඬ්ඨෙ වොහරනෙන වච්ඡු ජාතිතබ්බං, විපතති ජාතිතබ්බං, ආපතති ජාතිතබ්බං, නිදුනං ජාතිතබ්බං, ආකාරො ජාතිතබ්බො, පුබ්බාපරං ජාතිතබ්බං, කතාකතං ජාතිතබ්බං, කම්මං ජාතිතබ්බං, අධිකරණං ජාතිතබ්බං, සම්මො ජාතිතබ්බො, න ඡද්දගති ගන්තබ්බා, න දෙසාගති ගන්තබ්බා, න මොභාගති ගන්තබ්බා, න භයාගති ගන්තබ්බා, සංඤ්ඤාපතියෙ ධානෙ සංඤ්ඤාපෙතබ්බං, නිජ්ඣාපතියෙ ධානෙ නිජ්ඣාපෙතබ්බං, පෙකකතියෙ ධානෙ පෙකකිතබ්බං, පසාදතියෙ ධානෙ පසාදෙතබ්බං, “ලභ්විපකොමිති” ති පරපකො නාවජාතිතබ්බො, “බහුස්සුතොමිති” ති අපසස්සුතො නාවජාතිතබ්බො, “ථෙරතරෙමිති” ති නවකතරෙ නාවජාතිතබ්බො, අසම්පන්නං න ව්‍යාහරිතබ්බං, සම්පන්නං ධම්මතො විනයතො න පරිභාපෙතබ්බං, යෙන ධම්මෙන යෙන විනයෙන යෙන සච්ඡුසාසනෙන නං අධිකරණං වූපසම්මති, තථා තං අධිකරණං වූපසම්මෙතබ්බං.

2. වච්ඡු ජාතිතබ්බනති : අට්ඨපාරාජිකානං¹ වච්ඡු ජාතිතබ්බං, තෙවිසති සඬ්ඤාදිසෙසානං වච්ඡු ජාතිතබ්බං, ද්වෙ අනියතානං වච්ඡු ජාතිතබ්බං, ද්වෙ චතතාලිසතිස්සග්ගියානං වච්ඡු ජාතිතබ්බං, අට්ඨාපිති සතපාවිතතියානං වච්ඡු ජාතිතබ්බං, ආදස පාවිදෙසතීයානං වච්ඡු ජාතිතබ්බං, දුක්ඛටානං වච්ඡු ජාතිතබ්බං, දුබ්භාසිතානං වච්ඡු ජාතිතබ්බං.

3. විපතති ජාතිතබ්බාති : සිලවිපතති ජාතිතබ්බා, ආචාරවිපතති ජාතිතබ්බා, දිට්ඨිවිපතති ජාතිතබ්බා, ආජීවවිපතති ජාතිතබ්බා.

4. ආපතති ජාතිතබ්බාති : පාරාජිකාපතති ජාතිතබ්බා, සඬ්ඤාදිසෙසාපතති ජාතිතබ්බා, දුල්ලවටයාපතති ජාතිතබ්බා, පාවිතතියාපතති ජාතිතබ්බා, පාවිදෙසතීයාපතති ජාතිතබ්බා, දුක්ඛටාපතති ජාතිතබ්බා, දුබ්භාසිතාපතති ජාතිතබ්බා.

5. නිදුනං ජාතිතබ්බනති : අට්ඨපාරාජිකානං නිදුනං ජාතිතබ්බං, තෙවිසතිසඬ්ඤාදිසෙසානං නිදුනං ජාතිතබ්බං, ද්වෙ අනියතානං නිදුනං ජාතිතබ්බං, ද්වෙ චතතාලිසතිස්සග්ගියානං නිදුනං ජාතිතබ්බං, අට්ඨාපිති සතපාවිතතියානං නිදුනං ජාතිතබ්බා, ආදස පාවිදෙසතීයානං නිදුනං ජාතිතබ්බං, දුක්ඛටානං නිදුනං ජාතිතබ්බං, දුබ්භාසිතානං නිදුනං ජාතිතබ්බං.

6. ආකාරො ජාතිතබ්බොති : සංඝො ආකාරතො ජාතිතබ්බො, ගණො ආකාරතො ජාතිතබ්බො, පුග්ගලො ආකාරතො ජාතිතබ්බො, චොදනො ආකාරතො ජාතිතබ්බො, චුදිතකො ආකාරතො ජාතිතබ්බො.

1. අට්ඨන්තං පාරාජිකානං - මජ්ඣං.

මහාසඤ්ජාය

1. සඤ්ජාය (අධිකරණ පිණිස සහමුද්‍ර පැමිණි) සහමුද්‍ර විනිශ්චය කරණ විනයධර මහණහු විසින් වස්තුව දනුනු යැ. විපක්ෂීය දනුනු යැ. ආපක්ෂීය දනුනු යැ. නිද්‍යාය දනුනු යැ. ආකාරය දනුනු යැ. පූර්වාපර වචනය දනුනු යැ. (මේ කරණ ලද යැ මේ නො කරණ ලද්දේ) කතා කතය දනුනු යැ. කර්මය දනුනු යැ. අධිකරණය දනුනු යැ. ශමථය දනුනු යැ. ජන්දයෙන් අගතියට නොයා යුතු යැ. ද්වේෂයෙන් අගතියට නො යා යුතු යැ. මොහයෙන් අගතියට නො යා යුතු යැ. බියෙන් අගතියට නො යා යුතු යැ. හැඳින්විය යුතු තැන්හි හැඳින්විය යුතු යැ. මෙනෙහි කරවිය යුතු තැන්හි මෙනෙහි කරවිය යුතු යැ. බැලිය යුතු තැන්හි බලවාලිය යුතු යැ. පැහැදිය යුතු තැන්හි පැහැදිය යුතුය. පක්ෂ ලදීම් පරපක්ෂය අවමන් නො කටයුතු යැ. බහු ශ්‍රැතයෙහි අල්පශ්‍රැතයා අවමන් නො කටයුතු යැ. තෙමේ මහාස්ථවිරයෙහි නවකතරයා අවමන් නො කටයුතු යැ. නො පැමිණිදෑය නො කියයුතු යැ. පැමිණිදෑය ධර්මයෙන් විනයයෙන් නො පිරිහෙළිය යුතු යැ. යම් ධර්මයෙකින් යම් විනයයෙකින් යම් ශාස්තෘ ශාසනයෙකින් ඒ අධිකරණය සන්තිදේ නම් එසේ ඒ අධිකරණය සන්තිද්‍රව්‍ය යුතු යි.

2. වන්ථු ජාතිතබ්බා යනු : අට පරිච්ඡිද්ධ වස්තු දනුනු යැ. තෙවිසි සහවෙසෙස් පිළිබඳ වස්තු දනුනු යැ. දෙ අතියන පිළිබඳ වස්තු දනුනු යැ. දෙසාළිස් නිසගි පිළිබඳ වස්තු දනුනු යැ. එක්කිය අට අසු පවති පිළිබඳ වස්තු දනුනු යැ. දොළොස් පිළිදෙස්ති පිළිබඳ වස්තු දනුනු යැ. දුකුළා පිළිබඳ වස්තු දනුනු යැ. දුබ්බ පිළිබඳ වස්තු දනුනු යි.

3. විපක්ෂී ජාතිතබ්බා යනු : ශිලවිපක්ෂී දනුනු යැ. ආචාරවිපක්ෂී දනුනු යැ. දෘෂ්ටිවිපක්ෂී දනුනු යැ. ආප්තිවිපක්ෂී දනුනු යි.

4. ආපක්ෂී ජාතිතබ්බා යනු : පාරාජිකාපක්ෂී දනුනු යැ. සඤ්ජායසෙසාපක්ෂී දනුනු යැ. පුල්ලච්චියාපක්ෂී දනුනු යැ. පාවිත්තියාපක්ෂී දනුනු යැ. පාට්ටෙසනියාපක්ෂී දනුනු යැ. දුක්කටාපක්ෂී දනුනු යැ. දුබ්බාසිකාපක්ෂී දනුනු යි.

5. නිද්‍යා ජාතිතබ්බා යනු : අට පරිච්ඡිද්ධ නිද්‍යා දනුනු යැ. තෙවිසි සහවෙසෙස් පිළිබඳ නිද්‍යා දනුනු යැ. දෙ අතියනය පිළිබඳ නිද්‍යා දනුනු යැ. දෙසාළිස් නිසගි පිළිබඳ නිද්‍යා දනුනු යැ. එක්කිය අට අසු පවති පිළිබඳ නිද්‍යා දනුනු යැ. දොළොස් පිළිදෙස්ති පිළිබඳ නිද්‍යා දනුනු යැ. දුකුළා පිළිබඳ නිද්‍යා දනුනු යැ. දුබ්බ පිළිබඳ නිද්‍යා දනුනු යි.

6. ආකාරා ජාතිතබ්බා යනු : සඤ්ජාය ආකාර විසින් දනුනු යැ. ගණයා ආකාර විසින් දනුනු යැ. පුද්ගල ආකාර විසින් දනුනු යැ. වොදක ආකාර විසින් දනුනු යැ. වූදික ආකාර විසින් දනුනු යි.

සඤ්ඤා ආකාරතො ජාතිතබ්බොති : පටිබලො නු බො අයං සඤ්ඤා ඉමං අධිකරණං වූපසමෙතං ධම්මෙන විනයෙන සඤ්ඤාසාසනෙන උදාහරණෙන ඵලං සඤ්ඤා ආකාරතො ජාතිතබ්බො.

ගණො ආකාරතො ජාතිතබ්බොති : පටිබලො නු බො අයං ගණො ඉමං අධිකරණං වූපසමෙතං ධම්මෙන විනයෙන සඤ්ඤාසාසනෙන උදාහරණෙන ඵලං ගණො ආකාරතො ජාතිතබ්බො.

පුග්ගලො ආකාරතො ජාතිතබ්බොති : පටිබලො නු බො අයං පුග්ගලො ඉමං අධිකරණං වූපසමෙතං ධම්මෙන විනයෙන සඤ්ඤාසාසනෙන උදාහරණෙන ඵලං පුග්ගලො ආකාරතො ජාතිතබ්බො.

වොදකො ආකාරතො ජාතිතබ්බොති : කච්චි නු බො අයමායසමා පඤ්ඤා ධම්මෙසු පතිට්ඨාය පරං වොදෙති උදාහරණෙන ඵලං වොදකො ආකාරතො ජාතිතබ්බො.

චුදිතකො ආකාරතො ජාතිතබ්බොති : කච්චි නු බො අයමායසමා දව්වු ධම්මෙසු පතිට්ඨාය පරං චුදිතෙති උදාහරණෙන ඵලං චුදිතකො ආකාරතො ජාතිතබ්බො.

7. පුබ්බාපරං ජාතිතබ්බොති කච්චි නු බො අයමායසමා චුදිතෙති, චුදිතෙති සංකමති, විපතතිතො වා විපතති. සංකමති, ආපතතිතො වා ආපතති. සංකමති, අවජානති වා පටිජානති, පටිජානති වා අවජානති, අඤ්ඤාන වා අඤ්ඤං පටිච්චති, උදාහරණෙන ඵලං පුබ්බාපරං ජාතිතබ්බො.

8. කතාකතං ජාතිතබ්බොති : මෙජ්ඣධම්මො ජාතිතබ්බො, මෙජ්ඣ ධම්මස්ස අනුලොමං ජාතිතබ්බො, මෙජ්ඣධම්මස්ස පුබ්බභාගො ජාතිතබ්බො.

මෙජ්ඣධම්මො ජාතිතබ්බොති අයං අයසමාපතති ජාතිතබ්බො.

මෙජ්ඣධම්මස්ස අනුලොමං ජාතිතබ්බොති : හික්ඛු අතතතො මුඛෙන පරස්ස අභිගජානං ගණනාති.

මෙජ්ඣධම්මස්ස පුබ්බභාගො ජාතිතබ්බොති : වණ්ණාවණ්ණං කායං සංසංඝො දුට්ඨලා වාචා අතතකාමපාරිට්ටියා චචනමනුපාදනං.

9. කාමං ජාතිතබ්බොති : සොලස කම්මානි ජාතිතබ්බොති : චතතාරි අපලොකකම්මානි ජාතිතබ්බොති, චතතාරි ඤාපතිකම්මානි ජාතිතබ්බොති, චතතාරි ඤාපතිදුතියකම්මානි ජාතිතබ්බොති, චතතාරි ඤාපතිමුදානකම්මානි ජාතිතබ්බොති.

10. අධිකරණං ජාතිතබ්බොති : චතතාරි අධිකරණානි ජාතිතබ්බොති, විවාදාධිකරණං ජාතිතබ්බො, අනුවාදාධිකරණං ජාතිතබ්බො, ආපතනාධිකරණං ජාතිතබ්බො, කිට්ඨාධිකරණං ජාතිතබ්බො.

“සඨසො ආකාරතො ජාතිතබ්බො” යනු : මේ සඨසයා මේ අධිකරණය ධර්මයෙන් විනයයෙන් ශාස්තෘශාසනයෙන් සන්තිද්‍රවන්තට සමත් හෝ වෙ ද, නොහොත් නො වෙ දැයි මෙසේ සඨසයා ආකාර විසින් දකුණු යි.

“ගණො ආකාරතො ජාතිතබ්බො” යනු : මේ ගණයා මේ අධිකරණය ධර්මයෙන් විනයයෙන් ශාස්තෘශාසනයෙන් සන්තිද්‍රවන්තට සමත් හෝ වෙ ද, නොහොත් නො වෙ දැයි මෙසේ ගණයා ආකාරයෙන් දකුණු යි.

“පුග්ගලො ආකාරතො ජාතිතබ්බො” යනු : මේ පුද්ගල මේ අධිකරණය ධර්මයෙන් විනයයෙන් ශාස්තෘ ශාසනයෙන් සන්තිද්‍රවන්තට සමත් හෝ වෙ ද, නොහොත් නො වෙ දැයි මෙසේ පුද්ගල ආකාර විසින් දකුණු යි.

“වොදකො ආකාරතො ජාතිතබ්බො” යනු : “කීම, මේ ආයුෂ්මත් පස්වැදූරුම් දහම්හි පිහිටා අත්හට වොදනා කෙරේ ද, නොහොත් නො කෙරේද” යි මෙසේ වොදක ආකාර විසින් දකුණු යි.

“චුදිතකො ආකාරතො ජාතිතබ්බො” යනු : “කීම, මේ ආයුෂ්මත් සත්‍යයෙහි ද අකොප්‍රායෙහි දැයි දෙවැදූරුම් දහම්හි පිහිටියේ ද, නොහොත් නො පිහිටියේ ද” යි මෙසේ චුදිතක ආකාර විසින් දකුණු යි.

7. පුබ්බාපරං ජාතිතබ්බං යනු : කීම, මේ ආයුෂ්මත් වස්තුවෙන් වස්තුවට හෝ (එක් වස්තුවෙකින් අන් වස්තුවකට) සංක්‍රමණය කෙරේ ද, විපත්තියෙන් විපත්තියට හෝ සංක්‍රමණය කෙරේ ද, ආපත්තියෙන් ආපත්තියට හෝ සංක්‍රමණය කෙරේ ද, පළමු වළඟා පසුව පිළින හෝ පකරේ ද, පිළින කොට හෝ වළඟා ද, අනෙකෙකින් හෝ අනෙකක් වසා ද, නොහොත් නො වසා දැයි මෙසේ පූර්වාපරවචනය දකුණු යි.

8. කතාකතං ජාතිතබ්බං යනු : මෙමුද්දනධර්මය දකුණු යැ. මෙමුද්දනධර්මය පිළිබඳ අනුලොමය දකුණු යැ. මෙමුද්දනධර්මය පිළිබඳ පූර්වභාගය දකුණු යි.

“මෙමුද්දනධම්මො ජාතිතබ්බො” යනු : ද්වයං ද්වය සමාපත්ති දකුණු යි.

“මෙමුද්දනධම්මස්ස අනුලොමං ජාතිතබ්බං” යනු මහණ සිය මුවෙන් මෙරටා රහසහ ගණි.

“මෙමුද්දනධම්මස්ස පුබ්බභාගො ජාතිතබ්බො” යනු නිලාදි වර්ණාවර්ණ යැ. කායසංයර්ග යැ දුට්ඨජ්ජ වචන යැ අත්තකාමපාරිච්ඡයා යැ ඔවුනොවුන්ගේ බස් දීම යැ යන මේ යැ.

9. කම්මං ජාතිතබ්බං යනු : මහාධග කර්ම දකුණු යි : චතුර්විධ අපලොකනකර්ම දකුණු යැ. චතුර්විධ ඤාත්තිකර්ම දකුණු යැ. චතුර්විධ ඤාත්තිදුතියකර්ම දකුණු යැ. චතුර්විධ ඤාත්තිවතුන්ට කර්ම දකුණු යි.

10. අධිකරණං ජාතිතබ්බං යනු : චතුර්විධ අධිකරණ දකුණු යි ; විවාදාධිකරණ දකුණු යැ. අනුවාදාධිකරණ දකුණු යැ. ආපත්තාධිකරණ දකුණු යැ. කීර්වාධිකරණ දකුණු යි.

11. සම්මේථා ජාතිතබ්බොති: සත්ත සම්මේථා ජාතිතබ්බො: සමුඛිනා-
විනයො ජාතිතබ්බො, සතිවිනයො ජාතිතබ්බො, අමුලුභවිනයො
ජාතිතබ්බො, පටිඤ්ඤානකරණං ජාතිතබ්බො, යෙභුග්ගසික්ඛා ජාතිතබ්බො,
තස්ස පාටියසික්ඛා ජාතිතබ්බො, තිණ්ණවජාරකො ජාතිතබ්බො.

12. න ඡන්දගති ගත්තබ්බොති¹ ඡන්දගතිං ගච්ඡන්තො කථං ඡන්දගතිං
ගච්ඡති: ඉධෙකච්චො “අයං මෙ උපප්ඤ්ඤායො වා ආචරිතො වා සද්ධි-
විහාරිකො වා අනෙතවාසිකො වා සමානුපප්ඤ්ඤායකො වා සමානාවරිත-
කො වා සන්ද්ද්ධො වා සම්භවෙනා වා ඤාතිසංලොභිතො වා” ති
තස්සානුකම්පකාය තස්සානුරක්ඛාය අධම්මං ධම්මොති දීපෙති, ධම්මං
අධම්මොති දීපෙති, අවිනයං විනයොති දීපෙති, විනයං අවිනයොති
දීපෙති, අභාසිතං අලපිතං තථාගතෙන භාසිතං ලපිතං තථාගතෙනාති
දීපෙති, භාසිතං ලපිතං තථාගතෙන අභාසිතං අලපිතං තථාගතෙනාති
දීපෙති. අනාචිණ්ණං තථාගතෙන ආචිණ්ණං තථාගතෙනාති දීපෙති,
ආචිණ්ණං තථාගතෙන අනාචිණ්ණං තථාගතෙනාති දීපෙති,
අපඤ්ඤාතනං තථාගතෙන පඤ්ඤාතනං තථාගතෙනාති දීපෙති,
පඤ්ඤාතනං තථාගතෙන අපඤ්ඤාතනං තථාගතෙනාති දීපෙති,
අනාපතතිං ආපතතිති දීපෙති ආපතතිං අනාපතතිති දීපෙති, ලුහුකං
ආපතතිං ගරාකං ආපතතිති දීපෙති, ගරාකං ආපතතිං ලුහුකං ආපතතිති
දීපෙති, සාවසෙසං ආපතතිං අනවසෙසං ආපතතිති දීපෙති, අනවසෙසං
ආපතතිං සාවසෙසං ආපතතිති දීපෙති, දුට්ඨලං ආපතතිං අදුට්ඨලං
ආපතතිති දීපෙති, අදුට්ඨලං ආපතතිං දුට්ඨලං ආපතතිති දීපෙති.
ඉමෙහි අධාරයති ව්‍යුත්ති ඡන්දගතිං ගච්ඡන්තො බහුජනඅභිනාය
පටිපනො හොති බහුජනඅසුඛාය බහුතො ජනස්ස අනන්ධාය අභිනාය
දුක්ඛාය දෙවම්බුස්සානං. ඉමෙහි අධාරයති ව්‍යුත්ති ඡන්දගතිං ගච්ඡන්තො
බතං උපහතං අත්තානං පරිහරති, සාවජේථා ච හොති සානුවජේථා ච
විඤ්ඤානං. බහුඤ්ච අපුඤ්ඤං පසවති. ඡන්දගතිං ගච්ඡන්තො එවං
ඡන්දගතිං ගච්ඡති.

13. න දෙසාගති ගත්තබ්බොති: දෙසාගතිං ගච්ඡන්තො කථං
දෙසාගතිං ගච්ඡති: ඉධෙකච්චො අනන්ධං මෙ අචරිති ආඝාතං බ්බති,
අනන්ධං මෙ චරතිති ආඝාතං බ්බති, අනන්ධං මෙ චරිස්සතිති ආඝාතං
බ්බති, පියස්ස මෙ මනාපස්ස අනන්ධං අචරි, අනන්ධං චරති, අනන්ධං
චරිස්සතිති ආඝාතං බ්බති, අපටියස්ස මෙ අමනාපස්ස අනන්ධං අචරි,
අනන්ධං චරති, අනන්ධං චරිස්සතිති ආඝාතං බ්බති. ඉමෙහි නවති
ආඝාතව්‍යුත්ති ආඝාතිතො පටිඝාතිතො² කුඛො කොඛාභිභූතො
අධම්මං ධම්මොති දීපෙති, ධම්මං අධම්මොති දීපෙති, -පෙ- දුට්ඨලං
ආපතතිං අදුට්ඨලං ආපතතිති දීපෙති, අදුට්ඨලං ආපතතිං දුට්ඨලං
ආපතතිති දීපෙති. ඉමෙහි අධාරයති ව්‍යුත්ති දෙසාගතිං ගච්ඡන්තො
බහුජනඅභිනාය පටිපනො හොති බහුජනඅසුඛාය බහුතො ජනස්ස
අනන්ධාය අභිනාය දුක්ඛාය දෙවම්බුස්සානං, ඉමෙහි අධාරයති ව්‍යුත්ති
දෙසාගතිං ගච්ඡන්තො බතං උපහතං අත්තානං පරිහරති, සාවජේථා ච
හොති සානුවජේථා ච විඤ්ඤානං, බහුඤ්ච අපුඤ්ඤං පසවති, දෙසාගතිං
ගච්ඡන්තො එවං දෙසාගතිං ගච්ඡති.

1. ගත්තබ්බොති - සිමු2.

2. ආඝාතො/පටිඝාතො - සිමු. මජ්ඣ., ස්‍යා.

11. සමථො ජාතිතබ්බො යනු : සජ්තගමථයෝ දතයුතු වෙති : සමමුධාවිනය දතයුතු යැ. සතිවිනය දතයුතු යැ. අමුළභවිනය දතයුතුය. පටිඤ්ඤාකරණ දතයුතු යැ. සෙඟුයාසිකා දතයුතු යැ. තස්සපාසියාසිකා දතයුතු යැ. තිණවත්ථාරකය දතයුතු යි.

12. “න ඡන්දාගති ගත්තබ්බො” යනු ඡන්දයෙන් අගතියට යන්නේ කෙසේ ඡන්දයෙන් අගතියට යේ ද යත් : මේ ශාසනයෙහි ඇතැම් මහණෙක් “මේ තෙවේ මාගේ උපාධ්‍යාය යි හෝ ආවායා යි හෝ සද්ධිවිහාරික යැ යි හෝ අත්තෙවාසික යැ යි හෝ සමානොපාධ්‍යායැ යි හෝ සමානාවායා යැ යි හෝ සන්දෘෂ්ට මිත්‍ර යැ යි හෝ සමිහක්ත මිත්‍ර යැ යි හෝ ඤාතිසාලොතිතයැ යි හෝ ඔහුට අනුකම්පා පිණිස ඔහු රැක්ම පිණිස අධර්මය ධර්මයැ යි දක්වා ද, ධර්මය අධර්මයැ යි දක්වා ද, අවිනය විනයැ යි දක්වා ද, විනය අවිනයැ යි දක්වා ද, තථාගතයන් විසින් නො වදරණ ලද්ද ප්‍රකාශ නො කරණ ලද්ද තථාගතයන් විසින් වදරණ ලද යි ප්‍රකාශ කරණ ලද යි දක්වා ද, තථාගතයන් විසින් වදරණ ලද්ද ප්‍රකාශ කරණ ලද්ද තථාගතයන් විසින් නො වදරණ ලද යි ප්‍රකාශ නො කරණ ලද යි දක්වා ද, තථාගතයන් විසින් නො පුරුදු කරණ ලද්ද තථාගතයන් විසින් පුරුදු කරණ ලද යි දක්වා ද, තථාගතයන් විසින් පුරුදු කරණ ලද්ද තථාගතයන් විසින් නො පුරුදු කරණ ලද යි දක්වා ද, තථාගතයන් විසින් නො පණවන ලද්ද තථාගතයන් විසින් පණවන ලද යි දක්වා ද, තථාගතයන් විසින් පණවන ලද්ද තථාගතයන් විසින් නො පණවන ලද යි දක්වා ද, අනාපත්තිය ආපත්තියැ යි දක්වා ද, ආපත්තිය අනාපත්තියැ යි දක්වා ද, ලුහුකාපත්තිය ගරුකාපත්තියැ යි දක්වා ද, ගරුකාපත්තිය ලුහුකාපත්තියැ යි දක්වා ද, සාවසෙසාපත්තිය අනවසෙසාපත්තියැ යි දක්වා ද, අනවසෙසාපත්තිය සාවසෙසාපත්තිය යැ යි දක්වා ද, දුටුපුල්ලාපත්තිය අදුටුපුල්ලාපත්තිය යැ යි දක්වා ද, අදුටුපුල්ලාපත්තිය දුටුපුල්ලාපත්තියැ යි දක්වා ද, මේ අටළොස් වැදුරුම කරුණින් ඡන්දයෙන් අගතියට යන්නේ බොහෝ දෙනාට අහිත පිණිස බොහෝ දෙනාට නො සුව පිණිස බොහෝ දෙනාට අනර්ථ පිණිස දෙව් මිනිසුන්ට අහිත පිණිස දුක් පිණිස පිළිපන්නේ වෙයි. මේ අටළොස් කරුණින් ඡන්දයෙන් අගතියට යන්නේ සාරාදුමු කුසල් මුල් ඇති වැ නසන ලද තමා පරිහරණය කෙරෙයි. (හේ) වරද සහිත වූයේ ද වෙයි. නුවණැත්තන් විසින් වොදනා කටයුතු ද වෙයි. බොහෝ අකුසල් ද රැස් කෙරෙයි. ඡන්දයෙන් අගතියට යන්නේ මෙසේ ඡන්දයෙන් අගතියට යේ.

13. “න දොසාගති ගත්තබ්බො” යනු : ද්වේෂයෙන් අගතියට යන්නේ කෙසේ ද්වේෂයෙන් අගතියට යේ ද යත් : මේ ශාසනයෙහි ඇතැම් මහණෙක් මට (පෙර) අවැඩ කෙළේ යැයි වෛර බඳි ද, මට (දැන්) අවැඩ කෙරේ යැයි වෛර බඳි ද, මට (මතු) අවැඩ කරන්නේ යැ යි වෛර බඳි ද, මාගේ ප්‍රිය මනාපයාගට අවැඩ කෙළේ යැ අවැඩ කෙරෙයි අවැඩ කරන්නේ යැ යි වෛර බඳි ද, මාගේ අප්‍රිය අමනාපයාගට වැඩකෙළේ යැ වැඩ කරයි වැඩ කරන්නේ යැ යි වෛර බඳි ද, මේ නව ආසාන වස්තූන් ගෙන් පහරණ ලද්දේ පුත පුතා පහරණ ලද්දේ කිපියේ නොධයෙන් මධනා ලද්දේ අධර්මය ධර්මයැ යි දක්වා ද ධර්මය අධර්මයැ යි දක්වා ද කුළුල් ඇවැත නොකුළුල් ඇවැතැ යි දක්වා ද නො කුළුල් ඇවැත කුළුල් ඇවැතැ යි දක්වා ද, මේ අටළොස් කරුණෙන් ද්වේෂයෙන් අගතියට යන්නේ බොහෝ දෙනාට අහිත පිණිස බොහෝ දෙනාට නොසුව පිණිස බොහෝ දෙනාට අනර්ථ පිණිස දෙව් මිනිසුන්ට අහිත පිණිස දුක් පිණිස පිළිපන්නේ වෙයි. මේ අටළොස් කරුණින් ද්වේෂයෙන් අගතියට යන්නේ සාරාදුමු කුසල් මුල් ඇති වැ නසන ලද තමා පරිහරණය කෙරෙයි. (හේ) වරද සහිත වූයේ ද වෙයි. නුවණැත්තන් විසින් වොදනා කටයුතු ද වෙයි. බොහෝ අකුසල් ද රැස් කෙරෙයි. ද්වේෂයෙන් අගතියට යන්නේ මෙසේ ද්වේෂයෙන් අගතියට යේ.

14. න මොහාගති ගතකබ්බාති : මොහාගතිං ගච්ඡන්තො කථං මොහාගතිං ගච්ඡති : රතොතො රුගවසෙන ගච්ඡති, දුට්ඨො දෙසවසෙන ගච්ඡති, මුළුනො මොහවසෙන ගච්ඡති, පරමට්ඨො දිට්ඨිවසෙන ගච්ඡති, මුළුනො සමමුළුනො මොහාහිභුතො අධම්මං ධම්මොති දිපෙති, ධම්මං අධම්මොති දිපෙති, -පෙ-දුට්ඨලං ආපතතිං අට්ඨලං ආපතතිති දිපෙති, අදුට්ඨලං ආපතතිං දුට්ඨලං ආපතතිති දිපෙති. ඉමෙති අධාරසති වජ්ඣති මොහාගතිං ගච්ඡන්තො බහුජනඅභිනාය පටිපන්නො හොති බහුජනඅසුබාය බහුනො ජනස්ස අනත්ථාය අභිනාය දුක්ඛාය දෙව-මනුස්සානං, ඉමෙති අධාරසති වජ්ඣති මොහාගතිං ගච්ඡන්තො බහං උපහතං අත්තානං පරිහරති, සාවර්ජො ච හොති, සානුවර්ජො ච විඤ්ඤානං, බහුඤ්ඤා අපුඤ්ඤං පසවති මොහාගතිං ගච්ඡන්තො එවං මොහාගතිං ගච්ඡති

15. න භයාගති ගතකබ්බාති : භයාගතිං ගච්ඡන්තො කථං භයාගතිං ගච්ඡති : ඉධෙකාවො “අයං විසමතිස්සිතො වා ගහන-තිස්සිතො වා බලවතිස්සිතො වා කකබ්බො ඵරාසො ජිවිතනතරයං වා බ්‍රහ්මවරියනතරයං වා කරිස්සතිති තස්ස භයා භිභො අධම්මං ධම්මොති දිපෙති, ධම්මං අධම්මොති දිපෙති, අවිනසං විනසොති දිපෙති, විනසං අවිනසොති දිපෙති අභාසිතං අලපිතං තථාගතෙන භාසිතං ලපිතං තථාගතෙනාති දිපෙති, භාසිතං ලපිතං තථාගතෙන අභාසිතං අලපිතං තථාගතෙනාති දිපෙති, අනාචිණ්ණං තථාගතෙන ආචිණ්ණං තථාගතෙනාති දිපෙති, ආචිණ්ණං තථාගතෙන අනාචිණ්ණං තථාගතෙනාති දිපෙති, අපඤ්ඤාතනං තථාගතෙන පඤ්ඤාතනං තථාගතෙනාති දිපෙති, පඤ්ඤාතනං තථාගතෙන අපඤ්ඤාතනං තථාගතෙනාති දිපෙති, අනාපතනං ආපතතිති දිපෙති, ආපතතිං අනාපතතිති දිපෙති, ලුහුකං ආපතතිං ගරුකා ආපතතිති දිපෙති, ගරුකා ආපතතිං ලුහුකා ආපතතිති දිපෙති, භාවසෙසං ආපතතිං අනවසෙසා ආපතතිති දිපෙති, අනවසෙසං ආපතතිං සාවසෙසා ආපතතිති දිපෙති, දුට්ඨලං ආපතතිං අදුට්ඨලං ආපතතිති දිපෙති, අදුට්ඨලං ආපතතිං දුට්ඨලං ආපතතිති දිපෙති, ඉමෙති අධාරසති වජ්ඣති භයාගතිං ගච්ඡන්තො බහුජන අභිනාය පටිපන්නො හොති බහුජනඅසුබාය බහුනො ජනස්ස අනත්ථාය අභිනාය දුක්ඛාය දෙවමනුස්සානං, ඉමෙති අධාරසති වජ්ඣති භයාගතිං ගච්ඡන්තො බහං උපහතං අත්තානං පරිහරති සාවර්ජො ච හොති සානුවර්ජො ච විඤ්ඤානං බහුඤ්ඤා අපුඤ්ඤං පසවති. භයාගතිං ගච්ඡන්තො එවං භයාගතිං ගච්ඡති.

16. ඡන්ද දෙසා භයා මොහා යො ධම්මං අතිවග්ගති,
තිහිතති තස්ස යසො කාලපකෙඛව චන්දිමාති.

17. කථං න ඡන්දගතිං ගච්ඡති : අධම්මං අධම්මොති දිපෙන්නො, න ඡන්දගතිං ගච්ඡති, ධම්මං ධම්මොති දිපෙන්නො න ඡන්දගතිං ගච්ඡති, අවිනසං අවිනසොති දිපෙන්නො න ඡන්දගතිං ගච්ඡති, විනසං විනසොති දිපෙන්නොති න ඡන්දගතිං ගච්ඡති, අභාසිතං අලපිතං තථාගතෙන අභාසිතං අලපිතං තථාගතෙනාති දිපෙන්නො න ඡන්දගතිං ගච්ඡති, භාසිතං ලපිතං තථාගතෙන භාසිතං ලපිතං

14. “න මොහගති ගන්තබ්බා” යනු : මොහයෙන් අගතියට යන්නේ කෙසේ මොහයෙන් අගතියට යේ ද යත් : සාරක්ක වූයේ රාගවශයෙන් මොහගතියට යෙයි. දුෂ්ට වූයේ ද්වේෂවශයෙන් මොහගතියට යෙයි. මුළු වූයේ මොහවශයෙන් මොහගතියට යෙයි. පරාමාණ්ට වූයේ දෘෂ්ටිවශයෙන් මොහගතියට යෙයි. මුළු වූයේ අතිශයින් මුළු වූයේ මොහයෙන් මධ්‍යාලද්දේ අධර්මය ධර්ම යැ යි දක්වා ද, ධර්මය අධර්ම යැ යි දක්වා ද, . . . තුළුල් ඇවැත නො තුළුල් ඇවැතැ යි දක්වා ද, නො තුළුල් ඇවැත තුළුල් ඇවැතැ යි දක්වා ද, මේ අටළොස් කරුණෙන් මොහයෙන් අගතියට යන්නේ බොහෝ දෙනාට අහිත පිණිස බොහෝ දෙනාට නො සුව පිණිස බොහෝ දෙනාට අනර්ථ පිණිස දෙවිමිනිසුන්ට අහිත පිණිස දුක් පිණිස පිළිපන්නේ වෙයි. මේ අටළොස් කරුණෙන් මොහයෙන් අගතියට යන්නේ සාරාදමු කුසල්මුල් ඇති නසන ලද තමා පරිහරණය කෙරෙයි. (හේ) වරද සහිත වූයේ ද වෙයි. නුවණැත්තන් විසින් වොදනා කටයුතු වෙයි. බොහෝ අකුසල් ද රැස් කෙරෙයි. මොහයෙන් අගතියට යන්නේ මෙසේ මොහයෙන් අගතියට යේ.

15. “න භයාගති ගන්තබ්බා” යනු : බියෙන් අගතියට යන්නේ කෙසේ බියෙන් අගතියට යේ ද යත් : මෙ සස්තෙහි ඇතැම් උභයෙන් මේ තෙමේ විෂම වූ කාය කර්මාදියෙන් යුක්ත යැ යි හෝ (අන්තග්‍රාහික මිත්‍යා දෘෂ්ටි සංකල්පය) ගහණයන් ඇසුරු කරණ ලදැ යි හෝ බලවතුන් ඇසුරු කරණ ලදැ යි හෝ කර්කශ රථ වූයේ ජීවිතයට උවදුරක් හෝ බලසර්ව උවදුරක් හෝ කරන්නේ යැ යි හෝ ඔහු කෙරෙන් බියපත් වූයේ අධර්මය ධර්මයැ යි දක්වා ද, ධර්මය අධර්ම යැ යි දක්වා ද, අවිනය විනයැ යි දක්වා ද, විනය අවිනයැ යි දක්වා ද, තථාගතයන් විසින් නො වදුරණ ලද්ද ප්‍රකාශ නො කරණ ලද්ද තථාගතයන් විසින් වදුරණ ලදැ යි ප්‍රකාශ කරණ ලදැ යි දක්වා ද, තථාගතයන් විසින් වදුරණ ලදැ යි ප්‍රකාශ කරණ ලදැ යි දක්වා ද, තථාගතයන් විසින් පුරුදු නො කරණ ලද්ද තථාගතයන් විසින් පුරුදු කරණ ලදැ යි දක්වා ද, තථාගතයන් විසින් පුරුදු කරණ ලද්ද තථාගතයන් විසින් පුරුදු නො කරණ ලදැ යි දක්වා ද, තථාගතයන් විසින් නො පණවන ලද්ද තථාගතයන් විසින් පණවන ලදැ යි දක්වා ද, තථාගතයන් විසින් පණවන ලද්ද තථාගතයන් විසින් නො පණවන ලදැ යි දක්වා ද, නො ඇවැත ඇවැතැ යි දක්වා ද, ඇවැත නො ඇවැතැ යි දක්වා ද, ලුහු ඇවැත ගරු ඇවැතැ යි දක්වා ද, ගරු ඇවැත ලුහු ඇවැතැ යි දක්වා ද, සාවසෙය ඇවැත අනවසෙය ඇවැතැ යි දක්වා ද, අනවසෙය ඇවැත සාවසෙය ඇවැතැ යි දක්වා ද, තුළුල් ඇවැත නො තුළුල් ඇවැතැ යි දක්වා ද, නො තුළුල් ඇවැත තුළුල් ඇවැතැ යි දක්වා ද, මේ අටළොස් කරුණෙන් බියෙන් අගතියට යන්නේ බොහෝ දෙනාට අහිත පිණිස බොහෝ දෙනාට නො සුව පිණිස බොහෝ දෙනාට අනර්ථ පිණිස දෙවිමිනිසුන්ට අහිත පිණිස දුක් පිණිස පිළිපන්නේ වෙයි. මේ අටළොස් කරුණෙන් බියෙන් අගතියට යන්නේ සාරා දමු කුසල්මුල් ඇති වූ නසන ලද තමා පරිහරණය කෙරෙයි. වරද සහිත වූයේ ද වෙයි. නුවණැත්තන් විසින් වොදනා කටයුතු ද වෙයි. බොහෝ අකුසල් ද රැස් කෙරෙයි. බියෙන් අගතියට යන්නේ මෙසේ බියෙන් අගතියට යේ.

16. යමෙක් ඡන්දයෙන් හෝ ද්වේෂයෙන් හෝ බියෙන් හෝ මොහයෙන් හෝ ධර්මය ඉක්මවා ද, ඔහුගේ කීර්තිය කෘෂ්ණපක්ෂයෙහි වන්ද්‍යා මෙන් වෙසෙසින් පිරිහේ.

17. කෙසේ නම් ඡන්දයෙන් අගතියට නො යේ ද යත් : අධර්මය අධර්ම යැ යි දක්වන්නේ ඡන්දයෙන් අගතියට නො යෙයි. ධර්මය ධර්ම යැ යි දක්වන්නේ ඡන්දයෙන් අගතියට නො යෙයි. අවිනය අවිනය යැ යි දක්වන්නේ ඡන්දයෙන් අගතියට නො යෙයි. විනය විනය යැ යි දක්වන්නේ ඡන්දයෙන් අගතියට නො යෙයි. තථාගතයන් විසින් නො වදුරණ ලද්ද ප්‍රකාශ නො කරණ ලද්ද තථාගතයන් විසින් නො වදුරණ ලදැ යි ප්‍රකාශ නො කරණ ලදැ යි දක්වන්නේ ඡන්දයෙන් අගතියට නො යෙයි. තථාගතයන් විසින් වදුරණ ලද්ද ප්‍රකාශ කරණ ලද්ද තථාගතයන් විසින් වදුරණ ලදැ යි ප්‍රකාශ කරණ ලදැ යි

20. කෙසේ නම් බියෙන් අගතියට නො යෙද යත් : අධර්මය අධර්ම යැ යි දක්වන්නේ බියෙන් අගතියට නො යෙයි. ධර්මය ධර්ම යැ යි දක්වන්නේ බියෙන් අගතියට නො යෙයි. අවිනය අවිනයැ යි දක්වන්නේ බියෙන් අගතියට නො යෙයි. විනය විනයැ යි දක්වන්නේ බියෙන් අගතියට නො යෙයි. තථාගතයන් විසින් නො වදරණ ලද්ද ප්‍රකාශ නො කරණ ලද්ද තථාගතයන් විසින් නො වදරණ ලද යි ප්‍රකාශ නො කරණ ලද යි දක්වන්නේ බියෙන් අගතියට නො යෙයි. තථාගතයන් විසින් වදරණ ලද්ද ප්‍රකාශ කරණ ලද්ද තථාගතයන් විසින් වදරණ ලද යි ප්‍රකාශ කරණ ලද යි දක්වන්නේ බියෙන් අගතියට නො යෙයි. තථාගතයන් විසින් නො පුරුදු කරණ ලද්ද තථාගතයන් විසින් නො පුරුදු කරණ ලද යි දක්වන්නේ බියෙන් අගතියට නො යෙයි. තථාගතයන් විසින් පුරුදු කරණ ලද්ද තථාගතයන් විසින් පුරුදු කරණ ලද යි දක්වන්නේ බියෙන් අගතියට නො යෙයි. තථාගතයන් විසින් නො පණවන ලද්ද තථාගතයන් විසින් නො පණවන ලද යි දක්වන්නේ බියෙන් අගතියට නො යෙයි. තථාගතයන් විසින් පණවන ලද්ද තථාගතයන් විසින් පණවන ලද යි දක්වන්නේ බියෙන් අගතියට නො යෙයි. අනාපන්තිය අනාපන්තියැ යි දක්වන්නේ බියෙන් අගතියට නො යෙයි. ඇවැන ඇවැනැ යි දක්වන්නේ බියෙන් අගතියට නො යෙයි. ලුහු ඇවැන ලුහු ඇවැනැ යි දක්වන්නේ බියෙන් අගතියට නො යෙයි. ගුරු ඇවැන ගුරු ඇවැනැ යි දක්වන්නේ බියෙන් අගතියට නො යෙයි. සාවසෙස ඇවැන

දිපෙනො න භයාගතිං ගච්ඡති, සාවසෙසං ආපතතිං සාවසෙසං ආපතතිති
 දිපෙනො න භයාගතිං ගච්ඡති, අනවසෙසං ආපතතිං අනවසෙසං
 ආපතතිති දිපෙනො න භයාගතිං ගච්ඡති, දුට්ඨලං ආපතතිං
 දුට්ඨලං ආපතතිති දිපෙනො න භයාගතිං ගච්ඡති, අදුට්ඨලං ආපතතිං
 අදුට්ඨලං ආපතතිති දිපෙනො න භයාගතිං ගච්ඡති, එවං න භයාගතිං
 ගච්ඡති

21. ඡන්ද දෙසා භයා මොහා යො ධම්මං නාභිවත්තති,
 ආසුරති නස්ස යසො සුභක්කපකෙඛච චඤ්චෙති.

22. කථං සඤ්ඤපතියෙ ධානෙ සඤ්ඤපෙති : අධම්මං අධම්මොති
 දිපෙනො සඤ්ඤපතියෙ ධානෙ සඤ්ඤපෙති, ධම්මං ධම්මොති
 දිපෙනො සඤ්ඤපතියෙ ධානෙ සඤ්ඤපෙති -පෙ- දුට්ඨලං ආපතතිං
 දුට්ඨලං ආපතතිති දිපෙනො සඤ්ඤපතියෙ ධානෙ සඤ්ඤපෙති,
 අදුට්ඨලං ආපතතිං අදුට්ඨලං ආපතතිති දිපෙනො සඤ්ඤපතියෙ
 ධානෙ සඤ්ඤපෙති, එවං සඤ්ඤපතියෙ ධානෙ සඤ්ඤපෙති.

23. කථං නිශ්ඤාපතියෙ ධානෙ නිශ්ඤාපෙති : අධම්මං අධම්මොති
 දිපෙනො නිශ්ඤාපතියෙ ධානෙ නිශ්ඤාපෙති, ධම්මං ධම්මොති
 දිපෙනො නිශ්ඤාපතියෙ ධානෙ නිශ්ඤාපෙති, -පෙ- දුට්ඨලං
 ආපතතිං දුට්ඨලං ආපතතිති දිපෙනො නිශ්ඤාපතියෙ ධානෙ
 නිශ්ඤාපෙති, අදුට්ඨලං ආපතතිං අදුට්ඨලං ආපතතිති දිපෙනො
 නිශ්ඤාපතියෙ ධානෙ නිශ්ඤාපෙති, එවං නිශ්ඤාපතියෙ ධානෙ
 නිශ්ඤාපෙති.

24. කථං පෙකතිසෙ ධානෙ පෙකති : අධම්මං අධම්මොති
 දිපෙනො පෙකතිසෙ ධානෙ පෙකති, ධම්මං ධම්මොති දිපෙනො,
 -පෙ- දුට්ඨලං ආපතතිං දුට්ඨලං ආපතතිති දිපෙනො -පෙ-
 අදුට්ඨලං ආපතතිං අදුට්ඨලං ආපතතිති දිපෙනො -පෙ- එවං
 පෙකතිසෙ ධානෙ පෙකති.

25. කථං පසාදතියෙ ධානෙ පසාදෙති : අධම්මං අධම්මොති
 දිපෙනො පසාදතියෙ ධානෙ පසාදෙති, ධම්මං ධම්මොති -පෙ-
 දුට්ඨලං ආපතතිං දුට්ඨලං ආපතතිති -පෙ- අදුට්ඨලං ආපතතිං අදුට්ඨ-
 ලං ආපතතිති -පෙ- එවං පසාදතියෙ ධානෙ පසාදෙති.

26. කථං ලභිපකෙඛමිති පරපකං අවජානාති : ඉධෙකච්චො,
 ලභිපකෙඛා භොති ලභිපරිවාරෙ පකඛවා සද්ධිමා, 'අයං අලභිපකෙඛා
 අලභිපරිවාරෙ න පකඛවා න සද්ධිමා'ති නස්ස අවජානනො අධම්මං
 ධම්මොති දිපෙති, ධම්මං අධම්මොති දිපෙති -පෙ- දුට්ඨලං ආපතතිං
 අදුට්ඨලං ආපතතිති දිපෙති, අදුට්ඨලං ආපතතිං දුට්ඨලං ආපතතිති
 දිපෙති, එවං ලභිපකෙඛමිති පරපකං අවජානාති

27. කථං බ්‍රහ්මස්සතොමිති අප්පස්සනං අවජානාති : ඉධෙකච්චො,
 බ්‍රහ්මස්සතො භොති සුතධරෙ සුතසන්නිවයො, අයං අප්පස්සනො
 අප්පාගමො අප්පධරෙති නස්ස අවජානනො අධම්මං ධම්මොති

යාවසෙය ඇවැතැ යි දක්වන්නේ බියෙන් අගනියට නො යෙයි. අනවසෙය ඇවැත අනවසෙය ඇවැතැ යි දක්වන්නේ බියෙන් අගනියට නො යෙයි. තුළල් ඇවැත තුළල් ඇවැතැ යි දක්වන්නේ බියෙන් අගනියට නො යෙයි. නො තුළල් ඇවැත නො තුළල් ඇවැතැ යි දක්වන්නේ බියෙන් අගනියට නො යෙයි. මෙසේ බියෙන් අගනියට නො යේ.

21. යමෙක් තෙමේ ඡන්දයෙන් හෝ ද්වේෂයෙන් හෝ බියෙන් හෝ මොහයෙන් හෝ යුක්තිධර්මය නො ඉක්මවා ද, ඔහුගේ කිරිනිය ශුන්ද්‍රපක්ෂයෙහි වන්ද්‍යා මෙන් ක්‍රමයෙන් පිරෙන්නේ යි.

22. කිසෙයින් හැඳින්වියයුතු තන්හි හදුන්වා ද යන් : අධර්මය අධර්ම යැ යි දක්වන්නේ හැඳින්විය යුතු තන්හි හදුන්වයි. ධර්මය ධර්ම යැ යි දක්වන්නේ හැඳින්විය යුතු තන්හි හදුන්වයි. තුළල් ඇවැත තුළල් ඇවැතැ යි දක්වන්නේ හැඳින්විය යුතු තන්හි හදුන්වයි. නො තුළල් ඇවැත නො තුළල් ඇවැතැ යි දක්වන්නේ හැඳින්විය යුතු තන්හි හදුන්වයි. මෙසෙයින් හැඳින්විය යුතු තන්හි හදුන්වයි.

23. කිසෙයින් මෙනෙහිකරවියයුතු තන්හි මෙනෙහි කරවා ද යන් : අධර්මය අධර්ම යැ යි දක්වන්නේ මෙනෙහි කරවියයුතු තන්හි මෙනෙහි කරවයි. ධර්මය ධර්ම යැ යි දක්වන්නේ මෙනෙහි කරවියයුතු තන්හි මෙනෙහි කරවයි. තුළල් ඇවැත තුළල් ඇවැතැ යි දක්වන්නේ මෙනෙහි කරවියයුතු තන්හි මෙනෙහි කරවයි. නො තුළල් ඇවැත නො තුළල් ඇවැතැ යි දක්වන්නේ මෙනෙහි කරවියයුතු තන්හි මෙනෙහි කරවයි. මෙසෙයින් මෙනෙහි කරවියයුතු තන්හි මෙනෙහි කරවයි.

24. කිසෙයින් දුක්ඛිය යුතු තන්හි දක්වා ද යන් : අධර්මය අධර්ම යැ යි දක්වන්නේ දුක්ඛියයුතු තන්හි දක්වයි. ධර්මය ධර්ම යැ යි දක්වන්නේ දුක්ඛියයුතු තන්හි දක්වයි. තුළල් ඇවැත තුළල් ඇවැතැ යි දක්වන්නේ දුක්ඛිය යුතු තන්හි දක්වයි. නො තුළල් ඇවැත නො තුළල් ඇවැතැ යි දක්වන්නේ දුක්ඛියයුතු තන්හි දක්වයි. මෙසෙයින් දුක්ඛිය යුතු තන්හි දක්වයි.

25. කිසෙයින් පැහැදවිය යුතු තන්හි පහදවා ද යන් : අධර්මය අධර්ම යැ යි දක්වන්නේ පැහැදවිය යුතු තන්හි පහදවයි. ධර්මය ධර්ම යැ යි තුළල් ඇවැත තුළල් ඇවැතැ යි දක්වන්නේ පැහැදවිය යුතු තන්හි පහදවයි. නො තුළල් ඇවැත නො තුළල් ඇවැතැ යි දක්වන්නේ පැහැදවිය යුතු තන්හි පහදවයි. මෙසෙයින් පැහැදවිය යුතු තන්හි පහදවයි.

26. “ කිසෙයින් ලැබූ පක්ෂ ඇත්තෙමි ” යි පරපක්ෂයට අවමන් කෙරේ ද යන් : මෙ සස්තෙහි ඇතැම් මහණෙක් ලැබූ පක්ෂ ඇත්තේ ලැබූ පිරිවර ඇත්තේ පක්ෂ ඇත්තේ නැයන් ඇත්තේ වෙයි. (හේ) මේ පුද්ගල නො ලද පක්ෂ ඇත්තෙක, නො ලද පිරිවර ඇත්තෙක, දක්ෂ නැත්තෙක නැයන් නැත්තෙක, ” යි ඔහුට අවමන් කරන්නේ අධර්මය ධර්ම යැ යි දක්වයි. ධර්මය අධර්ම යැ යි දක්වයි. තුළල් ඇවැත නො තුළල් ඇවැතැ යි දක්වයි. නො තුළල් ඇවැත තුළල් ඇවැතැ යි දක්වයි. “ මෙසෙයින් ලැබූ පක්ෂ ඇත්තෙමි ” යි පරපක්ෂයට අවමන් කෙරේ.

27. “ කිසෙයින් බහුග්‍රහයෙමි ” යි අල්පග්‍රහයාහට අවමන් කෙරේ ද යන් : මෙ සස්තෙහි ඇතැම් මහණෙක් බහුග්‍රහ වෙයි, ග්‍රහධර වෙයි, ග්‍රහ සන්නිවය (ඇසූ පිරු දෑ රැස්කොට තබන්නේ) වෙයි, හේ පුද්ගල අල්පග්‍රහයෙක, නො පුහුණු වූ ආගම ඇත්තෙක, බණදහම නො දරන්නෙකැ ” යි ඔහුට අවමන් කරන්නේ අධර්මය ධර්ම යැ යි

දිපෙති, ධම්මං අධම්මොති දිපෙති -පෙ- දුටුල්ලං ආපනතිං අදුටුල්ලං ආපනති'ති දිපෙති, අදුටුල්ලං ආපනතිං දුටුල්ලං ආපනතිති දිපෙති, එවං ඛුස්සන්තොමහිති අපසස්සන්තං අවජානාති.

28. කාමං ථෙරතරුමහිති නවකතරං අවජානාති : ඉධෙකච්චො ථෙරෙ හොති රත්තඤ්ඤා විරපබ්බජ්ඣො, 'අයං නවකො අපඤ්ඤානො¹ අපසස්සන්තො අපසකතඤ්ඤා, ඉමස්ස වචනං අකතං භවිස්සාති'ති තස්ස අවජානන්තො අධම්මං ධම්මොති දිපෙති, ධම්මං අධම්මොති දිපෙති -පෙ- දුටුල්ලං ආපනතිං අදුටුල්ලං ආපනතිති දිපෙති, අදුටුල්ලං ආපනතිං දුටුල්ලං ආපනතිති දිපෙති, එවං ථෙරතරුමහිති නවකතරං අවජානාති.

29. අසම්පන්නං න ව්‍යාහරිතබ්බන්ති : අනොතිශ්ණං භාරං න ඔත්තාරෙතබ්බං.

30. සම්පන්නං ධම්මනො විනයනො න පරිභාසෙතබ්බන්ති : යම්භාස සංකප්පා සන්තිපතීනො හොති, තම්භං ධම්මනො විනයනො න පරිභාසෙතබ්බං.

31. යෙන ධම්මෙනාති : භූතෙන චක්ඛුනා.

යෙන විනයෙනාති : වොදෙත්වා සාරෙත්වා.

යෙන සක්ඛුතාසනෙනාති : ඤාතතිසම්පදාය අනුසාමිකසම්පදාය. යෙන ධම්මෙන යෙන විනයෙන යෙන සක්ඛුතාසනෙන නං අභිකරණං වූපසම්මති, තථා තං අභිකරණං වූපසමෙතබ්බන්ති.

අනුච්ඡේදක අනුයෝගො

අනුච්ඡේදකෙන වොදකො පුච්ඡිතබ්බොති : යං බො චං ආවුසො ඉමස්ස භික්ඛුනො පචාරණං ථපෙසි, කිමති නං ථපෙසි : සීලවිපතනියා ථපෙසි, ආචාරවිපතනියා ථපෙසි, දිට්ඨිවිපතනියා ථපෙසිති.

සො චෙ එවං වදෙය්‍ය : “සීලවිපතනියා වා ථපෙම්, ආචාර-විපතනියා වා ථපෙම්, දිට්ඨිවිපතනියා වා ථපෙම්”ති.

සො එවමස්ස වචනියො : ‘ජානාති පනායස්මා සීලවිපතනිං, ජානාති ආචාරවිපතනිං, ජානාති දිට්ඨිවිපතනිනි.

සො චෙ එවං වදෙය්‍ය : “ජානාමි බො අහං ආවුසො සීලවිපතනිං, ජානාමි ආචාරවිපතනිං, ජානාමි දිට්ඨිවිපතනි”ති.

සො එවමස්ස වචනියො : “කතමා පනාවුසො සීලවිපතනි, කතමා ආචාරවිපතනි, කතමා දිට්ඨිවිපතනි”ති.

1. අපසඤ්ඤානො - සිමු, මජ්ඣං.

දක්වයි. ධර්මය අධර්මය යි දක්වයි. තුළල් ඇවැන නො තුළල් ඇවැනැයි දක්වයි. නො තුළල් ඇවැන තුළල් ඇවැනැයි දක්වයි. “ මෙසෙයින් ඛණ්ඩ්‍රයෙහි ” යි අල්ප-ශ්‍රැතයාහට අවමන් කෙරේ.

28. “ කිසෙයින් ස්ථවිරතරයෙහි ” යි නවකතරයාහට අවමන් කෙරේ ද යත් : මෙ සස්තෙහි ඇතැව මහණෙක් රාත්‍රු වූයේ පැවිද්දෙන් බොහෝ කල් ඇත්තේ ස්ථවිර වෙයි. හේ මෙ පුද්ගල නවක යැ අප්‍රකට යැ විනයඥ නො වෙයි, තතු තො දැනී, මොහුගේ වචනය නො කළයුතු වන්නේ යැ යි ” ඔහුට අවමන් කරන්නේ අධර්මය ධර්ම යැ යි දක්වයි. ධර්මය අධර්ම යැ යි දක්වයි. තුළල් ඇවැන නො තුළල් ඇවැනැ යි දක්වයි. නො තුළල් ඇවැන තුළල් ඇවැනැ යි දක්වයි. “ මෙසෙයින් ස්ථවිරතරයෙහි ” යි නවකතරයාහට අවමන් කෙරේ.

29. අසම්පන්නං න ව්‍යාහරිතබ්බං යනු : අනවතීර්ණභාරය අවතරණය නොකට යුතු යි.

30. සම්පන්නං ධම්මකා විනයානානා පටිභාසෙනබ්බං යනු : සම්භයා යම් කරුණක් සඳහා රැස් වූයේ වේ ද, එ කරුණ ධර්මයෙන් විනයයෙන් නො පිරිහෙළිය යුතු යි.

31. යෙන ධම්මෙන යනු : විද්‍යාමානවස්තුවෙහි.

යෙන විනයෙන යනු : වොදනා කොට (ඇවැන) සිහි කරවා.

යෙන සත්ථු සායනෙන යනු : ඤාත්තිසට්ඨත්තියෙන් අනුසාවනාසම්පත්තියෙන්, යම් ධර්මයෙකින් යම් විනයයෙකින් යම් ශාස්තෘශාසනයෙකින් ඒ අධිකරණය සන්නිදේ නම් එසෙයින් ඒ අධිකරණය සන්නිදේ යුතු.

අනුච්ඡේදකානුසොගය

“ අනුච්ඡේදකෙත වොදකො පුච්ඡිතබ්බො ” යනු : ඇවැත්නි, කෙසි යම්භෙයෙකින් මේ මහණහුගේ පවාරණය තබවු නම් එය කවර විපත්තියෙක ලා තබවු ද : “ ශීලවිපත්ති යෙහි ලා තබවු ද, ආචාරවිපත්තියෙහි ලා තබවු ද, දෘෂ්ටිවිපත්තියෙහි ලා තබවු ද ” යි.

ඉදින් ඒ වොදක මහණ මෙසේ කියා නම් : “ ශීලවිපත්තියෙන් හෝ තබමි, ආචාර-විපත්තියෙන් හෝ තබමි, දෘෂ්ටිවිපත්තියෙන් හෝ තබමි ” යි.

ඒ වොදක මහණ මෙසේ කියැයුතු වන්නේ යැ : “ ආයුෂ්මත් තෙම ශීලවිපත්ති දැනී ද, ආචාරවිපත්ති දැනී ද, දෘෂ්ටිවිපත්ති දැනී ද ” යි.

ඉදින් හෙ මෙසේ කියා නම් : “ ඇවැත්නි, මම ශීලවිපත් දැනිමි, ආචාරවිපත් දැනිමි, දෘෂ්ටිවිපත් දැනිමි ” යි.

හෙ මෙසේ කියැයුතු වන්නේ යැ : “ ඇවැත්නි, ශීලවිපත් නම් කවර. ආචාරවිපත් කවර. දෘෂ්ටිවිපත් කවර ” යි,

සො වෙ එවං වදෙය්‍ය : “චන්තාරි පාරුජිකානි තෙරස සඛ්‍යාදිසෙතා,
අයං සීලමිපතති, ජුලලච්චයං පාචිතනියං පාටිදෙසනීයං දුක්ඛකට්ඨං
දුක්ඛාසිතං, අයං ආචාරමිපතති. ඕච්ඡාදිට්ඨි අනන්තානිකා දිට්ඨි,
අයං දිට්ඨිමිපතති”ති.

සො එවමස්ස වචනීයො “යං ඛො තුං ආට්ඨසො ඉමස්ස භික්ඛුනො
පචාරණං ධපෙසි, දිට්ඨෙන ධපෙසි, සුතෙන ධපෙසි, පරිසඛ්‍යාය ධපෙසි”ති.

සො වෙ එවං වදෙය්‍ය : “දිට්ඨෙන වා ධපෙමි, සුතෙන වා
ධපෙමි, පරිසඛ්‍යාය වා ධපෙමි”ති.

සො එවමස්ස වචනීයො ; “යං ඛො තුං ආට්ඨසො ඉමස්ස භික්ඛුනො
දිට්ඨෙන පචාරණං ධපෙසි, කිං තෙ දිට්ඨං, කිනති තෙ දිට්ඨං,
කදු තෙ දිට්ඨං, කත්ථ තෙ දිට්ඨං, පාරුජිකං අඤ්ඤාපජ්ජනො දිට්ඨො,
සඛ්‍යාදිසෙතං-ජුලලච්චයං-පාචිතනියං-පාටිදෙසනීයං-දුක්ඛකට්ඨං-දුක්ඛාසිතං
අඤ්ඤාපජ්ජනො දිට්ඨො, කත්ථ ව තුං අහොසි, කත්ථ වායං භික්ඛු
අහොසි, කිංඤ්ච තුං කරොසි, කිංඤ්චායං භික්ඛු කරොති”ති.

සො වෙ එවං වදෙය්‍ය : න ඛො අහං ආට්ඨසො ඉමස්ස භික්ඛුනො
දිට්ඨෙන පචාරණං ධපෙමි. අපි ච සුතෙන පචාරණං ධපෙමි”ති.

සො එවමස්ස වචනීයො : යං ඛො තුං ආට්ඨසො ඉමස්ස භික්ඛුනො
සුතෙන පචාරණං ධපෙසි, කිං තෙ සුතං, කිනති තෙ සුතං, කදු තෙ
සුතං, කත්ථ තෙ සුතං, පාරුජිකං අඤ්ඤාපජ්ජනොති සුතං, සඛ්‍යාදිසෙතං
අඤ්ඤාපජ්ජනොති සුතං, ජුලලච්චයං-පාචිතනියං-පාටිදෙසනීයං-දුක්ඛකට්ඨං-
දුක්ඛාසිතං අඤ්ඤාපජ්ජනොති සුතං, භික්ඛුස්ස සුතං, භික්ඛුනීයා සුතං,
සික්ඛමානාය සුතං, සාමණේරස්ස සුතං. සාමණේරියා සුතං,
උපාසකස්ස සුතං, උපාසිකාය සුතං, රුජ්ජනං සුතං, රුජ්ජමාමන්තානං
සුතං, තිස්සියානං සුතං, තිස්සියසාවකානං සුතං”නති.

සො වෙ එවං වදෙය්‍ය : න ඛො අහං ආට්ඨසො ඉමස්ස භික්ඛුනො
සුතෙන පචාරණං ධපෙමි, අපි ච පරිසඛ්‍යාය පචාරණං ධපෙමිති.

සො එවමස්ස වචනීයො “යං ඛො තුං ආට්ඨසො ඉමස්ස භික්ඛුනො
පරිසඛ්‍යාය පචාරණං ධපෙසි, කිං පරිසඛ්‍යාය, කිනති පරිසඛ්‍යාය, කදු
පරිසඛ්‍යාය, කත්ථ පරිසඛ්‍යාය,¹ පාරුජිකං අඤ්ඤාපජ්ජනොති පරිසඛ්‍යාය,
සඛ්‍යාදිසෙතං-ජුලලච්චයං-පාචිතනියං-පාටිදෙසනීයං-දුක්ඛකට්ඨං-දුක්ඛාසිතං
අඤ්ඤාපජ්ජනොති පරිසඛ්‍යාය, භික්ඛුස්ස සුතො පරිසඛ්‍යාය, භික්ඛුනීයා
සුතො පරිසඛ්‍යාය, සික්ඛමානාය සුතො පරිසඛ්‍යාය, සාමණේරස්ස සුතො
පරිසඛ්‍යාය, සාමණේරියා සුතො පරිසඛ්‍යාය, උපාසකස්ස සුතො
පරිසඛ්‍යාය, උපාසිකාය සුතො පරිසඛ්‍යාය, රුජ්ජනං සුතො පරිසඛ්‍යාය,
රුජ්ජමාමන්තානං සුතො පරිසඛ්‍යාය, තිස්සියානං සුතො පරිසඛ්‍යාය,
තිස්සියසාවකානං සුතො පරිසඛ්‍යාය”ති.

1 කිං තෙ පරිසඛ්‍යාය, කිනති තෙ පරිසඛ්‍යාය, කදු තෙ පරිසඛ්‍යාය,
කත්ථ තෙ පරිසඛ්‍යාය - සිමු. 1, 2.

ඉදින් හේ මෙසේ කියා නම් : “ සතර පරිපි යැ තෙළෙස් සහවෙසෙස් යැ යන මේ ශීලවිපත්ති යැ. ථූලායී යැ පච්ඡි යැ පිළිදෙස්නි යැ දුකුළා යැ දුබ්බි යැ යන මේ ආචාරවිපත්ති යැ, ඵ්වාදාශ්චි යැ අන්තග්‍රාහිකදාශ්චි යැ යන මේ දාශ්චිවිපත්ති ” යි.

ඒ වොදක මහණ මෙසේ කියැයුතු වන්නේ යැ : “ ඇවැත්නි, තෙපි යම්හෙයෙකින් මේ මහණහට පචාරණවිධපන කරන්නහු දාෂ්ටයෙන් තබවූ ද, ග්‍රැතයෙන් තබවූ ද, පරිශඬිකායෙන් තබවූ ද ” යි.

ඉදින් හේ මෙසේ කියා නම් : “ දාෂ්ටයෙන් හෝ තබමි, ග්‍රැතයෙන් හෝ තබමි, පරිශඬිකායෙන් හෝ තබමි ” යි.

හේ මෙසේ කියැයුතු වන්නේ යැ : “ ඇවැත්නි, යම්හෙයෙකින් තෙපි මේ මහණහට දාෂ්ටයෙන් පචාරණවිධපන කරන්නහු නම් තොප විසින් කුමක් දක්නාලද ද, තොප විසින් කෙසේ දක්නාලද ද, තොප විසින් කවරද දක්නාලද ද, තොප විසින් කොහි දී දක්නාලද ද, පරිපිඇවැත් අවදනේ දක්නාලද ද, සහවෙසෙස් — ථූලායී — පච්ඡි — පිළිදෙස්නි — දුකුළා — දුබ්බි ඇවැත් අවදනේ දක්නාලද ද, තෙපි කොහි වූවු ද, යළි මේ මහණ කොහි වී ද, තෙපි කුමක් කරවූ ද, මේ මහණ කුමක් කෙරේ ද ” යි.

ඉදින් හේ මෙසේ කියා නම් : “ ඇවැත්නි, මම මේ මහණහට දාෂ්ටයෙන් පචාරණවිධපන නො කෙරෙමි මැ යැ. එතෙකුදුවත් ග්‍රැතයෙන් පචාරණවිධපන කෙරෙමි ” යි.

හේ මෙසේ කියැයුතු වන්නේ යැ : “ ඇවැත්නි, තෙපි යම්හෙයෙකින් මේ මහණහට ග්‍රැතයෙන් පචාරණවිධපන කරවූ නම් තොප විසින් කුමක් අසනලද ද, තොප විසින් කෙසේ අසනලද ද, තොප විසින් කවර කලෙක අසනලද ද, තොප විසින් කොතන්හි අසනලද ද, පරිපිඇවැත් අවතැයි අසනලද ද, සහවෙසෙස් ඇවැත් අවතැයි අසනලද ද, ථූලායී — පච්ඡි — පිළිදෙස්නි — දුකුළා — දුබ්බි ඇවැත් අවතැයි අසනලද ද, මහණක්හු කියන්නා අසනලද ද, මෙහෙණක කියන්නා අසනලද ද, සික්ඛමානාවක කියන්නා අසනලද ද, හෙරණක්හු කියන්නා අසනලද ද, හෙරණක කියන්නා අසනලද ද, උචුසුවක්හු කියන්නා අසනලද ද, උචුසියක කියන්නා අසනලද ද, රජුන් කියන්නා අසනලද ද, රජමහඇමැතියන් කියන්නා අසනලද ද, තීර්ථකයන් කියන්නා අසනලද ද, තීර්ථකග්‍රාවකයන් කියන්නා අසනලද ද ” යි.

ඉදින් හේ මෙසේ කියා නම් : “ ඇවැත්නි, මම මේ මහණහට ග්‍රැතයෙන් පචාරණවිධපන නො කෙරෙමි මැ යැ. එතෙකුදුවත් පරිශඬිකායෙන් පචාරණවිධපන කෙරෙමි ” යි.

හේ මෙසේ කියැයුතු වන්නේ යැ : “ යම්හෙයෙකින් ඇවැත්නි, තෙපි මේ මහණහට සැකයෙන් පචාරණවිධපන කරවූ නම්, කුමක් සැක කරවූ ද, කෙසේ සැක කරවූ ද, කවර කලෙක සැක කරවූ ද, කොතන්හි සැක කරවූ ද, පරිපි ඇවැත් අවතැයි සැක කරවූ ද, සහවෙසෙස් — ථූලායී — පච්ඡි — පාටිදෙස්නි — දුකුළා — දුබ්බි ඇවැත් අවතැයි සැක කරවූ ද, මහණක්හු කියන්නා අසා සැක කරවූ ද, මෙහෙණක කියන්නා අසා සැක කරවූ ද, සික්ඛමානාවක කියන්නා අසා සැක කරවූ ද, හෙරණක්හු කියන්නා අසා සැක කරවූ ද, හෙරණක කියන්නා අසා සැක කරවූ ද, උචුසුවක්හු කියන්නා අසා සැක කරවූ ද, උචුසියක කියන්නා අසා සැක කරවූ ද, රජුන් කියන්නා අසා සැක කරවූ ද, රජමහඇමැතියන් කියන්නා අසා සැක කරවූ ද අන්තොවූවන් කියන්නා අසා සැක කරවූ ද, අන්තොවූ-සච්චන් කියන්නා අසා සැක කරවූ ද ” යි.

1. දිවියිං දිවෙය්න සමෙති දිවෙය්න සංසද්දතෙ දිවියිං,
දිවියිං පටිච්ච න උපෙති අසුභ්භපරිසංඝිතො ;
සො පුග්ගලො පටිඤ්ඤාය කාතබ්බා තෙන පචාරණා.
2. සුභං සුතෙන සමෙති සුතෙන සංසද්දතෙ සුභං,
සුභං පටිච්ච න උපෙති අසුභ්භපරිසංඝිතො ;
සො පුග්ගලො පටිඤ්ඤාය කාතබ්බා තෙන පචාරණා.
3. මුඛං මුතෙන සමෙති මුතෙන සංසද්දතෙ මුඛං,
මුඛං පටිච්ච න උපෙති අසුභ්භපරිසංඝිතො ;
සො පුග්ගලො පටිඤ්ඤාය කාතබ්බා තෙන පචාරණාති.

පුට්ඨාට්ඨාගො

1 කිං තෙ දිවිය්නති කතමා පුට්ඨා, කිනති තෙ දිවිය්නති කතමා පුට්ඨා, කද තෙ දිවිය්නති කතමා පුට්ඨා, කථ තෙ දිවිය්නති කතමා පුට්ඨා :

2. කිං තෙ දිවිය්නති වඤ්ඤාපුට්ඨා. විපතතිපුට්ඨා. ආපතතිපුට්ඨා, අජඤ්ඤාපරපුට්ඨා.

වඤ්ඤාපුට්ඨාති : අධ්මනං පාරුජිකානං වඤ්ඤාපුට්ඨා. තෙවිසතිසංඝාදි-
සෙසානං වඤ්ඤාපුට්ඨා, ඥා අනියතානං වඤ්ඤාපුට්ඨා, ඥාචතනාලී-
සනියනානියානං වඤ්ඤාපුට්ඨා, අධ්මාසිතිසතපාචිතියානං වඤ්ඤාපුට්ඨා,
ආදසපාටිදෙසනියානං වඤ්ඤාපුට්ඨා, දුක්ඛවානං වඤ්ඤාපුට්ඨා, දුක්ඛාසිතානං වඤ්ඤාපුට්ඨා.

විපතතිපුට්ඨාති : සීලවිපතති පුට්ඨා, ආචාරවිපතතිපුට්ඨා, දිවියිවිපතති පුට්ඨා, ආජිවවිපතතිපුට්ඨා.

ආපතති පුට්ඨාති : පාරුජිකාපතතිපුට්ඨා, සංඝාදිසෙසාපතතිපුට්ඨා, ජුලලවයාපතතිපුට්ඨා, පාචිතියාපතතිපුට්ඨා, පාටිදෙසනියාපතතිපුට්ඨා, දුක්ඛවාපතතිපුට්ඨා, දුක්ඛාසිතාපතතිපුට්ඨා.

අජඤ්ඤාපරපුට්ඨාති : ආයං ආයසමාපතතිපුට්ඨා.

3. කිනති තෙ දිවිය්නති : ලිඛිතපුට්ඨා, ඉරියාපථපුට්ඨා, ආකාරපුට්ඨා, විපසකාරපුට්ඨා.

ලිඛිතපුට්ඨාති : දිසං වා රසං වා කණ්ණං වා ඔදනං වා.

ඉරියාපථපුට්ඨාති : ගච්ඡන්තං වා සීතං වා තිසින්නං වා නිපන්නං වා.

ආකාරපුට්ඨාති : ගිහිලිඛිත වා තිත්ථිලිඛිත වා පබ්බජිතලිඛිත වා.

විපසකාරපුට්ඨාති : ගච්ඡන්තං වා සීතං වා තිසින්නං වා නිපන්නං වා.

1. දක්නාලද්ද දක්නාලද්ද හා සම වෙයි. දක්නාලද්ද දක්නාලද්ද හා සැසැලෙයි. දක්නාලද්ද නිසා ඇවැනට නො පැමිණෙයි. ඒ පුද්ගල අඟුද්ධ 'යයි සැක කරණලද්දේ වෙයි. (ඔහුගේ) ප්‍රතිඥයෙන් ඒ පුද්ගලයා හා සමග පවාරණ කටයුතු.

2. අසනලද්ද, අසනලද්ද හා සම වෙයි. අසනලද්ද අසනලද්ද හා සැසැලෙයි. අසනලද්ද නිසා ඇවැනට නො පැමිණෙයි. ඒ පුද්ගල "අඟුද්ධ" යයි සැක කරණලද්දේ වෙයි. (ඔහුගේ) ප්‍රතිඥයෙන් ඔහු හා සමග පවාරණ කටයුතු.

3. (ගත්ත රස ස්ප්‍රස්ව්‍යා සංඛ්‍යාත) මුත්‍රය මුත්‍රය හා සම වෙයි. මුත්‍රය මුත්‍රය හා සැසැලෙයි. මුත්‍රය නිසා ඇවැනට නො පැමිණෙයි. ඒ පුද්ගල "අඟුද්ධ" යයි සැක කරණලද්දේ වෙයි. (ඔහුගේ) ප්‍රතිඥයෙන්, ඔහු හා සමග පවාරණ කටයුතු.

පූට්ඨාච්ඡාදය

1. "නොප විසින් කුමක් දක්නාලද්ද" යනු කවර පිළිවිසීමක් ද, "නොප විසින් කෙසේ, දක්නා ලද්ද" යනු කවර පිළිවිසීමක් ද, "නොප විසින් කවර ද දක්නා ලද්ද" යනු කවර පිළිවිසීමක් ද "නොප විසින් කො තත්ති දක්නා ලද්ද" යනු කවර පිළිවිසීමක් ද යත් :

2. "නොප විසින් කුමක් දක්නාලද්ද" යනු : වස්තුපාවිඡ්ඡා යැ විපත්තිපාවිඡ්ඡා යැ ආපත්තිපාවිඡ්ඡා යැ අජ්ඣාධාරපාවිඡ්ඡා යි.

වස්තුපාවිඡ්ඡා නම් ; අට පරිච්ඡි පිළිබඳ (වරදට හෙතු වූ) වස්තුපාවිඡ්ඡා යැ, තෙව්සි සහ වෙසෙසුන් පිළිබඳ වස්තුපාවිඡ්ඡා යැ, දෙ අනියත පිළිබඳ වස්තුපාවිඡ්ඡා යැ, දෙසාළිස් නිසඟි පිළිබඳ වස්තුපාවිඡ්ඡා යැ, එක්කිය අවාසුවක් පවතින පිළිබඳ වස්තුපාවිඡ්ඡා යැ, දෙලොස් පිළිදෙස්නින් පිළිබඳ වස්තුපාවිඡ්ඡා යැ, දුකුළා පිළිබඳ වස්තුපාවිඡ්ඡා යැ, දුකුළු පිළිබඳ වස්තුපාවිඡ්ඡා යි.

විපත්තිපාවිඡ්ඡා නම් : ශිලවිපත්තිපාවිඡ්ඡා යැ, ආචාරවිපත්තිපාවිඡ්ඡා යැ, දාස්ථිවිපත්ති පාවිඡ්ඡා යැ, ආජිවවිපත්තිපාවිඡ්ඡා යි.

ආපත්තිපාවිඡ්ඡා නම් පාරාජිකාපත්තිපාවිඡ්ඡා යැ, සංඛ්‍යාදිසෙසාපත්තිපාවිඡ්ඡා යැ, ථුල්ලවිචයාපත්තිපාවිඡ්ඡා යැ, පාවිත්තියාපත්තිපාවිඡ්ඡා යැ, පාවිදෙසනියාපත්තිපාවිඡ්ඡා යැ, දුක්කමාපත්තිපාවිඡ්ඡා යැ, දුක්ඛාසිතාපත්තිපාවිඡ්ඡා යි.

අජ්ඣාධාරපාවිඡ්ඡා නම් (මෙවුන්දම සෙවීම පිණිස) ද්වයාද්වයසමාපත්තිපාවිඡ්ඡා යි.

3. "නොප විසින් කෙසේ දක්නාලද්ද" යනු : ලිඛිතපාවිඡ්ඡා යැ, ථීර්යාපථපාවිඡ්ඡා යැ, ආකාරපාවිඡ්ඡා යැ, විප්‍රකාරපාවිඡ්ඡා යි.

ලිඛිතපාවිඡ්ඡා නම් : දිගුබව හෝ ලුහුඬුබව හෝ කප්බව හෝ එළලුබව හෝ යැ.

ථීර්යාපථපාවිඡ්ඡා නම් : යන්තහු හෝ සිටියහු හෝ හුන්තහු හෝ හොත්තහු හෝ යැ.

ආකාරපාවිඡ්ඡා නම් : ගිහිලිඛිතයෙහි හෝ නික්මියලිඛිතයෙහි හෝ පබ්බජිත ලිඛිතයෙහි හෝ යැ.

විප්‍රකාරපාවිඡ්ඡා නම් : යන්තහු හෝ සිටියහු හෝ හුන්තහු හෝ හොත්තහු හෝ යි.

4. කදු තෙ දිව්‍යනි : කාලපුත්‍රි, සමයපුත්‍රි, දිවසපුත්‍රි, උතුපුත්‍රි.

කාලපුත්‍රි : පුබ්බන්තකාලෙ වා මජ්ඣන්තිකකාලෙ වා සායන්තකාලෙ වා.

සමයපුත්‍රි : පුබ්බන්තසමයෙ වා මජ්ඣන්තිකසමයෙ වා සායන්තසමයෙ වා.

දිවසපුත්‍රි : පුරෙහත්තං වා පච්ඡාහත්තං වා රත්තිං වා දිවා වා කාලෙ වා ඡුණ්ණෙ වා.

උතුපුත්‍රි : ගෙමනෙත වා ගිමෙත වා වසානෙ වා¹.

5. කඳු තෙ දිව්‍යනි : ධානපුත්‍රි, භූමිපුත්‍රි, ඔකාසපුත්‍රි, පදෙසපුත්‍රි.

ධානපුත්‍රි : භූමියා වා පථවියා වා ධරණියා වා ජගතියා වා.

භූමිපුත්‍රි : භූමියා වා පථවියා වා පබ්බතෙ වා පාසාණෙ වා පාසාදෙ වා.

ඔකාසපුත්‍රි : පුරන්තිමෙ වා ඔකාසෙ පච්ඡිමෙ වා ඔකාසෙ උත්තරෙ වා ඔකාසෙ දක්ඛිණෙ වා ඔකාසෙ.

පදෙසපුත්‍රි : පුරන්තිමෙ වා පදෙසෙ පච්ඡිමෙ වා පදෙසෙ උත්තරෙ වා පදෙසෙ දක්ඛිණෙ වා පදෙසෙ²ති.

මහාසංඝායනා නිව්ඤ්ජනා.

තස්සුද්දනං :

1. වජ්ඣ නිදනං ආකාරො පුබ්බාපරං කතාකතං, කම්මාබිකරණඤ්චව සම්පේ ඡන්දාගාමි ව.
2. දෙසා මොහා භයා චෙව සඤ්ඤානිඤ්ඤාපනෙන ව, පෙකකා පසාදෙ පනෙතාමති සුත්ත ථේරතරෙන ව.
3. අසම්පන්නඤ්ච සම්පන්නං ධම්මෙන පිනසෙන ව තජ්ජස්ස සාසනෙනාපි මහාසංඝායාඤ්ඤාපනානි.

1. වසො - ම.ඡ.සං.

4. “නොප විසින් කවරද දක්නා ලද ද” යනු : කාලපාවිෂා යැ, සමයපාවිෂා යැ, දිවයපාවිෂා යැ, සෘතුපාවිෂා යි.

කාලපාවිෂා නම් : පූර්වාත්තකාලයෙහි හෝ මද්ධ්‍යාත්තකාලයෙහි හෝ සායාත්තකාලයෙහි හෝ යැ.

සමයපාවිෂා නම් පූර්වාත්තසමයෙහි හෝ මද්ධ්‍යාත්තසමයෙහි හෝ සායාත්තසමයෙහි හෝ යැ.

දිවයපාවිෂා නම් : පෙරඛතැ හෝ පසුඛතැ හෝ රාත්‍රිය හෝ දවල හෝ අවසන හෝ පුරපස හෝ යැ.

සෘතුපාවිෂා නම් : හෙමන්තයෙහි හෝ ගිම්හානයෙහි හෝ වස්සානයෙහි හෝ යි.

5. “නොප විසින් කොතන්හි දක්නාලද ද” යනු : ස්ථානපාවිෂා යැ, භූමිපාවිෂා යැ, අවකාශපාවිෂා යැ, ප්‍රදේශපාවිෂා යි.

ස්ථානපාවිෂා නම් බිලැ හෝ පොළොවෙහි හෝ දෙරණෙහි හෝ මිහිපිට හෝ යැ.

භූමිපාවිෂා නම් : බිලැ හෝ පොළොවෙහි හෝ පථවෙහි හෝ පහණෙහි හෝ පහයෙහි හෝ යැ.

අවකාශපාවිෂා නම් : පූර්වදිග අවකාශයෙහි හෝ පශ්චිමදිග අවකාශයෙහි හෝ උත්තරදිග අවකාශයෙහි හෝ දක්ෂිණදිග අවකාශයෙහි හෝ යැ.

ප්‍රදේශපාවිෂා නම් : පෙරදිග පෙදෙසැ හෝ පැසුළුදිග පෙදෙසැ හෝ උතුරුදිග පෙදෙසැ හෝ දකුණුදිග පෙදෙසැ හෝ යි.

මහාසංග්‍රාමය නිමි.

එහි නමාවලිය :

1. වස්තු යැ නිදන යැ ආකාර යැ පුබ්බාපර යැ කතාකත යැ කම්ම යැ අධිකරණ යැ සමථ යැ ඡන්දගාමී යැ

2. දෙසගාමී යැ මොහගාමී යැ භයගාමී යැ සඤ්ඤාපනීය යැ නිජ්ඣාපනීය යැ පෙක්ඛනීය යැ පසාදනීය යැ ලද්ධපක්ඛ යැ බහුස්සුත යැ ථෙරනර යැ.

3. අසම්පන්න යැ සම්පන්න යැ ධම්ම - විනය සන්ද්‍රසාසන යැ යන මෙයින් ද මහාසංග්‍රාමය හැඳින් වේ.

කඩිනහෙදෙ

කසස කසිනං¹ අනන්තං, කසස කසිනං අන්තං, තිනති කසිනං අනන්තං, තිනති කසිනං අන්තං :

කසස කසිනං අනන්තනති : ද්විතං පුග්ගලානං අනන්තං හොති කසිනං : අනන්තරකසස ච, අනනුමොදකසස ච. ඉමෙසං ද්විතං පුග්ගලානං අනන්තං හොති කසිනං.

කසස කසිනං අන්තනති : ද්විතං පුග්ගලානං අන්තං හොති කසිනං : අන්තරකසස ච අනුමොදකසස ච. ඉමෙසං ද්විතං පුග්ගලානං අන්තං හොති කසිනං.

තිනති කසිනං අනන්තනති : චතුර්විධා ආකාරෙති අනන්තං හොති කසිනං : න උල්ලිඛිතමනෙතන අන්තං හොති කසිනං, න ඛොවනමනෙතන අන්තං හොති කසිනං, න විචරිතවරණමනෙතන අන්තං හොති කසිනං. න ඡේදනමනෙතන අන්තං හොති කසිනං. න බන්ධනමනෙතන අන්තං හොති කසිනං. න ඔවට්ඨිකරණමනෙතන² අන්තං හොති කසිනං. න කණ්ණුසකරණමනෙතන³ අන්තං හොති කසිනං. න දළුභිකරණමනෙතන අන්තං හොති කසිනං. න අනුචාතකරණමනෙතන අන්තං හොති කසිනං. න පරිභණ්ඩකරණමනෙතන අන්තං හොති කසිනං. න ඔවට්ටොයකරණමනෙතන අන්තං හොති කසිනං. න කම්බලමග්ගමනෙතන අන්තං හොති කසිනං. න නිමිත්තකතෙතන අන්තං හොති කසිනං. න පරිකථාකතෙතන අන්තං හොති කසිනං. න කුකකුකතෙතන අන්තං හොති කසිනං. න සනතිධිකතෙතන අන්තං හොති කසිනං. න නිසංගහියෙතන අන්තං හොති කසිනං. න අකප්පකතෙතන අන්තං හොති කසිනං. න අඤ්ඤානු සම්භාවිතා අන්තං හොති කසිනං. න අඤ්ඤානු උභතරුසංගතන අන්තං හොති කසිනං. න අඤ්ඤානු අනතරවාසකතන අන්තං හොති කසිනං. න අඤ්ඤානු පඤ්චකෙන වා අතිරේකපඤ්චකෙන වා තදහෙව සඤ්ජනෙන සමණ්ඩලිකතෙතන අන්තං හොති කසිනං. න අඤ්ඤානු පුග්ගලසං අන්තරා අන්තං හොති කසිනං. සමමාවෙව අන්තං හොති කසිනං, තඤ්ඤව නිසිම්බෙඨා අනුමොදති, එවමි අනන්තං හොති කසිනං.

නිමිත්තකමමං නාම : නිමිත්තං කරොති “ඉමිනා දුස්සෙත කසිනං අන්තරිසාමි” ති.

පරිකථා නාම : පරිකථං කරොති “ඉමාය පරිකථාය කසිනදුස්සං නිබ්බතෙතසාමි” ති.

1. කසිනං - ම.ජ.සං, සබ්බන්ත.
2. ඔවට්ඨිකරණමනෙතන - ම.ජ. සං.
3. ගණ්ණුසකරණමනෙතන - ම.ජ.සං.

කඩිනමෙදිය

කවරක් හු විසින් කඩිනම නො අතුරුණ ලද ද, කවරක් හු විසින් කඩිනම අතුරුණ ලද ද කඩිනම කෙසේ නො අතුරුණ ලද ද, කඩිනම කෙසේ අතුරුණ ලද ද ?

කවරක් හු විසින් කඩිනම නො අතුරුණ ලද ද යත් : නො අතුරුන්නා යැ නො අනුමෝදන්වන්නා යැ යි පුද්ගලයන් දෙදෙනා විසින් කඩිනම නො අතුරුණ ලද වෙයි. මේ පුද්ගලයන් දෙදෙනා විසින් කඩිනම නො අතුරුණ ලද වේ.

කවරක් හු විසින් කඩිනම අතුරුණ ලද ද යත් : අතුරුන්නා යැ අනුමෝදන්වන්නා යැ යි පුද්ගලයන් දෙදෙනා විසින් කඩිනම අතුරුණ ලද වෙයි. මේ පුද්ගලයන් දෙදෙනා විසින් කඩිනම අතුරුණ ලද වේ.

කඩිනම කෙසේ නො අතුරුණ ලද ද යත් : සුවිසි අයුරකින් කඩිනම නො අතුරුණ ලද වෙයි : (පමණ ගැන්මට) ලකුණු කළ පමණින් කඩිනම නො අතුරුණ ලද වෙයි. දෙවාල පමණින් කඩිනම නො අතුරුණ ලද වෙයි. කඩ නියම කිරීම පමණින් කඩිනම නො අතුරුණ ලද වෙයි. කඩ කැපීම පමණින් කඩිනම නො අතුරුණ ලද වෙයි. බැඳීම (හිස් කුල් ඇඳීම) පමණින් කඩිනම නො අතුරුණ ලද වෙයි. දික් මැහීම කළ පමණින් කඩිනම නො අතුරුණ ලද වෙයි. අතුබැඳීම පමණින් කඩිනම නො අතුරුණ ලද වෙයි, (දැඩිවීම පිණිස) දෙපට එකට මැසීම පමණින් කඩිනම නො අතුරුණ ලද වෙයි. පිටනුවා ඇල්ලූ පමණින් කඩිනම නො අතුරුණ ලද වෙයි. ඇල්ලූ නුවා ඇල්ලූ පමණින් කඩිනම නො අතුරුණ ලද වෙයි. අමුතු රෙදිපටක් ඇල්ලූ පමණින් කඩිනම නො අතුරුණ ලද වෙයි. වරක් පඩුපෙඩු පමණින් කඩිනම නො අතුරුණ ලද වෙයි. නිවිනි කොට ලත් වස්ත්‍රයෙන් කඩිනම නො අතුරුණ ලද වෙයි. පරිකල්පයෙන් ලත් වස්ත්‍රයෙන් කඩිනම නො අතුරුණ ලද වෙයි. තාවකාලික වස්ත්‍රයෙන් කඩිනම නො අතුරුණ ලද වෙයි. කැන්පත් කොට තැබූ වස්ත්‍රයෙන් කඩිනම නො අතුරුණ ලද වෙයි. නිසඟි වූ වස්ත්‍රයෙන් කඩිනම නො අතුරුණ ලද වෙයි. කප්පිණු නො තැබූ සිවුරෙන් කඩිනම නො අතුරුණ ලද වෙයි. යහළුසිවුර හැර අනෙකෙකින් කඩිනම නො අතුරුණ ලද වෙයි. උතුරුසහ සිවුර හැර අනෙකෙකින් කඩිනම නො අතුරුණ ලද වෙයි. අදහස හැර අනෙකෙකින් කඩිනම නො අතුරුණ ලද වෙයි. එදවස ම කඩකපනලද මහමඩුලු අඩමඩුලු ඇතිව කරණලද කඩපසකින් හෝ අයිරාකඩපසකින් හෝ තොරවුවෙකින් කඩිනම නො අතුරුණ ලද වෙයි. පුද්ගලයාගේ ඇතිවීමෙන් තොර ව කඩිනම නො අතුරුණ ලද වෙයි. ඉඳින් මනා වැ කඩිනම අතුරුණ ලද වේ නම් ඉඳින් එය උපවාරසීමාවෙන් බැහැර සිටියෙන් අනුමෝදන් වේ නම් මෙසේ ද කඩිනම නො අතුරුණ ලද වේ.

නිමිත්තකර්මය නම : “ මේ වස්ත්‍රයෙන් කඩිනමක් අතුරුන්නෙමි ” යි නිමිති කෙරෙ යි.

පරිකල්ප නම : “ මේ පරිකල්පයෙන් කඩිනම වස්ත්‍රයක් උපදවා ගන්නෙමි ” යි පරිකල්ප කෙරෙ යි.

කුකකුකතං නාම : අනාදිය දුනං වුච්චති.

සනතිධි නාම : ඥෙ සනතිධියො : කරණසනතිධි ච, නිවසසනතිධි ච.

නිසංගහියං නාම : කර්මමානෙ අරුණං උදියති,¹ ඉමෙහි චතු-
විසතියා ආකාරෙහි අනුත්තං භොති කාසිනං.

කිනති කාසිනං අත්තනනති : සත්තරසති ආකාරෙහි අත්තනං භොති
කාසිනං : අභතෙන අත්තනං භොති කාසිනං. අභතකපෙත අත්තනං
භොති කාසිනං. පිලොතිකාය අත්තනං භොති කාසිනං. පංසුකුලෙන
අත්තනං භොති කාසිනං. පාපණිකෙන අත්තනං භොති කාසිනං.
අනිමිතතකතෙන අත්තනං භොති කාසිනං. අපරිනාථාකතෙන අත්තනං
භොති කාසිනං. අකුකකුකතෙන අත්තනං භොති කාසිනං. අසනතිධි-
කතෙන අත්තනං භොති කාසිනං. අනිසංගහියෙන අත්තනං භොති
කාසිනං. කප්පකතෙන අත්තනං භොති කාසිනං. සම්ඝාටියා අත්තනං
භොති කාසිනං. උත්තරාසංගහන අත්තනං භොති කාසිනං. අනතර-
වාසකෙන අත්තනං භොති කාසිනං. පඤ්ඤකෙන ච, අතිරේකපඤ්ඤකෙන
ච, තදභෙව සඤ්ඤකෙන සම්මොච්ඡිකතෙන අත්තනං භොති කාසිනං.
පුග්ගලස්ස අත්තරා අත්තනං භොති කාසිනං. සමමා වෙච අත්තනං භොති
කාසිනං. තඤ්ඤෙ සිමිටියො අනුමොදති එවමිච්චි අත්තනං භොති කාසිනං.
ඉමෙහි සත්තරසති ආකාරෙහි අත්තනං භොති කාසිනං.

සභ කාසිනස්ස අත්තරා කති ධම්මා ජායනති : සභ කාසිනස්ස අත්තරා
පණ්ණරස ධම්මා ජායනති, අට්ඨ මාතිකා ඥෙ ච පට්ටිබොධා, පඤ්ඤ
ආතිසංසා. සභ කාසිනස්ස අත්තරා ඉමෙ පණ්ණරස ධම්මා ජායනති.

පුච්ඡාවිස්සජ්ජනං.

පශොගස්ස කතමෙ ධම්මා අනන්තරපච්චයෙන පච්චයො,
සමනන්තරපච්චයෙන පච්චයො, නිසංගපච්චයෙන පච්චයො, උපනිසංග
පච්චයෙන පච්චයො, පුරේජාතපච්චයෙන පච්චයො, පච්ජාජාත
පච්චයෙන පච්චයො, සභජාතපච්චයෙන පච්චයො, පුබ්බකරණස්ස
කතමෙ ධම්මා අනන්තරපච්චයෙන පච්චයො -පෙ- පච්චුඤ්ඤාසං
කතමෙ ධම්මා -පෙ- අභිධානස්ස කතමෙ ධම්මා -පෙ- අත්තරස්ස
කතමෙ ධම්මා -පෙ- මාතිකානඤ්ඤ පට්ටිබොධානඤ්ඤ කතමෙ ධම්මා -පෙ-
වජ්ජස්ස කතමෙ ධම්මා අනන්තරපච්චයෙන පච්චයො, සමනන්තර
පච්චයෙන පච්චයො, නිසංගපච්චයෙන පච්චයො, උපනිසංගපච්චයෙන
පච්චයො, පුරේජාතපච්චයෙන පච්චයො, පච්ජාජාතපච්චයෙන පච්චයො,
සභජාතපච්චයෙන පච්චයො :

කුක්කුකත නම් : තවකැලි දීමැ යි කියනු ලැබේ.

සන්තිධි නම් : (එදින ම නො කොට කබා කිරීම වූ) කරණ සන්තිධි යැ (ලැබූ දින හැර පසු දින පටුණුවා ලීම වූ) නිවස සන්තිධියැ යන සන්තිධි දෙක යැ.

නිස්සන්ධිය නම් : (කසිනායෙහි) පරිකර්ම කරත් ම අරුණ නගී. මේ සුවිසි අයුරෙන් කසිනාය නො අතුරණ ලද වේ.

කසිනාය කෙසේ අතුරණ ලද ද යත් : සතළොස් අයුරෙකින් කසිනාය අතුරණ ලද වෙයි. අළුත් වස්ත්‍රයෙන් කසිනාය අතුරණ ලද වෙයි. අළුත් වස්ත්‍රයට සමාන වස්ත්‍රයෙන් කසිනාය අතුරණ ලද වෙයි. රෙදි කැබලියෙන් කළ වස්ත්‍රයෙන් කසිනාය අතුරණ ලද වෙයි. පංසුකුල වස්ත්‍රයෙන් කසිනාය අතුරණ ලද වෙයි. සල්පිල් දෙරටුවෙහි හැර දූවු වස්ත්‍රයෙන් කසිනාය අතුරණ ලද වෙයි. නිමිත්ත කර්මයෙන් නො ලද වස්ත්‍රයෙන් කසිනාය අතුරණ ලද වෙයි. පරිකර්ම නො කොට උපන් වස්ත්‍රයෙන් කසිනාය අතුරණ ලද වෙයි. තවකැලි නො වූ වස්ත්‍රයෙන් කසිනාය අතුරණ ලද වෙයි. (කරණ නිවස) සන්තිධියෙන් තොර වස්ත්‍රයෙන් කසිනාය අතුරණ ලද වෙයි. නිසඟි නො වූ සිවුරෙන් කසිනාය අතුරණ ලද වෙයි. කප්පිඳු තැබූ වස්ත්‍රයෙන් කසිනාය අතුරණ ලද වෙයි. සහළ සිවුරෙන් කසිනාය අතුරණ ලද වෙයි. උතුරුසහසිවුරෙන් කසිනාය අතුරණ ලද වෙයි. අඳන සිවුරෙන් කසිනාය අතුරණ ලද වෙයි. එදවස ම කැපූ කඩ ඇති ලැබිලි සහිත වූ කඩ පසකින් හෝ අයිරා කඩ පසකින් හෝ යුත් සිවුරෙන් කසිනාය අතුරණ ලද වෙයි. පුද්ගලයාගේ ඇතිරීමෙන් කසිනාය අතුරණ ලද වෙයි. ඉදින් වනා වැ කසිනාය අතුරණ ලද නම් ඉදින් උපචාර සීමාව තුළ සිටියේ අනුමෝදන් වේ නම් මෙසේ ද කසිනාය අතුරණ ලද වෙයි. මේ සතළොස් අයුරෙන් කසිනාය අතුරණ ලද වේ.

කසිනාය ඇතිරීම සමඟ කෙනෙක් ධර්මයෝ උපදිත් ද යත් : කසිනාය ඇතිරීම සමඟ මාතෘකා අවක් ද පළිබෝධ දෙකක් ද අනුසස් පසක් ද යි පසළොස් ධර්ම කෙනෙක් උපදිත්. කසිනාය ඇතිරීම සමඟ මේ පසළොස් ධර්මයෝ උපදිත්.

ප්‍රගතවිසර්ජනය

(සත් වැදෑරුම් පූර්ව කරණය පිණිස පැන් එළවීම ආදී) ප්‍රයෝගයට කවර ධර්මයෝ අනන්තර ප්‍රත්‍යයයෙන් ප්‍රත්‍යය වෙද්ද, සමනන්තර ප්‍රත්‍යයයෙන් ප්‍රත්‍යය වෙද්ද, නිශ්‍රය ප්‍රත්‍යයයෙන් ප්‍රත්‍යය වෙද්ද, උපනිශ්‍රය ප්‍රත්‍යයයෙන් ප්‍රත්‍යය වෙද්ද, පුරෝජාත ප්‍රත්‍යයයෙන් ප්‍රත්‍යය වෙද්ද, පශ්චාත්ජාත ප්‍රත්‍යයයෙන් ප්‍රත්‍යය වෙද්ද, සහජාත ප්‍රත්‍යයයෙන් ප්‍රත්‍යය වෙද්ද, පූර්ව කරණයට කවර ධර්ම කෙනෙක් අනන්තර ප්‍රත්‍යයයෙන් ප්‍රත්‍යය වෙද්ද. . . . ප්‍රත්‍යුද්ධාරයට (අධිෂ්ඨානය ඉවත් කිරීමට) කවර ධර්ම කෙනෙක් අධිෂ්ඨානයට කවර ධර්ම කෙනෙක් අත්ථාරයට (ඇතිරීමට) කවර ධර්ම කෙනෙක් මාතෘකාවන්ට හා පළිබෝධයන්ට කවර ධර්ම කෙනෙක් කසින වස්තුවට කවර ධර්ම කෙනෙක් අනන්තර ප්‍රත්‍යයයෙන් ප්‍රත්‍යය වෙද්ද, සමනන්තර ප්‍රත්‍යයයෙන් ප්‍රත්‍යය වෙද්ද, නිශ්‍රය ප්‍රත්‍යයයෙන් ප්‍රත්‍යය වෙද්ද, උපනිශ්‍රය ප්‍රත්‍යයයෙන් ප්‍රත්‍යය වෙද්ද, පුරෝජාත ප්‍රත්‍යයයෙන් ප්‍රත්‍යය වෙද්ද, පශ්චාත්ජාත ප්‍රත්‍යයයෙන් ප්‍රත්‍යය වෙද්ද, සහජාත ප්‍රත්‍යයයෙන් ප්‍රත්‍යය වෙද්ද යත් :

පුබ්බකරණං¹ පයොගස්ස අනන්තරපච්චයෙන පච්චයො, සමනන්තර-පච්චයෙන පච්චයො, නිස්සයපච්චයෙන පච්චයො, උපනිස්සයපච්චයෙන පච්චයො. පයොගො පුබ්බකරණස්ස පුරෙජාතපච්චයෙන පච්චයො. පුබ්බකරණං පයොගස්ස පච්ජාජාතපච්චයෙන පච්චයො. පණණරස ධම්මා සහජාතපච්චයෙන පච්චයො.

පච්චුඤ්ඤා පුබ්බකරණස්ස අනන්තරපච්චයෙන පච්චයො, සමනන්තරපච්චයෙන පච්චයො, නිස්සයපච්චයෙන පච්චයො, උපනිස්සයපච්චයෙන පච්චයො. පුබ්බකරණං පච්චුඤ්ඤා පුරෙජාතපච්චයෙන පච්චයො. පච්චුඤ්ඤා පුබ්බකරණස්ස පච්ජාජාතපච්චයෙන පච්චයො. පණණරස ධම්මා සහජාතපච්චයෙන පච්චයො.

අභිධ්මානං පච්චුඤ්ඤා අනන්තරපච්චයෙන පච්චයො, සමනන්තර-පච්චයෙන පච්චයො, නිස්සයපච්චයෙන පච්චයො, උපනිස්සයපච්චයෙන පච්චයො. පච්චුඤ්ඤා අභිධ්මානස්ස පුරෙජාතපච්චයෙන පච්චයො. අභිධ්මානං පච්චුඤ්ඤා පච්ජාජාත පච්චයෙන පච්චයො. පණණරස ධම්මා සහජාතපච්චයෙන පච්චයො.

අත්ථායෙ අභිධ්මානස්ස අනන්තරපච්චයෙන පච්චයො, සමනන්තර-පච්චයෙන පච්චයො, නිස්සයපච්චයෙන පච්චයො, උපනිස්සයපච්චයෙන පච්චයො. අභිධ්මානං අත්ථායෙ පුරෙජාතපච්චයෙන පච්චයො. අත්ථායෙ අභිධ්මානස්ස පච්ජාජාතපච්චයෙන පච්චයො. පණණරස ධම්මා සහජාතපච්චයෙන පච්චයො.

මාහිකා ච පළිබොධා ච අත්ථාරස්ස අනන්තරපච්චයෙන පච්චයො, සමනන්තරපච්චයෙන පච්චයො, නිස්සයපච්චයෙන පච්චයො, උපනිස්සය-පච්චයෙන පච්චයො. අත්ථායෙ මාහිකානඤ්ච පළිබොධානඤ්ච පුරෙජාතපච්චයෙන පච්චයො. මාහිකා ච පළිබොධා ච අත්ථාරස්ස පච්ජාජාතපච්චයෙන පච්චයො. පණණරස ධම්මා සහජාතපච්චයෙන පච්චයො.

ආසා ච අනාසා ච චජ්ඣස්ස අනන්තරපච්චයෙන පච්චයො, සමනන්තරපච්චයෙන පච්චයො, නිස්සයපච්චයෙන පච්චයො, උපනිස්සයපච්චයෙන පච්චයො. චජ්ඣ ආසානඤ්ච අනාසානඤ්ච පුරෙජාතපච්චයෙන පච්චයො. ආසා ච අනාසා ච චජ්ඣස්ස පච්ජාජාත-පච්චයෙන පච්චයො. පණණරස ධම්මා සහජාතපච්චයෙන පච්චයො.

පුබ්බකරණං කිංනිදනං, කිංසමුදයං, කිංජාතිකං, කිංපහවං, කිංසමාරං, කිංසමුච්චානං. පච්චුඤ්ඤා කිංනිදනො, කිංසමුදයො, කිංජාතිකො, කිංපහවො, කිංසමාරො, කිංසමුච්චානො අභිධ්මානං කිංනිදනං, කිංසමුදයං, කිංජාතිකං, කිංපහවං, කිංසමාරං, කිංසමුච්චානං. අත්ථායෙ කිංනිදනො, කිංසමුදයො, කිංජාතිකො, කිංපහවො,

පුර්වකරණය කළත් නිදන කොට ඇත්ද, කුමක් සමුදය කොට ඇත්ද, කුමක් ජාති කොට ඇත්ද, කුමක් ප්‍රභව කොට ඇත්ද, කුමක් සම්භාර කොට ඇත්ද, කුමක් සමුච්ඡාන කොට ඇත්ද, පටිච්ඡේධාරය කුමක් නිදන කොට ඇත්ද, කුමක් සමුදය කොට ඇත්ද, කුමක් ජාති කොට ඇත්ද, කුමක් ප්‍රභව කොට ඇත්ද, කුමක් සම්භාර කොට ඇත්ද, කුමක් සමුච්ඡාන කොට ඇත්ද, අධිෂ්ඨානය කුමක් නිදන කොට ඇත්ද, කුමක් සමුදය කොට ඇත්ද, කුමක් ජාති කොට ඇත්ද, කුමක් ප්‍රභව කොට ඇත්ද, කුමක් සම්භාර කොට ඇත්ද, කුමක් සමුච්ඡාන කොට ඇත්ද, අත්ථාරය කුමක් නිදන කොට ඇත්ද, කුමක් සමුදය කොට ඇත්ද, කුමක් ජාති කොට

කිංසලිකාණේ, කිංසලිකාණේ. මානිකා ව පලිබෝධා ව කිංසලිකාණේ,
කිංසලිකාණේ, කිංසලිකාණේ, කිංසලිකාණේ, කිංසලිකාණේ. ආසා ව
අනාසා ව කිංසලිකාණේ, කිංසලිකාණේ, කිංසලිකාණේ, කිංසලිකාණේ,
කිංසලිකාණේ :

පුබ්බකරණං පයොගනිදනං, පයොගසමුදයං, පයොගජාතිකං
පයොගපහවං, පයොගසමුදයං, පයොගසමුදයං.

පවුච්ඡාණේ පුබ්බකරණනිදනං, පුබ්බකරණසමුදයං, පුබ්බකරණ-
ජාතිකං, පුබ්බකරණපහවං, පුබ්බකරණසමුදයං, පුබ්බකරණ-
සමුදයං.

අභිධානං පවුච්ඡාණනිදනං, පවුච්ඡාණසමුදයං, පවුච්ඡාණජාතිකං,
පවුච්ඡාණපහවං, පවුච්ඡාණසමුදයං, පවුච්ඡාණසමුදයං.

අනාසාණේ අභිධානනිදනං, අභිධානසමුදයං, අභිධානජාතිකං,
අභිධානපහවං, අභිධානසමුදයං, අභිධානසමුදයං.

මානිකා ව පලිබෝධා ව අනාසාණනිදනං, අනාසාණසමුදයං, අනාසාණ-
ජාතිකං, අනාසාණපහවං, අනාසාණසමුදයං, අනාසාණසමුදයං.

ආසා ව අනාසා ව චක්ඛුනිදනං, චක්ඛුසමුදයං, චක්ඛුජාතිකං,
චක්ඛුපහවං, චක්ඛුසමුදයං, චක්ඛුසමුදයං.

පයොගො කිංසලිකාණේ, කිංසලිකාණේ, කිංසලිකාණේ, කිංසලිකාණේ,
කිංසලිකාණේ, කිංසලිකාණේ. පුබ්බකරණං -පෙ- පවුච්ඡාණේ-
අභිධානං-අනාසාණේ-මානිකා ව පලිබෝධා ව-චක්ඛු-ආසා ව අනාසා ව
කිංසලිකාණේ, කිංසලිකාණේ, කිංසලිකාණේ, කිංසලිකාණේ, කිං-
සලිකාණේ :

පයොගො හෙතුනිදනං, හෙතුසමුදයං, හෙතුජාතිකං, හෙතු-
පහවං, හෙතු සමුදයං, හෙතු සමුදයං. පුබ්බකරණං -පෙ- පවුච්ඡාණේ-
අභිධානං-අනාසාණේ-මානිකා ව පලිබෝධා ව-චක්ඛු-ආසා ව අනාසා ව
හෙතු නිදනං, හෙතුසමුදයං, හෙතුජාතිකං, හෙතුපහවං,
හෙතුසමුදයං, හෙතුසමුදයං.

පයොගො කිංසලිකාණේ, කිංසලිකාණේ, කිංසලිකාණේ, කිංසලිකාණේ,
කිංසලිකාණේ, කිංසලිකාණේ. පුබ්බකරණං -පෙ- පවුච්ඡාණේ-අභිධානං-
අනාසාණේ-මානිකා ව පලිබෝධා ව-චක්ඛු-ආසා ව අනාසා ව කිංසලිකාණේ,
කිංසලිකාණේ, කිංසලිකාණේ, කිංසලිකාණේ, කිංසලිකාණේ.

ප්‍රයෝගය කුමක් නිදන කොට ඇත් ද, කුමක් සමුදය කොට ඇත් ද, කුමක් ජාති කොට ඇත් ද, කුමක් ප්‍රභව කොට ඇත් ද, කුමක් සම්භාර කොට ඇත් ද, කුමක් සමුච්චාන කොට ඇත් ද, පූර්ව කරණය පච්චිද්ධාරය අධිච්චාන අන්තරය මානාකාවෝ ද පළිබොධයෝ ද (කඩින) වස්තුව ආසාව ද, අනාසාව ද කුමක් නිදන කොට ඇත් ද, කුමක් සමුදය කොට ඇත් ද, කුමක් ජාති කොට ඇත් ද, කුමක් ප්‍රභව කොට ඇත් ද, කුමක් සම්භාර කොට ඇත් ද, කුමක් සමුච්චාන කොට ඇත් ද, යන් :

පසොගො පව්වයනිදුනො, පව්වයසමුදයො, පව්වයජාතිකො,
පව්වයපහවො, පව්වයසමහාරො, පව්වයසමුදායො. පුබ්බකරණං
-පෙ- පච්චුදායො-අභිධානං-අත්ථො-මානිකා ච පමුඛොධා ච-වජ්ජි-
ආසා ච අනාසා ච පව්වයනිදුනො, පව්වයසමුදයො, පව්වයජාතිකා,
පව්වයපහවො, පව්වයසමහාරො, පව්වයසමුදායො.

සමගහවාරො

පුබ්බකරණං කතීති ධම්මෙති සමගහිතං : පුබ්බකරණං සත්තති
ධම්මෙති සමගහිතං : ඛොවනෙන විචාරණෙන ඡේදනෙන බන්ධනෙන
සිබ්බනෙන රජනෙන කප්පකරණෙන පුබ්බකරණං ඉමෙති සත්තති
ධම්මෙති සමගහිතං.

පච්චුදායො කතීති ධම්මෙති සමගහිතො, පච්චුදායො තිති ධම්මෙති
සමගහිතො : සමසාරියො උත්තරසමගහෙන අනතරවාසකෙන.

අභිධානං කතීති ධම්මෙති සමගහිතං : අභිධානං තිති ධම්මෙති
සමගහිතං : සමසාරියො උත්තරසමගහෙන අනතරවාසකෙන.

අත්ථො කතීති ධම්මෙති සමගහිතො : අත්ථො ඵකෙන ධම්මෙන
සමගහිතො : විවිභෙදෙන.

කෘතියං කතී මූලානි, කතී වජ්ජනී, කතී භූමියො : කෘතියං
එකං මූලං : සමෙසා. තිණි වජ්ජනී : සමසාරි, උත්තරසමගො,
අනතරවාසකො. ඡ භූමියො : ඛොමං, කප්පාසිකං, කොසෙයො,
කමඛං, සාණං, භවිතං.

කෘතියං කො ආදි, කිං මජ්ඣං, කිං පරියොසානං : කෘතියං
පුබ්බකරණං ආදි, කිරියා මජ්ඣං, අත්ථො පරියොසානං.

කතීහමෙති සමන්තාගමො පුග්ගලො අහබ්බො කෘතං අත්ථරිකුං,
කතීහමෙති සමන්තාගමො පුග්ගලො හබ්බො කෘතං අත්ථරිකුං :
අට්ඨහමෙති සමන්තාගමො පුග්ගලො අහබ්බො කෘතං අත්ථරිකුං,
අට්ඨහමෙති සමන්තාගමො පුග්ගලො හබ්බො කෘතං අත්ථරිකුං.

කතමෙති අට්ඨහමෙති සමන්තාගමො පුග්ගලො අහබ්බො කෘතං.
අත්ථරිකුං : පුබ්බකරණං න ජානාති, පච්චුදායො න ජානාති, අභිධානං
න ජානාති, අත්ථො න ජානාති, මානිකං න ජානාති, පමුඛොධං
න ජානාති, උදායො න ජානාති, ආනිසංසං න ජානාති. ඉමෙති
අට්ඨහමෙති සමන්තාගමො පුග්ගලො අහබ්බො කෘතං අත්ථරිකුං.

ප්‍රයෝගය ප්‍රත්‍යය නිදන කොට ඇත, ප්‍රත්‍යය සමුදය කොට ඇත, ප්‍රත්‍යය ජාති කොට ඇත, ප්‍රත්‍යය ප්‍රභව කොට ඇත, ප්‍රත්‍යය සම්භාර කොට ඇත, ප්‍රත්‍යය සමුච්ඡාන කොට ඇත. පූර්ව කරණය පච්චුද්ධාරය අධිච්ඡානය අත්ථාරය මාතෘකාවෝ ද පළිබොධයෝ ද (කයින) වස්තුව ආසාව ද අනාසාව ද ප්‍රත්‍යය නිදන කොට ඇත, ප්‍රත්‍යය සමුදය කොට ඇත, ප්‍රත්‍යය ජාති කොට ඇත, ප්‍රත්‍යය ප්‍රභව කොට ඇත, ප්‍රත්‍යය සම්භාර කොට ඇත, ප්‍රත්‍යය සමුච්ඡාන කොට ඇත.

සංග්‍රහවාරය

පූර්වකරණය කෙතෙක් කරුණින් සංග්‍රහ කරණ ලද ද යත් : පූර්වකරණය ධර්ම සතෙකින් සංග්‍රහ කරණ ලද යැ : සේදීමෙන, කඩ නියට කිරීමෙන, කැපීමෙන, හිස්නුද් කැබීමෙන, මැසීමෙන, පඩු පෙවීමෙන, කප්පිඳු කැබීමෙනැ යි. පූර්ව කරණය මේ සත් කරුණින් සංග්‍රහ කරණ ලදී.

පච්චුද්ධාරය කෙතෙක් කරුණින් සංග්‍රහ කරණ ලද ද යත් : පච්චුද්ධාරය තුන් කරුණෙකින් සංග්‍රහ කරණ ලද යැ : සහළ සිවුරෙන, උතුරුසහ සිවුරෙන, අදනා සිවුරෙනැ යි.

අධිෂ්ඨානය කෙතෙක් කරුණින් සංග්‍රහ කරණ ලද ද යත් : අධිෂ්ඨානය, තුන් කරුණෙකින් සංග්‍රහ කරණ ලද යැ : සහළ සිවුරෙන, උතුරුසහ සිවුරෙන, අදනා සිවුරෙනැ යි.

අත්ථාරය කෙතෙක් කරුණින් සංග්‍රහ කරණ ලද ද යත් : අත්ථාරය එක් කරුණෙකින් සංග්‍රහ කරණ ලද යැ : වාග්හෙදයෙනි.

කයිනයට මුලයෝ කෙනෙකැ, වස්තුහු කෙනෙකැ, භූමිහු කෙනෙකැ යත් : කයිනයට එක් මුලැ කි : සඨසයා යි. වස්තු තුණෙකි : සඨසාටි යැ, උත්තරා සඨගයැ, අත්තරවාසක යැ යි. භූමිහු සදෙනකි : කොමු පිළි යැ, කපු පිළි යැ, තිහිරි පිළි යැ, කම්බල යැ. හණවැහැරි යැ, මුසු පිළි යැ යි.

කයිනයට ආදිය කචරේ ද, මධ්‍යය කචරේ ද, අවසානය කචරේ ද යත් : කයිනයට පූර්ව කරණය ආදි යැ. (පච්චුද්ධාර—අධිච්ඡාන) ක්‍රියා මධ්‍ය යැ, අත්ථාරය අවසාන යි.

කෙතෙක් අභිගයන්ගෙන් යුත් පුද්ගල කයිනය අතුරන්තට සුදුසු නො වේ ද, කෙතෙක් අභිගයන්ගෙන් යුත් පුද්ගල කයිනය අතුරන්තට සුදුසු වේ ද යත් : අභිග අටකින් යුත් පුද්ගල කයිනය අතුරන්තට සුදුසු නො වෙයි, අභිග අටකින් යුත් පුද්ගල කයිනය අතුරන්තට සුදුසු වේ.

කවර අභිග අටකින් යුත් පුද්ගල කයිනය අතුරන්තට සුදුසු නො වේ ද යත් : පුබ්බකරණය නො දැනි, පච්චුද්ධාරය නො දැනි, අධිච්ඡානය නො දැනි, අත්ථාරය නො දැනි, (අෂ්ට) මාතෘකාව නො දැනි, (උභය) පළිබොධය නො දැනි, උද්ධාරය නො දැනි, ආනිසංසය නො දැනි. මේ අභිග අටින් යුත් පුද්ගල කයිනය අතුරන්තට සුදුසු නො වේ.

කතමෙහි අට්ඨකඛේගති සමන්තාගතො පුග්ගලො භබ්බො කසීනං අත්ථරිතුං : පුබ්බකරණං ජානාති, පච්චුඤාරං ජානාති, අභිට්ඨානං ජානාති, අත්ථාරං ජානාති, මාහිකං ජානාති, සලිබ්බොධං ජානාති, උඤාරං ජානාති, ආනිසංසං ජානාති. ඉමෙහි අට්ඨකඛේගති සමන්තාගතො පුග්ගලො භබ්බො කසීනං අත්ථරිතුං.

කතීන්තං¹ පුග්ගලානං කසීනත්ථාරු න රුහනති, කතීන්තං පුග්ගලානං කසීනත්ථාරු රුහනති : තිණණං පුග්ගලානං කසීනත්ථාරු න රුහනති. තිණණං පුග්ගලානං කසීනත්ථාරු රුහනති.

කතමෙසං තිණණං පුග්ගලානං කසීනත්ථාරු න රුහනති : නිසීමට්ඨො අනුමොදති, අනුමොදනො න වාචං හිඤ්ඤති, වාචං හිඤ්ඤනො න පරං විඤ්ඤාපෙති. ඉමෙසං තිණණං පුග්ගලානං කසීනත්ථාරු න රුහනති.

කතමෙසං තිණණං පුග්ගලානං කසීනත්ථාරු රුහනති : සීමට්ඨො අනුමොදති, අනුමොදනො වාචං හිඤ්ඤති, වාචං හිඤ්ඤනො පරං විඤ්ඤාපෙති. ඉමෙසං තිණණං පුග්ගලානං කසීනත්ථාරු රුහනති.

කතී කසීනත්ථාරු න රුහනති, කතී කසීනත්ථාරු රුහනති : තයො කසීනත්ථාරු න රුහනති, තයො කසීනත්ථාරු රුහනති.

කතමෙ තයො කසීනත්ථාරු න රුහනති : වජ්ඣවිපක්කඤ්ඤව භොති, කාලවිපක්කඤ්ඤ, කරණවිපක්කඤ්ඤ. ඉමෙ තයො කසීනත්ථාරු න රුහනති.

කතමෙ තයො කසීනත්ථාරු රුහනති : වජ්ඣසම්පක්කඤ්ඤව භොති, කාලසම්පක්කඤ්ඤ, කරණසම්පක්කඤ්ඤ. ඉමෙ තයො කසීනත්ථාරු රුහනති.

1. කසීනං ජානිතබ්බං, කසීනත්ථාරු ජානිතබ්බො, කසීනස්ස අත්ථාරම්භො ජානිතබ්බො, කසීනස්ස අත්ථාරවිපතති ජානිතබ්බො, කසීනස්ස අත්ථාරසම්පතති ජානිතබ්බො, නිමිත්තකමමං ජානිතබ්බං, පරිකථා ජානිතබ්බො, කුකඤ්ඤානං ජානිතබ්බං. සන්තති ජානිතබ්බො, නිස්සග්ගියං ජානිතබ්බං.

2. කසීනං ජානිතබ්බන්ති : භෙසඤ්ඤව ඛම්මානං සම්භවො, සම්භවො, නාමං, නාමකමමං, නාමධෙයං, නිරුතති, බ්‍යඤ්ඤනං, අභිලාපො, සද්දං කසීනනති.

3. කසීනස්ස අත්ථාරම්භො ජානිතබ්බොති : වස්සානස්ස පච්ඡිමො මාසො ජානිතබ්බො.

4. කසීනස්ස අත්ථාරවිපතති ජානිතබ්බොති : චතුර්විසති ආකාරෙති කසීනස්ස අත්ථාරවිපතති ජානිතබ්බො.

5. කසීනස්ස අත්ථාරසම්පතති ජානිතබ්බොති : සත්තරසති ආකාරෙති කසීනස්ස අත්ථාරසම්පතති ජානිතබ්බො.

1. කතීන්තං - සිඬු, මජ්ඣිම, ස්‍යා.

කවර අභිග අටකින් යුත් පුද්ගල කඩිනම අතුරන්තට සුදුසු වේ ද යත් : ප්‍රබන්ධකරණය දැනි, පව්වුද්ධාරය දැනි, අධිවිධානය දැනි, අත්ථාරය දැනි, (අෂ්ට) මාතෘකාව දැනි (උභය) පළිබෝධය දැනි, උද්ධාරය දැනි, ආනිසංසය දැනි. මේ අභිග අටින් යුත් පුද්ගල කඩිනම අතුරන්තට සුදුසු වේ.

කෙතෙක් පුද්ගල කෙනකුන්ගේ කඩිනත්ථාරයෝ (පිරිපුන් බවට) නො නැගෙත් ද, කෙතෙක් පුද්ගල කෙනකුන්ගේ කඩිනත්ථාරයෝ (පිරිපුන් බවට) නැගෙත් ද යත් : පුද්ගලයන් තිදෙනකුන්ගේ කඩිනත්ථාරයෝ නො නැගෙති, පුද්ගලයන් තිදෙනකුන්ගේ කඩිනත්ථාරයෝ නැගෙත්.

කවර පුද්ගලයන් තිදෙනකුන්ගේ කඩිනත්ථාරයෝ නො නැගෙත් ද යත් : උපථාර සීමාවෙන් බැහැර සිටියේ අනුමෝදන් වේ ද, අනුමෝදන් වන්නේ වාග්හෙද නො කෙරේ ද, වාග්හෙද කරන්නේ මෙරමා නො දන්වා දැයි මේ පුද්ගලයන් තිදෙනාගේ කඩිනත්ථාරයෝ නො නැගෙත්.

කවර පුද්ගලයන් තිදෙනකුන්ගේ කඩිනත්ථාරයෝ නැගෙත් ද යත් : සීමාවෙහි සිටියේ අනුමෝදන් වේ ද, අනුමෝදන් වන්නේ වාග්හෙද කෙරේ ද, වාග්හෙද කරන්නේ මෙරමා දන්වා දැයි මේ පුද්ගලයන් තිදෙනාගේ කඩිනත්ථාරයෝ නැගෙත්.

කෙතෙක් කඩිනත්ථාරයෝ නො නැගෙත් ද, කෙතෙක් කඩිනත්ථාරයෝ නැගෙත් ද යත් : කඩිනත්ථාරයෝ තිදෙනෙක් නො නැගෙති, කඩිනත්ථාරයෝ තිදෙනෙක් නැගෙත්.

කවර කඩිනත්ථාරයෝ තිදෙන නො නැගෙත් ද යත් : වස්තු විපත්තන් වේ ද, කාල විපත්තන් වේ ද, කරණ විපත්තන් වේ දැයි මේ කඩිනත්ථාරයෝ තිදෙන නො නැගෙත්.

කවර කඩිනත්ථාරයෝ තිදෙන නැගෙත් ද යත් : වස්තුසම්පන්නන් වේ ද, කාලසම්පන්නන් වේ ද කරණසම්පන්නන් වේ දැයි මේ කඩිනත්ථාරයෝ තිදෙන නැගෙත්.

1. කඩිනම දහයුතු යැ, කඩිනත්ථාරය දහයුතු යැ, කඩිනත්ථාර මාසය දහයුතු යැ, කඩිනත්ථාර විපත්තිය දහයුතු යැ, කඩිනත්ථාර සම්පත්තිය දහයුතු යැ, නිවිත්ත-කර්මය දහයුතු යැ, පරිකථාව දහයුතු යැ, නාවකාලිකය දහයුතු යැ, සත්තිය දහයුතු යැ, නිස්සත්තිය දහයුතු.

2. කඩිනං ජානිතබ්බං යනු : මේ 'කඩින' යයි (යම් රූපාදි ධර්ම කෙනකුන් ඇති කල්හි) ඒ රූප ධර්මයන්ගේ ම සම්ග්‍රහයෙක් සම්මායයෙක් නාමයෙක් නාම කර්මයෙක් නාමධෙයයෙක් නිරුක්තියෙක් ව්‍යඤ්ජනයෙක් අභිලාපයෙක් වේ ද එය යි.

3. කඩිනස්ස අත්ථාරමාසො ජානිතබ්බො යනු : වස්සාන සෘතුව පිළිබඳ පස්විම මාසය දහයුතු යි.

4. කඩිනස්ස අත්ථාරවිපත්ති ජානිතබ්බො යනු : යුච්ඡි අයුරෙකින් කඩිනත්ථාරවි-පත්තිය දහයුතු යි.

5. කඩිනස්ස අත්ථාර සම්පත්ති ජානිතබ්බො යනු : සකළොස් අයුරෙකින් කඩිනත්ථාර සම්පත්තිය දහයුතු යි.

6. නිමිත්තකම්මං ජාතිතබ්බනති : නිමිත්තකම්මං කරොති 'ඉමිනා දුස්සෙන කසීනං අත්ථරිසාසම්'ති.

7. පරිකප්පා ජාතිතබ්බාති : පරිකප්පං කරොති 'ඉමාය පරිකප්පාය කසීනදුස්සං නිබ්බන්ධෙතසාසම්'ති.

8. කුකකුකතං ජාතිතබ්බනති : අනාදියදුතං ජාතිතබ්බං.

9. සන්තිධි ජාතිතබ්බාති : දො සන්තිධියො ජාතිතබ්බා : කරණ සන්තිධි ච නිවයසන්තිධි ච.

10. තිස්සග්ගියං ජාතිතබ්බනති : කරියමානෙ අරුණං උද්දියති.¹

11. කසීනත්ථාරො ජාතිතබ්බොති : සචෙ සඛ්ඝස්ස කසීනදුස්සං උප්පන්නං හොති; සඛ්ඝෙන කප්පං පටිපජ්ජිතබ්බං, අත්ථාරකෙන කප්පං පටිපජ්ජිතබ්බං, අනුමොදකෙන කප්පං පටිපජ්ජිතබ්බං :

12. සඛ්ඝෙන ඤාතනිදුතියකමෙමන කසීනත්ථාරකස්ස භික්ඛුනො දුතබ්බං. තෙන කසීනත්ථාරකෙන භික්ඛුනා තදහෙව ධොවිතො විමජ්ජිතො විවාරෙතො ජිඤ්ඤා සිබ්බෙතො රජ්ජා කප්පං කත්වා කසීනං අත්ථරිතබ්බං. සචෙ සඛ්ඝාටියා කසීනං අත්ථරිතුකාමො හොති, පොරුණකා සඛ්ඝාටි පච්චුඤ්චිතබ්බො, නචා සඛ්ඝාටි අභිට්ඨාතබ්බො. 'ඉමාය සඛ්ඝාටියා කසීනං අත්ථරම්'ති වාචා භිද්දිතබ්බො. සචෙ උත්තරසඛ්ඝෙන කසීනං අත්ථරිතුකාමො හොති, පොරුණකො උත්තරසඛ්ඝො පච්චුඤ්චිතබ්බො, නචො උත්තරසඛ්ඝො අභිට්ඨාතබ්බො, 'ඉමිනා උත්තරසඛ්ඝෙන කසීනං අත්ථරම්'ති වාචා භිද්දිතබ්බො. සචෙ අනතරවාසකෙන කසීනං අත්ථරිතුකාමො හොති, පොරුණකො අනතරවාසකො පච්චුඤ්චිතබ්බො, නචො අනතරවාසකො අභිට්ඨාතබ්බො, 'ඉමිනා අනතරවාසකෙන කසීනං අත්ථරම්'ති වාචා භිද්දිතබ්බො.

13. තෙන කසීනත්ථාරකෙන භික්ඛුනා සඛ්ඝං උපසඛ්ඝමිත්වා එකංසං උත්තරසඛ්ඝං කරිත්වා අඤ්ඤා පග්ගහෙත්වා එවමස්ස වචනියො : 'අත්ථං භන්තෙ සඛ්ඝස්ස කසීනං ධම්මිකො කසීනත්ථාරො, අනුමොදප්පා'ති. තෙහි අනුමොදකෙහි භික්ඛුහි එකංසං උත්තරසඛ්ඝං කරිත්වා අඤ්ඤා පග්ගහෙත්වා එවමස්ස වචනියො : 'අත්ථං ආට්ඨසො සඛ්ඝස්ස කසීනං, ධම්මිකො කසීනත්ථාරො, අනුමොදමා'ති.

14. තෙන කසීනත්ථාරකෙන භික්ඛුනා සම්බහුලෙ භික්ඛු උපසඛ්ඝමිත්වා එකංසං උත්තරසඛ්ඝං කරිත්වා අඤ්ඤා පග්ගහෙත්වා එවමස්ස වචනියො : 'අත්ථං භන්තෙ සඛ්ඝස්ස කසීනං. ධම්මිකො කසීනත්ථාරො, අනුමොදප්පා'ති. තෙහි අනුමොදකෙහි භික්ඛුහි එකංසං උත්තරසඛ්ඝං කරිත්වා අඤ්ඤා පග්ගහෙත්වා එවමස්ස වචනියො : 'අත්ථං ආට්ඨසො සඛ්ඝස්ස කසීනං, ධම්මිකො කසීනත්ථාරො, අනුමොදමා'ති.

1. උට්ඨග්ගි - මජ්ඣං.

6. නිමිත්ත කම්මං ජාතිතබ්බං යනු: 'මේ වස්ත්‍රයෙන් කඩිනා අතුරන්නෙමි'යි නිමිති කෙරෙයි.

7. පරිකථා ජාතිතබ්බං යනු: 'මේ පරිකථාවෙන් කඩින වස්ත්‍රයක් උපදවා ගන්නෙමි'යි පරිකථාව කෙරෙයි.

8. කුක්කුකතං ජාතිතබ්බං යනු: තමාට ගැන්වට නො දුන් බව දහයුතු යි.

9. සන්තිධි ජාතිතබ්බං යනු: (එදින ම පරිකර්ම නිම නො කොට තබා නැවැත කිරීම නම් වූ) කරණ සන්තිධි යැ (කඩින වස්ත්‍රය ලැබූ දින භාර පසු ද පමුණුවාලීම නම් වූ) නිවස සන්තිධි යැ යි දෙවැදූරුව සන්තිධිය දහයුතු යි.

10. නිස්සග්ගියං ජාතිතබ්බං යනු: පරිකර්ම කරණු ලබන කල්හි අරුණ නැගීම වෙයි.

11. කඩිනත්ථාරො ජාතිතබ්බං යනු: ඉදින් සම්පයාට කඩින වස්ත්‍රයෙක් උපන්නේ නම් (එකල්හි) සම්පයා විසින් කෙසේ පිළිපැදියයුතු ද, අතුරන්නහු විසින් කෙසේ පිළිපැදියයුතු ද, අනුමෝදන් වන්නහු විසින් කෙසේ පිළිපැදියයුතු ද යත් :

12. සම්පයා විසින් ඤාන්තිදුතිය කර්මයෙන් කඩිනත්ථාරක මහණහට දියයුතු යැ. ඒ කඩිනත්ථාරක මහණහු විසින් එදවස ම දෙවා පිරිමැද (රැළි හැර) කඩ අතු බෙද සිඳ, මසා පවු පොවා කප්බිඳු තබා කඩිනා ඇතිරිය යුතු යි. ඉදින් සහළ සිවුරෙන් කඩිනා අතුරණු කැමැත්තේ නම් (එකල්හි) පුරාණ සම්පාටිය පව්වුද්ධරණය කටයුතු යැ. නව සම්පාටිය අධිෂ්ඨාන කටයුතු යැ. "මේ සම්පාටියෙන් කඩිනා අතුරමි"යි වාග්හෙද කටයුතු යි. ඉදින් උත්තරාසඬගයෙන් කඩිනා අතුරණු කැමැත්තේ නම් (එකල්හි) පුරාණ උත්තරාසඬගය පව්වුද්ධරණය කටයුතු යැ, නව උත්තරාසඬගය අධිෂ්ඨාන කටයුතු යැ. "මේ උත්තරාසඬගයෙන් කඩිනා අතුරමි"යි වාග්හෙද කටයුතු යි. ඉදින් අත්තරවාසකයෙන් කඩිනා අතුරණු කැමැත්තේ නම් (එකල්හි) පුරාණ අත්තරවාසකය පව්වුද්ධරණය කටයුතු යි. නව අත්තරවාසකය අධිෂ්ඨාන කටයුතු යැ, "මේ අත්තරවාසකයෙන් කඩිනා අතුරමි"යි වාග්හෙද කටයුතු වේ.

13. ඒ කඩිනත්ථාරක මහණහු විසින් සම්පයා වෙත එළඹ උත්තරාසඬගය එකස් කොට ඇදිලි බැඳ මෙසේ කියයුතු වන්නේ යැ, "වහන්ස, සම්පයාගේ කඩිනා (මව්සින්) අතුරණ ලද යැ, කඩිනත්ථාරය ධාර්මික වෙයි, (ඒ කඩිනානිසංසය) අනුමෝදන් වුව මැනවැ"යි. ඒ කඩිනානිසංසය අනුමෝදන් වන හික්ෂුන් විසින් උත්තරාසඬගය එකස් කොට ඇදිලි බැඳ මෙසේ කියයුතු වන්නේ යැ, "ඇවැත්නි, සම්පයාගේ කඩිනා නොප විසින් අතුරණ ලද යැ, කඩිනත්ථාරය ධාර්මික වෙයි, (ඒ කඩිනානිසංසය) අනුමෝදන් වුමු"යි.

14. ඒ කඩිනත්ථාරක මහණහු විසින් බොහෝ හික්ෂුන් වෙත එළඹ උත්තරාසඬගය එකස් කොට ඇදිලි බැඳ මෙසේ කියයුතු යැ. "වහන්ස, සම්පයාගේ කඩිනා (මව්සින්) අතුරණ ලද යැ, කඩිනත්ථාරය ධාර්මික වෙයි, (ඒ කඩිනානිසංසය) අනුමෝදන් වුව මැනවැ යි. ඒ කඩිනානිසංසය අනුමෝදන් වන හික්ෂුන් විසින් උත්තරාසඬගය එකස් කොට ඇදිලි බැඳ මෙසේ කියයුතු වන්නේ යැ. "ඇවැත්නි, සම්පයාගේ කඩිනා නොප විසින් අතුරණ ලද යැ, කඩිනත්ථාරය ධාර්මික වෙයි (ඒ කඩිනානිසංසය) අනුමෝදන් වුමු"යි.

15. තෙන කසිනන්තරකෙන භික්ඛුනා එකං භික්ඛුං උපසඛකම්මා එකංසං උත්තරුසඛං කරිතා අඤ්ඤිං පග්ගහෙතා එවමස්ස වචනිතො : “අත්තං ආවුසො සඛස්ස කසිනං, ධම්මකො කසිනන්තරො, අනුමොදති”ති. තෙන අනුමොදකෙන භික්ඛුනා එකංසං උත්තරුසඛං කරිතා අඤ්ඤිං පග්ගහෙතා එවමස්ස වචනිතො : “අත්තං ආවුසො සඛස්ස කසිනං, ධම්මකො කසිනන්තරො අනුමොදමි”ති.

සඛෙසා කසිනං අත්තරති, ගණො කසිනං අත්තරති, පුග්ගලො කසිනං අත්තරති : න සඛෙසා කසිනං අත්තරති, න ගණො කසිනං අත්තරති, පුග්ගලො කසිනං අත්තරති. හඤ්චි න සඛෙසා කසිනං අත්තරති, න ගණො කසිනං අත්තරති, පුග්ගලො කසිනං අත්තරති : සඛස්ස අත්තරතං හොති කසිනං, ගණස්ස අත්තරතං හොති කසිනං, පුග්ගලස්ස අත්තරතං හොති කසිනං.

සඛෙසා පාතීමොක්ඛං උද්දිසති, ගණො පාතීමොක්ඛං උද්දිසති, පුග්ගලො පාතීමොක්ඛං උද්දිසති ; න සඛෙසා පාතීමොක්ඛං උද්දිසති, න ගණො පාතීමොක්ඛං උද්දිසති, පුග්ගලො පාතීමොක්ඛං උද්දිසති : හඤ්චි න සඛෙසා පාතීමොක්ඛං උද්දිසති, න ගණො පාතීමොක්ඛං උද්දිසති, පුග්ගලො පාතීමොක්ඛං උද්දිසති : සඛස්ස අනුද්දිට්ඨං හොති පාතීමොක්ඛං, ගණස්ස අනුද්දිට්ඨං හොති පාතීමොක්ඛං, පුග්ගලස්ස උද්දිට්ඨං හොති පාතීමොක්ඛං, සඛස්ස සාමග්ගියා ගණස්ස සාමග්ගියා පුග්ගලස්ස උද්දෙතා සඛස්ස උද්දිට්ඨං හොති පාතීමොක්ඛං, ගණස්ස උද්දිට්ඨං හොති පාතීමොක්ඛං, පුග්ගලස්ස උද්දිට්ඨං හොති පාතීමොක්ඛං.

එවමෙව න සඛෙසා කසිනං අත්තරති, න ගණො කසිනං අත්තරති, පුග්ගලො කසිනං අත්තරති, සඛස්ස අනුමොදනාය ගණස්ස අනුමොදනාය පුග්ගලස්ස අත්තරු සඛස්ස අත්තරං හොති කසිනං, ගණස්ස අත්තරං හොති කසිනං, පුග්ගලස්ස අත්තරං හොති කසිනනති.

1. පක්කමනනතිකො කසිනුඤ්ඤායො වුත්තො ආදිච්චබ්බකුනා, එතඤ්ච තාහං පුච්ඡාමි කතමො පළිබොධො පඨමං ඡිජ්ජති :
2. පක්කමනනතිකො කසිනුඤ්ඤායො වුත්තො ආදිච්චබ්බකුනා, එතඤ්ච තාහං විස්සජ්ජස්සං විචරපළිබොධො පඨමං ඡිජ්ජති ; තස්ස සහ බිහිසිමගමනා ආචාරපළිබොධො ඡිජ්ජති.
3. නිච්ඡානනතිකො කසිනුඤ්ඤායො වුත්තො ආදිච්චබ්බකුනා, එතඤ්ච තාහං පුච්ඡාමි කතමො පළිබොධො පඨමං ඡිජ්ජති ;
4. නිච්ඡානනතිකො කසිනුඤ්ඤායො වුත්තො ආදිච්චබ්බකුනා, එතඤ්ච තාහං විස්සජ්ජස්සං ආචාරපළිබොධො පඨමං ඡිජ්ජති ; විවරෙ නිවසිතෙ විචරපළිබොධො ඡිජ්ජති.
5. සනතිච්ඡානනතිකො කසිනුඤ්ඤායො වුත්තො ආදිච්චබ්බකුනා, එතඤ්ච තාහං පුච්ඡාමි කතමො පළිබොධො පඨමං ඡිජ්ජති :

15. ඒ කයින්ගේ උපකරණ වලින් එක් උපකරණයක් වෙත එළඹ උත්තරා-සභිගය එකක් කොට ඇදීලි බැඳ මෙසේ කියයුතු වන්නේ යැ. “ඇවැත්නි, සභිගයාගේ කයින් (ම විසින්) අතරණ ලද යැ, කයින්ගේ උපකරණය ධාර්මික වෙයි, (ඒ කයින්ගේ සංඝයා) අනුමෝදන් වුව මැනවැ”යි. ඒ අනුමෝදන් වන උපකරණය වලින් උත්තරාසභිගය එකක් කොට ඇදීලි බැඳ මෙසේ කියයුතු වන්නේ යැ. “ඇවැත්නි, සභිගයාගේ කයින්ගේ නොප විසින් අතරණ ලද යැ, කයින්ගේ උපකරණය ධාර්මික වෙයි, (ඒ කයින්ගේ සංඝයා) අනුමෝදන් වෙමි”යි.

සභිගයා කයින්ගේ අතරා ද, ගණයා කයින්ගේ අතරා ද, පුද්ගල කයින්ගේ අතරා ද යන් : සභිගයා කයින්ගේ නො අතරයි, ගණයා කයින්ගේ නො අතරයි, පුද්ගල කයින්ගේ අතරයි. ඉදින් සභිගයා කයින්ගේ නො අතරා නම්, ගණයා කයින්ගේ නො අතරා නම් පුද්ගල කයින්ගේ අතරා නම් සභිගයා විසින් කයින්ගේ නො අතරණ ලද වෙයි, ගණයා විසින් කයින්ගේ නො අතරණ ලද වෙයි, පුද්ගලයා විසින් කයින්ගේ අතරණ ලද වෙයි.

සභිගයා පාමොක් උදෙසා ද, ගණයා පාමොක් උදෙසා ද, පුද්ගල පාමොක් උදෙසා ද යන් : සභිගයා පාමොක් නො උදෙසයි, ගණයා පාමොක් නො උදෙසයි, පුද්ගල පාමොක් උදෙසයි. ඉදින් සභිගයා පාමොක් නො උදෙසා නම් ගණයා පාමොක් නො උදෙසා නම් පුද්ගල පාමොක් උදෙසා නම් සභිගයා විසින් පාමොක් නො උදෙසන ලද වෙයි, ගණයා විසින් පාමොක් නො උදෙසන ලද වෙයි, පුද්ගලයා විසින් පාමොක් උදෙසන ලද වෙයි. සභිගයාගේ සමගියෙන් ගණයාගේ සමගියෙන් පුද්ගලයාගේ (පාමොක්) උදෙසීමෙන් සභිගයා විසින් පාමොක් උදෙසන ලද වෙයි, ගණයා විසින් පාමොක් උදෙසන ලද වෙයි, පුද්ගලයා විසින් පාමොක් උදෙසන ලද වෙයි.

එසෙයින් ම සභිගයා කයින්ගේ නො අතරයි, ගණයා කයින්ගේ නො අතරයි, පුද්ගල කයින්ගේ අතරයි. සභිගයාගේ අනුමෝදනයෙන් ගණයාගේ අනුමෝදනයෙන් පුද්ගලයාගේ ඇතිවීමෙන් සභිගයා විසින් කයින්ගේ අතරණ ලද වෙයි, ගණයා විසින් කයින්ගේ අතරණ ලද වෙයි, පුද්ගලයා විසින් කයින්ගේ අතරණ ලද වෙයි.

1. අනුමෝදන් වන ආචාර්යයන් නික්ම යාම කෙළවර කොට සිටින පක්ක-මනන්තිකකයින්ගේ උපකරණය සුයඹ්බන්ධුන් විසින් වදාරණ ලද්දේ යැ. (එහි) කවර පළිබෝධයක් පළමු වැ සිද්ධ දැයි කෙල කරුණ ද මම ඔබ විචාරමි.

2. පක්කමනන්තිකකයින්ගේ උපකරණය සුයඹ්බන්ධුන් විසින් වදාරණ ලද්දේ යැ. මම කෙල කරුණ නොපට වසඳා කියමි. (එහි) වීර පළිබෝධය පළමු වැ සිද්ධයි, ඔහු සිමාවෙන් බැහැර යන්නා හා මැ ආචාර්ය පළිබෝධය සිද්ධ.

3. (සිවුර කොට නිමවීම කෙළවර කොට සිටි) නිව්යානන්තිකකයින්ගේ උපකරණය සුයඹ්බන්ධුන් විසින් වදාරණ ලද්දේ යැ. (එහි) කවර පළිබෝධයක් පළමු වැ සිද්ධ දැයි මම කෙල කරුණ ද ඔබ විචාරමි.

4. නිව්යානන්තිකකයින්ගේ උපකරණය සුයඹ්බන්ධුන් විසින් වදාරණ ලද්දේ යැ. (එහි) මම කෙල කරුණ නොපට වසඳා කියමි. (එහි) ආචාර්ය පළිබෝධය පළමු වැ සිද්ධයි, සිවුර කොට නිම කළහි වීර පළිබෝධය සිද්ධ.

5. (සිවුර නො කරමි ආචාර්යයන් නො යමි) සනිටුහන් කිරීම කෙළවර කොට සිටි) සනිටුහන්තිකකයින්ගේ උපකරණය සුයඹ්බන්ධුන් විසින් වදාරණ ලද්දේ යැ. (එහි) කවර පළිබෝධයක් පළමු වැ සිද්ධ දැයි මම කෙල කරුණ ද ඔබ විචාරමි.

6. සනතිට්ඨානනතිකො කසිනුභාරො වුතො ආදිවච්ඡක්ඛනා,
එතඤ්ඤා නාහං විසුජ්ජිසං ඥො පට්ඨෙය්‍යො අපුබ්බං
අවරිමං ඡජ්ජනති.
7. නාසනනතිකො කසිනුභාරො වුතො ආදිවච්ඡක්ඛනා,
එතඤ්ඤා නාහං පුච්ඡාමි කතමො පට්ඨෙය්‍යො පරිමං ඡජ්ජනති :
8. නාසනනතිකො කසිනුභාරො වුතො ආදිවච්ඡක්ඛනා,
එතඤ්ඤා නාහං විසුජ්ජිසං ආවාසපට්ඨෙය්‍යො පරිමං ඡජ්ජනති ;
චිවරෙ නටෙති චිවරපට්ඨෙය්‍යො ඡජ්ජනති.
9. සවණනතිකො කසිනුභාරො වුතො ආදිවච්ඡක්ඛනා,
එතඤ්ඤා නාහං පුච්ඡාමි කතමො පට්ඨෙය්‍යො පරිමං ඡජ්ජනති.
10. සවණනතිකො කසිනුභාරො වුතො ආදිවච්ඡක්ඛනා,
එතඤ්ඤා නාහං විසුජ්ජිසං චිවරපට්ඨෙය්‍යො පරිමං ඡජ්ජනති :
තස්ස සහ සවණෙන ආවාසපට්ඨෙය්‍යො ඡජ්ජනති.
11. ආසාවච්ඡේදකො කසිනුභාරො වුතො ආදිවච්ඡක්ඛනා,
එතඤ්ඤා නාහං පුච්ඡාමි කතමො පට්ඨෙය්‍යො පරිමං ඡජ්ජනති :
12. ආසාවච්ඡේදකො කසිනුභාරො වුතො ආදිවච්ඡක්ඛනා,
එතඤ්ඤා නාහං විසුජ්ජිසං ආවාසපට්ඨෙය්‍යො පරිමං ඡජ්ජනති,
චිවරසාස උපවජ්ජනාස චිවරපට්ඨෙය්‍යො ඡජ්ජනති.
13. සීමාතිකකනතිකො කසිනුභාරො වුතො ආදිවච්ඡක්ඛනා,
එතඤ්ඤා නාහං පුච්ඡාමි කතමො පට්ඨෙය්‍යො පරිමං ඡජ්ජනති :
14. සීමාතිකකනතිකො කසිනුභාරො වුතො ආදිවච්ඡක්ඛනා,
එතඤ්ඤා නාහං විසුජ්ජිසං චිවරපට්ඨෙය්‍යො පරිමං ඡජ්ජනති :
තස්ස බහිසීමගතස්ස ආවාසපට්ඨෙය්‍යො ඡජ්ජනති.
15. සහුබ්‍යාරො කසිනුභාරො වුතො ආදිවච්ඡක්ඛනා,
එතඤ්ඤා නාහං පුච්ඡාමි කතමො පට්ඨෙය්‍යො පරිමං ඡජ්ජනති :
16. සහුබ්‍යාරො කසිනුභාරො වුතො ආදිවච්ඡක්ඛනා,
එතඤ්ඤා නාහං විසුජ්ජිසං ඥො පට්ඨෙය්‍යො අපුබ්බං
අවරිමං ඡජ්ජනති

17. කති කසිනුභාරං සඛ්‍යාසිනා, කති කසිනුභාරං පුග්ගලාසිනා, කති කසිනුභාරං නෙව සඛ්‍යාසිනා න පුග්ගලාසිනා : එකො කසිනුභාරො සඛ්‍යාසිනො : අනතරාබ්‍යාරො. චත්තාරො කසිනුභාරං පුග්ගලාසිනා : පක්කමනනතිකො නිට්ඨානනතිකො සනතිට්ඨානනතිකො සීමාතිකකනතිකො. චත්තාරො කසිනුභාරං නෙව සඛ්‍යාසිනා න පුග්ගලාසිනා : නාසනනතිකො සවණනතිකො ආසාවච්ඡේදකො සහුබ්‍යාරො.

6. සන්නිවේදනකර්මයකදී උද්ධාරණ සුරැකිවන්නේ විසින් වදාරණ ලද්දේ යැ. තෙල කරුණ මම නොපට වියදා කියමි : (එහි) විවරයා ආවාසය යැයි උභය පළිබෝධයෙන් පෙර පසු නො වැ එකවිට මැ සිදෙත්.

7. (සිවුර නැසීම කෙළවර කොට ඇති) නාසන්නිකර්මයකදී උද්ධාරණ සුරැකි වන්නේ විසින් වදාරණ ලද්දේ යැ. එහි කවර පළිබෝධයක් පළමු වැ සිදේ දැයි මම තෙල කරුණ ද ඔබ විවාරමි.

8. නාසන්නිකර්මයකදී උද්ධාරණ සුරැකිවන්නේ විසින් වදාරණ ලද්දේ යැ. තෙල කරුණ මම නොපට වියදා කියමි : එහි ආවාසය පළිබෝධය පළමු වැ සිදෙයි, සිවුර නට කල්හි විවර පළිබෝධය සිදේ.

9. (විහාරයෙහි කටයුතුකරණය කරණ ලද්දේ ඇසීම කෙළවර කොට ඇති) සන්නිකර්මයකදී උද්ධාරණ සුරැකිවන්නේ විසින් වදාරණ ලද්දේ යැ. (එහි) කවර පළිබෝධයක් පළමු වැ සිදේ දැයි මම තෙල කරුණ ද ඔබ විවාරමි.

10. සන්නිකර්මයකදී උද්ධාරණ සුරැකිවන්නේ විසින් වදාරණ ලද්දේ යැ. තෙල කරුණ ද මම නොපට වියදා කියමි : (එහි) විවර පළිබෝධය පළමු වැ සිදෙයි. ඔහු එ පවත් අසන්නා හා මැ ආවාසය පළිබෝධය සිදේ.

11. (සිවුරු ලැබෙයි යන ආසාව සිද්ධිමත් අනුසස් සිද්ධිම කෙළවර කොට ඇති) ආසාවවිෂේෂකර්මයකදී උද්ධාරණ සුරැකිවන්නේ විසින් වදාරණ ලද්දේ යැ. (එහි) කවර පළිබෝධයක් පළමු වැ සිදේ දැයි මම තෙල කරුණ ද ඔබ විවාරමි.

12. ආසාවවිෂේෂකර්මයකදී උද්ධාරණ සුරැකිවන්නේ විසින් වදාරණ ලද්දේ යැ. තෙල කරුණ ද මම නොපට වියදා කියමි : (එහි) ආවාසය පළිබෝධය පළමු වැ සිදෙයි, සිවුර පිළිබඳ ආසාව සිදුනු කල්හි විවර පළිබෝධය සිදේ.

13. (සිමානිකුමණය කෙළවර කොට ඇති) සිමානිකුමණකර්මයකදී උද්ධාරණ සුරැකි වන්නේ විසින් වදාරණ ලද්දේ යැ. (එහි) කවර පළිබෝධයක් පළමු වැ සිදේ දැයි මම තෙල කරුණ ද ඔබ විවාරමි.

14. සිමානිකුමණකර්මයකදී උද්ධාරණ සුරැකිවන්නේ විසින් වදාරණ ලද්දේ යැ. තෙල කරුණ ද මම නොපට වියදා කියමි : එහි විවර පළිබෝධය පළමු වැ සිදෙයි, සිමානෙත් බැහැර ගිය ඔහුට ආවාසය පළිබෝධය සිදේ.

15. (උභයාර සහිත වූ) සහභාරකර්මයකදී උද්ධාරණ සුරැකිවන්නේ විසින් වදාරණ ලද්දේ යැ. (එහි) කවර පළිබෝධයක් පළමුවැ සිදේ දැයි මම තෙල කරුණ ද ඔබ විවාරමි.

16. සහභාරකර්මයකදී උද්ධාරණ සුරැකිවන්නේ විසින් වදාරණ ලද්දේ යැ. මම තෙල කරුණ ද නොපට වියදා කියමි. (එහි) විවර-ආවාසපළිබෝධයෙන් පෙර පසු නො වැ එකවර සිදේ.

17. කෙතෙක් කටයුතුකරණයේ සම්පයා අයත් ද, කෙතෙක් කටයුතුකරණයේ පුද්ගලයා අයත් ද, කෙතෙක් කටයුතුකරණයේ නොම සම්පයා අයත් ද, නොද පුද්ගලයා අයත් ද යත් : එක් මැ අන්තරුභාරකර්මයකදී සම්පයා අයත් වෙයි. පක්කමනන් නික-නිවේදනකර්මයක-සන්නිවේදනකර්මයක-සිමානිකුමණකර්මයක යැ යන සිවු කටයුතුකරණයේ පුද්ගලයා අයත් වෙති. නාසන්නික-සන්නික-ආසාවවිෂේෂක-සහභාර යැ යන සිවු කටයුතුකරණයේ නොම සම්පයා අයත් වෙති. නොද පුද්ගලයා අයත් වෙති.

18. කති කසිනුඤ්ඤා අනෙකාසිමාය උභරියනති, කති කසිනුඤ්ඤා බහිසිමාය උභරියනති, කති කසිනුඤ්ඤා සියා අනෙකාසිමාය උභරියනති, සියා බහිසිමාය උභරියනති : දෙව කසිනුඤ්ඤා අනෙකාසිමාය උභරියනති : අනතරඛොරො සහුඛොරො. තයො කසිනුඤ්ඤා බහිසිමාය උභරියනති : පක්කමනනතිකො සවණනතිකො සිමාතික්කනනතිකො. චත්තාරො කසිනුඤ්ඤා සියා අනෙකාසිමාය උභරියනති, සියා බහිසිමාය උභරියනති : නිවසානනතිකො සනති-රානනතිකො සවණනතිකො අසාවචෙජ්ඣකො.

19. කති කසිනුඤ්ඤා¹ එකුප්පාදා, එකතිරොධා, කති කසිනුඤ්ඤා එකුප්පාදා, නානාතිරොධා : දෙව කසිනුඤ්ඤා එකුප්පාදා එකතිරොධා : අනතරඛොරො සහුඛොරො. අවසෙසා කසිනුඤ්ඤා එකුප්පාදා නානාතිරොධාති.

කසිනහෙදෙ² නිබ්බිතො

තස්සුද්දනං :

1. කස්ස කිනති පණණරස ධම්මා නිදනහෙතු ව,
පච්චය සංගහ මූලා අදි ව අත්ථාර පුග්ගලා.³
2. හෙදා තිණණං⁴ තයො ජාතිතබ්බං අත්ථාරං උද්දෙසෙන ව,
පමුඛොධාසිනා සිමාය උප්පාදනිරොධෙන චාති.

1. කසිනුඤ්ඤා - මජ්ඣං,
2. { කසිනහෙදෙ - මජ්ඣං,
කසිනහෙදං - සූරා,
3. අවසාරපුග්ගලා - සීමු.
4. තිණණං තයො - මජ්ඣං.

18. කෙතෙක් කඩිනුද්ධාරයෝ (වස්විසු) සීමාව තුළ උද්ධරණය කරනු ලැබෙද් ද, කෙතෙක් කඩිනුද්ධාරයෝ සීමායෙන් බැහැර උද්ධරණය කරනු ලැබෙද් ද, කෙතෙක් කඩිනුද්ධාරයෝ කිසි විටෙක ඇතුළු සීමායෙහි උද්ධරණය කරනු ලැබෙද් ද, කිසිවිටෙක සීමාවෙන් බැහැර උද්ධරණය කරනු ලැබෙද් ද යත් : අන්තර්බාහාරය-සහ්‍රබාහාරය යන කඩිනුද්ධාරයෝ දෙදෙන සීමාව තුළ උද්ධරණය කරනු ලැබෙති. පක්කමනන්තිකයා සවනන්තික යැ-සීමාතික්කන්තික යැ යන කඩිනුද්ධාරයෝ තිදෙන සීමාවෙන් බැහැර උද්ධරණය කරනු ලැබෙති. නිවයානන්තික යැ සන්තිවයානන්තික යැ-නාසනන්තික යැ-ආසාවවජ්ඣකයැ යන කඩිනුද්ධාරයෝ සිවු දෙන කිසි විටෙක සීමාව තුළ උද්ධරණය කරනු ලැබෙති, කිසිවිටෙක සීමාවෙන් බැහැර උද්ධරණය කරනු ලැබෙත්.

19. කෙතෙක් කඩිනුද්ධාරයෝ එක් වැ උපන්නාහු එක් වැ නිරුද්ධ වෙත් ද, කෙතෙක් කඩිනුද්ධාරයෝ එක් වැ උපදනාහු වෙත් වැ නිරුද්ධ වෙත් ද යත් : අන්තර්බාහාරයැ, සහ්‍රබාහාරයැ යන කඩිනුද්ධාරයෝ දෙදෙන එක් වැ උපදනාහු එක් වැ නිරුද්ධ වෙති. සෙසු කඩිනුද්ධාරයෝ එක් වැ උපදනාහු වෙත් වැ නිරුද්ධ වෙත්.

කඩිනහෙදය නිමි.

එහි නාමාවලිය :

1. කස්ස යැ, කිත්ති යැ, පණ්ණරසධම්ම යැ, නිදාන යැ, හෙතු යැ, පටිච්ච යැ, සධ්දහමුල යැ ආදියැ, අත්ථාරපුග්ගල යැ,

2. තිණ්ණං යැ, තයො යැ, ජාතිතබ්බ යැ, අත්ථාර යැ, උද්දෙසය සමග පළිබොධ යැ, අධින යැ, එකුප්පාද-එකනිරොධය සමග සීමා යැ යි.

උපාලි පඤ්චකං

1. අනිස්සිත වග්ගො

1. තෙන සමයෙන බුද්ධො භගවා සාවච්ඡිං විහරති ජෙනවනෙ අනාඨපිණ්ඩකස්ස ආරාමෙ. අථ ඛො අයස්මා උපාලි යෙන භගවා තෙහුපසංඝිකම්. උපසංඝිකම්ඤා භගවන්තං අභිවාදෙඤා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසින්නො ඛො අයස්මා උපාලි භගවන්තං එතදවොච : “කතීති නුඛො භන්තෙ අබ්බෙති සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා යාවච්චං නානිස්සිතෙන වත්ථබ්බං”න්ති.

පඤ්චුපාලි, අබ්බෙති සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා යාවච්චං නානිස්සිතෙන වත්ථබ්බං, කතමෙති පඤ්චති : උපොසථං න ජානාති, උපොසථකම්මං න ජානාති, පාතීමොක්ඛං න ජානාති, පාතීමොක්ඛුද්දෙසං න ජානාති, උභනපඤ්චයෙසා භොති. ඉමෙති ඛො උපාලි, පඤ්චහබ්බෙති සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා යාවච්චං නානිස්සිතෙන වත්ථබ්බං.

පඤ්චුපාලි, අබ්බෙති සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා යාවච්චං අනිස්සිතෙන වත්ථබ්බං, කතමෙති පඤ්චති : උපොසථං ජානාති, උපොසථකම්මං ජානාති, පාතීමොක්ඛං ජානාති, පාතීමොක්ඛුද්දෙසං ජානාති, පඤ්චවයෙසා වා භොති අතිරෙකපඤ්චයෙසා වා. ඉමෙති ඛො උපාලි, පඤ්චහබ්බෙති සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා යාවච්චං අනිස්සිතෙන වත්ථබ්බං.

2 අපරෙතිපි උපාලි, පඤ්චහබ්බෙති සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා යාවච්චං නානිස්සිතෙන වත්ථබ්බං. කතමෙති පඤ්චති : පචාරණං න ජානාති, පචාරණකම්මං න ජානාති, පාතීමොක්ඛං න ජානාති, පාතීමොක්ඛුද්දෙසං න ජානාති, උභනපඤ්චයෙසා භොති. ඉමෙති ඛො උපාලි, පඤ්චහබ්බෙති සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා යාවච්චං නානිස්සිතෙන වත්ථබ්බං.

පඤ්චුපාලි, අබ්බෙති සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා යාවච්චං අනිස්සිතෙන වත්ථබ්බං. කතමෙති පඤ්චති : පචාරණං ජානාති, පචාරණකම්මං ජානාති, පාතීමොක්ඛං ජානාති, පාතීමොක්ඛුද්දෙසං ජානාති. පඤ්චවයෙසා වා භොති අතිරෙකපඤ්චයෙසා වා. ඉමෙති ඛො උපාලි, පඤ්චහබ්බෙති සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා යාවච්චං අනිස්සිතෙන වත්ථබ්බං.

3. අපරෙතිපි උපාලි, පඤ්චහබ්බෙති සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා යාවච්චං නානිස්සිතෙන වත්ථබ්බං. කතමෙති පඤ්චති : ආපත්තානාපත්තිං න ජානාති, ලුහුකගරාකං ආපත්තිං න ජානාති, සාවසෙසානවසෙසං ආපත්තිං න ජානාති, දුට්ඨලාදුට්ඨලං ආපත්තිං න ජානාති, උභනපඤ්චයෙසා භොති. ඉමෙති ඛො උපාලි, පඤ්චහබ්බෙති සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා යාවච්චං නානිස්සිතෙන වත්ථබ්බං.

උපාලිපඤ්චකය

1. අනියයිතවර්ගය

1. එ සමයෙහි භාග්‍යවත් බුදුරජානන් වහන්සේ සැවැත් නුවර රෙනවන නම් වූ අනේපිඩු සිවුහුගේ ආරාමයෙහි වැඩ වසන සේක. එ කල්හි ආයුෂ්මත් උපාලි තෙරණුවෝ, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළඹියහ. එළැඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැද එකත් පසෙක හුන්හ. එකත් පසෙක හුන් ආයුෂ්මත් උපාලි තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැළ කළහ. “ වහන්ස, කෙනෙක් අභිගයෙන් යුක්ත වූ මහණහු විසින් දිවිහිම කොට නිය නො ගෙණ නො විසිය යුතුද ”යි.

උපාලි, අභිග පසෙකින් යුත් මහණහු විසින් දිවිහිම කොට නිය නො ගෙණ නො විසිය යුතුයි, කවර පසෙකින් ද යත් : උපොසථය නො දැනී, උපොසථ කර්මය නො දැනී, ප්‍රාතිමොක්ෂය නො දැනී, පාමොක් උදෙසීම නො දැනී, උනු පස් වස් ඇත්තේ වේ. උපාලි, මේ අභිග පසින් යුක්ත වූ මහණහු විසින් දිවිහිම කොට නිය නො ගෙණ නො විසිය යුතු යි.

උපාලි, අභිග පසෙකින් යුක්ත මහණහු විසින් දිවිහිම කොට නිය නො ගෙණ විසිය යුතු යි. කවර පසෙකින් ද යත් : උපොසථය දැනී, උපොසථ කර්මය දැනී, ප්‍රාතිමොක්ෂය දැනී, පාමොක් උදෙසීම දැනී, පස් වස් ඇත්තේ හෝ අධිරා පස් වස් ඇත්තේ හෝ වේ. උපාලි, මේ අභිග පසින් යුත් මහණහු විසින් දිවිහිම කොට නිය නො ගෙණ විසිය යුතු යි.

2. උපාලි, අනෙකුදු පසහෙකින් යුත් මහණහු විසින් දිවිහිම කොට නිය නො ගෙණ නො විසිය යුතු යි, කවර පසෙකින් ද යත් : පචාරණය නො දැනී, පචාරණ කර්මය නො දැනී, ප්‍රාතිමොක්ෂය නො දැනී, පාමොක් උදෙසීම නො දැනී, උනු පස් වස් ඇත්තේ වේ. උපාලි, මේ පසහින් යුත් මහණහු විසින් දිවිහිම කොට නිය නො ගෙණ නො විසිය යුතු යි.

උපාලි, පසහෙකින් යුත් මහණහු විසින් දිවිහිම කොට නිය නො ගෙණ විසිය යුතුයි. කවර පසෙකින් ද යත් : පචාරණය දැනී, පචාරණ කර්මය දැනී, ප්‍රාතිමොක්ෂය දැනී, පාමොක් උදෙසීම දැනී, පස් වස් ඇත්තේ හෝ අධිරා පස් වස් ඇත්තේ හෝ වේ. උපාලි, මේ පසහින් යුත් මහණහු විසින් දිවිහිම කොට නිය නො ගෙණ විසිය යුතු යි.

3. උපාලි, අනෙකුදු අභිග පසෙකින් යුක්ත වූ මහණහු විසින් දිවිහිම කොට නිය නො ගෙණ නො විසිය යුතු යි. කවර පසෙකින් ද යත් : ඇවැත් නො ඇවැත් නො දැනී, ශුභු භරු ඇවැත් නො දැනී, සාවසෙය අනාවසෙය ආපත්ති නො දැනී, කුළුල් නො කුළුල් ඇවැත් නො දැනී, උනු පස් වස් ඇත්තේ වේ. උපාලි, මේ පසහින් යුත් මහණහු විසින් දිවිහිම කොට නිය නො ගෙණ නො විසිය යුතු යි.

පඤ්චනුපාලි අබේගති සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා යාවජ්චං අනිස්සිතෙන ව්‍යාබ්බං. කතමෙති පඤ්චති : ආපත්තානාපත්තිං ජානාති, ලුහුකගරුකං ආපත්තිං ජානාති. සාවසෙසානවසෙසං ආපත්තිං ජානාති, දුට්ඨලලං-දුට්ඨලලං ආපත්තිං ජානාති, පඤ්චවිසොං වා හොති අතිරෙක පඤ්චවිසොං වා. ඉමෙති ඛො උපාලි පඤ්චගබ්භෙගති සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා යාවජ්චං අනිස්සිතෙන ව්‍යාබ්බං.

4. කතීති නු ඛො හතොත, අබේගති සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා න උපසම්පාදෙනබ්බං, න නිසංසො දාතබ්බො, න සාමණේරෙ උපට්ඨාපෙතබ්බොති

පඤ්චනුපාලි අබේගති සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා න උපසම්පාදෙනබ්බං, න නිසංසො දාතබ්බො, න සාමණේරෙ උපට්ඨාපෙතබ්බො, කතමෙති පඤ්චති : න පට්ඨලො හොති අනෙතවාසිං වා සද්ධිවිහාරිං වා ගිලානං උපට්ඨානුං වා උපට්ඨාපෙතුං වා, උප්පන්නං අනභිරතීං චූපකාසෙතුං වා, චූපකාසාපෙතුං වා, උප්පන්නං කුකකුචං ධම්මතො විනයතො විනොදෙතුං වා, විනොදපෙතුං වා, අභිධම්මෙ විනෙතුං, අභිවිනයෙ විනෙතුං. ඉමෙති ඛො උපාලි, පඤ්චගබ්භෙගති සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා න උපසම්පාදෙනබ්බං. න නිසංසො දාතබ්බො. න සාමණේරො උපට්ඨාපෙතබ්බො.

පඤ්චනුපාලි අබේගති සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා උපසම්පාදෙනබ්බං, නිසංසො දාතබ්බො, සාමණේරෙ උපට්ඨාපෙතබ්බො. කතමෙති පඤ්චති : පට්ඨලො හොති අනෙතවාසිං වා සද්ධිවිහාරිං වා ගිලානං උපට්ඨානුං වා උපට්ඨාපෙතුං වා, උප්පන්නං අනභිරතීං චූපකාසෙතුං වා චූපකාසාපෙතුං වා, උප්පන්නං කුකකුචං ධම්මතො විනයතො විනොදෙතුං වා විනොදපෙතුං වා, අභිධම්මෙ විනෙතුං, අභිවිනයෙ විනෙතුං. ඉමෙති ඛො උපාලි, පඤ්චගබ්භෙගති සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා උපසම්පාදෙනබ්බං. නිසංසො දාතබ්බො. සාමණේරෙ උපට්ඨාපෙතබ්බො.

5 අපරෙතිපි උපාලි, පඤ්චගබ්භෙගති සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා න උපසම්පාදෙනබ්බං, න නිසංසො දාතබ්බො, න සාමණේරෙ උපට්ඨාපෙතබ්බො, කතමෙති පඤ්චති : න පට්ඨලො හොති අනෙතවාසිං වා සද්ධිවිහාරිං වා ආභිසම්මාරිකාය සික්ඛාය සික්ඛාපෙතුං, ආදිබ්බමචරිසිකාය සික්ඛාය විනෙතුං, අධිසීලෙ විනෙතුං, අධිවිතො විනෙතුං, අධිපඤ්ඤාය විනෙතුං. ඉමෙති ඛො උපාලි, පඤ්චගබ්භෙගති සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා න උපසම්පාදෙනබ්බං, න නිසංසො දාතබ්බො, න සාමණේරෙ උපට්ඨාපෙතබ්බො.

පඤ්චනුපාලි, අබේගති සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා උපසම්පාදෙනබ්බං, නිසංසො දාතබ්බො, සාමණේරෙ උපට්ඨාපෙතබ්බො. කතමෙති පඤ්චති : පට්ඨලො හොති අනෙතවාසිං වා සද්ධිවිහාරිං වා ආභිසම්මාරිකාය සික්ඛාය සික්ඛාපෙතුං, ආදිබ්බමචරිසිකාය සික්ඛාය විනෙතුං, අධිසීලෙ විනෙතුං, අධිවිතො විනෙතුං, අධිපඤ්ඤාය විනෙතුං. ඉමෙති ඛො උපාලි, පඤ්චගබ්භෙගති සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා උපසම්පාදෙනබ්බං. නිසංසො දාතබ්බො. සාමණේරෙ උපට්ඨාපෙතබ්බොති.

උපාලි, අඬග පසෙකින් යුක්ත වූ මහණහු විසින් දිවිහිමි කොට නිස නොගෙණ විසිය යුතු යි, කවර පසෙකින් ද යත් : ඇවැත් නො ඇවැත් දැනිසි, ශුභු ගුරු ඇවැත් දැනිසි, සාවසෙස අනවසෙස ආපත්ති දැනිසි, තුළුල් නො තුළුල් ඇවැත් දැනිසි, පස් වස් ඇත්තේ හෝ අයිරා පස් වස් ඇත්තේ හෝ වේ. උපාලි, මේ පසහින් යුත් මහණහු විසින් දිවිහිමි කොට නිස නො ගෙණ විසිය යුතු යි.

4. වහන්ස, කෙනෙක් අඬගයෙන් යුත් මහණහු විසින් උපසපත් නො කරවිය යුතු ද, නිස නොදිය යුතු ද, හෙරණකු ලවා උවැටන් නො කරවිය යුතු ද ?

උපාලි, අඬග පසෙකින් යුත් මහණහු විසින් උපසපත් නො කරවිය යුතු යැ. නිස නො දිය යුතු යැ. හෙරණකු ලවා උවැටන් නො කරවිය යුතු යැ. කවර පසෙකින් ද යත් : ගිලන් වූ අතැවැසියකුට හෝ සද්ධිවිහාරිකයකුට හෝ උවැටන් කරන්නට හෝ උවැටන් කරවන්නට හෝ, උපන් අනභිරතිය (උකටලි බව) බැහැර කරන්නට හෝ කරවන්නට හෝ උපන් කුකුස දහමින් චිත්තයෙන් දුරු කරන්නට හෝ දුරු කරවන්නට හෝ, අභිධර්මයෙහි (නාම රූප පරිච්ඡේදයෙහි) හික්මවන්නට, අභිචිත්තයෙහි හික්මවන්නට ප්‍රතිබල නො වෙයි. උපාලි, මේ අඬග පසින් යුත් මහණහු විසින් උපසපත් නො කරවිය යුතු යැ. නිස නො දිය යුතු යැ. හෙරණකු ලවා උවැටන් නො කරවිය යුතු යි.

උපාලි, අඬග පසෙකින් යුත් මහණහු විසින් උපසපත් කරවිය යුතු යැ, නිස දිය යුතු යැ, හෙරණකු ලවා උවැටන් කරවිය යුතු යි. කවර පසෙකින් ද යත් : ගිලන් වූ අතැවැසියකුට හෝ සද්ධිවිහාරිකයකුට හෝ උවැටන් කරන්නට හෝ උවැටන් කරවන්නට හෝ, උපන් උකටලි බව බැහැර කරන්නට හෝ කරවන්නට හෝ, උපන් කුකුස දහමින් චිත්තයෙන් දුරු කරන්නට හෝ දුරු කරවන්නට හෝ, අභිධර්මයෙහි හික්මවන්නට, සියලු චිත්ත පිටකයෙහි හික්මවන්නට ප්‍රතිබල වෙයි. උපාලි, මේ පසහින් යුත් මහණහු විසින් උපසපත් කරවිය යුතු යැ, නිස දිය යුතු යැ, හෙරණකු ලවා උවැටන් කරවිය යුතු යි.

5. උපාලි, අනෙකුදු අඬග පසෙකින් යුත් මහණහු විසින් උපසපත් නො කරවිය යුතු යැ, නිස නො දිය යුතු යැ, හෙරණකු ලවා උවැටන් නො කරවිය යුතු යි. කවර පසෙකින් ද යත් : අතැවැසියකු හෝ සද්ධිවිහාරිකයකු හෝ ආභිසමාවාරික ශික්ෂාවන්හි (කදුවන්හි) හික්මවන්නට, ආදිබ්‍රහ්මවරිය සධ්ධාර්ම සෙබපණ්ණන්ති ශික්ෂාවන්හි (පරිජි සග වෙසෙස්හි) හික්මවන්නට, අධිශීලයෙහි (ප්‍රාතිමොක්ෂ ශීලයෙහි) හික්මවන්නට, අධිචිත්තයෙහි (ලොකිකසමාධිභාවනාවෙහි) හික්මවන්නට, අධිප්‍රඥයෙහි (ලොකොත්තර මාර්ගභාවනාවෙහි) හික්මවන්නට ප්‍රතිබල නො වෙයි, උපාලි, මේ අඬග පසින් යුක්ත වූ මහණහු විසින් උපසපත් නො කරවිය යුතු යැ, නිස නො දිය යුතු යැ, හෙරණකු ලවා උවැටන් නො කරවිය යුතු යැ.

උපාලි, අඬග පසෙකින් යුත් මහණහු විසින් උපසපත් කරවිය යුතු යැ. නිස දිය යුතු යැ, හෙරණකු ලවා උවැටන් කරවිය යුතු යි. කවර පසෙකින් ද යත් : අතැවැසියකු හෝ සද්ධිවිහාරිකයකු හෝ ආභිසමාවාරික ශික්ෂාවෙහි හික්මවන්නට ආදිබ්‍රහ්මවරියක ශික්ෂාවෙහි හික්මවන්නට, අධිශීලයෙහි හික්මවන්නට, අධිචිත්තයෙහි හික්මවන්නට, අධිප්‍රඥවෙහි හික්මවන්නට ප්‍රතිබල වෙයි. උපාලි, මේ අඬග පසින් යුතු මහණහු විසින් උපසපත් කරවිය යුතු යි. නිස දිය යුතු යි. හෙරණකු ලවා උවැටන් කරවිය යුතු යි,

6. කනිති හු බො හනෙන, අභේගති සමන්තාගතස්ස භික්ඛුනො කම්මං කාතබ්බං.

පඤ්චහුපාලි, අභේගති සමන්තාගතස්ස භික්ඛුනො කම්මං කාතබ්බං. කතමෙති පඤ්චති : අලජ්ජි ච භොති, බාලො ච, අපකතතො ච, මිච්ඡාදිට්ඨිකො ච භොති, අජ්චවිච්ඡාදිට්ඨිකො ච, ඉමෙති බො උපාලි, පඤ්චහුපාලි සමන්තාගතස්ස භික්ඛුනො කම්මං කාතබ්බං.

7. අපරෙහිපි උපාලි, පඤ්චහුපාලි සමන්තාගතස්ස භික්ඛුනො කම්මං කාතබ්බං. කතමෙති පඤ්චති : අබ්බිලො සීලවිපකො භොති, අජ්ඣාචාරො අචාරවිපකො භොති, අනිද්ධිකො දිට්ඨිවිපකො භොති, මිච්ඡාදිට්ඨිකො ච භොති, අජ්චවිච්ඡාදිට්ඨිකො ච, ඉමෙති බො උපාලි, පඤ්චහුපාලි සමන්තාගතස්ස භික්ඛුනො කම්මං කාතබ්බං.

8. අපරෙහිපි උපාලි, පඤ්චහුපාලි සමන්තාගතස්ස භික්ඛුනො කම්මං කාතබ්බං. කතමෙති පඤ්චති : කාසිකෙන දවෙන සමන්තාගතො භොති, වාචසිකෙන දවෙන සමන්තාගතො භොති, කාසිකවාචසිකෙන දවෙන සමන්තාගතො භොති, මිච්ඡාදිට්ඨිකො ච භොති, අජ්චවිච්ඡාදිට්ඨිකො ච, ඉමෙති බො උපාලි, පඤ්චහුපාලි සමන්තාගතස්ස භික්ඛුනො කම්මං කාතබ්බං.

9. අපරෙහිපි උපාලි, පඤ්චහුපාලි සමන්තාගතස්ස භික්ඛුනො කම්මං කාතබ්බං. කතමෙති පඤ්චති : කාසිකෙන අනාචාරෙන සමන්තාගතො භොති, වාචසිකෙන අනාචාරෙන සමන්තාගතො භොති, කාසිකවාචසිකෙන අනාචාරෙන සමන්තාගතො භොති, මිච්ඡාදිට්ඨිකො ච භොති, අජ්චවිච්ඡාදිට්ඨිකො ච, ඉමෙති බො උපාලි, පඤ්චහුපාලි සමන්තාගතස්ස භික්ඛුනො කම්මං කාතබ්බං.

10. අපරෙහිපි උපාලි, පඤ්චහුපාලි සමන්තාගතස්ස භික්ඛුනො කම්මං කාතබ්බං. කතමෙති පඤ්චති : කාසිකෙන උපභාතිකෙන සමන්තාගතො භොති, වාචසිකෙන උපභාතිකෙන සමන්තාගතො භොති, කාසිකවාචසිකෙන උපභාතිකෙන සමන්තාගතො භොති, මිච්ඡාදිට්ඨිකො ච භොති, අජ්චවිච්ඡාදිට්ඨිකො ච, ඉමෙති බො උපාලි, පඤ්චහුපාලි සමන්තාගතස්ස භික්ඛුනො කම්මං කාතබ්බං.

11. අපරෙහිපි උපාලි, පඤ්චහුපාලි සමන්තාගතස්ස භික්ඛුනො කම්මං කාතබ්බං. කතමෙති පඤ්චති : කාසිකෙන මිච්ඡාදිට්ඨිකෙන සමන්තාගතො භොති, වාචසිකෙන මිච්ඡාදිට්ඨිකෙන සමන්තාගතො භොති, කාසිකවාචසිකෙන මිච්ඡාදිට්ඨිකෙන සමන්තාගතො භොති, මිච්ඡාදිට්ඨිකො ච භොති, අජ්චවිච්ඡාදිට්ඨිකො ච, ඉමෙති බො උපාලි, පඤ්චහුපාලි සමන්තාගතස්ස භික්ඛුනො කම්මං කාතබ්බං.

12. අපරෙහිපි උපාලි පඤ්චහුපාලි සමන්තාගතස්ස භික්ඛුනො කම්මං කාතබ්බං. කතමෙති පඤ්චති : අපතති අපතො කම්මකතො උපසම්පාදෙති, නිස්සං දෙති, සංමණෙරං උපධාරෙති, භික්ඛුනොවාදක සමමුතිං සාදෙති, සමමතො පි භික්ඛුනි යො ඔවදති. ඉමෙති බො උපාලි, පඤ්චහුපාලි සමන්තාගතස්ස භික්ඛුනො කම්මං කාතබ්බං.

6. මහත්ස, කෙනෙක් අඩගයෙන් යුක්ත වූ මහණහට (තථ්ථනියාදි සත්වැදෑරුම්) කර්මය කටයුතු ද?

උපාලි, අඩග පසෙකින් යුක්ත වූ මහණහට (තථ්ථනියාදි) කර්ම කටයුතු යි. කවර පසෙකින් ද යත් : ලථ්ථා නැත්තේ ද වෙයි, අඤ්ඤා ද වෙයි. උච්චතීකම් කරණ ලද්දේ ද වෙයි. මිථ්‍යා දෘෂ්ටික ද වෙයි. නට දිවිපෙවෙන් ඇත්තේ ද වේ. උපාලි, මේ අඩග පසින් යුත් මහණහට (තථ්ථනියාදි) කර්ම කටයුතු යි.

7. උපාලි, අනෙකුදු අංග පසෙකින් යුත් මහණ හට (තථ්ථනියාදි) කර්ම කටයුතු යි. කවර පසෙකින් ද යත් : අධිශීලයෙහි නටුවා වූ සිල් ඇත්තේ (පරිථි සහවෙසෙස් ඇවැතුන්ට පැමිණියේ) වෙයි. අධ්‍යාචාරයෙහි නටුවා වූ ආචාර ඇත්තේ (සෙසු පස් ඇවැතුන්ට පැමිණියේ) වෙයි, සමාග් දෘෂ්ටියෙහි නටදිටු ඇත්තේ වෙයි, මිසදිටු ද වෙයි, නටුවා වූ දිවි පෙවෙන් ඇත්තේද වේ, උපාලි, මේ අඩග පසින් යුත් මහණහට (තථ්ථනියාදි) කර්ම කටයුතු යි.

8. උපාලි, අනෙකුදු අඩග පසෙකින් යුත් මහණහට (තථ්ථනියාදි) කර්ම කටයුතු යි. කවර පසකින් ද යත්, (දු කෙළි ආදි) කායික ක්‍රියාවෙන් යුක්ත වූයේ වෙයි, (කට බෙර ගැසීම ආදි) වාචයික ක්‍රියාවෙන් යුක්ත වූයේ වෙයි. (නැටීම ගැසීම ආදි) කායික වාචයික ක්‍රියාවෙන් යුක්ත වූයේ වෙයි, මිසදිටු වූයේත් වෙයි, නටුවා වූ දිවිපෙවෙන් ඇත්තේත් වේ. උපාලි මේ පසකින් යුත් මහණහට කර්ම කටයුතු යි.

9. උපාලි අනෙකුදු අඩග පසෙකින් යුත් මහණහට කර්ම කටයුතු යි. කවර පසෙකින් ද යත් : කායික අනාචාරයෙන් යුක්ත වූයේ වෙයි, වාචයික අනාචාරයෙන් යුක්ත වූයේ වෙයි, කායික වාචයික අනාචාරයෙන් යුක්ත වූයේ වෙයි, මිසදිටු වූයේත් වෙයි. නටුවා වූ දිවිපෙවෙන් ඇත්තේත් වේ. උපාලි, මේ අඩග පසින් යුක්ත වූ මහණහට කර්ම කටයුතු යි.

10. උපාලි අනෙකුදු අඩග පසෙකින් යුත් මහණහට කර්ම කටයුතු යි. කවර පසෙකින් ද යත්, කය පිළිබඳ ව්‍යතික්‍රමණයෙන් (සික පද කැඟීමෙන්) යුක්ත වූයේ වෙයි, චරිතය පිළිබඳ ව්‍යතික්‍රමණයෙන් යුක්ත වූයේ වෙයි. කය චරිතය පිළිබඳ ව්‍යතික්‍රමණයෙන් යුක්ත වූයේ වෙයි. මිසදිටු වූයේ වෙයි, නටුවා වූ දිවි පෙවෙන් ඇත්තේත් වෙයි, උපාලි, මේ අඩග පසින් යුත් මහණහට කර්ම කටයුතු යි.

11. උපාලි, අනෙකුදු අඩග පසෙකින් යුත් මහණහට කර්ම කටයුතු යි, කවර පසෙකින් ද යත් : (හසුන් ගෙනයාම වෙදකම් ආදි) කය පිළිබඳ සදොස් ජීවිකායෙන් යුක්ත වූයේ වෙයි, (පණ්ඩි කම් ආදි) වාචයික සදොස් ජීවිකායෙන් යුක්ත වූයේ වෙයි, (මෙකී) කායික වාචයික සදොස් ජීවිකාවෙන් යුක්ත වූයේ වෙයි, මිසදිටු වූයේත් වෙයි, නටුවා වූ දිවිපෙවෙන් ඇත්තේත් වේ. උපාලි, මේ අඩග පසින් යුක්ත වූ මහණහට කර්ම කටයුතු යි.

12. උපාලි, අනෙකුදු අඩග පසෙකින් යුක්ත වූ මහණහට කර්ම කටයුතු යි. කවර පසකින් ද යත්, ඇවැතට පැමිණියේ කර්ම කරන ලද්දේ උපසපත් කරවයි, නිස දෙයි, හෙරණකු ලවා උවැටන් කරවයි, භික්ෂුණි අවවාද සම්මුතිය ඉවසයි, සම්මුතිය ලද්දේ නමුදු මෙහෙණන්ට අවවාද කෙරෙයි. උපාලි මේ අඩග පසින් යුක්ත වූ මහණහට කර්ම කටයුතු යි.

13. අපරෙහිපි උපාලි පඤ්චහරෙහි සමන්තාගතස්ස භික්ඛුනො කම්මං කාතබ්බං කතමෙහි පඤ්චති : යාය ආපතතියා සබ්බෙත කම්මං කතං හොති තං ආපතතිං ආපජ්ජති, අඤ්ඤං වා තාදිසිකං, තතො වා පාපිට්ඨකරං, කම්මං ගරහති, කම්මකෙ ගරහති, ඉමෙහි බො උපාලි, පඤ්චහරෙහි සමන්තාගතස්ස භික්ඛුනො කම්මං කාතබ්බං.

14. අපරෙහිපි උපාලි, පඤ්චහරෙහි සමන්තාගතස්ස භික්ඛුනො කම්මං කාතබ්බං කතමෙහි පඤ්චති : බුද්ධස්ස අවණණං භාසති, ධම්මස්ස අවණණං භාසති, සබ්බස්ස අවණණං භාසති, මිච්ඡාදිට්ඨිකො ව හොති, ආජීවවිපතො ව. ඉමෙහි බො උපාලි, පඤ්චහරෙහි සමන්තාගතස්ස භික්ඛුනො කම්මං කාතබ්බං.

අනිසංකප්පගෙහා පඨමො

තස්සදානං :

1. උපොසථං පවාරණං ආපතති ව ගිරානකං,
ආභිසම්මාවාරලජ්ජි ව අබ්බිලදවෙන ව.
2. අනාවාරං උපඝාති මිච්ඡා ආපතතිථෙව ව,
යාය ආපතතියා බුද්ධස්ස පඨමො වග්ගසංගතොති.

2. න පටිපපස්සමහතවගෙහා

1. කතීති ඤු බො භන්තො, අරෙහති සමන්තාගතස්ස භික්ඛුනො කම්මං න පටිපපස්සමෙහතබ්බං.

පඤ්චප්පාලි, අරෙහති සමන්තාගතස්ස භික්ඛුනො කම්මං න පටිපපස්සමෙහතබ්බං. කතමෙහි පඤ්චති : ආපතතිං ආපතො කම්මකතො උපසම්පාදෙති, නිසංසං දෙති, සාමණේරං උපට්ඨාපෙති, භික්ඛුනොවාදක සමමුතිං සාදිසති, සම්මතොපි භික්ඛුනිතො ඔවදති. ඉමෙහි බො උපාලි, පඤ්චහරෙහි සමන්තාගතස්ස භික්ඛුනො කම්මං න පටිපපස්සමෙහතබ්බං.

2. අපරෙහිපි උපාලි, පඤ්චහරෙහි සමන්තාගතස්ස භික්ඛුනො කම්මං න පටිපපස්සමෙහතබ්බං. කතමෙහි පඤ්චති : යාය ආපතතියා සබ්බෙත කම්මං කතං හොති තං ආපතතිං ආපජ්ජති, අඤ්ඤං වා තාදිසිකං, තතො වා පාපිට්ඨකරං, කම්මං ගරහති. ඉමෙහි බො උපාලි, පඤ්චහරෙහි සමන්තාගතස්ස භික්ඛුනො කම්මං න පටිපපස්සමෙහතබ්බං.

3. අපරෙහිපි උපාලි පඤ්චහරෙහි සමන්තාගතස්ස භික්ඛුනො කම්මං න පටිපපස්සමෙහතබ්බං. කතමෙහි පඤ්චති : බුද්ධස්ස අවණණං භාසති, ධම්මස්ස අවණණං භාසති, සබ්බස්ස අවණණං භාසති, මිච්ඡා-දිට්ඨිකො ව හොති, ආජීවවිපතො ව. ඉමෙහි බො උපාලි, පඤ්චහරෙහි සමන්තාගතස්ස භික්ඛුනො කම්මං න පටිපපස්සමෙහතබ්බං.

13. උපාලි, අනෙකුදු අභිග පසෙකින් යුක්ත වූ මහණහට කර්ම කටයුතු යි. කවර පසෙකින් ද යත් : සඬ්ඝයා විසින් යම් ඇවැතෙකින් කර්මය කරන ලද්දේ වේ ද, ඒ ඇවැතට හෝ පැමිණෙයි, එබඳු වූ අනෙක් ඇවැතකට හෝ පැමිණෙයි, එයට වඩා ඉතා ලම්බ ඇවැතකට හෝ පැමිණෙයි, (විනය) කර්මයට ගර්භා කෙරෙයි, (විනය) කර්ම කළවුන්ට ගර්භා කෙරේ. උපාලි, මේ අභිග පසින් යුක්ත වූ මහණහට කර්ම කටයුතු යි.

14. උපාලි, අනෙකුදු අභිග පසෙකින් යුත් මහණහට කර්ම කටයුතු යි, කවර පසෙකින් ද යත් : බුදුන්ගේ අගුණ කියයි, ධර්මයේ අගුණ කියයි, සඬ්ඝයාගේ අගුණ කියයි, මිසදිවු වූයේත් වෙයි, නටුවා වූ දිවිපෙවෙත් ඇත්තේත් වේ. උපාලි, මේ අභිග පසින් යුක්ත වූ මහණහට (තජ්ජනියාදි) කර්ම කටයුතු යි.

පළමුවන අනිස්සිත වර්ගය නිමි

එහි නාමාවලිය :

1. උපෝසථ යැ, පචාරණ යැ, ආපත්ති යැ, ගිලාන යැ, අභිසමාචාර යැ, ලජ්ජි යැ, දවය සමග අධිශීල යැ.

2. අනාචාර යැ, උපහානි යැ, මිච්ඡා යැ, ආපත්ති යැ, යාය ආපත්තියා යැ, බුද්ධස්ස යැ යි ප්‍රථම වර්ගයෙහි සංග්‍රහය වේ.

2. න පටිපපසසමග්ගන වර්ගය

1. වහන්ස, කෙනෙක් අභිගයෙන් යුක්ත වූ මහණක්හුගේ (විනය) කර්මය නොසන්තිද්වියයුතු ද ?

උපාලි, අභිග පසෙකින් යුත් මහණක්හුගේ (විනය) කර්මය නොසන්තිද්වියයුතු ය. කවර පසෙකින් ද යත් : ඇවැතට පැමිණියේ (තජ්ජනියාදි) කර්ම කරණ ලද්දේ උපසපන් කරවයි, නිස දෙයි, හෙරණකු ලවා උවැටන් කරවයි, හික්බුනොවාදක සම්මුතිය ඉවසයි, සම්මුතිය ලද්දේ නමුත් මෙහෙණන්ට බවා දේ. උපාලි, මේ අභිග පසින් යුත් මහණක්හුගේ කර්මය නොසන්තිද්වියයුතු යි.

2. උපාලි, අනෙකුදු අභිග පසෙකින් යුක්ත වූ මහණක්හුගේ කර්මය නොසන්තිද්වියයුතු යි. කවර පසෙකින් ද යත් : සඬ්ඝයා විසින් යම් ඇවැතෙකින් කර්මය කරණ ලද නම් (නැවැත) ඒ ඇවැතට පැමිණෙයි, එබඳු වූ අනෙක් ඇවැතකට හෝ පැමිණෙයි, එයට වඩා ඉතා ලම්බ ඇවැතකට හෝ පැමිණෙයි, කර්මයට ගර්භා කෙරෙයි. කර්මය කළවුන්ට ගර්භා කෙරේ. උපාලි, මේ අභිග පසින් යුක්ත වූ මහණක්හුගේ කර්මය නොසන්තිද්වියයුතු යි.

3. උපාලි, අනෙකුදු අභිග පසෙකින් යුක්ත වූ මහණක්හුගේ කර්මය නොසන්තිද්වියයුතු යි. කවර පසෙකින් ද යත් : බුදුන්ගේ අගුණ කියයි, ධර්මයෙහි අගුණ කියයි, සඬ්ඝයාගේ අගුණ කියයි, මිථ්‍යාදෘෂ්ටි ඇත්තේත් වෙයි, නටුවා වූ දිවිපෙවෙත් ඇත්තේත් වේ. උපාලි, මේ අභිග පසින් යුත් මහණක්හුගේ කර්මය නොසන්තිද්වියයුතු යි.

4. අපරෙහිපි උපාලි, පඤ්චගඛෙහි සමන්තාගතස්ස භික්ඛුනො කම්මං න පටිපසස්සලොභනබ්බං. කතමෙහි පඤ්චති: අලජ්ජි ච ගොති, බාලො ච, අපකතතොනො ච, ඔමදුකාරකො ච ගොති චතෙනසු, සික්ඛාය ච න පරිපුරකාරී. ඉමෙහි බො උපාලි පඤ්චගඛෙහි සමන්තාගතස්ස භික්ඛුනො කම්මං න පටිපසස්සලොභනබ්බන්ති.

5. සඛ්‍යාමාවචරෙන භනෙන, භික්ඛුනා සඛ්‍යං උපසඛ්‍යමනොන කති ධම්මෙ අජ්ඣතනං උපට්ඨපෙත්වා සඛ්‍යො උපසඛ්‍යමිතබ්බොති.

සඛ්‍යාමාවචරෙන උපාලි, භික්ඛුනා සඛ්‍යං උපසඛ්‍යමනොන පඤ්ච ධම්මෙ අජ්ඣතනං උපට්ඨපෙත්වා සඛ්‍යො උපසඛ්‍යමිතබ්බො. කතමෙ පඤ්ච: සඛ්‍යාමාවචරෙන උපාලි භික්ඛුනා සඛ්‍යං උපසඛ්‍යමනොන තීවරිතෙන සඛ්‍යො උපසඛ්‍යමිතබ්බො රජොහරණ සමෙන චිතෙන, අසන-කුසලෙන භවිතබ්බං නිසර්ජාකුසලෙන ථෙරෙ භික්ඛු අනුපබ්ජනොන නවෙ භික්ඛු අසනෙන අපාටිබාහනොන තථාරූපෙ අසනෙ නිසිද්ධබ්බං, අනානාකපිකෙන භවිතබ්බං අතිරච්ඡානකපිකෙන, සාමං වා ධම්මො භාසිතබ්බො පරො වා අජෙඤ්ඤිතබ්බො අරියො වා භුණ්ඨිභාවො නාතිමඤ්ඤිතබ්බො, සවෙ උපාලි, සඛ්‍යො සමග්ගකරණීයාති කම්මාති කඤ්ඤි, තත්‍ර වෙ උපාලි, භික්ඛුනො නක්ඛමති අපි දිට්ඨාපිකම්මං කත්වා උපෙනබ්බො සාමග්ගි. තං කිස්ස භෙත්‍ර: මාහං සඛ්‍යෙන නානතොනො අස්සන්ති. සඛ්‍යාමාවචරෙන උපාලි, භික්ඛුනා සඛ්‍යං උපසඛ්‍යමනොන ඉමෙ පඤ්ච ධම්මෙ අජ්ඣතනං උපට්ඨපෙත්වා සඛ්‍යො උපසඛ්‍යමිතබ්බොති.

6. කතීති නු බො භනෙන, අඛෙහි සමන්තාගතො භික්ඛු සඛ්‍යො වොහරතොනො බහුජනඅකතොනො ච ගොති බහුජනඅමනාපො ච බහුජන අරුචිතො චාති:

පඤ්චපාලි, අඛෙහි සමන්තාගතො භික්ඛු සඛ්‍යො වොහරතොනො බහුජනඅකතොනො ච ගොති, බහුජනඅමනාපො ච බහුජනඅරුචිතො ච. කතමෙහි පඤ්චති: උසසිතමන්ති ච ගොති, නිසසිතජපි ච ගොති න ච භාසානුසසිකුසලො ගොති, න යථාධම්මෙ යථාචිනසෙ යථාපතතිසා වොදෙනා ගොති, න යථාධම්මෙ යථාචිනසෙ යථාපතතිසා කාරෙනා ගොති. ඉමෙහි බො උපාලි පඤ්චගඛෙහි සමන්තාගතො භික්ඛු සඛ්‍යො වොහරතොනො බහුජනඅකතොනො ච ගොති බහුජනඅමනාපො ච බහුජනඅරුචිතො ච.

පඤ්චපාලි, අඛෙහි සමන්තාගතො භික්ඛු සඛ්‍යො වොහරතොනො බහුජනකතොනො ච ගොති, බහුජනමනාපො ච බහුජනරුචිතො ච. කතමෙහි පඤ්චති: න උසසිතමන්ති ච ගොති, න නිසසිතජපි ච ගොති, භාසානුසසිකුසලො ගොති, යථාධම්මෙ යථාචිනසෙ යථාපතතිසා වොදෙනා ගොති, යථාධම්මෙ යථාචිනසෙ යථාපතතිසා කාරෙනා ගොති. ඉමෙහි බො උපාලි, පඤ්චගඛෙහි සමන්තාගතො භික්ඛු සඛ්‍යො වොහරතොනො බහුජනකතොනො ච ගොති. බහුජනමනාපො ච, බහුජනරුචිතො ච.

4. උපාලි, අනෙකුදු අභිග පසෙකින් යුත් මහණක්හුගේ කර්මය නො සන්හිඳු වියයුතු යි. කවර පසෙකින් ද යත් : උප්පා නැත්තේත් වෙයි, අඤ්ඤා වූයේත් වෙයි, ප්‍රකාශයෙහි පිහිටි භික්ෂුත්වය නැත්තේත් වෙයි. සිකපද මට්ටින් ක්‍රියා කරන්නේත් වෙයි. වත්හිද සිබයෙහි ද සම්පූර්ණ කිරීම නැත්තේත් වේ. උපාලි, මේ අභිග පසින් යුක්ත වූ මහණක්හුගේ කර්මය නො සන්හිඳු වියයුතු යි.

5. වහන්ස, සභිගාමාවචර (අධිකරණ විනිශ්චය පිණිස රැස් වූ සභිසයා වෙත ඵලඹෙන) මහණ විසින් කෙතෙක් කරුණු තම සිතෙහි ඵලවාගෙන සභිසයා වෙත ඵලඹිය යුතු ද ?

උපාලි, සංග්‍රාමාවචර මහණ විසින් කරුණු පසක් තම සිතෙහි ඵලවා ගෙන සභිසයා වෙත ඵලඹිය යුතු යි. කවර පසෙක් ද යත් : උපාලි, සභිගාමාවචර මහණ විසින් පාපිස්තක් හා සම වූ නිහතමාන සිතින් යුතුව සභිසයා වෙත ඵලඹිය යුතු යැ. නිදොස් වැ හිඳීමෙහි දක්ෂවූවු විසින් අසුනක් (තෝරා) ගැන්මෙහි සමත් වියයුතු යැ ස්ථවිර භික්ෂූන් නොගමවීන් නවක භික්ෂූන් ආසනයෙන් බැහැර නොකරවීන් (තමන්ට) සුදුසු අස්තෙනැ හින්ද යුතු යැ. තිරස්වන කපාවන් ගෙන් තොර වැ නානාවිධ අන්තර්ගත නොකරන්- නකු වියයුතු යැ. තමා හෝ දහමක් දෙසිය යුතු යැ අනෙකකුට හෝ ආරාධනා කටයුතු යැ ආයථී නිශ්ශබ්දභාවය හෝ නොඉක්ම වියයුතු යි. උපාලි, ඉදින් සභිස තෙමේ සමග වූවන් විසින් කටයුතු වූ (උපොසථාදි) කර්මයන් කෙරේ ද උපාලි, ඉදින් එහි දී (යමකිසි) මහණක්හට එය රුචි නො වේ නම් ඇවැත් දෙසිමවන් කොට සමගිය ඵලවිය යුතු යි. ඊට හෙතු කවරේ ද මම සභිසයාගෙන් වෙනස් වූ වෙම නො වන්නෙමි, කියායි. උපාලි සභිගාමාවචර මහණ විසින් මෙ කරුණු පස තම සිතෙහි පිහිටුවා ගෙන සභිසයා වෙත ඵලඹිය යුතු යි.

6. වහන්ස, කෙතෙක් අභිගයෙන් යුක්ත වූ මහණ සභිසයා අතර අධිකරණ විනිශ්චය කරන්නේ බොහෝදෙනාට අප්‍රියයෙක් වේ ද, බොහෝදෙනාගේ මන නොවඩන්නෙක් වේ ද, බොහෝදෙනාට රුචි නොවන්නෙක් වේ ද ?

උපාලි, අභිග පසෙකින් යුක්ත වූ මහණ සභිසයා අතර අධිකරණ විනිශ්චය කරන්නේ බොහෝදෙනාට අප්‍රියයෙක් වෙයි, බොහෝදෙනාගේ මන නොවඩන්නෙක් ද වෙයි, බොහෝදෙනාට රුචි නොවන්නෙක් ද වෙයි, කවර පසෙකින් ද යත් : තමා හුවා දක්වන කපා ඇත්තේත් වෙයි, අනුන් ඇසුරු කොට තමන් හුවා දක්වන කපා ඇත්තේත් වෙයි. කපානුසන්ධියෙහින් විනිශ්චයානුසන්ධියෙහින් දක්ෂ නො වෙයි, ධර්මය වූ පරිද්දෙන් විනය වූ පරිද්දෙන් ඇවැත් වූ පරිද්දෙන් වොදනා කරන්නේ නොවෙයි, ධර්මය වූ පරිද්දෙන් විනය වූ පරිද්දෙන් ඇවැත් වූ පරිද්දෙන් (විනය කර්ම) නො කරවන්නේත් වේ. උපාලි, මේ අභිග පසින් යුක්ත වූ මහණ සභිසයා අතර විනිශ්චය කරන්නේ බොහෝ දෙනාට අප්‍රියයෙක් ද වෙයි. බොහෝ දෙනාගේ මන නොවඩන්නෙක් ද වෙයි, බොහෝදෙනාට රුචි නොවන්නෙක් ද වේ.

උපාලි, අභිග පසෙකින් යුක්ත වූ මහණ සභිසයා අතර විනිශ්චය කරන්නේ බොහෝ දෙනාට ප්‍රියයෙක් ද වෙයි, බොහෝ දෙනාගේ මන වඩන්නෙක් ද වෙයි, බොහෝ දෙනාට රුචි වූවෙක් ද වෙයි. කවර පසෙකින් ද යත් : තමා හුවා දක්වන කපා නැත්තේත් වෙයි. අනුන් ඇසුරු කොට තමා හුවා දක්වන කපා නැත්තේත් වෙයි. කපානුසන්ධියෙහින් විනිශ්චයානුසන්ධියෙහින් දක්ෂ වෙයි, ධර්මය වූ පරිද්දෙන් විනය වූ පරිද්දෙන් ඇවැත් වූ පරිද්දෙන් වොදනා කරන්නේත් වෙයි, ධර්මය වූ පරිද්දෙන් විනය වූ පරිද්දෙන් ඇවැත් වූ පරිද්දෙන් (විනය කර්ම) කරවන්නේ වේ. උපාලි, මේ අභිග පසින් යුක්ත වූ මහණ සභිසයා අතර විනිශ්චය කරන්නේ බොහෝ දෙනාට ප්‍රියයෙක් ද වෙයි, බොහෝ දෙනාගේ මන වඩන්නෙක් ද වෙයි, බොහෝ දෙනාට රුචි කරන්නෙක් ද වේ.

7. අපරෙහිපි උපාලි පඤ්චහඬෙහති සමන්තාගතො භික්ඛු සඬෙඝ වොහරන්තො බහුජනඅකන්තො ච හොති බහුජනඅමනාපො ච බහුජන-අරුචිතො ච. කතමෙති පඤ්චති : උසාදෙනා හොති, අපසාදෙනා හොති, අධම්මං ගණ්හාති, ධම්මං පටිබාහති, සමථං ච බහුං භාසති. ඉමෙති ඛො උපාලි, පඤ්චහඬෙහති සමන්තාගතො භික්ඛු සඬෙඝ වොහරන්තො බහුජනඅකන්තො ච හොති බහුජනඅමනාපො ච බහුජනඅරුචිතො ච.

පඤ්චපාලි, අඬෙහති සමන්තාගතො භික්ඛු සඬෙඝ වොහරන්තො බහුජනකන්තො ච හොති බහුජනමනාපො ච බහුජනරුචිතො ච. කතමෙති පඤ්චති : න උසාදෙනා ච හොති, න අපසාදෙනා හොති, ධම්මං ගණ්හාති, අධම්මං පටිබාහති, සමථඤ්ච න බහුං භාසති. ඉමෙති ඛො උපාලි පඤ්චහඬෙහති සමන්තාගතො භික්ඛු බහුජනකන්තො ච හොති බහුජනමනාපො ච බහුජනරුචිතො ච.

8. අපරෙහිපි උපාලි, පඤ්චහඬෙහති සමන්තාගතො භික්ඛු සඬෙඝ වොහරන්තො බහුජනඅකන්තො ච හොති බහුජනඅමනාපො ච බහුජනඅරුචිතො ච. කතමෙති පඤ්චති : පසංගපච්ඡන්තා හොති, අනොකාසකම්මං කාරෙත්වා පච්ඡන්තා හොති, න යථාධම්මෙ යථාචිත්තසෙ යථාපත්තියා වොදෙනා හොති, න යථාධම්මෙ යථාචිත්තසෙ යථාපත්තියා කාරෙත්වා හොති, න යථාදිට්ඨියා බ්‍යාකන්තා හොති. ඉමෙති ඛො උපාලි, පඤ්චහඬෙහති සමන්තාගතො භික්ඛු සඬෙඝ වොහරන්තො බහුජනඅකන්තො ච හොති බහුජනඅමනාපො ච බහුජනඅරුචිතො ච.

පඤ්චපාලි, අඬෙහති සමන්තාගතො භික්ඛු සඬෙඝ වොහරන්තො බහුජනකන්තො ච හොති බහුජනමනාපො ච බහුජනරුචිතො ච. කතමෙති පඤ්චති : න පසංගපච්ඡන්තා හොති, ඕකාසකම්මං කාරෙත්වා පච්ඡන්තා හොති, යථාධම්මෙ යථාචිත්තසෙ යථාපත්තියා වොදෙනා හොති, යථාධම්මෙ යථාචිත්තසෙ යථාපත්තියා කාරෙත්වා හොති, යථාදිට්ඨියා බ්‍යාකන්තා හොති. ඉමෙති ඛො උපාලි, පඤ්චහඬෙහති සමන්තාගතො භික්ඛු සඬෙඝ වොහරන්තො බහුජනකන්තො ච හොති බහුජනමනාපො ච බහුජනරුචිතො චාති.

9. කති ඩු ඛො හන්තො, අනිසංසා විනසපරිසත්තියාති?

පඤ්චමෙ උපාලි, අනිසංසා විනසපරිසත්තියා. කතමෙ පඤ්ච : අත්තන්තො සීලකඬකො සුගුත්තො හොති සුරකිත්තො, කුකකුච්චාපකන්තං පටිසරණං හොති, විසාරදො සඬ්ඝමජ්ජෙඬ වොහරති, පච්චජ්ජිකො සහධම්මෙන සුතිග්ගතිතං නිගගණ්හාති, සද්ධම්මට්ඨිතියා පටිපන්නො හොති. ඉමෙ ඛො උපාලි, පඤ්චානිසංසා විනසපරිසත්තියාති.

න පටිපසංගමනාවග්ගො දුතිශො

7. උපාලි, අනෙකුදු අභිග පසකින් යුක්ත වූ මහණ සභිසයා අතර විනිශ්චය කරන්නේ බොහෝ දෙනාට අප්‍රියයෙක් ද වෙයි, බොහෝ දෙනාගේ මන නො වඩන්නෙක් ද වෙයි, බොහෝ දෙනාට අරුචි ද වෙයි. කවර පසෙකින් ද යත් : තම පක්ෂය හුවා දක්වන්නේ වෙයි, පර පක්ෂය හෙළා දක්වන්නේ වෙයි නො දැනුම් පක්ෂය ගනී, දැනුම් පක්ෂය දුරු කෙරෙයි, බොහෝ වැඩ නැති කරා කෙරෙයි. උපාලි, මේ අභිග පසින් යුක්ත වූ මහණ සභිසයා අතර විනිශ්චය කරන්නේ බොහෝ දෙනාට අප්‍රියයෙක් ද වෙයි, බොහෝ දෙනාගේ මන නො වඩන්නෙක් ද වෙයි, බොහෝ දෙනාට රුචි ද නො වේ.

උපාලි, අභිග පසෙකින් යුක්ත වූ මහණ සභිසයා අතර විනිශ්චය කරන්නේ බොහෝ දෙනාට ප්‍රිය ද වෙයි, බොහෝ දෙනාගේ මන වඩන්නේ ද වෙයි, බොහෝ දෙනාට රුචි ද වේ. කවර පසෙකින් ද යත් : තමා උසස් කොට කරා කරන්නේත් නො වෙයි, (අනුන්) පහත් කොට කරා කරන්නේත් නො වෙයි, දැනුම් පක්ෂය ගනී, නො දැනුම් පක්ෂය දුරු කෙරෙයි, බොහෝ වැඩ නැති කරා නො කරයි. උපාලි, මේ අභිග පසින් යුක්ත වූ මහණ බොහෝ දෙනාට ප්‍රිය ද වෙයි, බොහෝ දෙනාගේ මන වඩන්නේ ද වෙයි, බොහෝ දෙනාට රුචි ද වේ.

8. උපාලි, අනෙකුදු අභිග පසෙකින් යුක්ත වූ මහණ සභිසයා අතර විනිශ්චය කරන්නේ බොහෝ දෙනාට අප්‍රිය ද වෙයි, බොහෝ දෙනාගේ මන නො වඩන්නේ ද වෙයි, බොහෝ දෙනාට රුචි ද නො වේ. කවර පසෙකින් ද යත් : බලාත්කාරයෙන් කරා කරන්නේ වෙයි, අවසර නො ගෙණ කරා කරන්නේත් වෙයි, ධර්මය වූ පරිද්දෙන් විනය වූ පරිද්දෙන් ඇවැත් වූ පරිද්දෙන් වොදනා නො කරන්නේ වෙයි, ධර්මය වූ පරිද්දෙන් විනය වූ පරිද්දෙන් ඇවැත් වූ පරිද්දෙන් (විනය කරම) නො කරවන්නේ වෙයි, (තමාගේ) දෘෂ්ටිය වූ පරිද්දෙන් ප්‍රකාශ නො කරන්නේ වේ. උපාලි, මේ අභිග පසින් යුක්ත වූ මහණ සභිසයා අතර විනිශ්චය කරන්නේ බොහෝ දෙනාට අප්‍රිය ද වෙයි, බොහෝ දෙනාගේ මන නො වඩන්නේ ද වෙයි. බොහෝ දෙනාට රුචි ද නො වේ.

උපාලි, අභිග පසෙකින් යුක්ත වූ මහණ සභිසයා අතර විනිශ්චය කරන්නේ බොහෝ දෙනාට ප්‍රිය ද වෙයි, බොහෝ දෙනාගේ මන වඩන්නේ ද වෙයි, බොහෝ දෙනාට රුචි ද වේ. කවර පසෙකින් ද යත් : බලාත්කාරයෙන් කරා නොකරන්නේත් වෙයි. අවසර ගෙණ කරා කරන්නේ වෙයි, ධර්මය වූ පරිද්දෙන් විනය වූ පරිද්දෙන් ඇවැත් වූ පරිද්දෙන් වොදනා කරන්නේ වෙයි, ධර්මය වූ පරිද්දෙන් විනය වූ පරිද්දෙන් ඇවැත් වූ පරිද්දෙන් (විනය කරම) කරවන්නේ වෙයි, (තමාගේ) දෘෂ්ටිය වූ පරිද්දෙන් ප්‍රකාශ කරන්නේ වේ. උපාලි, මේ අභිග පසින් යුක්ත වූ මහණ සභිසයා අතර විනිශ්චය කරන්නේ බොහෝ දෙනාට ප්‍රිය ද වෙයි, බොහෝ දෙනාගේ මන වඩන්නේ ද වෙයි, බොහෝ දෙනාට රුචි ද වේ.

9. විනයස, විනය හැදෑරීමෙහි අනුසස් කෙතෙක් ද ?

උපාලි, විනයහැදෑරීමෙහි මේ අනුසස් පසෙකි. කවර පසෙක් ද යත් : තමාගේ ශීලස්කන්ධය මනා වැ රක්නා ලද්දේ මනා වැ ගොපනය කරණ ලද්දේ වෙයි, කුකුසින් මඩනා ලද්දවුන්ට පිළිසරණ වෙයි. නිර්භීත වූයේ වෙයි. සහ මැද ව්‍යවහාර කෙරෙයි, (තමන්ට පසම්බුරු යැ සසුනට පසම්බුරු යැ යන දෙවැදෑරුම්) පසම්බුරනට කරුණු සහිතව කීමෙන් මොනවට නිග්‍රහ කරන්නේ වෙයි, (ත්‍රිවිධ) ශාසනයාගේ නිරිකල් පැවැත්ම පිණිස පිළිපත්තේ වේ. උපාලි, විනය හැදෑරීමෙහි මේ අනුසස් පසයි.

දෙවන න පටිපසම්මත වර්ගය නිමි.

තස්සුද්දානං :

1. අපනෙතා යාය වණණඤ්ච අලජ්ජි සංඛ්‍යාමෙන ච,
උසිඛා උසාදෙනා ච පසංඝපරිසතභිසාති.

පශ්චාත්තප්පඤ්ඤානි

3. වොහාරචග්ගො

1. කතීති හු බො භනෙන අබ්බෙති සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා
සබ්බෙ න වොහරිතබ්බනි?

පඤ්චුපාලි අබ්බෙති සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා සබ්බෙ න වොහරි-
තබ්බං කතමෙති පඤ්චති : අපතතිං න ජානාති, අපතතිසමුට්ඨානං
න ජානාති, අපතතිසං පයොගං න ජානාති, අපතතිසං වූපසමං
න ජානාති, අපතතිසං න විනිවර්තකුසලො භොති. ඉමෙති බො උපාලි
පඤ්චුපාලි අබ්බෙති සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා සබ්බෙ න වොහරිතබ්බං.

පඤ්චුපාලි අබ්බෙති සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා සබ්බෙ වොහරිතබ්බං,
කතමෙති පඤ්චති : අපතතිං ජානාති, අපතතිසමුට්ඨානං ජානාති.
අපතතිසං පයොගං ජානාති, අපතතිසං වූපසමං ජානාති, අපතතිසං
විනිවර්තකුසලො භොති. ඉමෙති බො උපාලි, පඤ්චුපාලි අබ්බෙති
සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා සබ්බෙ වොහරිතබ්බං.

2. අපරෙතිපි උපාලි, පඤ්චුපාලි අබ්බෙති සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා
සබ්බෙ න වොහරිතබ්බං කතමෙති පඤ්චති : අධිකරණං න ජානාති,
අධිකරණසමුට්ඨානං න ජානාති, අධිකරණසං පයොගං න ජානාති,
අධිකරණසං වූපසමං න ජානාති, අධිකරණසං න විනිවර්තකුසලො
භොති. ඉමෙති බො උපාලි, පඤ්චුපාලි අබ්බෙති සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා
සබ්බෙ න වොහරිතබ්බං.

පඤ්චුපාලි, අබ්බෙති සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා සබ්බෙ වොහරිතබ්බං.
කතමෙති පඤ්චති : අධිකරණං ජානාති, අධිකරණසමුට්ඨානං ජානාති,
අධිකරණසං පයොගං ජානාති, අධිකරණසං වූපසමං ජානාති,
අධිකරණසං විනිවර්තකුසලො භොති. ඉමෙති බො උපාලි පඤ්චුපාලි අබ්බෙති
සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා සබ්බෙ වොහරිතබ්බං.

3. අපරෙතිපි උපාලි, පඤ්චුපාලි අබ්බෙති සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා
සබ්බෙ න වොහරිතබ්බං. කතමෙති පඤ්චති : පසංඝ පච්ඡනා භොති,
අනොකාසකම්මං කාරොච්ඡා පච්ඡනා භොති, න සථංගම්මෙ සථංවිනසෙ
සථංපතතිසං වොදෙනා භොති, න සථංගම්මෙ සථංවිනසෙ සථංපතතිසං
කාරොච්ඡා භොති, න සථංදිට්ඨිසං බ්‍යාකතනා භොති. ඉමෙති බො උපාලි,
පඤ්චුපාලි අබ්බෙති සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා සබ්බෙ න වොහරිතබ්බං.

එහි නාමාවලිය :

ආපන්න යැ යායවණ්ණ යැ අලජ්ඪී යැ සඬගාමාවචරය සමග උස්සිතා යැ උස්සාදෙනා යැ පසයග යැ පරියන්ති යැ යි.

පළමුවන යමක පඤ්ඤාත්තිය යි

3. වොහාරචරිය

1. වහන්ස, කෙනෙක් අඬගයෙන් යුත් මහණහු විසින් සඬසයා අතර චිතිශ්වය නොකටයුතු ද ?

උපාලි, අඬග පසෙකින් යුත් මහණහු විසින් සඬසයා අතර චිතිශ්වය නොකටයුතු යි. කවර පසෙකින් යත් : ඇවැත නොදැති, ඇවැත් නැගීම නොදැති, ඇවැත පිළිබඳ කායවාග් ප්‍රයෝගය නොදැති, ඇවැත පිළිබඳ සන්තිදීම නොදැති, ඇවැත පිළිබඳ චිතිශ්වයෙහි දක්ෂ නො වේ. උපාලි, මේ අඬග පසින් යුත් මහණහු විසින් සඬසයා අතර චිතිශ්වය නො කටයුතු යි.

උපාලි, අඬග පසෙකින් යුත් මහණහු විසින් සංඝයා අතර චිතිශ්වය කටයුතු යි, කවර පසෙකින් ද යත් : ඇවැත දැනිය, ඇවැත් නැගීම දැනිය, ඇවැත පිළිබඳ කාය වාග් ප්‍රයෝගය දැනිය, ඇවැත පිළිබඳ සන්තිදීම දැනිය, ඇවැත පිළිබඳ චිතිශ්වයෙහි දක්ෂ වේ. උපාලි, මේ අඬග පසින් යුත් මහණහු විසින් සඬසයා අතර චිතිශ්වය කටයුතු යි.

2. උපාලි, අනෙකුදු අඬග පසෙකින් යුත් මහණහු විසින් සඬසයා අතර චිතිශ්වය නො කටයුතු යි, කවර පසෙකින් යත් : අධිකරණය නො දැනිය, අධිකරණ සමුවට්ඨානය නො දැනිය, අධිකරණය පිළිබඳ ප්‍රයෝගය නො දැනිය, අධිකරණය පිළිබඳ සන්තිදීම නො දැනිය, අධිකරණය විසඳීමෙහි දක්ෂ නො වේ. උපාලි, මේ අඬග පසින් යුත් මහණහු විසින් සඬසයා අතර චිතිශ්වය නො කටයුතු යි.

උපාලි, අඬග පසෙකින් යුක්ත වූ මහණහු විසින් සඬසයා අතර චිතිශ්වය කටයුතු යි. කවර පසෙකින් යත් : අධිකරණය දැනිය, අධිකරණ සමුවට්ඨානය දැනිය, අධිකරණය පිළිබඳ ප්‍රයෝගය දැනිය, අධිකරණය පිළිබඳ සන්තිදීම දැනිය, අධිකරණ චිතිශ්වයෙහි දක්ෂ වේ. උපාලි, මේ අඬග පසින් යුත් මහණහු විසින් සඬසයා අතර චිතිශ්වය කටයුතු යි.

3. උපාලි, අනෙකුදු අඬග පසෙකින් යුත් මහණහු විසින් සංඝයා අතර චිතිශ්වය නොකටයුතු යි, කවර පසෙකින් යත් : මෙරමා ලාභෙළා කපා කරන්නේ වෙයි, අවසර නොගෙන කපා කරන්නේ වෙයි, ධර්මය වූ පරිද්දෙන් විනය වූ පරිද්දෙන් ඇවැත් වූ පරිද්දෙන් වොදනා නොකරන්නේ වෙයි. ධර්මය වූ පරිද්දෙන් විනය වූ පරිද්දෙන් ඇවැත් වූ පරිද්දෙන් (විනය කර්ම) නොකරන්නේ වෙයි. (ස්වකීය) දෘජ්වය වූ පරිද්දෙන් ප්‍රකාශ නොකරන්නේ වෙයි. උපාලි, මේ අඬග පසින් යුත් මහණහු විසින් සංඝයා අතර චිතිශ්වය නො කටයුතු යි.

පඤ්චපාලි, අඛෙහි සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා සඛෙස වොහරිතබ්බං. කතමෙහි පඤ්චති : න පසංග පච්ඡනා හොති, ඔකාසකම්මං කාරෙක්ඛා පච්ඡනා හොති, යථාධිමෙම යථාචිනසෙ යථාපතතිතා වොදෙතා හොති, යථාධිමෙම යථාචිනසෙ යථාපතතිතා කාරෙතා හොති, යථාදිට්ඨිතා ඛ්‍යාතතා හොති. ඉමෙහි බො උපාලි, පඤ්චහඛෙහි සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා සඛෙස වොහරිතබ්බං.

4 අපරෙහිපි උපාලි, පඤ්චහඛෙහි සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා සඛෙස න වොහරිතබ්බං. කතමෙහි පඤ්චති : ආපතනානාපතතිං න ජානාති, ලුහුකගරුකං ආපතතිං න ජානාති, සාවසෙසානවසෙසං ආපතතිං න ජානාති, දුට්ඨලොදුට්ඨලං ආපතතිං න ජානාති, සප්පට්ඨකම්මං අප්පට්ඨකම්මං ආපතතිං න ජානාති. ඉමෙහි බො උපාලි, පඤ්චහඛෙහි සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා සඛෙස න වොහරිතබ්බං.

පඤ්චපාලි, අඛෙහි සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා සඛෙස වොහරිතබ්බං. කතමෙහි පඤ්චති : ආපතනානාපතතිං ජානාති, ලුහුකගරුකං ආපතතිං ජානාති, සාවසෙසානවසෙසං ආපතතිං ජානාති, දුට්ඨලොදුට්ඨලං ආපතතිං ජානාති, සප්පට්ඨකම්මං අප්පට්ඨකම්මං ආපතතිං ජානාති. ඉමෙහි බො උපාලි, පඤ්චහඛෙහි සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා සඛෙස වොහරිතබ්බං.

5. අපරෙහිපි උපාලි, පඤ්චහඛෙහි සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා සඛෙස න වොහරිතබ්බං. කතමෙහි පඤ්චති : කම්මං න ජානාති, කම්මස්ස කරණං න ජානාති, කම්මස්ස චජ්ඣං න ජානාති, කම්මස්ස චතනං න ජානාති, කම්මස්ස වූපසමං න ජානාති. ඉමෙහි බො උපාලි, පඤ්චහඛෙහි සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා සඛෙස න වොහරිතබ්බං.

පඤ්චපාලි, අඛෙහි සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා සඛෙස වොහරිතබ්බං. කතමෙහි පඤ්චති : කම්මං ජානාති, කම්මස්ස කරණං ජානාති, කම්මස්ස චජ්ඣං ජානාති, කම්මස්ස චතනං ජානාති, කම්මස්ස වූපසමං ජානාති. ඉමෙහි බො උපාලි, පඤ්චහඛෙහි සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා සඛෙස වොහරිතබ්බං.

6. අපරෙහිපි උපාලි, පඤ්චහඛෙහි සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා සඛෙස න වොහරිතබ්බං. කතමෙහි පඤ්චති : චජ්ඣං න ජානාති, නිදනං න ජානාති, පඤ්ඤාතතිං න ජානාති, පදපච්චාහරිතං න ජානාති, අනුසංකිච්චනපථං න ජානාති. ඉමෙහි බො උපාලි, පඤ්චහඛෙහි සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා සඛෙස න වොහරිතබ්බං.

පඤ්චපාලි, අඛෙහි සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා සඛෙස වොහරිතබ්බං. කතමෙහි පඤ්චති : චජ්ඣං ජානාති, නිදනං ජානාති, පඤ්ඤාතතිං ජානාති, පදපච්චාහරිතං ජානාති, අනුසංකිච්චනපථං ජානාති, ඉමෙහි බො උපාලි, පඤ්චහඛෙහි සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා සඛෙස වොහරිතබ්බං.

උපාලි, අභිග පසෙකින් යුත් මහණු විසින් සංඝයා අතර විනිශ්චය කටයුතු යි. කවර පසෙකින් යත් : ලාභලා කථා නො කරන්නේ වෙයි. අවසර ගෙණ කථා කරන්නේ වෙයි. ධර්මය වූ පරිද්දෙන්, විනය වූ පරිද්දෙන්, ඇවැත් වූ පරිද්දෙන් වොදනා කරන්නේ වෙයි. ධර්මය වූ පරිද්දෙන් විනය වූ පරිද්දෙන් ඇවැත් වූ පරිද්දෙන් (විනය කරම) කරවන්නේ වෙයි. දාෂ්ටිය වූ පරිද්දෙන් ප්‍රකාශ කරන්නේ වේ. උපාලි, මේ අභිග පසින් යුත් මහණු විසින් සංඝයා අතර විනිශ්චය කටයුතු යි.

4. උපාලි, අනෙකුදු අභිග පසෙකින් යුත් මහණු විසින් සංඝයා අතර විනිශ්චය නොකටයුතු යි. කවර පසෙකින් යත් : ඇවැත් නො ඇවැත් නො දනියි, යුහු ගුරු ඇවැත් නො දනියි, සාවසෙස අනවසෙස ඇවැත් නො දනියි, තුළල් නො තුළල් ඇවැත් නො දනියි, ප්‍රතිකර්ම සහිත වූ ද ප්‍රතිකර්ම රහිත වූ ද ඇවැත් නො දනියි, උපාලි, මේ අභිග පසින් යුත් මහණු විසින් සංඝයා අතර විනිශ්චය නො කටයුතු යි.

උපාලි, අභිග පසෙකින් යුත් මහණු විසින් සංඝයා අතර විනිශ්චය කටයුතු යි. කවර පසෙකින් යත් : ඇවැත් නො ඇවැත් දනියි, යුහු ගුරු ඇවැත් දනියි, සාවසෙස අනවසෙස ඇවැත් දනියි, තුළල් නො තුළල් ඇවැත් දනියි, ප්‍රතිකර්ම සහිත වූ ද ප්‍රතිකර්ම රහිත වූ ද ඇවැත් දනී. උපාලි, මේ අභිග පසින් යුත් මහණු විසින් සංඝයා අතර විනිශ්චය කටයුතු යි.

5. උපාලි, අනෙකුදු අභිග පසෙකින් යුත් මහණු විසින් සංඝයා අතර විනිශ්චය නො කටයුතු යි. කවර පසෙකින් යත් : කර්මය නො දනියි, කර්මය කිරීම නො දනියි, කර්මය පිළිබඳ වස්තුව නො දනියි, කර්මය පිළිබඳ වන නො දනියි, කර්මය පිළිබඳ සන්තිදීම නො දනී. උපාලි, මේ අභිග පසින් යුත් මහණු විසින් සංඝයා අතර විනිශ්චය නො කටයුතු යි.

උපාලි, අභිග පසෙකින් යුත් මහණු විසින් සංඝයා අතර විනිශ්චය කටයුතු යි. කවර පසෙකින් යත් : කර්මය දනියි, කර්මය කිරීම දනියි, කර්මය පිළිබඳ වස්තුව දනියි, කර්මය පිළිබඳ වන දනියි, කර්මය පිළිබඳ සන්තිදීම දනී. උපාලි, මේ අභිග පසින් යුත් මහණු විසින් සංඝයා අතර විනිශ්චය කටයුතු යි.

6. උපාලි, අනෙකුදු අභිග පසෙකින් යුක්ත වූ මහණු විසින් සංඝයා අතර විනිශ්චය නො කටයුතු යි. කවර පසෙකින් යත් : වස්තුව නො දනියි, නිදානය නො දනියි, ප්‍රඥප්ති නො දනියි, පද පෙරළිය නො දනියි, ගැළපෙන වදන් මග නො දනී. උපාලි, මේ අභිග පසින් යුත් මහණු විසින් සංඝයා අතර විනිශ්චය නො කටයුතු යි.

උපාලි, අභිග පසෙකින් යුත් මහණු විසින් සංඝයා අතර විනිශ්චය කටයුතු යි. කවර පසෙකින් ද යත් : වස්තුව දනියි, නිදානය දනියි, ප්‍රඥප්තිය දනියි, පද පෙරළිය දනියි, ගැළපෙන වදන් මග දනී. උපාලි, මේ අභිග පසින් යුත් මහණු විසින් සංඝයා අතර විනිශ්චය කටයුතු යි.

7. අපරෙහිපි උපාලි, පඤ්චහඬෙහති සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා සඬෙස න වොහරිතබ්බං. කතමෙති පඤ්චති: ඡන්දගතීං ගච්ඡති, ද්‍රෙසාගතීං ගච්ඡති, මොහාගතීං ගච්ඡති, භයාගතීං ගච්ඡති, අලජ්ජි ච භොති ඉමෙති ඛො උපාලි, පඤ්චහඬෙහති සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා සඬෙස න වොහරිතබ්බං.

පඤ්චපාලි අඬෙහති සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා සඬෙස වොහරිතබ්බං. කතමෙති පඤ්චති: න ඡන්දගතීං ගච්ඡති, න ද්‍රෙසාගතීං ගච්ඡති, න මොහාගතීං ගච්ඡති, න භයාගතීං ගච්ඡති, ලජ්ජි ච භොති. ඉමෙති ඛො උපාලි, පඤ්චහඬෙහති සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා සඬෙස වොහරිතබ්බං.

8. අපරෙහිපි උපාලි, පඤ්චහඬෙහති සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා සඬෙස න වොහරිතබ්බං. කතමෙති පඤ්චති: ඡන්දගතීං ගච්ඡති, ද්‍රෙසාගතීං ගච්ඡති, මොහාගතීං ගච්ඡති, භයාගතීං ගච්ඡති, අකුසලො ච භොති විනයෙ. ඉමෙති ඛො උපාලි, පඤ්චහඬෙහති සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා සඬෙස න වොහරිතබ්බං.

පඤ්චපාලි අඬෙහති සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා සඬෙස වොහරිතබ්බං. කතමෙති පඤ්චති: න ඡන්දගතීං ගච්ඡති, න ද්‍රෙසාගතීං ගච්ඡති, න මොහාගතීං ගච්ඡති, න භයාගතීං ගච්ඡති, කුසලො ච භොති විනයෙ. ඉමෙති ඛො උපාලි, පඤ්චහඬෙහති සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා සඬෙස වොහරිතබ්බං.

9. අපරෙහිපි උපාලි, පඤ්චහඬෙහති සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා සඬෙස න වොහරිතබ්බං. කතමෙති පඤ්චති: ඤාතීං න ජානාති, ඤාතීයා කරණං න ජානාති, ඤාතීයා අනුසාවණං න ජානාති, ඤාතීයා සම්මං න ජානාති, ඤාතීයා වූපසමං න ජානාති. ඉමෙති ඛො උපාලි, පඤ්චහඬෙහති සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා සඬෙස න වොහරිතබ්බං.

පඤ්චපාලි, අඬෙහති සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා සඬෙස වොහරිතබ්බං. කතමෙති පඤ්චති: ඤාතීං ජානාති, ඤාතීයා කරණං ජානාති, ඤාතීයා අනුසාවණං ජානාති, ඤාතීයා සම්මං ජානාති, ඤාතීයා වූපසමං ජානාති. ඉමෙති ඛො උපාලි, පඤ්චහඬෙහති සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා සඬෙස වොහරිතබ්බං.

10. අපරෙහිපි උපාලි පඤ්චහඬෙහති සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා සඬෙස න වොහරිතබ්බං. කතමෙති පඤ්චති: සුත්තං න ජානාති, සුත්තානුලොමං න ජානාති, විනයං න ජානාති, විනයානුලොමං න ජානාති, න ච ධානාධානකුසලො භොති. ඉමෙති ඛො උපාලි, පඤ්චහඬෙහති සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා සඬෙස න වොහරිතබ්බං.

පඤ්චපාලි, අඬෙහති සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා සඬෙස වොහරිතබ්බං. කතමෙති පඤ්චති: සුත්තං ජානාති. සුත්තානුලොමං ජානාති. විනයං ජානාති. විනයානුලොමං ජානාති, ධානාධානකුසලො ච භොති. ඉමෙති ඛො උපාලි පඤ්චහඬෙහති සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා සඬෙස වොහරිතබ්බං.

උපාලි, අඩග පසෙකින් යුත් මහණු විසින් සාධනයා අතර විනිශ්චය කටයුතු යි. කවර පසෙකින් යත්: සුත්‍රය දැනී, සුත්‍රානුලෝමය දැනී, විනය දැනී, විනයානුලෝමය දැනී, කරුණු නො කරුණු දෙකින් දක්ෂ වූයේත් වේ. උපාලි, මේ අඩග පසින් යුත් මහණු විසින් සාධනයා අතර විනිශ්චය කටයුතු යි.

11. අපරෙහිපි උපාලි, පඤ්චහඬෙහි සමන්තාගතෙන හික්ඛුනා සඬෙස න වොහරිතබ්බං. කතමෙහි පඤ්චහි : ධම්මං න ජානාති, ධම්මානුලොමං න ජානාති, විනයං න ජානාති, විනයානුලොමං න ජානාති, න ච පුබ්බාපරකුසලො හොති. ඉමෙහි ඛො උපාලි, පඤ්චහඬෙහි සමන්තාගතෙන හික්ඛුනා සඬෙස න වොහරිතබ්බං.

පඤ්චසූපාලි, අඬෙහි සමන්තාගතෙන හික්ඛුනා සඬෙස වොහරිතබ්බං. කතමෙහි පඤ්චහි : ධම්මං ජානාති, ධම්මානුලොමං ජානාති, විනයං ජානාති, විනයානුලොමං ජානාති, පුබ්බාපරකුසලො ච හොති. ඉමෙහි ඛො උපාලි පඤ්චහඬෙහි සමන්තාගතෙන හික්ඛුනා සඬෙස වොහරිතබ්බන්ති.

වොහාරවග්ගො තතියො

තස්සුද්දානං :

ආපතති අධිකරණං පසංඝාපතති ජානනා.¹
කම්මං චජුං අලජ්ජි ච අකුසලො ච ඤාතියා;
සුත්තං න ජානාති ධම්මං තතියො වග්ගසම්භහොති.

4. දිට්ඨාපිකමමවග්ගො

1. කති නු ඛො භනෙන, අධම්මිකා දිට්ඨාපිකමමාති?

පඤ්චමෙ උපාලි, අධම්මිකා දිට්ඨාපිකමමා. කතමෙ පඤ්ච : අනාපතතියා දිට්ඨිං ආපිකරොති, අදෙසනාගාමිනියා ආපතතියා දිට්ඨිං ආපිකරොති, දෙසිතාය ආපතතියා දිට්ඨිං ආපිකරොති, චතුහි පඤ්චහි දිට්ඨිං ආපිකරොති, මනො මානසෙන දිට්ඨිං ආපිකරොති. ඉමෙ ඛො උපාලි පඤ්ච අධම්මිකා දිට්ඨාපිකමමා.¹

පඤ්චමෙ උපාලි, ධම්මිකා දිට්ඨාපිකමමා. කතමෙ පඤ්ච : ආපතතියා දිට්ඨිං ආපිකරොති, දෙසනාගාමිනියා ආපතතියා දිට්ඨිං ආපිකරොති, අදෙසිතාය ආපතතියා දිට්ඨිං ආපිකරොති, න චතුහි පඤ්චහි දිට්ඨිං ආපිකරොති, න මනො මානසෙන දිට්ඨිං ආපිකරොති. ඉමෙ ඛො උපාලි, පඤ්ච ධම්මිකා දිට්ඨාපිකමමා.

2. අපරෙපි උපාලි පඤ්ච අධම්මිකා දිට්ඨාපිකමමා. කතමෙ පඤ්ච : නානායංවාසකස්ස සන්තිකෙ දිට්ඨිං ආපිකරොති, නානාසීමාය සිතස්ස සන්තිකෙ දිට්ඨිං ආපිකරොති, අපකතත්තස්ස සන්තිකෙ දිට්ඨිං ආපිකරොති, චතුහි පඤ්චහි දිට්ඨිං ආපිකරොති, මනො මානසෙන දිට්ඨිං ආපිකරොති. ඉමෙ ඛො උපාලි පඤ්ච අධම්මිකා දිට්ඨාපිකමමා.

1. ජානෙන - ම.ජ.සං.

11. උපාලී, අනෙකුදු අභිග පසෙකින් යුත් මහණහු විසින් සංඛ්‍යයා අතර විනිශ්චය නොකටයුතු යි. කවර පසෙකින් යත් : ධර්මය නො දනියි, ධර්මානුලෝමය නො දනියි, චිත්තය නො දනියි, චිත්තයානුලෝමය නො දනියි, පෙර පසු කර්මවන්ති දක්ෂ වූයේත් නො වේ. උපාලී, මේ අභිග පසින් යුත් මහණහු විසින් සංඛ්‍යයා අතර විනිශ්චය නොකටයුතු යි.

උපාලී, අභිග පසෙකින් යුත් මහණහු විසින් සංඛ්‍යයා අතර විනිශ්චය කටයුතු යි. කවර පසෙකින් ද යත් : ධර්මය දනියි, ධර්මානුලෝමය දනියි, චිත්තය දනියි, චිත්තයානුලෝමය දනියි, පෙර පසු කර්මවන්ති දක්ෂ වූයේත් වේ. උපාලී, මේ අභිග පසින් යුත් මහණහු විසින් සංඛ්‍යයා අතර විනිශ්චය කටයුතු යි.

තෙවන වෛහාර වර්ගය නිමි.

එහි නාමාවලිය :

ආපත්ති යැ, අධිකරණ යැ, පසස්ත යැ, ආපත්තිජානන යැ, කර්ම යැ, වස්තු යැ, අලජ්ජි යැ, අකුසල යැ, ඤාත්ති යැ, සුත්තං න ජානාති යැ, ධම්මං න ජානාති යැ, (යන මේ) තුන්වන වර්ග සංග්‍රහය වේ.

4. දිට්ඨාචිකම්මගීය

1. වහන්ස, නො දැනුම් දිට්ඨාචිකම්ම (ඇවැත් දෙසීම) කෙතෙක් ද ?

උපාලී, මේ නොදැනුම් දිට්ඨාචිකම්ම පසෙකි. කවර පසෙකැ යත් : අනාපත්ති-යෙහි (ඇවැත්කැයි) ඇවැත් දෙසයි, දෙසනාගමිනී නො වූ ගරු ඇවැත්තෙහි ඇවැත් දෙසයි, දෙසූ ඇවැත්තෙහි (යළි) ඇවැත් දෙසයි, හතර පස් දෙනෙකුත් හා (එකතු) ඇවැත් දෙසයි, (වාග්භෙද නො කොට) සිතීමෙන් ම ඇවැත් දෙසයි. උපාලී, මේ නොදැනුම් ඇවැත් දෙසීම් පස යි.

උපාලී, මේ දැනුම් ඇවැත් දෙසීම පසෙකි. කවර පසෙකැ යත් : ඇවැත්තෙහි ඇවැත් දෙසයි, දෙසනාගමිනී ඇවැත්තෙහි ඇවැත් දෙසයි, නො දෙසූ ඇවැත්තෙහි ඇවැත් දෙසයි, හතර පස් දෙනෙකුත් හා නොම එකතු ඇවැත් දෙසයි, සිතීමෙන් ම නො වැ වාග්භෙද කොට ඇවැත් දෙසයි. උපාලී, මේ දැනුම් ඇවැත් දෙසීම් පස යි.

2. උපාලී, අනෙකුදු නොදැනුම් ඇවැත් දෙසීම පසෙකි, කවර පසෙක යත් : (ලබ්ධි වශයෙන් හෝ කර්ම වශයෙන් හෝ) නානා සංවාසකයකු හමුවෙහි ඇවැත් දෙසයි, නානා සීමාවෙහි සිටියහු හමුවෙහි ඇවැත් දෙසයි, ප්‍රකෘත නොවූ මහණක්හු (උචෙච්ඡිකම් කරණ ලද්දහු හෝ පොහෝ පවුරුණු තබන ලද්දහු) හමුවෙහි ඇවැත් දෙසයි. හතර පස් දෙනෙකුත් හා කැටිවැ ඇවැත් දෙසයි, (වාග්භෙද නොකොට) සිතීමෙන් ම ඇවැත් දෙසයි. උපාලී, මේ නො දැනුම් ඇවැත් දෙසීම් පස යි.

පඤ්චමෙ උපාලි, ධම්මිකා දිට්ඨාපිකමමා. කතමෙ පඤ්ච : සමාන සංවාසකයා සනතිකෙ දිට්ඨං ආපිකරොති, සමාන සීමාය සිතයා සනතිකෙ දිට්ඨං ආපිකරොති, පකානතයා සනතිකෙ දිට්ඨං ආපිකරොති, න චතුර්ති පඤ්චති දිට්ඨං ආපිකරොති, න මනො මානසෙන දිට්ඨං ආපිකරොති. ඉමෙ ඛො උපාලි, පඤ්ච ධම්මිකා දිට්ඨාපිකමමාති.

3. කති නු ඛො හනෙන, අධම්මිකා පටිග්ගහාති ?

පඤ්චමෙ උපාලි, අධම්මිකා පටිග්ගහා. කතමෙ පඤ්ච : කායෙන දිගමානං කායෙන අපටිග්ගහිතං, කායෙන දිගමානං කායපටිබ්බද්ධෙන අපටිග්ගහිතං, කායපටිබ්බද්ධෙන දිගමානං කායෙන අපටිග්ගහිතං, කායපටිබ්බද්ධෙන දිගමානං කායපටිබ්බද්ධෙන අපටිග්ගහිතං, නිසසගගියෙන දිගමානං කායෙන වා කායපටිබ්බද්ධෙන වා අපටිග්ගහිතං. ඉමෙ ඛො උපාලි, පඤ්ච අධම්මිකා පටිග්ගහා.

පඤ්චමෙ උපාලි, ධම්මිකා පටිග්ගහා. කතමෙ පඤ්ච : කායෙන දිගමානං කායෙන පටිග්ගහිතං, කායෙන දිගමානං කායපටිබ්බද්ධෙන පටිග්ගහිතං, කායපටිබ්බද්ධෙන දිගමානං කායෙන පටිග්ගහිතං, කාය පටිබ්බද්ධෙන දිගමානං කායපටිබ්බද්ධෙන පටිග්ගහිතං, නිසසගගියෙන දිගමානං කායෙන වා කායපටිබ්බද්ධෙන වා පටිග්ගහිතං. ඉමෙ ඛො උපාලි, පඤ්ච ධම්මිකා පටිග්ගහාති.

4. කති නු ඛො හනෙන, අනතිරිතතාති ?

පඤ්චමෙ උපාලි, අනතිරිතතා. කතමෙ පඤ්ච : අකපටියකතං හොති, අපටිග්ගහිතකතං හොති, අනුච්චාරිතකතං හොති, අහත්පාසෙ කතං හොති, අලමෙතං සබ්බතති අවුතතං හොති. ඉමෙ ඛො උපාලි, පඤ්ච අනතිරිතතා.

පඤ්චමෙ උපාලි, අතිරිතතා. කතමෙ පඤ්ච : කපටියකතං හොති, පටිග්ගහිතකතං හොති, උච්චාරිතකතං හොති, හත්පාසෙ කතං හොති, අලමෙතං සබ්බතති වුතතං හොති. ඉමෙ ඛො උපාලි, පඤ්ච අතිරිතතාති.

5. කතීති නු ඛො හනෙන, ආකාරෙති පචාරණා පඤ්ඤායතීති ?

පඤ්චමෙ උපාලි, ආකාරෙති පචාරණා පඤ්ඤායති. කතමෙති පඤ්චති : අසනං පඤ්ඤායතී, හොජනං පඤ්ඤායතී, හත්පාසෙ සිතො, අභිභරතී, පටිකෙඛපො පඤ්ඤායතී. ඉමෙති ඛො උපාලි, පඤ්චභාකාරෙති පචාරණා පඤ්ඤායතීති.

6. කති නු ඛො හනෙන, අධම්මිකා පටිඤ්ඤානකරණාති ?

පඤ්චමෙ උපාලි, අධම්මිකා පටිඤ්ඤානකරණා. කතමෙ පඤ්ච : භික්ඛු පාරුජිකං අජ්ඣාපනො හොති, පාරුජිකෙන වොදිගමානෙ සඛ්ඤාදිසෙසං අජ්ඣාපනොති පටිජානාති, තං ඝඛෙසා සඛ්ඤාදිසෙසෙන කාරෙති, අධම්මිකං පටිඤ්ඤානකරණං. භික්ඛු පාරුජිකං අජ්ඣාපනො හොති, පාරුජිකෙන වොදිගමානෙ පාචිතනිශං-පෙ-පාටිදෙසනීයං-පෙ-

උපාලි, මේ දැනුම් ඇවැත් දෙසීම පසෙකි, කවර පසෙකැ යත් : සමානසංවාසකයකු හමුයෙහි ඇවැත් දෙසයි, සමාන සිමාවෙහි සිටියහු හමුයෙහි ඇවැත් දෙසයි, ප්‍රකෘත මහණක්හු හමුවෙහි ඇවැත් දෙසයි, සතර පස් දෙනෙකුන් හා නොම එකතුව ඇවැත් දෙසයි, සිතීමෙන් මැ නොවැ වාග්හෙද කොට මැ ඇවැත් දෙසයි. උපාලි, මේ දැනුම් ඇවැත් දෙසීම පස යි.

3. වහන්ස, නොදැනුම් පිළිගැනුම් කෙතෙක් ද ?

උපාලි, මේ නොදැනුම් පිළිගැනුම් පසෙකි, කවර පසෙකැ යත් : (මෙරමා) කයින් දෙනු ලබන්නක් (තමාගේ) කයින් නොපිළිගන්නා ලද්ද යැ, (මෙරමා) කයින් දෙනු ලබන්නක් (තමාගේ) කය පිළිබැඳියකින් නොපිළිගන්නා ලද්ද යැ, (මෙරමා) කය පිළිබැඳියකින් දෙනු ලබන්නක් (තමාගේ) කයින් නොපිළිගන්නා ලද්ද යැ, (මෙරමා) කය පිළිබැඳියකින් දෙනු ලබන්නක් (තමාගේ) කය පිළිබැඳියකින් නොපිළිගන්නා ලද්ද යැ, නිසැලමෙන් දෙනු ලබන්නක් (තමාගේ) කයින් හෝ කය පිළිබැඳියකින් හෝ නොපිළිගන්නා ලද්ද යි. උපාලි, මේ නොදැනුම් පිළිගැනුම් පස යි.

උපාලි, මේ දැනුම් පිළිගැනුම් පසෙකි, කවර පසෙක යත් : කයින් දෙනු ලබන්නක් කයින් පිළිගන්නා ලද්ද යැ, කයින් දෙනු ලබන්නක් කය පිළිබැඳියකින් පිළිගන්නා ලද්ද යැ, කය පිළිබැඳියකින් දෙනු ලබන්නක් කයින් පිළිගන්නා ලද්ද යැ, (මෙරමා) කය පිළිබැඳියකින් දෙනු ලබන්නක් (තමාගේ) කය පිළිබැඳියකින් පිළිගන්නා ලද්ද යැ, නිසැලමෙන් දෙනු ලබන්නක් කයින් හෝ කය පිළිබැඳියකින් හෝ පිළිගන්නා ලද්ද යැ. උපාලි, මේ දැනුම් පිළිගැනුම් පස යි.

4. වහන්ස, අනතිරික්ත කෙතෙක් ද ?

උපාලි, මේ අනතිරික්ත පසෙකි, කවර පසෙක යත් : කැප නොකරණ ලද වෙයි, පිළිගැන්ම නොකරණලද වෙයි, ඔසවාපෑම නොකරණලද වෙයි, අත්පස්හි නොකරණ ලද වෙයි, මේ සියල්ල සෑහේ යැ යි (වාග්හෙද කොට) නො කියන ලද වෙ. උපාලි, මේ අනතිරික්ත පස යි.

උපාලි, මේ අතිරික්ත පසෙකි, කවර පසෙක යත් : කැප කරණලද වෙයි, පිළිගැන්ම කරණලද වෙයි, ඔසවා පෑම කරණලද වෙයි, අත්පස්හි කරණලද වෙයි, මේ සියල්ල සෑහේ යැ යි කියනලද වෙ. උපාලි, මේ අතිරික්ත පස යි.

5. වහන්ස, කෙතෙක් අයුරින් පවාරණය පැරණේ ද ?

උපාලි, පස් අයුරකින් පවාරණය පැරණෙයි, කවර පසෙකින යත් :—(අධ්‍යාල) බොජුන පැරණෙයි, (පස් බොජුන් අතුරෙන්) එක් බොජුනක් පැරණෙයි, (දෙරියන් වියන්) අත්පසෙහි පිටියේ වෙයි. (කයින්) එළවයි, (කයින් වඩනින්) පිළිකෙව් කිරීම පැරණේ. උපාලි, මේ පස් අයුරින් පවාරණය පැරණෙයි.

6. වහන්ස, නොදැනුම් ප්‍රතිඥාකරණ කෙතෙක් ද ?

උපාලි, මේ නොදැනුම් ප්‍රතිඥාකරණ පසෙකි, කවර පසෙක යත් : මහණ පරිච්ඡි අවන් වෙයි, පරිච්ඡි ඇවැත් වොදනා කරණු ලබන කල්හි සහවෙසෙස් අවන්මි යි පිළින කෙරෙයි, සඬ්ඝ තෙමේ ඔහුට සහවෙසෙසින් විනය කර්ම කරවා නම් (එය) අධම්මක පටිඤ්ඤාකරණ යැ. මහණ පරිච්ඡි අවන් වෙයි, පරිච්ඡි ඇවැත් වොදනා කරණු ලබන කල්හි පවිති ඇවැත් පිළිදෙස්නි ඇවැත් දුකුළා ඇවැත් අවන්මි යි

දුක්ඛං අජ්ඣාපනෙතාහි පටිජානාති, නං සඛෙසා දුක්ඛටෙන කාරෙහි, අබ්මමිකං පටිඤ්ඤායකරණං. භික්ඛු සඛ්‍යාදිසෙසං -පෙ- පාචිත්තියං -පෙ- පාරිදෙසනීයං -පෙ- දුක්ඛං අජ්ඣාපනෙතා හොති, දුක්ඛටෙන චෝදිතමානෙ පාරුජිකං අජ්ඣාපනෙතාහි පටිජානාති, නං සඛෙසා පාරුජිකෙන කාරෙහි, අබ්මමිකං පටිඤ්ඤායකරණං. භික්ඛු දුක්ඛං අජ්ඣාපනෙතා හොති, දුක්ඛටෙන චෝදිතමානෙ සඛ්‍යාදිසෙසං -පෙ- පාචිත්තියං -පෙ- පාරිදෙසනීයං අජ්ඣාපනෙතාහි පටිජානාති, නං සඛෙසා පාරිදෙසනීයෙන කාරෙහි, අබ්මමිකං පටිඤ්ඤායකරණං. ඉමෙ ඛො උපාලි, පඤ්ච අබ්මමිකා පටිඤ්ඤායකරණා.

පඤ්චමෙ උපාලි, බ්මමිකා පටිඤ්ඤායකරණා, කතමෙ පඤ්ච : භික්ඛු පාරුජිකං අජ්ඣාපනෙතා හොති, පාරුජිකෙන චෝදිතමානෙ පාරුජිකං අජ්ඣාපනෙතාහි පටිජානාති. නං සඛෙසා පාරුජිකෙන කාරෙහි, බ්මමිකං පටිඤ්ඤායකරණං. භික්ඛු සඛ්‍යාදිසෙසං -පෙ- පාචිත්තියං -පෙ- පාරිදෙසනීයං -පෙ- දුක්ඛං අජ්ඣාපනෙතා හොති, දුක්ඛටෙන චෝදිතමානෙ දුක්ඛං අජ්ඣාපනෙතාහි පටිජානාති, නං සඛෙසා දුක්ඛටෙන කාරෙහි, බ්මමිකං පටිඤ්ඤායකරණං. ඉමෙ ඛො උපාලි, පඤ්ච බ්මමිකා පටිඤ්ඤායකරණාහි.

7. කතීති නු ඛො භනෙත, අඛෙගහි සමන්තාගතස්ස භික්ඛුනො ඕකාසකම්මං කාරුපෙනාස්ස නාලං ඕකාසකම්මං කාතුනති ?

පඤ්චුපාලි, අඛෙගහි සමන්තාගතස්ස භික්ඛුනො ඕකාසකම්මං කාරුපෙනාස්ස නාලං ඕකාසකම්මං කාතුං, කතමෙහි පඤ්චහි : අලජ්ජි ච හොති, බාලො ච අපකතතෙතො ච, චාචනාගිප්පායො චතතා හොති, න චූට්ඨානාගිප්පායො. ඉමෙහි ඛො උපාලි, පඤ්චභඛෙගහි සමන්තාගතස්ස භික්ඛුනො ඕකාසකම්මං කාරුපෙනාස්ස නාලං ඕකාසකම්මං කාතුං.

පඤ්චුපාලි, අඛෙගහි සමන්තාගතස්ස භික්ඛුනො ඕකාසකම්මං කාරුපෙනාස්ස අලං ඕකාසකම්මං කාතුං. කතමෙහි පඤ්චහි : ලජ්ජි ච හොති, පණ්ඨිතො ච, පකතතෙතො ච, චූට්ඨානාගිප්පායො චතතා හොති, නො චාචනාගිප්පායො. ඉමෙහි ඛො උපාලි, පඤ්චභඛෙගහි සමන්තාගතස්ස භික්ඛුනො ඕකාසකම්මං කාරුපෙනාස්ස අලං ඕකාසකම්මං කාතුනති.

8. කතීති නුඛො භනෙත, අඛෙගහි සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා සද්ධිං විනයො න සාකච්ඡාතබ්බොති ?

පඤ්චුපාලි, අඛෙගහි සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා සද්ධිං විනයො න සාකච්ඡාතබ්බො, කතමෙහි පඤ්චහි : චජ්ඣං න ජානාති, නිද්දනං න ජානාති, පඤ්ඤාතතී න ජානාති, පදපච්චාභට්ඨං න ජානාති, අනුසංඝිච්චනපට්ඨං න ජානාති. ඉමෙහි ඛො උපාලි, පඤ්චභඛෙගහි සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා සද්ධිං විනයො න සාකච්ඡාතබ්බො.

පිළින කෙරෙයි, ඔහුට සම්පයා දුකුලා ඇවැත්නි විනයකර්ම කරවා නම් (එය) අධම්මික පටිඤ්ඤාකරණ යැ. මහණ සහවෙසෙස් ඇවැත් පවිත් ඇවැත් පිළිදෙස්නි ඇවැත් දුකුලා ඇවැත් අවන් වෙයි, දුකුලා ඇවැත්නි වොදනා කරණු ලබන කල්හි පරිඨි අවන්මි යි පිළින කෙරෙයි, ඔහුට සම්පයා පරිඨි ඇවැත්නි විනය කර්ම කරවා නම් (එය) අධම්මික පටිඤ්ඤාකරණ යැ. මහණ දුකුලා ඇවැත් අවන් වෙයි, දුකුලා ඇවැත්නි වොදනා කරණු ලබන කල්හි සහවෙසෙස් ඇවැත් පවිත් ඇවැත් පිළිදෙස්නි ඇවැත් අවන්මි යි පිළින කෙරෙයි, ඔහුට සම්පයා පිළිදෙස්නි ඇවැත්නි විනයකර්ම කරවා නම් (එය) අධම්මිකපටිඤ්ඤාකරණ යි. උපාලි, මේ අධම්මිකපටිඤ්ඤාකරණ පස යි.

උපාලි, මේ ධම්මිකපටිඤ්ඤාකරණ පසෙකි. කවර පසෙක් ද යත් : මහණ පරිඨි ඇවැත් අවන් වෙයි, පරිඨි ඇවැත්නි වොදනා කරණු ලබන කල්හි පරිඨි අවන්මි යි පිළින කෙරෙයි, ඔහුට සම්පයා පරිඨි ඇවැත්නි විනයකර්ම කරවා නම් (එය) ධම්මිකපටිඤ්ඤාකරණ යැ, මහණ සහවෙසෙස් ඇවැත් පවිත් ඇවැත් පිළිදෙස්නි ඇවැත් දුකුලා ඇවැත් අවන් වෙයි, දුකුලා ඇවැත්නි වොදනා කරණු ලබන කල්හි දුකුලා ඇවැත් අවන්මි යි පිළින කෙරෙයි, ඔහුට සම්පයා දුකුලා ඇවැත්නි විනයකර්ම කරවා නම් (එය) ධම්මිකපටිඤ්ඤාකරණ යි. උපාලි, මේ ධම්මිකපටිඤ්ඤාකරණ පස යි.

7. වහන්ස, කෙතෙක් අභිගයෙන් යුක්ත වූ ඕකාසකර්මය කරවන මහණහට ඕකාසකර්මය කරන්නට නො නිසි ද ?

උපාලි, අභිග පසෙකින් යුක්ත වූ ඕකාසකර්මය කරවන මහණහට ඕකාස කර්මය කරන්නට නො නිසි වෙයි. කවර පසෙකිනැ යත් : අලජ්ජිත් වෙයි, අඤ්ඤා වූයෙන් වෙයි, අප්‍රකාශ වූයෙන් වෙයි, සසුනෙන් පහ කරවනු කැමැති ව කියනුයේ වෙයි, (ඇවැත්නි) නගා සිටුවන අදහස් ඇති වැ නොකියනුයේ වෙයි. උපාලි, මේ අභිග පසින් යුත් ඕකාසකර්මය කරවන මහණහට ඕකාසකර්මය කරන්නට සුදුසු නො වේ.

උපාලි, අභිග පසෙකින් යුත් ඕකාසකර්මය කරවන මහණහට ඕකාසකර්මය කරන්නට සුදුසු වෙයි. කවර පසෙකිනැ යත් : ලජ්ජිත් වෙයි, නුවණැත්තේත් වෙයි, ප්‍රකාශ වූයේත් වෙයි, (ඇවැත්නි) නගා සිටුවන අදහස් ඇති වැ කියනුයේත් වෙයි, සස්නෙන් පහ කරවන අදහස් නැත්තේත් වෙයි. උපාලි, මේ අභිග පසින් යුක්ත වූ ඕකාසකර්මය කරවන මහණහට ඕකාසකර්මය කරන්නට සුදුසු වේ.

8. වහන්ස, කෙතෙක් අභිගයෙන් යුක්ත වූ මහණහු සමග විනය සාකච්ඡා නො කටයුතු ද ?

උපාලි, අභිග පසෙකින් යුක්ත වූ මහණහු සමග විනය සාකච්ඡා නො කටයුතු යි. කවර පසෙකින් ද යත් : (ඇවැත් පිළිබඳ) වස්තුව නො දනියි, නිදනය නො දනියි, ප්‍රඥප්තිය නො දනියි, පදපෙරළිය නො දනියි, ගැලපෙන වදන්මග නො දනි. උපාලි, මේ අභිග පසින් යුක්ත වූ මහණහු සමග විනය සාකච්ඡා නො කටයුතු යි.

පඤ්චපාලි, අබ්‍යෙහි සමන්තාගමෙන හික්ඛනා සද්ධිං විනයො සංකප්පිතබ්බො. කතමෙහි පඤ්චති : විජ්ජං ජානාති, නිද්දනං ජානාති, පඤ්ඤානතිං ජානාති, පදපච්චාගධිං ජානාති, අනුසන්ධිවචගපථං ජානාති. ඉමෙහි බො උපාලි, පඤ්චහබ්‍යෙහි සමන්තාගමෙන හික්ඛනා සද්ධිං විනයො සංකප්පිතබ්බොති.

9. කති නු බො භනෙන, පඤ්ඤපුච්ඡාති ?

පඤ්චමා උපාලි, පඤ්ඤපුච්ඡා. කතමා පඤ්ච : මන්දානතා මොක්ඛිහතතා පඤ්ඤං පුච්ඡති, පාපිච්ඡේ, ඉච්ඡාපකතො පඤ්ඤං පුච්ඡති, අඤ්ඤාභූතාමො පඤ්ඤං පුච්ඡති, සචෙ මෙ පඤ්ඤං පුච්ඡො සම්මදෙව බ්‍යාකරිසුංහි ඉච්චිතං කුසලං, නො චෙ පඤ්ඤං පුච්ඡො සම්මදෙව බ්‍යාකරිසුංහි, අහමසු සම්මදෙව බ්‍යාකරිසුංහීති පඤ්ඤං පුච්ඡති. ඉමා බො උපාලි, පඤ්ච පඤ්ඤපුච්ඡාති.

10. කති නු බො භනෙන, අඤ්ඤබ්‍යාකරණාති ?

පඤ්චමෙ උපාලි, අඤ්ඤබ්‍යාකරණා. කතමෙ පඤ්ච : මන්දානතා මොක්ඛිහතතා අඤ්ඤං බ්‍යාකරෙති, පාපිච්ඡේ, ඉච්ඡාපකතො අඤ්ඤං බ්‍යාකරෙති, උමමාදු විත්තකෙඛපා අඤ්ඤං බ්‍යාකරෙති, අභිමානෙන අඤ්ඤං බ්‍යාකරෙති, භූතං අඤ්ඤං බ්‍යාකරෙති. ඉමෙ බො උපාලි, පඤ්ච අඤ්ඤබ්‍යාකරණාති.

11. කති නු බො භනෙන, විසුද්ධියොති ?

පඤ්චමා උපාලි, විසුද්ධියො. කතමා පඤ්ච : නිද්දනං උද්දිසිත්වා අවසෙසං සුතෙන සාවෙනබ්බං, අයං පථමා විසුද්ධි. නිද්දනං උද්දිසිත්වා චත්තාරි පාරජිකාති උද්දිසිත්වා අවසෙසං සුතෙන සාවෙනබ්බං, අයං දුතියා විසුද්ධි. නිද්දනං උද්දිසිත්වා චත්තාරි පාරජිකාති උද්දිසිත්වා තෙරස සබ්බාදිසෙසෙ උද්දිසිත්වා අවසෙසං සුතෙන සාවෙනබ්බං, අයං තතියා විසුද්ධි. නිද්දනං උද්දිසිත්වා චත්තාරි පාරජිකාති උද්දිසිත්වා තෙරස සබ්බාදිසෙසෙ උද්දිසිත්වා දො අනිතතෙ උද්දිසිත්වා අවසෙසං සුතෙන සාවෙනබ්බං, අයං චතුත්ථා විසුද්ධි, විත්ථාරෙනෙව පඤ්චමී. ඉමා බො උපාලි, පඤ්ච විසුද්ධියොති.

12. කති නු බො භනෙන, භොජනාති ?

පඤ්චමෙ උපාලි භොජනා. කතමෙ පඤ්ච : ඕදනො, කුමාසො, සත්තු, මච්ඡේ, මංසං. ඉමෙ බො උපාලි, පඤ්ච භොජනාති.

දිට්ඨාපිකම්මවග්ගො චතුස්සො

නසුද්දනං :

දිට්ඨාපිකම්මා අපරෙ පටිග්ගහා අනතිරිත්තා,
පචාරණා පටිඤ්ඤානං ඕකාසං සංකප්පිතච ;
පඤ්ඤං අඤ්ඤබ්‍යාකරණා විසුද්ධි චාපි භොජනාති

උපාලි, අභිග පසෙකින් යුක්ත වූ මහණහු සමග විනය සාකච්ඡා කටයුතු යි. කවර පසෙකිනැ යත් : වස්තුව දැනියි, නිදනය දැනියි, ප්‍රඥප්තිය දැනියි, පදපෙරය දැනියි, ගැලපෙන වදන්මග දැනි. උපාලි, මේ අභිග පසින් යුක්ත වූ මහණහු සමග විනය සාකච්ඡා කටයුතු යි.

9. වහන්ස, පැණ පිළිවිසිම කෙතෙක් ද ?

උපාලි, මේ පැණ පිළිවිසිම පසෙකි. කවර පසෙකැ යත් : නුවණ මද බැවින් මොහයෙන් මුළු බැවින් ප්‍රශ්න විචාරයි, ලාමක අදහස් ඇතිසේ ලාමක අදහසින් මඬනා ලද්දේ ප්‍රශ්න විචාරයි, නින්දරොපණය කරණු කැමැත්තෙන් ප්‍රශ්න විචාරයි, දූතගණු කැමැත්තෙන් ප්‍රශ්න විචාරයි. ඉදින් මා විසින් පැණ පුඵවුස්නා ලද්දේ මොනවට විසඳනුයේ නම් එසේ තෙල විසඳීම මැනව, ඉදින් පැණ පුඵවුස්නා ලද්දේ මොනවට නොවිසඳනුයේ නම් මම ඔහුට මැනවින් ප්‍රකාශ කරන්නෙමි යි ප්‍රශ්න විචාරයි. උපාලි, මේ පැණ පිළිවිසිම පස යි.

10. වහන්ස, රහත් බව ප්‍රකාශ කිරීම කෙතෙක් ද ?

උපාලි, මේ රහත් බව ප්‍රකාශ කිරීම පසෙකි. කවර පසෙකැ යත් : නුවණ මද බැවින් මොහයෙන් මුළු බැවින් රහත්බව පළ කෙරෙයි, ලාමක අදහස් ඇතිසේ ලාමක අදහසින් මඬනා ලද්දේ රහත්බව පළ කෙරෙයි, උමතුචෙන් සිත් පෙරැළීමෙන් රහත්බව පළ කෙරෙයි, (පසක් කෙළෙමි යන) අධිමානයෙන්. රහත්බව පළ කෙරෙයි, විආරාධන වූ රහත්බව පළ කෙරෙයි. උපාලි, මේ රහත්බව පළ කිරීම පස යි.

11. වහන්ස, විභුද්ධි කෙතෙක් ද ?

උපාලි, මේ විභුද්ධි පසෙකි. කවර පසෙකැ යත් : නිදනය උදෙසා සෙස්ස ග්‍රාහයෙන් ඇස්විය යුතු යි. මේ පළමුවන විභුද්ධි යැ. නිදනය උදෙසා සතර පරිච්ඡි උදෙසා සෙස්ස ග්‍රාහයෙන් ඇස්විය යුතු යි. මේ දෙවන විභුද්ධි යැ. නිදනය උදෙසා සතර පරිච්ඡි උදෙසා තෙළෙස් සහවෙසෙස් උදෙසා සෙස්ස ග්‍රාහයෙන් ඇස්විය යුතු යි. මේ තෙවන විභුද්ධි යැ. නිදනය උදෙසා සතර පරිච්ඡි උදෙසා තෙළෙස් සහවෙසෙස් උදෙසා දෙඅතියනය උදෙසා සෙස්ස ග්‍රාහයෙන් ඇස්විය යුතු යි. මේ සතරවන විභුද්ධි යැ. විත්ථාරුද්දෙසයෙන් පස්වන විභුද්ධිය වේ. උපාලි, මේ විභුද්ධි පස යි.

12. වහන්ස, භොජන කෙතෙක් ද ?

උපාලි, මේ භොජන පසෙකි. කවර පසෙකැ යත් : බත යැ, කොමු යැ. අත්සුණු යැ, දියමස් යැ, ගොඩමස් යැ. උපාලි, මේ භොජන පස යි.

සිවුවන දිව්‍යාවිකම්ම වර්ගය නමි

එහි නාමාවලිය :

දිව්‍යාවිකම්ම දෙක යැ අපර දෙක යැ පටිග්ගහ දෙක යැ අනනිරික්ත යැ පවාරණ යැ පටිඤ්ඤාකරණ යැ ඔකාසකම්ම යැ සාකච්ඡාව සමග පඤ්ඤා යැ අඤ්ඤාබ්‍යාකරණ විභුද්ධි යැ භොජන යැ යි.

5. අත්තාදන වග්ගො

1. වොදකෙන හතෙන, හික්ඛුනා පරං වොදෙතුකාමෙන කති ධම්මෙ අජ්ඣන්තං පච්චවෙක්ඛිත්වා පරෙ වොදෙනබ්බොති ?

වොදකෙනුපාලී, හික්ඛුනා පරං වොදෙතුකාමෙන පඤ්ච ධම්මෙ අජ්ඣන්තං පච්චවෙක්ඛිත්වා පරෙ වොදෙනබ්බො. කතමෙ පඤ්ච : වොදකෙනුපාලී, හික්ඛුනා පරං වොදෙතුකාමෙන එවං පච්චවෙක්ඛිත්තබ්බං : “පරිසුඤ්ඤායසමාපාදො ඤ ඛොමහි, පරිසුඤ්ඤායමහි කායසමාපාදො සමන්තාගතො අවජ්ඣෙද්දන අපපට්ඨංසෙන, සංවිජ්ජති ඤ ඛො මෙ එසො ධම්මො උදහු නොති,” නො වෙ උපාලී, හික්ඛු පරිසුඤ්ඤායසමාපාදො හොති පරිසුඤ්ඤාය කායසමාපාදො සමන්තාගතො අවජ්ඣෙද්දන අපපට්ඨංසෙන. තස්ස භවන්ති වත්තාරො : ‘ඉඛිස නාච අයසමා කාසිකං සික්ඛස්සු’ති. ඉතිස්ස භවන්ති වත්තාරො.

පුනචපරං උපාලී, වොදකෙන හික්ඛුනා පරං වොදෙතුකාමෙන එවං පච්චවෙක්ඛිත්තබ්බං : පරිසුඤ්ඤායවිචික්ඛාපාදො ඤ ඛොමහි, පරිසුඤ්ඤායමහි විචික්ඛාපාදො සමන්තාගතො අවජ්ඣෙද්දන අපපට්ඨංසෙන, සංවිජ්ජති ඤ ඛො මෙ එසො ධම්මො උදහු නොති, නො වෙ උපාලී, හික්ඛු පරිසුඤ්ඤාය විචික්ඛාපාදො හොති, පරිසුඤ්ඤාය විචික්ඛාපාදො සමන්තාගතො අවජ්ඣෙද්දන අපපට්ඨංසෙන, තස්ස භවන්ති වත්තාරො ‘ඉඛිස නාච අයසමා වාචසිකං සික්ඛස්සු’ති. ඉතිස්ස භවන්ති වත්තාරො.

පුනචපරං උපාලී, වොදකෙන හික්ඛුනා පරං වොදෙතුකාමෙන එවං පච්චවෙක්ඛිත්තබ්බං : මෙත්තං ඤ ඛො මෙ චිත්තං පච්චුපට්ඨිතං සමුභවාරිසු අනාඝාති, සංවිජ්ජති ඤ ඛො මෙ එසො ධම්මො උදහු නොති, නො වෙ උපාලී, හික්ඛුනො මෙත්තං චිත්තං පච්චුපට්ඨිතං හොති සමුභවාරිසු අනාඝාති, තස්ස භවන්ති වත්තාරො ‘ඉඛිස නාච අයසමා සමුභවාරිසු මෙත්තං චිත්තං උපට්ඨපෙති’ති. ඉතිස්ස භවන්ති වත්තාරො.

පුනචපරං උපාලී, වොදකෙන හික්ඛුනා පරං වොදෙතුකාමෙන එවං පච්චවෙක්ඛිත්තබ්බං : ඛුත්තස්සනො ඤ ඛොමහි සුත්තධරෙ සුත්තසන්නිවයො, යෙ තෙ ධම්මො ආදිකල්‍යාණා මජ්ඣෙක කල්‍යාණා පරියොසානකල්‍යාණා ඝාතො සමාසඤ්ඤා කෙවලපරිණිශං පරිසුඤ්ඤා ඛුත්තවරිඨං අභිවදන්ති, නථාරූපා මෙ ධම්මො ඛුත්තස්සනා හොන්ති ධතා වචසා පරිචිතා මනසානුපෙක්ඛිතා දිට්ඨියා සුපපට්ඨිතා, සංවිජ්ජති ඤ ඛො මෙ එසො ධම්මො උදහු නොති, නො වෙ උපාලී හික්ඛු ඛුත්තස්සනො හොති සුත්තධරෙ සුත්තසන්නිවයො, යෙ තෙ ධම්මො ආදිකල්‍යාණා මජ්ඣෙක කල්‍යාණා පරියොසානකල්‍යාණා ඝාතො සමාසඤ්ඤා කෙවලපරිපුණ්ණං පරිසුඤ්ඤා ඛුත්තවරිඨං අභිවදන්ති, නථාරූපාස්ස ධම්මො න ඛුත්තස්සනා හොන්ති ධතා වචසා පරිචිතා මනසානුපෙක්ඛිතා දිට්ඨියා සුපපට්ඨිතා, තස්ස භවන්ති වත්තාරො : ඉඛිස නාච අයසමා අගමං පරියාපුණ්ණු’ති ඉතිස්ස භවන්ති වත්තාරො.

5. අනුනාදනවර්ගය

1. වහන්ස, මෙරමාහට වොදනා කරණු කැමැති වොදක මහණහු විසින් කෙනෙක් කරුණු තමා කෙරෙහිලා සලකා මෙරමා වොදනා කළයුතු ද ?

උපාලි, මෙරමාහට වොදනා කරණු කැමැති වොදක මහණහු විසින් කරුණු පසක් තමා කෙරෙහිලා සලකා මෙරමා වොදනා කළයුතු යි. කවර පසෙක යන් :—උපාලි, අනෙකකුට වොදනා කරණු කැමැති වොදක මහණහු විසින් මෙසේ නුවණින් සැලකිය යුතු යි : “ මම පිරිසිදු වූ කායසමාවාර ඇත්තෙමි සිදුරු රහිත වූ අනුන් විසින් විමසා සදෙසැයි ගතහැකි වරද නැති පිරිසිදු වූ කායසමාවාරයෙන් යුක්ත වූයෙමි ද, මේ ධර්මය මා තුළ පවතී ද නැද්ද ” කියා යි. උපාලි, ඉදින් මහණ පිරිසිදු වූ කායසමාවාර ඇත්තෙක් නො වේ නම් සිදුරු රහිත වූ විමසා සදෙසැයි ගතහැකි වරද නැති පිරිසිදු වූ කායසමාවාරයෙන් යුක්ත වූවෙක් නො වේ නම් ඔහුට නුගුණ කියන්නෝ වෙති. “ එබැවින් ආයුෂ්මත් පළමු කොට කායසමාවාරයෙහි හික්මෙන්නැ ” යි ඔහුට මෙසේ කියන්නෝ වෙත්.

උපාලි, තවද අනෙකකි ; අනායාහට වොදනා කරණු කැමැති වොදක මහණහු විසින් මෙසේ නුවණින් සැලකිය යුතු යි : “ මම පිරිසිදු වූ වාක්සමාවාර ඇත්තෙමි ද, සිදුරු රහිත වූ විමසා සදෙසැයි ගතහැකි වරද නැති පිරිසිදු වූ වාක්සමාවාරයෙන් යුක්ත වූයෙමි ද, මේ ධර්මය මා කෙරෙහි පවතී ද, නැද්ද ” කියා යි. උපාලි, ඉදින් මහණ තෙමේ පිරිසිදු වූ වාක් සමාවාර ඇත්තෙක් නො වේ නම් සිදුරු රහිත වූ විමසා සදෙසැයි ගතහැකි වරද නැති පිරිසිදු වූ වාක්සමාවාරයෙන් යුක්ත වූවෙක් නො වේ නම් ඔහුට නුගුණ කියන්නෝ වෙති. “ එබැවින් ආයුෂ්මත් පළමු කොට වාක්සමාවාරයෙහි හික්මෙන්නැ ” යි ඔහුට මෙසේ කියන්නෝ වෙත්.

උපාලි, තවද අනෙකකි ; අනායාහට වොදනා කරණු කැමැති වූ වොදක මහණහු විසින් මෙසේ නුවණින් සැලකිය යුතු යි. “ සබ්බසරුන් කෙරෙහි ආසාන රහිත මාගේ මෙන් සිත එළඹ සිටියේ ද, මේ ධර්මය මා තුළ පවතී ද නැද්ද ” කියා යි. උපාලි, ඉදින් සබ්බසරුන් කෙරෙහි ආසාන රහිත මෙන් සිත මහණහු තුළ නො එළඹ සිටියේ වේ නම් ඔහුට නුගුණ කියන්නෝ වෙති. “ එබැවින් ආයුෂ්මත් පළමු කොට සබ්බසරුන් කෙරෙහි මෙන් සිත උපදවා ගන්නැ ” යි මෙසේ ඔහුට කියන්නෝ වෙත්.

උපාලි, තවද අනෙකකි ; අනායාහට වොදනා කරණු කැමැති වූ වොදක මහණහු විසින් මෙසේ නුවණින් සැලකිය යුතු යි. “ මම සුතධර වූ සුතසන්නිවය වූ බහුග්‍රාහයෙමි ද, ආදිකල්‍යාණ මධ්‍යකල්‍යාණ පශ්චිමසානකල්‍යාණ සාර්ථ සවාඤ්ජන වූ යම් ධර්ම-කෙනෙක් කෙවල පරිපූර්ණ කොට පිරිසිදු කොට බඹසර පවසන් නම් එබඳු ධර්මයෝ මා විසින් බොහෝ කොට අසන ලද්දහු දරණ ලද්දහු වචනයෙන් පුරුදු කරණ ලද්දහු සිතින් පුන පුනා විමසන ලද්දහු ” ප්‍රඥයෙන් මොනවට අවබෝධ කරණ ලද්දහු වෙද්ද ? තෙල ධර්මය මා තුළ පවතී ද නොහොත් නැද්ද ” යි. උපාලි, ඉදින් මහණ සුතධර වූ සුතසන්නිවය වූ බහුග්‍රාහයෙක් නො වේ නම් ආදිකල්‍යාණ මධ්‍යකල්‍යාණ පශ්චිමසානකල්‍යාණ සාර්ථ සවාඤ්ජන වූ යම් ධර්ම කෙනෙක් කෙවල පරිපූර්ණ කොට පිරිසිදු කොට බඹසර පවසන් ද එබඳු ධර්මයෝ ඔහු විසින් බොහෝ කොට අසන ලද්දහු දරණ ලද්දහු වචනයෙන් පුරුදු කරණ ලද්දහු සිතින් පුනපුනා විමසන ලද්දහු ප්‍රඥයෙන් මොනවට අවබෝධ කරණ ලද්දහු නො වෙත් නම් ඔහුට නුගුණ කියන්නෝ වෙති. “ එබැවින් ආයුෂ්මත් පළමු කොට ආගමධර්මය පුහුණු කරන්නැ ” යි මෙසේ ඔහුට කියන්නෝ වෙත්.

පුනචපරං උපාලී, වොදකෙන හික්ඛුනා පරං වොදෙතුකාමෙන ඵලං පච්චවෙකඛිතබ්බං : උභයානි ඛො මෙ පාඨමොක්ඛානි විජාරෙන ස්වාගතානි හොනති සුචිහතතානි සුපපචන්තිති සුචිතිච්ඡිතානි සුත්තසො අනුඛ්‍යාසාදනසො, සංවිජ්ජති නු ඛො මෙ එසො ධම්මො උදග්ගු නොති, නො වෙ උපාලී, හික්ඛුනො උභයානි පාඨමොක්ඛානි විජාරෙන ස්වාගතානි හොනති සුචිහතතානි සුපපචන්තිති සුචිතිච්ඡිතානි සුත්තසො අනුඛ්‍යාසාදනසො, ඉදං පනාටුසො, කත්ථ ටුත්තං හගවතානි ඉති පුට්ඨො න සමපාදෙති, න සඤ්ඤයති. තස්ස භවනති වතනාඤ්ඤා : 'ඉඛස් තාච ආයස්මා විනයං පරියාපුණ්ණස්ස'ති ඉතිස්ස භවනති වතනාඤ්ඤා. වොදකෙනුපාලී, හික්ඛුනා පරං වොදෙතුකාමෙන ඉමෙ පඤ්ච ධම්මෙ අර්ඛිතං පච්චවෙකඛිතා පඤ්ච වොදෙතබ්බොති.

2. වොදකෙන භනෙන, හික්ඛුනා පරං වොදෙතුකාමෙන කති ධම්මෙ අර්ඛිතං උපට්ඨපෙත්වා පඤ්ච වොදෙතබ්බොති?

වොදකෙනුපාලී, හික්ඛුනා පරං වොදෙතුකාමෙන පඤ්ච ධම්මෙ අර්ඛිතං උපට්ඨපෙත්වා පඤ්ච වොදෙතබ්බොති. කතමෙ පඤ්ච : කාලෙන වක්ඛාමි නො අකාලෙන, භූතෙන වක්ඛාමි නො අභූතෙන, සණ්ඨෙන වක්ඛාමි නො ඵරුසෙන, අත්ථසංභිතෙන වක්ඛාමි නො අනත්ථසංභිතෙන, මෙත්තථිකෙන වක්ඛාමි නො දෙසන්නාඤ්ඤාති. වොදකෙනුපාලී, හික්ඛුනා පරං වොදෙතුකාමෙන ඉමෙ පඤ්ච ධම්මෙ අර්ඛිතං උපට්ඨපෙත්වා පඤ්ච වොදෙතබ්බොති.

3 වොදකෙන භනෙන, හික්ඛුනා පරං වොදෙතුකාමෙන කති ධම්මෙ අර්ඛිතං මනසිකරිත්වා පඤ්ච වොදෙතබ්බොති?

වොදකෙනුපාලී, හික්ඛුනා පරං වොදෙතුකාමෙන පඤ්ච ධම්මෙ අර්ඛිතං මනසිකරිත්වා පඤ්ච වොදෙතබ්බොති, කතමෙ පඤ්ච : කාරුඤ්ඤානා, හිතෙසිනා, අනුකම්පිනා, ආපන්නට්ඨානානා, විනය-පුරෙකාරතා වොදකෙනුපාලී, හික්ඛුනා පරං වොදෙතුකාමෙන ඉමෙ පඤ්ච ධම්මෙ අර්ඛිතං මනසිකරිත්වා පඤ්ච වොදෙතබ්බොති.

4. කතිහි නු ඛො භනෙන, අබ්‍යෙහි සමන්තාගතස්ස හික්ඛුනො ඔකාසකම්මං කාරුපෙනාස්ස නාලං ඔකාසකම්මං කාතුනති?

පඤ්චසුපාලී, අබ්‍යෙහි සමන්තාගතස්ස හික්ඛුනො ඔකාසකම්මං කාරුපෙනාස්ස නාලං ඔකාසකම්මං කාතුං, කතමෙහි පඤ්චති : අපරිසුද්ධිකායසමාචාරෙ හොති, අපරිසුද්ධිවිචිතමාචාරෙ හොති, අපරි-සුද්ධාච්චො හොති, බාලො ච හොති අබ්‍යතො, න පටිබලො අනුසුඤ්ඤායමානො අනුයොගං දාතුං. ඉමෙහි ඛො උපාලී, පඤ්චාබ්‍යෙහි සමන්තාගතස්ස හික්ඛුනො ඔකාසකම්මං කාරුපෙනාස්ස නාලං ඔකාසකම්මං කාතුං.

පඤ්චසුපාලී, අබ්‍යෙහි සමන්තාගතස්ස හික්ඛුනො ඔකාසකම්මං කාරුපෙනාස්ස අලං ඔකාසකම්මං කාතුං, කතමෙහි පඤ්චති : පරිසුද්ධි කායසමාචාරෙ හොති, පරිසුද්ධිවිචිතමාචාරෙ හොති, පරිසුද්ධාච්චො හොති, පණ්ණිනො හොති බ්‍යතො, පටිබලො අනුසුඤ්ඤායමානො අනුයොගං දාතුං. ඉමෙහි ඛො උපාලී, පඤ්චාබ්‍යෙහි සමන්තාගතස්ස හික්ඛුනො ඔකාසකම්මං කාරුපෙනාස්ස අලං ඔකාසකම්මං කාතුනති.

උපාලි, තවද අනිකකි; අන්‍යයාට වොදනා කරණු කැමැති වූ වොදක මහණහු විසින් මෙසේ නුවණින් සැලකිය යුතු යි : “ මා විසින් උභයප්‍රාතිමොක්ෂය පෙළ වශයෙන් ද (අර්ථකරාදි) අනුවාසඤ්ජන වශයෙන් ද විස්තර වශයෙන් මොනවට ප්‍රගුණ කරණ ලද ද, මොනවට විභාග කොට දැන ගන්නා ලද ද, මොනවට දූර්වි වශයෙන් පවත්වා ගන්නා ලද ද, මොනවට විනිශ්චය කොට දැනගන්නා ලද ද, මේ ධර්මය මා තුළ පවතීද නැද්ද කියායි. උපාලි, ඉදින් මහණහු විසින් උභයප්‍රාතිමොක්ෂය පෙළ වශයෙන් ද අනුවාසඤ්ජන වශයෙන් ද විස්තර වශයෙන් මොනවට ප්‍රගුණ නො කරණ ලද මොනවට විභාග කොට නො දන්නා ලද මොනවට දූර්වි වශයෙන් පවත්වා නො ගන්නා ලද මොනවට විනිශ්චය කොට නො දන්නා ලද නම් ඇවැත, මෙය වනාහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් කොතැන්හි දෙශිත දැයි විචාරණ ලද්දේ සිහි කොට නො කියයිද, (කිය නොහැකි වේ ද) දන්වනු නොහැකි වේද, ඔහුට නුගුණ කියන්නෝ වෙති : “ එබැවින් ආයුෂ්මත් තෙමේ පළමු කොට විනය ප්‍රගුණ කරන්නා ” යි මෙසේ ඔහුට කියන්නෝ වෙත්. උපාලි, අන්‍යයාට වොදනා කරණු කැමැති වොදක මහණහු විසින් මේ දහම් පස තමන් කෙරෙහි නුවණින් සලකා බලා අන්‍යයාට වොදනා කටයුතු ය.

2. වහන්ස, පරා වොදනා කරණු කැමති වොදක මහණහු විසින් කෙතෙක් දහම් තමා කෙරෙහි එළවා ගෙන පරා වොදනා කටයුතු ද ?

උපාලි, පරා වොදනා කරණු කැමති වොදක මහණහු විසින් දහම් පසක් තමා කෙරෙහි එළවා ගෙන පරා වොදනා කටයුතු යි. කවර පසෙකැ යත් : සුදුසු කල්හි කියන්නෙමි, නො කල්හි නො කියන්නෙමි. භූතයෙන් කියන්නෙමි, අභූතයෙන් නො කියන්නෙමි. මාදු වූ වචනයෙන් කියන්නෙමි, රථ වචනයෙන් නො කියන්නෙමි. අර්ථසංහිතයෙන් කියන්නෙමි, අනර්ථසංහිතයෙන් නො කියන්නෙමි. මෙන් සිත් ඇති වැ කියන්නෙමි, දුෂිත සිත් ඇති වැ නො කියන්නෙමි යි. උපාලි, පරා වොදනා කරණු කැමති වොදක මහණහු විසින් මේ දහම් පස තමා කෙරෙහි එළවා ගෙන පරා වොදනා කටයුතු යි.

3. වහන්ස, අන්‍යයාට වොදනා කරණු කැමති වොදක මහණහු විසින් කෙතෙක් දහම් තමන් තුළ මෙනෙහි කොට අන්‍යයාට වොදනා කටයුතු ද ?

උපාලි, අන්‍යයාට වොදනා කරණු කැමති වොදක මහණහු විසින් දහම් පසක් තමා තුළ මෙනෙහි කොට අන්‍යයාට වොදනා කටයුතු යි. කවර පසෙකැ යත් : කුච්ඡැති බව යැ හිතෙහි බව යැ අනුකම්පා ඇති බව යැ ඇවැත්නි නැගිටුවා ශුද්ධියෙහි පිහිටුවන බව යැ විනය පෙරටු කොට ඇති බව යි. උපාලි, අන්‍යයාට වොදනා කරනු කැමති වොදක මහණහු විසින් මේ දහම් පස තමා තුළ මෙනෙහි කොට අන්‍යයාට වොදනා කටයුතු යි.

4. වහන්ස, කෙතෙක් අභිගයෙන් සමන්වාගත ඔකාසකර්මය කරවන මහණහට ඔකාසකර්මය කරන්නට නිසි වේ ද ?

උපාලි, අභිග පසෙකින් යුක්ත වූ ඔකාසකර්මය කරවන මහණහට ඔකාසකර්මය කරන්නට නිසි නො වෙයි. කවර පසෙකැ යත් : අපිරිසිදු කායසමාවාර ඇත්තේ වෙයි. අපිරිසිදු වාක්සමාවාර ඇත්තේ වෙයි. අපිරිසිදු දිව්‍යපෙවෙන් ඇත්තේ වෙයි. අවාක්ත වූ අඤ්ඤායෙක් වෙයි. විචාරණු ලබන්නේ විවාළ දැ කියන්නට ප්‍රතිබල නො වේ. උපාලි, මේ අභිග පසින් යුක්ත ඔකාසකර්මය කරවන මහණහට ඔකාසකර්මය කරන්නට නිසි නො වේ.

උපාලි, අභිග පසෙකින් යුක්ත වූ ඔකාසකර්මය කරවන මහණහට ඔකාසකර්මය කරන්නට නිසි වෙයි. කවර පසෙකින් යත් : පිරිසිදු කායසමාවාරය ඇත්තේ වෙයි. පිරිසිදු වාක්සමාවාරය ඇත්තේ වෙයි. පිරිසිදු දිව්‍යපෙවෙන් ඇත්තේ වෙයි. වාක්ත වූ පණ්ඩිතයෙක් වෙයි. විචාරණු ලබන්නේ විවාළ දෙය කියන්නට ප්‍රතිබල වෙයි. උපාලි, මේ අභිග පසින් යුක්ත වූ ඔකාසකර්මය කරවන මහණහට ඔකාසකර්මය කරන්නට නිසි වේ.

5. අත්තාදුතං ආද්දානාමෙන භනෙන්, හික්ඛුනා කන්තිහඛෙහි සමන්තාගතං අත්තාදුතං ආද්දන්ති?

අත්තාදුතං ආද්දානාමෙනුපාලි, හික්ඛුනා පඤ්චහඛෙහි සමන්තාගතං අත්තාදුතං ආද්දන්ති, කතමෙති පඤ්චති : අත්තාදුතං ආද්දානාමෙනුපාලි, හික්ඛුනා එවං පච්චවේක්ඛන්ති : ‘යං ඛො අහං ඉමං අත්තාදුතං ආද්දානාමො, කාලො ණු ඛො ඉමං අත්තාදුතං ආද්දානං උද්භු නො’ති. සචෙ උපාලි, හික්ඛු පච්චවේක්ඛමානො එවං ජානාති : අකාලො ඉමං අත්තාදුතං ආද්දානං, නො කාලො’ති. න තං උපාලි, අත්තාදුතං ආද්දන්ති.

සචෙ පනුපාලි, හික්ඛු පච්චවේක්ඛමානො එවං ජානාති : කාලො ඉමං අත්තාදුතං ආද්දානං නො අකාලො’ති. තෙනුපාලි, හික්ඛුනා උත්තරිං පච්චවේක්ඛන්ති : ‘යං ඛො අහං ඉමං අත්තාදුතං ආද්දානාමො, භුතං ණු ඛො ඉමං අත්තාදුතං උද්භු නො’ති. සචෙ පනුපාලි, හික්ඛු පච්චවේක්ඛමානො එවං ජානාති : ‘අභුතං ඉමං අත්තාදුතං, නො භුත’නති. න තං උපාලි, අත්තාදුතං ආද්දන්ති.

සචෙ පනුපාලි, හික්ඛු පච්චවේක්ඛමානො එවං ජානාති : ‘භුතං ඉදං අත්තාදුතං නො අභුත’නති. තෙනුපාලි, හික්ඛුනා උත්තරිං පච්චවේක්ඛන්ති : ‘යං ඛො අහං ඉමං අත්තාදුතං ආද්දානාමො, අත්ථසංභිතං ණු ඛො ඉදං අත්තාදුතං උද්භු නො’ති. සචෙ පනුපාලි, හික්ඛු පච්චවේක්ඛමානො එවං ජානාති : ‘අත්ථසංභිතං ඉදං අත්තාදුතං නො අත්ථසංභිත’නති. න තං උපාලි, අත්තාදුතං ආද්දන්ති.

සචෙ පනුපාලි, හික්ඛු පච්චවේක්ඛමානො එවං ජානාති : අත්ථසංභිතං ඉදං අත්තාදුතං නො අත්ථසංභිතනති. තෙනුපාලි, හික්ඛුනා උත්තරිං පච්චවේක්ඛන්ති. ඉමං ඛො අහං අත්තාදුතං ආද්දියමානො ලභියාමි සජ්ඣිධෙයි සමහතෙන හික්ඛු ධම්මතො විනයතො පකෙඛි උද්භු නො’ති. සචෙ උපාලි, හික්ඛු පච්චවේක්ඛමානො එවං ජානාති : ඉමං ඛො අහං අත්තාදුතං ආද්දියමානො න ලභියාමි සජ්ඣිධෙයි සමහතෙන හික්ඛු ධම්මතො විනයතො පකෙඛිති. න තං උපාලි, අත්තාදුතං ආද්දන්ති.

සචෙ පනුපාලි, හික්ඛු පච්චවේක්ඛමානො එවං ජානාති : ‘ඉමං ඛො අහං අත්තාදුතං ආද්දියමානො ලභියාමි සජ්ඣිධෙයි සමහතෙන හික්ඛු ධම්මතො විනයතො පකෙඛි’ති. තෙනුපාලි, හික්ඛුනා උත්තරිං පච්චවේක්ඛන්ති : ‘ඉමං ඛො මෙ අත්තාදුතං ආද්දියමානො භවියාමි සම්මසංඝායනොතිදුතං භණ්ඩනං කලහො විග්ගහො විවාදො සම්මසංඝෙදො සම්මරාජ් සම්මච්චන්දානං සම්මනානාකරණං උද්භු නො’ති. සචෙ උපාලි, හික්ඛු පච්චවේක්ඛමානො එවං ජානාති : ‘ඉමං ඛො මෙ අත්තාදුතං ආද්දියමානො භවියාමි සම්මසංඝායනොතිදුතං භණ්ඩනං කලහො විග්ගහො විවාදො සම්මසංඝෙදො සම්මරාජ් සම්මච්චන්දානං සම්මනානාකරණනති. න තං උපාලි අත්තාදුතං ආද්දන්ති.

සචෙ පනුපාලි, හික්ඛු පච්චවේක්ඛමානො එවං ජානාති : ‘ඉමං ඛො මෙ අත්තාදුතං ආද්දියමානො න භවියාමි සම්මසංඝායනොතිදුතං භණ්ඩනං කලහො විග්ගහො විවාදො සම්මසංඝෙදො සම්මරාජ් සම්මච්චන්දානං සම්මනානාකරණ’නති, තං ආද්දන්ති උපාලි, අත්තාදුතං. එවං පඤ්චකං සමන්තාගතං ඛො උපාලි අත්තාදුතං ආද්දන්තං පච්ඡාපි අවිප්පට්ඨාරකරං භවියාමිති.

5. වහන්ස, අත්තාදානය (ශාසනය ගුද්ධ කරණු කැමති මහණහු විසින් ගණු ලබන අධිකරණය) ගණු කැමති මහණහු විසින් කෙතෙක් අභිගයෙන් යුක්ත වූ අත්තාදානය ගත යුතු ද ?

උපාලි, අත්තාදානය ගනු කැමති මහණහු විසින් අභිග පසෙකින් යුක්ත වූ අත්තාදානය ගත යුතු යි. කවර පසෙකින් යත් : උපාලි, අත්තාදානය ගණු කැමති මහණහු විසින් මෙසේ නුවණින් සලකා බැලිය යුතු යි. “මම යම් අත්තාදානයක් ගණු කැමැත්තෙමි ද මේ අත්තාදානය ගන්නට සුදුසු කාලය වේද, නොහොත් නො වේද” යි. ඉදින් උපාලි, මහණ නුවණින් සලකා බලනුයේ “මේ අත්තාදානය ගැනීමට නො කල් ය, නිසි කල් නො වේ” ය යි මෙසේ දනී ද, උපාලි, ඒ අත්තාදානය නො ගත යුතු යි.

උපාලි, ඉදින් වනාහි මහණ නුවණින් සලකා බලනුයේ “මේ අත්තාදානය ගැනීමට කල් යැ. නො කල් නො වේ” ය යි මෙසේ දනී ද, උපාලි, ඒ මහණහු විසින් මත්තෙහි සලකා බැලිය යුතු යි : “මම වනාහි යම් අත්තාදානයක් ගණු කැමැත්තෙමි ද මේ අත්තාදානය වුවක් ද නැතහොත් නොවුවක් ද” යි. උපාලි, ඉදින් මහණ නුවණින් සලකා බලනුයේ “මේ අත්තාදානය නොවුවකි, වුවක් නො වේ” යැ යි මෙසේ දනී ද, උපාලි, ඒ අත්තාදානය නො ගත යුතු යි.

උපාලි, ඉදින් වනාහි නුවණින් සලකා බලනුයේ “මේ අත්තාදානය වුවකි, නො වුවක් නො වේ” යැ යි මෙසේ දනී ද, උපාලි, ඒ මහණහු විසින් මත්තෙහි ද සලකා බැලිය යුතු යි : “මම වනාහි යම් මේ අත්තාදානයක් ගණු කැමැත්තෙමි ද මේ අත්තාදානය අර්ථසංහිතයෙක් ද නැතහොත් අනර්ථසංහිතයෙක් ද” යි. උපාලි, ඉදින් මහණ තෙමේ නුවණින් සලකා බලනුයේ “මේ අත්තාදානය අනර්ථසංහිතයකි අර්ථසංහිත නො වේ” යැ යි මෙසේ දනී ද, උපාලි, ඒ අත්තාදානය නොගත යුතු යි.

උපාලි, ඉදින් වනාහි මහණ නුවණින් සලකා බලනුයේ “මේ අත්තාදානය අර්ථසංහිත යැ, අනර්ථසංහිත නො වේ” යැ යි මෙසේ දනී ද, උපාලි, ඒ මහණහු විසින් මත්තෙහි නුවණින් සලකා බැලිය යුතු යි : “මම වනාහි මේ අත්තාදානය ගන්නෙමි ධර්ම විසින් විනය විසින් පක්ෂ වූ සන්දිච්ච සම්භන්ත භික්ෂූන් ලබන්නෙමි ද, නැතහොත් නො ලබන්නෙමි ද” යි, උපාලි, ඉදින් මහණ නුවණින් සලකා බලනුයේ “මම වනාහි මේ අත්තාදානය ගන්නෙමි ධර්ම විසින් විනය විසින් පක්ෂ වූ සන්දිච්ච සම්භන්ත භික්ෂූන් නො ලබන්නෙමි” යි මෙසේ දනී ද, උපාලි, ඒ අත්තාදානය නොගත යුතු ය.

උපාලි, ඉදින් වනාහි මහණ නුවණින් සලකා බලනුයේ “මම වනාහි මේ අත්තාදානය ගන්නෙමි ධර්ම විසින් විනය විසින් පක්ෂ වූ සන්දිච්ච සම්භන්ත භික්ෂූන් ලබන්නෙමි” යි මෙසේ දනී ද, උපාලි, ඒ මහණහු විසින් මත්තෙහි නුවණින් සලකා බැලිය යුතු යි : “මේ අත්තාදානය මා ගත් කල්හි ඒ හෙතෙයෙන් සංඛ්‍යායාගේ භණ්ඩනයෙක් කලහයෙක් විග්‍රහයෙක් විවාදයෙක් සංඛ්‍යාගෙදයෙක් සංඛ්‍යාරාජියක් සංඛ්‍යාව්‍යවත්ථානයෙක් සංඛ්‍යානාකරණයෙක් වන්නේ ද, නැතහොත් නො වන්නේ ද” යි, උපාලි, ඉදින් මහණ නුවණින් සලකා බලනුයේ “මා මේ අත්තාදානය ගත්කල්හි ඒ හෙතෙයෙන් සංඛ්‍යායාගේ භණ්ඩනයෙක් කලහයෙක් විග්‍රහයෙක් විවාදයෙක් සංඛ්‍යාගෙදයෙක් සංඛ්‍යාරාජියක් සංඛ්‍යාව්‍යවත්ථානයෙක් සංඛ්‍යානාකරණයෙක් වන්නේ යැ” යි මෙසේ දනී ද, උපාලි, ඒ අත්තාදානය නොගත යුතු යි.

උපාලි, ඉදින් මහණ නුවණින් සලකා බලනුයේ “මේ අත්තාදානය මා ගත්කල්හි ඒ හෙතෙයෙන් සංඛ්‍යායාගේ භණ්ඩනයෙක් කලහයෙක් විග්‍රහයෙක් විවාදයෙක් සංඛ්‍යාගෙදයෙක් සංඛ්‍යාරාජියක් සංඛ්‍යාව්‍යවත්ථානයෙක් සංඛ්‍යානාකරණයෙක් නො වන්නේ යැ” යි මෙසේ දනී ද, උපාලි, ඒ අත්තාදානය ගත යුතු යි. උපාලි, මෙසේ අභිග පසෙකින් යුක්ත වූ අත්තාදානය ගන්නා ලද්දේ පසු දු විපිළිසරබව නොකරන්නක් වන්නේ යි.

6. කතීති නු බො භනෙන, අඛෙහති සමන්තාගතො භික්ඛු අභිකරණජාතානං භික්ඛුනං බහුපකාරො හොතිති ?

පඤ්චුපාලි, අඛෙහති සමන්තාගතො භික්ඛු අභිකරණජාතානං භික්ඛුනං බහුපකාරො හොති, කතමෙති පඤ්චති : සීලවා හොති පාතිමොක්ඛසංවරසංවුත්තො විහරති ආචාරගොවරසමපන්නො අණ්ණ-මන්නෙසු වජේජසු භගදස්සාවි සමාදාය සික්ඛති සික්ඛාපදෙසු, බහුස්සුතො හොති සුතඛිරො සුතසන්නිවයො යෙ තෙ ඛම්මා ආදිකල්‍යාණා මජ්ඣේක කල්‍යාණා පරියොසානකල්‍යාණා සංඝා සම්මාසන්නා කෙවලපරිපුණ්ණං පරිසුඛං බ්‍රහ්මචරියං අභිවදන්ති තථා රූපාස්ස ඛම්මා බහුස්සුතා හොන්ති ඛතා වචසා පරිචිතා මනසානුපෙක්ඛිතා දිට්ඨියා සුපච්චිඤ්ඤා, උභයාති බො පනස්ස පාතිමොක්ඛාති විඤ්ඤාන සම්මාගතාති හොන්ති සුචි-භත්තාති සුපචත්තති සුචිතිච්ඡිතාති සුත්තසො අනුබ්‍රසාදන්තො, විනයෙ බො පන සීතො හොති අසංඝිරො, පටිබලො හොති උභො අත්තපචචජීතෙ අස්සාසෙත්තං සඤ්ඤාපෙත්තං නිජ්ඣාපෙත්තං පෙක්ඛෙත්තං පසාදෙත්තං. ඉමෙති බො උපාලි, පඤ්චහඛෙහති සමන්තාගතො භික්ඛු අභිකරණජාතානං භික්ඛුනං බහුපකාරො හොති.

අපරෙහිපි උපාලි, පඤ්චහඛෙහති සමන්තාගතො භික්ඛු අභිකරණ-ජාතානං භික්ඛුනං බහුපකාරො හොති, කතමෙති පඤ්චති : පරිසුඛ-කායසම්මාචාරො හොති, පරිසුඛච්චිසම්මාචාරො හොති, පරිසුඛාජ්චො හොති, පණ්ණිතො හොති බ්‍රහ්මෙතො පටිබලො අනුසුඤ්ඤාමානො අනුයොගං දත්තං. ඉමෙති බො උපාලි, පඤ්චහඛෙහති සමන්තාගතො භික්ඛු අභිකරණජාතානං භික්ඛුනං බහුපකාරො හොති.

අපරෙහිපි උපාලි, පඤ්චහඛෙහති සමන්තාගතො භික්ඛු අභිකරණ-ජාතානං භික්ඛුනං බහුපකාරො හොති. කතමෙති පඤ්චති : වජ්ජං ජානාති, නිදානං ජානාති, පඤ්ඤාතති ජානාති, පදපච්චාහව්ඨං ජානාති, අනුසන්තිවචනපථං ජානාති. ඉමෙති බො උපාලි, පඤ්චහඛෙහති සමන්තාගතො භික්ඛු අභිකරණජාතානං භික්ඛුනං බහුපකාරො හොති.

7. කතීති නු බො භනෙන, අඛෙහති සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා නානුසුඤ්ඤාතබ්බතී ?

පඤ්චුපාලි, අඛෙහති සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා නානුසුඤ්ඤාතබ්බං. කතමෙති පඤ්චති : සුත්තං න ජානාති, සුත්තානුලොමං න ජානාති, විනයං න ජානාති, විනයානුලොමං න ජානාති, න ච ථානාථානකුසලො හොති. ඉමෙති බො උපාලි, පඤ්චහඛෙහති සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා නානුසුඤ්ඤාතබ්බං.

පඤ්චුපාලි, අඛෙහති සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා අනුසුඤ්ඤාතබ්බං. කතමෙති පඤ්චති : සුත්තං ජානාති, සුත්තානුලොමං ජානාති, විනයං ජානාති, විනයානුලොමං ජානාති, ථානාථානකුසලො ව හොති. ඉමෙති බො උපාලි, පඤ්චහඛෙහති සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා අනුසුඤ්ඤාතබ්බං.

6. වහන්ස, කෙනෙක් අභිගයෙන් සමන්වාගත මහණ උපන් අධිකරණ ඇති හික්ෂුන්ට බොහෝ උපකාර ඇත්තේ වේ ද ?

උපාලි, අභිග පසෙකින් යුත් මහණ උපන් අධිකරණ ඇති හික්ෂුන්ට බොහෝ උපකාර ඇත්තේ වෙයි. කවර පසෙකින යත් : සිල්වත් වූයේ ප්‍රාතිවොක්ෂසංවර-ශීලයෙන් යුක්ත වූයේ ආචාරගොවරසම්පන්න වූයේ අණුමාත්‍ර වරදෙහි බිය දක්නාසුලු වූයේ වෙසෙයි, සිකපද සමාදන් වැ සිකපදයන්හි හික්වෙයි. ඇසු පිරු තැන් ඇති ඇසු දූය රැස් කොට තබා ගැනුම් ඇති බහුශ්‍රැතයෙක් වෙයි. මුල යහපත් වූ මැද යහපත් වූ අවසනැ යහපත් වූ අර්ථ යහිත වූ ව්‍යාඤ්ජන සහිත වූ භාන්පසින් පිරිපුන් පිරිසිදු බබසර ප්‍රකාශ කරණ එබදු වූ ධර්මයෝ ඔහු විසින් බෙහෙවින් අසන ලද්දහු දරණ ලද්දහු වචනයෙන් පුරුදු කරණ ලද්දහු සිකින් පුනපුනා සලකා බලන ලද්දහු දෘෂ්ටියෙන් මොනොවට අවබෝධ කරණ ලද්දහු වෙන්ද, පෙළ වශයෙන් ද අනුච්ඡාදික වශයෙන් ද උභයප්‍රාතිවොක්ෂසය ඔහු විසින් විස්තර වශයෙන් මොනොවට ප්‍රගුණ කරණ ලද්දහු මොනොවට විභාග කොට දනගන්නා ලද්දහු මොනොවට දූර්ම වශයෙන් පවත්වා ගන්නා ලද්දහු මොනොවට විනිශ්චය කොට දනගන්නා ලද්දහු වෙන්. විනයයෙහි පැකිළීම නැත්තේ ස්වීරවැ පිහිටියේ වෙයි. (ස්වපක්ෂ - විපක්ෂ) දෙපක්ෂයෙහි තමනට සතුරු වූවන් අස්වසන්නට දන්වන්නට කල්පනාවට බස්වන්නට බලවන්නට පහදවන්නට ප්‍රතිබල වෙයි. උපාලි, මේ අභිග පසින් යුත් මහණ උපන් අධිකරණ ඇති හික්ෂුන්ට බොහෝ උපකාර ඇත්තේ වේ.

උපාලි, අනෙකුදු අභිග පසෙකින් යුත් මහණ උපන් අධිකරණ ඇති හික්ෂුන්ට බොහෝ උපකාර ඇත්තේ වෙයි. කවර පසෙකින යත් : පිරිසිදු වූ කායසමාචාර ඇත්තේ වෙයි, පිරිසිදු වූ වාක්සමාචාර ඇත්තේ වෙයි, පිරිසිදු වූ දිවිපෙවෙත් ඇත්තේ වෙයි, ව්‍යක්ත වූ පණ්ඩිතයෙක් වෙයි, විචාරණු ලබන්නේ විවාළ දෙය කියා දෙන්නට ප්‍රතිබලයෙක් වේ. උපාලි, මේ අභිග පසින් යුක්ත වූ මහණ උපන් අධිකරණ ඇති හික්ෂුන්ට බොහෝ උපකාර ඇත්තේ වේ.

උපාලි, අනෙකුදු අභිග පසෙකින් යුක්ත වූ මහණ උපන් අධිකරණ ඇති හික්ෂුන්ට බොහෝ උපකාර ඇත්තේ වෙයි. කවර පසෙකින යත් : වස්තුව දැකී, නිදනය දැකී, ප්‍රඥප්තිය දැකී, පද පෙරැළිය දැකී, ගැළපෙන වදන් මග දැකී. උපාලි, මේ අභිග පසින් යුත් මහණ උපන් අධිකරණ ඇති හික්ෂුන්ට බොහෝ උපකාර ඇත්තේ වේ.

7. වහන්ස, කෙනෙක් අභිගයෙන් යුක්ත වූ මහණහු විසින් නො පිළිවිසිය යුතු ද ?

උපාලි, අභිග පසෙකින් යුක්ත මහණහු විසින් නො පිළිවිසිය යුතු යි. කවර පසෙකින යත් : සූත්‍රය නො දැකී, සූත්‍රානුලෝමය නො දැකී, විනය නො දැකී, විනයානුලෝමය නො දැකී, කාරණාකාරණයන්හි දක්ෂ නො වේ. උපාලි, මේ අභිග පසින් යුක්ත මහණහු විසින් අනුසුඤ්ජනය (පිළිවිසීම) නො කටයුතු යි.

උපාලි, අභිග පසෙකින් යුක්ත මහණහු විසින් පිළිවිසිය යුතු යි. කවර පසෙකින යත් : සූත්‍රය දැකී, සූත්‍රානුලෝමය දැකී, විනය දැකී, විනයානුලෝමය දැකී, කාරණා කාරණයන්හි දක්ෂ වේ. උපාලි, මේ අභිග පසින් යුත් මහණහු විසින් පිළිවිසිය යුතු යි.

8. අපරෙහිපි උපාලි, පඤ්චහඬෙහති සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා නානුයුඤ්ඤිතබ්බං. කතමෙහි පඤ්චහි : ධම්මං න ජානාති, ධම්මානුලොමං න ජානාති, විනයං න ජානාති, විනයානුලොමං න ජානාති, න ච පුබ්බාපරකුසලො හොති. ඉමෙහි බො උපාලි, පඤ්චහඬෙහති සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා නානුයුඤ්ඤිතබ්බං.

පඤ්චහුපාලි, අඬෙහති සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා අනුයුඤ්ඤිතබ්බං. කතමෙහි පඤ්චහි : ධම්මං ජානාති, ධම්මානුලොමං ජානාති, විනයං ජානාති, විනයානුලොමං ජානාති, පුබ්බාපරකුසලො ච හොති. ඉමෙහි බො උපාලි, පඤ්චහඬෙහති සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා අනුයුඤ්ඤිතබ්බං.

9. අපරෙහිපි උපාලි, පඤ්චහඬෙහති සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා නානුයුඤ්ඤිතබ්බං. කතමෙහි පඤ්චහි : වච්ඡං න ජානාති නිදනං න ජානාති, පඤ්ඤාතරිං න ජානාති, පදපච්චාහරිං න ජානාති, අනුසන්තිවචනපථං න ජානාති. ඉමෙහි බො උපාලි, පඤ්චහඬෙහති සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා නානුයුඤ්ඤිතබ්බං.

පඤ්චහුපාලි, අඬෙහති සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා අනුයුඤ්ඤිතබ්බං. කතමෙහි පඤ්චහි : වච්ඡං ජානාති, නිදනං ජානාති, පඤ්ඤාතරිං ජානාති, පදපච්චාහරිං ජානාති, අනුසන්තිවචනපථං ජානාති. ඉමෙහි බො උපාලි, පඤ්චහඬෙහති සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා අනුයුඤ්ඤිතබ්බං.

10. අපරෙහිපි උපාලි, පඤ්චහඬෙහති සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා නානුයුඤ්ඤිතබ්බං. කතමෙහි පඤ්චහි : ආපතරිං න ජානාති, ආපතරි සමුට්ඨානං න ජානාති, ආපතරියා පයොගං න ජානාති, ආපතරියා චූපසමං න ජානාති, න ආපතරියා විනිවර්ජකුසලො හොති. ඉමෙහි බො උපාලි, පඤ්චහඬෙහති සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා නානුයුඤ්ඤිතබ්බං.

පඤ්චහුපාලි, අඬෙහති සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා අනුයුඤ්ඤිතබ්බං. කතමෙහි පඤ්චහි : ආපතරිං ජානාති, ආපතරිසමුට්ඨානං ජානාති, ආපතරියා පයොගං ජානාති, ආපතරියා චූපසමං ජානාති, ආපතරියා විනිවර්ජකුසලො හොති. ඉමෙහි බො උපාලි, පඤ්චහඬෙහති සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා අනුයුඤ්ඤිතබ්බං.

11. අපරෙහිපි උපාලි, පඤ්චහඬෙහති සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා නානුයුඤ්ඤිතබ්බං. කතමෙහි පඤ්චහි : අධිකරණං න ජානාති, අධිකරණ සමුට්ඨානං න ජානාති, අධිකරණස්ස පයොගං න ජානාති, අධිකරණස්ස චූපසමං න ජානාති, අධිකරණස්ස න විනිවර්ජකුසලො හොති. ඉමෙහි බො උපාලි, පඤ්චහඬෙහති සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා නානුයුඤ්ඤිතබ්බං.

පඤ්චහුපාලි, අඬෙහති සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා අනුයුඤ්ඤිතබ්බං. කතමෙහි පඤ්චහි : අධිකරණං ජානාති, අධිකරණසමුට්ඨානං ජානාති, අධිකරණස්ස පයොගං ජානාති, අධිකරණස්ස චූපසමං ජානාති, අධිකරණස්ස විනිවර්ජකුසලො හොති. ඉමෙහි බො උපාලි, පඤ්චහඬෙහති සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා අනුයුඤ්ඤිතබ්බං.

අත්තාද්භවගෙනා පඤ්චමො

8. උපාලි, අනෙකුදු අභිග පසෙකින් යුක්ත මහණහු විසින් නො පිළිවිසිය යුතු යි. කවර පසෙකින් යන් : ධර්මය නො දනිමි, ධර්මානුලෝමය නො දනිමි, චිත්තය නො දනිමි, චිත්තයානුලෝමය නො දනිමි, පෙරපසු කථාවන්හි දක්ෂ වූයේත් නො වේ. උපාලි, මේ අභිග පසින් යුත් මහණහු විසින් නො පිළිවිසිය යුතු යි.

උපාලි, අභිග පසෙකින් යුක්ත මහණහු විසින් පිළිවිසිය යුතු යි. කවර පසෙකින් යන් : ධර්මය දනිමි, ධර්මානුලෝමය දනිමි, චිත්තය දනිමි, චිත්තයානුලෝමය දනිමි, පෙරපසු කථාවන්හි දක්ෂ වූයේත් වේ. උපාලි, මේ අභිග පසින් යුත් මහණහු විසින් පිළිවිසිය යුතු යි.

9. උපාලි, අනෙකුදු අභිග පසෙකින් යුත් මහණහු විසින් නො පිළිවිසිය යුතු යි. කවර පසෙකින් යන් : වස්තුව නො දනිමි, නිදනය නො දනිමි, ප්‍රඥප්තිය නො දනිමි, පද පෙරළිය නො දනිමි, ගැළපෙන වදන්මග නො දනිමි. උපාලි, මේ අභිග පසින් යුත් මහණහු විසින් නො පිළිවිසිය යුතු යි.

උපාලි, අභිග පසෙකින් යුක්ත මහණහු විසින් පිළිවිසිය යුතු යි. කවර පසෙකින් යන් : වස්තුව දනිමි, නිදනය දනිමි, ප්‍රඥප්තිය දනිමි, පදපෙරළිය දනිමි, ගැළපෙන වදන්මග දනිමි. උපාලි, මේ අභිග පසින් යුත් මහණහු විසින් පිළිවිසිය යුතු යි.

10. උපාලි, අනෙකුදු අභිග පසෙකින් යුත් මහණහු විසින් නො පිළිවිසිය යුතු යි. කවර පසෙකින් යන් : ආපත්තිය නො දනිමි, ආපත්තියමුට්ඨානය නො දනිමි, ආපත්තිප්‍රයෝගය නො දනිමි, ආපත්තිව්‍යුපගමය නො දනිමි, ආපත්ති විනිශ්චය කිරීමෙහි දක්ෂ නො වේ. උපාලි, මේ අභිග පසින් යුත් මහණහු විසින් නො පිළිවිසිය යුතු යි.

උපාලි, අභිග පසෙකින් යුත් මහණහු විසින් පිළිවිසිය යුතු යි. කවර පසෙකින් යන් : ආපත්තිය දනිමි, ආපත්තියමුට්ඨානය දනිමි, ආපත්තිප්‍රයෝගය දනිමි, ආපත්ති-ව්‍යුපගමය දනිමි, ආපත්තිවිනිශ්චය කිරීමෙහි දක්ෂ වේ. උපාලි, මේ අභිග පසින් යුත් මහණහු විසින් පිළිවිසිය යුතු යි.

11. උපාලි, අනෙකුදු අභිග පසෙකින් යුත් මහණහු විසින් නො පිළිවිසිය යුතු යි. කවර පසෙකින් යන් : අධිකරණය නො දනිමි, අධිකරණ සමුට්ඨානය නො දනිමි, අධිකරණ ප්‍රයෝගය නො දනිමි, අධිකරණ ශමථය නො දනිමි, අධිකරණ විනිශ්චයෙහි දක්ෂ නො වේ. උපාලි, මේ අභිග පසින් යුත් මහණහු විසින් නො පිළිවිසිය යුතු යි.

උපාලි, අභිග පසෙකින් යුත් මහණහු විසින් පිළිවිසිය යුතු යි. කවර පසෙකින් යන් : අධිකරණය දනිමි, අධිකරණ සමුට්ඨානය දනිමි, අධිකරණ ප්‍රයෝගය දනිමි, අධිකරණ ශමථය දනිමි, අධිකරණ විනිශ්චයෙහි දක්ෂ වේ. උපාලි, මේ අභිග පසින් යුත් මහණහු විසින් පිළිවිසිය යුතු යි.

පස්වන අක්කාදන වර්ගය නිමි.

තස්සදානං :

පරිසුඬාඤ්ච කාලෙන කාරුඤ්ඤාන¹ ඕකාසෙන ව,
අත්තාදානං අභිකරණං අපරෙහි ව වජ්ඣ ව;
සුත්තං ධම්මං පුන වජ්ඣ ව ආපතති අභිකරණෙන වාති.

6. ධුතඨග වග්ගො

1. කති නු බො භනෙන ආරඤ්ඤකාති ?

පඤ්චමෙ උපාලි, ආරඤ්ඤකා. කතමෙ පඤ්ච : මජ්ඣන්තා මොක්ඛන්තා ආරඤ්ඤකො හොති, පාපිච්ඡන්තා ඉච්ඡාපකතො ආරඤ්ඤකො හොති. උම්මාදා විත්තකෙඨපා ආරඤ්ඤකො හොති, වණ්ණේතං බුද්ධෙහි බුද්ධිසංවකෙහිති ආරඤ්ඤකො හොති, අපි ව අපට්ඨන්තඤ්ඤාච නිසංසං සන්තුට්ඨිඤ්ඤාච නිසංසං සලොඛඤ්ඤාච නිසංසං පට්ඨෙකඤ්ඤාච නිසංසං ඉදම්භිතඤ්ඤාච නිසංසං ආරඤ්ඤකො හොති. ඉමෙ බො උපාලි, පඤ්ච ආරඤ්ඤකාති.

2-12. කති නු බො භනෙන, පිණ්ඩපාතිකාති -පෙ- කති නු බො භනෙන, පංසුකුලිකාති -පෙ- කති නු බො භනෙන, රුක්ඛමුලිකාති -පෙ- කති නු බො භනෙන, සොසානිකාති -පෙ- කති නු බො භනෙන, අබ්බාකාසිකාති -පෙ- කති නු බො භනෙන, තෙච්චරිකාති -පෙ- කති නු බො භනෙන, සපදානවාරිකාති -පෙ- කති නු බො භනෙන, නෙසජ්ජිකාති -පෙ- කති නු බො භනෙන, යථාසන්තිකාති -පෙ- කති නු බො භනෙන, එකාසනිකාති -පෙ- කති නු බො භනෙන, බලුපච්ඡාභතතිකාති -පෙ-?

13. කති නු බො භනෙන පත්තපිණ්ඩිකාති ?

පඤ්චමෙ උපාලි, පත්තපිණ්ඩිකා, කතමෙ පඤ්ච : මජ්ඣන්තා මොක්ඛන්තා පත්තපිණ්ඩිකො හොති, පාපිච්ඡන්තා ඉච්ඡාපකතො පත්තපිණ්ඩිකො හොති, උම්මාදා විත්තකෙඨපා පත්තපිණ්ඩිකො හොති, වණ්ණේතං බුද්ධෙහි බුද්ධිසංවකෙහිති පත්තපිණ්ඩිකො හොති. අපි ව අපට්ඨන්තඤ්ඤාච නිසංසං සන්තුට්ඨිඤ්ඤාච නිසංසං සලොඛඤ්ඤාච නිසංසං පට්ඨෙකඤ්ඤාච නිසංසං ඉදම්භිතඤ්ඤාච නිසංසං පත්තපිණ්ඩිකො හොති. ඉමෙ බො උපාලි, පඤ්ච පත්තපිණ්ඩිකාති.

ධුතඨගවග්ගො ඡට්ඨො

තස්සදානං :

ආරඤ්ඤකො පිණ්ඩ පංසු රුක්ඛ සුසාන පඤ්චමං,
අබ්බා තෙච්චරඤ්ඤාච සපදාන නෙසජ්ජිකා;
සන්තොසාසනඤ්ඤාච බලුපච්ඡා පත්තපිණ්ඩිකාති.

1. කාරුඤ්ඤං - ම ඡ සං.

එහි නාමාවලිය :

පරිසුද්ධ යැ කාල යැ කාරුඤ්ඤ යැ ඔක්කාසකම්මය සමග අන්තර්ගත යැ අධිකරණ යැ අපරයන් සමග වස්තු යැ සුන්ත යැ ධම්ම යැ නැවැත වස්තු යැ අධිකරණය සමග ආපත්ති යි.

6. බුද්ධාගම වර්ගය

1. වහන්ස, ආරණ්‍යකයෝ කෙතෙක් ද ?

උපාලි, මේ ආරණ්‍යකයෝ පස්දෙනෙක් වෙති. කවර පස්දෙනෙක යන් : නො දැනීමෙන් මුළුබැවින් ආරණ්‍යක වෙයි. (ප්‍රත්‍යය ප්‍රාර්ථනා නැමැති) ලාමක අදහස් ඇත්තේ ඒ ලාමක අදහසින් මධ්‍යා ලද්දේ ආරණ්‍යක වෙයි. උමතු බැවින් විත්ත-වික්ෂේපයෙන් ආරණ්‍යක වෙයි. බුදුවරුන් විසින් බුදුසව්වන් විසින් වර්ණනා කරණ ලද්දි ආරණ්‍යක වෙයි. වැලිදු අපිස්බව මැ නිසා සන්තෝසබව මැ නිසා (කෙලෙස්) දුරැලීම මැ නිසා ප්‍රවිච්ඡෙදය මැ නිසා මේ පිළිවෙතෙහි ප්‍රයෝජන ඇතිබව මැ නිසා ආරණ්‍යක වේ. උපාලි, මොහු පස් දෙන ආරණ්‍යකයෝ යි.

2.-12. වහන්ස, පිණ්ඩපාතිකයෝ කෙතෙක් ද ? ... වහන්ස, පංසුකුලිකයෝ කෙතෙක් ද ? ... වහන්ස, රුක්ඛමූලිකයෝ කෙතෙක් ද ? ... වහන්ස, සොයානිකයෝ කෙතෙක් ද ? ... වහන්ස, අබ්බොධාසිකයෝ කෙතෙක් ද ? ... වහන්ස, තෙව්වරිකයෝ කෙතෙක් ද ? ... වහන්ස, සපදනවාරිකයෝ කෙතෙක් ද ? ... වහන්ස, නෙය්‍යප්පිකයෝ කෙතෙක් ද ? ... වහන්ස, යථාසන්ථකයෝ කෙතෙක් ද ? ... වහන්ස, එකාසනිකයෝ කෙතෙක් ද ? ... වහන්ස, බද්ධපච්ඡායනිකයෝ කෙතෙක් ද ? ...

13. වහන්ස පත්තපිණ්ඩිකයෝ කෙතෙක් ද ?

උපාලි, මේ පත්තපිණ්ඩිකයෝ පස් දෙනෙක් වෙති. කවර පස් දෙනෙක යන් : නො දැනීමෙන් මුළු බැවින් පත්තපිණ්ඩික වෙයි. ලාමක අදහස් ඇත්තේ ලාමක අදහසින් මධ්‍යා ලද්දේ පත්තපිණ්ඩික වෙයි. උමතුවෙන් විත්තවික්ෂේපයෙන් පත්තපිණ්ඩික වෙයි. බුදුවරුන් විසින් බුදුසව්වන් විසින් වර්ණනා කරණ ලද්දි පත්තපිණ්ඩික වෙයි. වැලිදු අපිස්බව මැ නිසා සන්තෝසබව මැ නිසා කෙලෙස් දුරැලීම මැ නිසා ප්‍රවිච්ඡෙදය මැ නිසා මේ පිළිවෙතෙහි ප්‍රයෝජන ඇති බව මැ නිසා පත්තපිණ්ඩික වේ. උපාලි, මොහු පස්දෙන පත්තපිණ්ඩිකයෝ යි.

සමන බුද්ධාගම වර්ගය නිමි.

එහි නාමාවලිය :

ආරුඤ්ඤක යැ පිණ්ඩපාතික යැ පංසුකුලික යැ රුක්ඛමූලික යැ පස්වතු වූ සොයානික යැ අබ්බොධාසික යැ තෙව්වරික යැ සපදන යැ නෙය්‍යප්පික යැ යථාසන්ථක යැ එකාසනික යැ බද්ධපච්ඡායනික යැ පත්තපිණ්ඩික යැ යි.

7. මුසාවාද වග්ගො

1. කතී නු ඛො හන්තො මුසාවාදාති ?

පඤ්ඤිමෙ උපාලි, මුසාවාද කතමෙ පඤ්ඤා : අත්ති මුසාවාදෙ පාඤ්ඤිකාමි, අත්ති මුසාවාදෙ සබ්බසාදිසෙකාමි, අත්ති මුසාවාදෙ ජුලලව්වයාමි, අත්ති මුසාවාදෙ පාචිතතිසයාමි, අත්ති මුසාවාදෙ දුක්ඛවයාමි. ඉමෙ ඛො උපාලි, පඤ්ඤා මුසාවාදාති.

2. කතීති නු ඛො හන්තො, අබ්බෙති සමන්තාගතස්ස භික්ඛුනො සබ්බමජ්ඣෙකි උපොසථං වා පචාරණං වා ධපෙන්නස්ස “අලං භික්ඛු මා හණ්ඩනං, මා කලහං, මා විග්ගහං, මා විවාද”න්ති ඔමදදිත්වා සබ්බෙක උපොසථො වා පචාරණං වා කාතබ්බාති ?

පඤ්ඤානුපාලි, අබ්බෙති සමන්තාගතස්ස භික්ඛුනො සබ්බමජ්ඣෙකි උපොසථං වා පචාරණං වා ධපෙන්නස්ස “අලං භික්ඛු මා හණ්ඩනං, මා කලහං, මා විග්ගහං, මා විවාද”න්ති ඔමදදිත්වා සබ්බෙක උපොසථො වා පචාරණං වා කාතබ්බා. කතමෙති පඤ්ඤාති : අලජ්ජි ව භොති, බාලො වා, අපකතතෙතො වා, වාචනාධිප්පායො වත්තො භොති, නො වුට්ඨානාධිප්පායො, ඉමෙති ඛො උපාලි, පඤ්ඤානුපාලි සමන්තාගතස්ස භික්ඛුනො සබ්බමජ්ඣෙකි උපොසථං වා පචාරණං වා ධපෙන්නස්ස “අලං භික්ඛු මා හණ්ඩනං, මා කලහං, මා විග්ගහං, මා විවාද”න්ති ඔමදදිත්වා සබ්බෙක උපොසථො වා පචාරණං වා කාතබ්බා.

අපරෙතිපි උපාලි, පඤ්ඤානුපාලි සමන්තාගතස්ස භික්ඛුනො සබ්බමජ්ඣෙකි උපොසථං වා පචාරණං වා ධපෙන්නස්ස “අලං භික්ඛු, මා හණ්ඩනං, මා කලහං, මා විග්ගහං, මා විවාද”න්ති ඔමදදිත්වා සබ්බෙක උපොසථො වා පචාරණං වා කාතබ්බා. කතමෙති පඤ්ඤාති : අපරිසුද්ධි-කායසමාපාදෙ භොති. අපරිසුද්ධි වජ්ජිමාපාදෙ භොති. අපරිසුද්ධිච්ඡේදො භොති. බාලො භොති අව්‍යතෙතො, හණ්ඩනකාරකො භොති කලහ-කාරකො. ඉමෙති ඛො උපාලි, පඤ්ඤානුපාලි සමන්තාගතස්ස භික්ඛුනො සබ්බමජ්ඣෙකි උපොසථං වා පචාරණං වා ධපෙන්නස්ස “අලං භික්ඛු මා හණ්ඩනං, මා කලහං, මා විග්ගහං, මා විවාද”න්ති ඔමදදිත්වා සබ්බෙක උපොසථො වා පචාරණං වා කාතබ්බාති.

3. කතීති නු ඛො හන්තො, අබ්බෙති සමන්තාගතස්ස භික්ඛුනො අනුයොගො හ දාතබ්බොති ?

පඤ්ඤානුපාලි, අබ්බෙති සමන්තාගතස්ස භික්ඛුනො අනුයොගො හ දාතබ්බො. කතමෙති පඤ්ඤාති : අපත්තානාපත්තිං හ ජානාති, ලුහුකගරාකං අපත්තිං හ ජානාති, සාවසෙසානවසෙසං අපත්තිං හ ජානාති, දුට්ඨලාදුට්ඨලං අපත්තිං හ ජානාති, සප්පට්ඨකමං අප්පට්ඨකමං අපත්තිං හ ජානාති. ඉමෙති ඛො උපාලි, පඤ්ඤානුපාලි සමන්තාගතස්ස භික්ඛුනො අනුයොගො හ දාතබ්බො.

7. මුසාවාද වර්ගය

1. වහන්ස, මුසාවාද කෙතෙක් ද ?

උපාලි, මේ මුසාවාද පසෙකි. කවර පසෙකැ යත් : පරිච්ඡයට පැමිණෙන මුසාවාදයෙක් ඇත, සහවෙසෙසට පැමිණෙන මුසාවාදයෙක් ඇත, පුලායියට පැමිණෙන මුසාවාදයෙක් ඇත, පච්ඡියට පැමිණෙන මුසාවාදයෙක් ඇත, දුකුළාවට පැමිණෙන මුසාවාදයෙක් ඇති. උපාලි, මේ මුසාවාද පසයි.

2. වහන්ස, කෙතෙක් අභිගයෙන් යුක්ත වූ සහ මැද උපොසථය හෝ පචාරණය හෝ තබන මහණහට : “මහණ, කම් නැත, ධබර නො කර, කලහ නො කර, විග්‍රහ නො කර, විවාද නො කරයි” (තමාගේ වචනයෙන් ඔහුගේ වචනය) මැඩලා සඬ්ඝයා විසින් උපොසථය හෝ පචාරණය හෝ කටයුතු ද ?

උපාලි, අභිග පසෙකින් යුක්ත වූ සහ මැද උපොසථය හෝ පචාරණය හෝ තබන මහණහට “මහණ, කම් නැත ධබර නො කර, කලහ නො කර, විග්‍රහ නො කර, විවාද නො කර”යි (ඔහුගේ වචනය) මැඩලා සඬ්ඝයා විසින් උපොසථය හෝ පචාරණය හෝ කටයුතු යැ. කවර පසෙකිනැ යත් : උප්පා නැත්තේත් වෙයි, අඤ්ඤාත් වෙයි, අප්පච්ඡාත් වූයේත් වෙයි, (හික්ෂුණාවයෙන්) චුත කරවන අදහසින් කියන්නේ වෙයි, (ඇවැත්නි) නැගී සිටුවන අදහසින් නො කියන්නේ වේ. උපාලි, මේ අභිග පසින් යුක්ත වූ සහ මැද උපොසථය හෝ පචාරණය හෝ තබන මහණහට “මහණ, කම් නැත, ධබර නො කර, කලහ නො කර, විග්‍රහ නො කර, විවාද නො කර”යි (ඔහුගේ වචනය) මැඩලා සඬ්ඝයා විසින් උපොසථය හෝ පචාරණය හෝ කටයුතු යි.

උපාලි, අනෙකුදු අභිග පසෙකින් යුක්ත වූ සහ මැද උපොසථය හෝ පචාරණය හෝ තබන මහණහට “මහණ, කම් නැත, ධබර නො කර, කලහ නො කර, විග්‍රහ නො කර, විවාද නො කර”යි (ඔහුගේ වචනය) මැඩ සඬ්ඝයා විසින් උපොසථය හෝ පචාරණය හෝ කටයුතු යැ. කවර පසෙකිනැ යත් : අපිරිසිදු කායසමාවාර ඇත්තේ වෙයි, අපිරිසිදු වාක්සමාවාර ඇත්තේ වෙයි, අපිරිසිදු දිව් පෙවෙත් ඇත්තේ වෙයි, අව්‍යක්ත වූ අපද්‍රව්‍යයෙක් වෙයි, ධබර කරන්නේ කලහ කරන්නේ වෙයි. උපාලි, මේ අභිග පසින් යුක්ත වූ සහ මැද උපොසථය හෝ පචාරණය හෝ තබන්නා වූ මහණහට “මහණ, කම් නැත, ධබර නො කර, කලහ නො කර, විග්‍රහ නො කර, විවාද නො කර”යි (ඔහුගේ වචනය) මැඩලා සඬ්ඝයා විසින් උපොසථය හෝ පචාරණය හෝ කටයුතු යි.

3. වහන්ස, කෙතෙක් අභිගයෙන් යුක්ත වූ මහණහට අනුයෝගය නො දිය යුතු ද ?

උපාලි, අභිග පසෙකින් යුත් මහණහට අනුයෝගය නො දිය යුතු යි : කවර පසෙකින යත් : ඇවැත නො ඇවැත නො දනියි, පුහු ගුරු ඇවැත නො දනියි, සාවසෙස අනවසෙස ඇවැත නො දනියි, තුළල් නො තුළල් ඇවැත නො දනියි, පිළියම් සහිත පිළියම් රහිත ඇවැත නො දනී. උපාලි, මේ අභිග පසින් යුත් මහණහට අනුයෝගය (වොදනා විචාරණය) නො දිය යුතු යි.

පඤ්චනුපාලි, අබ්බෙහි සමන්තාගතස්ස භික්ඛුනො අනුයොගො දාහබ්බො. කතමෙහි පඤ්චහි : අපත්තානාපතති ජානාති, ලුහුකගරුකං අපතති ජානාති, සාවගෙසානවගෙසං අපතති ජානාති, දුට්ඨුලං-දුට්ඨුලං අපතති ජානාති, සප්පිකම්මං අප්පිකම්මං අපතති ජානාති. ඉමෙහි බො උපාලි, පඤ්චහබ්බෙහි සමන්තාගතස්ස භික්ඛුනො අනුයොගො දාහබ්බොති.

4. කති නු බො හන්තො අකාරෙහි භික්ඛු අපතති අපජ්ජති?

පඤ්චනුපාලි, අකාරෙහි භික්ඛු අපතති අපජ්ජති. කතමෙහි පඤ්චහි : අලජ්ජතා අඤ්ඤාණතා, කුකකුච්චාපකතතා, අකප්පියෙ කප්පියසඤ්ඤිතා කප්පියෙ අකප්පියසඤ්ඤිතා. ඉමෙහි බො උපාලි, පඤ්චභාකාරෙහි භික්ඛු අපතති අපජ්ජති.

අපරෙහිපි උපාලි, පඤ්චභාකාරෙහි භික්ඛු අපතති අපජ්ජති, කතමෙහි පඤ්චහි : අදස්සනෙන, අස්සවණෙන, පග්ගතකතතා, තථාසඤ්ඤි, සතිසම්මොසා. ඉමෙහි බො උපාලි, පඤ්චභාකාරෙහි භික්ඛු අපතති අපජ්ජති.

5. කති නු බො හන්තො, වෙරති?

පඤ්චමෙ උපාලි, වෙර. කතමෙ පඤ්ච : පාණාතිපාතො, අදින්නාදානං, කාමෙසු චිච්ඡාචාරො, මුසාවාදො, සුරාමෙරයමජ්ජපමා-දට්ඨානං. ඉමෙ බො උපාලි, පඤ්ච වෙරති.

6. කති නු බො හන්තො, වෙරමණ්ණියොති?

පඤ්චමා උපාලි, වෙරමණ්ණියො. කතමා පඤ්ච : පාණාතිපාතා වෙරමණ්ණි, අදින්නාදානා වෙරමණ්ණි, කාමෙසු චිච්ඡාචාරා වෙරමණ්ණි, මුසාවාදා වෙරමණ්ණි, සුරාමෙරය මජ්ජපමාදට්ඨානා වෙරමණ්ණි. ඉමා බො උපාලි, පඤ්ච වෙරමණ්ණියොති.

7. කති නු බො හන්තො, බ්‍යසනානිති?

පඤ්චමානි උපාලි, බ්‍යසනානි. කතමානි පඤ්ච : ඤාතිබ්‍යසනං, භොගබ්‍යසනං, රොගබ්‍යසනං, සීලබ්‍යසනං, දිට්ඨිබ්‍යසනං. ඉමානි බො උපාලි, පඤ්චබ්‍යසනානිති.

8. කති නු බො හන්තො, සම්පදාති?

පඤ්චමා උපාලි, සම්පදා. කතමා පඤ්ච : ඤාතිසම්පදා, භොගසම්පදා, අරොග්‍යසම්පදා, සීලසම්පදා, දිට්ඨිසම්පදා. ඉමා බො උපාලි, පඤ්ච සම්පදාති.

මුසාවාදවගෙහා සන්තමො

තස්සදානං :

මුසාවාදො ච ඕමදා අපරෙ අනුයොගො ච අපතති,
අපරෙ වෙර වෙරමණ්ණි බ්‍යසන සම්පදා චෙව සත්තමො,
වග්ගසබ්බගොති,

උපාලි, අභිග පසකින් යුත් මහණහට අනුයෝගය දිය යුතු යි. කවර පසෙකින් යන් : ඇවැන නො ඇවැන දනියි, ලුහු ගුරු ඇවැන දනියි, සාවසෙස අනවසෙස ඇවැන දනියි, කුළුල් නො කුළුල් ඇවැන දනියි, පිළියම් සහිත පිළියම් රහිත ඇවැන දනී. උපාලි, මේ අභිග පසින් යුත් මහණහට අනුයෝගය දිය යුතු යි.

4. වහන්ස, කෙනෙක් අයුරින් මහණ ඇවැනට පැමිණේ ද?

උපාලි, පස් අයුරෙකින් මහණ ඇවැනට පැමිණේ. කවර පසෙකින් යන් : ලජ්ජානැති බව යැ, අඤ්ඤා බව යැ, කුකුසින් මැඩුණු බව යැ, නො කැපයෙහි කැපැයි හැඟීම් ඇති බව යැ, කැපයෙහි නො කැපැයි හැඟීම් ඇති බව යි. උපාලි, මේ පස් අයුරින් මහණ ඇවැනට පැමිණේ.

උපාලි, අනෙකුදු පස් අයුරෙකින් මහණ ඇවැනට පැමිණේ. කවර පසෙකින් යන් : (විනයධරයා) නො දැකීමෙන් යැ, (විනයධරයාගේ බස්) නො ඇසීමෙන් යැ, (සහගාර සෙය්‍යාවෙහි) නිදන බැවින් යැ, අකැපයෙහි කැපැයි සංඤ ඇති බැවින් යැ, සිහිමුළායෙනි. උපාලි, මේ පස් අයුරෙන් මහණ ඇවැනට පැමිණේ.

5. වහන්ස, වෙරයෝ කෙනෙක් ද ?

උපාලි, මේ වෙරයෝ පසෙක් වෙති. කවර පසෙක යන් : පණ්ඩා යැ, අධිපාදන යැ, කාමයන්හි වරදවා හැසිරීම යැ, මුසවා යැ, මද ප්‍රමාදයට හේතු වූ රහමෙර යි. උපාලි, මේ පස් වෙරයෝ යි.

6. වහන්ස, විරමණයෝ කෙනෙක් ද ?

උපාලි, මේ විරමණයෝ පසෙක් වෙති. කවර පසෙක යන් : ප්‍රාණඝාතයෙන් වැළැකීම යැ, නො දුන් දෑ ගැන්වීමෙන් වැළැකීම යැ, කාමයන්හි වරදවා හැසිරීමෙන් වැළැකීම යැ, මුසවායෙන් වැළැකීම යැ, මදයට හා ප්‍රමාදයට හේතු වූ රහමෙරින් වැළැකීම යි. උපාලි, මේ පස් විරමණයෝ යි.

7. වහන්ස, ව්‍යාසනයෝ කෙනෙක් ද ?

උපාලි, මේ ව්‍යාසනයෝ පසෙක් වෙති. කවර පසෙක යන් : ඤාතිව්‍යාසන යැ, භොගව්‍යාසන යැ, රොගව්‍යාසන යැ, ශීලව්‍යාසන යැ, දෘෂ්ටිව්‍යාසන යි. මේ පස් ව්‍යාසනයෝ යි.

8. වහන්ස, සම්පත්තිහු කෙනෙක් ද ?

උපාලි, මේ සම්පත්තිහු පසෙක් වෙති. කවර පසෙක් ද යන් : ඤාති සම්පත්ති යැ, භොගසම්පත්ති යැ, ආරොග්‍යසම්පත්ති යැ, ශීලසම්පත්ති යැ, දෘෂ්ටිසම්පත්ති යි. උපාලි, මේ පස් සම්පත්තිහු වෙත්.

සත්වන මුසාවාද වර්ගය නිමි.

එහි නාමාවලිය :

මුසාවාද යැ ඔමද්ද යැ අන්‍යා වූ අනුයෝග යැ ආපත්ති යැ අන්‍යා වූ වෙර යැ වෙරමණි යැ ව්‍යාසන යැ සම්පද යැ යන මොහු සත්වන වර්ගයෙහි සඳහාගියයහ.

8. හික්කුණුවාද වග්ගය

1. කෘතීහි හු බොහෝදෙන, අදහසි සමනනාගතයා හිකුනොහිකුනුසබෙසනෙවි කමම. කාතබනනි ?

[illegible]

අපරෙතිපි උපාලි, පඤ්චභවේගහි සමන්තාගතස්ස භික්ඛුනො භික්ඛුනී-සභේසනෙව කම්මං නානබ්බං, අවජ්ඣේයං සො භික්ඛු භික්ඛුනීසභේසනං. කතමෙහි පඤ්චති : භික්ඛුනීනං අලාභාය පරිසකකතී, භික්ඛුනීනං අනාථාය පරිසකකතී, භික්ඛුනීනං අවාසාය පරිසකකතී, භික්ඛුනීයො අකෙකාසති පරිහාසති, භික්ඛු භික්ඛුනීහි හෙදෙති. ඉමෙහි බො උපාලි, පඤ්චභවේගහි සමන්තාගතස්ස භික්ඛුනො භික්ඛුනීසභේසනෙව කම්මං නානබ්බං, අවජ්ඣේයං සො භික්ඛු භික්ඛුනීසභේසනං.

අපරෙහිපි උපාලි, පඤ්චභවෙහෙති සමන්තානාහසං භික්ඛුනො භික්ඛුනී සංඝෙසනෙව කම්මං කාතබ්බං, අවඤ්ඤො සො භික්ඛු භික්ඛුනීසංඝෙසනං. කතමෙහි පඤ්චති : භික්ඛුනීනං අලංභාය පරිසකකතී, භික්ඛුනීනං අනන්ධාය පරිසකකතී, භික්ඛුනීනං අවාසාය පරිසකකතී, භික්ඛුනීයො අනෙකාසනී පරිහාසනී, භික්ඛු භික්ඛුනීහි සම්පයොජෙති. ඉමෙහි බො උපාලි, පඤ්චභවෙහෙති සමන්තානාහසං භික්ඛුනො භික්ඛුනීසංඝෙසනෙව කම්මං කාතබ්බං, අවඤ්ඤො සො භික්ඛු භික්ඛුනීසංඝෙසනාති.

2. කෘතීහි දුෂ්ට, භෞත, අධෛර්‍ය සමන්තාගතාය භික්ෂුනියා කුමම කෘතවිච්ඡේදි ?

පඤ්චාසාද්‍රී, අඛේති සමන්තාගතාය භික්ඛුනියා, කම්මං කාන්ධබ්බං, කන්තමේති පඤ්චාසී : විවරිතා කායං භික්ඛුනං දසෙය්‍යාති, උදාරං දසෙය්‍යාති, අඛජානං දසෙය්‍යාති, උභො අංසකුටෙ දසෙය්‍යාති, ඔහාසාති, ගිහි සම්පයොජෙති. ඉමේති ඛො උපාද්‍රී, පඤ්චාසාද්‍රී සමන්තාගතාය භික්ඛුනියා, කම්මං කාන්ධබ්බං.

අපරෙහිපි උපාලි, පඤ්චබේගහි සම්මනාගතාය හික්කුණියා කමම. කානබබං. කතමෙහි පඤ්චි : හික්කුණං අලාභාය පරිසකකතී, හික්කුණං අනන්ධාය පරිසකකතී, හික්කුණං අවාසාය පරිසකකතී, හික්කු අනෙකාසනී පරිසාසනී, හික්කුණියො හික්කුහි ගෙදෙහී. ඉමෙහි බො උපාලි, පඤ්චබේගහි සම්මනාගතාය හික්කුණියා කමම. කානබබං.

අපරෙහිපි උපාලී, පඤ්චග්ගෙහි සමන්තාගතාය භික්ඛුනියා කමමං කාතබ්බං. කතමෙහි පඤ්චභි: භික්ඛුනං අලාභාය පරිසකකතී, භික්ඛුනං අනන්දාය පරිසකකතී, භික්ඛුනං අවාසාය පරිසකකතී, භික්ඛු අකෙකාසනි පරිභාසනී, භික්ඛුනියො භික්ඛුහි සමපයොජෙතී. ඉමෙහි බො උපාලී, පඤ්චග්ගෙහි සමන්තාගතාය භික්ඛුනියා කමමං කාතබ්බන්තී.

8. හික්ෂුණොවාද වගීය

1. ස්වාමීනි, කෙනෙක් අභිගයෙන් යුක්ත වූ මහණහට හික්ෂුණියභියයා විසින් මැ කර්ම කළයුතු ද ?

උපාලි, අභිග පසෙකින් යුක්තවූ මහණහට හික්ෂුණිය භියයා විසින්ම “ ඒ මහණ හික්ෂුණියභියයා විසින් නොවැදිය යුත්තෙකැ ” යි (දණ්ඩ) කර්ම කළ යුතු යි. කවර පසෙකින් යත් : කය විවෘත කොට හික්ෂුණීන්හට දක්වයි ; වටොර දක්වයි, රහසහ දක්වයි, දෙඋරහිස් දක්වයි, නොසැබි තෙපුල් කියයි. ගිහියන් හා (මෙවුන්-දමඟි) යොදවයි. උපාලි, මේ අභිග පසින් යුක්ත වූ මහණහට හික්ෂුණිය භියයා විසින් මැ “ ඒ මහණ හික්ෂුණිය භියයා විසින් නො වැදිය යුත්තෙකැ ” යි කර්ම කළයුතු යි.

උපාලි, අනෙකුදු අභිග පසෙකින් යුක්ත වූ මහණහට හික්ෂුණිය භියයා විසින් මැ “ ඒ මහණ හික්ෂුණිය භියයා විසින් නො වැන්ද යුත්තෙකැ ” යි කර්ම කළයුතුයි. කවර පසෙකින් යත් : හික්ෂුණීන්හට අලාභ පිණිස යන්න කෙරෙයි, හික්ෂුණීන්හට අනර්ථ පිණිස යන්න කෙරෙයි, හික්ෂුණීන්ගේ නො විසීම පිණිස (වසන කැනින් තොරපීම පිණිස) යන්න කෙරෙයි, හික්ෂුණීන්හට ආත්‍රොශ - පරිහව් කෙරෙයි, මහණුන් මෙහෙණන් හා බිඳවයි. උපාලි, මේ අභිග පසින් යුක්ත වූ මහණහට හික්ෂුණිය භියයා විසින් මැ “ ඒ මහණ හික්ෂුණිය භියයා විසින් නො වැන්ද යුත්තෙකැ ” යි කර්ම කළ යුතු යි.

උපාලි, අනෙකුදු අභිග පසෙකින් යුක්ත වූ මහණහට හික්ෂුණියභියයා විසින් මැ “ ඒ මහණ හික්ෂුණියභියයා විසින් නො වැන්ද යුත්තෙකැ ” යි කර්ම කළ යුතු යි. කවර පසෙකින් යත් : හික්ෂුණීන්හට අලාභ පිණිස යන්න කෙරෙයි, හික්ෂුණීන්හට අනර්ථ පිණිස යන්න කෙරෙයි. හික්ෂුණීන්ගේ නො විසීම පිණිස යන්න කෙරෙයි. හික්ෂුණීන්හට ආත්‍රොශ කෙරෙයි. නින්දා කෙරෙයි, මහණුන් මෙහෙණන් හා (මෙවුන්දමඟි) යොදවයි. උපාලි, මේ අභිග පසින් යුක්ත වූ මහණහට හික්ෂුණියභියයා විසින් මැ “ ඒ මහණ හික්ෂුණියභියයා විසින් නොවැන්ද යුත්තෙකැ ” යි කර්ම කළ යුතු යි.

2. ස්වාමීනි, කෙනෙක් අභිගයෙන් යුක්ත වූ හික්ෂුණියට කර්ම කළයුතු ද ?

උපාලි, අභිග පසෙකින් යුක්ත වූ හික්ෂුණියට කර්ම කළයුතු යි. කවර පසෙකින් යත් : කය විවෘත කොට හික්ෂුණීන්හට දක්වයි, වටොර දක්වයි, රහසහ දක්වයි, දෙ උරහිස් දක්වයි, නොසැබි තෙපුල් කියයි, (මෙහෙණන් හා මෙවුන්දම යෙවුනා පිණිස) ගිහියන් යොදවයි. උපාලි, මේ අභිග පසින් යුක්ත වූ හික්ෂුණියට කර්ම කළයුතු යි.

උපාලි, අනෙකුදු අභිග පසෙකින් යුක්ත වූ හික්ෂුණියට කර්ම කළයුතු යි. කවර පසෙකින් යත් : හික්ෂුණීන්හට අලාභ පිණිස යන්න කෙරෙයි, හික්ෂුණීන්හට අනර්ථ පිණිස යන්න කෙරෙයි, හික්ෂුණීන්ගේ නො විසීම පිණිස යන්න කෙරෙයි, හික්ෂුණීන්හට ආත්‍රොශ කෙරෙයි, නින්දා කෙරෙයි, මෙහෙණන් මහණුන් හා බිඳවයි. උපාලි, මේ අභිග පසින් යුක්ත වූ හික්ෂුණියට කර්ම කළ යුතු යි.

උපාලි, අනෙකුදු අභිග පසෙකින් යුක්ත වූ හික්ෂුණියට කර්ම කළයුතු යි. කවර පසෙකින් යත් : හික්ෂුණීන්හට අලාභ පිණිස යන්න කෙරෙයි, හික්ෂුණීන්හට අනර්ථ පිණිස යන්න කෙරෙයි, හික්ෂුණීන්ගේ නො විසීම පිණිස යන්න කෙරෙයි, හික්ෂුණීන්හට ආත්‍රොශ කෙරෙයි, නින්දා කෙරෙයි, මෙහෙණන් මහණුන් හා මෙවුන්දම පිණිස යොදවයි. උපාලි, මේ අභිග පසින් යුක්ත වූ හික්ෂුණියට කර්ම කළයුතු යි.

3. කතීති නු බො භනෙන, අඛෙහි සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා භික්ඛුනීනං ඔවාදෙ න ධපෙතබ්බොති?

පඤ්චපාලි, අඛෙහි සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා භික්ඛුනීනං ඔවාදෙ න ධපෙතබ්බො. කතමෙති පඤ්චති: අලජ්ජි ච භොති, බාලො ච, අපකතතෙතො ච, වාචනාඛිපායො වත්තා භොති, නො වුට්ඨානාඛිපපයො. ඉමෙති බො උපාලි, පඤ්චගඛෙහි සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා භික්ඛුනීනං ඔවාදෙ න ධපෙතබ්බො.

අපරෙතිපි උපාලි, පඤ්චගඛෙහි සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා භික්ඛුනීනං ඔවාදෙ න ධපෙතබ්බො. කතමෙති පඤ්චති: අපරිසුඤ්ඤාසංඝමාචාරෙ භොති, අපරිසුඤ්ඤාවිචිතමාචාරෙ භොති, අපරිසුඤ්ඤාජ්චො භොති, බාලො භොති අව්‍යාජනො, න පටිබලො අනුසුඤ්ඤාසංඝො අනුසංඝො දුභං. ඉමෙති බො උපාලි, පඤ්චගඛෙහි සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා භික්ඛුනීනං ඔවාදෙ න ධපෙතබ්බො.

අපරෙතිපි උපාලි, පඤ්චගඛෙහි සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා භික්ඛුනීනං ඔවාදෙ න ධපෙතබ්බො. කතමෙති පඤ්චති: කාසිකෙන අනාචාරෙන සමන්තාගතො භොති, වාචසිකෙන අනාචාරෙන සමන්තාගතො භොති, කාසිකවාචසිකෙන අනාචාරෙන සමන්තාගතො භොති, භික්ඛුනීනං අකෙකාසකපරිහාසකො භොති, භික්ඛුනීති සද්ධිං සංඝට්ඨො චිහරති අනනුලොමිකෙන සංඝගෙහන. ඉමෙති බො උපාලි, පඤ්චගඛෙහි සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා භික්ඛුනීනං ඔවාදෙ න ධපෙතබ්බො.

අපරෙතිපි උපාලි, පඤ්චගඛෙහි සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා භික්ඛුනීනං ඔවාදෙ න ධපෙතබ්බො. කතමෙති පඤ්චති: අලජ්ජි ච භොති, බාලො ච, අපකතතෙතො ච, ගණ්ඩනකාරකො ච භොති කල්හකාරකො, සික්ඛාස න පරිපුරකාරී. ඉමෙති බො උපාලි, පඤ්චගඛෙහි සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා භික්ඛුනීනං ඔවාදෙ න ධපෙතබ්බො.

4. කතීති නු බො භනෙන, අඛෙහි සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා භික්ඛුනීනං ඔවාදෙ න ගහෙතබ්බොති?

පඤ්චපාලි, අඛෙහි සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා භික්ඛුනීනං ඔවාදෙ න ගහෙතබ්බො, කතමෙති පඤ්චති: කාසිකෙන අනාචාරෙන සමන්තාගතො භොති, වාචසිකෙන අනාචාරෙන සමන්තාගතො භොති, කාසිකවාචසිකෙන අනාචාරෙන සමන්තාගතො භොති, භික්ඛුනීනං අකෙකාසකපරිහාසකො භොති, භික්ඛුනීති සද්ධිං සංඝට්ඨො චිහරති අනනුලොමිකෙන සංඝගෙහන. ඉමෙති බො උපාලි, පඤ්චගඛෙහි සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා භික්ඛුනීනං ඔවාදෙ න ගහෙතබ්බො.

අපරෙතිපි උපාලි, පඤ්චගඛෙහි සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා භික්ඛුනීනං ඔවාදෙ න ගහෙතබ්බො. කතමෙති පඤ්චති: අලජ්ජි ච භොති, බාලො ච, අපකතතෙතො ච, ගමිකො චා භොති, ගිලානො චා. ඉමෙති බො උපාලි, පඤ්චගඛෙහි සමන්තාගතෙන භික්ඛුනා භික්ඛුනීනං ඔවාදෙ න ගහෙතබ්බො.

3. ස්වාමීනි, කෙනෙක් අභිගයෙන් යුක්ත වූ මහණහු විසින් මෙහෙණන් පිළිබඳ අවවාදය නොතැබිය යුතු ද ?

උපාලි, අභිග පසෙකින් යුක්ත වූ මහණහු විසින් මෙහෙණන් පිළිබඳ අවවාදය නොතැබිය යුතුයි. කවර පසෙකින් යන් : උප්පා නැත්තෙක් වෙයි. අඤ්ඤාත් වෙයි. අප්පවත්ත වූයේ වෙයි. (භික්ෂු භාවයෙන්) වූත කරවනු කැමැත්තේ කියන්නේ වෙයි. (ඇවැත්නි) නැගුටුවන අදහස් ඇත්තේ නො වේ. උපාලි, මේ අභිග පසින් යුක්ත වූ මහණහු විසින් මෙහෙණන් පිළිබඳ අවවාදය නොතැබිය යුතු යි.

උපාලි, අනෙකුදු අභිග පසෙකින් යුක්ත වූ මහණහු විසින් මෙහෙණන් පිළිබඳ අවවාදය නොතැබිය යුතු යි. කවර පසෙකින් යන් : අපිරිසිදු කායසමාවාර ඇත්තේ වෙයි. අපිරිසිදු වාක් සමාවාර ඇත්තේ වෙයි. අපිරිසිදු දිව්වෙවන් ඇත්තේ වෙයි. අවාක්ත වූ අඤ්ඤායෙක් වෙයි. විචාරණු ලබන්නේ අනුයෝගය දෙන්නට ප්‍රතිබල නො වේ. උපාලි, මේ අභිග පසින් යුක්ත වූ මහණහු විසින් මෙහෙණන් පිළිබඳ අවවාදය නොතැබිය යුතු යි.

උපාලි, අනෙකුදු අභිග පසෙකින් යුක්ත වූ මහණහු විසින් මෙහෙණන් පිළිබඳ අවවාදය නොතැබිය යුතු යි. කවර පසෙකින් යන් : කායික අනාවාරයෙන් යුක්ත වූයේ වෙයි. වාචික අනාවාරයෙන් යුක්ත වූයේ වෙයි. කායිකවාචික අනාවාරයෙන් යුක්ත වූයේ වෙයි. භික්ෂුණීන්හට ආක්‍රොශ පරිභව කරන්නේ වෙයි. භික්ෂුණීන් සමග නො සුදුසුයේ එක් වැ හැනී වෙසේ. උපාලි, මේ අංග පසින් යුක්ත වූ මහණහු විසින් මෙහෙණන් පිළිබඳ අවවාදය නොතැබිය යුතු යි.

උපාලි, අනෙකුදු අභිග පසෙකින් යුක්ත වූ මහණහු විසින් මෙහෙණන් පිළිබඳ අවවාදය නො තැබිය යුතු යි. කවර පසෙකින් යන් : උප්පා නැත්තේ වෙයි. අඤ්ඤාත් වෙයි. අප්පවත්ත වූයේත් වෙයි. කලහ කරන්නේ අරගල කරන්නේත් වෙයි. ශික්ෂාවන් සම්පූර්ණ කරන්නේ නො වේ. උපාලි, මේ අභිග පසින් යුක්ත වූ මහණහු විසින් මෙහෙණන් පිළිබඳ අවවාදය නොතැබිය යුතු යි.

4. ස්වාමීනි, කෙනෙක් අභිගයෙන් යුක්ත වූ මහණහු විසින් භික්ෂුණීන්හට අවවාද කිරීම නොපිළිගත යුතු ද ?

උපාලි, අභිග පසෙකින් යුක්ත වූ මහණහු විසින් භික්ෂුණීන්හට අවවාද කිරීම නොපිළිගත යුතු යි. කවර පසෙකින් යන් : කායික අනාවාරයෙන් යුක්ත වූයේ වෙයි. වාචික අනාවාරයෙන් යුක්ත වූයේ වෙයි. කායික වාචික අනාවාරයෙන් යුක්ත වූයේ වෙයි. භික්ෂුණීන්හට ආක්‍රොශ පරිභව කරන්නේ වෙයි. භික්ෂුණීන් සමග නොසුදුසු යේ එක් වැ හැනී වෙසේ. උපාලි, මේ අභිග පසින් යුක්ත වූ මහණහු විසින් භික්ෂුණීන්හට අවවාද කිරීම නොපිළිගත යුතු යි.

උපාලි, අනෙකුදු අභිග පසෙකින් යුක්ත වූ මහණහු විසින් භික්ෂුණීන්හට අවවාද කිරීම නො පිළිගත යුතු යි. කවර පසෙකින් යන් : උප්පා නැත්තේත් වෙයි. අඤ්ඤාත් වෙයි. අප්පවත්ත වූයේත් වෙයි. ගමිකයෙක් හෝ වෙයි. ගිලනෙක් හෝ වේ. උපාලි, මේ අභිග පසින් යුක්ත වූ මහණහු විසින් භික්ෂුණීන්හට අවවාද කිරීම නොපිළිගත යුතු යි.

5. කනිති හු බො ගතො, අබෙහති සමන්තාගතො හිකුන්තා සද්ධිං හ සාකච්ඡිතබ්බොති?

පඤ්චපාලි, අබෙහති සමන්තාගතො හිකුන්තා සද්ධිං හ සාකච්ඡිතබ්බො. කතමෙති පඤ්චති : න අසෙකෙන න සීලකකිකෙන සමන්තාගතො භොති, න අසෙකෙන න සමාධිකකිකෙන සමන්තාගතො භොති, න අසෙකෙන න පඤ්ඤාකකිකෙන සමන්තාගතො භොති, න අසෙකෙන න විමුත්තිකකිකෙන සමන්තාගතො භොති, න අසෙකෙන න විමුත්තිඤ්ඤාණදසානකකිකෙන සමන්තාගතො භොති. ඉමෙති බො උපාලි, පඤ්චගබ්බෙහති සමන්තාගතො හිකුන්තා සද්ධිං හ සාකච්ඡිතබ්බො.

පඤ්චපාලි, අබෙහති සමන්තාගතො හිකුන්තා සද්ධිං සාකච්ඡිතබ්බො, කතමෙති පඤ්චති : අසෙකෙන න සීලකකිකෙන සමන්තාගතො භොති, අසෙකෙන න සමාධිකකිකෙන -පෙ- පඤ්ඤාකකිකෙන -පෙ- විමුත්තිකකිකෙන -පෙ- විමුත්තිඤ්ඤාණදසානකකිකෙන සමන්තාගතො භොති. ඉමෙති බො උපාලි, පඤ්චගබ්බෙහති සමන්තාගතො හිකුන්තා සද්ධිං සාකච්ඡිතබ්බො.

අපරෙතිපි උපාලි, පඤ්චගබ්බෙහති සමන්තාගතො හිකුන්තා සද්ධිං හ සාකච්ඡිතබ්බො, කතමෙති පඤ්චති : න අත්ථපටිසම්භිද්ධපාත්තො භොති, න ඛම්මපටිසම්භිද්ධපාත්තො භොති, න නිරුත්තිපටිසම්භිද්ධපාත්තො භොති, න පටිභානපටිසම්භිද්ධපාත්තො භොති, න සථාපිමුත්තං චිත්තං පච්චවෙකකිති. ඉමෙති බො උපාලි, පඤ්චගබ්බෙහති සමන්තාගතො හිකුන්තා සද්ධිං හ සාකච්ඡිතබ්බො.

පඤ්චපාලි, අබෙහති සමන්තාගතො හිකුන්තා සද්ධිං සාකච්ඡිතබ්බො. කතමෙති පඤ්චති : අත්ථපටිසම්භිද්ධපාත්තො භොති, ඛම්මපටිසම්භිද්ධපාත්තො භොති, නිරුත්තිපටිසම්භිද්ධපාත්තො භොති, පටිභානපටිසම්භිද්ධපාත්තො භොති, සථාපිමුත්තං චිත්තං පච්චවෙකකිති. ඉමෙති බො උපාලි, පඤ්චගබ්බෙහති සමන්තාගතො හිකුන්තා සද්ධිං සාකච්ඡිතබ්බොති.

හිකුන්තොවාදවග්ගො අධ්මමො

තසසුද්දානං :

හිකුන්තීහෙව කාතබ්බං අපරෙති තථා දුට්ඨෙ,
හිකුන්තීනං තසො කම්මං හ ධර්මකම්මං දුට්ඨෙ දුකා :
හ ගහෙතබ්බො දො වුත්තා සාකච්ඡාසු ටි දො දුකාති.

5. ස්වාමීනි, කෙතෙක් අඩගයෙන් යුක්ත වූ මහණහු සමග (කැප අකැපාදිය පිළිබඳ) සාකච්ඡා නො කළ යුතු ද ?

උපාලි, අඩග පසෙකින් යුක්ත වූ මහණහු සමග සාකච්ඡා නො කළ යුතු යි. කවර පසෙකින් යත් : අශෛක්ෂ වූ ශීලරාශියෙන් යුක්ත වූයේ නො වෙයි, අශෛක්ෂ වූ සමාධිරාශියෙන් යුක්ත වූයේ නො වෙයි, අශෛක්ෂ වූ ප්‍රඥරාශියෙන් යුක්ත වූයේ නො වෙයි, අශෛක්ෂ වූ විමුක්ති රාශියෙන් යුක්ත වූයේ නො වෙයි, අශෛක්ෂ වූ විමුක්තිඥාදර්ශනාරාශියෙන් යුක්ත වූයේ නො වේ. උපාලි, මේ අඩග පයින් යුක්ත වූ මහණහු සමග (කැප අකැපාදිය පිළිබඳ.) සාකච්ඡා නො කළ යුතු යි.

උපාලි, අඩග පසෙකින් යුක්ත වූ මහණහු සමග සාකච්ඡා කළ යුතු යි. කවර පසෙකින් යත් : අශෛක්ෂ වූ ශීලරාශියෙන් යුක්ත වූයේ වෙයි, අශෛක්ෂ වූ සමාධිරාශියෙන් යුක්ත වූයේ වෙයි, අශෛක්ෂ වූ ප්‍රඥරාශියෙන් යුක්ත වූයේ වෙයි, අශෛක්ෂ වූ විමුක්තිරාශියෙන් යුක්ත වූයේ වෙයි, අශෛක්ෂ වූ විමුක්තිඥා දර්ශනාරාශියෙන් යුක්ත වූයේ වෙයි. උපාලි, මේ අඩග පයින් යුක්ත වූ මහණහු සමග සාකච්ඡා කළ යුතු යි.

උපාලි, අනෙකුදු අඩග පසෙකින් යුක්ත වූ මහණහු සමග සාකච්ඡා නො කළ යුතු යි. කවර පසෙකින් යත් : අර්ත්ථකථායෙහි ප්‍රහේදගත ඥානයට නො පැමිණියේ වෙයි. පෙළඳහමෙහි ප්‍රහේදගතඥානයට නො පැමිණියේ වෙයි, ව්‍යවහාර නිරුක්තියෙහි ප්‍රහේදගත ඥානයට නො පැමිණියේ වෙයි, ප්‍රතිභාන සඬ්ඛ්‍යාන ප්‍රහේදගත ඥානයට නො පැමිණියේ වෙයි, (සතර ඵල විමුක්තීන්ගේ වශයෙන්) මිදුනු සිත (ඵකුන්විසි පස්විකුම් නුවණින්) ප්‍රත්‍යාවේක්ෂා නො කරන්නේ වෙයි. උපාලි, මේ අඩග පයින් යුක්ත වූ මහණහු සමග (නාම රූප පරිච්ඡේදය) සාකච්ඡා නො කළ යුතු යි.

උපාලි, අඩග පසෙකින් යුක්ත වූ මහණහු සමග සාකච්ඡා කළ යුතු යි. කවර පසෙකින් යත් : අර්ත්ථකථායෙහි ප්‍රහේදගතඥානයට පැමිණියේ වෙයි, පෙළඳහමෙහි ප්‍රහේදගතඥානයට පැමිණියේ වෙයි, ව්‍යවහාර නිරුක්තියෙහි ප්‍රහේද ගතඥානයට පැමිණියේ වෙයි, ප්‍රතිභාන සඬ්ඛ්‍යාන ප්‍රහේදගතඥානයට පැමිණියේ වෙයි, (සතරඵල විමුක්තීන්ගේ වශයෙන්) මිදුනු සිත (ඵකුන්විසි පස්විකුම් නුවණින්) ප්‍රත්‍යාවේක්ෂා කරන්නේ වේ. උපාලි, මේ අඩග පයින් යුක්ත වූ මහණහු සමග සාකච්ඡා කළ යුතු යි.

අටවන භික්ෂුනොවාදක වර්ගය - නිවේ.

එහි නාමාවලිය :

භික්ෂුණිභෙවකානඛබ්බ යැ එයේම අපරෙහි දෙක යැ භික්ෂුණීන් පිළිබඳ වූ කර්ම තුණ යැ නායිපෙතඛබ්බක දෙක යැ නාගභෙතඛබ්බ දෙක යැ සාකච්ඡාවන්හි දූක දෙක යැ.

9. උබ්බාහිකා වග්ගො

1. කතීහි නු ඛො භනෙත, අඛෙහති සමන්තාගතො හිකඛු උබ්බාහිකාය න සමමනනිතබ්බොති ?

පඤ්චපාලි, අඛෙහති සමන්තාගතො හිකඛු උබ්බාහිකාය න සමමනනි-
තබ්බො, කතමෙති පඤ්චති : න අත්ඤාසලො භොති, න ධම්මඤ්ඤාසලො
භොති, න නිරුත්ඤ්ඤාසලො භොති, න බ්‍යඤ්ඤාසලො භොති,
න පුබ්බාපරඤ්ඤාසලො භොති. ඉමෙති ඛො උපාලි, පඤ්චගඛෙහති
සමන්තාගතො හිකඛු උබ්බාහිකාය න සමමනනිතබ්බො.

පඤ්චපාලි, අඛෙහති සමන්තාගතො හිකඛු උබ්බාහිකාය සමමනනි-
තබ්බො. කතමෙති පඤ්චති : අත්ඤාසලො භොති, ධම්මඤ්ඤාසලො භොති,
නිරුත්ඤ්ඤාසලො භොති, බ්‍යඤ්ඤාසලො භොති, පුබ්බාපරඤ්ඤාසලො
භොති. ඉමෙති ඛො උපාලි, පඤ්චගඛෙහති සමන්තාගතො හිකඛු
උබ්බාහිකාය සමමනනිතබ්බො.

2. අපරෙතිපි උපාලි, පඤ්චගඛෙහති සමන්තාගතො හිකඛු
උබ්බාහිකාය න සමමනනිතබ්බො. කතමෙති පඤ්චති : කොඛනො
භොති කොඛාහිභුතො, මකඛි භොති මකඛාහිභුතො, පලාසි භොති
පලාසාහිභුතො, ඉඤ්ඤාසි භොති ඉඤ්ඤාසාහිභුතො, සංඤ්ඤාසි භොති
සංඤ්ඤාසාහිභුතො. ඉමෙති ඛො උපාලි, පඤ්චගඛෙහති
සමන්තාගතො හිකඛු උබ්බාහිකාය න සමමනනිතබ්බො.

පඤ්චපාලි, අඛෙහති සමන්තාගතො හිකඛු උබ්බාහිකාය සමමනනි-
තබ්බො, කතමෙති පඤ්චති : න කොඛනො භොති න කොඛාහිභුතො,
න මකඛි භොති න මකඛාහිභුතො, න පලාසි භොති න පලාසාහිභුතො,
න ඉඤ්ඤාසි භොති න ඉඤ්ඤාසාහිභුතො, අසංඤ්ඤාසි භොති
අසංඤ්ඤාසාහිභුතො. ඉමෙති ඛො උපාලි, පඤ්චගඛෙහති
සමන්තාගතො හිකඛු උබ්බාහිකාය සමමනනිතබ්බො.

3. අපරෙතිපි උපාලි, පඤ්චගඛෙහති සමන්තාගතො හිකඛු
උබ්බාහිකාය න සමමනනිතබ්බො. කතමෙති පඤ්චති : කුප්පති,
බ්‍යාපජ්ජති, පඨිජ්ජෙයිති, කොපං ජනෙති, අකඛමො භොති අපදකඛිණ්ණ-
ගාහි අනුසංසති. ඉමෙති ඛො උපාලි, පඤ්චගඛෙහති සමන්තාගතො
හිකඛු උබ්බාහිකාය න සමමනනිතබ්බො.

පඤ්චපාලි, අඛෙහති සමන්තාගතො හිකඛු උබ්බාහිකාය සමමනනි-
තබ්බො. කතමෙති පඤ්චති : න කුප්පති, න බ්‍යාපජ්ජති, න පඨිජ්ජෙයිති,
න කොපං ජනෙති, බමො භොති පදකඛිණ්ණගාහි අනුසංසති.
ඉමෙති ඛො උපාලි, පඤ්චගඛෙහති සමන්තාගතො හිකඛු උබ්බාහිකාය
සමමනනිතබ්බො.

9. උබ්බාහිකා වර්ග

1. ස්වාමීනි, කෙනෙක් අභිගයෙන් යුක්ත වූ මහණ උබ්බාහිකායෙන් සම්මත නො කළ යුතු ද ?

උපාලි, අභිග පසෙකින් යුක්ත වූ මහණ තෙමේ උබ්බාහිකායෙන් සම්මත නො කළ යුතු යි. කවර පසෙකින් යත් : අර්ත්ථකථාවෙහි දක්ෂයෙක් නො වෙයි, පාළියෙහි දක්ෂයෙක් නො වෙයි, භාෂාන්තර ව්‍යවහාරයෙහි දක්ෂයෙක් නො වෙයි, බ්‍යාඤ්ජනයෙහි දක්ෂයෙක් නො වෙයි. පෙර පසු කථාවෙහි දක්ෂයෙක් නො වෙයි. උපාලි, මේ අභිග පසින් යුක්ත වූ මහණ උබ්බාහිකායෙන් සම්මත නො කළ යුතු යි.

උපාලි, අභිග පසෙකින් යුක්ත වූ මහණ උබ්බාහිකායෙන් සම්මත කළ යුතු යි. කවර පසෙකින් යත් : අර්ත්ථකථාවෙහි දක්ෂයෙක් වෙයි, යෙළ දහමෙහි දක්ෂයෙක් වෙයි. භාෂාන්තර ව්‍යවහාරයෙහි දක්ෂයෙක් වෙයි, අක්ෂරොච්චාරණ ලෙඛනයෙහි දක්ෂයෙක් වෙයි, පෙර පසු කථාවෙහි දක්ෂයෙක් වේ. උපාලි, මේ අභිග පසින් යුක්ත වූ මහණ උබ්බාහිකායෙන් සම්මත කළ යුතු යි.

2. උපාලි, අනෙකුදු අභිග පසෙකින් යුක්ත වූ මහණ උබ්බාහිකායෙන් සම්මත නො කළ යුතු යි. කවර පසෙකින් යත් : කිපෙනසුලු වූයේ ක්‍රොධයෙන් මඬනා ලද්දේ වෙයි, ගුණමතු වූයේ මතු බැවින් මඬනා ලද්දේ වෙයි, යුගග්‍රාහ ඇත්තේ යුගග්‍රාහයෙන් මඬනා ලද්දේ වෙයි, ඊර්ෂ්‍යා ඇත්තේ ඊර්ෂ්‍යාවෙන් මඬනා ලද්දේ වෙයි, බැහැර ලිමට දුෂ්කර වූ දැඩි වැ අල්වා ගැනීම ඇත්තා වූ ස්වකීය දෘෂ්ටිය පරාමර්ශනය කරන්නේ වේ. උපාලි, මේ අභිග පසින් යුක්ත වූ මහණ උබ්බාහිකායෙන් සම්මත නො කළ යුතු යි.

උපාලි, අභිග පසෙකින් යුක්ත වූ මහණ උබ්බාහිකායෙන් සම්මත කළ යුතු යි. කවර පසෙකින් යත් : නො කිපෙනසුලු වූයේ ක්‍රොධයෙන් නො මඬනා ලද්දේ වෙයි, ගුණමතු නො වූයේ මතු බැවින් නො මඬනා ලද්දේ වෙයි, යුගග්‍රාහ නැත්තේ යුගග්‍රාහයෙන් නො මඬනා ලද්දේ වෙයි, ඊර්ෂ්‍යා නැත්තේ ඊර්ෂ්‍යාවෙන් නො මඬනා ලද්දේ වෙයි, සුවසේ බැහැරලිම් ඇත්තේ දැඩි වැ අල්වාගැනුම් නැත්තේ ස්වකීය දෘෂ්ටිය පරාමර්ශනය නො කරන්නේ වේ. උපාලි, මේ අභිග පසින් යුක්ත වූ මහණ උබ්බාහිකායෙන් සම්මත කළ යුතු යි.

3. උපාලි, අනෙකුදු අභිග පසෙකින් යුක්ත වූ මහණ උබ්බාහිකායෙන් සම්මත නො කළ යුතු යි. කවර පසෙකින් යත් : කිපෙයි, ව්‍යාපාදයට (පියව් බව හැරීමට) පැමිණෙයි, තදබවට පැමිණෙයි, ක්‍රොධය දනවයි, අනුශාසනාව නුහුරට ගන්නේ නො ඉවසන්නේ වේ. උපාලි, මේ අභිග පසින් යුක්ත වූ මහණ උබ්බාහිකායෙන් සම්මත නො කළ යුතු යි.

උපාලි, අභිග පසෙකින් යුක්ත වූ මහණ උබ්බාහිකායෙන් සම්මත කළ යුතු යි. කවර පසෙකින් යත් : නො කිපෙයි, ව්‍යාපාදයට නො පැමිණෙයි, තදබවට නො පැමිණෙයි, ක්‍රොධය නො දනවයි, අනුශාසනාව නුහුරට නො ගන්නේ ඉවසන්නේ වේ. උපාලි, මේ අභිග පසින් යුක්ත වූ මහණ උබ්බාහිකායෙන් සම්මත කළ යුතු යි.

4. අපරෙහිපි උපාලි, පඤ්චහඬෙහති සමන්තාගතො භික්ඛු උබ්බාතිකාය න සම්මන්තිතබ්බො. කතමෙති පඤ්චති : පසාරෙතා හොති නො සාරෙතා, අනොකාසකම්මං කාරෙතා පවන්තා හොති, න යථාධම්මෙ යථාචිනසෙ යථාපතනියා චොදෙතා හොති, න යථාධම්මෙ යථාචිනසෙ යථාපතනියා කාරෙතා හොති, න යථාදිට්ඨියා බ්‍යාකන්තා හොති. ඉමෙති ඛො උපාලි, පඤ්චහඬෙහති සමන්තාගතො භික්ඛු උබ්බාතිකාය න සම්මන්තිතබ්බො.

පඤ්චප්‍රපාලි, අඬෙහති සමන්තාගතො භික්ඛු උබ්බාතිකාය සම්මන්තිතබ්බො. කතමෙති පඤ්චති : සාරෙතා හොති නො පසාරෙතා, ඕකාසකම්මං කාරෙතා පවන්තා හොති, යථාධම්මෙ යථාචිනසෙ යථාපතනියා චොදෙතා හොති, යථාධම්මෙ යථාචිනසෙ යථාපතනියා කාරෙතා හොති, යථාදිට්ඨියා බ්‍යාකන්තා හොති. ඉමෙති ඛො උපාලි, පඤ්චහඬෙහති සමන්තාගතො භික්ඛු උබ්බාතිකාය සම්මන්තිතබ්බො.

5. අපරෙහිපි උපාලි, පඤ්චහඬෙහති සමන්තාගතො භික්ඛු උබ්බාතිකාය න සම්මන්තිතබ්බො. කතමෙති පඤ්චති : ඡන්දගතීං ගච්ඡති, දෙසාගතීං ගච්ඡති, මොහාගතීං ගච්ඡති, භයාගතීං ගච්ඡති, අලජ්ජි ව හොති. ඉමෙති ඛො උපාලි, පඤ්චහඬෙහති සමන්තාගතො භික්ඛු උබ්බාතිකාය න සම්මන්තිතබ්බො.

පඤ්චප්‍රපාලි, අඬෙහති සමන්තාගතො භික්ඛු උබ්බාතිකාය සම්මන්තිතබ්බො. කතමෙති පඤ්චති : න ඡන්දගතීං ගච්ඡති, න දෙසාගතීං ගච්ඡති, න මොහාගතීං ගච්ඡති, න භයාගතීං ගච්ඡති, ලජ්ජි ව හොති. ඉමෙති ඛො උපාලි, පඤ්චහඬෙහති සමන්තාගතො භික්ඛු උබ්බාතිකාය සම්මන්තිතබ්බො.

6. අපරෙහිපි උපාලි, පඤ්චහඬෙහති සමන්තාගතො භික්ඛු උබ්බාතිකාය න සම්මන්තිතබ්බො. කතමෙති පඤ්චති : ඡන්දගතීං ගච්ඡති, දෙසාගතීං ගච්ඡති, මොහාගතීං ගච්ඡති, භයාගතීං ගච්ඡති, අකුසලො ව හොති විනසෙ. ඉමෙති ඛො උපාලි, පඤ්චහඬෙහති සමන්තාගතො භික්ඛු උබ්බාතිකාය න සම්මන්තිතබ්බො.

පඤ්චප්‍රපාලි, අඬෙහති සමන්තාගතො භික්ඛු උබ්බාතිකාය සම්මන්තිතබ්බො. කතමෙති පඤ්චති : න ඡන්දගතීං ගච්ඡති, න දෙසාගතීං ගච්ඡති, න මොහාගතීං ගච්ඡති, න භයාගතීං ගච්ඡති, කුසලො ව හොති විනසෙ. ඉමෙති ඛො උපාලි, පඤ්චහඬෙහති සමන්තාගතො භික්ඛු උබ්බාතිකාය සම්මන්තිතබ්බො.

7. කතීති නු ඛො භනෙත, අඬෙහති සමන්තාගතො භික්ඛු බාලොකෙව සඬං ගච්ඡතීති ?

පඤ්චප්‍රපාලි, අඬෙහති සමන්තාගතො භික්ඛු බාලොකෙව සඬං ගච්ඡති. කතමෙති පඤ්චති : සුත්තං න ජානාති, සුත්තානුලොමං න ජානාති, විනයං න ජානාති, විනයානුලොමං න ජානාති, න ච ධානාධානකුසලො හොති. ඉමෙති ඛො උපාලි, පඤ්චහඬෙහති සමන්තාගතො භික්ඛු බාලොකෙව සඬං ගච්ඡති.

4. උපාලි, අනෙකුදු අභිග පසෙකින් යුක්ත වූ මහණ උබ්බාහිකායෙන් සම්මත නො කළ යුතු යි. කවර පසෙකින් යත් : සිහි කොට නො දෙන්නේ (වොදක-වුදිකයන්ගේ කථාව) මුළා කෙරෙයි, අවසර ඉල්වා නො කියන්නේ වෙයි, ධර්මය වූ පරිද්දෙන් චිත්තය වූ පරිද්දෙන් ඇවැත් වූ පරිද්දෙන් වොදනා නො කරන්නේ වෙයි, ධර්මය වූ පරිද්දෙන් චිත්තය වූ පරිද්දෙන් ඇවැත් වූ පරිද්දෙන් නො කරවන්නේ වෙයි, ලබ්ධිය වූ පරිද්දෙන් ප්‍රකාශ නො කරන්නේ වෙ. උපාලි, මේ අභිග පසින් යුක්ත වූ මහණ උබ්බාහිකායෙන් සම්මත නො කළ යුතු යි.

උපාලි, අභිග පසෙකින් යුක්ත වූ මහණ උබ්බාහිකායෙන් සම්මත කළ යුතු යි. කවර පසෙකින් යත් : (වොදක-වුදිකයන්ගේ කථාව) මුළා නො කරවන්නේ සිහි කොට දෙන්නේ වෙයි, අවසර ඉල්වා කියන්නේ වෙයි, ධර්මය වූ පරිද්දෙන් චිත්තය වූ පරිද්දෙන් ඇවැත් වූ පරිද්දෙන් වොදනා කරන්නේ වෙයි, ධර්මය වූ පරිද්දෙන් චිත්තය වූ පරිද්දෙන් ඇවැත් වූ පරිද්දෙන් කරවන්නේ වෙයි, ලබ්ධිය වූ පරිද්දෙන් ප්‍රකාශ කරන්නේ වෙ. උපාලි, මේ අභිග පසින් යුක්ත වූ මහණ උබ්බාහිකායෙන් සම්මත කළ යුතු යි.

5. උපාලි, අනෙකුදු අභිග පසෙකින් යුක්ත වූ මහණ උබ්බාහිකායෙන් සම්මත නො කළ යුතු යි. කවර පසෙකින් යත් : ඡන්දයෙන් අගතියට යෙයි, ද්වේෂයෙන් අගතියට යෙයි, මොහයෙන් අගතියට යෙයි, බියෙන් අගතියට යෙයි, ලජ්ජා නැත්තේ වෙ. උපාලි, මේ අභිග පසින් යුක්ත වූ මහණ උබ්බාහිකායෙන් සම්මත නො කළ යුතු යි.

උපාලි, අභිග පසෙකින් යුක්ත වූ මහණ උබ්බාහිකායෙන් සම්මත කළ යුතු යි. කවර පසෙකින් යත් : ඡන්දයෙන් අගතියට නො යෙයි, ද්වේෂයෙන් අගතියට නො යෙයි. මොහයෙන් අගතියට නො යෙයි, බියෙන් අගතියට නො යෙයි, ලජ්ජා ඇත්තේ වෙ. උපාලි, මේ අභිග පසින් යුක්ත වූ මහණ උබ්බාහිකායෙන් සම්මත කළ යුතු යි.

6. උපාලි, අනෙකුදු අභිග පසෙකින් යුක්ත වූ මහණ උබ්බාහිකායෙන් සම්මත නො කළ යුතු යි, කවර පසෙකින් යත් : ඡන්දයෙන් අගතියට යෙයි, ද්වේෂයෙන් අගතියට යෙයි, මොහයෙන් අගතියට යෙයි, බියෙන් අගතියට යෙයි, ව්‍යායාසයෙන් අදක්ෂ වූයේත් වෙ. උපාලි, මේ අභිග පසින් යුක්ත වූ මහණ උබ්බාහිකායෙන් සම්මත නො කළ යුතු යි.

උපාලි, අභිග පසෙකින් යුක්ත වූ මහණ උබ්බාහිකායෙන් සම්මත කළ යුතු යි. කවර පසෙකින් යත් : ඡන්දයෙන් අගතියට නො යෙයි, ද්වේෂයෙන් අගතියට නො යෙයි, මොහයෙන් අගතියට නො යෙයි, බියෙන් අගතියට නො යෙයි, විනයයෙහි දක්ෂ වූයේත් වෙ. උපාලි, මේ අභිග පසින් යුක්ත වූ මහණ උබ්බාහිකායෙන් සම්මත කළ යුතු යි.

7. ස්වාමීනි, කෙනෙක් අභිගයෙන් යුක්ත වූ මහණ බාලයෙක් මැ යි සංඛ්‍යාවට යේ ද ?

උපාලි, අභිග පසෙකින් යුක්ත වූ මහණ බාලයෙකැයි සංඛ්‍යාවට යේ. කවර පසෙකින් යත් : සූත්‍රය නො දනී, සූත්‍රානුලෝමය නො දනී, චිත්තය නො දනී, චිත්තයානුලෝමය නො දනී. කරුණු නොකරුණු දෙකෙහි දක්ෂ නොවේ. උපාලි, මේ අභිග පසින් යුක්ත වූ මහණ බාලයෙක් මැ යි සංඛ්‍යාවට යේ,

පඤ්චපාලි, අභේගති සම්පන්නාගතො භික්ඛු පණ්ණිකොකොව සඛිං ගව්ඡති. කතමෙති පඤ්චති : සුත්තං ජානාති, සුත්තානුලොමං ජානාති, විනයං ජානාති, විනයානුලොමං ජානාති, ථානාථානකුසලො ච භොති. ඉමෙති බො උපාලි, පඤ්චගභේගති සම්පන්නාගතො භික්ඛු පණ්ණිකොකොව සඛිං ගව්ඡති.

8. අපරෙතිපි උපාලි, පඤ්චගභේගති සම්පන්නාගතො භික්ඛු බාලොකොව සඛිං ගව්ඡති. කතමෙති පඤ්චති : ධම්මං න ජානාති, ධම්මානුලොමං න ජානාති, විනයං න ජානාති, විනයානුලොමං න ජානාති, න ච පුබ්බාපරකුසලො භොති. ඉමෙති බො උපාලි, පඤ්චගභේගති සම්පන්නාගතො භික්ඛු බාලොකොව සඛිං ගව්ඡති.

පඤ්චපාලි, අභේගති සම්පන්නාගතො භික්ඛු පණ්ණිකොකොව සඛිං ගව්ඡති. කතමෙති පඤ්චති : ධම්මං ජානාති, ධම්මානුලොමං ජානාති, විනයං ජානාති. විනයානුලොමං ජානාති, පුබ්බාපරකුසලො ච භොති. ඉමෙති බො උපාලි, පඤ්චගභේගති සම්පන්නාගතො භික්ඛු පණ්ණිකොකොව සඛිං ගව්ඡති.

9. අපරෙතිපි උපාලි, පඤ්චගභේගති සම්පන්නාගතො භික්ඛු බාලොකොව සඛිං ගව්ඡති, කතමෙති පඤ්චති : විජ්ජං න ජානාති, නිද්දනං න ජානාති, පඤ්ඤාතනිං න ජානාති, පදපච්චාභට්ඨං න ජානාති, අනුසන්චව්චනපථං න ජානාති. ඉමෙති බො උපාලි, පඤ්චගභේගති සම්පන්නාගතො භික්ඛු බාලොකොව සඛිං ගව්ඡති.

පඤ්චපාලි, අභේගති සම්පන්නාගතො භික්ඛු පණ්ණිකොකොව සඛිං ගව්ඡති. කතමෙති පඤ්චති : විජ්ජං ජානාති, නිද්දනං ජානාති, පඤ්ඤාතනිං ජානාති, පදපච්චාභට්ඨං ජානාති, අනුසන්චව්චනපථං ජානාති. ඉමෙති බො උපාලි, පඤ්චගභේගති සම්පන්නාගතො භික්ඛු පණ්ණිකොකොව සඛිං ගව්ඡති.

10. අපරෙතිපි උපාලි, පඤ්චගභේගති සම්පන්නාගතො භික්ඛු බාලොකොව සඛිං ගව්ඡති, කතමෙති පඤ්චති : ආපතනිං න ජානාති, ආපතනිසමුට්ඨානං න ජානාති, ආපතනියා පයොගං න ජානාති, ආපතනියා චූපසමං න ජානාති, ආපතනියා විනිව්ඡයකුසලො න භොති. ඉමෙති බො උපාලි, පඤ්චගභේගති සම්පන්නාගතො භික්ඛු බාලොකොව සඛිං ගව්ඡති.

පඤ්චපාලි, අභේගති සම්පන්නාගතො භික්ඛු පණ්ණිකොකොව සඛිං ගව්ඡති. කතමෙති පඤ්චති? ආපතනිං ජානාති, ආපතනිසමුට්ඨානං ජානාති, ආපතනියා පයොගං ජානාති, ආපතනියා චූපසමං ජානාති, ආපතනියා විනිව්ඡයකුසලො භොති. ඉමෙති බො උපාලි, පඤ්චගභේගති සම්පන්නාගතො භික්ඛු පණ්ණිකොකොව සඛිං ගව්ඡති.

11. අපරෙතිපි උපාලි, පඤ්චගභේගති සම්පන්නාගතො භික්ඛු බාලොකොව සඛිං ගව්ඡති. කතමෙති පඤ්චති : අධිකරණං න ජානාති, අධිකරණසමුට්ඨානං න ජානාති, අධිකරණස්ස පයොගං න ජානාති, අධිකරණස්ස චූපසමං න ජානාති, අධිකරණස්ස විනිව්ඡයකුසලො න භොති. ඉමෙති බො උපාලි, පඤ්චගභේගති සම්පන්නාගතො භික්ඛු බාලොකොව සඛිං ගව්ඡති.

උපාලි, අභිග පසෙකින් යුක්ත වූ මහණ පණ්ඩිතයෙක් මැ යි සංඛ්‍යාවට යේ. කවර පසෙකින් යත් : සූත්‍රය දනී, සූත්‍රානුලෝමය දනී, චිත්තය දනී, චිත්තයානුලෝමය දනී, කරුණු නොකරුණු දෙකේ දක්ෂ ද වේ. උපාලි, මේ අභිග පසින් යුක්ත වූ මහණ පණ්ඩිතයෙක් මැ යි සංඛ්‍යාවට යේ.

8. උපාලි, අනෙකුදු අභිග පසෙකින් යුක්ත වූ මහණ බාලයෙක් මැ යි සංඛ්‍යාවට යේ. කවර පසෙකින් යත් : ධර්මය නො දනී, ධර්මානුලෝමය නො දනී, චිත්තය නො දනී, චිත්තයානුලෝමය නො දනී, පූර්වාපරකථාවන්හි අදක්ෂ වේ. උපාලි, මේ අභිග පසින් යුක්ත වූ මහණ බාලයෙක් මැ යි සංඛ්‍යාවට යේ.

උපාලි, අභිග පසෙකින් යුක්ත වූ මහණ පණ්ඩිතයෙක් මැ යි සංඛ්‍යාවට යේ. කවර පසෙකින් යත් : ධර්මය දනී, ධර්මානුලෝමය දනී, චිත්තය දනී, චිත්තයානුලෝමය දනී, පූර්වාපර කථාවන්හි දක්ෂ ද වේ. උපාලි, මේ අභිග පසින් යුක්ත වූ මහණ පණ්ඩිතයෙක් මැ යි සංඛ්‍යාවට යේ.

9. උපාලි, අනෙකුදු අභිග පසෙකින් යුක්ත වූ මහණ බාලයෙක් මැ යි සංඛ්‍යාවට යේ. කවර පසෙකින් යත් : වස්තුව (කළ වරද) නො දනී, නිදනය (පැණවූ තැන) නො දනී, ප්‍රඥප්තිය නො දනී, පෙරළිපදය නො දනී, ගැළපෙන වදන්මග නො දනී. උපාලි, මේ අභිග පසින් යුක්ත වූ මහණ බාලයෙක් මැ යි සංඛ්‍යාවට යේ.

උපාලි, අභිග පසෙකින් යුක්ත වූ මහණ පණ්ඩිතයෙක් මැ යි සංඛ්‍යාවට යේ. කවර පසෙකින් යත් : වස්තුව දනී, නිදනය දනී, ප්‍රඥප්තිය දනී, පෙරළිපදය දනී, ගැළපෙන වදන්මග දනී. උපාලි, මේ අභිග පසින් යුක්ත වූ මහණ පණ්ඩිතයෙක් මැ යි සංඛ්‍යාවට යේ.

10. උපාලි, අනෙකුදු අභිග පසෙකින් යුක්ත වූ මහණ බාලයෙක් මැ යි සංඛ්‍යාවට යේ. කවර පසෙකින් යත් : ආපත්තිය නො දනී, ආපත්ති සමුට්ඨානය නො දනී, ආපත්ති ප්‍රයෝගය නො දනී, ආපත්ති ව්‍යුපශමය නො දනී, ආපත්ති විනිශ්චය කිරීමෙහි දක්ෂ නො වේ. උපාලි, මේ අභිග පසින් යුක්ත වූ මහණ බාලයෙක් මැ යි සංඛ්‍යාවට යේ.

උපාලි, අභිග පසෙකින් යුක්ත වූ මහණ පණ්ඩිතයෙක් මැ යි සංඛ්‍යාවට යේ. කවර පසෙකින් යත් : ආපත්තිය දනී, ආපත්ති සමුට්ඨානය දනී, ආපත්තිප්‍රයෝගය දනී, ආපත්ති ව්‍යුපශමය දනී, ආපත්ති විනිශ්චය කිරීමෙහි දක්ෂ වේ. උපාලි, මේ අභිග පසින් යුක්ත වූ මහණ පණ්ඩිතයෙක් මැ යි සංඛ්‍යාවට යේ.

11. උපාලි, අනෙකුදු අභිග පසෙකින් යුක්ත වූ මහණ බාලයෙක් මැ යි සංඛ්‍යාවට යේ. කවර පසෙකින් යත් : අධිකරණය නො දනී, අධිකරණ සමුට්ඨානය නො දනී, අධිකරණ ප්‍රයෝගය නො දනී, අධිකරණ ව්‍යුපශමය නො දනී, අධිකරණ විනිශ්චයෙහි දක්ෂ නො වේ. උපාලි, මේ අභිග පසින් යුක්ත වූ මහණ බාලයෙක් මැ යි සංඛ්‍යාවට යේ.

පඤ්චත්තපාලි, අර්භෙහි සමන්තාගතො භික්ඛු පණ්ණිතොකෙව සංඛං ගවජ්ඤි. කතමෙහි පඤ්චති : අධිකරණං ජානාති, අධිකරණසමුට්ඨානං ජානාති, අධිකරණස්ස පයොගං ජානාති, අධිකරණස්ස වූපසමං ජානාති, අධිකරණස්ස විනිවජ්ඤකුසලො භොති. ඉමෙහි ඛො උපාලි පඤ්චහරෙහි සමන්තාගතො භික්ඛු පණ්ණිතොකෙව සංඛං ගවජ්ඤි.

උබ්බාතිකාවගෙහා නවමො

නසස්සද්දිහං :

න අත්ඤාසලො චෙව කොධිනො කුප්පති ච යො,
පසාරෙතා ඡන්දගති න කුසලො තථෙව ච.

සුතතං ධම්මඤ්ච වජ්ඣඤ්ච අපතතිං අධිකරණං,
දො දො පකාසිතා සබ්බෙ කණ්ඩසුක්කා විජානථාති.

10. අධිකරණවූපසම වගෙහා

1. කතීහි ණු ඛො හන්තො අර්භෙහි සමන්තාගතො භික්ඛු නාලං අධිකරණං වූපසමෙතුන් ?

පඤ්චත්තපාලි අර්භෙහි සමන්තාගතො භික්ඛු නාලං අධිකරණං වූපසමෙතුං. කතමෙහි පඤ්චති : අපතතිං න ජානාති, අපතති-සමුට්ඨානං න ජානාති, අපතතියා පයොගං න ජානාති, අපතතියා වූපසමං න ජානාති, අපතතියා න විනිවජ්ඤකුසලො භොති. ඉමෙහි ඛො උපාලි පඤ්චහරෙහි සමන්තාගතො භික්ඛු නාලං අධිකරණං වූපසමෙතුං.

පඤ්චත්තපාලි අර්භෙහි සමන්තාගතො භික්ඛු අලං අධිකරණං වූපසමෙතුං. කතමෙහි පඤ්චති : අපතතිං ජානාති, අපතතිසමුට්ඨානං ජානාති, අපතතියා පයොගං ජානාති, අපතතියා වූපසමං ජානාති, අපතතියා විනිවජ්ඤකුසලො භොති. ඉමෙහි ඛො උපාලි පඤ්චහරෙහි සමන්තාගතො භික්ඛු අලං අධිකරණං වූපසමෙතුං.

2. අපරෙහිපි උපාලි පඤ්චහරෙහි සමන්තාගතො භික්ඛු නාලං අධිකරණං වූපසමෙතුං. කතමෙහි පඤ්චති : අධිකරණං න ජානාති, අධිකරණසමුට්ඨානං න ජානාති, අධිකරණස්ස පයොගං න ජානාති, අධිකරණස්ස වූපසමං න ජානාති, අධිකරණස්ස න විනිවජ්ඤකුසලො භොති. ඉමෙහි ඛො උපාලි පඤ්චහරෙහි සමන්තාගතො භික්ඛු නාලං අධිකරණං වූපසමෙතුං.

උපාලි, අභිග පසෙකින් යුක්ත වූ මහණ පණ්ඩිතයෙක් මැ යි සංඛ්‍යාවට යේ. කවර පසෙකින් යත් : අධිකරණය දැනිය, අධිකරණ සමුච්ඡායය දැනිය, අධිකරණප්‍රයෝගය දැනිය, අධිකරණව්‍යුපශමය දැනිය, අධිකරණවිනිශ්චයෙහි දක්ෂ වේ. උපාලි, මේ අභිග පසින් යුක්ත වූ මහණ පණ්ඩිතයෙක් මැ යි සංඛ්‍යාවට යේ.

නවවන උඛ්‍යානිකවර්ගය නිමි.

එහි නාමාවලිය :

න අත්ථකුසල යැ කොධන යැ කුප්පති යැ පසාරෙනා යැ ඡන්දගති යැ එසේ මැ අකුසල යැ.

සුක්ත යැ ධම්ම යැ වත්ථු යැ ආපත්ති යැ අධිකරණ යැ යන සියල්ල දෙක දෙක බැගින් වදරණ ලදී. කණ්හසුක්ක වශයෙන් දැනිවු.

10. අධිකරණවූපසම වර්ගය

1. වහන්ස, කෙතෙක් අභිගයෙන් යුක්ත වූ මහණ අධිකරණය සන්තිද්‍රවන්තට නො නිසි වේ ද ?

උපාලි, අභිග පසෙකින් යුක්ත වූ මහණ අධිකරණය සන්තිද්‍රවන්තට නිසි නො වේ. කවර පසෙකින් යත් : ආපත්තිය නො දැනිය, ආපත්ති සමුච්ඡායය නො දැනිය, ආපත්ති ප්‍රයෝගය නො දැනිය, ආපත්ති ව්‍යුපශමය නො දැනිය, ආපත්ති විනිශ්චය කිරීමෙහි දක්ෂ නො වේ. උපාලි, මේ අභිග පසින් යුක්ත වූ මහණ අධිකරණය සන්තිද්‍රවන්තට නො නිසි වේ.

උපාලි, අභිග පසෙකින් යුක්ත වූ මහණ අධිකරණය සන්තිද්‍රවන්තට නිසි වේ. කවර පසෙකින් යත් : ආපත්තිය දැනිය, ආපත්ති සමුච්ඡායය දැනිය, ආපත්ති ප්‍රයෝගය දැනිය, ආපත්ති ව්‍යුපශමය දැනිය, ආපත්ති විනිශ්චය කිරීමෙහි දක්ෂ වේ. උපාලි, මේ අභිග පසින් යුක්ත වූ මහණ අධිකරණය සන්තිද්‍රවන්තට නිසි වේ.

2. උපාලි, අනෙකුදු අභිග පසෙකින් යුක්ත වූ මහණ අධිකරණය සන්තිද්‍රවන්තට නො නිසි වේ, කවර පසෙකින් යත් : අධිකරණය නො දැනිය, අධිකරණ සමුච්ඡායය නො දැනිය, අධිකරණ ප්‍රයෝගය නො දැනිය අධිකරණ ව්‍යුපශමය නො දැනිය, අධිකරණ විනිශ්චයෙහි දක්ෂ නො වේ. උපාලි, මේ අභිග පසින් යුක්ත වූ මහණ අධිකරණය සන්තිද්‍රවන්තට නො නිසි වේ.

පඤ්චායනාම අනෙකුත් සමනාගතො භික්ඛු අලං අධිකරණං වූපසමෙත්තුං. කතමෙති පඤ්චති : අධිකරණං ජානාති, අධිකරණං සම්මුඛානං ජානාති, අධිකරණස්ස පයොගං ජානාති, අධිකරණස්ස වූපසමං ජානාති, අධිකරණස්ස විචිච්ඡයකුසලො භොති. ඉමෙති බො උපායී පඤ්චායනෙති සමනාගතො භික්ඛු අලං අධිකරණං වූපසමෙත්තුං.

3. අපරෙහිපි උපාලි පඤ්චකඛෙගහි සමන්තාගතො භික්ඛු නාලං අධිකරණං වූපසමෙත්තුං. කතමෙහි පඤ්චග්හි: ඡන්දගහිං ගව්ඡති, දෙසාගහිං ගව්ඡති, මොභාගහිං ගව්ඡති, භසාගහිං ගව්ඡති, අලජ්ජි ව භොති. ඉමෙහි බො උපාලි පඤ්චකඛෙගහි සමන්තාගතො භික්ඛු නාලං අධිකරණං වූපසමෙත්තුං.

පඤ්චාසාලී අබේගති සමන්තාගතෝ භික්ඛු අලං අධිකරණං
 වූපසමෙත්තුං. කතමෙති පඤ්චාසාලී : න ඡන්ද්‍රගතීං ගව්ඡති, න ද්‍රෝසාගතීං
 ගව්ඡති, න මොහාගතීං. ගව්ඡති, න භසාගතීං ගව්ඡති, ලජ්ජා ච භෝති.
 ඉමෙති බො උපාලී පඤ්චාසාලීගතී සමන්තාගතෝ භික්ඛු අලං අධිකරණං
 වූපසමෙත්තුං.

4. අපරෙහිපි උපාලි පඤ්චකඩෙහි සම්භ්‍යාගතො හික්ඛු නාලං
අධිකරණං වූපසමෙත්තුං. කතමෙහි පඤ්චහි : ඡන්දගාහිං ගච්ඡති.
දෙසාගාහිං ගච්ඡති, මොභාගාහිං ගච්ඡති, භයාගාහිං ගච්ඡති, අපසස්සුතො ච
භොති. ඉමෙහි බො උපාලි පඤ්චකඩෙහි සම්භ්‍යාගතො හික්ඛු නාලං
අධිකරණං වූපසමෙත්තුං.

පඤ්චාසාදී අභේදය සමන්තාගතෝ භික්ඛු අලං අධිකරණං වූපසමෙදාං. කතමෙහි පඤ්චාසි : න ඡන්දගතිං ගව්ඡති, න දේහගතිං ගව්ඡති, න මොහගතිං ගව්ඡති, න භ්‍යාගතිං ගව්ඡති, බහුසංසාරො ච භෝති. ඉමෙහි බො උපාදී පඤ්චාසාදී සමන්තාගතෝ භික්ඛු අලං අධිකරණං වූපසමෙදාං.

5. අපරෙහිපී උපාලි පඤ්චහඬෙහි සමකතාගතො හික්ඛු නාලං අධිකරණං වූපසමෙත්තං. කතමෙහි පඤ්චහි : චජ්ඣං න ජානාති, නිද්දනං න ජානාති, පඤ්ඤානං න ජානාති, පද්ධම්මාභට්ඨං න ජානාති, අනුසංකීචචනපථං න ජානාති. ඉමෙහි ඛො උපාලි පඤ්චහඬෙහි සමකතාගතො හික්ඛු නාලං අධිකරණං වූපසමෙත්තං.

පඤ්චාසාලී අබේගති සමන්තාගතො භික්ඛු අලං අධිකරණං
 වූපසමෙත්තං. කතමෙති පඤ්චාසාලී : වජ්ඣං ජානාති, නිදනං ජානාති,
 පඤ්ඤාතති. ජානාති, පදපච්චාහට්ඨං ජානාති, අනුසංක්ඛිවිචනපථං
 ජානාති. ඉමෙති බො උපාලී පඤ්චාසලීගති සමන්තාගතො භික්ඛු අලං
 අධිකරණං. වූපසමෙත්තං.

6. අපරෙහිපි උපාලි පඤ්චග්ගෙහි සමන්තාගතො හික්ඛු නාලං අභිකරණං වුපසමෙත්තුං. තතමෙහි පඤ්චහි : ඡන්දගහිං ගව්ණි, දෙසාගහිං ගව්ණි, මොහාගහිං ගව්ණි, හයාගහිං ගව්ණි, අකුසලො ච හොති විනශෙ. ඉමෙහි බෙ, උපාලි පඤ්චග්ගෙහි සමන්තාගතො හික්ඛු නාලං අභිකරණං වුපසමෙත්තුං.

උපාලි, අභිග පසෙකින් යුක්ත වූ මහණ අධිකරණය සන්තිද්වන්තට නිසි වේ. කවර පසෙකින යත් : අධිකරණය දැනි, අධිකරණ සමුවියානය දැනි, අධිකරණ ප්‍රයෝගය දැනි, අධිකරණ ව්‍යුපගමය දැනි, අධිකරණ විනිශ්චයෙහි දක්ෂ වේ. උපාලි, මේ අභිග පසින් යුක්ත වූ මහණ අධිකරණය සන්තිද්වන්තට නිසි වේ.

3. උපාලි, අනෙකුදු අභිග පසෙකින් යුක්ත වූ මහණ අධිකරණය සන්තිද්වන්තට නිසි නො වෙයි. කවර පසෙකින යත් : ඡන්දයෙන් අගතියට යෙයි, ද්වේෂයෙන් අගතියට යෙයි, මොහයෙන් අගතියට යෙයි, ඛියෙන් අගතියට යෙයි, උප්පා නැන්තේත් වේ. උපාලි, මේ අභිග පසින් යුක්ත වූ මහණ අධිකරණය සන්තිද්වන්තට නො නිසි වේ.

උපාලි, අභිග පසෙකින් යුක්ත වූ මහණ අධිකරණය සන්තිද්වන්තට නිසි වේ. කවර පසෙකින යත් : ඡන්දයෙන් අගතියට නො යෙයි, ද්වේෂයෙන් අගතියට නො යෙයි, මොහයෙන් අගතියට නො යෙයි, ඛියෙන් අගතියට නො යෙයි, උප්පා ඇන්තේත් වේ. උපාලි, මේ අභිග පසින් යුක්ත වූ මහණ අධිකරණය සන්තිද්වන්තට නිසි වේ.

4. උපාලි, අනෙකුදු අභිග පසෙකින් යුක්ත වූ මහණ අධිකරණය සන්තිද්වන්තට නිසි නො වේ. කවර පසෙකින යත් : ඡන්දයෙන් අගතියට යෙයි, ද්වේෂයෙන් අගතියට යෙයි, මොහයෙන් අගතියට යෙයි, ඛියෙන් අගතියට යෙයි, අල්පශ්‍රැතයෙක් ද වේ. උපාලි, මේ අභිග පසින් යුක්ත වූ මහණ අධිකරණය සන්තිද්වන්තට නො නිසි වේ.

උපාලි, අභිග පසෙකින් යුක්ත වූ මහණ අධිකරණය සන්තිද්වන්තට නිසි වේ. කවර පසෙකින යත් : ඡන්දයෙන් අගතියට නො යෙයි, ද්වේෂයෙන් අගතියට නො යෙයි, මොහයෙන් අගතියට නො යෙයි, ඛියෙන් අගතියට නො යෙයි, බහුශ්‍රැතයෙක් ද වේ. උපාලි, මේ අභිගපසින් යුක්ත වූ මහණ අධිකරණය සන්තිද්වන්තට නිසි වේ.

5. උපාලි, අනෙකුදු අභිග පසෙකින් යුක්ත වූ මහණ අධිකරණය සන්තිද්වන්තට නිසි නො වේ. කවර පසෙකින යත් : වස්තුව නො දැනි, නිදනය නො දැනි, ප්‍රඥප්තිය නො දැනි, පෙරැළි පදය නො දැනි, ගැළපෙන වදන්මග නො දැනි. උපාලි, මේ අභිග පසින් යුක්ත වූ මහණ අධිකරණය සන්තිද්වන්තට නො නිසි වේ.

උපාලි, අභිග පසෙකින් යුක්ත වූ මහණ අධිකරණය සන්තිද්වන්තට නිසි වේ. කවර පසෙකින යත් : වස්තුව දැනි, නිදනය දැනි, ප්‍රඥප්තිය දැනි, පෙරැළි පදය දැනි, ගැළපෙන වදන්මග දැනි. උපාලි, මේ අභිග පසින් යුක්ත වූ මහණ අධිකරණය සන්තිද්වන්තට නිසි වේ.

6. උපාලි, අනෙකුදු අභිග පසෙකින් යුක්ත වූ මහණ අධිකරණය සන්තිද්වන්තට නිසි නො වේ. කවර පසෙකින යත් : ඡන්දයෙන් අගතියට යෙයි, ද්වේෂයෙන් අගතියට යෙයි, මොහයෙන් අගතියට යෙයි, ඛියෙන් අගතියට යෙයි, විනයෙහි අදක්ෂත් වේ. උපාලි, මේ අභිගපසින් යුක්ත වූ මහණ අධිකරණය සන්තිද්වන්තට නො නිසි වේ.

පඤ්චපාලි අබේගති සමන්තාගතො භික්ඛු අලං අධිකරණං වූපසමෙතුං. කතමෙති පඤ්චති : න ඡන්දගතිං ගව්ඡති, න ද්‍යෙසාගතිං ගව්ඡති, න මොහාගතිං ගව්ඡති, න භසාගතිං ගව්ඡති, කුසලො ච භොති විතසෙ. ඉමෙති බො උපාලි පඤ්චහබ්බෙති සමන්තාගතො භික්ඛු අලං අධිකරණං වූපසමෙතුං.

7. අපරෙතිපි උපාලි පඤ්චහබ්බෙති සමන්තාගතො භික්ඛු නාලං අධිකරණං වූපසමෙතුං. කතමෙති පඤ්චති : ඡන්දගතිං ගව්ඡති, ද්‍යෙසාගතිං ගව්ඡති, මොහාගතිං ගව්ඡති, භසාගතිං ගව්ඡති, පුග්ගල-ගරුකො භොති නො සබ්බගරුකො. ඉමෙති බො උපාලි පඤ්චහබ්බෙති සමන්තාගතො භික්ඛු නාලං අධිකරණං වූපසමෙතුං.

පඤ්චපාලි අබේගති සමන්තාගතො භික්ඛු අලං අධිකරණං වූපසමෙතුං. කතමෙති පඤ්චති : න ඡන්දගතිං ගව්ඡති, න ද්‍යෙසාගතිං ගව්ඡති, න මොහාගතිං ගව්ඡති, න භසාගතිං ගව්ඡති, සබ්බගරුකො භොති නො පුග්ගලගරුකො. ඉමෙති බො උපාලි පඤ්චහබ්බෙති සමන්තාගතො භික්ඛු අලං අධිකරණං වූපසමෙතුං.

8. අපරෙතිපි උපාලි පඤ්චහබ්බෙති සමන්තාගතො භික්ඛු නාලං අධිකරණං වූපසමෙතුං. කතමෙති පඤ්චති : ඡන්දගතිං ගව්ඡති, ද්‍යෙසාගතිං ගව්ඡති, මොහාගතිං ගව්ඡති, භසාගතිං ගව්ඡති, ආමිස-ගරුකො භොති නො සඤ්චම්මගරුකො. ඉමෙති බො උපාලි පඤ්ච-හබ්බෙති සමන්තාගතො භික්ඛු නාලං අධිකරණං වූපසමෙතුං.

පඤ්චපාලි අබේගති සමන්තාගතො භික්ඛු අලං අධිකරණං වූපසමෙතුං. කතමෙති පඤ්චති : න ඡන්දගතිං ගව්ඡති, න ද්‍යෙසාගතිං ගව්ඡති, න මොහාගතිං ගව්ඡති, න භසාගතිං ගව්ඡති, සඤ්චම්මගරුකො භොති නො ආමිසගරුකො. ඉමෙති බො උපාලි, පඤ්චහබ්බෙති සමන්තාගතො භික්ඛු අලං අධිකරණං වූපසමෙතුනති.

9. කතීති ඤු බො භනෙත ආකාරෙති සබ්බො භිජ්ජතීති?

පඤ්චපාලි ආකාරෙති සබ්බො භිජ්ජති. කතමෙති පඤ්චති : කමෙමන, උද්දෙසන, වොහරනෙතා, අනුසාවණෙන, සලාකගාහෙන. ඉමෙති බො උපාලි පඤ්චභාකාරෙති සබ්බො භිජ්ජතීති.

10. සබ්බරුජ් සබ්බරුජ්ති භනෙත වුච්චති. කීත්තාවතා, ඤු බො භනෙත සබ්බරුජ් භොති නො ච සබ්බහෙදෙ? කීත්තාවතා ච පන සබ්බරුජ් චෙච භොති සබ්බහෙදෙ චාති?

පඤ්ඤානෙතනං උපාලි මයා ආගන්තුකානං භික්ඛුනං ආගන්තුකවිතනං, එවං සුපඤ්ඤානෙත බො උපාලි මයා සික්ඛාපදෙ ආගන්තුකා භික්ඛු ආගන්තුකවිතෙත න විතනනති, එවමපි බො උපාලි සබ්බරුජ් භොති නො ච සබ්බහෙදෙ. පඤ්ඤානෙතනං උපාලි මයා ආචාරිසික්ඛානං භික්ඛුනං ආචාරිසිකවිතනං. එවං සුපඤ්ඤානෙත බො උපාලි මයා සික්ඛාපදෙ ආචාරිසිකා භික්ඛු ආචාරිසිකවිතෙත න විතනනති, එවමපි බො උපාලි සබ්බරුජ් භොති නො ච සබ්බහෙදෙ. පඤ්ඤානෙතනං උපාලි මයා

උපාලි, අභිග පසෙකින් යුක්ත වූ මහණ අධිකරණය සන්තිද්වන්තව නිසි වේ. කවර පසෙකින් යන් : ඡන්දයෙන් අගතියට නොයෙයි, ද්වේෂයෙන් අගතියට නොයෙයි, මොහයෙන් අගතියට නොයෙයි, බියෙන් අගතියට නොයෙයි, චිතයෙහි දක්ෂ වූයේත් වේ. උපාලි, මේ අභිග පසින් යුක්ත වූ මහණ අධිකරණය සන්තිද්වන්තව නිසි වේ.

7. උපාලි, අනෙකුදු අභිග පසෙකින් යුක්ත වූ මහණ අධිකරණය සන්තිද්වන්තව නිසි නො වේ. කවර පසෙකින් යන් : ඡන්දයෙන් අගතියට යෙයි, ද්වේෂයෙන් අගතියට යෙයි, මොහයෙන් අගතියට යෙයි, බියෙන් අගතියට යෙයි, පුද්ගලගරුක වූයේ සම්පගරුක නොවේ. උපාලි, මේ අභිග පසින් යුක්ත වූ මහණ අධිකරණය සන්තිද්වන්තව නො නිසි වේ.

උපාලි, අභිග පසෙකින් යුක්ත වූ මහණ අධිකරණය සන්තිද්වන්තව නිසි වේ. කවර පසෙකින් යන් : ඡන්දයෙන් අගතියට නොයෙයි, ද්වේෂයෙන් අගතියට නොයෙයි, මොහයෙන් අගතියට නොයෙයි, බියෙන් අගතියට නොයෙයි, සම්ප ගරුක වූයේ පුද්ගල ගරුක නො වේ. උපාලි, මේ අභිග පසින් යුක්ත වූ මහණ අධිකරණය සන්තිද්වන්තව නිසි වේ.

8. උපාලි, අනෙකුදු අභිග පසෙකින් යුක්ත වූ මහණ තෙමේ අධිකරණය සන්තිද්වන්තව නිසි නො වේ. කවර පසෙකින් යන් : ඡන්දයෙන් අගතියට යෙයි, ද්වේෂයෙන් අගතියට යෙයි, මොහයෙන් අගතියට යෙයි, බියෙන් අගතියට යෙයි, ආමිෂ ගරුක වූයේ සද්ධර්ම ගරුක නො වේ. උපාලි, මේ අභිග පසින් යුක්ත වූ මහණ අධිකරණය සන්තිද්වන්තව නො නිසි වේ.

උපාලි, අභිග පසෙකින් යුක්ත වූ මහණ අධිකරණය සන්තිද්වන්තව නිසි වේ. කවර පසෙකින් යන් : ඡන්දයෙන් අගතියට නොයෙයි, ද්වේෂයෙන් අගතියට නොයෙයි, මොහයෙන් අගතියට නොයෙයි, බියෙන් අගතියට නොයෙයි, සද්ධර්ම ගරුක වූයේ ආමිෂ ගරුක නො වේ. උපාලි, මේ අභිග පසින් යුක්ත වූ මහණ අධිකරණය සන්තිද්වන්තව නිසි වේ.

9. වහන්ස, කෙනෙක් අයුරින් සම්පයා බිඳේ ද ?

උපාලි, පස් අයුරකින් සම්පයා බිඳේ. කවර පසෙකින් යන් : කර්මයෙන් යැ උපදේශයෙන් යැ (අටළොස් හෙදකර වස්තු) වැඩහැර කරමින් යැ, අනුශ්‍රාවණයෙන් යැ, සලාකග්‍රාහයෙන් යැ, උපාලි, මේ පස් අයුරින් සම්පයා බිඳේ.

10. වහන්ස, සම්පරාජිය යැ සම්පරාජිය යැ යි කියනු ලැබේ. වහන්ස, කොපමණකින් සම්පරාජිය වේ ද ? සම්පහෙදය නො වේ ද ? කොපමණකින් සම්පරාජියත් සම්පහෙදයත් වේ ද ?

උපාලි, මා විසින් ආගන්තුක භික්ෂුන්ට මේ ආගන්තුක වන පණවන ලදී. උපාලි, මෙසේ මා විසින් සිකපද මොනොවට පණවන ලද කල්හි ආගන්තුක භික්ෂු ආගන්තුක වනෙහි නො පවතින් ද, උපාලි, මෙසේත් සම්පරාජිය වෙයි, සම්පහෙදය නොවේ. උපාලි, මා විසින් ආවාසික භික්ෂුන්ට මේ ආවාසික වන පණවන ලදී. උපාලි, මෙසේ මා විසින් සිකපද මොනොවට පණවන ලද කල්හි ආවාසික භික්ෂු ආවාසික වනෙහි නො පවතින් ද, උපාලි, මෙසේත් සම්පරාජිය වෙයි, සම්පහෙදය නොවේ. උපාලි, මා විසින් භික්ෂුන්හට

භික්ඛූනං භත්තභෙග භත්තභගවත්තං යථාබුසිං යථාරත්තං යථා පතිරූපං අගගාසිනං අගගාදකං අගගපිණ්ණං එවං සුපඤ්ඤානෙන බො උපාලි මයා සික්ඛාපදෙ නවා භික්ඛු භත්තභෙග ථෙරුනං භික්ඛූනං ආසනං පටිබාහනති. එවමපි බො උපාලි සම්ඝරුජ්ඣොති නො ච සම්ඝභෙදෙ. පඤ්ඤානෙනනං උපාලි මයා භික්ඛූනං සෙනාසනෙ සෙනාසනවත්තං යථාබුසිං යථාරත්තං යථාපතිරූපං, එවං සුපඤ්ඤානෙන බො උපාලි මයා සික්ඛාපදෙ නවා භික්ඛු ථෙරුනං භික්ඛූනං ආසනං පටිබාහනති. එවමපි බො උපාලි සම්ඝරුජ්ඣොති නො ච සම්ඝභෙදෙ. පඤ්ඤානෙනනං උපාලි මයා භික්ඛූනං අනෙතාසිමාස එකං උපොසථං එකං පචාරණං එකං සම්ඝකම්මං එකං කම්මාකම්මං. එවං සුපඤ්ඤානෙන බො උපාලි මයා සික්ඛාපදෙ තත්ථෙව අනෙතාසිමාස ආවේණීභාවං කරිත්වා ගණං බත්තිත්වා ආවේණීඋපොසථං කරුණති ආවේණීපචාරණං කරුණති, ආවේණීසම්ඝකම්මං කරුණති, ආවේණී-කම්මාකම්මානි කරුණති. එවං බො උපාලි සම්ඝරුජ්ඣෙව භොති සම්ඝභෙදෙ වානි.

අධිකරණවූපසම්මවගෙහො දසමො

තස්සදානං :

ආපතති. අධිකරණං ඡන්ද අපසස්සනෙන ව,
වන්ත්ථස්ස අකුසලො ච පුග්ගලො ආමිසෙන ව;
භිජ්ජති සම්ඝරුජ්ඣ සම්ඝභෙදෙ තථෙව වානි.

11. සම්ඝභෙදක වගෙහො

1. කතීහි නු බො භනෙන අබ්බෙහි සම්මන්ත්තාගතො සම්ඝභෙදකො ආපාසිකො නෙරසිකො කප්පට්ඨො අනෙකිවේජාති ?

පඤ්චුපාලි අබ්බෙහි සම්මන්ත්තාගතො සම්ඝභෙදකො ආපාසිකො නෙරසිකො කප්පට්ඨො අනෙකිවේජා. කතමෙහි පඤ්චහි : ඉටුපාලි භික්ඛු අබ්බමං ධම්මොති දිපෙති, ධම්මං අබ්බමොති දිපෙති, අවිනසං විනසොති දිපෙති, විනසං අවිනසොති දිපෙති, විනිධාය දිට්ඨිං කම්මෙන. ඉමෙහි බො උපාලි පඤ්චහබ්බෙහි සම්මන්ත්තාගතො සම්ඝභෙදකො ආපාසිකො නෙරසිකො කප්පට්ඨො අනෙකිවේජා.

2. අපරෙහිපි උපාලි පඤ්චහබ්බෙහි සම්මන්ත්තාගතො සම්ඝභෙදකො ආපාසිකො නෙරසිකො කප්පට්ඨො අනෙකිවේජා. කතමෙහි පඤ්චහි : ඉටුපාලි භික්ඛු අබ්බමං ධම්මොති දිපෙති, ධම්මං අබ්බමොති දිපෙති, අවිනසං විනසොති දිපෙති, විනසං අවිනසොති දිපෙති, විනිධාය දිට්ඨිං උද්දෙසෙන. ඉමෙහි බො උපාලි පඤ්චහබ්බෙහි සම්මන්ත්තාගතො සම්ඝභෙදකො ආපාසිකො නෙරසිකො කප්පට්ඨො අනෙකිවේජා.

බත්තලෙහි සහ මහලු පිළිවෙළින් තෙර පිළිවෙළින් සුදුසු පිළිවෙළින් අග්‍රාසනය දීම අග්‍රාදකය දීම අග්‍රපිණ්ඩය දීම යන මේ බත්තල පිළිබඳ වන පණවන ලදී. උපාලි, මා විසින් මෙසේ සිකපද මොනොවට පණවනලද කල්හි නවක භික්ෂුහු බත්තලෙහි ස්ථවිර භික්ෂූන්හට ථෙරාසනය වළකන් ද, උපාලි, මෙසේත් සඬ්ඝරාජිය වෙයි, සඬ්ඝභෙදය නො වේ. උපාලි, මා විසින් භික්ෂූන්හට සෙනස්තෙහි සහමහලු පිළිවෙළින් තෙර පිළිවෙළින් සුදුසු පිළිවෙළින් මේ සෙනසුන් වන පණවන ලදී. උපාලි, මා විසින් මෙසේ මොනොවට සිකපද පණවන ලද කල්හි නවක භික්ෂුහු ස්ථවිර භික්ෂූන්හට සෙනසුන වළකන් ද, උපාලි, මෙසේත් සඬ්ඝරාජිය වෙයි, සඬ්ඝභෙදය නො වේ. උපාලි, මා විසින් භික්ෂූන්හට ඇතුළු සීමායෙහි තෙල එක් වැ කරණ පොහොය එක් වැ කරණ පවුරුණු එක් වැ කරණ සඬ්ඝකර්ම එක් වැ කරණ කුදුමහන් කර්ම පණවන ලදී. උපාලි, මා විසින් මෙසේ මොනොවට සිකපද පණවනලද කල්හි එම සීමාව තුළ ආවේණිභාවය (වෙන්වීම් බව) කොට ගණබන්ධනය කොට (පිරිස වෙන්කොට) වෙන් වැ පොහොය කරන් ද, වෙන් වැ පවුරුණු කරන් ද, වෙන් වැ සඬ්ඝකර්ම කරන් ද, වෙන් වැ කුදුමහන් විනයකර්ම කරන් ද, උපාලි, මෙසේ සඬ්ඝරාජියත් වෙයි, සඬ්ඝභෙදයත් වේ.

දසවන අධිකරණ වූපසම වර්ගය නිමි.

එහි නාමාවලිය :

ආපත්ති යැ අධිකරණ යැ ඡන්දගති යැ අප්පස්සුතය සමග වන්වු යැ ආමිසය සමග අකුසල යැ පුන්ගල යැ භිජ්ජති යැ එසේ ම සඬ්ඝරාජි යැ සඬ්ඝභෙද යැ යි.

11. සඬ්ඝභෙදකථාය

1. වහන්ස, කෙනෙක් අභිගයෙන් යුක්ත වූ මහණ කල්පයක් ආයු ඇති පිළියම් නො කටහැකි නිරිසන් වැ අපායෙහි උපද්‍රායුලු සඬ්ඝභෙදකයෙක් වෙ ද ?

උපාලි, අභිග පසෙකින් යුක්ත වූ මහණ කල්පයක් ආයු ඇති පිළියම් නො කටහැකි නිරිසන් වැ අපායෙහි උපද්‍රායුලු සඬ්ඝභෙදකයෙක් වෙයි. කවර පසෙකින යත් : උපාලි, මෙ සස්තෙහි මහණ අධර්මය ධර්ම යැ යි දක්වයි, ධර්මය අධර්ම යැ යි දක්වයි, අවිනය විනය යැ යි දක්වයි, විනය අවිනය යැ යි දක්වයි, දෘෂ්ටිය තර වැ පිහිටුවා කර්ම කිරීමෙන් යැ. උපාලි, මේ අභිග පසින් යුක්ත වූ මහණ කල්පයක් ආයු ඇති පිළියම් නො කටහැකි නිරිසන් වැ අපායෙහි උපද්‍රායුලු සඬ්ඝභෙදකයෙක් වේ.

2. උපාලි, අනෙකුදු අභිග පසෙකින් යුක්ත වූ මහණ කල්පයක් ආයු ඇති පිළියම් නො කටහැකි නිරිසන් වැ අපායෙහි උපද්‍රායුලු සඬ්ඝභෙදකයෙක් වෙයි. කවර පසෙකින යත් : උපාලි, මෙ සස්තෙහි මහණ අධර්මය ධර්ම යැ යි දක්වයි, ධර්මය අධර්ම යැ යි දක්වයි, අවිනය විනය යැ යි දක්වයි, විනය අවිනය යැ යි දක්වයි දෘෂ්ටිය තර වැ පිහිටුවා උදෙසීමෙන් යැ. උපාලි, මේ අභිග පසින් යුක්ත වූ මහණ කල්පයක් ආයු ඇති පිළියම් නො කටහැකි නිරිසන් වැ අපායෙහි උපද්‍රායුලු සඬ්ඝ භෙදකයෙක් වේ.

3. අපරෙහිපි උපාලි පඤ්චකශේගනී සමන්තාගතෝ සංඝසෙනෙකො
ආපාසිකො නෙරසිකො කප්පවේයං අනෙකිච්ඡො. කතමෙති පඤ්චති :
ඉධුපාලි භික්ඛු අබ්මං බම්මොති දිපෙනි, බ්මං අබ්මොති දිපෙනි,
අච්ඡයං විනයොති දිපෙනි, විනයං අච්ඡයොති දිපෙනි, වීතීධාය
දිට්ඨිං වොහරන්තො. ඉමෙති ඛො උපාලි පඤ්චකශේගනී සමන්තාගතෝ
සංඝසෙනෙකො ආපාසිකො නෙරසිකො කප්පවේයං අනෙකිච්ඡො.

4. අපරෙහිපි උපාලි පඤ්චගඛෙහි සමන්තාගතො සඛ්ඤ්ඤාදකො ආපාසිකො තෙරසිකො කප්පටේයා අනෙකිච්ඡො. කතමෙහි පඤ්චති : ඉටුපාලි භික්ඛු අබ්මං බමෙමාති, දිපෙති බමං අබමොති දිපෙති, අවිනං විනගොති දිපෙති, විනං අවිනගොති දිපෙති, විනිධාය දිට්ඨං අනුසාවණෙන. ඉමෙහි බො උපාලි පඤ්චගඛෙහි සමන්තාගතො සඛ්ඤ්ඤාදකො ආපාසිකො තෙරසිකො කප්පටේයා අනෙකිච්ඡො.

5. අපරෙහිපි උපාලි පඤ්චහඬෙහි සමන්තාගතෝ සඛ්‍යහෙදකෝ ආපාසිකෝ නෙරසිකෝ කප්පටේඨා අනෙකිවේෂා. කන්තෙහි පඤ්චති : ඉධුපාලි හිකුලු අබ්මං බ්මෙමාති දිපෙනි, බ්මං අබ්මෙමාති දිපෙනි, අවිනං විනංයොති දිපෙනි, විනං අවිනංයොති දිපෙනි, විනිබාය දිංඨිං සලාකංගෙන. ඉමෙහි බො උපාලි පඤ්චහඬෙහි සමන්තාගතෝ සඛ්‍යහෙදකෝ ආපාසිකෝ නෙරසිකෝ කප්පටේඨා අනෙකිවේෂා.

6. අපරෙහිපි උපාලි පඤ්චහඬෙහි සමන්තාගතො සංඝභෙදකො ආපාසිකො නෙරසිකො කප්පට්ඨො අනෙකිට්ඨො. කතමෙහි පඤ්චකි : ඉටුපාලි භික්ඛු අධම්මං ධම්මොති දිපෙනි, ධම්මං අධම්මොති දිපෙනි, අවිනසං විනසොති දිපෙනි, විනසං අවිනසොති දිපෙනි, විනිධාය ඛනති. කමෙමන -පෙ- විනිධාය ඛනති. උද්දෙසෙන -පෙ- විනිධාය ඛනති. වොහරනො -පෙ- විනිධාය ඛනති. අනුසාවණෙන -පෙ- විනිධාය ඛනති. සලාකගාගෙන ඉමෙහි ඛො උපාලි පඤ්චහඬෙහි සමන්තාගතො සංඝභෙදකො ආපාසිකො නෙරසිකො කප්පට්ඨො අනෙකිට්ඨො.

7. අපරෙහිපි උපාලි පඤ්චහඬෙහි සම්න්තාගතො සඬ්ඝභෙදකො ආපාසිකො නෙරසිකො කප්පට්ඨො අනෙකිච්ඡො. කතමෙහි පඤ්චහි. ඉටුපාලි හික්ඛු අබමමං ඛමෙමාති දිපෙනි, ඛමමං අබමෙමාති දිපෙනි, අවිනසං විනසොති දිපෙනි, විනසං අවිනසොති දිපෙනි, විනිඩාය රුචිං කමෙමන -පෙ- විනිඩාය රුචිං උඤ්ඤෙන -පෙ- විනිඩාය රුචිං චොභරණෙන -පෙ- විනිඩාය රුචිං අනුසාවණෙන -පෙ- විනිඩාය රුචිං සලාකගාහෙන. ඉමෙහි ඛො උපාලි පඤ්චහඬෙහි සම්න්තාගතො සඬ්ඝභෙදකො ආපාසිකො නෙරසිකො කප්පට්ඨො අනෙකිච්ඡො.

8. අපරෙහිපි උපාලි පඤ්චාසකෙහි සමන්තාගතො සංඛ්‍යාදෙකො අපාසිකො තෙරසිකො කපපටෙඨා අනෙතිච්ඡා. කතමෙති පඤ්චාසි : ඉධිපාලි භික්ඛු අධම්මං ධම්මොති දිපෙනි, ධම්මං අධම්මොති දිපෙනි, අවිනසං විනයොති දිපෙනි, විනයං අවිනයොති දිපෙනි, විනිධාය සඤ්ඤා.

8. උපාලි, අනෙකුදු අඩිත පසෙකින් යුක්ත වූ මහණ කල්පයක් ආයු ඇති පිළියම නො කටහැකි නිවිසක් වූ අපායෙහි උපදනායුලු සඩ්ඟෙදකයෙක් වේ. කවර පසෙකින් යත් : උපාලි, මේ ශාසනයෙහි මහණ අධර්මය ධර්ම යැ යි දක්වයි, ධර්මය අධර්ම යැ යි දක්වයි, අවිනය විනය යැ යි දක්වයි, විනය අවිනය යැ යි දක්වයි,

කමෙමන -පෙ- විනිධාය සඤ්ඤං උද්දෙසෙන -පෙ- විනිධාය සඤ්ඤං
වොහරන්තො -පෙ- විනිධාය සඤ්ඤං අනුසාවණෙන -පෙ- විනිධාය
සඤ්ඤං සලාකගාහෙන. ඉමෙහි බො උපාලි පඤ්චගඛෙහි සමන්තාගතො
සඤ්ඤාදකො ආපාසිකො නෙරසිකො කප්පට්ඨො අනෙකිවෙණි.

සඤ්ඤාදකවගෙහා එකාදසමො

තස්සුද්දානං :

විනිධාය දිට්ඨිං කමෙමන උද්දෙසෙන වොහරෙන ව,
අනුසාවණෙන සලාකෙන පඤ්චගෙන දිට්ඨිතිස්සිතා ;
ඛන්ති රුචි ව සඤ්ඤා ව¹ තයො තෙ පඤ්චධා නයාති

12. දුතිය සඤ්ඤාදක වගෙහා

1. කතීති නු බො භනෙන අඛෙහි සමන්තාගතො සඤ්ඤාදකො
න ආපාසිකො න නෙරසිකො න කප්පට්ඨො න අනෙකිවෙණි ?

පඤ්චපාලි අඛෙහි සමන්තාගතො සඤ්ඤාදකො න ආපාසිකො
න නෙරසිකො න කප්පට්ඨො න අනෙකිවෙණි. කතමෙහි පඤ්චති :
ඉධුපාලි භික්ඛු අබමං ඛමොති දිපෙති, ඛමං අබමොති දිපෙති,
අවිනසං විනයොති දිපෙති, විනයං අවිනයොති දිපෙති, අවිනිධාය
දිට්ඨිං කමෙමන. ඉමෙහි බො උපාලි පඤ්චගඛෙහි සමන්තාගතො
සඤ්ඤාදකො න ආපාසිකො න නෙරසිකො න කප්පට්ඨො
න අනෙකිවෙණි.

2. අපරෙහිපි උපාලි පඤ්චගඛෙහි සමන්තාගතො සඤ්ඤාදකො
න ආපාසිකො න නෙරසිකො න කප්පට්ඨො න අනෙකිවෙණි. කතමෙහි
පඤ්චති : ඉධුපාලි භික්ඛු අබමං ඛමොති දිපෙති. ඛමං අබමොති
දිපෙති, අවිනසං විනයොති දිපෙති, විනයං අවිනයොති දිපෙති,
අවිනිධාය දිට්ඨිං උද්දෙසෙන. ඉමෙහි බො උපාලි පඤ්චගඛෙහි
සමන්තාගතො සඤ්ඤාදකො න ආපාසිකො න නෙරසිකො
න කප්පට්ඨො න අනෙකිවෙණි.

3. අපරෙහිපි උපාලි පඤ්චගඛෙහි සමන්තාගතො සඤ්ඤාදකො
න ආපාසිකො න නෙරසිකො න කප්පට්ඨො න අනෙකිවෙණි. කතමෙහි
පඤ්චති : ඉධුපාලි භික්ඛු අබමං ඛමොති දිපෙති, ඛමං අබමොති
දිපෙති, අවිනසං විනයොති දිපෙති, විනයං අවිනයොති දිපෙති,
අවිනිධාය දිට්ඨිං වොහරන්තො. ඉමෙහි බො උපාලි පඤ්චගඛෙහි
සමන්තාගතො සඤ්ඤාදකො න ආපාසිකො න නෙරසිකො න කප්පට්ඨො
න අනෙකිවෙණි.

1. ඛන්තිං රුචිං ව සඤ්ඤාදකං - ම.ඡ.සං.

හැඟීම තර වැ පිහිටුවා කර්මයෙන් යැ... හැඟීම තර වැ පිහිටුවා උදෙසීමෙන් යැ, ... හැඟීම තර වැ පිහිටුවා බැවහර කරමින් යැ... හැඟීම තර වැ පිහිටුවා ඇස්වීමෙන් යැ... හැඟීම තර වැ පිහිටුවා ලඟ ගැන්වීමෙන් යැ. උපාලි, මේ අභිග පසින් යුක්ත වූ මහණ කල්පයක් ආයු ඇති පිළියම් නොකටහැකි නිරිසත් වැ අපායෙහි උපදනාසුලු සභිසහෙදකයෙක් වේ.

එකොළොස්වන සභිසහෙදක වර්ගය නිමි.

එහි නාමාවලිය :

දෘෂ්ටිය තර වැ පිහිටුවා කර්මයෙන් යැ, දෘෂ්ටිය තර වැ පිහිටුවා උදෙසීමෙන් යැ, දෘෂ්ටිය තර වැ පිහිටුවා බැවහර කරමින් යැ, දෘෂ්ටිය තර වැ පිහිටුවා ඇස්වීමෙන් ය, දෘෂ්ටිය තර වැ පිහිටුවා ලඟ ගැන්වීමෙන් යැ. මේ පස්දෙනා දෘෂ්ටි නි:ශ්‍රිතයහ. ඔන්ති, රුවි, සඤ්ඤ යන තුණ ඇසිරිකළ පස බැගින් නය ද වේ.

12. දුතියසභිසහෙදක වර්ගය

1. වහන්ස, කෙනෙක් අභිගයෙන් යුක්ත වූ මහණ කල්පස්ථායී නොවූ නිරිසත් නො වූ පිළියම් කළ හැකි අපායෙහි නො උපදනා සුලු සභිසහෙදකයෙක් වේ ද ?

උපාලි, අභිග පසෙකින් යුක්ත වූ මහණ කල්පස්ථායී නො වූ නිරිසත් නො වූ පිළියම් කළහැකි අපායෙහි නො උපදනා සුලු සභිසහෙදකයෙක් වෙයි. කවර පසෙකින් යත් : උපාලි, මේ ශාසනයෙහි මහණ අධර්මය ධර්ම යැ යි දක්වයි, ධර්මය අධර්ම යැ යි දක්වයි, අවිනය විනය යැ යි දක්වයි, විනය අවිනය යැ යි දක්වයි, දෘෂ්ටිය තර වැ නො පිහිටුවා කර්මයෙන් යැ. උපාලි, මේ අභිග පසින් යුක්ත වූ මහණ කල්පස්ථායී නො වූ නිරිසත් නො වූ පිළියම් කළ හැකි අපායෙහි නො උපදනා සුලු සභිසහෙදකයෙක් වේ.

2. උපාලි, අනෙකුදු අභිග පසෙකින් යුක්ත වූ මහණ කල්පස්ථායී නො වූ නිරිසත් නො වූ පිළියම් කළහැකි අපායෙහි නො උපදනා සුලු සභිසහෙදකයෙක් වෙයි. කවර පසෙකින් යත් : උපාලි, මේ ශාසනයෙහි මහණ අධර්මය ධර්ම යැ යි දක්වයි, ධර්මය අධර්ම යැ යි දක්වයි, අවිනය විනය යැ යි දක්වයි, විනය අවිනය යැ යි දක්වයි, දෘෂ්ටිය තර වැ නො පිහිටුවා උදෙසීමෙන් යැ. උපාලි මේ අභිග පසින් යුක්ත වූ මහණ කල්පස්ථායී නො වූ නිරිසත් නො වූ පිළියම් කළහැකි අපායෙහි නො උපදනාසුලු සභිසහෙදකයෙක් වේ.

3. උපාලි, අනෙකුදු අභිග පසෙකින් යුක්ත වූ මහණ කල්පස්ථායී නො වූ නිරිසත් නො වූ පිළියම් කළහැකි අපායෙහි නො උපදනා සුලු සභිසහෙදකයෙක් වෙයි. කවර පසෙකින් ද යත් : උපාලි, මේ ශාසනයෙහි මහණ අධර්මය ධර්ම යැ යි දක්වයි, ධර්මය අධර්ම යැ යි දක්වයි, අවිනය විනය යැ යි දක්වයි, විනය අවිනය යැ යි දක්වයි, දෘෂ්ටිය තර වැ නො පිහිටුවා බැවහර කරමින් යැ. උපාලි, මේ අභිග පසින් යුක්ත වූ මහණ කල්පස්ථායී නො වූ නිරිසත් නො වූ පිළියම් කළහැකි, අපායෙහි නො උපදනා සුලු සභිසහෙදකයෙක් වේ.

4. අපරෙතිහි උපාලි පඤ්චහඛෙහි සමන්තාගතො සම්පභෙදකො න ආපාසිකො න නෙරසිකො න කප්පට්ඨො න අනෙකිවේෂා. කතමෙහි පඤ්චහි : ඉටුපාලි හිකුලු අබමම. ධම්මොති දිපෙති, ධමම අබමමොති දිපෙති, අවිනයං විනයොති දිපෙති, විනයං අවිනයොති දිපෙති, අවිතිරියාය දිට්ඨිං අනුසාවණෙන. ඉමෙහි ඛො උපාලි පඤ්චහඛෙහි සමන්තාගතො සම්පභෙදකො න ආපාසිකො න නෙරසිකො න කප්පට්ඨො න අනෙකිවේෂා.

5. අපරෙතීම් උපාලි පඤ්චහබ්බෙහි සමන්තාගතො සම්ඝභෙදකො න ආපාසිකො න නෙරසිකො න කප්පට්ඨො න අනෙකිල්ලෝ, කතමෙහි පඤ්චහි : ඉද්ධාලි හිකඤ්ඤ අධම්මං ධම්මොති දිපෙනි, ධම්මං අධම්මොති දිපෙනි, අභිනසං විනයොති දිපෙනි, විනයං අභිනසොති දිපෙනි, අභිතිරියාය දිට්ඨිං සලාකගාමෙව. ඉමෙහි බො උපාලි පඤ්චහබ්බෙහි සමන්තාගතො සම්ඝභෙදකො න ආපාසිකො න නෙරසිකො න කප්පට්ඨො න අනෙකිල්ලෝ.

6. අපරෙතිච් උපාලි පඤ්චකඛෙගහි සමන්තාගතො සඛ්ඤ්ඤදකො න ආපාසිකො න නෙරසිකො න කපපථො න අතෙකිථෙත්ථ. තතමෙති පඤ්චති : ඉඤ්චාලි භික්ඛු අබමම. ධම්මොති දිපෙනි, ධමම. අබමමොති දිපෙනි, අවිනං. විනංයොති දිපෙනි, විනං. අවිනංයොති දිපෙනි, අවිතිධාය ඛනාති. කමෙත -පෙ- අවිතිධාය ඛනාති. උද්දසෙත -පෙ- අවිතිධාය ඛනාති. වොහරතො -පෙ- අවිතිධාය ඛනාති. අනුසාවණෙන -පෙ- අවිතිධාය ඛනාති. සලාකාගෙන. ඉමෙති ඛො උපාලි පඤ්චකඛෙගහි සමන්තාගතො සඛ්ඤ්ඤදකො න ආපාසිකො න නෙරසිකො න කපපථො න අතෙකිථෙත්ථ.

7. අපරෙහිති උපාලි පඤ්චහඬෙහි සමන්තාගතො සංඝභෙදකො න ආපාසිකො න නෙරසිකො න කප්පට්ඨො න අතෙකිවෙන්. කතමෙහි පඤ්චති : ඉටුපාලි හිකුඤ්ඤා අබමමං ධම්මොති දිපෙනි, ධම්මං අබමමොති දිපෙනි, අවිනයං විනයොති දිපෙනි, විනයං අවිනයොති දිපෙනි, අවිනිධාය රුචිං කමෙමන -පෙ- අවිනිධාය රුචිං උද්දසෙන -පෙ- අවිනිධාය රුචිං වොහරතො -පෙ- අවිනිධාය රුචිං අනුසංචිණෙන -පෙ- අවිනිධාය රුචිං සප්පාකගාගෙන. ඉමෙහි ඛො උපාලි පඤ්චහඬෙහි සමන්තාගතො සංඝභෙදකො න ආපාසිකො න නෙරසිකො න කප්පට්ඨො න අතෙකිවෙන්.

8. අපරෙහිති උපාලි පඤ්චකශෙහි සමන්තාගතො සංඝභෙදකො න ආපාසිකො න නෙරසිකො න කප්පඛො න අනෙකිච්ඡති. කතමෙති පඤ්චති : ඉටුපාලි හික්ඛු අධම්මං. ධම්මොති දීපෙනි, ධම්මං අධම්මොති දීපෙනි, අවිනයං විනයොති දීපෙනි, විනයං අවිනයොති දීපෙනි, අවිතිරියං සඤ්ඤං කමෙතන -පෙ- අවිතිරියං සඤ්ඤං උද්දසෙතන -පෙ- අවිතිරියං සඤ්ඤං චොභරතොනා -පෙ- අවිතිරියං සඤ්ඤං අනුසංචණෙන -පෙ- අවිතිරියං සඤ්ඤං සලාකගාහෙන. ඉමෙති බ්‍රූහි උපාලි පඤ්චකශෙහි සමන්තාගතො සංඝභෙදකො න ආපාසිකො න නෙරසිකො න කප්පඛො න අනෙකිච්ඡති.

ද්විසංඝසංඝදානවග්ගො ද්විසංඝදානවග්ගො

දෙළොස්වන දූතිය සම්පූර්ණ වර්ගය නිමි.

තස්සුද්දානං :

අවිනිශ්චය දිට්ඨිං කමෙමන උද්දෙසෙන වොහාරෙන ච,
අනුසාවණෙන සලාකෙන පඤ්චතෙ දිට්ඨිනිසසිතා.

බනති රුචි ච සඤ්ඤ ච තයො තෙ පඤ්චධා නයා,
හෙට්ඨිමෙ කණ්ඨපකබ්බති සමච්ඡිසවිධි යථා;
තථෙච සුක්කපකබ්බති සමච්ඡිසති ජානථාති.

13. ආවාසික වග්ගො

1. කතීති නු ඛො භනෙන අබ්බෙති සමන්තාගතො ආවාසිකො
භික්ඛු යථාභතං නික්ඛිතොතො එවං තිරයෙති :

පඤ්චපාලි අබ්බෙති සමන්තාගතො ආවාසිකො භික්ඛු යථාභතං
නික්ඛිතොතො එවං තිරයෙ. කතමෙති පඤ්චති : ඡන්දගතිං ගච්ඡති,
දෙසාගතිං ගච්ඡති, මොහාගතිං ගච්ඡති, භයාගතිං ගච්ඡති, සංඝිකං
පුග්ගලිකපරිභොගෙන පරිභුඤ්ඤති. ඉමෙති ඛො උපාලි පඤ්චහබ්බෙති
සමන්තාගතො ආවාසිකො භික්ඛු යථාභතං නික්ඛිතොතො එවං තිරයෙ.

2. පඤ්චපාලි අබ්බෙති සමන්තාගතො ආවාසිකො භික්ඛු යථාභතං
නික්ඛිතොතො එවං සග්ගෙ. කතමෙති පඤ්චති : න ඡන්දගතිං ගච්ඡති,
න දෙසාගතිං ගච්ඡති, න මොහාගතිං ගච්ඡති, න භයාගතිං ගච්ඡති,
සංඝිකං න පුග්ගලිකපරිභොගෙන පරිභුඤ්ඤති. ඉමෙති ඛො උපාලි
පඤ්චහබ්බෙති සමන්තාගතො ආවාසිකො භික්ඛු යථාභතං නික්ඛිතොතො
එවං සග්ගෙති.

3. කතී නු ඛො භනෙන අබ්බමිකා විනයබ්‍යාකරණාති?

පඤ්චමෙ උපාලි අබ්බමිකා විනයබ්‍යාකරණා. කතමෙ පඤ්ච :
ඉධුපාලි භික්ඛු අබ්බමං ධම්මොති පරිණාමෙති, ධම්මං අබ්බමොති
පරිණාමෙති, අවිනයං විනයයොති පරිණාමෙති, විනයං අවිනයයොති
පරිණාමෙති, අපඤ්ඤතතං පඤ්ඤපෙති, පඤ්ඤතතං සමුච්ඡන්ති. ඉමෙ
ඛො උපාලි පඤ්ච අබ්බමිකා විනයබ්‍යාකරණා.

4. පඤ්චමෙ උපාලි ධම්මිකා විනයබ්‍යාකරණා. කතමෙ පඤ්ච :
ඉධුපාලි භික්ඛු අබ්බමං අබ්බමොති පරිණාමෙති, ධම්මං ධම්මොති
පරිණාමෙති, අවිනයං අවිනයයොති පරිණාමෙති. විනයං විනයයොති
පරිණාමෙති, අපඤ්ඤතතං න පඤ්ඤපෙති, පඤ්ඤතතං න සමුච්ඡන්ති.
ඉමෙ ඛො උපාලි පඤ්ච ධම්මිකා විනයබ්‍යාකරණාති.

5. කතීති නු ඛො භනෙන අබ්බෙති සමන්තාගතො භතනුද්දෙසකො
යථාභතං නික්ඛිතොතො එවං තිරයෙති ?

පඤ්චපාලි අබ්බෙති සමන්තාගතො භතනුද්දෙසකො යථාභතං
නික්ඛිතොතො එවං තිරයෙ. කතමෙති පඤ්චති : ඡන්දගතිං ගච්ඡති,
දෙසාගතිං ගච්ඡති, මොහාගතිං ගච්ඡති, භයාගතිං ගච්ඡති, උද්දිට්ඨා-
නුද්දිට්ඨං න ජානාති. ඉමෙති ඛො උපාලි පඤ්චහබ්බෙති සමන්තාගතො
භතනුද්දෙසකො යථාභතං නික්ඛිතොතො එවං තිරයෙ.

එහි නාමාවලිය :

ආර්ථික තර වැනො පිහිටුවා කර්මයෙන් යැ, උදෙසීමෙන් යැ, බැවහර කරමින් යැ, ඇස්වීමෙන් යැ, ලහ ගැන්වීමෙන් යැයි. මේ පස් දෙන ආර්ථික:ශ්‍රීතයහ. බන්ති, රුවි, සඤ්ඤා යන මේ ත්‍රිකය ද පස පස බැගින් නය ද වේ.

යට සඳහන් කාණ්ණ පක්ෂයෙහි යට විසිවැදුරුම් යෙදීම යම්සේ ද එසේම ශුක්ල පක්ෂයෙහි සම විසිවැදුරුම් කොට දැන ගනිවු.

13. ආවාසික වර්ග

1. වහන්ස, කෙනෙක් අභිගයෙන් යුක්ත වූ ආවාසික මහණ ගෙණවුන් තැබූ බරක් යම්සේ ද, එසේ නරකයෙහි බහා තැබූයේ වේ ද ?

උපාලි, අභිග පසෙකින් යුක්ත වූ ආවාසික මහණ ගෙණවුන් තැබූ බරක් යම්සේ ද එසේ නරකයෙහි බහා තැබූයේ වෙයි. කවර පසෙකින් ද යත් : ඡන්දයෙන් අගතියට යෙයි, ද්වේෂයෙන් අගතියට යෙයි, මොහයෙන් අගතියට යෙයි, ඛියෙන් අගතියට යෙයි, සහයතුවුවක් පොද්ගලික පරිභොගයෙන් පරිභොග කෙරෙයි. උපාලි, මේ අභිග පසින් යුක්ත වූ ආවාසික මහණ ගෙණවුන් තැබූ බරක් යම්සේ ද, එසේ නරකයෙහි බහා තැබූයේ නිරයෙහි උපදනේ වේ.

2. උපාලි, අභිග පසෙකින් යුක්ත වූ ආවාසික මහණ ගෙණවුන් තැබූ බරක් යම්සේ ද, එසේ ස්වර්ගයෙහි බහා තැබූයේ වෙයි, කවර පසෙකින්ද යත් : ඡන්දයෙන් අගතියට නො යෙයි, ද්වේෂයෙන් අගතියට නො යෙයි, මොහයෙන් අගතියට නො යෙයි, ඛියෙන් අගතියට නො යෙයි, සහයතුවූ වූවක් පොද්ගලික පරිභොගයෙන් පරිභොග නො කරයි. උපාලි, මේ අභිග පසින් යුක්ත වූ ආවාසික මහණ ගෙණවුන් තැබූ බරක් යම්සේ ද, එසේ ස්වර්ගයෙහි උපදනේ වේ.

3. වහන්ස, නො දැනුම් විනය පැණ වියදිම්හු කෙනෙක් ද ?

උපාලි, මේ නො දැනුම් විනය පැණ වියදිම්හු පසෙකි. කවර පසෙකැ යත් : උපාලි, මේ සස්තෙහි මහණ අධර්මය ධර්ම යැයි කියයි, ධර්මය අධර්ම යැයි කියයි, අවිනය විනය යැයි කියයි, විනය අවිනය යැයි කියයි, නො පණවන ලද්දක් පණවයි, පණවන ලද්දක් සිඳි. උපාලි, මේ නො දැනුම් විනය පැණ වියදිම් පස යි.

4. උපාලි, මේ දැනුම් විනය පැණ වියදිම්හු පසෙකි. කවර පසෙක යත් : උපාලි, මේ සස්තෙහි මහණ අධර්මය අධර්මයැයි කියයි, ධර්මය ධර්ම යැයි කියයි, අවිනය අවිනය යැයි කියයි, විනය විනය යැයි කියයි, නො පණවන ලද්දක් නො පණවයි, පණවන ලද්දක් නො සිඳි. උපාලි, මේ දැනුම් විනය පැණ වියදිම් පස යි.

5. වහන්ස, කෙනෙක් අභිගයෙන් යුක්ත වූ හත්තුද්දෙසක ගෙණවුන් තැබූ බරක් යම්සේ ද. එසේ නරකයෙහි උපදනේ වේ ද ?

උපාලි, අභිග පසෙකින් යුක්ත වූ හත්තුද්දෙසක ගෙණවුන් තැබූ බරක් යම්සේ ද, එසේ නරකයෙහි උපදනේ වේ. කවර පසෙකින් ද යත් : ඡන්දයෙන් අගතියට යෙයි, ද්වේෂයෙන් අගතියට යෙයි, මොහයෙන් අගතියට යෙයි, ඛියෙන් අගතියට යෙයි, උදෙස්නා ලද්දවුන් නො උදෙස්නා ලද්දවුන් නො දනියි. උපාලි, මේ අභිග පසින් යුක්තවූ හත්තුද්දෙසක ගෙණවුන් තැබූ බරක් යම්සේ ද, එසේ නරකයෙහි උපදනේ වේ,

6. පඤ්චසුපාලි අඛෙගති සමන්තාගතො භතතුද්දෙසකො යථාභතං නික්ඛිතො ඵලං සග්ගෙ. කතමෙති පඤ්චති : න ඡන්දගතිං ගච්ඡති, න දෙසාගතිං ගච්ඡති, න මොභාගතිං ගච්ඡති, න භසාගතිං ගච්ඡති, උද්දිට්ඨානුද්දිට්ඨං ජානාති. ඉමෙති ඛො උපාලි පඤ්චහඛෙගති සමන්තාගතො භතතුද්දෙසකො යථාභතං නික්ඛිතො ඵලං සග්ගෙති.

7. කතීති නු ඛො භතො අඛෙගති සමන්තාගතො තෙනාසන-පඤ්ඤාපකො -පෙ- භණ්ඩාගාරිකො -පෙ- විවරපට්ඨානාභකො -පෙ- විවරභාජකො -පෙ- යාගුභාජකො -පෙ- ඵලභාජකො -පෙ- ඛජ්ජ භාජකො -පෙ- අපමනකතවිසසජ්ජකො -පෙ- සාරිගොභාපකො -පෙ- පතනගාභාපකො -පෙ- ආරුමිකපෙසකො -පෙ- සාමණේරපෙසකො යථාභතං නික්ඛිතො ඵලං නිරසෙති ?

පඤ්චසුපාලි අඛෙගති සමන්තාගතො සාමණේරපෙසකො යථාභතං නික්ඛිතො ඵලං නිරසෙති. කතමෙති පඤ්චති : ඡන්දගතිං ගච්ඡති, දෙසාගතිං ගච්ඡති, මොභාගතිං ගච්ඡති, භසාගතිං ගච්ඡති, පෙසිතාපෙසිතං න ජානාති. ඉමෙති ඛො උපාලි පඤ්චහඛෙගති සමන්තාගතො සාමණේරපෙසකො යථාභතං නික්ඛිතො ඵලං නිරසෙ.

8 පඤ්චසුපාලි අඛෙගති සමන්තාගතො සාමණේරපෙසකො, යථාභතං නික්ඛිතො ඵලං සග්ගෙ. කතමෙති පඤ්චති : න ඡන්දගතිං ගච්ඡති, න දෙසාගතිං ගච්ඡති, න මොභාගතිං ගච්ඡති, න භසාගතිං ගච්ඡති, පෙසිතාපෙසිතං ජානාති, ඉමෙති ඛො උපාලි පඤ්චහඛෙගති සමන්තාගතො සාමණේරපෙසකො යථාභතං නික්ඛිතො ඵලං සග්ගෙති.

ආවාසිකවග්ගො තෙරසමො

තසස්සද්දනං :

ආවාසිකා බ්‍යාකරණා භතතුද්දෙසසෙනාසනානි ව,
භණ්ඩවිවරගාභො ව විවරස්ස ව භාජකො.

යාගු ඵලං ඛජ්ජකඤ්ච අපසාසිට්ඨගාභකො,
පතනආරුමිකා චෙව සාමණේරෙන පෙසකොති.

14. කඨිනනථාර වග්ගො

1. කති නු ඛො භතො ආනිසංසා කඨිනන්ථාරෙති ?

පඤ්චමෙ උපාලි ආනිසංසා කඨිනන්ථාරෙ. කතමෙ පඤ්ච : අනාමනනවාරො, අසමාදනවාරො, ගණභොජනං, යාවදන්ථිවරං, සො ව තන්ථි විවරාපාදෙ සො තෙසං භවිස්සති ඉමෙ ඛො උපාලි පඤ්ච ආනිසංසා කඨිනන්ථාරෙති.

6. උපාලි, අභිග පසෙකින් යුක්ත වූ හත්තුද්දෙසක ගෙණවුන් තැබූ බරක් යම්සේ ද, එසේ ස්වර්ගයෙහි උපදනේ වෙයි. කවර පසෙකින් යන් : ඡන්දයෙන් අගතියට නො යෙයි, ද්වේෂයෙන් අගතියට නො යෙයි, මොහයෙන් අගතියට නො යෙයි, ඛියෙන් අගතියට නො යෙයි, උදෙස්නා ලද්දවුන් හා නො උදෙස්නා ලද්දවුන් දැනි. උපාලි, මේ අභිග පසින් යුක්ත වූ හත්තුද්දෙසක ගෙණවුන් තැබූ බරක් යම්සේ ද, එසේ ස්වර්ගයෙහි උපදනේ වේ.

7. වහන්ස, කෙතෙක් අභිගයෙන් යුක්ත වූ යෙනසුන් පණවන්නා... භාණ්ඩාගාරිකයා... සිවුරු පිළිගන්නා... සිවුරු බෙදන්නා... කැඳ බෙදන්නා... පලතුරු බෙදන්නා... කඳු (කැවිලි) බෙදන්නා... සුලු පිරිකර බෙදන්නා... වැසියළු බෙදන්නා... පාත්‍ර ගත්වන්නා... ආරාමිකයන් මෙහෙයවන්නා... හෙරණුන් මෙහෙයවන්නා ගෙණවුන් තැබූ බරක් යම්සේ ද, එසේ නරකයෙහි බහා තැබුයේ වේ ද ?

උපාලි, අභිග පසෙකින් යුක්ත වූ හෙරණුන් මෙහෙයවන්නා ගෙණවුන් තැබූ බරක් යම්සේ ද, එසේ නරකයෙහි බහා තැබුයේ වෙයි. කවර පසෙකින් ද යන් : ඡන්දයෙන් අගතියට යෙයි, ද්වේෂයෙන් අගතියට යෙයි, මොහයෙන් අගතියට යෙයි, ඛියෙන් අගතියට යෙයි, මෙහෙයනු ලැබුවන් හා නො මෙහෙයනු ලැබුවන් නො දැනි. උපාලි, මේ අභිග පසින් යුක්ත වූ හෙරණුන් මෙහෙයවන්නා ගෙණවුන් තැබූ බරක් යම්සේ ද, එසේ නරකයෙහි උපදනේ වේ.

8. උපාලි, අභිග පසෙකින් යුක්ත වූ හෙරණුන් මෙහෙවර යොදන්නන් ගෙණවුන් තැබූ බරක් යම්සේ ද, එසේ ස්වර්ගයෙහි බහා තැබුයේ වෙයි. කවර පසෙකින් ද යන් : ඡන්දයෙන් අගතියට නො යෙයි, ද්වේෂයෙන් අගතියට නො යෙයි, මොහයෙන් අගතියට නො යෙයි, ඛියෙන් අගතියට නො යෙයි, මෙහෙයවනු ලැබුවන් හා නො මෙහෙයවනු ලැබුවන් දැනි. උපාලි, මේ අභිග පසින් යුක්ත වූ හෙරණුන් මෙහෙවර යොදන්නා ගෙණවුන් තැබූ බරක් යම්සේ ද, එසේ ස්වර්ගයෙහි උපදනේ වේ.

තෙළෙස්වන ආවාසික වර්ගය නිමි.

එහි නාමාවලිය :

ආවාසික යැ, බ්‍යාකරණ යැ, හත්තුද්දෙසක යැ, සෙනාසන යැ, භණ්ඩාගාරික යැ, විවරගාහක යැ, විවරභාජක යැ, යාගුභාජක යැ, එලභාජක යැ, ඛජ්ජභාජක යැ, අජ්ජමත්තවිස්සජ්ජක යැ, සාට්ඨකගාහක යැ, පත්තගාහක යැ, ආරාමිකපෙසක යැ, සාමණේරපෙසක යැ යි.

14. කඨිනතථාර වර්ගය

1. වහන්ස, කඨින ඇතිරීමෙහි අනුසස් කෙතෙක් ද ?

උපාලි, කඨින ඇතිරීමෙහි මේ අනුසස් පසෙකි. කවර පසෙකැ යන් : (අරම්චැයි මෙණුන් නො විවාරා ගම් වදනා) අනාමත්තවාර යැ, (තුන්සිවුරින් එකක් තබා යන) අසමාදනවාර යැ, (නො කැප බසින් කැඳවා දෙන) ගණභොජන යැ, කැමැති තාක් (නො ඉටු, නො විකැපවු) විවර පරිභොග යැ, ඒ කඨින අතුළ වෙහෙර යම් විවරොත්පාදයෙක් ඇද්ද, එය ඒ කඨින අතුළ මෙණුන් අයත් වන්නේ යැ යන පස යි. උපාලි, මේ වනාහි කඨින ඇතිරීමෙහි පඤ්ච ආනිසංසයෝ යි.

2. කති නු බො හතොත ආදිනවා මුට්ඨස්සතිස්ස අසම්පජානස්ස නිද්දං ඔක්කමතොති ?

පඤ්චමෙ උපාලි ආදිනවා මුට්ඨස්සතිස්ස අසම්පජානස්ස නිද්දං ඔක්කමතො. කතමෙ පඤ්ච : දුක්ඛං සුපතී, දුක්ඛං පටිවුජ්ඣතී, පාපකං සුපිනං පස්සතී, දෙවතා න රක්ඛන්තී, අසුචි මුච්චති. ඉමෙ බො උපාලි පඤ්ච ආදිනවා මුට්ඨස්සතිස්ස අසම්පජානස්ස නිද්දං ඔක්කමතො.

පඤ්චමෙ උපාලි ආනිසංසා උපට්ඨිතස්සතිස්ස සම්පජානස්ස නිද්දං ඔක්කමතො. කතමෙ පඤ්ච : සුඛං සුපතී, සුඛං පටිවුජ්ඣතී, න පාපකං සුපිනං පස්සතී, දෙවතා රක්ඛන්තී, අසුචි න මුච්චති. ඉමෙ බො උපාලි පඤ්චානිසංසා උපට්ඨිතස්සතිස්ස සම්පජානස්ස නිද්දං ඔක්කමතොති.

3. කති නු බො හතොත අව්ඤ්ඤාති ?

පඤ්චමෙ උපාලි අව්ඤ්ඤා. කතමෙ පඤ්ච : අනන්තරං පටිට්ඨො අව්ඤ්ඤො, රච්ඡාගතො අව්ඤ්ඤො, ඕනමසිකො අව්ඤ්ඤො, අසම්මන්තා-හරතොතො අව්ඤ්ඤො, සුතොතො අව්ඤ්ඤො. ඉමෙ බො උපාලි පඤ්ච අව්ඤ්ඤා.

4. අපරෙපි උපාලි පඤ්ච අව්ඤ්ඤා. කතමෙ පඤ්ච : යාභුපානෙ අව්ඤ්ඤො, හත්තග්ගෙ අව්ඤ්ඤො, එකාවතොතො අව්ඤ්ඤො, අඤ්ඤාචිතො අව්ඤ්ඤො, නග්ගො අව්ඤ්ඤො. ඉමෙ බො උපාලි පඤ්ච අව්ඤ්ඤා.

5. අපරෙපි උපාලි පඤ්ච අව්ඤ්ඤා. කතමෙ පඤ්ච : බාදතොතො අව්ඤ්ඤො, භුඤ්ජතොතො අව්ඤ්ඤො, උච්චාරං කරොතොතො අව්ඤ්ඤො, පස්සාවං කරොතොතො අව්ඤ්ඤො, උක්ඛිත්තකො අව්ඤ්ඤො. ඉමෙ බො උපාලි පඤ්ච අව්ඤ්ඤා.

6. අපරෙපි උපාලි පඤ්ච අව්ඤ්ඤා. කතමෙ පඤ්ච : පුරෙ උපසම්පන්නෙන පච්ඡා උපසම්පන්නො අව්ඤ්ඤො, අනුපසම්පන්නො අව්ඤ්ඤො, නානාසංචාසකො බුඤ්ඤාතරො අබ්බව්චාදි අව්ඤ්ඤො, මානුෂාමො අව්ඤ්ඤො, පණ්ණිකො අව්ඤ්ඤො. ඉමෙ බො උපාලි පඤ්ච අව්ඤ්ඤා.

7. අපරෙපි උපාලි පඤ්ච අව්ඤ්ඤා. කතමෙ පඤ්ච : පාරිවාසිකො අව්ඤ්ඤො, මූලාසපටිකස්සනාරහො අව්ඤ්ඤො, මානත්තාරහො අව්ඤ්ඤො, මානත්තවාටී අව්ඤ්ඤො, අබ්භානාරහො අව්ඤ්ඤො. ඉමෙ බො උපාලි පඤ්ච අව්ඤ්ඤාති.

8. කති නු බො හතොත ව්ඤ්ඤාති ?

පඤ්චමෙ උපාලි ව්ඤ්ඤා. කතමෙ පඤ්ච : පච්ඡා උපසම්පන්නෙන පුරෙ උපසම්පන්නො ව්ඤ්ඤො, නානාසංචාසකො බුඤ්ඤාතරො ධම්මවාදි ව්ඤ්ඤො, ආචරියො ව්ඤ්ඤො, උපජ්ඣායො ව්ඤ්ඤො, සද්දෙවකෙ ලොකෙ සමාරකෙ සමුග්ගකෙ සස්සමණමුග්ගිකො පජාය සද්දෙවමනුස්සාය නරාගතො අරහං සම්මාසම්බුද්ධො ව්ඤ්ඤො. ඉමෙ බො උපාලි පඤ්ච ව්ඤ්ඤාති.

2. වහන්ස, මුළු සිහි ඇති වූ සමාක්ෂ්‍යය නැති වූ නිදි වදනාහට ආදිනව කෙතෙක් ද ?

උපාලි, මුළුසිහි ඇති වූ සමාක්ෂ්‍යය නැති වූ නිදි වදනාහට මේ ආදිනව පසෙකි. කවර පසෙකැ යත් : දුකයේ නිදයි. දුකයේ පුබුද්ධිය, ලාංඡන සිහින දකියි, දෙවියෝ නො රකිති, සුතුරු වේදේ, උපාලි, මොහු වනාහි මුළුසිහි ඇති වූ සමාක්ෂ්‍යය නැති වූ නිදි වදනාහට පඤ්ච ආදිනවයෝ යි.

උපාලි, එළඹූ සිටි සිහි ඇති වූ සමාක්ෂ්‍යය ඇති වූ, නිදි වදනාහට මේ ආනිසංස පසෙකි. කවර පසෙක යත් : සුවයේ නිදයි, සුවයේ පුබුද්ධිය, ලාංඡන සිහින නොදකියි, දෙවියෝ රකිති, සුතුරු වනා වේදේ. උපාලි, මොහු වනාහි එළඹූසිටි සිහි ඇති වූ සමාක්ෂ්‍යය ඇති වූ නිදි වදනාහට පඤ්ච ආනිසංසයෝ යි.

3. වහන්ස, අවන්දාස (නො වැන්ද යුතු) පුද්ගලයෝ කෙතෙක් ද ?

උපාලි, මේ අවන්දාසයෝ පස් දෙනෙකි. කවර පස්දෙනෙකැ යත් : ඇතුළු ගමට පිවිසියේ අවන්දාස යැ, විටියට ගියේ. අවන්දාස යැ, අසුරෙහි හුන්නේ අවන්දාස යැ, (කාන්‍යාය නිරත බැවින්) වදනා බව නො දන්නේ අවන්දාස යැ, නිද්‍රාගත වූයේ අවන්දාස යි. උපාලි, මොහු පස්දෙන අවන්දාසයෝ යි.

4. උපාලි, අනෙකුදු අවන්දාසයෝ පස්දෙනෙකි. කවර පස්දෙනෙකැ යත් : හුළුකැන් වළඳන සමයෙහි අවන්දාස යැ, හක්නාග්‍රයෙහි අවන්දාස යැ, මෙව්විපුද්ගල අවන්දාස යැ, අනාචාරික වූයේ අවන්දාස යැ, නග්න වූයේ අවන්දාස යි. උපාලි, මොහු පස්දෙන අවන්දාසයෝ යි.

5. උපාලි, අනෙකුදු අවන්දාසයෝ පස්දෙනෙකි. කවර පස්දෙනෙකැ යත් : (අවුළු ඇ) කමින් සිටියේ අවන්දාස යැ, (අහර) බුද්ධිමත් සිටියේ අවන්දාස යැ, වස් පවත්මින් සිටියේ අවන්දාස යැ, සුළුදියවනු කරමින් සිටියේ අවන්දාස යැ, උබෙව්නිකම් කරනලද්දේ අවන්දාස යි. උපාලි, මොහු පස්දෙන අවන්දාසයෝ යි.

6. උපාලි, අනෙකුදු අවන්දාසයෝ පස්දෙනෙකි. කවර පස්දෙනෙකැ යත් : පළමු උපසපත් වූවහු විසින් පසු වූ උපසපත් වූයේ අවන්දාස යැ, අනුපසම්පන්න වූයේ අවන්දාස යැ, නානාසංවාසක වාද්ධකර අධර්මවාදී වූයේ අවන්දාස යැ, මාගම අවන්දාස යැ, පණ්ඩක අවන්දාස යි. උපාලි, මොහු පස්දෙන අවන්දාසයෝ යි.

7. උපාලි, අනෙකුදු අවන්දාසයෝ පස්දෙනෙකි. කවර පස්දෙනෙකැ යත් : පිටිවෙස් පුරන්නේ අවන්දාස යැ, මූලායපටිකස්සන කර්මයට නිසි වූයේ අවන්දාස යැ, මානනට නිසි වූයේ අවන්දාස යැ, මානන් පුරන්නේ අවන්දාස යැ, අබ්භානකර්මයට නිසි වූයේ අවන්දාස යි. උපාලි, මොහු පස්දෙන අවන්දාසයෝ යි.

8. වහන්ස, වන්දාස (වැන්ද යුතු) පුද්ගලයෝ කෙතෙක් ද ?

උපාලි, මේ වන්දාසපුද්ගලයෝ පස්දෙනෙකි. කවර පස්දෙනෙකැ යත් : පසුව උපසපත් වූවහු විසින් පළමු උපසපත් වූයේ වන්දාස යැ, නානාසංවාසක වාද්ධකර ධර්මවාදී වූයේ වන්දාස යැ, ඇදුරු තෙර වන්දාස යැ, වන්තෙර වන්දාස යැ, දෙවියන් සහිත මරුන් සහිත බඹුන් සහිත මහණබමුණන් සහිත දෙව්මිනිසුන් සහිත ප්‍රජාව ඇති ලෝකයෙහි තථාගත අර්හත් සමාක්ෂ්‍ය සම්බුද්ධ වන්දාසය. උපාලි, මොහු පස්දෙන වන්දාසයෝ යි.

9. නවකතරෙන භනෙන භික්ඛුනා බුද්ධිතරස්ස භික්ඛුනො පාදෙ ව්‍යදනෙනන කති ධම්මෙ අජඤ්ඤානං උපට්ඨාපෙනා පාදා ව්‍යදිතබ්බාති?

නවකතරෙණුපාලි, භික්ඛුනා බුද්ධිතරස්ස භික්ඛුනො පාදෙ ව්‍යදනෙනන පඤ්ච ධම්මෙ අජඤ්ඤානං උපට්ඨාපෙනා පාදා ව්‍යදිතබ්බා. කතමෙ පඤ්ච : නවකතරෙණුපාලි, භික්ඛුනා බුද්ධිතරස්ස භික්ඛුනො පාදෙ ව්‍යදනෙනන එකංසං උත්තරාසඛං කරිනා අඤ්ඤාලිපඤ්ඤානෙනා උභොති පාණිතලෙහි පාදානි පරිසම්බාහනෙනන පෙම්ඤ්ඤා භාරවඤ්ඤා උපට්ඨාපෙනා පාදා ව්‍යදිතබ්බා. නවකතරෙණුපාලි භික්ඛුනා බුද්ධිතරස්ස භික්ඛුනො පාදෙ ව්‍යදනෙනන ඉමෙ පඤ්ච ධම්මෙ අජඤ්ඤානං උපට්ඨාපෙනා පාදා ව්‍යදිතබ්බාති.

කසිනස්ථාරවග්ගො චුද්දසමො.

තස්සද්දානං :

කසිනස්ථාර නිද්දා ව අනතරා සාග්‍ර බාදනෙ,
පුරෙ ව පාරිවාසි ව ව්‍යදිසා ව්‍යදිතබ්බකන්ති.

උපාලිපඤ්චකං නිවසිතං.

තෙසං වග්ගානං උද්දානං :

අනිසසිතෙන කම්මඤ්ඤා වොහාරවිකම්මෙන ව,
වොදනා ව බුතඛයා ව මුතා භික්ඛුනිමෙව ව.

උබ්බාහිකාගිකරණං හෙදකා පඤ්චමා පුරෙ,
ආවාසිකා කසිනඤ්ඤා චුද්දස සුප්පකාසිනාති.

9. වහන්ස, වෘද්ධතර මහණක්හුගේ පා වදනා නවකතර මහණහු විසින් කෙතෙක් දහම් ස්වකීය සන්තානයෙහි එළවා පා වැන්දයුතු ද ?

උපාලි, වෘද්ධතර මහණක්හුගේ පා වදනා නවකතර මහණහු විසින් දහම් පසක් සිත්සතන්හි එළවා පා වැන්දයුතු යැ. කවර පසෙක යන් : උපාලි, වෘද්ධතර මහණක්හුගේ පා වදනා නවකතර මහණහු විසින් උතුරුසහ එකස් කොට ඇඳිලි බැඳගෙන දෙඅත්ලෙන් දෙපත්ල පිරිමදිමින් ප්‍රමයන් ආදරයන් එළවා පා වැන්දයුතු. උපාලි, වෘද්ධතර මහණක්හුගේ පා වදනා නවකතර මහණහු විසින් මෙ පස්දහම් සිත්සතන්හි උපයා පා වැන්දයුතු.

තුදුස්වන කඨිනත්ථාර වර්ග යි.

එහි නාමාවලිය :

කඨිනත්ථාර යැ, නිද්ද යැ, අන්තර්සර යැ, යාගුපාන යැ, බාදන යැ, පුරෙඋප-
සම්පන්න යැ, පරිවාසික යැ, අවන්දිය යැ, වන්දිතබ්බක යි.

උපාලිපඤ්චකය නිමි.

ඒ වර්ගයන්ගේ නාමාවලිය :

අනිස්සිතය සමග කම්ම යැ, වොහාරදිව්ඨාවිකම්මය සමග වොදන (අත්තාදන) යැ, ධුතඬුග යැ, මුසාවාද යැ, භික්ඛුනිඔවාද යැ, උබ්බාහිකා යැ, අධිකරණවූපසම යැ, සම්ප්‍රහේදක දෙක යැ, ආවාසික යැ, කඨිනත්ථාරය දැයි තුදුස්වර්ගයෝ සුප්‍රකාශිතයහ.

සම්මුතිය.

අන්‍යෝපකර්මී අවිනිතකො අපච්ඡති සවිනිතකො වුට්ඨාති, අන්‍යෝපකර්මී සවිනිතකො අපච්ඡති අවිනිතකො වුට්ඨාති, අන්‍යෝපකර්මී අවිනිතකො අපච්ඡති අවිනිතකො වුට්ඨාති, අන්‍යෝපකර්මී සවිනිතකො අපච්ඡති සවිනිතකො වුට්ඨාති, අන්‍යෝපකර්මී කුසලවිනිතො අපච්ඡති කුසලවිනිතො වුට්ඨාති, අන්‍යෝපකර්මී කුසලවිනිතො අපච්ඡති, අකුසලවිනිතො වුට්ඨාති, අන්‍යෝපකර්මී කුසලවිනිතො අපච්ඡති අබ්‍යාකතවිනිතො වුට්ඨාති, අන්‍යෝපකර්මී අකුසලවිනිතො අපච්ඡති අකුසලවිනිතො වුට්ඨාති, අන්‍යෝපකර්මී අකුසලවිනිතො අපච්ඡති කුසලවිනිතො වුට්ඨාති, අන්‍යෝපකර්මී අකුසලවිනිතො අපච්ඡති අබ්‍යාකතවිනිතො වුට්ඨාති, අන්‍යෝපකර්මී අබ්‍යාකතවිනිතො අපච්ඡති කුසලවිනිතො වුට්ඨාති, අන්‍යෝපකර්මී අබ්‍යාකතවිනිතො අපච්ඡති අකුසලවිනිතො වුට්ඨාති, අන්‍යෝපකර්මී අබ්‍යාකතවිනිතො අපච්ඡති අබ්‍යාකතවිනිතො වුට්ඨාති.

පරිමං පරාජිතං කතීහි සමුට්ඨානෙනි සමුට්ඨානී : පරිමං පරාජිතං
එකෙන සමුට්ඨානෙන සමුට්ඨානී කාසනො ච චිත්තනො ච සමුට්ඨානී
හ වෘචනො.

දුතියං පාරාජිකං කතීති සමුඛං, තෙති සමුඛං නි : දුතියං පාරාජිකං
නීති සමුඛං, තෙති සමුඛං නි සියා කායනො ච විත්තනො ච සමුඛං නි,
න වාචනො, සියා වාචනො ච විත්තනො ච සමුඛං නි, න කායනො.
සියා කායනො ච වාචනො ච විත්තනො ච සමුඛං නි.

තනිං පාරුජිකං කාතීති සමුට්ඨානෙනි සමුට්ඨානී : තනිං පාරුජිකං
 නීති සමුට්ඨානෙනි සමුට්ඨානී : සියං කායනො ව චිත්තනො ව සමුට්ඨානී
 හ වාචනො, සියං වාචනො ව චිත්තනො ව සමුට්ඨානී න කායනො,
 සියං කායනො ව වාචනො ව චිත්තනො ව සමුට්ඨානී.

වතුන්. පරාජිත. කනිනි සමූහයෙහි සමූහයා: වතුන්. පරාජිත. නිති සමූහයෙහි සමූහයා: සිය කායයෝ ව විත්තයෝ ව සමූහයා නි වාචනෝ. සිය වාචනෝ ව විත්තයෝ ව සමූහයා නි කායයෝ. සිය කායයෝ ව වාචනෝ ව විත්තයෝ ව සමූහයා.

විනාශයට පත්වීමට හේතු.

1. උපකක්ෂිතව, අයුරින් මෙවෙනාහස සබ්සයිසෙසො කනිති සමුඛයානෙහි සමුඛයානි : උපකක්ෂිතව, අයුරින් මෙවෙනාහස සබ්සයිසෙසො එකෙන සමුඛයානෙන සමුඛයානි : කාංගතො ච විනතතො ච සමුඛයානි න මාවනො.

සමුච්ඡාය

1. ඇවැනෙක් ඇත, අවිත්තක වැ අවදි, සවිත්තක වැ නැගෙයි, ඇවැනෙක් ඇත සවිත්තක වැ අවදි, අවිත්තක වැ නැගෙයි, ඇවැනෙක් ඇත, අවිත්තක වැ අවදි, අවිත්තක වැ නැගෙයි, ඇවැනෙක් ඇත, සවිත්තක වැ අවදි, සවිත්තක වැ නැගෙයි, ඇවැනෙක් ඇත, කුසල්සිත් ඇති වැ අවදි, කුසල්සිත් ඇතිවැනැගෙයි, ඇවැනෙක් ඇත, කුසල්සිත් ඇති වැ අවදි, අකුසල් සිත් ඇතිවැ නැගෙයි, ඇවැනෙක් ඇත, කුසල් සිත් ඇති වැ අවදි, අකුසල් සිත් ඇති වැ නැගෙයි, ඇවැනෙක් ඇත, අකුසල් සිත් ඇති වැ අවදි, අව්‍යාකෘත සිත් ඇති වැ නැගෙයි, ඇවැනෙක් ඇත, අකුසල්සිත් ඇති වැ අවදි, කුසල් සිත් ඇති වැ නැගෙයි, ඇවැනෙක් ඇත, අව්‍යාකෘත සිත් ඇති වැ අවදි, අකුසල් සිත් ඇති වැ නැගෙයි, ඇවැනෙක් ඇත, අව්‍යාකෘත සිත් ඇති වැ අවදි, අකුසල් සිත් ඇති වැ නැගෙයි, ඇවැනෙක් ඇත, අව්‍යාකෘත සිත් ඇතිවැ අවදි, අව්‍යාකෘත සිත් ඇති වැ නැගෙයි.

2. පළමු පරිච්ඡෙද කෙතෙක් සමුච්ඡායයෙන් නම් ද යත් : පළමු පරිච්ඡෙද එක් සමුච්ඡායයෙකින් නම්යි : කයින් ද සිතින් ද නම්යි, වචනයෙන් නො නම්.

3. දෙවන පරිච්ඡෙද කෙතෙක් සමුච්ඡායයෙන් නම් ද යත් : දෙවන පරිච්ඡෙද තුන් සමුච්ඡායයෙකින් නම්යි : කිසිවිටෙක කයින් ද සිතින් ද නම්යි, වචනයෙන් නො නම්, කිසිවිටෙක වචනයෙන් ද සිතින් ද නම්යි, කයින් නො නම්, කිසිවිටෙක කයින් ද වචනයෙන් ද සිතින් ද නම්.

4. තෙවන පරිච්ඡෙද කෙතෙක් සමුච්ඡායයෙන් නම් ද යත් : තෙවන පරිච්ඡෙද තුන් සමුච්ඡායයෙකින් නම්යි : කිසිවිටෙක කයින් ද සිතින් ද නම්යි, වචනයෙන් නො නම්, කිසිවිටෙක වචනයෙන් ද සිතින් ද නම්යි, කයින් නො නම්, කිසිවිටෙක කයින් ද වචනයෙන් ද සිතින් ද නම්.

5. සිවුවන පරිච්ඡෙද කෙතෙක් සමුච්ඡායයෙන් නම් ද යත් : සිවුවන පරිච්ඡෙද තුන් සමුච්ඡායයෙකින් නම්යි : කිසිවිටෙක කයින් ද සිතින් ද නම්යි, වචනයෙන් නො නම්, කිසිවිටෙක වචනයෙන් ද සිතින් ද නම්යි, කයින් නො නම්, කිසිවිටෙක කයින් ද වචනයෙන් ද සිතින් ද නම්.

සතර පරිච්ඡිති.

1. උපක්‍රම කොට සුකුරු මුදන්නහු පිළිබඳ සහවෙසෙස කෙතෙක් සමුච්ඡායයෙන් නම් ද යත් : උපක්‍රම කොට සුකුරු මුදන්නහු පිළිබඳ සහවෙසෙස එක් සමුච්ඡායයෙකින් නම්යි : කයින් නම්යි, වචනයෙන් නො නම්.

2. මාතුගාමෙන සද්ධිං කායසංසංගං සමාපජ්ජන්තස්ස සබ්බාදි-
සෙසො කතීති සමුට්ඨානෙනි සමුට්ඨානී : මාතුගාමෙන සද්ධිං කාය-
සංසංගං සමාපජ්ජන්තස්ස සබ්බාදිසෙසො ඵකෙන සමුට්ඨානෙන
සමුට්ඨානී : කායතො ච විත්තතො ච සමුට්ඨානී න වාචතො.

3. මාතුගාමං දුට්ඨුලාභී වාචාති ඔභාසන්තස්ස සබ්බාදිසෙසො කතීති
සමුට්ඨානෙනි සමුට්ඨානී : මාතුගාමං දුට්ඨුලාභී වාචාති ඔභාසන්තස්ස
සබ්බාදිසෙසො තීති සමුට්ඨානෙනි සමුට්ඨානී : සියා කායතො ච
විත්තතො ච සමුට්ඨානී න වාචතො, වාචතො ච විත්තතො ච සමුට්ඨානී.
න කායතො, සියා කායතො ච වාචතො ච විත්තතො ච සමුට්ඨානී.

4. මාතුගාමස්ස සනතිකො අත්තකාමපාරිචරියාය වණ්ණං
භාසන්තස්ස සබ්බාදිසෙසො කතීති සමුට්ඨානෙනි සමුට්ඨානී : මාතුගාමස්ස
සනතිකො අත්තකාමපාරිචරියාය වණ්ණං භාසන්තස්ස සබ්බාදිසෙසො
තීති සමුට්ඨානෙනි සමුට්ඨානී -පෙ-

5. සඤ්චරිත්තං සමාපජ්ජන්තස්ස සබ්බාදිසෙසො කතීති සමුට්ඨානෙනි
සමුට්ඨානී : සඤ්චරිත්තං සමාපජ්ජන්තස්ස සබ්බාදිසෙසො ඡති
සමුට්ඨානෙනි සමුට්ඨානී : සියා කායතො සමුට්ඨානී න වාචතො
න විත්තතො, සියා වාචතො සමුට්ඨානී න කායතො න විත්තතො,
සියා කායතො ච වාචතො ච සමුට්ඨානී න විත්තතො, සියා කායතො ච
විත්තතො ච සමුට්ඨානී න වාචතො, සියා වාචතො ච විත්තතො ච
සමුට්ඨානී න කායතො, සියා කායතො ච වාචතො ච විත්තතො ච
සමුට්ඨානී.

6. සඤ්ඤා විකාය කුට්ටිං කාරුපෙනස්ස සබ්බාදිසෙසො කතීති
සමුට්ඨානෙනි සමුට්ඨානී : සඤ්ඤා විකාය කුට්ටිං කාරුපෙනස්ස
සබ්බාදිසෙසො ඡති සමුට්ඨානෙනි සමුට්ඨානී -පෙ-

7. මහලුකං විහාරං කාරුපෙනස්ස සබ්බාදිසෙසො කතීති
සමුට්ඨානෙනි සමුට්ඨානී : මහලුකං විහාරං කාරුපෙනස්ස සබ්බාදිසෙසො
ඡති සමුට්ඨානෙනි සමුට්ඨානී -පෙ-

8. භික්ඛුං අමුලකෙන පාරුජිකෙන ධම්මෙන අනුඛංසෙනස්ස
සබ්බාදිසෙසො කතීති සමුට්ඨානෙනි සමුට්ඨානී : භික්ඛුං අමුලකෙන
පාරුජිකෙන ධම්මෙන අනුඛංසෙනස්ස සබ්බාදිසෙසො තීති සමුට්ඨානෙනි
සමුට්ඨානී -පෙ-

9. භික්ඛුං අඤ්ඤාභාගියස්ස අභිකරණස්ස නිඤ්චි දෙසං ලෙසමත්තං
උපාදාය පාරුජිකෙන ධම්මෙන අනුඛංසෙනස්ස සබ්බාදිසෙසො කතීති
සමුට්ඨානෙනි සමුට්ඨානී : භික්ඛුං අඤ්ඤාභාගියස්ස අභිකරණස්ස නිඤ්චි
දෙසං ලෙසමත්තං උපාදාය පාරුජිකෙන ධම්මෙන අනුඛංසෙනස්ස
සබ්බාදිසෙසො තීති සමුට්ඨානෙනි සමුට්ඨානී -පෙ-

2. මාගමක හා කාසසභයට පැමිණෙන්නන් පිළිබඳ සභවෙසෙස කෙතෙක් සමුට්ඨානයෙන් නඟී ද යත් : මාගමක හා කාසසභයට පැමිණෙන්නන් පිළිබඳ සභවෙසෙස එක් සමුට්ඨානයෙකින් නඟීයි : කයින් ද සිතින් ද නඟීයි, වචනයෙන් නො නඟී.

3. මාගමකට තුළල් තෙපුල් කියන්නන් පිළිබඳ සභවෙසෙස කෙතෙක් සමුට්ඨානයෙන් නඟී ද යත් : මාගමකට තුළල් තෙපුල් කියන්නන් පිළිබඳ සභවෙසෙස තුන් සමුට්ඨානයෙකින් නඟීයි : කිසිවිටෙක කයින් ද සිතින් ද නඟීයි, වචනයෙන් නො නඟී. කිසිවිටෙක වචනයෙන් ද සිතින් ද නඟීයි, කයින් නො නඟී. කිසිවිටෙක කයින් ද වචනයෙන් ද සිතින් ද නඟී.

4. මාගමක හමුවෙහි තමහට මෙවුන්දමින් මෙහෙ කිරීමෙහි ගුණ කියන්නන් පිළිබඳ සභවෙසෙස කෙතෙක් සමුට්ඨානයෙන් නඟී ද යත් : මාගමක හමුවෙහි තමහට මෙවුන්දමින් මෙහෙ කිරීමෙහි ගුණ කියන්නන් පිළිබඳ සභවෙසෙස තුන් සමුට්ඨානයෙකින් නඟී. . . .

5. මාගමුන් හා පිරිමින් අතර හසුන් ගෙණයනු වසින් හැසිරිම බවට පැමිණෙන්නන් පිළිබඳ සභවෙසෙස කෙතෙක් සමුට්ඨානයෙන් නඟී ද යත් : මාගමුන් හා පිරිමින් අතර හසුන් ගෙණ යනු එනු වසින් සංවරිත්තයට පැමිණෙන්නන් පිළිබඳ සභවෙසෙස සමුට්ඨානයෙන් නඟීයි : කිසිවිටෙක කයින් නඟීයි, වචනයෙන් නො නඟීයි, සිතින් නො නඟී. කිසිවිටෙක වචනයෙන් නඟීයි, කයින් නො නඟීයි, සිතින් නො නඟී. කිසිවිටෙක කයින් ද වචනයෙන් ද නඟීයි, සිතින් නො නඟී. කිසිවිටෙක කයින් ද සිතින් ද නඟීයි, වචනයෙන් නො නඟී, කිසිවිටෙක වචනයෙන් ද සිතින් ද නඟීයි, කයින් නො නඟී, කිසිවිටෙක කයින් ද වචනයෙන් ද සිතින් ද නඟී.

6. තමා ඉල්වාගත් උපකරණයෙන් කුටියක් කරවන්නන් පිළිබඳ සභවෙසෙස කෙතෙක් සමුට්ඨානයෙන් නඟී ද යත් : තමා ඉල්වාගත් උපකරණයෙන් කුටියක් කරවන්නන් පිළිබඳ සභවෙසෙස සමුට්ඨානයෙන් නඟීයි : . . .

7. මහත් විහාරයක් කරවන්නන් පිළිබඳ සභවෙසෙස කෙතෙක් සමුට්ඨානයෙන් නඟී ද යත් : මහත් විහාරයක් කරවන්නන් පිළිබඳ සභවෙසෙස සමුට්ඨානයෙන් නඟීයි : . . .

8. මහණක්හට අමුලක වූ පරිච්ඡි ඇවැතින් වොදනා කරන්නන් පිළිබඳ සභවෙසෙස කෙතෙක් සමුට්ඨානයෙන් නඟී ද යත් : මහණක්හට අමුලක වූ පරිච්ඡි ඇවැතින් වොදනා කරන්නන් පිළිබඳ සභවෙසෙස තුන් සමුට්ඨානයකින් නඟීයි : . . .

9. අනාගාමිය අධිකරණයක්හුගේ කිසි දෙශලෙභමාත්‍රයක් ගෙණ මහණක්හට පරිච්ඡි ඇවැතින් වොදනා කරන්නන් පිළිබඳ සභවෙසෙස කෙතෙක් සමුට්ඨානයෙන් නඟී ද යත් : අනාගාමිය අධිකරණයක්හුගේ කිසි දෙශලෙභමාත්‍රයක් ගෙණ මහණක්හට පරිච්ඡි ඇවැතින් වොදනා කරන්නන් පිළිබඳ සභවෙසෙස තුන් සමුට්ඨානයකින් නඟීයි : . . .

10. සඛ්‍යාභේදකස්‍ය භික්‍ෂුනො යාවතතියං සමනුභාසනාය නපටි-
නිස්සජ්ඣනස්‍ය සඛ්‍යාදිසෙසො කතීති සමුට්ඨානෙති සමුට්ඨාති :
සඛ්‍යාභේදකස්‍ය භික්‍ෂුනො යාවතතියං සමනුභාසනාය නපටි-
නිස්සජ්ඣනස්‍ය සඛ්‍යාදිසෙසො එකෙන සමුට්ඨානෙන සමුට්ඨාති :
කායතො ච වාචතො ච විතතතො ච සමුට්ඨාති.

11. භේදකානුවතකානං භික්‍ෂුනං යාවතතියං සමනුභාසනාය
නපටිනිස්සජ්ඣනානං සඛ්‍යාදිසෙසො කතීති සමුට්ඨානෙති සමුට්ඨාති :
භේදකානුවතකානං භික්‍ෂුනං යාවතතියං සමනුභාසනාය නපටි-
නිස්සජ්ඣනානං සඛ්‍යාදිසෙසො එකෙන සමුට්ඨානෙන සමුට්ඨාති :
කායතො ච වාචතො ච විතතතො ච සමුට්ඨාති.

12. දුබ්බවස්‍ය භික්‍ෂුනො යාවතතියං සමනුභාසනාය නපටි-
නිස්සජ්ඣනස්‍ය සඛ්‍යාදිසෙසො කතීති සමුට්ඨානෙති සමුට්ඨාති : දුබ්බවස්‍ය
භික්‍ෂුනො යාවතතියං සමනුභාසනාය නපටිනිස්සජ්ඣනස්‍ය
සඛ්‍යාදිසෙසො එකෙන සමුට්ඨානෙන සමුට්ඨාති : කායතො ච වාචතො ච
විතතතො ච සමුට්ඨාති.

13. කුලදුසකස්‍ය භික්‍ෂුනො යාවතතියං සමනුභාසනාය නපටි-
නිස්සජ්ඣනස්‍ය සඛ්‍යාදිසෙසො කතීති සමුට්ඨානෙති සමුට්ඨාති : කුල-
දුසකස්‍ය භික්‍ෂුනො යාවතතියං සමනුභාසනාය නපටිනිස්සජ්ඣනස්‍ය
සඛ්‍යාදිසෙසො එකෙන සමුට්ඨානෙන සමුට්ඨාති : කායතො ච වාචතො ච
විතතතො ච සමුට්ඨාති.

තෙරසසඛ්‍යාදිසෙසො නිට්ඨිතො

-පෙ- අනාදරියං පටිච්ච උදකෙ උට්ඨාරං වා පස්සාවං වා බෙලං වා
කරොන්තස්‍ය දුක්ඛං කතීති සමුට්ඨානෙති සමුට්ඨාති : අනාදරියං
පටිච්ච උදකෙ උට්ඨාරං වා පස්සාවං වා බෙලං වා කරොන්තස්‍ය දුක්ඛං
එකෙන සමුට්ඨානෙන සමුට්ඨාති : කායතො ච විතතතො ච සමුට්ඨාති,
න වාචතො.

සෙබ්බො නිට්ඨිතො

1. චත්තාරො පරජිකා කතී සමුට්ඨානෙති සමුට්ඨාහනති : චත්තාරො
පරජිකා තීති සමුට්ඨානෙති සමුට්ඨාහනති : සීයා කායතො ච
විතතතො ච සමුට්ඨාහනති න වාචතො, සීයා වාචතො ච විතතතො ච
සමුට්ඨාහනති. න කායතො, සීයා කායතො ච වාචතො ච විතතතො ච
සමුට්ඨාහනති.

2. තෙරස සඛ්‍යාදිසෙසො කතීති සමුට්ඨානෙති සමුට්ඨාහනති : තෙරස
සඛ්‍යාදිසෙසො ඡති සමුට්ඨානෙති සමුට්ඨාහනති ; සීයා කායතො
සමුට්ඨාහනති න වාචතො න විතතතො, සීයා වාචතො සමුට්ඨාහනති
න කායතො න විතතතො, සීයා කායතො ච වාචතො ච සමුට්ඨාහනති

10. තුන්යළ තෙක් සමනුභාසනකම් කරණ කල්හි යන්නය නො හරින සංඝ-
භෙදක මහණහු පිළිබඳ සහවෙසෙස කෙතෙක් සමුච්චානයෙන් නඟී ද යත් : තුන්යළ
තෙක් සමනුභාසනකම් කරණ කල්හි යන්නය නො හරින සංඝභෙදක මහණහු පිළිබඳ
සහවෙසෙස එක් සමුච්චානයෙකින් නඟීයි : කයින් ද වචනයෙන් ද සිතින් ද නඟී.

11. තුන්යළ තෙක් සමනුභාසනකම් කරණ කල්හි යන්නය නො හරින්නා වූ
භෙදනුවත්තක භික්ෂූන් පිළිබඳ සහවෙසෙස කෙතෙක් සමුච්චානයෙන් නඟී ද යත් :
තුන්යළ තෙක් සමනුභාසනකම් කරණ කල්හි යන්නය නො හරින්නා වූ භෙදනුවත්තක
භික්ෂූන් පිළිබඳ සහවෙසෙස එක් සමුච්චානයෙකින් නඟීයි : කයින් ද වචනයෙන් ද
සිතින් ද නඟී.

12. තුන්යළ තෙක් සමනුභාසනකම් කරණ කල්හි යන්නය නො හරින්නා වූ දුර්වල
භික්ෂූහු පිළිබඳ සහවෙසෙස කෙතෙක් සමුච්චානයෙන් නඟී ද යත් : තුන්යළ තෙක්
සමනුභාසනකම් කරණ කල්හි යන්නය නො හරින්නා වූ දුර්වල භික්ෂූහු පිළිබඳ සහ-
වෙසෙස එක් සමුච්චානයෙකින් නඟීයි : කයින් ද වචනයෙන් ද සිතින් ද නඟී.

13. තුන්යළ තෙක් සමනුභාසනකම් කරණ කල්හි යන්නය නො හරින්නා වූ කුල-
දුෂක භික්ෂූහු පිළිබඳ සහවෙසෙස කෙතෙක් සමුච්චානයෙන් නඟී ද යත් : තුන්යළ තෙක්
සමනුභාසනකම් කරණ කල්හි යන්නය නො හරින්නා වූ කුලදුෂක භික්ෂූහු පිළිබඳ සහ-
වෙසෙස එක් සමුච්චානයෙකින් නඟීයි : කයින් ද වචනයෙන් ද සිතින් ද නඟී.

තෙළෙස් සහවෙසෙස් නිමි.

1....අතදර පි ස පරිභොග ජලයෙහි මල හෝ වූ හෝ කෙළ හෝ හෙළන්නහු
පිළිබඳ දුකුළා ඇවැත කෙතෙක් සමුච්චානයෙන් නඟී ද යත් : අතදර පිණිස පිරිබෝ
දියෙහි මල හෝ වූ හෝ කෙළ හෝ හෙළන්නහු පිළිබඳ දුකුළා ඇවැත එක් සමුච්චාන-
යෙකින් නඟීයි : කයින් ද සිතින් ද නඟීයි, වචනයෙන් නො නඟී.

සෙබියා නිමි.

1. සතර පරිථි කෙතෙක් සමුච්චානයෙන් නඟී ද යත් : සතර පරිථි තුන් සමුච්චාන-
යෙකින් නඟීයි : කයින් ද සිතින් ද නැගිය හෙයි, වචනයෙන් නො නැගිය හේ. වචන-
යෙන් ද සිතින් ද නැගිය හෙයි, කයින් නො නැගිය හේ. කයින් ද වචනයෙන් ද සිතින් ද
නැගිය හේ.

2. තෙළෙස් සහවෙසෙස් කෙතෙක් සමුච්චානයෙන් නඟී ද යත් : තෙළෙස්
සහවෙසෙස් සමුච්චාන සයෙන් නඟීයි : කිසිවිටෙක කයින් නැගිය හෙයි : වචනයෙන්
නොනැගිය හෙයි, සිතින් නොනැගිය හේ. කිසිවිටෙක වචනයෙන් නැගිය හෙයි,

න විතතතො. සිය කායතො ච විතතතො ච සමුට්ඨංගනනි න වාචතො. සිය වාචතො ච විතතතො ච සමුට්ඨංගනනි න කායතො. සිය කායතො ච වාචතො ච විතතතො ච සමුට්ඨංගනනි.

3 දො අනිගතා කනිති සමුට්ඨංගෙනි සමුට්ඨංගනනි : දො අනිගතා නිති සමුට්ඨංගෙනි සමුට්ඨංගනනි : සිය කායතො ච විතතතො ච සමුට්ඨංගනනි න වාචතො. සිය වාචතො ච විතතතො ච සමුට්ඨංගනනි, න කායතො. සිය කායතො ච වාචතො ච විතතතො ච සමුට්ඨංගනනි.

4 තිංස නිසංගතිං පාවිතතියා කනිති සමුට්ඨංගෙනි සමුට්ඨංගනනි : තිංස නිසංගතිං පාවිතතියා ඡති සමුට්ඨංගෙනි සමුට්ඨංගනනි : සිය කායතො සමුට්ඨංගනනි න වාචතො න විතතතො. සිය වාචතො සමුට්ඨංගනනි න කායතො න විතතතො. සිය කායතො ච වාචතො ච සමුට්ඨංගනනි න විතතතො. සිය කායතො ච විතතතො ච සමුට්ඨංගනනි න වාචතො. සිය වාචතො ච විතතතො ච සමුට්ඨංගනනි න කායතො. සිය කායතො ච වාචතො ච විතතතො ච සමුට්ඨංගනනි.

5 දො නට්ඨති පාවිතතියා කනිති සමුට්ඨංගෙනි සමුට්ඨංගනනි : දො නට්ඨති පාවිතතියා ඡති සමුට්ඨංගෙනි සමුට්ඨංගනනි : සිය කායතො සමුට්ඨංගනනි න වාචතො න විතතතො. සිය වාචතො සමුට්ඨංගනනි න කායතො න විතතතො. සිය කායතො ච වාචතො ච සමුට්ඨංගනනි න විතතතො. සිය කායතො ච විතතතො ච සමුට්ඨංගනනි න වාචතො. සිය වාචතො ච විතතතො ච සමුට්ඨංගනනි න කායතො. සිය කායතො ච වාචතො ච විතතතො ච සමුට්ඨංගනනි.

6 වතතාරො පාවිදෙසනියා කනිති සමුට්ඨංගෙනි සමුට්ඨංගනනි : වතතාරො පාවිදෙසනියා චතුති සමුට්ඨංගෙනි සමුට්ඨංගනනි : සිය කායතො සමුට්ඨංගනනි න වාචතො න විතතතො. සිය කායතො ච වාචතො ච සමුට්ඨංගනනි න විතතතො. සිය කායතො ච විතතතො ච සමුට්ඨංගනනි. න වාචතො. සිය කායතො ච වාචතො ච විතතතො ච සමුට්ඨංගනනි.

7 පඤ්චසත්තනි සෙඛියා කනිති සමුට්ඨංගෙනි සමුට්ඨංගනනි : පඤ්චසත්තනි සෙඛියා නිති සමුට්ඨංගෙනි සමුට්ඨංගනනි : සිය කායතො ච විතතතො ච සමුට්ඨංගනනි න වාචතො. සිය වාචතො ච විතතතො ච සමුට්ඨංගනනි න කායතො. සිය කායතො ච වාචතො ච විතතතො ච සමුට්ඨංගනනි.

සමුට්ඨානං නිමිතං.

නසුද්දනං :

අවිතකුසලඤ්ඤාව¹ සමුට්ඨංගඤ්ඤා සබ්බං
ගමං ඛම්මෙන ඤයෙන සමුට්ඨංගං විජානමානි.

1. අවිතකුසලා චෙට් - ම. ඡසං. සයා.

කයින් නොනැගිය හෙයි, සිතින් නොනැගිය හේ. කිසි විටෙක කයින් ද වචනයෙන් ද නැගිය හෙයි, සිතින් නොනැගිය හේ. කිසිවිටෙක වචනයෙන් ද සිතින් ද නැගිය හෙයි, කයින් නො නගී. කිසිවිටෙක කයින් ද වචනයෙන් ද සිතින් ද නැගිය හේ.

3. දෙ අනියනයෝ කෙතෙක් සමුච්ඡානයෙන් නගිත් ද යත් : දෙ අනියනයෝ තුන් සමුච්ඡානයෙකින් නගිති : කිසිවිටෙක කයින් ද සිතින් ද නැගිය හෙති, වචනයෙන් නො නැගිය හෙත්. කිසිවිටෙක වචනයෙන් ද සිතින් ද නැගිය හෙති, කයින් නො නැගිය හෙත්. කිසිවිටෙක කයින් ද වචනයෙන් ද සිතින් ද නැගිය හෙත්.

4. තිස් නිසඟිපච්ඡිත්ත කෙතෙක් සමුච්ඡානයෙන් නගිත් ද යත් : තිස් නිසඟිපච්ඡිත්ත සමුච්ඡාන සයෙන් නගිති : කිසිවිටෙක කයින් නැගිය හෙති, වචනයෙන් නො නැගිය හෙති, සිතින් නො නැගිය හෙත්. කිසිවිටෙක වචනයෙන් නැගිය හෙති, කයින් නො නැගිය හෙති, සිතින් නොනැගිය හෙත්. කිසිවිටෙක කයින් ද වචනයෙන් ද නැගිය හෙති, සිතින් නොනැගිය හෙත්. කිසිවිටෙක කයින් ද සිතින් ද නැගිය හෙති, වචනයෙන් නො නැගිය හෙත්. කිසිවිටෙක වචනයෙන් ද සිතින් ද නැගිය හෙති, කයින් නො නැගිය හෙත්. කිසිවිටෙක කයින් ද වචනයෙන් ද සිතින් ද නැගිය හෙත්.

5. දෙයානු පච්ඡිත්ත කෙතෙක් සමුච්ඡානයෙන් නගිත් ද යත් : දෙයානු පච්ඡිත්ත සමුච්ඡාන සයෙන් නගිති : කිසිවිටෙක කයින් නැගිය හෙති, වචනයෙන් නො නැගිය හෙති සිතින් නො නැගිය හෙත්. කිසිවිටෙක වචනයෙන් නැගිය හෙති, කයින් නොනැගිය හෙති, සිතින් නොනැගිය හෙත්. කිසිවිටෙක කයින් ද වචනයෙන් ද නැගිය හෙති, සිතින් නොනැගිය හෙත්. කිසිවිටෙක කයින් ද සිතින් ද නැගිය හෙති, වචනයෙන් නො නැගිය හෙත්. කිසිවිටෙක වචනයෙන් ද සිතින් ද නැගිය හෙති. කයින් නො නැගිය හෙත්. කිසිවිටෙක කයින් ද වචනයෙන් ද සිතින් ද නැගිය හෙත්.

6. සිවු පිළිදෙස්නිත්ත කෙතෙක් සමුච්ඡානයෙන් නගිත් ද යත් : සිවු පිළිදෙස්නිත්ත සිවු සමුච්ඡානයෙකින් නගිති : කිසිවිටෙක කයින් නැගිය හෙති, වචනයෙන් නො නැගිය හෙති, සිතින් නො නැගිය හෙත්. කිසිවිටෙක කයින් ද වචනයෙන් ද නැගිය හෙති, සිතින් නො නැගිය හෙත්. කිසිවිටෙක කයින් ද සිතින් ද නැගිය හෙති, වචනයෙන් නො නැගිය හෙත්. කිසිවිටෙක කයින් ද වචනයෙන් ද සිතින් ද නැගිය හෙත්.

7. පන් සැත්තෑ සෙටියාවෝ කෙතෙක් සමුච්ඡානයෙන් නගිත් ද යත් : පන් සැත්තෑ සෙටියාවෝ තුන් සමුච්ඡානයෙකින් නගිති, කිසිවිටෙක කයින් ද සිතින් ද නැගිය හෙති, වචනයෙන් නො නැගිය හෙත්. කිසිවිටෙක වචනයෙන් ද සිතින් ද නැගිය හෙති, කයින් නො නැගිය හෙත්. කිසිවිටෙක කයින් ද වචනයෙන් ද සිතින් ද නැගිය හෙත්.

සමුච්ඡානය නිමි.

එහි නාමාවලිය :

අව්නතක යැ කුසල යැ සමුච්ඡාන යැ සර්වප්‍රකාරයෙන් ධර්මය වූ පරිද්දෙන් න්‍යාය වූ පරිද්දෙන් සමුච්ඡානය දූත ගණිවු.

දුතියගාථාසංඛ්‍යා

1. කතාපතනියො කාසිකා කති වාචසිකා කතා,
ත්‍යදෙනසස්ස කති අපතනියො කති සංසග්ගපච්චයා.
2. ඡ අපතනියො කාසිකා ඡ වාචසිකා කතා,
ත්‍යදෙනසස්ස තිස්සො අපතනියො පඤ්ච සංසග්ගපච්චයා.
3. අරුණුග්ගො කති අපතනියො කති යාවතනියකා,
කතෙත්ථ අට්ඨවජ්ඣකා කතිහි සබ්බසම්මගො.
4. අරුණුග්ගො තිස්සො අපතනියො දුච්චෙ යාවතනියකා,
ඵකෙත්ථ අට්ඨවජ්ඣකා ඵකෙන සබ්බසම්මගො.
5. විනයස්ස කති මූලානි යානි බුද්ධොන පඤ්ඤානා,
විනයගරුකා කති වුත්තා දුට්ඨලලන්දනා කති.
6. විනයස්ස දො මූලානි යානි බුද්ධොන පඤ්ඤානා,
විනයගරුකා දො වුත්තා දො දුට්ඨලලන්දනා.
7. ගාමනනරෙ කති අපතනියො කති නදීපාරපච්චයා,
කති මංසෙසු ථුලලච්චයං කති මංසෙසු දුක්ඛං.
8. ගාමනනරෙ චතස්සො අපතනියො චතස්සො නදීපාරපච්චයා,
ඵකමංසෙ ථුලලච්චයං නච මංසෙසු දුක්ඛං.
9. කති වාචසිකා රතනිං කති වාචසිකා දිවා,
දදමානස්ස කති අපතනියො පටිග්ගණනත්තස්ස කිත්තකා.
10. දො වාචසිකා රතනිං දො වාචසිකා දිවා,
දදමානස්ස තිස්සො අපතනියො චත්තාරො ච පටිග්ගගෙ.
11. කති දෙසනාගාමිනියො කති සප්පට්ඨමා කතා,
කතෙත්ථ අප්පට්ඨමා වුත්තා බුද්ධොනදිච්චබ්බුතා.

ද්විතියගාථාසටගණිකය

1. කසින් හටගන්නා ඇවැත්හු කෙනෙකු, වචනයෙන් හටගන්නා ඇවැත්හු කෙනෙක් (නියම) කරණ ලදහු ද, ඇවැත් වසන්නහුට ඇවැත්හු කෙනෙකු, කායසංසර්ග හෙතුවෙන් වන ඇවැත්හු කෙනෙක යත් :

2. කාසික ආපත්තීහු සදෙනෙකි, වාවසිකාපත්තීහු සදෙනෙකැයි (නියම) කරණ ලදහ. ඇවැත් වසන්නහුට ඇවැත් තුණෙකි, සංසර්ග හෙතුවෙන් වන ඇවැත් පසෙකි.

3. අරුණු නැගීමෙහි සිදුවන ඇවැත් කෙනෙකු, තුන් යළක් සමනුභාසනකට කිරීමෙන් පසු සිදුවන ඇවැත් කෙනෙකු, මෙහි අෂ්ට වස්තුක ශික්ෂා කෙනෙකු, කොපමණකින් ශික්ෂාපදයන්ගේ සර්වසංග්‍රහය වේ යැ යත් :

4. අරුණු නැගීමෙහි (නිසභි පච්චි, සහ වෙසෙස්, දුකුළා විසින්) ඇවැත් තුණෙකි. යාවතතියකාපත්ති (හික්ෂු - හික්ෂුණි හෙදයෙන්) දෙකෙකි. අෂ්ට වස්තුකාපත්ති මේ ශාසනයෙහි (හික්ෂුණින්ට පමණක් වූ) එකෙකි, එක් නිදනොද්දෙසයෙන් සියලු සිකපදයන් ගේ හා සියලු පාමොක් උදෙසීමහුගේ සංග්‍රහය වේ.

5. යම ඒ විනය මූලයෝ බුදුරජුන් විසින් පණවන ලදහු ද ඔහු කෙනෙකු, විනය-ගරුකාපත්තීහු කෙනෙක් වදරණ ලදහු ද, ඡාදනක දුටුපුල්ලාපත්තීහු කෙනෙකු යත් :

6. බුදුරජුන් විසින් යම විනය මූල කෙනෙක් පණවන ලදහු ද, ඔහු (කාය වාක් විසින්) දෙදෙනෙක. විනය ගරුකාපත්තීහු (පරිච්ඡි - සහවෙසෙස් විසින්) දෙදෙනෙකැ යි වදරණ ලදහ. ඡාදනක දුටුපුල්ලාපත්තීහු (පරිච්ඡි - සහ වෙසෙස් විසින්) දෙදෙනෙකි.

7. අන් ගමකට යාමෙන් වන ඇවැත් කෙනෙකු, නදියෙකින් එතෙරට යාමෙන් වන ඇවැත් කෙනෙකු, කෙනෙක් මාංසයන්හි ථූලාසි ද, කෙනෙක් මාංසයන්හි දුකුළා ද යත් :

8. අන් ගමකට යාමෙන් සිදුවන (දුකුළා-පච්චි-ථූලාසි-සහවෙසෙසැ යි) ඇවැත් සතරෙකු. නදියෙහි පරතෙරට යාමෙන් සතරෙකු. එක මැ මිනිස් මසෙහි ථූලාසි වෙයි. (ඇත්, අස්, බලු, දිව්, සර්, සිහ, වග, කඵ හිස් වලස් හා කර්මාන වලස් යන) නව මසෙහි දුකුළා ඇවැත් වේ.

9. රාත්‍රියෙහි වචනයෙන් වන ඇවැත් කෙනෙකු, දහවල්හි වචනයෙන් වන ඇවැත් කෙනෙකු, දෙන්නහුට ඇවැත් කෙනෙකු, පිළිගන්නහුට ඇවැත් කෙනෙකු යත් :

10. රාත්‍රියෙහි වචනයෙන් වන ඇවැත් (පච්චි - දුකුළා විසින්) දෙකෙකු. දහවල්හි වාවසිකාපත්තීහු (පච්චි - දුකුළා විසින්) දෙදෙනෙකු. දෙන්නහුට (පරිච්ඡි - ථූලාසි - පච්චි) ඇවැත්හු තිදෙනෙකු. පිළිගැන්මෙහි (සහවෙසෙස් - පරිච්ඡි - නිසභිපච්චි හා ථූලාසි යි) ඇවැත්හු සිවු දෙනෙකි.

11. දෙසනාගාමීනි ඇවැත් කෙනෙකු, ප්‍රතිකර්ම සහිතයැ යි නියම කරණ ලද ඇවැත් කෙනෙකු, මේ ශාසනයෙහි කෙනෙක් ඇවැත් ප්‍රතිකර්ම රහිත යැ යි සූය්‍යබන්ධු වූ බුදුරජුන් විසින් වදරණ ලද ද යත් :

12. පඤ්චදෙසනාගාමිනියො ඡ පපටිකම්මො කතා,
එකෙත්ථ අපපටිකම්මො වුත්තා බුද්ධෙනාදිවබ්බන්තා.
13. විනයගරුකා කති වුත්තා කායවාචසිකාති ව,
කති විකාලෙ ධඤ්ඤාරසො කති ඤ්ඤතිවතුජෙන සමමුති.
14. විනයගරුකා ඤෙ වුත්තා කායවාචසිකාති ව,
එකො විකාලෙ ධඤ්ඤාරසො එකා ඤ්ඤතිවතුජෙන සමමුති.
15. පාරාජිකා කාසිකා කති කති සංවාසභුමියො,
කතින්තං¹ රතතිචෙජ්ඣෙ පඤ්ඤානතා ආබ්භුලා කති.
16. පාරාජිකා කාසිකා ඤෙ ඤෙ සංවාසභුමියො,
ආත්තඤ්ඤා රතතිචෙජ්ඣෙ පඤ්ඤානතා ආබ්භුලා දුචෙ.
17. කතන්තානං වග්ගිත්වාන කතිහි සබ්බෙසා හිජ්ජති,
කතෙත්ථ පඨමාපතතිකං ඤ්ඤතියා කරණා කති.
18. ඤෙ අත්තානං වග්ගිත්වාන ආති සබ්බෙසා හිජ්ජති,
ඤෙත්ථ පඨමාපතතිකා ඤ්ඤතියා කරණා දුචෙ.
19. පාණාතිපාතෙ කති අපතතියො වාචා පාරාජිකා කති,
ඔභාසනා කති වුත්තා සඤ්ඤරිතෙනෙත වා කති.
20. පාණාතිපාතෙ තියෙසා අපතතියො වාචා පාරාජිකා තයො,
ඔභාසනා තයො වුත්තා සඤ්ඤරිතෙනෙත වා තයො.
21. කති පුග්ගලා න උපසම්පාදෙනබ්බා කති කම්මානං සබ්බහා,
නාසිකතා කති වුත්තා කතින්තං එකවාචිකා.
22. තයො පුග්ගලා න උපසම්පාදෙනබ්බා තයො කම්මානං සබ්බහා,
නාසිකතා තයො වුත්තා තිණ්ණන්තං එකවාචිකා.
23. අදින්නාදුතෙ කති අපතතියො කති මෙත්ථනපච්චයා,
ඡිද්දන්තස්ස කති අපතතියො කති ඡබ්බිතපච්චයා.

12. දෙසනාගාමිනී (දෙසීමෙන් පිරිසිදු වන) ඇවැත් පසෙකැ, ප්‍රතිකර්ම රහිත ය යි නියම කරණ ලද පරිච්ඡේද හැර සෙසු ඇවැත් සසෙකැ, හිරුගෙන් බුදුරදුන් විසින් විසින් මෙ සසුන්හි එක ම පරිච්ඡේද ඇවැත් පිළියම් රහිත යැ යි වදරණ ලදී.

13. විනය ගරුකාපන්නිහු කෙනෙක් වදරණ ලදහු ද, කායික හා වාචසික ශික්ෂා කෙනෙකැ, විකාලයෙහි ධාන්‍යරස කෙනෙකැ, ඥාතිවතුර්ත්තකර්මයෙන් සම්මුති කෙනෙකැ යත් :

14. විනයගරුකාපන්නිහු (පරිච්ඡේද - සහවෙසෙස් විසින්) දෙදෙනෙකැ යි වදරණ ලදහ. (සියලු ශික්ෂාවෝ) කායවාචසික වෙති, විකාලයෙහි එක මැ (ලොණසොච්ඡික) ධාන්‍යරසය වටීයි, ඥාතිවතුර්ත්තකර්මයෙන් එක් මැ (හික්මුනොවාදක) සම්මුතිය වේ.

15. කායික වූ පාරාජිකා කෙනෙකැ, සංවාසභූමි කෙනෙකැ, කෙනෙක් දෙනකුන්හට රාත්‍රිවිෂේදය වේ ද, ද්විභිභූලප්‍රඥාපති කෙනෙකැ යත් :

16. කායික වූ පාරාජිකාපන්නි දෙකෙකැ, සංවාසභූමි දෙකෙකැ, (පාරිවාසිකයා-හට ද මානන්තවාටිකයාහට ද යන) දෙදෙනකුන්හට රාත්‍රිවිෂේදය වෙයි, ද්විභිභූල ප්‍රඥාපති දෙකෙකි.

17. තමාහට පැහැර කෙනෙක් ඇවැත් අවදි ද, සම්පතෙමෙ කරුණු කියකින් බිඳේ ද, මෙහි ප්‍රථමාපන්නිහු කෙනෙක් ද, ඥාතිකරණ කෙනෙක් ද යත් :

18. තමාහට පැහැර අවදනා ඇවැත් (පවිති හා දුකුළා විසින්) දෙකෙකැ, කර්මයෙන් ද සලාකයෙන් දැ යි දෙ කරුණෙන් සම්පත බිඳෙයි, මෙහි ප්‍රථමාපන්නිහු (භික්ෂු භික්ෂුණීන් වශයෙන්) දෙදෙනෙකැ, ඥාතිකරණ (කර්මය-කර්මපාදක යැ යි) දෙකෙකි.

19. ප්‍රාණසාතයෙහි ආපන්නි කෙනෙකැ, වචනයෙන් අවදනා පරිච්ඡේද කෙනෙකැ, අසභ්‍යභාෂණ කෙනෙක් වදරණ ලද ද, සඤ්චරිත්තය කරණ නොට ඇවැත් කළ කෙනෙක් වේ යැ යත් :

20. ප්‍රාණසාතයෙහි (පරිච්ඡේද-පුලුඬි-පවිති) ඇවැත් තිදෙනෙකි. වචනයෙන් අවදනා පරිච්ඡේදහි (වජ්ජපට්ඨපාදක-උක්ඛිත්තානුවත්තක-අවධවත්ප්‍රකාශ යි) තුණෙකි. අසභ්‍යභාෂණයෝ (සහවෙසෙස්-පුලුඬි හා දුකුළා යි) ඇවැත්හු තිදෙනෙක් වදරණ ලදහ. සඤ්චරිත්තය කරණ නොට (සහවෙසෙස්-පුලුඬි හා දුකුළා යි) ඇවැත් කළ තුණෙකි.

21. කෙනෙක් පුද්ගලයෝ උපසපත් නො කටයුත්තෝ ද, කර්මයන්ගේ සම්ග්‍රහයෝ කෙනෙක් ද, නායිකකයෝ කෙනෙක් වදරණ ලදහු ද, කී දෙනකුන්හට එක් අනුසාවනයක් වේ ද යත් :

22. උපසපත් නො කටයුතු පුද්ගලයෝ (අද්ධානභීත, අභිගභීත, වත්ප්‍රවිපන්න යි) තිදෙනෙක් වෙති, කර්මයන්ගේ සම්ග්‍රහයෝ (ඤාතිකප්පන, විජ්ජකපච්චිත්ත හා අභීතකරණ විසින්) තිදෙනෙකි. නායිකකයෝ (ලිඬිග-සංවාස හා දණ්ඩකම්ම විසින්) තිදෙනෙක් වදරණ ලදහ. තිදෙනකුන්හට එක් අනුසාවනයක් වේ.

23. අදන්තාදනයෙහි ඇවැත් කෙනෙකැ, මෙවුන්දම හෙතෙයන් ඇවැත් කෙනෙකැ, (වාක්ෂාදිය) සිද්ධිත්තහුට ඇවැත් කෙනෙකැ, විය දුම්ම ආදි හෙතෙයන් ඇවැත් කෙනෙකැ යත් :

24. අදින්නාදුනෙ තියෙයා ආපතතියො චතසො මෙථුනපච්චයා,
ඡිඤ්ඤානසං තියෙයා ආපතතියො පඤ්ච ඡරිතපච්චයා.
25. හික්ඛුනොවාදකචග්ගසමිං පාචිතතියෙන දුක්ඛං,
කතෙත්ථ නවකා වුත්තා කතීන්තං¹ විචරෙන ව.
26. හික්ඛුනොවාදකචග්ගසමිං පාචිතතියෙන දුක්ඛං,
කතා චතුරෙත්ථ නවකා² වුත්තා දවින්නං විචරෙන ව.
27. හික්ඛුතීනඤ්ච අකමානා පාටිදෙසනීයා කතී,
භුඤ්ජන්තාමකධඤ්ඤාන පාචිතතියෙන දුක්ඛං කතී.
28. හික්ඛුතීනඤ්ච අකමානා අට්ඨ පාටිදෙසනීයා කතා,
භුඤ්ජන්තාමකධඤ්ඤාන පාචිතතියෙන දුක්ඛං කතා.
29. ගච්ඡන්තසං කතී ආපතතියො සීතසං වාපි කිත්තකා,
නිසීන්තසං කතී ආපතතියො නිපන්තසංපි කිත්තකා.
30. ගච්ඡන්තසං චතසො ආපතතියො සීතසං වාපි තතතිකා,
නිසීන්තසං චතසො ආපතතියො නිපන්තසංපි තතතිකා.
31. කතී පාචිතතියානි සබ්බානි නානාවඤ්ඤානී,
අපුබ්බං අවරිමං ආපජේය්‍ය එකතො.
32. පඤ්ච පාචිතතියානි සබ්බානි නානාවඤ්ඤානී,
අපුබ්බං අවරිමං ආපජේය්‍ය එකතො.
33. කතී පාචිතතියානි සබ්බානි නානාවඤ්ඤානී,
අපුබ්බං අවරිමං ආපජේය්‍ය එකතො.
34. නව පාචිතතියානි සබ්බානි නානා වඤ්ඤානී,
අපුබ්බං අවරිමං ආපජේය්‍ය එකතො.
35. කතී පාචිතතියානි සබ්බානි නානා වඤ්ඤානී,
කතී වාචාය දෙසෙය්‍ය වුත්තා අදිව්වබ්බුතා.
36. පඤ්ච පාචිතතියානි සබ්බානි නානාවඤ්ඤානී,
එකවාචාය දෙසෙය්‍ය වුත්තා අදිව්වබ්බුතා.

1. කතීන්තං - සිමු, කතීන්තං - ම.ඡ.සං.

2. චතුරෙත්ථ නවකාවුත්තා - ම.ඡ.සං.

24. අදත්තාදනයෙහි (පරිච්ඡි, ථුලාසි, දුකුලා යි) ඇවැත්නු නිදෙනෙකැ. මෙවුන්දම් පසයෙන් (පරිච්ඡි, ථුලාසි, දුකුලා, පච්ඡි යි) ඇවැත්නු සිවු දෙනෙකි. සිඳිත්තනුට (පරිච්ඡි, පච්ඡි, ථුලාසි යි) ඇවැත්නු නිදෙනෙකි. විය දෑමීම ආදී හෙතෙයෙන් (පරිච්ඡි ථුලාසි, පච්ඡි, සහවෙසෙස්, දුකුලා යි) ඇවැත්නු පස් දෙනෙකි.

25. මෙහෙණ ඔවා වගෙහි පච්ඡි ඇවැත්න හා සමග දුකුලා ඇවැත්න ප්‍රකාශිත ද, මෙහි කෙතෙක් නවකාපත්ති වදරණ ලද ද, කී දෙනෙකුන්හට වීචර හෙතෙයෙන් ඇවැත්න වේ යැ යත් :

26. මෙහෙණ ඔවා වගෙහි පච්ඡිය සහිත දුකුලා ඇවැත්නු (ප්‍රකාශ) කරණ ලදහ. මෙහි නවකාපත්තිනු සිවු දෙනෙක. (හික්ෂු, හික්ෂුණි දෙපස හමුයෙහි උපසපත් මෙහෙණහට සිවුරු දෙන) දෙදෙනෙකුන්හට සිවුරු දීම් හෙතෙයෙන් (පච්ඡි, දුකුලා) ඇවැත්න වේ.

27. හික්ෂුණිත්තට වදරණ ලද පාට්ඨෙසනියාපත්තිනු කෙතෙක් ද, අමු ධාන්‍ය (චිතවා ගණ) වළදන මෙහෙණහට පච්ඡි ඇවැත්න සමග දුකුලා ඇවැත්න කෙතෙක් ද යත් :

28. හික්ෂුණිත්තට වදරණ ලද පාට්ඨෙසනිය සිකපදයෝ අටදෙනෙකි. (හැල් වී ආදී) අමු ධාන්‍යයන් චිතවා වැලඳීමෙන් පච්ඡි ඇවැත්න සමග දුකුලා වේ යයි ප්‍රකාශ කරණ ලදී.

29. යන්තනුට ඇවැත්නු කෙතෙක් ද, සිටියනුට ඇවැත්නු කෙතෙක් ද, හුන්තනුට ඇවැත්නු කෙතෙක් ද, හොත්තනුට ඇවැත්නු කෙතෙක් ද යත් :

30. යන්තනුට (දුකුලා, පච්ඡි, ථුලාසි, සහවෙසෙස්) ඇවැත්නු ස්වු දෙනෙකි. සිටියනුට ද එපමණෙකි. හුන්තනුට ඇවැත්නු සිවු දෙනෙකි. හොත්තනුට ද එපමණෙකි.

31. සියල්ල නානාවස්තු ඇති කෙතෙක් පච්ඡි ඇවැත්නුට පෙරපසු නො ව එකවර අවදනේ ද යත් :

32. (තෙල්, මී, සකුරු, ගිතෙල්, වෙඳරු යන පස් බෙහෙත් නහා තබා සත් දින ඉක්මවීමෙන්) සියල්ල නානාවස්තුක වූ පච්ඡි ඇවැත්න පස් දෙනෙකුන්ට පෙර පසු නො වැ එකවර ම අවදනේ ය.

33. සියල්ල නානාවස්තු ඇති කෙතෙක් පච්ඡි ඇවැත්නුට පෙර පසු නො ව එකවර අවදනේ ද යත් :

34. (දී, මී, කිරි, තෙල්, ගිතෙල්, වෙඳරු, සකුරු, දියමස්, ගොඩමස් යන පිනි බොජුන් එකවර වළදන මහණ) සියල්ල නානාවස්තුක වූ පච්ඡි ඇවැත්න නව දෙනෙකුන්ට පෙර පසු නො වැ එකවර ම අවදනේ යි.

35. සියල්ල නානාවස්තුක වූ කෙතෙක් පච්ඡි ඇවැත්නු කෙතෙක් බසින් දෙසන්නේ ද යි බුදුරජුන් විසින් වදරණ ලද ද යත් :

36. සියල්ල නානාවස්තුක වූ (පස් බෙහෙත් පිළිබඳ) පච්ඡි පසක් එක් ම වචනයෙන් දෙසන්නේ යැ යි බුදුරජුන් විසින් වදරණ ලදී.

37. කති පාවිතතියානි සබ්බානි නානා වජ්ජකානි,
කති වාචාස දෙසෙය්‍ය වුත්තා ආදිව්වබ්බකුතා.
38. නව පාවිතතියානි සබ්බානි නානාවජ්ජකානි,
එකවාචාස දෙසෙය්‍ය වුත්තා ආදිව්වබ්බකුතා.
39. කති පාවිතතියානි සබ්බානි නානාවජ්ජකානි,
කිඤ්ච කිතෙතඤ්චා දෙසෙය්‍ය වුත්තා ආදිව්වබ්බකුතා.
40. පඤ්ච පාවිතතියානි සබ්බානි නානාවජ්ජකානි,
වජ්ජං කිතෙතඤ්චා දෙසෙය්‍ය වුත්තා ආදිව්වබ්බකුතා.
41. කති පාවිතතියානි සබ්බානි නානාවජ්ජකානි,
කිඤ්ච කිතෙතඤ්චා දෙසෙය්‍ය වුත්තා ආදිව්වබ්බකුතා.
42. නව පාවිතතියානි සබ්බානි නානාවජ්ජකානි,
වජ්ජං කිතෙතඤ්චා දෙසෙය්‍ය වුත්තා ආදිව්වබ්බකුතා.
43. යාවතතිසකා කති ආපතතියො කති වොභාරපච්චයා,
බාදනනස්ස කති ආපතතියො කති භොජනපච්චයා.
44. යාවතතිසකා තිස්සො ආපතතියො ඡ වොභාරපච්චයා,
බාදනනස්ස තිස්සො ආපතතියො පඤ්ච භොජනපච්චයා.
45. සබ්බො යාවතතිසකා කති ධානානි ගච්ඡන්ති,
කතින්තාඤ්ච ආපතතියො කතින්තං අධිකරණෙන ව.
46. සබ්බො යාවතතිසකා පඤ්ච ධානානි ගච්ඡන්ති,
පඤ්චන්තාඤ්ච ආපතති පඤ්චන්තං අධිකරණෙන ව.
47. කතින්තං විනිව්ජයො භොති කතින්තං වුපසමෙන ව,
කතින්තාඤ්ච අනාපතති කති ධානෙහි සොභති.
48. පඤ්චන්තං විනිව්ජයො භොති පඤ්චන්තං වුපසමෙන ව,
පඤ්චන්තාඤ්ච අනාපතති කති ධානෙහි සොභති.
49. කති කාසිකා රතතිං කති කාසිකා දිවා,
නිජ්ඣායනනස්ස කති ආපතති කති පිණ්ඩපාතපච්චයා.
50. දො කාසිකා රතතිං දො කාසිකා දිවා,
නිජ්ඣායනනස්ස එකා ආපතති එකා පිණ්ඩපාතපච්චයා.

37. සියල්ල නානාවස්තුක වූ කෙනෙක් පවිති කෙනෙක් බසින් දෙසන්නේ ද සි බුදුරජුන් විසින් වදරණ ලද ද යත් :

38. සියල්ල නානාවස්තුක වූ පවිති ඇවැත් නවයක් එක් ම වචනයෙන් දෙසන්නේ යැ යි බුදුරජුන් විසින් වදරණ ලදි.

39. සියල්ල නානාවස්තුක වූ කෙනෙක් පවිති කුමක් කීර්තනය කොට දෙසන්නේ ද සි බුදුරජුන් විසින් වදරණ ලද ද යත් :

40. සියල්ල නානාවස්තුක වූ පවිති පයක් වස්තු කීර්තනය කොට දෙසන්නේ යැ යි බුදුරජුන් විසින් වදරණ ලදි.

41. සියල්ල නානාවස්තුක වූ කෙනෙක් පවිති කුමක් කීර්තනය කොට දෙසන්නේ ද සි බුදුරජුන් විසින් වදරණ ලද ද යත් :

42. සියල්ල නානාවස්තුක වූ පවිති ඇවැත් නවයක් වස්තු කීර්තනය කොට දෙසන්නේ යැ යි බුදුරජුන් විසින් වදරණ ලදි.

43. යාවනතියකයෙහි ඇවැත්හු කෙනෙක් ද, වාග්වාචහාර හෙතුවෙන් ඇවැත්හු කෙනෙක් ද, වළඳන්නහුට ඇවැත්හු කෙනෙක් ද, භොජන හෙතුවෙන් ඇවැත්හු කෙනෙක් ද යත් :

44. යාවනතියකයෙහි (පරිපි, සහවෙසෙස්, පවිති) ඇවැත්හු තිදෙනෙකි, වාග්වාචහාර හෙතුවෙන් (පරිපි, සහවෙසෙස්, පුලැයි, පවිති, පාට්දෙසනිය, දුකුළා) ඇවැත්හු සදෙනෙකි. වළඳන්නහුට (පුලැයි, දුකුළා, පවිති) ඇවැත්හු තිදෙනෙකි. භොජන හෙතුවෙන් (සහවෙසෙස්, පුලැයි, පවිති, පාට්දෙසනිය, දුකුළා) ඇවැත්හු පස්දෙනෙකි.

45. සියලු යාවනතියක ආපත්තිහු කෙනෙක් තැනට යෙන් ද, කිදෙනකුන්හට ඇවැත් වේ ද, අධිකරණය කිදෙනකුන් පිළිබඳ ද යත් :

46. සියලු යාවනතියක ආපත්තිහු (දුකුළා, පුලැයි, පරිපි, සහවෙසෙස්, පවිති) පස් තැනකට යෙන්. ඇවැත් නම් පස්සහදූමියනට වෙයි. (යුක්ති විවාරණ සඬ්ඛාන) අධිකරණය ද පස්සහදූමියනට ම වේ.

47. කිදෙනකුන්හට අධිකරණ විනිශ්චය වේ ද, කිදෙනකුන්හට අධිකරණ ශමථය වේ ද, කිදෙනකුන්හට ඇවැත් නො වේ ද, කෙනෙක් කරුණෙන් හොඳි ද යත් :

48. අධිකරණ විනිශ්චය පස් සහදූමියනට වෙයි. පස් සහදූමියනට අධිකරණ ශමථය වෙයි. ඇවැත් නො වීම ද පස් සහදූමියනට මැයි. (සඬ්ඛ, ගණ, පුද්ගල) කුන් කරුණෙන් හොඳි.

49. රාත්‍රියෙහි කායිකාපත්තිහු කෙනෙක් ද, දහවල්හි කායිකාපත්තිහු කෙනෙක් ද බලන්නහුට ඇවැත්හු කෙනෙක් ද, පිණ්ඩපාත හෙතුවෙන් ඇවැත්හු කෙනෙක් ද යත් :

50. රාත්‍රියෙහි කායිකාපත්තිහු (පවිති, දුකුළා) දෙදෙනෙකැ. දහවල්හි කායිකා පත්තිහු දෙදෙනෙකැ. (අසවල් තැන ඇතැයි) බලන්නහුට එක් දුකුළා ඇවැත්තෙකැ. පිණ්ඩපාත හෙතුවෙන් එක් දුකුළා ඇවැත්තෙකි.

51. කතානිසංසෙ සමපස්සං පරෙසං සභ්බාය දෙසසෙ,
උක්ඛිත්තකා කති වුත්තා කති සමමා පචත්තනා.
52. අට්ඨානිසංසෙ සමපස්සං පරෙසං සභ්බාය දෙසසෙ,
උක්ඛිත්තකා තයො වුත්තා තෙ චත්තාදීස සමමාචත්තනා.
53. කති ථානෙ මුසාවාදෙ කති පරමනනි වුච්චති,
කති පාටිදෙසනීයා කතිත්තං දෙසනාය ව.
54. පඤ්ච ථානෙ මුසාවාදෙ වුද්දස පරමනනි වුච්චති,
ද්වාදස පාටිදෙසනීයා චතුත්තං දෙසනාය ව.
55. කතඛිතිකො මුසාවාදෙ කති උපොසථඛිනානි,
කති දුතෙය්‍යඛිනානි කති තිත්ථියචත්තනා.
56. අට්ඨඛිතිකො මුසාවාදෙ අට්ඨ උපොසථඛිනානි,
අට්ඨ දුතෙය්‍යඛිනානි අට්ඨ තිත්ථියචත්තනා.
57. කති වාචිකා උපසමපදා කතිත්තං පච්චුට්ඨාතඛබ්බං,
කතිත්තං ආසනං දාතඛබ්බං භික්ඛුනොවාදකො කතිහි.
58. අට්ඨ වාචිකා උපසමපදා අට්ඨත්තං පච්චුට්ඨාතඛබ්බං,
අට්ඨත්තං ආසනං දාතඛබ්බං භික්ඛුනොවාදකො අට්ඨති.
59. කතිත්තං ඡේජ්ජං හොති කතිත්තං පුලලච්චයං,
කතිත්තාඤ්ඤච අනාපතති සබ්බෙසං එකච්ඡුකා.
60. එකස්ස ඡේජ්ජං හොති චතුත්තං පුලලච්චයං,
චතුත්තාඤ්ඤච අනාපතති සබ්බෙසං එකච්ඡුකා.
61. කති ආඝාතච්ඡුති කතිහි සබ්බෙසා භිජ්ජති,
කතෙත්ථ පරමාපතතිකා ඤාතතියා කරණා කති.
62. නච ආඝාතච්ඡුති නචහි සබ්බෙසා භිජ්ජති,
නචෙත්ථ පරමාපතතිකා ඤාතතියා කරණා නච.
63. කති පුඤ්ඤා නාභිවාදෙතඛබ්බා අඤ්ඤාලී සාමිවෙන ව,
කතිත්තං දුක්ඛකට්ඨං හොති කති විවරධාරණා.

51. කෙනෙක් අනුසස් දක්නේ මෙරමානට සැදූයෙන් ඇවැන දෙසන්නේ ද, උක්තියකයෝ කෙනෙකැයි වදරණ ලදහු ද, ඒ උක්තියකයන්ගේ ද මනා පැවැත්ම හු කෙනෙක් ද යත් :

52. අට අනුසස් දක්නේ මෙරමානට සැදූයෙන් ඇවැන දෙසන්නේ ය. උක්තියෙහි ස්වයං කරණ ලැබුවෝ නිදේනකැ යි වදරණ ලදහ. මනා පැවැත්ම හු කෙනෙකැයි.

53. මුසාවාදය කෙනෙක් ආපත්තිස්ථානගත වේ ද, කෙනෙක් පරම යැ යි කියනු ලැබේ ද, පාටිදෙසනියයෝ කෙනෙක් ද, කිදෙනකුන්හට වරද දෙසීම වේ ද යත් :

54. මුසාවාදය (පරිච්ඡි, සහවෙසෙස්, පුලැසි, පච්චි, දුකුලා) පස් තැනකට යන්නේ වෙයි. පරම කුසසෙකැ යි කියනු ලැබෙයි. පාටිදෙසනියයෝ (භික්ෂූන්ගේ සතරක් හා භික්ෂූණීන්ගේ අටකැයි) දෙළොසෙකි. (දෙවිදන් ආදී) සතර දෙනකුන්ගේ වරද දෙසීම වේ.

55. මුසාවාදය කෙනෙක් අඬග ඇත්තේ ද, උපොසථාඬගයෝ කෙනෙක් ද, දුතාඬගයෝ කෙනෙක් ද, තීර්ත්ථකයන් විසින් පිරියයුතු වත් කෙනෙක් ද යත් :

56. මුසාවාදය අටහක් ඇත්තේ වේ. උපොසථාඬගයෝ අටදෙනෙකි දුතාඬගයෝ අටදෙනෙකි. තීර්ත්ථකයන්ගේ වත් අටෙකි.

57. (භික්ෂූණීන්ගේ) උපසම්පද කෙනෙක් වාක්‍යයන්ගෙන් යුක්ත වන්නී ද, කිදෙනකුන් දැක හුනස්නෙන් නැගිටිය යුතු ද, කිදෙනකුන්හට අයුත් දියයුතු ද, භික්ෂුනොවාදක මහණ අඬග කියකින් යුක්ත වියයුතු ද, යත් :

58. (භික්ෂූණීන්ගේ) උපසම්පද ඤාත්තිවතුත්ථකම්ම වාක්‍යය භික්ෂුභික්ෂූණී දෙපසෙහි වගයෙන් අස්ථ වාක්‍යයකින් යුක්ත වන්නී ය. (භික්ෂූණීන්) අටදෙනකුන් හට (බත්හලෙහි වැඩිමහලු පිළිවෙළින්) දැක හුනස්නෙන් නැගිටිය යුතු යි. (භික්ෂූණීන්) අටදෙනකුන්හට (වැඩිමහලු පිළිවෙළින්) අයුත් දියයුතු යි. භික්ෂුනොවාදක මහණ (සිලවා හොඳි යනාදී) අටහින් යුක්ත වියයුතු යි.

59. සියල්ලන්ට (සඬසහෙද සඬබ්‍යාන) එක් වස්තුවක් ඇත්තේ කිදෙනකුන් හට පරිච්ඡි වේද, කී දෙනකුන්හට පුලැසි වේ ද, කිදෙනකුන්හට ඇවැන නො වේ ද යත් :

60. සියල්ලන්ට (සඬසහෙද සඬබ්‍යාන) එක් වස්තුවක් ඇත්තේ ඒ එකකුහට පරිච්ඡි වෙයි. (හෙදකානුවර්තක) සතර දෙනාහට පුලැසි වෙයි. (ධර්මවාදී ඉතිරි) සතරදෙනාහට ඇවැන නො වේ.

61. ආසාන වස්තුහු කෙනෙක් ද, කී දෙනකුන්ගෙන් සඬසයා බිදේ ද, මෙහි ප්‍රථමාපත්තිකයෝ කෙනෙක් ද, ඤාත්තියෙන් කටයුතු කර්මයෝ කෙනෙක් ද යත් :

62. ආසානවස්තුහු නවයෙකි. භික්ෂූන් නවදෙනකුන්ගෙන් සඬසයා බිදේ. මෙහි ප්‍රථමාපත්තිකයෝ නවදෙනෙකි. ඤාත්තියෙන් කටයුතු කර්මයෝ නවදෙනෙකි.

63. කෙනෙක් පුහුලෝ නො වැන්ද යුක්තෝ ද, (කිදෙනකුන්හට) සාමිච්ඡිකර්ම සහිත අඤ්ජලිකර්ම නො කටයුතු ද, කිදෙනකුන්හට දුකුලා වේ ද, අතිරේක සිවුරු දැරීම කෙනෙක් ද යත් :

64. දස පුග්ගලා නාහිවාදෙනබ්බා අඤ්ඤාමි සාමිවෙන ච,
දසනනං දුක්ඛකටං හොති දස විවරධාරණා.
65. කතීනනං වස්සං වුජ්ඣානං දුක්ඛබ්බං ඉධ විවරං,
කතීනනං සනොන දුක්ඛබ්බං කතීනනඤ්ඤවච න දුක්ඛබ්බං.
66. පඤ්චනනං වස්සං වුජ්ඣානං දුක්ඛබ්බං ඉධ විවරං,
සත්තනනනං සනොන දුක්ඛබ්බං සොළසනනං න දුක්ඛබ්බං.
67. කති සතං රතති සතං ආපතතිසො ඡාදයිත්වාන,
කති රතතිසො වසිත්වාන මුලේවය්‍ය පාරිවාසිකො.
68. දසසතං රතති සතං ආපතතිසො ඡාදයිත්වාන,
දස රතතිසො වසිත්වාන මුලේවය්‍ය පාරිවාසිකො.
69. කති කම්මදෙසා වුත්තා බුද්ධොනාදිවච්චනුනා,
චම්පායං විනයචජ්ඣසම් සබ්බෙ අධම්මිකා¹ කති.
70. ආදස කම්මදෙසා වුත්තා බුද්ධොනාදිවච්චනුනා,
චම්පායං විනයචජ්ඣසම් සබ්බෙවාධම්මිකා කතා.
71. කති කම්මසම්පතතිසො වුත්තා බුද්ධොනාදිවච්චනුනා,
චම්පායං විනයචජ්ඣසම් සබ්බෙව ධම්මිකා කති.
72. චතසො සම්පතතිසො වුත්තා බුද්ධොනාදිවච්චනුනා,
චම්පායං විනයචජ්ඣසම් සබ්බෙව ධම්මිකා කතා.
73. කති කම්මාති වුත්තාති බුද්ධොනාදිවච්චනුනා,
ඡ චම්පායං විනයචජ්ඣසම් ධම්මිකා අධම්මිකා කති
74. ඡ කම්මාති වුත්තාති බුද්ධොනාදිවච්චනුනා,
චම්පායං විනයචජ්ඣසම් එකෙත්ථ ධම්මිකා කතා ;
පඤ්ඤ අධම්මිකා වුත්තා බුද්ධොනාදිවච්චනුනා.
75. කති කම්මාති වුත්තාති බුද්ධොනාදිවච්චනුනා,
චම්පායං විනයචජ්ඣසම් ධම්මිකා අධම්මිකා කති.
76. චත්තාරි කම්මාති වුත්තාති බුද්ධොනාදිවච්චනුනා,
චම්පායං විනයචජ්ඣසම් එකෙත්ථ ධම්මිකා කතා ;
තයො අධම්මිකා වුත්තා බුද්ධොනාදිවච්චනුනා.
77. යං දෙසිතා අනන්තජිනෙන තාදිනා
ආපතතිකඛනාති විවේකදසිනා,
කතෙත්ථ සම්මතති විනා සමජෙති
පුච්ඡාමි තං බුද්ධි විහබ්ගකොවිද.

1. සබ්බෙව අධම්මිකා - මජ්ඣං.

64. දස පුතුලෝ නො වැන්ද යුත්තාහ. සාමිච්ඡාරම් සහිත අක්ඛලිකරම් ඔවුනට නොකටයුතු යි. (ඒ දසදෙනාට වත් කරන්නහුට) දුකුළා වේ. අතිරෙක සිවුරු දැරීම දස දිනක් පමණි.

65. වැය නිමවූ වස් ඇති කී දෙනෙකුන්හට මෙහි සිවුරු දිය යුතු ද, කීදෙනෙකුන්හට (සුදුසු ප්‍රතිග්‍රාහකයකු) ඇති කල්හි දියයුතු ද, කීදෙනෙකුන්හට නොදියයුතු ද යත් :

66. විසූ වස් ඇති පස්සහදමියනට මෙහි සිවුරු (සම්මුඛයෙහි) දියයුතු යි. (උම්මන්තක උක්ඛිත්තකාදි) සන්දෙනාහට අසම්මුඛයෙහිද දියයුතු යි. (පණ්ඩකාදි) සොළොස් දෙනාහට සිවුරු නො දියයුතු යි.

67. කී සියයක් ඇවැත් රැ සියයක් සහවා පිටිවෙස් වසන තැනැත්තෝ කී රැයක් වැය මිදෙන්නේ ද යත් :

68. සියක් රැයක් තුළ ඇවැත් දහසක් සහවා පිටිවෙස් වසන තැනැත්තෝ දස රැයක් වැය මිදෙන්නේ යි.

69. කෙනෙක් සියල්ල ම දහැමි නො වූ කෙනෙක් කර්ම දෝෂයෝ සුයඹින්නු වූ බුදුරජුන් විසින් වම්පා නුවර වනය වස්තුවෙහි වදරණ ලදහ ද යත් :

70. වම්පා නුවර වනය වස්තුවෙහි සුයඹින්නු වූ බුදුරජුන් විසින් සියල්ල ම දහැමි නො වූ අපලොකන ආදි කර්ම සතර “අධම්මෙන වග්ගො” ආදි තුන් තුන් අයුරින් දෙළොස් කර්ම දෙසයෝ වදරණ ලදහ.

71. වම්පා නුවර වනය වස්තුවෙහි කෙනෙක් සියල්ල ම දහැමි වූ කෙනෙක් කර්ම සම්පන්නිහු සුයඹින්නු වූ බුදුරජුන් විසින් වදරණ ලදහ ද යත් :

72. වම්පානුවර වනය වස්තුවෙහි සුයඹින්නු වූ බුදුරජුන් විසින් සියල්ල ම දහැමි වූ (අපලොකන ආදි සතර “ධම්මෙන සවග්ගො” ආදි විසින්) සතර සම්පන්නිහු වදරණ ලදහ.

73. සුයඹින්නු වූ බුදුරජුන් විසින් වම්පා නුවර වනය වස්තුවෙහි කෙනෙක් කර්මයෝ වදරණ ලදහ ද, ධාර්මික වූවෝ කෙනෙක් ද, අධාර්මික වූවෝ කෙනෙක් ද යත් :

74. සුයඹින්නු වූ බුදුරජුන් විසින් වම්පා නුවර වනය වස්තුවෙහි (“අධම්මෙන වග්ගකම්මං” ආදි) පටි කර්ම කෙනෙක් දෙශිතයහ. මෙහි (ධර්මයෙන් කරණ සමනු-භාසන) කර්මය වූ එකම කර්මය ධාර්මික යයි ප්‍රකාශිත යැ. සුයඹින්නු වූ බුදුරජුන් විසින් කර්ම පසෙක් අධාර්මික යයි වදරණ ලදී.

75. වම්පා නුවර වනය වස්තුවෙහි සුයඹින්නු වූ බුදුරජුන් විසින් කෙනෙක් කර්මයෝ වදරණ ලදහ ද, ධාර්මික වූවෝ කෙනෙක් ද, අධාර්මික වූවෝ කෙනෙක් ද යත් :

76. වම්පා නුවර වනය වස්තුවෙහි සුයඹින්නු වූ බුදුරජුන් විසින් (“අධම්මෙන වග්ගකම්මං” යනාදි) කර්ම සතරෙක් වදරණ ලදී. මෙහි (“ධම්මෙන සවග්ගකම්මං” යන) එකම කර්මය ධාර්මික යයි ප්‍රකාශ කරණ ලදී. සුයඹින්නු වූ බුදුරජුන් විසින් කර්ම තුණෙක් අධාර්මික යයි වදරණ ලදී.

77. තාදී වූ විවෙකදර්ශී වූ අනන්තජිනයන් විසින් දෙසන ලද යම් ඇවැත් කඳුහු වෙත් ද, මෙහි කෙනෙක් ඇවැත් ශමථයෙන් තොර වැ සන්නිදේ දැයි විභඩගකොවිදය, ඔබ විචාරමි, වදළ මැනැවැ.

78. යං දෙසිතා අනන්තජිනෙන තාදිනා,
 ආපතතිකඛ්ඛානි විවේකදසසිනා;
 එකෙනා සම්මති විනා සම්පේති,
 එතං තෙ අකඛාමි විහඬගතොවිද.
79. කති ආපාසිකා වුතතා බුද්ධොනාදිච්චබ්බකුතා,
 විනයං පටිජානන්තස්ස විසයානි¹ සුඡේයාමි තෙ.
80. ඡ උභනදියඛ්ඛසතා වුතතා බුද්ධොනාදිච්චබ්බකුතා,
 ආපාසිකා නෙරසිකා කපපට්ඨා සබ්බභෙදකා;
 විනයං පටිජානන්තස්ස විසයානි සුඡේයාති මෙ.
81. කති නාපාසිකා වුතතා බුද්ධොනාදිච්චබ්බකුතා,
 විනයං පටිජානන්තස්ස විසයානි සුඡේයාමි තෙ.
82. අට්ඨාරස නාපාසිකා වුතතා බුද්ධොනාදිච්චබ්බකුතා,
 විනයං පටිජානන්තස්ස විසයානි සුඡේයාති මෙ.
83. කති අට්ඨකා වුතතා බුද්ධොනාදිච්චබ්බකුතා,
 විනයං පටිජානන්තස්ස විසයානි සුඡේයාමි තෙ.
84. අට්ඨාරසට්ඨකා වුතතා බුද්ධොනාදිච්චබ්බකුතා,
 විනයං පටිජානන්තස්ස විසයානි සුඡේයාති මෙ.
85. කති කම්මානි වුතතානි බුද්ධොනාදිච්චබ්බකුතා,
 විනයං පටිජානන්තස්ස විසයානි සුඡේයාමි තෙ.
86. සොළස කම්මානි වුතතානි බුද්ධොනාදිච්චබ්බකුතා,
 විනයං පටිජානන්තස්ස විසයානි සුඡේයාති මෙ.
87. කති කම්මදෙසා වුතතා බුද්ධොනාදිච්චබ්බකුතා,
 විනයං පටිජානන්තස්ස විසයානි සුඡේයාමි තෙ.
88. ආදස කම්මදෙසා වුතතා බුද්ධොනාදිච්චබ්බකුතා,
 විනයං පටිජානන්තස්ස විසයානි සුඡේයාති මෙ.
89. කති කම්මසම්පතතියො වුතතා බුද්ධොනාදිච්චබ්බකුතා,
 විනයං පටිජානන්තස්ස විසයානි සුඡේයාමි තෙ.
90. චතස්සො කම්මසම්පතතියො වුතතා බුද්ධොනාදිච්චබ්බකුතා,
 විනයං පටිජානන්තස්ස විසයානි සුඡේයාති මෙ.
91. කති කම්මානි වුතතානි බුද්ධොනාදිච්චබ්බකුතා,
 විනයං පටිජානන්තස්ස විසයානි සුඡේයාමි තෙ.
92. ඡ කම්මානි වුතතානි බුද්ධොනාදිච්චබ්බකුතා,
 විනයං පටිජානන්තස්ස විසයානි සුඡේයාති මෙ.
93. කති කම්මානි වුතතානි බුද්ධොනාදිච්චබ්බකුතා,
 විනයං පටිජානන්තස්ස විසයානි සුඡේයාමි තෙ.

1. විසයානි - මජ්ඣං.

78. තාදී වූ විවේකදර්ශී වූ අනන්තජිනයන් විසින් දෙසන ලද යම් ඇවැත් කඳුහු වෙන් ද, ඔවුනතුරෙන් එක ම සම්මුඛාවිනය හෝ පාරාජිකාපත්තිස්කන්ධය හෝ ශමථයෙන් තොර වැ සන්තියේ. විහඟකොවිදය, ඔබ්බ මෙය කියමි.

79. සුයඹ්බන්ධු වූ බුදුරජුන් විසින් කීදෙනෙක් ආපායිකයහ යි වදරණ ලදු ද ? විනය දන්නා වූ ඔබගේ විනය නය අසමහ.

80. සුයඹ්බන්ධු වූ බුදුරජුන් විසින් යයක් අඩු එක්කියපණස් දෙනෙක් සඬ්ඝගෙදක පුද්ගලයෝ ආපායිකයහ, නෙරයිකයහ, කල්පස්ථායීහ යි වදරණ ලද්දහ. විනය දන්නා වූ මාගේ විනය නය අසව.

81. සුයඹ්බන්ධු වූ බුදුරජුන් විසින් කී දෙනෙක් ආපායික නො වන්නාහ යි වදරණ ලදු ද ? විනය දන්නා වූ ඔබගේ විනය නය අසමහ.

82. සුයඹ්බන්ධු වූ බුදුරජුන් විසින් අටළොස් දෙනෙක් ආපායික නො වන්නාහ යි වදරණ ලදහ. විනය දන්නා වූ මාගේ විනය නය අසව.

83. සුයඹ්බන්ධු වූ බුදුරජුන් විසින් කෙනෙක් අෂ්ටකයෝ වදරණ ලදු ද ? විනය දන්නා වූ ඔබගේ විනය නය අසමු.

84. සුයඹ්බන්ධු වූ බුදුරජුන් විසින් අෂ්ටකයෝ අටළොසක් වදරණ ලදහ. විනය දන්නා වූ මාගේ විනය නය අසව.

85. සුයඹ්බන්ධු වූ බුදුරජුන් විසින් කෙනෙක් කර්මයෝ වදරණ ලදු ද ? විනය දන්නා වූ ඔබගේ විනය නය අසමු.

86. සුයඹ්බන්ධු වූ බුදුරජුන් විසින් කර්මයෝ සොළොසක් වදරණ ලදහ. විනය දන්නා වූ මාගේ විනය නය අසව.

87. සුයඹ්බන්ධු වූ බුදුරජුන් විසින් කෙනෙක් කර්මදෙසයෝ වදරණ ලදු ද ? විනය දන්නා වූ ඔබගේ විනය නය අසමු.

88. සුයඹ්බන්ධු වූ බුදුරජුන් විසින් කර්මදෙසයෝ දෙළොසක් වදරණ ලදහ. විනය දන්නා වූ මාගේ විනය නය අසව.

89. සුයඹ්බන්ධු වූ බුදුරජුන් විසින් කෙනෙක් කර්මසම්පත්තීහු වදරණ ලදු ද ? විනය දන්නා වූ ඔබගේ විනය නය අසමු.

90. සුයඹ්බන්ධු වූ බුදුරජුන් විසින් කර්මසම්පත්තීහු සතරක් වදරණ ලදහ, විනය දන්නා වූ මාගේ විනය නය අසව

91. සුයඹ්බන්ධු වූ බුදුරජුන් විසින් කෙනෙක් කර්මයෝ වදරණ ලදු ද ? විනය දන්නා වූ ඔබගේ විනය නය අසමු.

92. සුයඹ්බන්ධු වූ බුදුරජුන් විසින් කර්මයෝ සයක් වදරණ ලදහ. විනය දන්නා වූ මාගේ විනය නය අසව.

93. සුයඹ්බන්ධු වූ බුදුරජුන් විසින් කෙනෙක් කර්මයෝ වදරණ ලදු ද ? විනය දන්නා වූ ඔබගේ විනය නය අසමු.

94. චතතාරි කම්මානි චුතතානි බුභේතාදිව්වබ්බනුතා,
විනයං පටිජානනනසස විසයානි සුඡොභි මෙ.
95. කති පාරුජිකා චුතතා බුභේතාදිව්වබ්බනුතා,
විනයං පටිජානනනසස විසයානි සුඡොම තෙ.
96. අට්ඨ පාරුජිකා චුතතා බුභේතාදිව්වබ්බනුතා,
විනයං පටිජානනනසස විසයානි සුඡොභි මෙ.
97. කති සඛ්ඝාදිසෙසා චුතතා බුභේතාදිව්වබ්බනුතා,
විනයං පටිජානනනසස විසයානි සුඡොම තෙ.
98. තෙවිස සඛ්ඝාදිසෙසා චුතතා බුභේතාදිව්වබ්බනුතා,
විනයං පටිජානනනසස විසයානි සුඡොභි මෙ.
99. කති අනියතා චුතතා බුභේතාදිව්වබ්බනුතා,
විනයං පටිජානනනසස විසයානි සුඡොම තෙ.
100. ඤෙ අනියතා චුතතා බුභේතාදිව්වබ්බනුතා,
විනයං පටිජානනනසස විසයානි සුඡොභි මෙ.
101. කති නිසසග්ගියා චුතතා බුභේතාදිව්වබ්බනුතා,
විනයං පටිජානනනසස විසයානි සුඡොම තෙ.
102. ඤෙ චතතාරිස නිසසග්ගියා චුතතා බුභේතාදිව්වබ්බනුතා,
විනයං පටිජානනනසස විසයානි සුඡොභි මෙ.
103. කති පාචිතතියා චුතතා බුභේතාදිව්වබ්බනුතා,
විනයං පටිජානනනසස විසයානි සුඡොම තෙ.
104. අට්ඨාසීති සතං පාචිතතියා චුතතා බුභේතාදිව්වබ්බනුතා,
විනයං පටිජානනනසස විසයානි සුඡොභි මෙ.
105. කති පාචිදෙසනියා චුතතා බුභේතාදිව්වබ්බනුතා,
විනයං පටිජානනනසස විසයානි සුඡොම තෙ.
106. ආදස පාචිදෙසනියා චුතතා බුභේතාදිව්වබ්බනුතා,
විනයං පටිජානනනසස විසයානි සුඡොභි මෙ.
107. කති සෙඛියා චුතතා බුභේතාදිව්වබ්බනුතා,
විනයං පටිජානනනසස විසයානි සුඡොම තෙ.
108. පඤ්චසතතති සෙඛියා චුතතා බුභේතාදිව්වබ්බනුතා,
විනයං පටිජානනනසස විසයානි සුඡොභි මෙ.
109. යාව සුපුච්ඡතං තයා යාව සුවිසසජ්ජතං මයා:
පුච්ඡාය විසසජ්ජනාය වා නත්ථි කිඤ්චි අසුතතිකතති

දුතියනාථාසඛනණිකා නිවසිතං.

94. සුයඹිබන්ධු වූ බුදුරජුන් විසින් කර්මයෝ සතරක් වදරණ ලදහ. චිත්තය දන්නා වූ මාගේ චිත්තය නය අසව.

95. සුයඹිබන්ධු වූ බුදුරජුන් විසින් කෙනෙක් පාරාජිකාපත්තිහ වදරණ ලදහ ද ? චිත්තය දන්නා වූ ඔබගේ චිත්තය නය අසව.

96. සුයඹිබන්ධු වූ බුදුරජුන් විසින් (ගික්ෂු ගික්ෂුණීන්ගේ වශයෙන්) පාරාජිකා-පත්තිහ අටක් වදරණ ලදහ. චිත්තය දන්නා වූ මාගේ චිත්තය නය අසව.

97. සුයඹිබන්ධු වූ බුදුරජුන් විසින් කෙනෙක් සම්භාදියෙසාපත්තිහ වදරණ ලදහ ද ? චිත්තය දන්නා වූ ඔබගේ චිත්තය නය අසව.

98. සුයඹිබන්ධු වූ බුදුරජුන් විසින් සම්භාදියෙසාපත්තිහ තෙවිස්සක් වදරණ ලදහ. චිත්තය දන්නා වූ මාගේ චිත්තය නය අසව.

99. සුයඹිබන්ධු වූ බුදුරජුන් විසින් කෙනෙක් අනියතාපත්තිහ වදරණ ලදහ ද ? චිත්තය දන්නා වූ ඔබගේ චිත්තය නය අසව.

100. සුයඹිබන්ධු වූ බුදුරජුන් විසින් අනියතාපත්තිහ දෙදෙනෙක් වදරණ ලදහ, චිත්තය දන්නා වූ මාගේ චිත්තය නය අසව.

101. සුයඹිබන්ධු වූ බුදුරජුන් විසින් කෙනෙක් නිස්සන්ධියාපත්තිහ වදරණ ලදහ ද ? චිත්තය දන්නා වූ ඔබගේ චිත්තය නය අසව.

102. සුයඹිබන්ධු වූ බුදුරජුන් විසින් නිස්සන්ධියාපත්තිහ දෙසාළියක් වදරණ ලදහ. චිත්තය දන්නා වූ මාගේ චිත්තය නය අසව.

103. සුයඹිබන්ධු වූ බුදුරජුන් විසින් කෙනෙක් පාවිත්තියාපත්තිහ වදරණ ලදහ ද ? චිත්තය දන්නා වූ ඔබගේ චිත්තය නය අසව.

104. සුයඹිබන්ධු වූ බුදුරජුන් විසින් පාවිත්තියාපත්තිහ එක්සිය අටාසුවක් වදරණ ලදහ. චිත්තය දන්නා වූ මාගේ චිත්තය නය අසව.

105. සුයඹිබන්ධු වූ බුදුරජුන් විසින් කෙනෙක් පාට්ඨෙසනියාපත්තිහ වදරණ ලදහ ද ? චිත්තය දන්නා වූ ඔබගේ චිත්තය නය අසව.

106. සුයඹිබන්ධු වූ බුදුරජුන් විසින් පාට්ඨෙසනියාපත්තිහ දෙළොස්සක් වදරණ ලදහ. චිත්තය දන්නා වූ මාගේ චිත්තය නය අසව.

107. සුයඹිබන්ධු වූ බුදුරජුන් විසින් කෙනෙක් සෙඛියා ධර්මයෝ වදරණ ලදහ ද ? චිත්තය දන්නා වූ ඔබගේ චිත්තය නය අසව.

108. සුයඹිබන්ධු වූ බුදුරජුන් විසින් පන්සැත්තුවක් සෙඛියා ධර්මයෝ වදරණ ලදහ. චිත්තය දන්නා වූ මාගේ චිත්තය නය අසව.

109. ඔබ විසින් යම්කාක් මොනොවට විවාරණ ලද්දේ ද ? මා විසින් යම්කාක් මොනොවට විසඳන ලද්දේ ද, (ඒ නාක්ම) ප්‍රශ්න ඇසීමෙහි හෝ විසඳීමෙහි හෝ කිසි අයුක්තෙක් නැත්තේ යි.

දෙවන ගාථා සංග්‍රහය නිමි.

සෙදමොවනගාථා

1. අසංවෘතො හික්ඛුති ච හික්ඛුනීති ච
සමොභාගො ඵකචොචා නහිං න ලබ්භති,
අවිප්පවාසෙන අනාපතති
පඤ්ඤාමෙසා කුසලෙහි විනතිනා.
2. අවික්ඛජ්ජිකං¹ අවෙහබ්බියං²
පඤ්ඤා වුත්තා මහෙසිනා,
වික්ඛජ්ජනාස්ස පරිභුඤ්ඤානාස්ස අනාපතති
පඤ්ඤාමෙසා කුසලෙහි විනතිනා.
3. දස පුග්ගලො න වදාමි ඵකාදස විවජ්ජිය,
බුද්ධිං වදානනාස්ස අපතති පඤ්ඤාමෙසා කුසලෙහි විනතිනා.
4. න උක්ඛිතතතො න ච පන පරිවාසිතො,
න සබ්බහිතො න ච පන පකබ්බකතො.
සමානසංවාසභූමියා සීතො
කථනානුසික්ඛාය අසාධාරණො සීයා
පඤ්ඤාමෙසා කුසලෙහි විනතිනා.
5. උපෙති ධම්මං පරිපුච්ඡමානො
කුසලං අනුපසංභිතං,
න ජීවති න මතො න නිබ්බුතො
තං පුග්ගලං කතමං වදනති බුද්ධා
පඤ්ඤාමෙසා කුසලෙහි විනතිනා.
6. උබ්බකකතො න වදාමි අධො නාහිං විවජ්ජිය,
මෙජ්ඣධම්මපච්චයා කථං පාරාජිකො සීයා;
පඤ්ඤා මෙසා කුසලෙහි විනතිනා.
7. හික්ඛු සඤ්ඤා විකාය කුටිං කරොති
අද්දෙසිතවජ්ඣකං පමාණීකානානා,
සාරම්භං අපරික්කමනං අනාපතති
පඤ්ඤාමෙසා කුසලෙහි විනතිනා.
8. හික්ඛු සඤ්ඤා විකාය කුටිං කරොති
ද්දෙසිතවජ්ඣකං පමාණීකා,
අනාරම්භං සපරික්කමනං අපතති
පඤ්ඤාමෙසා කුසලෙහි විනතිනා.

1. අවික්ඛජ්ජිකං - සිමු 1.

අවික්ඛජ්ජිකං - සීයා.

2. අවෙහබ්බියං - සිමු 1.

සෛදමොවනගාථා

1. හික්සුන් හා උ හික්පුණින් හා ද පොහෝ පවුරුණු ආදි සංචාය නැත්තෙක් වෙයි. ඔහු කෙරෙහි සමහර (අකැප) සම්භොගයෙක් නො ලැබේ. සභාගාරසෙයායාවෙන් ද ඇවැත් නො වේ. මේ ප්‍රශ්නය විනයඥයන් විසින් සිත්ත ලදී. (මෙය ලදරු පුතු හා මවු මෙහෙණ සඳහා යැ.)

2. මහර්මි වූ බුදුරජුන් විසින් වියදම නොකට යුතු වූ ද නො බෙදිය යුතු වූ ද ගරු බඩු පසෙක් වදුරණ ලදහ. ඒ බඩු වියදම් කරන්නාහට පරිභොග කරන්නාහට ද ඇවැත් නො වේ. මේ ප්‍රශ්නය විනයඥයන් විසින් සිත්ත ලදී. (භයෙහි සෙනසුන් රැක්ම පිණිස නො ගරු බඩු වියදම් කොට වැළඳීම නිදෙස් බව දක්වනු සඳහා යැ.)

3. (අවන්දිය) දඹපුද්ගලයන් ද නො කියමි. එකොළොස් වර්ෂනීය පුද්ගලයන් ද නො කියමි. වැඩිමහලු මහණහු වදින්නහුට ඇවැත් වේ. මේ ප්‍රශ්නය විනයඥයන් විසින් සිත්ත ලදී. (සෙලු මහණ සඳහා යැ.)

4. උබෙව්නිකම් කරණලද්දයෙක් නො වෙයි. පිරිවෙස් වසන්නෙත් නො වෙයි. සඬ්සහෙද කළේත් නො වෙයි. තීර්ථකායතනයකට ගියේත් නො වෙයි. සමාන සංචාසක භූමියෙහි මැ සිටියේ ශික්ෂාවෙන් කෙසේ නම් අසමාන වන්නේ ද? මේ ප්‍රශ්නය විනයඥයන් විසින් සිත්ත ලදී. (කරනැවැම් විරු මහණහු ක්ෂුර භාණ්ඩ පරිහරණය නොලැබීම සඳහා යැ.)

5. අර්ථයෙන් යුක්ත වූ කුශලධර්මයන් පිළිවිසිමින් පිරිසට එළැඹෙන්නේත් වේ. හෙ ජීවත් වන්නේ නො වෙයි. මළේත් නො වෙයි. පිරිනිව්යේත් නො වෙයි. බුදුවර යෝ ඒ පුභුලා කවරෙකැයි වදුරන් ද ? මේ ප්‍රශ්නය විනයඥයන් විසින් සිත්ත ලදී. (මෙය නිර්මිත බුදුන් සඳහා යැ.)

6. අකු ඇටයෙන් මත්තෙහි ද, නැබින් යට ද (මෙවුන් දමක් ගැණ) නො කියමි. ඒ දෙපස හැර මෙවුන්දම් හෙතුවින් කෙසේ පරිච්ඡි වන්නේ ද ? මේ ප්‍රශ්නය විනයඥයන් විසින් සිත්ත ලදී. (මෙය කචන්ධයා සඳහා යැ.)

7. මහණ තමා ඉල්වා ගත් උපකරණයෙන් නො දෙසු කුට්වාස්තු ඇති පමණ ඉක්ම වූ උවදුරු සහිත වූ උපචාර රහිත වූ කිළියක් කෙරේ. (ඔහුට එයින්) ඇවැත් නො වේ. මේ ප්‍රශ්නය විනයඥයන් විසින් සිත්ත ලදී. (මෙය තණ සෙවෙති කළ කිළිය සඳහා යැ.)

8. මහණ තමා ඉල්වා ගත් උපකරණයෙන් දෙසන ලද කුට්වාස්තු ඇති ප්‍රමාණවත් වූ උවදුරු රහිත වූ උපචාර සහිත වූ කිළියක් කෙරේ. (මේ හෙතුවෙන් ඔහුට) ඇවැත් වේ. මේ ප්‍රශ්නය විනයඥයන් විසින් සිත්ත ලදී. (මෙය ධනිය තෙරුන්ගේ කිළිය වැනි සියල්ල මැටිවූවා කිළිය සඳහා යැ.)

9. න කාසිකං කිකුචි පයොගමාවරෙ
න වාපි වාචාය පරෙ භණ්ණය,
ආපජ්ජය ගරුකං ඡේජ්ජවජ්ඣං
පඤ්ඤාමෙසා කුසලෙහි විනතිතා.
10. න කාසිකං වාචසිකඤ්ච කිකුචි
මහසාපි සතොනා න කරෙය පාපං,
සො නාසිතො කිකුචි සුනාසිතො භවෙ
පඤ්ඤාමෙසා කුසලෙහි විනතිතා.
11. අනාලපතොනා මනුජෙන කෙනචි
වාචා ගිරං නො ව පරෙ භණ්ණය,
ආපජ්ජය වාචසිකං න කාසිකා
පඤ්ඤාමෙසා කුසලෙහි විනතිතා.
12. සිකකාපදා බුද්ධිවරෙන වණ්ණිතා
සබ්බාදිසෙසා චතුරො භවෙය්‍යං
ආපජ්ජය එකපායොගෙන සබ්බෙ
පඤ්ඤාමෙසා කුසලෙහි විනතිතා.
13. උභො එකතො උපසම්පන්නා
උභින්නං භන්තො විවරං පටිග්ගණ්ණය,
සියා ආපත්තියො නානා
පඤ්ඤාමෙසා කුසලෙහි විනතිතා.
14. චතුරො ජනා සංවිධාය
ගරාභණ්ඩං අවාහරාං,
තයො පාරාජිකා එකො න පාරාජිකො
පඤ්ඤාමෙසා කුසලෙහි විනතිතා.
15. ඉති ව අබහන්නරෙ සියා
තිකබු ව බහිඤා සියා,
ජිද්දං තස්මිං සරෙ නති
මෙජ්ජනම්මපච්චයා,
කථං පාරාජිකො සියා
පඤ්ඤාමෙසා කුසලෙහි විනතිතා.
16. තෙලං මධුං ඵාණිතඤ්චාපි සප්පිං
සාමං ගහෙත්තං නිකම්පෙය්‍ය
අවිතිවතෙන සත්තාහෙ,
සති පච්චයෙ පරිභුඤ්ජනායා ආපත්ති
පඤ්ඤාමෙසා කුසලෙහි විනතිතා.
17. නිසංගතිසෙන ආපත්ති
සුඤ්ඤානං පාවිතියං,
ආපජ්ජනායා එකතො
පඤ්ඤාමෙසා කුසලෙහි විනතිතා.

9. කායික වූ කිසියම් ප්‍රයෝගයකින් නො කරන්නේ ය. වචනයෙන් අනුන්ට කිසිවකුත් නො කියන්නේ ය. (එහෙත්) ගරුක වූ පරිච්ඡි ඇවතට පැමිණෙන්නේ ය. මේ ප්‍රශ්නය විඥයන් විසින් සිතන ලදී. (මෙය වජ්‍රපටිච්ඡාදක මෙහෙණ සඳහා යැ).

10. සන්පූරුෂ තෙමේ කසින් ද, වචනයෙන් ද පවක් නො කරන්නේ ය. සිතින් කිසි පවක් නො කරන්නේ ය. නසන ලද හෙතෙමේ කුමක් හෙයින් මොනවට නසන ලද්දේ වන්නේ ද, මේ ප්‍රශ්නය විඥයන් විසින් සිතන ලදී. (මෙය පණ්ඩකාදි එකොළොස් අභව්‍ය පුද්ගලයන් සඳහා යැ).

11. කිසියම් මිනිසකු සමඟ කපා නො කරන්නේ කිසි වචනයක් මෙරමානට නො බණන්නේ ද වෙයි. එහෙත් කායද්වාරික නො වූ වාග්ද්වාරික ඇවැතකට පැමිණෙන්නේ ය. මේ ප්‍රශ්නය විඥයන් විසින් සිතන ලදී. (මෙය පොහෝගෙයි සාපත්තික වැතුණිමහන වන මහණහු සඳහා යැ).

12. බුදුරජුන් විසින් වර්ණනා කරන ලද (පණවන ලද) සහවෙසෙස් සිකපදයෝ සහරෙක් වන්නාහ. ඒ සියල්ලට එක් පියොවින් අවදනේ ය. මේ ප්‍රශ්නය විඥයන් විසින් සිතන ලදී. (මෙය අරුණොද්ගමනයෙහි අත් ගමකට ඇතුළත් නදියක පරතෙරට පැමිණි මෙහෙණහු සඳහා යැ).

13. දෙදෙනෙක් එක් එක් පක්ෂයෙන් උපසපන් වූහ. ඒ දෙදෙනාගේ අතින් යමෙක් සිවුරක් පිළිගන්නේ නම්, (ඔහුට) වෙන් වෙන් ඇවැත් වන්නේ ය. මේ මේ ප්‍රශ්නය විඥයන් විසින් සිතන ලදී. (මෙය එකතො උපසම්පන්න මෙහෙණන් දෙදෙනා සඳහා යැ).

14. සතර දෙනෙක් (ඔවුනොවුන්ට) විධාන කොට ගෙණ ගරු බඩුවක් සොරා ගත්හ. (ඔවුනතුරන්) තිදෙනෙක් පරිච්ඡි වූහ. එකෙක් පරිච්ඡි නො විය. මේ ප්‍රශ්නය විඥයන් විසින් සිතන ලදී. (මෙය සාහන්ථික ආණන්තික හෙදයෙන් කියන ලදී.)

15. ස්ත්‍රියක් තොමෝත් ඇතුළු ගෙයි වන්නී ය. මහණෙක් තෙමෙන් ගෙයින් පිටත වන්නේ ය. ඒ ගෙයි සිදුරෙක් නැත. (එසේ කල්හි) මෙවුන්දම් හෙතුවෙන් කෙසේ පරිච්ඡි වන්නේ ද, මේ ප්‍රශ්නය විඥයන් විසින් සිතන ලදී. (මේ ගෙය පිළියෙන් කළ බැවිනි.)

16. තෙල් යැ, මී යැ, උක්පැණි යැ, ගිතෙල් යැ, යන මේ ද්‍රව්‍යයන් තෙමේ පිළිගෙන තබන්නේ ය. සත් දින ඉකුත් නො වූ කල්හි ම ප්‍රයෝජනයක් ඇති කල්හි වළදන්නහුට ඇවැත් වේ. මේ ප්‍රශ්නය විඥයන් විසින් සිතන ලදී. (මෙය ලිහු පෙරළි වුවත් සඳහා යැ.)

17. නිසති පවිති ඇවැතට ද, ඉද්ධ පවිති ඇවැතට ද එකවට පැමිණෙන්නේ වන්නේ ය. මේ ප්‍රශ්නය විඥයන් විසින් සිතන ලදී. (මෙය සහසතු සිවුරුවලින් එකවර දෙකක් ගන්නා මහණ සඳහා යැ).

18. නිකුක්ඛු සියා විසතිතා සමාගතා
කමමං කරොදසුං සමගතසඤ්ඤිතො,
නිකුක්ඛු සියා දොදසයොජ්ඣෙ සිතො
කමමඤ්ච තං කුප්පෙය්‍ය වග්ගපච්චයා.
පඤ්ඤාමෙසා කුසලෙහි විනතිතා.
19. පදවිතිභාරමනෙතන වාචාය භණ්ණිතෙන ව,
සබ්බානි ගරුකානි සප්පටිකමානි,
චතුසට්ඨි ආපතතිසො ආපජේය්‍ය එකතො
පඤ්ඤාමෙසා කුසලෙහි විනතිතා.
20. නිව්ඤ්ඤා දානතරවාසකෙන,
දිගුණං සමිසාට්ඨාරාතො
සබ්බානි තානි නිසංගගියානි භොතානි
පඤ්ඤාමෙසා කුසලෙහි විනතිතා.
21. න වාපි ඤාතති න ච කමමවාචා
න චෙහි නිකුක්ඛති ජිතො අවොච
සරණගමනමපි න තස්ස අප්පි,
උපසමපනෙතා උපසමපදා වස්ස අකුප්පා
පඤ්ඤාමෙසා කුසලෙහි විනතිතා.
22. ඉඡ්ඤාං භතෙ න මාතරං පුරිසඤ්ච න පිතරං,
භතෙය්‍ය අනරියං මජ්ඣෙ තෙන වානතතරං පුතෙ,
පඤ්ඤාමෙසා කුසලෙහි විනතිතා.
23. ඉඡ්ඤාං භතෙ ව මාතරං පුරිසඤ්ච පිතරං භතෙ,
මාතරං පිතරං භතානා න තෙනානතතරං පුතෙ ;
පඤ්ඤාමෙසා කුසලෙහි විනතිතා.
24. අවොදසිත්වා අසාරසිත්වා
අසමමුඛිභුතස්ස කරොදසුං කමමං,
කතඤ්ච කමමං සුකතං භවෙය්‍ය
කාරකො ච සමිසා අනාපතතිකො සියා
පඤ්ඤාමෙසා කුසලෙහි විනතිතා.
25. චොදසිත්වා සාරසිත්වා
සමමුඛිභුතස්ස කරොදසුං කමමං
කතඤ්ච කමමං අකතං භවෙය්‍ය
කාරකො ච සමිසා සාපතතිකො සියා
පඤ්ඤාමෙසා කුසලෙහි විනතිතා.
26. ජිද්දනතස්ස ආපතති ජිද්දනතස්ස අනාපතති,
ජාදෙනතස්ස ආපතති ජාදෙනතස්ස අනාපතති ;
පඤ්ඤාමෙසා කුසලෙහි විනතිතා.
27. සච්චං භණ්ණෙනා ගරුකං මුසා ච ලුහු භාසතො,
මුසා භණ්ණෙනා ගරුකං සච්චඤ්ච ලුහු භාසතො ;
පඤ්ඤාමෙසා කුසලෙහි විනතිතා.

18. හික්සුහු විංගනි වර්ග වූවාහු රැස්වන්නාහු ය. සමග්‍ර සංඥා ඇත්තාහු සංඛ්‍යා කර්මය කරන්නාහ. මහණෙක් දෙලොස් යොදුනෙක්හි සිටියේ වන්නේ ය. වර්ග හෙතුවෙන් ඒ කර්මය ද කොපා වන්නේ ය. මේ ප්‍රශ්නය විකල්පයන් විසින් සිතන ලදී. (මෙය බාරාණසී ආදිය වැනි විශාල නගරයන්හි ග්‍රාමසීමාව සඳහා කියන ලදී.)

19. පදවිනිහාර මාත්‍රයෙන් ද, වචනයෙන් කියූ පමණින් ද ප්‍රතිකර්ම සහිත වූ සියලුම සුසාදක ගරු ඇවැතුන්ට එකවර පැමිණෙන්නේ ය. මේ ප්‍රශ්නය විනයඥයන් විසින් සිතන ලදී. (මෙය සඤ්චරිත්තය සඳහා කියන ලදී.)

20. අදනා සිවුරෙන් හඳනා ලද්දේ සහල සිවුර උතුරුසහසිවුර හා එක්කිරීමෙන් ද්විගුණ කොට පොරොත්තා ලද්දේ (ඒ තුන් සිවුර කයින් වෙන් වූයේ) ඒ සියලු සිවුරු නිසි වෙන්. මේ ප්‍රශ්නය විනයඥයන් විසින් සිතන ලදී. (මෙය නො නැ මෙහෙණක ලවා සිවුරු දෙවීම සඳහා කියන ලදී.)

21. ඤාත්තිය ද නැත. කර්මවාක්‍යය ද නැත. සර්වඥ තෙමේ “එව මහණැ” යි නො වදාළේ ය. ඔහුට සරණාගමනොපසම්පදාව ද නැත. (එහෙත්) උපසපන් යැ ඔහුගේ උපසම්පදාව ද අකොපා වේ. මේ ප්‍රශ්නය විනයඥයන් විසින් සිතන ලදී. (මහාපපාපනි ගොතමියගේ අප්චගුරුධර්ම ප්‍රතිග්‍රහණ උපසම්පදාව සඳහා කියන ලදී.)

22. ස්ත්‍රියක නසන්නේ ය. (එහෙත්) මව නො වෙයි. පුරුෂයකු නසන්නේ ය. (එහෙත්) පියා නො වෙයි. අඤ්ඤාපුද්ගල තෙමේ මෙසේ ආයා නො වූ ස්ත්‍රියක හෝ පුරුෂයකු හෝ නසන්නේ ය. ඒ නැසීම හෙතුවෙන් ආනන්දයාසී කර්මය ස්පර්ශ කරන්නේ ය. මේ ප්‍රශ්නය විනයඥයන් විසින් සිතන ලදී. (මෙය කර්මවිපාක හෙතුවෙන් ලිඛිත පරිවර්තනයෙන් ස්ත්‍රී වූ පියා ද පුරුෂ වූ මව ද නසන්නාහු සඳහා කියන ලදී.)

23. මව වූ ස්ත්‍රිය ද නසන්නේ ය. පිය වූ පුරුෂයා ද නසන්නේ ය. මෙසේ මව ද පියා ද නසා ඒ කර්මය හෙතුවෙන් ගණ ආනන්දයාසී කර්මය ස්පර්ශ නො කරන්නේ ය. මේ ප්‍රශ්නය විනයඥයන් විසින් සිතන ලදී. (මෙය මිනිස් වැ සිට කිරිසන් වූ දෙමවුපියන් නසන්නාවූන් සඳහා කියන ලදී.)

24. වොදනා නො කොට සිහි නො කරවා හමු නොවුවහුට කර්මය කරන්නේ ය කරණ ලද කර්මය මොනවට කරණ ලද වන්නේ ය. කාරක සංඛ්‍යා තෙමේ ද ආපත්ති රහිත වන්නේ ය. මේ ප්‍රශ්නය විනයඥයන් විසින් සිතන ලදී. (මෙය දනයකු ලවා උපසපන් කරවීම සඳහා කියන ලදී.)

25. වොදනා කොට සිහි කරවා හමුවුවහුට කර්මය කරන්නේ ය. කරණ ලද කර්මය ද නො කරණ ලද වන්නේ ය. කාරකසංඛ්‍යා තෙමේ ද ආපත්ති සහිත වේ. මේ ප්‍රශ්නය විනයඥයන් විසින් සිතන ලදී. (මෙය පණ්ඩකාදීන්ගේ උපසම්පදාව සඳහා කියන ලදී.)

26. රුක් ඇ සිදින්නහුට ඇවැත් වේ. කෙස් ඇ සිදින්නහුට ඇවැත් නො වේ. (ඇවැත් ඇ) වසන්නහුට ඇවැත් වේ. (ගේදෙර) වසන්නහුට ඇවැත් නො වේ. මේ ප්‍රශ්නය විනයඥයන් විසින් සිතන ලදී.

27. සත්‍යය කියන්නේ ගරු ඇවැත් පැමිණෙයි, බොරු කියන්නහුට ලුහු ඇවැත් වෙයි, බොරු කියන්නේ ගරු ඇවැත් පැමිණෙයි, සත්‍ය කියන්නහුට ලුහු ඇවැත් වේ. මේ ප්‍රශ්නය විනයඥයන් විසින් සිතන ලදී.

28. අභිවසිතං රජනාය රතනං
කප්පකතමපි සත්තං,
පරිභුඤ්ජනාසං ආපතති
පඤ්ඤාමෙසා කුසලෙහි විනතිතා.
29. අත්ඛිතතෙ සුරියෙ හික්ඛු මංසානි බාදති
න උමමතකකො න ච පන ඛිත්තවිතො,
න වාපි සො වේදනවො හවෙය්‍ය
න වසං භොති ආපතති,
සො ච ධම්මො සුගතෙන දෙසිතො
පඤ්ඤාමෙසා කුසලෙහි විනතිතා.
30. න රතනවිතො න ච පන ථෙය්‍යවිතො
න වාපි සො පරං මරණාය වෙනසි,
සලානං දෙනතසං භොති ඡෙජ්ජං
පටිගගණනාසං ථුල්ලවට්ඨං
පඤ්ඤාමෙසා කුසලෙහි විනතිතා.
31. න වාපි ආරඤ්ඤකං සාසකසමමතං
න වාපි සඛෙසන සමමුති දිත්තා,
න වසං කසිතං අත්තං නත්තෙව
විවරං නික්ඛිපිත්වා ගවෙජ්ජය්‍ය අසිසයොජ්ජනං
නත්තෙව අරුණං උගගච්ඡන්තාසං අනාපතති
පඤ්ඤාමෙසා කුසලෙහි විනතිතා.
32. කාසිකානි න වාචසිකානි
සබ්බානි නානාවඤ්ඤානි,
අප්පබ්බං අවරිමං ආපජෙජ්ජය්‍ය එකතො
පඤ්ඤාමෙසා කුසලෙහි විනතිතා.
33. වාචසිකානි න කාසිකානි
සබ්බානි නානාවඤ්ඤානි,
අප්පබ්බං අවරිමං ආපජෙජ්ජය්‍ය එකතො
පඤ්ඤාමෙසා කුසලෙහි විනතිතා.
34. තිස්සිත්ථියො මෙට්ඨනං තං න සෙවෙ
තයො පුරිසෙ තයො ච අනරිපපණ්ඩකො,
න වාචරෙ මෙට්ඨනං බ්‍යඤ්ජනසම්මං
ඡෙජ්ජං සියා මෙට්ඨනධම්මපච්චයා,
පඤ්ඤාමෙසා කුසලෙහි විනතිතා.
35. මානරං විවරං යාවෙ නො ච සබ්බසං¹ පරිණතං,
තෙනසං භොති ආපතති අනාපතති ච ඤාතකො;
පඤ්ඤාමෙසා කුසලෙහි විනතිතා.

1. {සඛෙස - සිමු 2. මජ්ඣං.
{නො වෙ සබ්බසං - සිමු 1.

28. ඉවත ලද්ද වූ ද කැපරදනින් රඳන ලද්ද වූ ද කප්බන්දු තබන ලද්ද වූ ද (සිවුරක්) පිරිබෝ කරන්නහුට ඇවැත් වේ. මේ ප්‍රශ්නය විනයඥයන් විසින් සිතන ලදී. (මෙය පළමු පරිභෝග කරමින් සිටිය දී නිසඟි වූ සිවුර නො නියද පරිභෝග කරන්නහු සඳහා කියන ලදී.)

29. හිරු අවරට ගිය කල්හි වහණ තෙමේ මස් අනුභව කරයි. උමතු වූවෙක් ද නො වෙයි. පෙරළි සිතැත්තේ ද නො වෙයි. හෙතෙමේ වෙදනායෙන් පෙළුනෙක් ද නො වන්නේ ය. (එහෙත්) ඔහුට ඇවැත් නො වේ. ඒ ධර්මය ද බුදුරජුන් විසින් දෙශනා කරන ලද්දේ ය. මේ ප්‍රශ්නය විනයඥයන් විසින් සිතන ලදී. (මෙය වමාරා කන මහණහු සඳහා කියන ලදී.)

30. මෙවුන්දම්මයෙන් රන් වූ සිතැත්තේ නො වෙයි. සොරසින් ඇත්තේ ද නො වෙයි. හෙතෙමේ මෙරටා නසනු පිණිස ද නො සිතී ය. ලහ දෙන්නහුට පරිච්ඡි වෙයි. පිළිගන්නහුට පුලුස්සී වේ. මේ ප්‍රශ්නය විනයඥයන් විසින් සිතන ලදී. (සංඝසංභේදයෙහි ලහ ගැන්වීම සඳහා කියන ලදී.)

31. සැක සහිත යැ යි සම්මත වූ ව්‍යාජනසුතෙක් ද නො වෙයි. බිඳුනු සහනු විසින් අවිජ්ජාසංඝමුක්තිය දෙන ලද්දී නො වෙයි. ඒ පුදගලයා විසින් කඨිනයෙක් නො අතුරණ ලද්දේ ය. සැක සහිත යැ යි සම්මත ව්‍යාජනසුතෙක් නො වූ තත්හි ම සිවුර තබා අධි යෝග්‍යතක් තැන් යන්නේ ය. එහි ට අරුණ නගන්නහුට ඇවැත් නො වේ. මේ ප්‍රශ්නය විනයඥයන් විසින් සිතන ලදී. (මෙය මනාව පිහිටි නුගරුක් වැනි එක් කුලයක්හුගේ රුක්මුල සඳහා කියන ලදී.)

32. කයින් සිදු වෙති. වචනයෙන් සිදු නො වෙති. සියල්ලෝ වෙන් වෙන් වූ වස්තු ඇත්තාහු වෙත්. පෙර පසු නො වැ එකවර (සහවෙසෙස්) අවදනේ ය. මේ ප්‍රශ්නය විනයඥයන් විසින් සිතන ලදී. (මෙය බොහෝ මාගමුන්ගේ කෙස් හෝ ඇඟිලි හෝ එකට අල්වා සහවෙසෙස් අවදනහු සඳහා කියන ලදී.)

33. වචනයෙන් සිදු වෙති. කයින් සිදු නො වෙති. වෙන් වෙන් වූ සියලු ඇවැතුන්ට පෙර පසු නො වැ එකවර පැමිණෙන්නේ ය. මේ ප්‍රශ්නය විනයඥයන් විසින් සිතන ලදී. (මෙය "සබ්බාව කුම්භෙ සිඛරණියෝ" යනාදි විසින් තුළල් තෙපුල් කියන්නහු සඳහා කියන ලදී.)

34. මිනිස්, නො මිනිස්, නිරිසන් විසින් ස්ත්‍රීහු නිදෙනෙකි. (ඔවුන් හා) ඒ මෙමුනු සෙවනය ද නො කරන්නේ ය. මිනිස්, නො මිනිස්, නිරිසන් යන තුන් පුරුෂයන් වෙත ද, උභයෝක්තියක් සහිතව අනායාසින් නිදෙන වෙත ද, පණ්ඩකයන් නිදෙන වෙත ද එළඹ මෙවුන්දම් සෙවුනේ ද නො වෙයි. ලම්බි මුද්‍රපිට්ඨිකාදි අනුලෝම පාරාජික වස්තුවෙහි ද මෙවුන්දම් නො හැසිරෙන්නේ ය. (එහෙත්) මෙමුනු ධර්ම හෙතුවෙන් පරිච්ඡි වන්නේ ය. මේ ප්‍රශ්නය විනයඥයන් විසින් සිතන ලදී. (මෙය අස්ට වස්තුක පාරාජිකාව සඳහා කියන ලදී.)

35. මවගෙන් සිවුරක් ඉල්ලන්නේ ය. සංඝසංභට පිරිනමන ලද්දෙක් ද නො වෙයි. නැයන් විනවීමෙහි ඇවැත් නො වේ. ඔහුට කවර ශික්ෂාපදයෙකින් ඇවැත් වේ ද, මේ ප්‍රශ්නය විනයඥයන් විසින් සිතන ලදී. (මෙය පිට්ඨිසමය නම් වූ ඉල්මය පසළොස්වක පවත් පොසොන් පසළොස්වක තෙක් යන් මය තුළ වස්සික-සාටික විවරය පිණිස සතුප්පාදකරණය සඳහා කියන ලදී.)

36. කුඳො ආරාධනො හොති කුඳො හොති ගරහිසො;
අථ කො නාම සො ධම්මො සෙන කුඳො පසංසිසො;
පඤ්ඤාමෙසා කුසලෙහි විනතිතා.
37. තුට්ඨො ආරාධනො හොති තුට්ඨො හොති ගරහිසො,
අථ කො නාම සො ධම්මො සෙන තුට්ඨො ගරහිසො
පඤ්ඤාමෙසා කුසලෙහි විනතිතා.
38. සම්ඝාදිසෙසං ථුලලච්චං
පාවිතතියං පාවිදෙසනීයං,
දුක්ඛං ආපජ්ජයා එකතො
පඤ්ඤාමෙසා කුසලෙහි විනතිතා.
39. උභො පරිපුණ්ණවිසතිවස්සා
උභිත්තං එකුපජ්ඣායො,
එකාවරිසො එකා කම්මව්ව,
එකො උපසම්පන්නො එකො අනුපසම්පන්නො
පඤ්ඤාමෙසා කුසලෙහි විනතිතා.
40. අකප්පකතං නාපි රජනාය රතනං
තෙන නිව්ඤ්ඤා සෙන කාමං චජ්ජයා,
න වස්ස හොති ආපතති
සො ච ධම්මො සුගතෙන දෙසිතො
පඤ්ඤාමෙසා කුසලෙහි විනතිතා.
41. න දෙති න පටිගණ්හාති පටිග්ගහො තෙන න විජ්ජති,
ආපජ්ජති ගරාකං න ලුහුකං තඤ්ඤා පරිභොගපච්චයා;
පඤ්ඤාමෙසා කුසලෙහි විනතිතා.
42. න දෙති න පටිගණ්හාති පටිග්ගහො තෙන න විජ්ජති,
ආපජ්ජති ලුහුකං න ගරාකං තඤ්ඤා පරිභොගපච්චයා;
පඤ්ඤාමෙසා කුසලෙහි විනතිතා.
43. ආපජ්ජති ගරාකං සාවසෙසං
ජාදෙති අනාදරියං පටිච්ච,
න භික්ඛුනී නො ච ථුසෙසා විජ්ජ.
පඤ්ඤාමෙසා කුසලෙහි විනතිතා.

සෙදමොවනගාථා නිමිතිතා.

36. කිසියම් සිත් ගන්නේ වෙයි, කිසියම් ගැඹුණු යුක්තේ වෙයි, යම් කරුණෙකින් කිසියම් පැහැයක් යුක්තේ වේ ද, වැළිදු එබඳු වූ ඒ ධර්මය තෙමේ කවරේ ද ? මේ ප්‍රශ්නය විනයඥයන් විසින් සිතන ලදී.

37. තුටුටුයේ සිත් ගන්නේ වෙයි, තුටුටුයේ ගැඹුණු යුක්තේ වෙයි, යම් කාරණයකින් තුටුටුයේ ගැඹුණු යුක්තේ වේ ද ? වැළිදු ඒ ධර්මය තෙමේ කවරේ ද ? මේ ප්‍රශ්නය විනයඥයන් විසින් සිතන ලදී. (මේ ගාථා දෙක තීර්ණයන්ගේ වන කියන ලදී.)

38. සහවෙසෙස යැ, පුලුසි යැ, පවිත්‍රිය, පිළිදෙස්නි යැ, දුකුළා යැ යන මේ ඇවැතුනට එකවර අවදනේ ය. මේ ප්‍රශ්නය විනයඥයන් විසින් සිතන ලදී. (මෙය මෙවුන්දමාරායෙන් තෙත් වූ මෙහෙණක් එසේ වූ පිරිමියකු අතින් අහරක් ගෙන මිනිස්මස් ලුණු පිණි බොසුන් හා සෙසු අකැපමස් හා සමග හනා වළඳා ද, ඇය සඳහා කියන ලදී.)

39. දෙදෙන ම පිරිසුන් විසි වයස් ඇත්තාහ. දෙදෙනාහටම එක්ම උපාධ්‍යාය-යෙක් වෙයි. එක් ම ආවායායෙක් වෙයි. එක් ම කර්මවාක්‍යායෙක් වෙයි. (එහෙත්) එකෙක් උපසම්පන්න යැ, එකෙක් අනුපසම්පන්න යැ. මේ ප්‍රශ්නය විනයඥයන් විසින් සිතන ලදී. (මෙය අහස්හි සිටි හෙරණු සඳහා කියන ලදී.)

40. (යම් සිවුරක්) කප්පිත්ත නො තබන ලද ද, කැපරදනින් නො රඳනා ලද ද, ඒ සිවුරෙන් හඳනා ලද්දේ කැමැති තැනකට යන්නේ ද, ඒ මහණහට ඇවැත් නො වේ. ඒ ධර්මය තෙමේත් නූණරස්සන් විසින් දෙසන ලද්දේ ය. මේ ප්‍රශ්නය විනයඥයන් විසින් සිතන ලදී. (මෙය අසිඳගත් සිවුර ඇති මහණහු සඳහා කියන ලදී.)

41. මෙහෙයන තැනැත්තී නො දෙයි. මෙහෙයනු ලැබූ තැනැත්තී මෙහෙයන මෙහෙණ අතින් නො පිළිගනියි. ඒ කාරණයෙන් (මෙහෙයන තැනැත්තිය අතින් මෙහෙයනු ලැබූ මෙහෙණගේ) පිළිගැනීමක් නැත. එහෙත් ගරු ඇවැත්නට පැමිණෙයි. ලුහු ඇවැත්නට නො පැමිණේ. හෙද පිරිබෝ කිරීම හේතුවෙනි. මේ ප්‍රශ්නය විනයඥයන් විසින් සිතන ලදී. (මෙය මෙවුන්දමාරායෙන් තෙත් වූ පිරිමියකු අතින් අහරක් පිළිගැනීමට මෙහෙණක මෙහෙයන මෙහෙණ සඳහා කියන ලදී.)

42. නොමෝ නො දෙයි. අන් තැනැත්තිය ද නො පිළිගනියි. ඒ කාරණයෙන් පිළිගැනීමක් නැත. එහෙත් ලුහු ඇවැත්නට පැමිණෙයි, ගරු ඇවැත්නට නො පැමිණේ. එද පිරිබෝ කිරීම හේතුවෙනි. මේ ප්‍රශ්නය විනයඥයන් විසින් සිතන ලදී. (මෙවුන්දමාරායෙන් තෙත් වූ පිරිමියකු අතින් දියදහැටි පිළිගැනීමට මෙහෙණක මෙහෙයන මෙහෙණ සඳහා කියන ලදී.)

43. සාවශෙස වූ ගරු ඇවැත්නට පැමිණෙයි. අනදරය පිණිස (ඇවැත්) සහවාලයි. ඔ මෙහෙණක් නො වේ. (ඇවැත් සැනවීමෙන්) වරදක් ද නො පහස්නේ යි. මේ ප්‍රශ්නය විනයඥයන් විසින් සිතන ලදී. (මෙය උබෙවනිකම් කරණ ලද මහණහු සඳහා කියන ලදී.)

තසුදානං :

1. අසංවාසො අවිසංජ්ඣි දස ව අනුකම්පනකො,
උපෙති ධම්මං උබ්භක්ඛකං තතො සඤ්ඤාමිතා දුචෙ.
2. න කාසිකඤ්ච ගරුකං කාසිකං සුභාසිතං¹.
අනාලපනො කිකඛා ව උභො ව චතුරෙ ජනා.
3. ඉපි තෙලඤ්ච නිසංගති භික්ඛු ව පදවිතියො,
නිව්ඤ්ඤා ව න ව පඤ්ඤානි න මාතරං පිතරං හනෙ
4. අවොදසිකා වොදසිකා ජ්ඣදනං සච්චමෙව ව,
අධිධිතඤ්චත්ථගතෙ න රතනං න වාරඤ්ඤකං.
5. කාසිකා වාචසිකා ව නිසංජ්ඣි වාපි මාතරං,
කුඤ්ඤා අරභකො තුච්ඤා සමසාදිතො ව උභො.
6. අකපකතං න දෙති න දෙනාපජ්ජතෙ ගරුං,
සෙදමොචනිකා ගාථා පඤ්ඤා විඤ්ඤාමිතාමිතා²

1. කම්මටගෙහා

1. චත්තාරි කම්මානි : අපලොකනකම්මං, ඤානිකම්මං, ඤානිදුතිය කම්මං, ඤානිචතුරකම්මං. ඉමානි චත්තාරි කම්මානි කතිභාසාරෙති විපජ්ජනති, ඉමානි චත්තාරි කම්මානි පඤ්ඤාමාසාරෙති විපජ්ජනති : චජ්ජනො වා, ඤානිනො වා, අනුසාවනො වා, සීමනො වා, පරිසනො වා.

2. කථං චජ්ජනො කම්මානි විපජ්ජනති : සමුච්චාකරණීයං කම්මං අසමුච්චා කරොති චජ්ජිප්පනං අධම්මකම්මං. පටිපුච්ඡා කරණීයං කම්මං අපටිපුච්ඡා කරොති චජ්ජිප්පනං අධම්මකම්මං. පටිඤ්ඤා කරණීයං කම්මං අපටිඤ්ඤා කරොති චජ්ජිප්පනං අධම්මකම්මං. සතිවිනාශාරහස්ස අමුලභවිතියං දෙති චජ්ජිප්පනං අධම්මකම්මං. අමුලභවිනාශාරහස්ස තස්සපාපියාසිකාකම්මං කරොති චජ්ජිප්පනං අධම්මකම්මං. තස්සපාපියාසිකාකම්මාරහස්ස තජ්ජනිකම්මං කරොති චජ්ජිප්පනං අධම්මකම්මං. තජ්ජනිකම්මාරහස්ස නියස්සකම්මං කරොති චජ්ජිප්පනං අධම්මකම්මං. නියස්සකම්මාරහස්ස පබ්බාජනිකම්මං කරොති චජ්ජිප්පනං අධම්මකම්මං. පබ්බාජනිකම්මාරහස්ස පටිසාරණීය කම්මං කරොති චජ්ජිප්පනං අධම්මකම්මං. පටිසාරණීයකම්මාරහස්ස උකෙඨපනිකම්මං කරොති චජ්ජිප්පනං අධම්මකම්මං. උකෙඨපනිකම්මාරහස්ස පටිව්සං දෙති චජ්ජිප්පනං අධම්මකම්මං. පටිව්සාරහස්ස මූලාය පටිකස්සති චජ්ජිප්පනං අධම්මකම්මං. මූලායපටිකස්සනාරහස්ස

1. හ වාචසිකං - සිමු, මජ්ඣං.

2. විඤ්ඤානි විභාවනා - සිමු 2. මජ්ඣං.

එහි නාමාවලිය :

අසංවාස යැ, අවිස්සජ්ජික යැ, දස (පුත්ගල) යැ, අනුක්ඛිත්තක උපෙනිධම්ම උබ්භක්ඛක තුණ යැ, සඤ්ඤවිකා දෙක යැ.

න කායික ගරුක යැ, න කායික සුභාසිත යැ, අනාලපන්න යැ, සික්ඛා යැ, උභො යැ, චතුරොප්පා යැ.

ඉත්ථි යැ, තෙල යැ, නිස්සග්ගිය යැ, ගික්ඛු යැ, පදවිති යැ, නිවත්ථ යැ, න වාපිඤ්ඤා නිසා වාතර පිතර යැ, හතො යැ.

අවොදයිත්වා යැ, වොදයිත්වා යැ, ඡිත්තදන්න යැ, සච්ච යැ, අධිවධිත යැ, අත්ථංගන යැ, නරත්ත යැ, න වාපි ආරඤ්ඤක යැ, කායිකා යැ, වාචසිකා යැ, නිස්සිත්ථි යැ, මාතර යැ කුද්ධ ආරාධක යැ, කුට්ඨ ආරාධක යැ, සම්භාදිසෙස යැ, උභො යැ.

අකප්පකත යැ, න දෙති යැ, ආපජ්ජති ගරුක යැ, යන ප්‍රශ්නයෝ විනයඥයන් විසින් ප්‍රකාශ කරණ ලද සෙදමොවනික ගාථාවෝ වෙති.

1. කම්මට්ඨය

1. කර්ම සතරෙකි : අපලොකන කර්ම යැ, ඤාත්ති කර්ම යැ, ඤාත්තිඤ්ඤා කර්ම යැ, ඤාත්තිචතුත්ථ කර්ම යැ යි. මේ සතර කර්මයෝ කෙතෙක් අයුරෙකින් කොපාස වෙත් ද ; මේ සතර කර්මයෝ පස් අයුරෙකින් කොපාස වෙති. වස්තුයෙන් හෝ ඤාත්තියෙන් හෝ අනුශ්‍රාවණයෙන් හෝ සීමායෙන් හෝ පිරිස වසයෙන් හෝ යැ.

2. වස්තුයෙන් කර්මයෝ කෙසේ කොපාස වෙත් ද යත් : හමුයෙහි කටයුතු කර්මය නො හමුයෙහි කෙරෙයි. වස්තුවිපන්න අධර්ම කර්මය වෙයි. පිළිවිස කටයුතු කර්මය නො පිළිවිස කෙරෙයි, වස්තුවිපන්න අධර්ම කර්මය වෙයි. ප්‍රතිඤ්ඤායෙන් කටයුතු කර්මය අප්‍රතිඤ්ඤායෙන් කෙරෙයි, වස්තුවිපන්න අධර්ම කර්මය වෙයි. සතිවිනයට සුදුසු වුවහුට අමුල්භවිතය දෙයි, වස්තුවිපන්න අධර්ම කර්මය වෙයි. අමුල්භවිතයට සුදුසු වුවහුට තස්සපාපියාසිකාකර්මය කෙරෙයි, වස්තුවිපන්න අධර්ම කර්මය වෙයි. තස්සපාපියාසිකා කර්මයට සුදුසු වුවහුට තජ්ජනීය කර්මය කෙරෙයි. වස්තුවිපන්න අධර්ම කර්මය වෙයි. තජ්ජනීය කර්මයට සුදුසු වුවහුට නියස්සකර්මය කෙරෙයි, වස්තුවිපන්න අධර්මකර්මය වෙයි. නියස්ස කර්මයට සුදුසු වුවහුට පබ්බාජනීය කර්මය කෙරෙයි, වස්තුවිපන්න අධර්මකර්මය වෙයි. පබ්බාජනීය කර්මයට සුදුසු වුවහුට පටිසාරණීය කර්මය කෙරෙයි. වස්තුවිපන්න අධර්මකර්මය වෙයි. පටිසාරණීය කර්මයට සුදුසු වුවහුට උක්ඛෙපනීය කර්මය කෙරෙයි, වස්තුවිපන්න අධර්ම කර්මය වෙයි. උක්ඛෙපනීය කර්මයට සුදුසු වුවහුට පරිවාසය දෙයි, වස්තුවිපන්න අධර්ම කර්මය වෙයි. පරිවාසයට සුදුසු වුවහුට මූලාය-පටිකස්සනය කෙරෙයි, වස්තුවිපන්න අධර්ම කර්මය වෙයි. මූලායපටිකස්සනයට

මානතනං දෙනි වජ්ඣවිපන්නං අධම්මකම්මං. මානතනාරහං අබ්බෙහි වජ්ඣවිපන්නං අධම්මකම්මං. අබ්බෙහාරහං උපසම්පාදෙනි වජ්ඣවිපන්නං අධම්මකම්මං. අනුපොසප්පෙ උපොසප්පං කරොති වජ්ඣවිපන්නං අධම්මකම්මං. අපවාරණං පවාරෙති. වජ්ඣවිපන්නං අධම්මකම්මං. එවං වජ්ඣතො කම්මාති විපජ්ජනති.

3. කථං ඤාතතිතො කම්මාති විපජ්ජනති : පඤ්චභාකාරෙති ඤාතතිතො කම්මාති විපජ්ජනති. වජ්ඣං න පරමසති, සංඝං න පරමසති, පුග්ගලං න පරමසති, ඤාතං න පරමසති, පච්ඡා ඤාතං ධූපෙති, ඉමෙති පඤ්චභාකාරෙති ඤාතතිතො කම්මාති විපජ්ජනති.

4. කථං අනුසාවනතො කම්මාති විපජ්ජනති : පඤ්චභාකාරෙති අනුසාවනතො කම්මාති විපජ්ජනති : වජ්ඣං න පරමසති, සංඝං න පරමසති, පුග්ගලං න පරමසති, සාවනං භාෂෙති, අකාලෙ සාවෙති, ඉමෙති පඤ්චභාකාරෙති අනුසාවනතො කම්මාති විපජ්ජනති.

5. කථං සීමතො කම්මාති විපජ්ජනති : එකාදසති ආකාරෙති සීමතො කම්මාති විපජ්ජනති : අතිබුද්ධං සීමං සම්මනනති, අතිමහතිං සීමං සම්මනනති, බණ්ඩනිමිත්තං සීමං සම්මනනති, ඡායානිමිත්තං සීමං සම්මනනති, අනිමිත්තං සීමං සම්මනනති, බිහිසීමෙ සීමො සීමං සම්මනනති, නදියා සීමං සම්මනනති, සමුද්දෙ සීමං සම්මනනති, ජායාසාරෙ සීමං සම්මනනති, සීමාස සීමං සම්මනනති, සීමාස සීමං අජේඛාසාරති. ඉමෙති එකාදසති ආකාරෙති සීමතො කම්මාති විපජ්ජනති.

6. කථං පරිසතො කම්මාති විපජ්ජනති : ද්වාදසති ආකාරෙති පරිසතො කම්මාති විපජ්ජනති : චතුර්වග්ගකරණෙ කාමෙම යාවතිකා භික්ඛු කම්මප්පතො තෙ අභාගතො භොනති, ඡතුර්භානං ඡතුරු අභාගටො භොති, සම්මුඛිභුතො පටිකේකාසනති, චතුර්වග්ගකරණෙ කාමෙම යාවතිකා භික්ඛු කම්මප්පතො තෙ අභාගතො භොනති, ඡතුර්භානං ඡතුරු අභාගටො භොති, සම්මුඛිභුතො පටිකේකාසනති, පඤ්චවග්ගකරණෙ කාමෙම -පෙ- දසවග්ගකරණෙ කාමෙම -පෙ- විසතිවග්ගකරණෙ කාමෙම යාවතිකා භික්ඛු කම්මප්පතො තෙ අභාගතො භොනති, ඡතුර්භානං ඡතුරු අභාගටො භොති, සම්මුඛිභුතො පටිකේකාසනති, විසතිවග්ගකරණෙ කාමෙම යාවතිකා භික්ඛු කම්මප්පතො තෙ අභාගතො භොනති, ඡතුර්භානං ඡතුරු අභාගටො භොති, සම්මුඛිභුතො පටිකේකාසනති, විසතිවග්ගකරණෙ කාමෙම -පෙ- යාවතිකා භික්ඛු කම්මප්පතො තෙ අභාගතො භොනති. ඡතුර්භානං ඡතුරු අභාගටො භොති, සම්මුඛිභුතො පටිකේකාසනති, ඉමෙති ද්වාදසති ආකාරෙති පරිසතො කම්මාති විපජ්ජනති.

සුදුසු වුවහුට මානන දෙයි, වස්තුවිපන්න අධර්ම කර්මය වෙයි. මානනට සුදුසු වුවහු අඛණන කෙරෙයි, වස්තුවිපන්න අධර්ම කර්මය වෙයි. අඛණනයට සුදුසු වුවහු උපසපන් කෙරෙයි, වස්තුවිපන්න අධර්ම කර්මය වෙයි. නොපොහෝ දිනයෙහි පොහොය කෙරෙයි, වස්තුවිපන්න අධර්ම කර්මය වෙයි. නොපවුරුණු දිනයෙහි පවාරණය කෙරෙයි. වස්තුවිපන්න අධර්ම කර්මය වෙයි. මෙසේ වස්තුයෙන් කර්මයෝ කොපය වෙත්.

3. ඤාත්තියෙන් කර්මයෝ කෙසේ කොපය වෙත් ද යත් : පස් අයුරෙකින් ඤාත්තියෙන් කර්මයෝ කොපය වෙත්, වස්තුව පරාමර්ශනය නො කෙරෙයි. සංඛ්‍යා පරාමර්ශනය නො කෙරෙයි. පුද්ගලයා පරාමර්ශනය නො කෙරෙයි. ඤාත්තිය පරාමර්ශනය නො කෙරෙයි. පසු වැ හෝ ඤාත්තිය තබයි. මේ පස් අයුරින් ඤාත්තියෙන් කර්මයෝ කොපය වෙත්.

4. අනුශ්‍රාවණයෙන් කර්මයෝ කෙසේ කොපය වෙත් ද යත් : පස් අයුරෙකින් අනුශ්‍රාවණයෙන් කර්මයෝ කොපය වෙත්. වස්තුව පරාමර්ශනය නො කෙරෙයි. සංඛ්‍යා පරාමර්ශනය නො කෙරෙයි. පුද්ගලයා පරාමර්ශනය නො කෙරෙයි. ඇස්වීම පිරිහෙළයි, නො කල්හි හෝ අස්වයි. මේ පස් අයුරෙන් අනුශ්‍රාවණයෙන් කර්මයෝ කොපය වෙත්.

5. සීමායෙන් කර්මයෝ කෙසේ කොපය වෙත් ද යත් : එකොළොස් අයුරෙකින් සීමායෙන් කර්මයෝ කොපය වෙත්. ඉතා කුඩා සීමාවක් සම්මත කෙරෙයි. ඉතා මහත් සීමාවක් සම්මත කෙරෙයි. අසට්ඨ නිමිති ඇති සීමාවක් සම්මත කෙරෙයි. සෙවණලු නිමිති කොට ඇති සීමාවක් සම්මත කෙරෙයි. නිමිති රහිත වූ සීමාවක් සම්මත කෙරෙයි. සීමාවෙන් බැහැර සිටියේ සීමාවක් සම්මත කෙරෙයි. නදියෙහි සීමාවක් සම්මත කෙරෙයි. සමුද්‍රයෙහි සීමාවක් සම්මත කෙරෙයි. විලෙහි සීමාවක් සම්මත කෙරෙයි. සීමායෙන් සීමාව මුසු කෙරෙයි. සීමායෙන් සීමාව යටපත් කෙරෙයි. මේ එකොළොස් අයුරින් සීමායෙන් කර්මයෝ කොපය වෙත්.

6. පිරිස වශයෙන් කර්මයෝ කෙසේ කොපය වෙත් ද යත් : දෙළොස් අයුරෙකින් පිරිස වශයෙන් කර්මයෝ කොපය වෙත්. චතුර්වර්ගකරණ කර්මයෙහි යම් පමණ භික්ෂුහු කර්ම ප්‍රාප්තයෝ ද ඔහු නො පැමිණියාහු වෙති. ඡන්දයට සුදුස්සන්ගේ ඡන්දය නො ගෙනෙන ලද්දේ වෙයි. සම්මුඛ වූවෝ ප්‍රතික්‍රොෂණය කෙරෙති. චතුර්වර්ගකරණ කර්මයෙහි යම් පමණ භික්ෂුහු කර්ම ප්‍රාප්තයෝ ද ඔහු පැමිණියාහු වෙති. ඡන්දයට සුදුස්සන්ගේ ඡන්දය නො ගෙනෙන ලද්දේ වෙයි. සම්මුඛ වූවෝ ප්‍රතික්‍රොෂණය කෙරෙති. පඤ්චවර්ගකරණ කර්මයෙහි . . . දශවර්ග කරණ කර්මයෙහි . . . විංශතිවර්ගකරණ කර්මයෙහි යම් පමණ භික්ෂුහු කර්ම ප්‍රාප්තයෝ ද ඔහු නොපැමිණියාහු වෙති. ඡන්දයට සුදුස්සන්ගේ ඡන්දය නො ගෙනෙන ලද්දේ වෙයි. සම්මුඛ වූවෝ ප්‍රතික්‍රොෂණය කෙරෙති. පඤ්චවර්ගකරණ කර්මයෙහි යම් පමණ භික්ෂුහු කර්මප්‍රාප්තයෝ ද ඔහු පැමිණියාහු වෙති. ඡන්දයට සුදුස්සන්ගේ ඡන්දය නො ගෙනෙන ලද්දේ වෙයි. හමු වූවෝ ප්‍රතික්‍රොෂණය කෙරෙති. විංශතිවර්ගකරණ කර්මයෙහි යම් පමණ භික්ෂුහු කර්මප්‍රාප්තයෝ ද ඔහු පැමිණියාහු වෙති. ඡන්දයට සුදුස්සන්ගේ ඡන්දය ගෙනෙන ලද්දේ වෙයි. හමු වූවෝ ප්‍රතික්‍රොෂණය කෙරෙති. මේ දෙළොස් අයුරින් පිරිස වශයෙන් කර්මයෝ කොපය වෙත්.

7. චතුර්විංශකරණේ කමෙම චිත්තාරේ හික්කු පකතතතා කමමපතතා, අවසෙසා පකතතතා ඡන්දරහා, යසස සඛෙසා කමම කරේති සො නෙව කමමපතතො නාපි ඡන්දරහො, අපි ච කමමාරහො. පඤ්චවිංශකරණේ කමෙම පඤ්ච හික්කු පකතතතා කමමපතතා, අවසෙසා පකතතතා ඡන්දරහා, යසස සඛෙසා කමම කරේති සො නෙව කමමපතතො නාපි ඡන්දරහො, අපි ච කමමාරහො, දසවිංශකරණේ කමෙම දස හික්කු පකතතතා කමමපතතා, අවසෙසා පකතතතා ඡන්දරහා, යසස සඛෙසා කමම කරේති සො නෙව කමමපතතො නාපි ඡන්දරහො, අපි ච කමමාරහො, විසතිවිංශකරණේ කමෙම විසති හික්කු පකතතතා කමමපතතා, අවසෙසා පකතතතා ඡන්දරහා, යසස සඛෙසා කමම කරේති සො නෙව කමමපතතො නාපි ඡන්දරහො, අපි ච කමමාරහො.

8. චත්තාරි කමමාති : අපලොකනකමම, ඤාතීකමම, ඤාතීදුතිකමම, ඤාතීචතුස්සමම, ඉමාති චත්තාරි කමමාති කතීහාකාරෙති විපජ්ජනති : ඉමාති චත්තාරි කමමාති පඤ්චාහාකාරෙති විපජ්ජනති : චජ්ජනො, වා ඤාතීතො, වා අනුසාවනතො, වා සීමතො, වා පරිසතො, වා.

9. කථං චජ්ජනො කමමාති විපජ්ජනති : පණ්ඩිතං උපසම්පාදෙති. චජ්ජවිපන්නං අබ්බමකමම. ථෙරාසංචාරිකං උපසම්පාදෙති චජ්ජවිපන්නං අබ්බමකමම. තිස්සිපකකන්නං උපසම්පාදෙති චජ්ජවිපන්නං අබ්බමකමම. තිරච්ඡානගතං උපසම්පාදෙති චජ්ජවිපන්නං අබ්බමකමම. මාතුසාතකං උපසම්පාදෙති චජ්ජවිපන්නං අබ්බමකමම. පිතුසාතකං උපසම්පාදෙති චජ්ජවිපන්නං අබ්බමකමම, අරහන්තසාතකං උපසම්පාදෙති චජ්ජවිපන්නං අබ්බමකමම. හික්කුනීදුසකං උපසම්පාදෙති චජ්ජවිපන්නං අබ්බමකමම. සසිසභෙදකං උපසම්පාදෙති චජ්ජවිපන්නං අබ්බමකමම. ලොභිතුපපාදකං උපසම්පාදෙති චජ්ජවිපන්නං අබ්බමකමම. උභතොබ්‍යඤ්ඤකං උපසම්පාදෙති චජ්ජවිපන්නං අබ්බමකමම, උභවිසතිවිසං පුග්ගලං උපසම්පාදෙති චජ්ජවිපන්නං අබ්බමකමම. එවං චජ්ජනො කමමාති විපජ්ජනති.

10. කථං ඤාතීතො කමමාති විපජ්ජනති : පඤ්චාහාකාරෙති ඤාතීතො කමමාති විපජ්ජනති : චජ්ජං න පරමසති, සසිසං න පරමසති, පුග්ගලං න පරමසති, ඤාතීං න පරමසති, පච්ඡා වා ඤාතීං ධරෙති, ඉමෙති පඤ්චාහාකාරෙති ඤාතීතො කමමාති විපජ්ජනති.

11. කථං අනුසාවනතො කමමාති විපජ්ජනති : පඤ්චාහාකාරෙති අනුසාවනතො කමමාති විපජ්ජනති : චජ්ජං න පරමසති, සසිසං න පරමසති, පුග්ගලං න පරමසති, සාවනං භාපෙති, අකාලෙ වා සාවෙති. ඉමෙති පඤ්චාහාකාරෙති අනුසාවනතො කමමාති විපජ්ජනති.

12. කථං සීමතො කමමාති විපජ්ජනති : එකාදසති ආකාරෙති සීමතො කමමාති විපජ්ජනති : අතිවුද්ධං සීමං සම්මන්තති, අතිමහතිං සීමං සම්මන්තති, බණ්ඩනීථිතං සීමං සම්මන්තති, ඡායානීථිතං සීමං සම්මන්තති.

7. වතුරවර්ගකරණ කර්මයෙහි පුවතත් වූ හික්ෂුහු සතට නමක් කර්මප්‍රාප්තයහ. පුවතත් වූ සෙසු හික්ෂුහු ඡන්දයට සුදුසු වෙති. යමක්හට සඬ්‍ය තෙමේ කර්ම කෙරේ ද, හෙතෙමේ කර්මප්‍රාප්ත නො වේ මැ යි. ඡන්දයට ද සුදුසු නො වේ. එහෙත් කර්මයට සුදුසු වේ. පඤ්චවර්ගකරණ කර්මයෙහි පුවතත් වූ හික්ෂුහු පස්තමක් කර්මප්‍රාප්තයහ. පුවතත් වූ සෙසු හික්ෂුහු ඡන්දයට සුදුසු වෙති. යමක්හට සඬ්‍ය තෙමේ කර්මය කෙරේ ද, හෙතෙමේ කර්මප්‍රාප්ත නො වේ මැ යි. ඡන්දයට ද සුදුසු නො වේ. එහෙත් කර්මයට සුදුසු වේ. දඬුවර්ගකරණ කර්මයෙහි පුවතත් වූ හික්ෂුහු දසතමක් කර්මප්‍රාප්තයහ. පුවතත් වූ සෙසු හික්ෂුහු ඡන්දයට සුදුසු වෙති. යමක්හට සඬ්‍ය තෙමේ කර්ම කෙරේ ද, හෙතෙමේ කර්මප්‍රාප්ත නො වේ මැ යි, ඡන්දයට ද සුදුසු නො වේ. එහෙත් කර්මයට සුදුසු වේ. විංශතිවර්ගකරණ කර්මයෙහි පුවතත් වූ හික්ෂුහු විසිතමක් කර්මප්‍රාප්තයහ. පුවතත් වූ සෙසු හික්ෂුහු ඡන්දයට සුදුසු වෙති. යමක්හට සඬ්‍ය තෙමේ කර්ම කෙරේ ද, හෙතෙමේ කර්මප්‍රාප්ත නො වේ මැ යි. ඡන්දයට ද සුදුසු නො වේ, එහෙත් කර්මයට සුදුසු වේ.

8. කර්ම සතරෙකි : අපලොකන කර්මයැ, ඤාති කර්මයැ, ඤාතිදිදිනිය කර්මයැ, ඤාතිවිචුක්ඛ කර්මය යැයි. මේ සතර කර්මයෝ කෙතෙක් අයුරෙකින් කොපා වෙන්ද යත් : මේ සතර කර්මයෝ පස් අයුරෙකින් කොපා වෙන් වස්තුවෙන් හෝ ඤාතියෙන් හෝ අනුශ්‍රාවණයෙන් හෝ සිමායෙන් හෝ පිරිය වශයෙන් හෝ යැ.

9. වස්තුවෙන් කර්මයෝ කෙසේ කොපා වෙන් ද යත් : පණ්ඩකයා උපසපන් කෙරෙයි. වස්තුවිපන්න අධර්මකර්මය වෙයි. ථෙය්‍යසංවාසකයා උපසපන් කෙරෙයි, වස්තුවිපන්න අධර්මකර්මය වෙයි. තීර්ථකායනනයට ගියහු උපසපන් කෙරෙයි. වස්තුවිපන්න අධර්මකර්මය වෙයි. තිරිසන් ගියහු උපසපන් කෙරෙයි. වස්තුවිපන්න අධර්මකර්මය වෙයි. මාතෘසානකයා උපසපන් කෙරෙයි. වස්තුවිපන්න අධර්මකර්මය වෙයි. පිතෘසානකයා උපසපන් කෙරෙයි, වස්තුවිපන්න අධර්මකර්මය වෙයි. අරහන්තසානකයා උපසපන් කෙරෙයි. වස්තුවිපන්න අධර්මකර්මය වෙයි. භික්ෂුභිදුපකයා උපසපන් කෙරෙයි, වස්තුවිපන්න අධර්මකර්මය වෙයි, සඬ්‍යහෙදකයා උපසපන් කෙරෙයි. වස්තුවිපන්න අධර්මකර්මය වෙයි. ලොකිතු-ප්‍රපාදකයා උපසපන් කෙරෙයි. වස්තුවිපන්න අධර්මකර්මය වෙයි. උග්‍රකොඛා ඤාප්තකයා උපසපන් කෙරෙයි. වස්තුවිපන්න අධර්මකර්මය වෙයි. උනු විසිවයස් ඇති පුලලක්හු උපසපන් කෙරෙයි, වස්තුවිපන්න අධර්මකර්මය වේ. මෙසේ වස්තුවෙන් කර්මයෝ කොපා වෙන්.

10. ඤාතියෙන් කර්මයෝ කෙසේ කොපා වෙන් ද යත් ; පස් අයුරෙකින් ඤාතියෙන් කර්මයෝ කොපා වෙන්. වස්තුව පරාමර්ශනය නො කෙරෙයි, සඬ්‍යයා පරාමර්ශනය නො කෙරෙයි, පුද්ගලයා පරාමර්ශනය නො කෙරෙයි, ඤාතිය පරාමර්ශනය නො කෙරෙයි, පසු වැ හෝ ඤාතිය තබයි. මේ පස් අයුරෙන් ඤාතියෙන් කර්මයෝ කොපා වෙන්.

11. අනුශ්‍රාවණයෙන් කර්මයෝ කෙසේ කොපා වෙන් ද යත් : පස් අයුරෙකින් අනුශ්‍රාවණයෙන් කර්මයෝ කොපා වෙන් : වස්තුව පරාමර්ශනය නො කෙරෙයි, සඬ්‍යයා පරාමර්ශනය නො කෙරෙයි, පුද්ගලයා පරාමර්ශනය නො කෙරෙයි, අස්වීම පිරිහෙළයි, නොකල්හි හෝ අස්වයි, මේ පස් අයුරෙන් අනුශ්‍රාවණයෙන් කර්මයෝ කොපා වෙන්.

12. සිමායෙන් කර්මයෝ කෙසේ කොපා වෙන් ද යත් : එකොළොස් අයුරෙකින් සිමායෙන් කර්මයෝ කොපා වෙන්. ඉතා කුඩා සිමාවක් සම්මත කෙරෙයි, ඉතා මහත් සිමාවක් සම්මත කෙරෙයි, කඩ නිමිති ඇති සිමාවක් සම්මත කෙරෙයි, සෙවණු නිමිති

සම්මන්ත්‍රණී, අනිමිත්තං සීමං සම්මන්ත්‍රණී, බ්‍රහ්මිකම්මං සීමං සම්මන්ත්‍රණී, නදියං සීමං සම්මන්ත්‍රණී, සමුද්දෙය්‍යං සීමං සම්මන්ත්‍රණී, ජාතස්සරෙ සීමං සම්මන්ත්‍රණී, සීමාසං සීමං සම්මන්ත්‍රණී, සීමාසං සීමං අපේක්ඛාපාරිති. ඉමෙහි එකාදසති ආකාරෙහි සීමිතො කම්මානි විපජ්ජන්ති.

13. කථං පරිසන්තො කම්මානි විපජ්ජන්ති : ද්වාදසභාකාරෙහි පරිසන්තො කම්මානි විපජ්ජන්ති : චතුර්වග්ගකරණේ කම්මෙ යාවතිකා භික්ඛු කම්මපපත්තො තෙ අනාගතා භොනති, ඡතුර්භානං ඡන්දෙ අනාගතො භොති, සමුච්ඡිභ්‍යාං පරිකේකාසනති, චතුර්වග්ගකරණේ කම්මෙ යාවතිකා භික්ඛු කම්මපපත්තො තෙ අනාගතා භොනති, ඡතුර්භානං ඡන්දෙ අනාගතො භොති, සමුච්ඡිභ්‍යාං පරිකේකාසනති. චතුර්වග්ගකරණේ කම්මෙ යාවතිකා භික්ඛු කම්මපපත්තො තෙ අනාගතා භොනති, ඡතුර්භානං ඡන්දෙ අනාගතො භොති, සමුච්ඡිභ්‍යාං පරිකේකාසනති. පඤ්චවග්ගකරණේ කම්මෙ-පෙ-දසවග්ගකරණේ කම්මෙ-පෙ-විසතිවග්ගකරණේ කම්මෙ යාවතිකා භික්ඛු කම්මපපත්තො තෙ අනාගතා භොනති, ඡතුර්භානං ඡන්දෙ අනාගතො භොති, සමුච්ඡිභ්‍යාං පරිකේකාසනති. විසතිවග්ගකරණේ කම්මෙ යාවතිකා භික්ඛු කම්මපපත්තො තෙ අනාගතා භොනති, ඡතුර්භානං ඡන්දෙ අනාගතො භොති, සමුච්ඡිභ්‍යාං පරිකේකාසනති, විසතිවග්ගකරණේ කම්මෙ යාවතිකා භික්ඛු කම්මපපත්තො තෙ අනාගතා භොනති, ඡතුර්භානං ඡන්දෙ අනාගතො භොති, සමුච්ඡිභ්‍යාං පරිකේකාසනති. ඉමෙහි ද්වාදසභාකාරෙහි පරිසන්තො කම්මානි විපජ්ජන්ති.

14. අපලොකනකම්මං කති ධානානි ගව්ජ්ජි, ඤාතීකම්මං කති ධානානි ගව්ජ්ජි, ඤාතීදුතියකම්මං කති ධානානි ගව්ජ්ජි, ඤාතීචතුර්ජ්ජිකම්මං කති ධානානි ගව්ජ්ජි : අපලොකනකම්මං පඤ්ච ධානානි ගව්ජ්ජි, ඤාතීකම්මං නව ධානානි ගව්ජ්ජි, ඤාතීදුතියකම්මං සත්ත ධානානි ගව්ජ්ජි, ඤාතීචතුර්ජ්ජිකම්මං සත්ත ධානානි ගව්ජ්ජි.

15. අපලොකනකම්මං කතමානි පඤ්ච ධානානි ගව්ජ්ජි : ඔසාරණං, නිසාරණං, ගණ්ඨකම්මං, බ්‍රහ්මදණ්ඩං, කම්මලකනිණ්ණෙඤ්ඤව පඤ්චමං. අපලොකනකම්මං ඉමානි පඤ්ච ධානානි ගව්ජ්ජි.

16. ඤාතීකම්මං කතමානි නව ධානානි ගව්ජ්ජි : ඔසාරණං, නිසාරණං, උපොසථං, පචාරණං, සමුච්ඡි, දුනං, පටිග්ගහං, පච්චිකකර්මිනං, කම්මලකනිණ්ණෙඤ්ඤව නවමං. ඤාතීකම්මං ඉමානි නව ධානානි ගව්ජ්ජි.

17. ඤාතීදුතියකම්මං කතමානි සත්ත ධානානි ගව්ජ්ජි : ඔසාරණං, නිසාරණං, සමුච්ඡි, දුනං, උභාරණං, දෙසනං. කම්මලකනිණ්ණෙඤ්ඤව සත්තමං. ඤාතීදුතියකම්මං ඉමානි සත්ත ධානානි ගව්ජ්ජි.

18. ඤාතීචතුර්ජ්ජිකම්මං කතමානි සත්ත ධානානි ගව්ජ්ජි : ඔසාරණං, නිසාරණං, සමුච්ඡි, දුනං, නිග්ගහං, සමනුසංසනං, කම්මලකනිණ්ණෙඤ්ඤව සත්තමං. ඤාතීචතුර්ජ්ජිකම්මං ඉමානි සත්ත ධානානි ගව්ජ්ජි.

කොට ඇති සීමාවක් සම්මත කෙරෙයි, නිමිති රහිත වූ සීමාවක් සම්මත කෙරෙයි, සීමායෙන් බැහැර සිටියේ සීමාව සම්මත කෙරෙයි, නදියෙහි සීමාව සම්මත කෙරෙයි, සමුද්‍රයෙහි සීමාව සම්මත කෙරෙයි, විලෙහි සීමාව සම්මත කෙරෙයි, සීමායෙන් සීමාව මුසු කෙරෙයි, සීමායෙන් සීමාව යටපත් කෙරෙයි. මේ එකොළොස් අයුරෙන් සීමායෙන් කර්මයෝ කොපා වෙත්.

13. පිරිස වශයෙන් කර්මයෝ කෙසේ කොපා වෙත් ද යත් : දෙළොස් අයුරෙකින් පිරිස වශයෙන් කර්මයෝ කොපා වෙත්. චතුර්වර්ගකරණ කර්මයෙහි යම් පමණ භික්ෂුහු කර්මප්‍රාප්තයෝ ද, ඔහු නො පැමිණියාහු වෙති. ඡන්දයට සුදුසු වූවන්ගේ ඡන්දය නො ගෙණෙන ලද්දේ වෙයි. සම්මුඛ වූවෝ ප්‍රතික්‍රොෂණය කෙරෙත්. චතුර්වර්ගකරණ කර්මයෙහි යම් පමණ භික්ෂුහු කර්මප්‍රාප්තයෝ ද, ඔහු පැමිණියාහු වෙති. ඡන්දයට සුදුසු වූවන්ගේ ඡන්දය නො ගෙණෙන ලද්දේ වෙයි. සම්මුඛ වූවෝ ප්‍රතික්‍රොෂණය කෙරෙත්. චතුර්වර්ගකරණ කර්මයෙහි යම් පමණ භික්ෂුහු කර්මප්‍රාප්තයෝ ද, ඔහු පැමිණියාහු වෙති. ඡන්දයට සුදුසු වූවන්ගේ ඡන්දය ගෙණෙන ලද්දේ වෙයි. සම්මුඛ වූවෝ ප්‍රතික්‍රොෂණය කෙරෙත්. පඤ්චවර්ගකරණ කර්මයෙහි . . . දශවර්ගකරණ කර්මයෙහි . . . විංශතිවර්ගකරණ කර්මයෙහි යම් පමණ භික්ෂුහු කර්මප්‍රාප්තයෝ ද, ඔහු නො පැමිණියාහු වෙත්. ඡන්දයට සුදුසු වූවන්ගේ ඡන්දය නො ගෙණෙන ලද්දේ වෙයි. සම්මුඛ වූවෝ ප්‍රතික්‍රොෂණය කරත්. විංශතිවර්ගකරණ කර්මයෙහි යම් පමණ භික්ෂුහු කර්මප්‍රාප්තයෝ ද, ඔහු පැමිණියාහු වෙති. ඡන්දයට සුදුසු වූවන්ගේ ඡන්දය නොගෙණෙන ලද්දේ වෙයි. සම්මුඛ වූවෝ ප්‍රතික්‍රොෂණය කෙරෙති. විංශතිවර්ගකරණ කර්මයෙහි යම් පමණ භික්ෂුහු කර්මප්‍රාප්තයෝ ද, ඔහු පැමිණියාහු වෙති. ඡන්දයට සුදුසු වූවන්ගේ ඡන්දය ගෙණෙන ලද්දේ වෙයි. සම්මුඛ වූවෝ ප්‍රතික්‍රොෂණය කෙරෙති. මේ දෙළොස් අයුරෙන් පිරිස වශයෙන් කර්මයෝ කොපා වෙත්.

14. අපලොක නකර්මය කෙතෙක් තැනට යේ ද, ඤාත්ති කර්මය කෙතෙක් තැනට යේ ද, ඤාත්තිදුතිය කර්මය කෙතෙක් තැනට යේ ද, ඤාත්තිචතුන්ථ කර්මය කෙතෙක් තැනට යේ ද යත් : අපලොකන කර්මය පස් තැනකට යෙයි. ඤාත්ති කර්මය නව තැනකට යෙයි. ඤාත්තිදුතිය කර්මය සත් තැනකට යෙයි. ඤාත්තිචතුන්ථ කර්මය සත් තැනකට යෙයි.

15. අපලොකන කර්මය කිනම් පස්තැනට යේ ද යත් : ඔසාරණ යැ නිස්සාරණ යැ භණ්ඩුකර්ම යැ බ්‍රහ්මදණ්ඩ යැ පස්වැනි වූ කර්මලක්ෂණය යැ යි අපලොකන කර්මය මේ පස්තැනට යෙයි.

16. ඤාත්ති කර්මය කිනම් නවතැනට යේ ද යත් : ඔසාරණ යැ නිස්සාරණ යැ උපොසථ යැ පචාරණ යැ සම්මුති යැ දන යැ පටිග්ගහ යැ පටිච්ඡක්කඩ්ඨන යැ නව වැනි වූ මැ කර්මලක්ෂණය යැ යි ඤාත්ති කර්මය මේ නවතැනට යෙයි.

17. ඤාත්තිදුතිය කර්මය කිනම් සත්තැනට යේ ද යත් : ඔසාරණ යැ නිස්සාරණ යැ සම්මුති යැ දන යැ උද්ධරණ යැ දෙසන යැ සත්වැනි වූ මැ කර්මලක්ෂණය යැ යි ඤාත්තිදුතිය කර්මය මේ සත්තැනට යෙයි.

18. ඤාත්තිචතුන්ථ කර්මය කිනම් සත්තැනට යේ ද යත් : ඔසාරණ යැ නිස්සාරණ යැ සම්මුති යැ දන යැ නිග්ගහ යැ සමනුභාෂණ යැ සත්වැනි වූ මැ කර්මලක්ෂණය යැ යි ඤාත්තිචතුන්ථ කර්මය මේ සත්තැනට යේ.

19. චක්‍රවිග්නකරණේ කලෙම චන්ද්‍රායෝ, භික්ෂු පකානතනා, කලම-පකානා, අවසෙසා, පකානතනා, ඡන්ද්‍රරහා. යසා සබ්බසා කලම. කරොති, සො නෙවි කලමපකානො, නාපි ඡන්ද්‍රරහො. අපි ච කලමාරහො. පඤ්ච විග්නකරණේ කලෙම -පෙ- දසවිග්නකරණේ කලෙම දස භික්ෂු පකානතනා, කලමපකානා, අවසෙසා, පකානතනා, ඡන්ද්‍රරහා. යසා සබ්බසා කලම. කරොති සො නෙවි කලමපකානො, නාපි ඡන්ද්‍රරහො. අපි ච කලමාරහො. විසතිවිග්නකරණේ කලෙම විසති භික්ෂු පකානතනා, කලමපකානා, අවසෙසා, පකානතනා, ඡන්ද්‍රරහා. යසා සබ්බසා කලම. කරොති, සො නෙවි කලමපකානො, නාපි ඡන්ද්‍රරහො. අපි ච කලමාරහො.

කමමවගෙහා පඤ්චමො.

2. අන්තර්ගතය

1. දො අන්තර්ගත පටිච්ච න්දාගතෙන සාවකානං සික්ඛාපදං පඤ්ඤානං : සබ්බසුච්ඡිතාය, සබ්බඵාසුතාය. ඉමෙ දො අන්තර්ගත පටිච්ච න්දාගතෙන සාවකානං සික්ඛාපදං පඤ්ඤානං.

2. දො අන්තර්ගත පටිච්ච න්දාගතෙන සාවකානං සික්ඛාපදං පඤ්ඤානං : දුම්භිකුනං පුග්ගලානං නිග්ගහාය, පෙසලානං භික්ෂුනං ඵාසුච්ඡාරාය. ඉමෙ දො අන්තර්ගත පටිච්ච න්දාගතෙන සාවකානං සික්ඛාපදං පඤ්ඤානං.

3. දො අන්තර්ගත පටිච්ච න්දාගතෙන සාවකානං සික්ඛාපදං පඤ්ඤානං : දිට්ඨධම්මිකානං අසවානං සංවරාය, සම්පරිසිකානං අසවානං පටිඝාතාය. ඉමෙ දො අන්තර්ගත පටිච්ච න්දාගතෙන සාවකානං සික්ඛාපදං පඤ්ඤානං.

4. දො අන්තර්ගත පටිච්ච න්දාගතෙන සාවකානං සික්ඛාපදං පඤ්ඤානං : දිට්ඨධම්මිකානං චෙරානං සංවරාය, සම්පරිසිකානං චෙරානං පටිඝාතාය. ඉමෙ දො අන්තර්ගත පටිච්ච න්දාගතෙන සාවකානං සික්ඛාපදං පඤ්ඤානං.

5. දො අන්තර්ගත පටිච්ච න්දාගතෙන සාවකානං සික්ඛාපදං පඤ්ඤානං : දිට්ඨධම්මිකානං චජ්ජානං සංවරාය, සම්පරිසිකානං චජ්ජානං පටිඝාතාය. ඉමෙ දො අන්තර්ගත පටිච්ච න්දාගතෙන සාවකානං සික්ඛාපදං පඤ්ඤානං.

6. දො අන්තර්ගත පටිච්ච න්දාගතෙන සාවකානං සික්ඛාපදං පඤ්ඤානං : දිට්ඨධම්මිකානං භයානං සංවරාය, සම්පරිසිකානං භයානං පටිඝාතාය. ඉමෙ දො අන්තර්ගත පටිච්ච න්දාගතෙන සාවකානං සික්ඛාපදං පඤ්ඤානං.

7. දො අන්තර්ගත පටිච්ච න්දාගතෙන සාවකානං සික්ඛාපදං පඤ්ඤානං : දිට්ඨධම්මිකානං අකුසලානං ධම්මානං සංවරාය, සම්පරිසිකානං අකුසලානං ධම්මානං පටිඝාතාය. ඉමෙ දො අන්තර්ගත පටිච්ච න්දාගතෙන සාවකානං සික්ඛාපදං පඤ්ඤානං.

19. චතුර්වර්ගකරණ කර්මයෙහි පුවතත් වූ හික්ෂුහු සතරනමක් කර්ම ප්‍රාප්තයහ. පුවතත් සෙසු හික්ෂුහු ඡන්දයට සුදුසු වෙති. යමක්හට සඬ්‍ය නෙමේ කර්ම කෙරේද හෙතෙමේ කර්මප්‍රාප්ත නො වේ මැයි. ඡන්දයට සුදුසු නො වේ. එහෙත් කර්මයට සුදුසු වේ. පඤ්චවර්ගකරණ කර්මයෙහි පුවතත් වූ හික්ෂුහු පස්නමක් කර්මප්‍රාප්තයහ. පුවතත් වූ සෙසු හික්ෂුහු ඡන්දයට සුදුසු වෙති. යමක්හට සඬ්‍ය නෙමේ කර්ම කෙරේද හෙතෙමේ කර්මප්‍රාප්ත නො වේ මැයි. ඡන්දයට සුදුසු ද නො වේ. එහෙත් කර්මයට සුදුසු වේ. දසවර්ගකරණ කර්මයෙහි පුවතත් වූ හික්ෂුහු දසනමක් කර්මප්‍රාප්තයහ. පුවතත් වූ සෙසු හික්ෂුහු ඡන්දයට සුදුසු වෙති. යමක්හට සඬ්‍ය නෙමේ කර්ම කෙරේද, හෙතෙමේ කර්මප්‍රාප්ත නො වේ මැයි. ඡන්දයට සුදුසු ද නො වේ. එහෙත් කර්මයට සුදුසු වේ. විංශතිවර්ගකරණ කර්මයෙහි පුවතත් වූ හික්ෂුහු විසිනමක් කර්මප්‍රාප්තයහ. පුවතත් වූ සෙසු හික්ෂුහු ඡන්දයට සුදුසු වෙති. යමක්හට සඬ්‍ය නෙමේ කර්ම කෙරේද, හෙතෙමේ කර්මප්‍රාප්ත නො වේ මැයි. ඡන්දයට සුදුසු ද නො වේ. එහෙත් කර්මයට සුදුසු වේ.

පළමුවන කර්මවර්ග යි

2. අත්වස වගිය

1. දෙ කරුණක් පිණිස තථාගතයන් විසින් ශ්‍රාවකයනට සිකපද පණවන ලදී සඬ්‍යයාගේ මනා පිළිගැන්ම පිණිස යැ, සඬ්‍යයාගේ පහසුබව පිණිස යැ, මේ දෙකරුණ පිණිස තථාගතයන් විසින් ශ්‍රාවකයනට සිකපද පණවන ලදී.

2. දෙ කරුණක් පිණිස තථාගතයන් විසින් ශ්‍රාවකයනට සිකපද පණවන ලදී, දුසිල් පුතුලන්ගේ නිගැන්ම පිණිස යැ, ප්‍රියශීලී හික්ෂුන්ගේ පහසු විහරණය පිණිස යැ, මේ දෙ කරුණ පිණිස තථාගතයන් විසින් ශ්‍රාවකයනට සිකපද පණවන ලදී.

3. දෙ කරුණක් පිණිස තථාගතයන් විසින් ශ්‍රාවකයනට සිකපද පණවන ලදී. දිට්‍රදුමියෙහි විදියයුතු දුක්ගැහැට වළකනු පිණිස යැ, පරලොචි විදියයුතු දුක්ගැහැට නසනු පිණිස යැ. මේ දෙ කරුණ පිණිස තථාගතයන් විසින් ශ්‍රාවකයනට සිකපද පණවන ලදී.

4. දෙ කරුණක් පිණිස තථාගතයන් විසින් ශ්‍රාවකයනට සිකපද පණවන ලදී. දිට්‍රදුමියෙහි පස් පච්ච වළකනු පිණිස යැ, පරලොචි විදියයුතු විපාක දුක් නැසීම පිණිස යැ, මේ දෙ කරුණ පිණිස තථාගතයන් විසින් ශ්‍රාවකයනට සිකපද පණවන ලදී.

5. දෙ කරුණක් පිණිස තථාගතයන් විසින් ශ්‍රාවකයනට සිකපද පණවන ලදී. දිට්‍රදුමියෙහි හළයුතු පච්ච වළකනු පිණිස යැ, පරලොචි විදියයුතු විපාක දුක් නැසීම පිණිස යැ. මේ දෙ කරුණ පිණිස තථාගතයන් විසින් ශ්‍රාවකයනට සිකපද පණවන ලදී.

6. දෙ කරුණක් පිණිස තථාගතයන් විසින් ශ්‍රාවකයනට සිකපද පණවන ලදී. දිට්‍රදුමියෙහි ලැබිය හැකි (ගැරහුම් ආ) බිය වළකනු පිණිස යැ, පරලොචි විදියයුතු විපාක දුක් නැසීම පිණිස යැ. මේ දෙ කරුණ පිණිස තථාගතයන් විසින් ශ්‍රාවකයනට සිකපද පණවන ලදී.

7. දෙ කරුණක් පිණිස තථාගතයන් විසින් ශ්‍රාවකයනට සිකපද පණවන ලදී. දිට්‍රදුමියෙහි වන සුසු අකුසල් ධම්ම වළකනු පිණිස යැ, පරලොචි විදියයුතු විපාක දුක් නැසීම පිණිස යැ. මේ දෙ කරුණ පිණිස තථාගතයන් විසින් ශ්‍රාවකයනට සිකපද පණවන ලදී.

8. දෝ අත්ථසෙ පටිච්ච නථාගතෙන සාවකානං සික්ඛාපදං පඤ්ඤානං : ගිහිනං අනුකම්පාය, පාපිච්ඡානං පක්ඛුපච්ඡේදය. ඉමෙ දෝ අත්ථසෙ පටිච්ච නථාගතෙන සාවකානං සික්ඛාපදං පඤ්ඤානං.

9. දෝ අත්ථසෙ පටිච්ච නථාගතෙන සාවකානං සික්ඛාපදං පඤ්ඤානං : අපසසන්නානං පසාදය, පසන්නානං භියොයාභාවාය ඉමෙ දෝ අත්ථසෙ පටිච්ච නථාගතෙන සාවකානං සික්ඛාපදං පඤ්ඤානං.

10. දෝ අත්ථසෙ පටිච්ච නථාගතෙන සාවකානං සික්ඛාපදං පඤ්ඤානං : සඤ්චිතධර්මයා, විනයානුගතය. ඉමෙ දෝ අත්ථසෙ පටිච්ච නථාගතෙන සාවකානං සික්ඛාපදං පඤ්ඤානං.

අත්ථවසවගෙහි දුතියො

3. පඤ්ඤානනවගෙහි

1. දෝ අත්ථසෙ පටිච්ච නථාගතෙන සාවකානං පාඨමොක්ඛං පඤ්ඤානං -පෙ- පාඨමොක්ඛද්දෙසො පඤ්ඤානෙන -පෙ- පාඨමොක්ඛට්ඨපනං පඤ්ඤානං -පෙ- පචාරණං පඤ්ඤානං -පෙ- පචාරණට්ඨපනං පඤ්ඤානං -පෙ- නජ්ජනීයකම්මං පඤ්ඤානං -පෙ- නීයසාකම්මං පඤ්ඤානං -පෙ- පබ්බාතීයකම්මං පඤ්ඤානං -පෙ- පටිසාරණීයකම්මං පඤ්ඤානං -පෙ- උකෙඛපනීයකම්මං පඤ්ඤානං -පෙ- පටිවසාදනං පඤ්ඤානං -පෙ- මූලාය පටිකසානං පඤ්ඤානං -පෙ- මානතතදනං පඤ්ඤානං -පෙ- අබ්බානං පඤ්ඤානං -පෙ- ඉසාරණීයං පඤ්ඤානං -පෙ- නිසාරණීයං පඤ්ඤානං -පෙ- උපසම්පදා පඤ්ඤානං -පෙ- අපලොකනකම්මං පඤ්ඤානං -පෙ- ඤ්ඤානීයකම්මං පඤ්ඤානං -පෙ- ඤ්ඤානීයකම්මං පඤ්ඤානං -පෙ- ඤ්ඤානීයකම්මං පඤ්ඤානං.

පඤ්ඤානනවගෙහි තතියො

4. අපඤ්ඤානෙත පඤ්ඤානන වගෙහි

1. අපඤ්ඤානෙත පඤ්ඤානං -පෙ- පඤ්ඤානෙත අනුපඤ්ඤානං -පෙ- සම්මුඛං විනයො පඤ්ඤානෙන -පෙ- සම්මුඛයො පඤ්ඤානෙන -පෙ- අමුලභවිතයො පඤ්ඤානෙන -පෙ- පටිඤ්ඤානකරණං පඤ්ඤානං -පෙ- ඥානාසංසිකා පඤ්ඤානං -පෙ- නායාපාපියාසිකා පඤ්ඤානං -පෙ- තිණවජ්ජාරකො පඤ්ඤානෙන සම්මසුට්ඨිතාය, සම්මසුට්ඨිතාය. ඉමෙ දෝ අත්ථසෙ පටිච්ච නථාගතෙන සාවකානං තිණවජ්ජාරකො පඤ්ඤානෙන.

8. දෙ කරුණක් පිණිස තථාගතයන් විසින් ශ්‍රාවකයනට සිකපද පණවන ලදි. ගිහියනට අනුකම්පා පිණිස යැ, ලලිඤ්ඤාස් ඇති පුත්‍රලත්ගේ වගබැඳුම බිඳීම පිණිස යැ. මේ දෙ කරුණ පිණිස තථාගතයන් විසින් ශ්‍රාවකයනට සිකපද පණවන ලදි.

9. දෙ කරුණක් පිණිස තථාගතයන් විසින් ශ්‍රාවකයනට සිකපද පණවන ලදි. නො පැහැදුනවුන්ගේ පැහැදීම පිණිස යැ, පැහැදුනවුන්ගේ අධිරා පැහැදීම පිණිස යැ. මේ දෙ කරුණ පිණිස තථාගතයන් විසින් ශ්‍රාවකයනට සිකපද පණවන ලදි.

10. දෙ කරුණක් පිණිස තථාගතයන් විසින් ශ්‍රාවකයනට සිකපද පණවන ලදි. ශාසනයාගේ චිරකල් පැවැත්ම පිණිස යැ, විනයට රුකුල් පිණිස යැ. මේ දෙ කරුණ පිණිස තථාගතයන් විසින් ශ්‍රාවකයනට සිකපද පණවන ලදි.

දෙවන අත්ථවසවර්ග සි

3. පඤ්ඤාතන වර්ගය

1. දෙ කරුණක් පිණිස තථාගතයන් විසින් ශ්‍රාවකයනට පාතිමොක්ඛය පණවන ලදි. . . . පාතිමොක්ඛද්දෙසය පණවන ලදි. . . . පාතිමොක්ඛයපනය පණවන ලදි. . . . පචාරණය පණවන ලදි. . . . පචාරණයපනය පණවන ලදි. . . . තප්පනිය කර්මය පණවන ලදි. . . . නියස්ස කර්මය පණවන ලදි. . . . පබ්බාජනිය-කර්මය පණවන ලදි. . . . පටිසාරණිය කර්මය පණවන ලදි. . . . උක්ඛෙපනිය කර්මය පණවන ලදි. . . . පටිවාසදාය පණවන ලදි. . . . මූලායපටිකස්සනය පණවන ලදි. . . . මානත්තදාය පණවන ලදි. . . . අබ්භාතය පණවන ලදි. . . . ඔසාරණියය පණවන ලදි. . . . නිස්සාංඣියය පණවන ලදි. . . . උපසම්පදා පණවන ලදි. . . . අපලොකන කර්මය පණවන ලදි. . . . ඤාත්තිකර්මය පණවන ලදි. . . . ඤාත්තිදුක්ඛ කර්මය පණවන ලදි. . . . ඤාත්තිචතුත්ථ කර්මය පණවන ලදි. . .

තෙවන පඤ්ඤාතන වර්ග සි

4. අප්‍රඥප්තයෙහි ප්‍රඥප්ත වර්ගය

1. නො පණවනලද්දෙහි පණවනලදි. . . . පණවනලද්දෙහි නැවැත පණවන ලදි . . . සම්මුඛාවිනය පණවනලදි. . . . සතිවිනය පණවනලදි. . . . අමුල්භ-විනය පණවනලදි. . . . පටිඤ්ඤාකරණය පණවනලදි. . . . යෙහුයාසිකාව පණවන ලදි. . . . තස්සපාපියාසිකාව පණවනලදි. . . . තිණවත්ථාරකය පණවනලදි. සංඝයාගේ මනා පිළිගැන්ම පිණිස යැ. සංඝයාගේ පහසුබව පිණිස යැ. මේ දෙකරුණ පිණිස තථාගතයන් විසින් ශ්‍රාවකයනට තිණවත්ථාරකය පණවන ලද්දේ සි.

අප සැසඳූ මතයට පසුබෑමක් නැත. එහෙයින්,

2. දෙකරුණක් පිණිස නවාගතයන් විසින් ශ්‍රාවකයනට නිණවත්ථාරකය පණවන ලදී. දුසිල් පුතුලන්ගේ නිගන්ට පිණිස යැ. ප්‍රියශීලී හික්ෂුන්ගේ පහසු විහරණය පිණිස යැ. මේ දෙකරුණ පිණිස නවාගතයන් විසින් ශ්‍රාවකයනට නිණවත්ථාරකය පණවන ලද්දේ යි.

3. දෙකරුණක් පිණිස නවාගතයන් විසින් ශ්‍රාවකයනට නිණවත්ථාරකය පණවන ලදී. දිට්‍රදුමියෙහි විදියයුතු දුක්ගැහැට වළකනු පිණිස යැ, පරලෙවිහි විදියයුතු දුක්ගැහැට නසනු පිණිස යැ. මේ දෙකරුණ පිණිස නවාගතයන් විසින් ශ්‍රාවකයනට නිණවත්ථාරකය පණවන ලද්දේ යි.

4. දෙකරුණක් පිණිස නවාගතයන් විසින් ශ්‍රාවකයනට නිණවත්ථාරකය පණවන ලදී. දිට්‍රදුමියෙහි වනසුදු පස්පට වළකනු පිණිස යැ, පරලෙවිහි විදියයුතු විපාක දුක් නසනු පිණිස යැ. මේ දෙකරුණ පිණිස නවාගතයන් විසින් ශ්‍රාවකයනට නිණවත්ථාරකය පණවන ලද්දේ යි.

5. දෙකරුණක් පිණිස නවාගතයන් විසින් ශ්‍රාවකයනට නිණවත්ථාරකය පණවන ලදී. දිට්‍රදුමියෙහි වනසුදු වරද වළකනු පිණිස යැ, පරලොභි විදියයුතු අතිට්‍ර විපාක නසනු පිණිස යැ. මේ දෙකරුණ පිණිස නවාගතයන් විසින් ශ්‍රාවකයනට නිණවත්ථාරකය පණවන ලද්දේ යි.

6. දෙකරුණක් පිණිස නවාගතයන් විසින් ශ්‍රාවකයනට නිණවත්ථාරකය පණවන ලදී. දිට්‍රදුමියෙහි ලැබිය යුතු (ගැරහුම් ඇ) බිය වළකනු පිණිස යැ, පරලෙවිහි විදියයුතු විපාකදුක් නසනු පිණිස යැ. මේ දෙකරුණ පිණිස නවාගතයන් විසින් ශ්‍රාවකයනට නිණවත්ථාරකය පණවන ලද්දේ යි.

7. දෙකරුණක් පිණිස නවාගතයන් විසින් ශ්‍රාවකයනට නිණවත්ථාරකය පණවන ලදී. දිට්‍රදුමියෙහි වන සුදු අකුලබ්ධිට වළකනු පිණිස යැ, පරලෙවිහි විදිය යුතු විපාක දුක් නසනු පිණිස යැ. මේ දෙකරුණ පිණිස නවාගතයන් විසින් ශ්‍රාවකයනට නිණවත්ථාරකය පණවන ලද්දේ යි.

8. දෙකරුණක් පිණිස නවාගතයන් විසින් ශ්‍රාවකයනට නිණවත්ථාරකය පණවන ලදී. ගිහියනට අනුකම්පා පිණිස යැ, ලමු අඟස් ඇති පුතුලන්ගේ ගණබැඳුම බිඳීම පිණිස යැ. මේ දෙකරුණ පිණිස නවාගතයන් විසින් ශ්‍රාවකයනට නිණවත්ථාරකය පණවන ලද්දේ යි.

9. දෙකරුණක් පිණිස නවාගතයන් විසින් ශ්‍රාවකයනට නිණවත්ථාරකය පණවන ලදී. නො පැහැදුනවුන්ගේ පැහැදීම පිණිස යැ, පැහැදුනවුන්ගේ අධිරා පැහැදීම පිණිස යැ. මේ දෙකරුණ පිණිස නවාගතයන් විසින් ශ්‍රාවකයනට නිණවත්ථාරකය පණවන ලද්දේ යි.

10. දෙකරුණක් පිණිස නවාගතයන් විසින් ශ්‍රාවකයනට නිණවත්ථාරකය පණවන ලදී. ශාසනයාගේ නිරකල් පැවැත්ම පිණිස යැ, චිත්තයට රුකුල් පිණිස යැ. මේ දෙකරුණ පිණිස නවාගතයන් විසින් ශ්‍රාවකයනට නිණවත්ථාරකය පණවන ලද්දේ යි.

5. නවසංගහවග්ගො

1. නව සංගහො: වජ්ඣසංගහො, විපතතිසංගහො, අපතතිසංගහො, නිදනසංගහො, පුග්ගලසංගහො, ඛනිසංගහො, සමුට්ඨානසංගහො, අධිකරණසංගහො, සමථසංගහොති.

2. අධිකරණෙ සමුපපන්නෙ සචේ උභො අත්තපච්ඡිකා අභව්ඡනති, උභින්නමපි වජ්ඣං අරුච්චාපෙතබ්බං. උභින්නමපි වජ්ඣං අරුච්චාපෙතා උභින්නමපි පටිඤ්ඤ සොතබ්බං, උභින්නමපි පටිඤ්ඤං සුචා උභොපි වත්තබ්බං අමාකං ඉමස්මිං අධිකරණවූපසමෙන උභොපි තුට්ඨා භවිස්සාමාති සචේ අභංසු 'උභොපි තුට්ඨා භවිස්සාමා'ති සමෙකන නං අධිකරණං සමපට්ච්ඡිතබ්බං. සචේ අලජ්ජස්සන්තා හොති පරිසා, උබ්බාතිකාය වූපසමෙනබ්බං සචේ බාලස්සන්තා හොති පරිසා, විනංගිරො පරිසෙසිතබ්බො, යෙන ධම්මෙන යෙන විනංගෙන යෙන සජ්ඣසාසනෙන නං අධිකරණං වූපසමෙනි, තථා නං අධිකරණං වූපසමෙනබ්බං.

වජ්ඣ ජාතිතබ්බං. ගොතනං ජාතිතබ්බං. නාමං ජාතිතබ්බං. අපතති ජාතිතබ්බං.

3. මෙජ්ඣනධම්මොති වජ්ඣ චෙව ගොතනඤ්ච. පාරාජිකනති නාම-ඤ්චව අපතති ව.

4. අදින්නාදනනති වජ්ඣ චෙව ගොතනඤ්ච. පාරාජිකනති නාම-ඤ්චව අපතති ව.

5. මනුස්සවික්ඛහොති වජ්ඣ චෙව ගොතනඤ්ච. පාරාජිකනති නාම-ඤ්චව අපතති ව.

6. උත්තරිමනුස්සධම්මොති වජ්ඣ චෙව ගොතනඤ්ච. පාරාජිකනති නාමඤ්චව අපතති ව.

7. සුක්ඛවිසංඝිති වජ්ඣ චෙව ගොතනඤ්ච සංඝාදිසෙසොති නාම-ඤ්චව අපතති ව.

8. කායසංසග්ගොති වජ්ඣ චෙව ගොතනඤ්ච. සංඝාදිසෙසොති නාමඤ්චව අපතති ව.

9. දුට්ඨලා වාමාති වජ්ඣ චෙව ගොතනඤ්ච. සංඝාදිසෙසොති. නාමඤ්චව අපතති ව.

10. අත්තස්සාමනති වජ්ඣ චෙව ගොතනඤ්ච. සංඝාදිසෙසොති නාමඤ්චව අපතති ව.

11. සඤ්චරිත්තනති වජ්ඣ චෙව ගොතනඤ්ච. සංඝාදිසෙසොති නාමඤ්චව අපතති ව.

12. සඤ්ඤවිකාය කුටිං කාරාපනනති වජ්ඣ චෙව ගොතනඤ්ච. සංඝාදිසෙසොති නාමඤ්චව අපතති ව.

13. මහලුකං විහාරං කාරාපනනති වජ්ඣ චෙව ගොතනඤ්ච. සංඝාදිසෙසොති නාමඤ්චව අපතති ව.

5. නවසංග්‍රහ වර්ගය

1. නවසංග්‍රහයෝ : වස්තුවසංග්‍රහයා වස්තුවසංග්‍රහයා ආපත්තිසංග්‍රහයා නිදන සංග්‍රහයා පුද්ගලසංග්‍රහයා ස්කන්ධසංග්‍රහයා සමුත්පාතසංග්‍රහයා අධිකරණ සංග්‍රහයා භූමිසංග්‍රහයා.

2. අධිකරණයක් උපන් කල්හි ඉදින් ආත්ම ප්‍රතිපත්තිය වූ දෙදෙනා ම (වූදින-වොදන) පැමිණෙත් ද දෙපසට ම වස්තුව සැලකෙවිය යුතු යි. දෙපසට ම වස්තුව සැලකෙවිය දෙපසෙහි ම ප්‍රතිඥාව ඇසිය යුතු යි. දෙපසෙහි ම ප්‍රතිඥාව අසා අපගේ මේ අධිකරණය සන්තිද්‍රව්‍යමෙහි දෙපසෙහි ම වූ තෙහි සතුටුවන්නාහු ද ” යි දෙපසෙහි ම වූවෝ කියයුත්තාහු වෙති. ඉදින් දෙපසට ම අපි සතුටු වෙමු යි කිහිපු නම් සම්පාදන විසින් ඒ අධිකරණය පිළිගත යුතු යි. ඉදින් පිරිස අලප්පින්නේ බලවත් වූවා ද, උබ්බාතිකායෙන් සන්තිද්‍රව්‍යයුතු යි. ඉදින් පිරිස බාලයන්ගෙන් බලවත් වූවා ද, විනයධරයෙක් සෙවිය යුතු යි. යම් ධර්මයෙකින් යම් විනයෙකින් යම් ශාස්තෘශාසනයෙකින් ඒ අධිකරණය සන්තිද්‍රව්‍ය නම් එසේ ඒ අධිකරණය සන්තිද්‍රව්‍ය යුතු යි.

වස්තුව දතයුතු යා ගොත්‍රය දතයුතු යා නාමය දතයුතු යා ආපත්තිය දතයුතු යා

3. “ මෙථුනාධිපති ” යනු වස්තුව ද ගොත්‍රය ද වෙයි. “ පාරාජික ” යනු නාමය ද ආපත්තිය ද වේ.

4. “ අදිත්තාදින ” යනු වස්තුව ද ගොත්‍රය ද වෙයි, “ පාරාජික ” යනු නාමය ද ආපත්තිය ද වේ.

5. “ මනුස්සවිග්ගහ ” යනු වස්තුව ද ගොත්‍රය ද වෙයි, “ පාරාජික ” යනු නාමය ද ආපත්තිය ද වේ.

6. “ උත්තරිමනුස්සධම්ම ” යනු වස්තුව ද ගොත්‍රය ද වේ, “ පාරාජික ” යනු නාමය ද ආපත්තිය ද වේ.

7. “ සුක්කවිසම්බ ” යනු වස්තුව ද ගොත්‍රය ද වෙයි, “ සම්භාදිසෙසො ” යනු නාමය ද ආපත්තිය ද වේ.

8. “ කායසංසර්ගො ” යනු වස්තුව ද ගොත්‍රය ද වෙයි, “ සම්භාදිසෙසො ” යනු නාමය ද ආපත්තිය ද වේ.

9. “ දුට්ඨල්ලවාත ” යනු වස්තුව ද ගොත්‍රය ද වෙයි, “ සම්භාදිසෙසො ” යනු නාමය ද ආපත්තිය ද වේ.

10. අත්තකාම ” යනු වස්තුව ද ගොත්‍රය ද වෙයි, “ සම්භාදිසෙසො ” යනු නාමය ද ආපත්තිය ද වේ.

11. “ සඤ්චරිත්ත ” යනු වස්තුව ද ගොත්‍රය ද වෙයි, “ සම්භාදිසෙසො ” යනු නාමය ද ආපත්තිය ද වේ.

12. “ සඤ්ඤාපිකාය කුටිං කාරාපන ” යනු වස්තුව ද ගොත්‍රය ද වෙයි, “ සම්භාදිසෙසො ” යනු නාමය ද ආපත්තිය ද වේ.

13. “ මහල්ලකං විහාරං කාරාපන ” යනු වස්තුව ද ගොත්‍රය ද වෙයි, “ සම්භාදිසෙසො ” යනු නාමය ද ආපත්තිය ද වේ.

14. භික්ඛුං අමුලකෙන පාරුජිකෙන ධම්මෙන අනුභංගනනති චන්ද්‍ර වෙව ගොතනඤ්ච. සඛිසාදිසෙසොති නාමඤ්චෙව ආපනති ව.

15. භික්ඛුං අඤ්ඤාභාගියස්ස අබිකරණස්ස කිඤ්චිදෙසං ලෙසමතනං උපාදය පාරුජිකෙන ධම්මෙන අනුභංගනනති චන්ද්‍ර වෙව ගොතනඤ්ච. සඛිසාදිසෙසොති නාමඤ්ච ආපනති ව.

16. සඛිසභෙදකස්ස භික්ඛුනො යාවතතියං සමනුභාසනාය නපපට්ඨිස්සස්සනනති චන්ද්‍ර වෙව ගොතනඤ්ච. සඛිසාදිසෙසොති නාමඤ්චෙව ආපනති ව.

17. භෙදකානුවතනකානං භික්ඛුනං යාවතතියං සමනුභාසනාය නපපට්ඨිස්සස්සනනති චන්ද්‍ර වෙව ගොතනඤ්ච. සඛිසාදිසෙසොති නාමඤ්චෙව ආපනති ව.

18. දුබ්බවස්ස භික්ඛුනො යාවතතියං සමනුභාසනාය නපපට්ඨිස්සස්සනනති චන්ද්‍ර වෙව ගොතනඤ්ච. සඛිසාදිසෙසොති නාමඤ්චෙව ආපනති ව.

19. කුලදුසකස්ස භික්ඛුනො යාවතතියං සමනුභාසනාය නපපට්ඨිස්සස්සනනති චන්ද්‍ර වෙව ගොතනඤ්ච. සඛිසාදිසෙසොති නාමඤ්චෙව ආපනති ව - පෙ -.

20. අනාදරියං පටිච්ච උදකෙ උච්චාරං වා පසාචං වා බෙලං වා කරණනති චන්ද්‍ර වෙව ගොතනඤ්ච දුක්ඛට්ඨනති නාමඤ්චෙව ආපනති වාති

නවසංගහවග්ගො පඤ්චමො.

වග්ගපඤ්චකස්සුද්දනං :

1. අපලොකනං ඤාතති ව දුතියං චතුස්ථෙන ව,
චන්ද්‍ර ඤාතති අනුසාවනං සීමාපරිසමෙව ව.
2. සමමුඛා පටිපුච්ඡා ව පටිඤ්ඤා විතසාරභො,
චන්ද්‍ර සඛිසං පුග්ගලඤ්ච ඤාතති. න පච්ඡා ඤාතති ව
3. චන්ද්‍රං සඛිසං පුග්ගලඤ්ච සාවනං අභාලෙන ව,
අභිබුද්දකා මහනතා ව ඛණ්ඩ ඡායා නිමිත්තකා.
4. බහිනදි සමුද්දෙ ව ජාතස්සරෙ ව භිඤ්ඤා,
අජෙඤ්ඤාසරති සීමාය චතු පඤ්ච ව වග්ගිකා.
5. දස විසතිවග්ගො ව අනාගටා ව අගටා,
කම්මපපතතා ඡද්දරහා කම්මරහා ව පුග්ගලා.
6. අපලොකනං පඤ්ච ධානං ඤාතති ව නවධානිකා,
ඤාතතිදුතියං සතත ධානං චතුස්ථා සතතධානිකා.
7. සුච්ඡි ඵාසු දුම්බකුනං පෙසලා වාපි ආසවො,
වෙරං වජ්ජ භගඤ්චෙව අකුසලඤ්ච ගිහිනං ව.

14. “භික්ෂුං අමුලකෙන පාරාජිකෙන ධම්මෙන අනුද්ධංසනං” යනු වස්තුව ද ගොත්‍රය ද වේ. “සඬ්ඝාදිසෙසො” යනු නාමය ද ආපත්තිය ද වේ.

15. “භික්ෂුං අඤ්ඤාභාගියස්ස අධිකරණස්ස කිඤ්චිදෙසං ලෙසමත්තං උපාදය පාරාජිකෙන ධම්මෙන අනුද්ධංසනං” යනු වස්තුව ද ගොත්‍රය ද වෙයි. “සඬ්ඝාදිසෙසො” යනු නාමය ද ආපත්තිය ද වේ.

16. “සඬ්ඝපෙදකස්ස භික්ෂුනො යාවතතියං සමනුභාසනාය න පටිනිස්සජ්ජනං” යනු වස්තුව ද ගොත්‍රය ද වෙයි, “සඬ්ඝාදිසෙසො” යනු නාමය ද ආපත්තිය ද වේ.

17. “භෙදකානුවත්තකානං භික්ෂුනං යාවතතියං සමනුභාසනාය න පටිනිස්සජ්ජනං” යනු වස්තුව ද ගොත්‍රය ද වෙයි, “සඬ්ඝාදිසෙසො” යනු නාමය ද ආපත්තිය ද වේ.

18. “දුඛිබ්බස්ස භික්ෂුනො යාවතතියං සමනුභාසනාය න පටිනිස්සජ්ජනං” යනු වස්තුව ද ගොත්‍රය ද වෙයි. “සඬ්ඝාදිසෙසො” යනු නාමය ද ආපත්තිය ද වේ.

19. “කුලදුසකස්ස භික්ෂුනො යාවතතියං සමනුභාසනාය න පටිනිස්සජ්ජනං” යනු වස්තුව ද ගොත්‍රය ද වෙයි. “සඬ්ඝාදිසෙසො” යනු නාමය ද ආපත්තිය ද වේ . . .

20. අනාදරියං පට්ඨිව උදකෙ උච්චාරං වා පස්සාවං වා බෙළං වා කරණං” යනු වස්තුව ද ගොත්‍රය ද වෙයි. “දුක්කටං” යනු නාමය ද ආපත්තිය ද වේ.

පස්වන නවසංග්‍රහ වර්ගය

වර්ගකයෙහි උද්දාය

1. අපලොකන යැ ඤැත්ති යැ ඤැත්තිදුතිය යැ ඤැත්තිවතුන්ට යැ වත්ථු යැ ඤැත්ති යැ අනුසාවන යැ සීමා යැ පරිස යැ.

2. සම්මුඛා යැ පටිපුච්ඡා යැ පටිඤ්ඤා යැ විනයාරහ යැ වත්ථු යැ සඬ්ඝ යැ පුග්ගල යැ න ඤැත්ති යැ, පච්ඡා ඤැත්ති යැ.

3. වත්ථු යැ සඬ්ඝ යැ පුග්ගල යැ අකාලෙ න සාවන යැ අනිවුද්දකා යැ අනි-
ගහන්තා යැ බණ්ඩ නිමිත්ත යැ ඡායා නිමිත්ත යැ.

4. බහි යැ නදි යැ සමුද්දෙ යැ ජාතස්සරෙ යැ භින්දති යැ සීමා යැ අප්ඤාන-
ටරති යැ වතුච්ඡේදික යැ පඤ්චවච්ඡේදික යැ.

5- දසවග්ග යැ විසතිවග්ග යැ අනාහට යැ ආහට යැ කම්මපත්තපුග්ගල යැ ඡන්දරහපුග්ගල යැ කම්මාරහ පුග්ගල යැ.

6. පඤ්චධානික අපලොකන යැ නවධානික ඤැත්ති යැ සත්තධානික ඤැත්ති-
දුතිය යැ සත්තධානික ඤැත්තිවතුන්ට යැ.

7. සුට්ඨු යැ ඵාසු යැ දුම්මඬු යැ පෙසල යැ ආසව යැ චෙර යැ වජ්ජ යැ හය යැ අකුසල යැ ගිහිනං (අනුකම්පා) යැ.

8. පාපිච්ඡා අපසසන්නානං පසන්නා ඛම්මට්ඨපනා,
විනසානුක්කහා චෙව පාඨිමොක්ඛසුද්දෙතෙව ච.
9. පාඨිමොක්ඛසුද්ධං ධපනා ච පවාරණසුද්ධං ධපනං,
තජ්ජනිතං නිශසාසසුද්ධං පබ්බාරපට්ඨසාරණී.¹
10. උක්කමපන පරිවාරං මූලං මානතන අබ්බානං,
ඔසාරණං නිසාරණං තථෙව උපසම්පදා.
11. අපලොකන සුතං ව දුතියසුද්ධං චතුර්තං,
අපසුසුතෙතනුපසුසුතතං සමමුඛාවිනසො සති.
12. අමුලහපට්ඨෙභ්ග්ගා පාපිග්ගානිඤ්චාරකං,
චක්ඛු විපතති අපතති නිදානං පුග්ගලෙන ච.
13. ඛනිං චෙව සමුට්ඨානා අභිකරණමෙව ච,
සමථා සභිග්ගා චෙව නාම අපතතිකා තථා හි.

පරිවාරපාළි නිට්ඨානා

1. පුබ්බාවර්ගමග්ගසුද්ධං පුච්ඡිතං ච නහිං නහිං,
දීපනාමො මහාපසෙසුද්ධං සුතධාරී² විචක්ඛණො.
2. ඉමං විජාරසංඛෙධපං³ සජ්ඣාමග්ගෙන මජ්ඣිමෙ,
විත්තසිත්තං ලිඛාපෙසි සිසාකානං සුඛාවහං.
3. පරිවාරනති සං වුත්තං සබ්බං චක්ඛුං සලකඛණං,
අත්ථං අත්ථෙත සභුමෙව ඛම්මං ඛම්මෙන පසුසුතෙන.
4. සාසනං පරිවාරෙසි ජම්බුදීපං⁴ ච සාගරො,
පරිවාරං අජාතනෙතා සුතො ඛම්මවිනිච්ඡං.
5. විපතති චක්ඛු පසුසුතති අනුපසුසුතති පුග්ගලො,
ඵකතො උභතො චෙව ලොකපණ්ණතී චජ්ජතො.
6. සසා ජායති විමති පරිවාරෙන ජජ්ජති,
චක්ඛාවතති මහාසෙතෙ මිගමජෙකිච කෙසරි.
7. රචි රංසිපරික්ඛණෙණා චජ්ජෙ නාග්ගණෙ සථා,
බ්‍රහ්මා බ්‍රහ්මපරිසාය ගණමජෙකිච නාගතො;
ඵචං සභුමවිනසො පරිවාරෙන සොභතිති.

-
1. තජ්ජනිකා - සිමු 1, 2
පබ්බාරතීයපට්ඨසාරණී - මජ්ඣං.
 2. සුතධාරො - සා.
 3. විජාරං සංඛෙධපං - සිමු 2.

8. පාපිවිණියා ඇප්පසන්නානං යැ පසන්නානං යැ ධම්මධම්පනා යැ පාතිමොක්ඛද්දං දෙසය සමග විනයානුග්ගහ යැ.

9. පාතිමොක්ඛධම්පනා යැ පවාරණධම්පනා යැ තප්පතිය යැ නියස්ස යැ පබ්බාජනිය යැ පටිසාරණිය යැ යි.

10. උක්ඛෙපනා යැ පරිවාස යැ මූලායාපටිකස්සනා යැ මානාත්ත යැ අබ්භානා යැ භිසාරණ යැ නිස්සාරණ යැ එසේ ම උපසම්පද යැ.

11. අපලොකනා යැ ඤාත්ති යැ ඤාත්තිද්වය යැ ඤාත්තිවතුත්ථ යැ අපඤ්ඤාත්ත යැ අනුපඤ්ඤාත්ත යැ සම්මුඛාවිනය යැ සතිවිනය යැ.

12. අමුල්භවිනය යැ පටිඤ්ඤාකරණ යැ යෙහුයාසිකා යැ නිණවත්ථාරක යැ වස්තු යැ විපත්ති යැ ආපත්ති යැ පුග්ගලය සමග නිදන යැ.

13. ඛන්ධ යැ සමුච්ඡාන යැ අධිකරණ යැ සමථ යැ සම්භග යැ නාම යැ එසේ ම ආපත්ති යැ යි.

පරිවාරපාලි තිමි

1. මහාප්‍රාඥ වූ ග්‍රාහකාරී විවක්ෂණ වූ දීප නම් මහාස්ථවිර තෙමේ ඒ ඒ තත්ති පෙර ඇදුරන් ගිය මහ ද විවාරා,

2. උගන්නා අතවාසියනට සුව එළවන මද්ධාම වූ සප්ඤ්ඤා මාර්ගයෙන් සිතා විස්තර සම්බන්ධයෙන් නො ගෙණ මේ පරිවාරපාලිය ලියැවී.

3. පරිවාර යැ යි යමක් කියන ලද ද ඔහුගේ උක්ෂණ සහිත වූ පදසිද්ධි සම්බන්ධ වස්තුව සද්ධර්මයෙහි අර්ත්ථය අර්ත්ථය සමග ද ප්‍රඥප්තියෙහි පාළිය පාළිය සමග ද නය වශයෙන්-

4. මහසයුර දඹදිව පිරිවරා සිටියා සේ ප්‍රතිපත්ති ශාසනය පිරිවරා සිටියේ යැ. පරිවාරය නො දන්නේ ධර්මවිනිශ්චය කුමකින් කරන්නේ ද,

5. විපත්ති විසින් ද වස්තු විසින් ද ප්‍රඥප්ති විසින් ද අනුප්‍රඥප්ති විසින් ද පුද්ගල විසින් ද එකතො පඤ්ඤාත්ති විසින් ද උභතො පඤ්ඤාත්ති විසින් ද ලොකවදා විසින් ද ප්‍රඥප්තාවදා විසින් ද,

6. යමක්භට විමති උපදි ද එය පරිවාරයෙන් සිදේ. මහසෙන් මැද සක්විත්තා මෙන් ද සිවුපාවුන් මැද කෙශරසිංහරාජයා මෙන් ද,

7. රක්ෂිත් පිරිවරන ලද සිරු මෙන් ද තාරකා සමූහයා විසින් පිරිවරන ලද සද මෙන් ද බබ් පිරිස් මැද (භාරිත) මහබඹහු මෙන් ද ශ්‍රාවක ගණයා මැද ලොකස්වාමීහු මෙන් ද සද්ධර්ම සම්බන්ධ විනය පරිවාරයෙන් භොබනේ යි.

පරිවාරපාළි

අනුකතමණිකා

ගාථාදිපාදසූචි	323 - 327
විෂෙෂසපද්‍රනාකාමනිකා	328 - 341
ශුද්ධා'ශුද්ධ	342

පරිවාර පාළි

ගාථාදිපාද සූචි

පිටියබ්බා

අ	
අකපසකතං නාපි	
රජනාය රතනං	298
අකාලෙන වොදෙති	
අභුතෙන	132, 140
අවොදසිත්වා අසාරසිත්වා	294
අටියබ්බිකො මුසාවාදො	282
අටිය පාවිදෙසනිසා	100
අටිය පාරාජිකා වුත්තා	288
අටිය වාපිකා උපසම්පදා	282
අටියානිසංසෙ සම්පසංසං	282
අටියාරස නාපාසිකා වුත්තා	286
අටියාසිති සතං පාවිත්තියා	
වුත්තා	288
අටියව පාරාජිකා සෙ	100
අත්ඛතෙන සුරියෙ	296
අත්ඛ සතං බ්බම සතං	90
අදින්නාදුතෙන කති	
ආපත්තියො	276
අදින්නාදුතෙන තියෙසා	
ආපත්තියො	276
අභිකාරණාති වත්තාරි	100
අභිට්ඨිතං රජනාය රතනං	296
අනාලපනොයා මනුජෙන	
කෙනවි	292
අනිගතා ව දො හොනති	94
අනිගතොති යං වුත්තං	102
අනුසොගවත්තං නිසාමය	130, 146
අනුසකිව්වනපථං න ජානාති	142
අවිසංගතියං අවෙහබ්බියං	290
අරුණුගෙහ තියෙසා	
ආපත්තියො	274
අලජ්ඣි කිදිසො හොති	130
අසංවාසො භික්ඛුති ව	
භික්ඛුතීති ව	290

පිටියබ්බා

ආ	
ආවිණ්ණානාවිණ්ණං	
න ජානාති	140
ආදිපෙනං චරණංකුට්ඨං	104
ආපජ්ඣති ගරුකං සාවසෙසං	298
ආපත්තානාපත්තියං න ජානාති	140
ආසාවචෙත්ථිකො කභිනුදායො	168
ඉ	
ඉත්ථිං හතෙන න මානරං	294
ඉත්ථි ව අබ්බන්තරෙ සියං	292
උ	
උපකණ්ණකං ජප්පති	
ජීවනං පෙකතිති	140
උපෙති බ්බමං පරිපුච්ඡමානො	290
උපොසථො කිම්මත්ථාය	138
උපොසථො සම්භන්ධාය	138
උබ්බකතිකො න වදාමි	290
උගො එකතො උපසම්පත්තා	292
උගො පරිපුණ්ණවිසතිවසංසං	298
එ	
එකතිංසං සෙ ගරුකා	96
එකංසං විචරං කත්වා	92
එකස්ස ජෙජ්ජං හොති	282
එකාදස යාවත්තකියා	96
ක	
කතබ්බිකො මුසාවාදො	282
කතත්තානං වසිත්වාන	276
කතමෙසු සත්තසු නගරෙසු	92
කතානිසංසෙ සම්පසංසං	282
කතාපත්තියො කාසිකා	274
කති අනිගතා වුත්තා	288
කති ආසාතවද්දුති	282

පිටකපිකා

කති ආපාසිකා වුත්තා	286
කති කම්මදෙසා වුත්තා	284, 286
කති කම්මසම්පත්තියෝ	284
කති කම්මසම්පත්තියෝ වුත්තා	286
කති කම්මානි වුත්තානි	284, 286
කති කාසිකා රතනි	280
කති කොසම්බියං පඤ්ඤාත්තා	92
කති ධානෙ මුසාචාදෙ	282
කති ඡේදනකානි	98
කති දෙසනාගාමිනියෝ	274
කති භාපාසිකා වුත්තා	286
කති නිසංගගිතා වුත්තා	288
කතිත්තං ඡේෂං හොති	282
කතිත්තං වසං වුත්තානං	284
කතිත්තං විනිවුත්තො හොති	280
කති පාචිතියා වුත්තා	288
කති පාචිතියානි	278, 280
කති පාචිදෙසනියා වුත්තා	288
කති පාරුජිකා වුත්තා	288
කති පුග්ගලා න උපසම්පාදෙ තබ්බා	276
කති පුග්ගලා නාභිචාදෙතබ්බා	282
කති භික්ඛුසම්මුතියෝ	98
කති චාචසිකා රතනි	274
කති චාචිකා උපසම්පදා	282
කති වෙසාලියං පඤ්ඤාත්තා	92
කති සඛ්ඤාදිසෙසා වුත්තා	288
කති සතං රතනිසතං	284
කති සෙසියා වුත්තා	288
කම්මඤ්ච අභිකරණඤ්ච	148

කා

කාසිකානි න චාචසිකානි	296
කාලෙන වොදෙති භූතෙන	132

කු

කුඨො ආරාධිකො හොති	299
-------------------	-----

කො

කොඛනො උපනාති ච	183
----------------	-----

පිටකපිකා

ග

ගවුන්තසා කති ආපත්තියෝ	278
ගති මොක්ඛං පවනං	104
ගරුක ලුත්තං චාපි	96

ගා

ගාමනතරෙ චතසො	
ආපත්තියෝ	274

ච

චතසො කම්මසම්පත්තියෝ	
වුත්තා	286
චතසො භික්ඛුසම්මුතියෝ	98
චතසො සම්පත්තියෝ	
වුත්තා	284
චතුරො ජනා සංවිධාන	292
චත්තාරි කම්මානි	
වුත්තානි	284, 288

ච

චිවරං දත්තා වොසාසනානි	94
-----------------------	----

වො

වොදකො ආභ ආපනෙතානි	130
වොදනා කුමන්ත්රණ	130
වොදනා සාරණන්ත්රණ	130
වොදසිත්තා සාරසිත්තා	294

ඡ

ඡ ආපත්තියෝ කාසිකා	274
ඡ ආලචියං පඤ්ඤාත්තා	92
ඡ උගත නිඤ්ඤා සතානි	94
ඡ උගත දියසිසසතා වුත්තා	286
ඡ කම්මානි වුත්තානි	286
ඡ චත්තාරිසං භික්ඛුනං	98, 100
ඡ ඡේදනකානි	98
ඡන්ද්‍ර දෙසා හයා මොහා	138, 156, 160
ඡත්තමතිවසානි	104
ඡ සඛ්ඤාදිසෙසා	100

ඡ

ඡන්දනසා ආපත්තියෝ	294
------------------	-----

පිටුකඛකා

පිටුකඛකා

න

නගයා පුග්ගලා	
න උපසම්පාදෙනබ්බා	276
නිසසිතිසො මෙපුනං නං	
න සෙවෙ	296

නි

නිඤ්ඤානානි චතතාරි	98
-------------------	----

ත

තෙලා මධුං ඵාඤ්ඤාදොපි	
සපපිං	292
තෙ විසති සබ්බාදිසෙසා	100
තෙවිස සබ්බාදිසෙසා වුත්තා	288

ථ

ථුලලච්චසනනි සං වුත්තං	102
-----------------------	-----

ද

දස පුග්ගලා නාභිවාදෙනබ්බා	284
දස පුග්ගලෙ න වදාමි	290
දසසෙව ව ගාරයා	94
දස වෙසාලියං පඤ්ඤානතා	92
දසසතං රතනීයතං	284

දි

දිට්ඨං දිට්ඨෙව සමෙති	136, 166
----------------------	----------

ඳ

ඳුකකටං දුබ්බාසිතං	96
ඳුකකටනනි සං වුත්තං	104
දුට්ඨලාදුට්ඨලං න ජානානි	142
දුබ්බාසිතනනි සං වුත්තං	104

ආ

ආදස කම්මදෙසා වුත්තා	284, 286
ආදස පාවිදෙසනීයා වුත්තා	288
ආවිසති බුද්ධතා	100

අ

අභිසු විනයෙසු පඤ්ඤානතං	92
------------------------	----

ආ

ආද අනනානං උභික්ඛාන	276
--------------------	-----

ආද අනිගතා වුත්තා	288
ආද උපොසථං ආද පචාරණං	100
ආද කාසිකා රතනිං	280
ආද ගාරයා නගයා සෙකබ්බා	94
ආද චතතාරිස නිසසග්ගියා	
වුත්තා	288
ආදපි ව හෙද අනතරවාසකං	94
ආද වාචසිකා රතනිං	274

බ

බමමංබමමං න ජානානි	140
-------------------	-----

න

න උකම්භතකො න ව පන	
පරිච්ඡාසකො	290
න කාසිකං කඤ්චි	
පයොගමාවරෙ	292
න කාසිකං වාචසිකඤ්ච කිඤ්චි	292
න ව සඤ්ඤානනිකුසලො	148
න වාපි ඤ්ඤානනි න ව කම්මවංචා	294
න වාමිසං හි නිසසාය	138
න දෙති න පටිගණකානි	298
න රතනවිතොනා නව පන	
පේයවිතොනා	296
නව ආසාතවජ්ජනි	282
නව පාවිතනියානි සබ්බානි	278, 280

නා

නාසනනනිකො කසිනුඥාරො	186
---------------------	-----

නි

නිට්ඨානනනිකො	
කසිනුඥාරො	184
නිමිතතනාසු භුඤ්ජනතං	102
නිවජෙථා අනතරවාසකොන	294
නිසසග්ගියනනි සං වුත්තා	102
නිසසග්ගියො ආපනනි	292

ප

පකකම්භනනනිකො	
කසිනුඥාරො	184
පඤ්චවංචානෙ මුත්තාවාදො	282
පඤ්ච දෙසනාගාමිනියො	276

පිටිකිකා

පඤ්චනං වස්සං චූඡානං	284
පඤ්චනං චිතිව්ජයො	280
පඤ්ච පාචිතතිශානි සබ්බානි	278, 280
පඤ්චසත්තනි සෙඛියො	100
පඤ්චසත්තනි සෙඛියො චූතනා	288
පඤ්ඤාභ්‍යාසපඤ්ඤාභ්‍යාසං න ජානාති	140
පටිඤ්ඤා ලජ්ජිසු කතං	130
පදවිතිහාරමනෙතන	294

පා

පාචිතතිශානි යං චූතනං	102
පාණාතිපාතෙ කාති ආපතතිශො	276
පාණාතිපාතෙ තිශෙසා ආපතතිශො	276
පාරාජිකානි යං චූතනං	102
පාරාජිකං සංඝාදිසෙසො	96
පාරාජිකා කාසිකා කාති	276
පාරාජිකා කාසිකා දො	276
පාරාජිකානි අට්ඨ	98
පාරාජිකානි චතතාරි	94, 98, 100

පු

පුබ්බාපරං න ජානාති	132, 142
පුබ්බාපරං විජානාති	132

භ

භග්ගකො තෙ උම්මග්ගො	92
--------------------	----

භා

භාසිතාභාසිතං න ජානාති	140
-----------------------	-----

භි

භික්ඛුනී අඤ්ඤාතිකා සත්තා	102
භික්ඛුනීනඤ්ච අකවාතා	278
භික්ඛුනොවාදකවග්ගසම්මං	278
භික්ඛු සඤ්ඤා විකාය කුට්ඨිං කරොති	290
භික්ඛු සියං විසතිසං සමාගතා	294

භූ

භූතං පරමපරාගතනං	92
-----------------	----

පිටිකිකා

මා

මා බො තුරිතො අභණ්ණි	130
මා බො සභසා අභණ්ණි	130
මාතරං විවරං යා වෙ	296

මු

මුතං මුතෙන සමෙති	136, 166
------------------	----------

යං

යං තං අසුච්ඡිග්ග අකිතතසී නො	96
යං දෙසිතං අනන්තජිනෙන තාදිනා	284, 286
යං මනුසෙසා කරෙ පාපං	104

යා

යාවතතිශකා කාති ආපතතිශො	280
යාවතතිශකා තිශෙසා ආපතතිශා	280
යාව සුපුච්ඡිතං තයා	288

යෙ

යෙ ආලචියා පඤ්ඤානා	94
යෙ කොසම්බියං පඤ්ඤානා	94
යෙ ච භග්ගෙසු පඤ්ඤානා	94
යෙ ච සකෙකසු පඤ්ඤානා	94
යෙ රාජගහෙ පඤ්ඤානා	94
යෙ වෙසාලියං පඤ්ඤානං	92
යෙ සාවච්ඡියං පඤ්ඤානා	94

යො

යො වෙ අරඤ්ඤා විහරන්තො	102
-----------------------	-----

ල

ලහුකගරාකං න ජානාති	140
--------------------	-----

ව

වජ්ඣං විපතතිං ආපතතිං	146, 148
----------------------	----------

වි

විනයගරාකා කාති චූතනා	276
විනයස්ස කාති මූලානි	274
විනයස්ස දො මූලානි	274

	පිටුවකිනං
විනයාවිනයං න ජානාති	140
විපට්ඨදිට්ඨිං ගණනනති	96
■	
විසං දො භතාති	98
●	
වෙසාලියං රාජගහෙ	92
■	
සංඝසාදිසෙසං ථූලලව්වයං	298
සංඝසාදිසෙසො'ති යං චූතනං	102
සච්චං අභමපි ජානාමි	130, 132
සච්චං භණ්ණෙනා ගරුකං	294
සඤ්චිච්ච අපභතීං අපජ්ජති	130
සඤ්ඤාතතියා ච කුසලො	148
සතං අවසාරස වෙච චූද්දකාති	100
සතං තිංසා ච භික්ඛුතීනං	100
සතං සතතති චතතාරි	100
සතං සතතති ජ්වෙච්ච	98, 100
සභ්බාවිතනං කුලං ගතවා	102
සනතිට්ඨානනතීකො	
කසිනුභ්බාරො	186
සබ්බා යාවතතියකා	280
සවණනතීකො කසිනුභ්බාරො	186
සසුබ්බාරො කසිනුභ්බාරො	186

	පිටුවකිනං
■	
සා	
සාධාරණාසාධාරණං	96
■	
සිත්තාපද ඛුභ්බවරෙන චණ්ණිනා	292
■	
සීමාතික්කනතීකො	
කසිනුභ්බාරො	186
සීලවිපතතියා වොදෙති	132
■	
සුතං සුතෙන සමෙති	136, 166
■	
සූචි අාරඤ්ඤකො වෙච	94
■	
සෙඛියනති යං චූතනං	104
■	
සොළසකමමාති චූතතාති	286
■	
ති	
තිගෙසී අනුසුඤ්ඤා	130

පරිවාර පාලි

විසේෂ පදනුකතමණිකා

පිටියබකා		පිටියබකා	
අ		අද්වෛලාප තති	8
අකපටියානි	52	අදෙසනාගාමිනි අප තති	8
අකිරියතො	8	අදෙසිතව නුකං	290
අකුපපටිමෙව	48	අඛානසිනො	14, 50
අකුපපා	294	අධිමවුදිනකො	10
අකුසලකම්මපපා	76	අධිමවොදකො	10, 130, 132 146
අකොවිදො	140, 142	අධිමද්වසි	48
අකෙකාසවනුනි	80	අධිමිකා පටිග්ගහා	76
අගතිගමනං	130	අධිමිකානි දුනානි	76
අගතිගමනානි	44	අධිමිකානි පාතිමොක්ඛවත්-	
අගාරවා	64	පනානි	46, 62, 66
අභිගජානං	152	අධිමිකා පටිභොගා	76
අභිගතිනො	14, 50	අභිකරණ	126
අජබාසිකං	50	අභිකරණ ජාතානං	222
අජානනො, අපජානි	38	අභිකරණසංගහො	314
අජකුචාරපුච්ඡා	166	අභිකරණං 54, 138, 148, 150, 152	
අජකුචාරෙ	30, 194	162, 202, 224, 242	
අකුඤ්ඤාකරණං	214	අභිකරණං උකෙකාටෙති	108
අට්ඨපාරාජිකානං	150	අභිකරණානි	40, 106
අට්ඨලොකධම්මා	72	අභිවිතො	192
අට්ඨානිසංසා විනයධරෙ	74	අභිව්වාප තතිකො පුග්ගලො	10
අට්ඨාසිති සත් පාචිතතිසානං	150	අභිට්ඨානං	174, 178, 180
අතිද්වසියං	194	අභිපඤ්ඤාය	192
අතිරිත්තං	210	අභිසිලෙ	30, 192
අත්තකාමපාටිවරියං	152	අනඤ්ඤාපාචිතති සානි	44
අත්තාදුනං	220	අනභිට්ඨානං	48
අත්ථකුසලො	238	අනත්තජින	284
අත්ථවසිකෙන	144	අනත්තරාසිකා අප තති	8
අත්ථසංභිතෙන	144	අනතිරතං	66
අත්ථාරවිප තති	180	අනරිය වොහාරා	38
අත්ථාරයමප තති	180	අනවජ්ජපඤ්ඤා තති	8
අත්ථාරො	174, 178	අනවසෙසාප තති	8
අත්ථො	146	අනසුරුතෙනන	146
අපුලලවජ්ජා අප තති	8	අනාථපිණ්ඩික	190
		අනාදරියානි	18

පිට්ඨකා

අනාදිකරො පුග්ගලො	10
අනානාකවිකෙන	144
අනාපතති	8, 280
අනාපතතිකරාධම්මො	8
අනාමනතවායෙ	48
අනාසිතකො	10
අනාලුහිං	102
අනියතා	272
අනියතා අපතති	10
අනියතො පුග්ගලො	10
අනුකම්පනකො	10
අනුඤ්ඤාතා	24
අනුපබ්ජනෙතන	144
අනුපඤ්ඤාතති	8
අනුපඤ්ඤාතතියො	68
අනුපසම්පන්නා	82
අනුයොගචතනං	130, 146
අනුයොගං	222
අනුයොගො	228
අනුලොමං	152
අනුවාදාධිකරණං	108, 112, 118, 126
අනුච්ඡිකෙන	134, 138, 144, 162
අනුච්ඡිකො	130
අනුසංකම්චනපථං	54, 132, 142, 204, 242, 246
අනුසාවනං	206
අනුසාවනකො	302
අනුසාවන සම්පදා	162
අනතගාහිකා ද්වයී	76
අනතරාබ්භාරෙ	186
අනෙතවාසිකො	42, 144
අනෙතවාසිං	66
අනෙතා අපජ්ජති	44
අනෙතා සීමාය	26, 44
අපකතකෙනා	30
අපච්ඡිකත පරිවාසො	18
අපරකුසලො	78
අපරපතති	8
අපරිකකමනං	290

පිට්ඨකා

අපරිපුරෙ	14, 50
අපලොකනකමමං	14, 40, 128, 300, 306
අපසාදෙනා	200
අපාචිකම්මො අපතති	8
අපාචිබාහනෙතන	144
අපානෙතා	16
අපාධාරෙ	160
අපාමනක විසංජ්ජකො	260
අපාසුතො	246
අපාගමි	160
අභබ්බාපතතිකො	10
අභිණ්ණාපතතිකො පුග්ගලො	10
අභිධම්මෙ	66
අභිවාදනාරභො	42, 44
අභිචිතයෙ	66, 192
අබ්භානං	138
අබ්භානස්ස	84
අබ්භානාරභං	300
අබ්භස්සභනනා	126
අමුලනචිතයස්ස	120
අමුලනචිතයං	300
අමුලනචිතයො	154, 310
අරඤ්ඤා අපජ්ජති	44
අරිඨං	96
අරියවොහාරා	38
අරියො වා තුණ්හිභාවො	144
අරුණුගෙහ	12, 274
අරුණුගෙහ කති අපතතියො	274
අලජ්ජි	130
අලජ්ජස්ස	14, 16
අලජ්ජි	30, 194
අවඤ්ඤා	80, 82
අවඤ්ඤො	232, 262
අවහාරා	50
අවිකප්පනා	48
අවිප්පට්ඨාරෙ	146
අවිප්පට්ඨාසමමුඛි	84
අවිසංවාදකට්ඨාසිකො	146
අවිසංජ්ජිතං	290
අවිසංජ්ජිතාති	50

පිටුවකිනා

අවෙභ්‍රමිතියානි	50
අභ්‍රමම පටිසංඝායනා	12
අභ්‍රමම:	72
අභ්‍රමානසංචාරකො	10
අභ්‍රමපනනං	150
අභ්‍රමාරණ පඤ්ඤානි	8
අභ්‍රම	146
අභ්‍රම පටිසංඝායනා	166
අභ්‍රමෙන සිලකතකෙන	236
අභ්‍රමෙන	172

අං

අංසකුටෙ	232
---------	-----

අං

අංකාරපුළු:	166
අංකාරෙ	150
අංගනකුකො	42
අංගමං	216
අංගලහාය	28
අංකානවජ්ජනි	76, 282
අංචරිපපරපරා	54
අංචරිගො	42, 144
අංචරිපනනි	132, 134, 150
අංචරිපනනි	116
අංචරිපනනි	150
අංචරිපනනි	96
අංදකරෙ පුග්ගලො	10
අංදවචනකුකා	186
අංදවුගමවරිසිකාය	66, 192
අංගනනරිකානි	48
අංපනනාගිකරණං	114, 118, 126
අංපනනි	8, 150
අංපනනිකරාගිමම:	8
අංපනනිකතකා	48, 68
අංපනනිනානනනා	42
අංපනනිපුළු:	166
අංපනනිවුලො	28
අංපනනිසමගහො	314
අංපනනිසංඝායනා	44
අංපනනිසංගහනා	42
අංපනනිසමුච්ඡායා	64

පිටුවකිනා

අංපනනි	146
අංචරිපනනි	68, 70
අංචරිපනනි	66, 192
අංචරිපනනි	50
අංචරිපනනි	68
අංචරිපනනි	248
අංචරිපනනි	226
අංචරිපනනි	260
අංචරි	92, 94
අංචරි පටිච්ඡෙදො	184
අංචරිපනනි	248
අංචරිපනනි	42, 258
අංචරිපනනි	250
අංචරිපනනි	144
අංචරිපනනි	44
අංචරි	20
අංචරි	174
අංචරිපනනි	186

ඉ

ඉච්ඡා	216
ඉච්ඡාපටිපුළු:	166

උ

උකෙකාටා	106
උකෙකානා	282
උකෙකානො	10
උකෙකාපනිසංකමමං	84
උකෙකාපනිසංකමමං	28, 300
උකෙකාපනිසංකමමං	96
උකෙකාපනිසංකමමං	168
උකෙකාපනිසංකමමං	98
උකෙකාපනිසංකමමං	92
උකෙකාපනිසංකමමං	306
උකෙකාපනිසංකමමං	80
උකෙකාපනිසංකමමං	144
උකෙකාපනිසංකමමං	140
උකෙකාපනිසංකමමං	16
උකෙකාපනිසංකමමං	30, 194
උකෙකාපනිසංකමමං	42, 144, 154
උකෙකාපනිසංකමමං	262

සි ව්‍යාකෘත

උපනිසා	146
උපසම්පදකමමයා	84
උපසම්පදා	2
උපාලි	190, 196, 208, 216, 226, 228, 230, 238
උපොසථකමමයා	84
උපොසථ කමම	190
උපොසථඛයානී	282
උපොසථං	2, 56, 306
උපොසථා	32
උපොසථො	138
උබ්බාතිකා	238
උබ්බාතිකාය	80
උබ්බකතකෙ	29
උභතො පඤ්ඤානති	8
උමමගො	92
උලලිබ්බමනෙහන	170
උසාඛනිතපරිසඛනිතො	48
උසාදෙනා	200
උසසිතමනනී	198

උභ

උභදසවයො	24
---------	----

උ

උභතො පඤ්ඤානති	8
උභංගං විවරං කතා	92
උභාවරිගො	298
උභාදස පථවිගො	82
උභාවතො	262
උභුපජ්ඣායො	298

උ

උකාසකමම	32, 146, 200, 204 212, 218, 240
උකාසපුච්ඡා	168
උතමසිකො	262
උතිණ්ණං	138
උපමම	146
උභාසනා	276
උරමතකෙහන	34
උවට්ඨකරණමනෙහන	170

සි ව්‍යාකෘත

උමාදො	234
උසාරණං	306
උසාරණා	16

උ

උසිනනං	2
උසිනනථාරා	180
උසිතනථාරො	50, 260
උසිතනථාරො	182
උසිතයා පට්ඨොධි	16
උසිතං	170, 180
උසිනුඤ්ඤා	184, 186
උසෙසුසකරණමනෙහන	170
උසෙහකමමො	148
උතවිවරං	68
උතනිතං	280
උතා	146
උපට්ඨානී	52
උමමලුඤ්ඤානමනෙහන	170
උමමකතනං	4
උමමදො	14, 284
උමමලකාණං	306
උමමවඤ්ඤා	14
උමමසමපතයො	14, 284
උමමං	148, 152
උමමකෙ	196
උරණ දුකතවකො	14, 50
උරණ සමපතනං	180

උ

උකාලපුච්ඡා	168
උකාලසමපතනං	180
උකාලෙ කප්පනී	44
උකාලො ආපජ්ඣනී	44
උකාලෙ ආපජ්ඣනී	24

උ

උච්චාඛිකරණං	108, 114, 118
උච්චාඛිකරණා	26
උච්චිතො	8
උච්චිතාච්චිතො	8

පිටුවකිනා

පිටුවකිනා

කු

කි

කුකකුකනං	172, 180, 182
කුකකුච්චාපකනානං	200
කුමමයං	140
කුමමයො	144
කුලදුසකො	28
කුලපපදෙසො	144
කුලපකෙ	60
කුසලවිනෙතා	24
කුසලෙහි	290

කො

කිරණචරියා	94
කිරං	292
කිලානො ආපජ්ජති	46
කිසිගතාය	30
කිසි පටිසංඝාදානං	10

කු

කුලකො	24
-------	----

කො

කොඛාසිතං	50
----------	----

ච

කොවිදො	148
කොසමබ්බකං	4
කොසමබ්බි	92, 94

ක

චණ්ඩකාලී	96
චණ්ඩිකකතො	130
චතස්සො වොදනා	44
චතස්සො භික්ඛුසම්මුතියො	44
චතුර්වකකරණේ	302
චතතාරි කම්මාති	300
චතතාරො කසිනඤ්ඤාරො	188
චතතාරො පට්ඨයා	42
චම්පා	284
චම්පෙය්‍යකං	4
චම්පෙය්‍යාදානං	2

කජ්ජාපකො	260
කකිසමබ්බකො	314

කි

කිතතවිනෙතා	296
------------	-----

කු

කුද්දකච්ඡාදකං	4
---------------	---

ක

චා

කණ්ණොජනං	18, 48, 94
කණ්ණොජනෙ	68
කණ්ණො	184
කණ්ණො ආපජ්ජති	24
කණ්ණිකා	82
කනපටියාගතං	50
කමිකො	42, 234
කමිය විතතං	52
කරාකං ආපනතිං	12, 42, 66, 68
කරාකාපනති	8
කහපනිකං	16

කො

කාමෙ ආපජ්ජති	44
කාරණාපනතා	102

චාතුර්දාසිකො	14
--------------	----

චි

චිවරපටිග්ගාහකො	260
චිවරපටිලොඛො	184
චිවරභාජකො	260
චිවරචිවාරණමනෙතන	170
චිවරාති	82

චු

චුදිතකෙන	138
චුදිතකො පුග්ගලො	10

චෙ

චෙතොවිමුතතිං	68, 70
--------------	--------

පිටුවකිනා

පිටුවකිනා

වො

වොදකා	40
වොදකෙන	138, 216
වොදකො	134, 140
වොදකො පුග්ගලො	10
වොදනා	130, 146
වොදනාය දො මූලානි	136
වොදෙනා	240

ඡ

ඡ අනුවාදමූලානි	64
ඡ කමානි	64
ඡ විවරානි	64
ඡ ත්වයිංසකඛනනුං දෙවිකෙ	82
ඡ නහානෙ අනුපඤ්ඤානනියො	64
ඡ ඤායති	150, 154
ඡ ඤායතිං	206, 240
ඡ පරමානි	64
ඡ ඛිනිස මූලානි	124
ඡ විවාදමූලානි	64
ඡ සාරාණිසංඛම්මං	64

ඡා

ඡාදනා	26
-------	----

ඡෙ

ඡෙජ්ජවඤ්චං	292
ඡෙජ්ජං	282
ඡෙදනකා ආපතතිසො	48, 64
ඡෙදනකානි	98

ඡා

ඡාතසාරෙ	302
ඡානනෙතා ආපජ්ජති	38

ඡි

ඡිම්භං	140
--------	-----

ඡු

ඡුණෙන ආපජ්ජති	24
---------------	----

ඡෙ

ඡෙතවන	190
-------	-----

ඤ

ඤ තනිකමමං	14, 40, 128, 300, 306
ඤ තනිවතුන්කමමං	14, 40, 128, 300, 306
ඤ තනිනො	302
ඤ තනිදුතියකමමං	14, 40, 128, 300, 306
ඤ තනිසම්පදාය	162
ඤ තනිං	206

ඤ

ඤ තිසාලොභිතො	154
--------------	-----

ඨ

ඨ පනකං	4
ඨ පනං	10

ඨ

ඨ ජ්ජනියකමමසා	84
ඨ ජ්ජනියකමමං	28, 300
ඨ දිඛස	96
ඨ සාපාපියසසිකා	84, 120, 154, 300, 310

ඨි

ඨිණ්ණවත්ථාරක	154
ඨිණ්ණවත්ථාරකසා	84
ඨිණ්ණවත්ථාරකෙන	116
ඨිණ්ණවත්ථාරකො	120
ඨිණ්ණවත්ථාරකානා	282
ඨිපුමං	16
ඨිසො ඡාදනා	26
ඨිසො පඤ්ඤාතනියො	24
ඨිසො පටිච්ඡාදිසො	26
ඨිසො පාදසංඝනියො	34
ඨිසො පාදකා	34
ඨිසො සම්මුතියො	34

ඨි

ඨිණි වොදනාවඤ්චනි	24
ඨිණි විවටානි	26

පිටිකිකිකා

තෙ	
තෙතනිංස මූලානි	110
තෙතනිංස සමුච්ඡායා	110
තෙවිසතිසබ්බාදිසෙසංගං	150

චු

චුලලකුමාරිගොවිජරං	48
චුලලච්චයං	134, 282
චුලලච්චයං	14, 96
චුලලච්ඡාදාපතනි	8

චු

චුපච්චරං	50
----------	----

ද

දණ්ඩසිකානාසමමුච්ඡායං	84
දස අත්ථවසෙ	88
දස ඉන්ද්‍රියං	80
දස විචරධාරණං	80
දස හරියංගො	80
දස මංසා අකපපියං	80
දසවග්ගකරණෙ	302
දසවග්ගො භික්ඛුසබ්බො	80
දසවග්ගො	24
දසසුකානානි	80
දසානිසංසං යාගුයං	80
දළුතිකරණමහෙහෙය	170

ද

දානං	306
------	-----

දි

දිව්චං	136
දිව්චංවිකමමං	198, 208, 210
දිව්චිකතං	66
දිව්චිමපතනි	134, 150
දිව්චසුච්ඡං	168

දු

දුක්ඛකමං	134
දුක්ඛකමං	14
දුක්ඛකමංගං	150

පිටිකිකිකා

දුට්ඨලං	96
දුට්ඨලං ආපතනිං	162
දුට්ඨලංදුට්ඨලං	54
දුට්ඨලංපතනි	8
දුට්ඨලං වාචං	152
දුට්ඨලංගො	138
දුට්ඨලංගොදායං	52
දුට්ඨලංගො	96, 134
දුට්ඨලංගො	14
දුට්ඨලංගොගං	150

දු

දුට්ඨලංගොගං	282
-------------	-----

දෙ

දෙසනං	306
දෙසනංගොමිනිගො	50
දෙසනංගොමිනි ආපතනි	8
දෙසනං ගණනුපගා	8

දෙ

දෙසනනරොන	144
දෙසනනරො	132, 138
දෙසනනි	150

දො

දොදසපාටිදෙසනිගංගං	150
-------------------	-----

දො

දො අත්ථවසෙ	308, 310, 312
දො අනාදරිකානි	18
දො අනිගතංගං	150
දො චතතාලිංගි නිග්ගහි-	
ගංගං	150
දො විචරානි	16
දො පතතං	16
දො පරිගොගං	18
දො මණ්ඩලානි	16
දො ලොභානි	18
දො විතතං	18
දො වෙහසිකං	18

පිටිකඩකං

පිටිකඩකං

බ

බඤ්ඤාරසො	276
බමමකුසලො	238
බමමවුදිකකො	10, 146
බමමවොදකො	10, 132, 146
බමමතො	230
බමමදිව්ඪි	48
බමමො	208, 224, 242
බමමොහුලොමො	208, 224, 252
බමමිකො පරිභොගො	76
බමමිකො සඤ්ඤානනිසො	76
බමමෙන	138

න

න ගිනිපටිසඤ්ඤානනො	10
නව අංශොතවජ්ඣනී	282
නවකතරො	150
නව විවරනී	76
නව තණ්හාමූලකො	76
නව මංගෙහි දුක්කටො	76
නව සබ්බකො	314
නවති සබ්බො හිජ්ජනී	76

නා

නානා චජ්ඣකානී	292
නානා සංවාසක භූමිසො	14
නානා සංවාසකසො	208
නානා සංවාසකො	262
නානා සීමාස	208
නාසනනනිකො	186
නාසිතකො	10

නි

නිග්ගහං	306
නිජ්ඣාපනිසො ධානො	160
නිට්ඨානනනිකො	184
නිදානසබ්බකො	314
නිදානං	146, 150
නිබ්බිදා	146
නිමිත්තකාමං	170, 180, 182
නිග්ගා	48
නිග්ගා අපභනි	10

නිග්ගො පුග්ගලො	10
නිග්ගාකාමං	84
නිග්ගාකාමං	300
නිරුභනිකුසලො	238
නිග්ගාකුසලෙන	144
නිග්ගාගිතං	82, 172, 182
නිග්ගාගිතං	272
නිග්ගාපටිපසංගාදිසො	50, 82
නිග්ගාගං	196
නිග්ගාසො	16, 64, 66
නිග්ගාරණං	306
නිග්ගාරණං	16
නිග්ගාරණං	198

නි

නිව්විතෙනන	144
------------	-----

නො

නො සඤ්ඤා විමොක්ඛො	12
-------------------	----

ප

පකකමනනනිකො	184
පකකසබ්බකෙනො	50, 290
පච්චනනිමෙසු ජනපදෙසු	44
පච්චකකඛ්ඛනං	306
පච්චර්ථානාරහො	42
පච්චර්ථානො	174, 178
පච්චකර්ථානො	32
පච්චකර්ථාසිනො	146
පච්චකවුඤ්ඤා	16
පඤ්ඤා අදිනවො	60
පඤ්ඤා අපභනිසො	48
පඤ්ඤා අරඤ්ඤාකො	56
පඤ්ඤා කාමොනි	50
පඤ්ඤා තෙලොනි	50
පඤ්ඤා දානානි අපුඤ්ඤානි	52
පඤ්ඤා පංසුකුලොනි	50
පඤ්ඤා පිණ්ඩපානිකො	56
පඤ්ඤා විජ්ජනි	60
පඤ්ඤා බ්‍යාසනානි	50
පඤ්ඤා විග්ගාකරණො	302
පඤ්ඤා විකානි	50

පිටුවකිනා

පඤ්ච විප්ලවයෝ	60
පඤ්ච සමයා	50
පඤ්ච සතිකං	6
පඤ්ච සම්පද	50
පඤ්ඤානති	8
පඤ්ඤානති.	204
පඤ්ඤානති නිකේත	64
පඤ්ඤා විමුක්තිය	68, 70
පඤ්ඤා පුච්ඡා	214
පටිකේතපා	16, 24
පටිකේතකාසා	16
පටිග්ගහං	306
පටිග්ගහා	16
පටිග්ගහිතපටිකේතා	40
පටිග්ගහිතං	44
පටිච්ඡන්තපටිච්ඡයෝ	18
පටිච්ඡාදියෝ	26
පටිඤ්ඤා	16, 130
පටිඤ්ඤානකරණං	68, 120, 154, 310
පටිඤ්ඤානකරණා	210
පටිඤ්ඤානකරණෙන	116
පටිඤ්ඤාය කරණීයං	300
පටිපුච්ඡා	146
පටිපුච්ඡාකරණීයං	300
පටිවුද්ධො ආපජ්ජති	36
පටිසම්භිදා	236
පටිසාරණීයකම්මං	28
පටිසාරණීයකම්මයා	84
පථමාපතතිකං	276
පථමාපතතිකා	76, 282
පණීතභොජනානි	76, 96
පණ්ඩකගොවුරෝ	48
පණ්ඩිතවොදකෝ	132
පණ්ඩිතෝ	242
පණ්ණරසිකෝ	14
පතනකල්ලා	44
පතනගාහාපකෝ	260
පතනා	82
පදකම්මණ්ණානි	238
පදපච්චාහවං	204, 242

පිටුවකිනා

පදෙසපඤ්ඤානති	8
පදෙසපුච්ඡා	168
පබ්බාජනීයකම්මයා	84
පබ්බාජනීයකම්මං	28, 300
පරපකෝ	150
පරපුග්ගලපටිසඤ්ඤානතං	12
පරමානි	68, 76, 80, 82
පරම්පර භොජනං	48
පරමමුඛා ආපජ්ජති	38
පරිකථා	170, 180, 182
පරිකථාකතෙන	170
පරිකාරා	38
පරිපුරෝ නො යාවති	14
පරිභාණ්ඩකරණ මනෙතන	170
පරියාදින්නවිතො	34
පරිවාසදානා	84
පරිවාසං	300
පරිවාසා	18, 26, 40
පරිවාසෝ	138
පරිසකපටියෙන	144
පරිසතෝ	302
පරිසද්ධකා	40
පරිසසොභනා	40
පමුඛොධි	174
පමුඛොධි	146, 184
පවනං	104
පවාරණං	2, 58, 162, 164, 190, 228, 306
පවාරණා	34, 138, 210
පවාරණාකම්මයා	84
පසංසා පවතනා	200
පසාරෙනා	240
පසුතො ආපජ්ජති	36
පසාදා	146
ප.	
පංසුකුලිකං	16
පංසුකුලෙන	172
පා	
පාචිතපිණ්ඩං	94
පාචිතනියං	134

පිටිපිහිකා

පාවිතනියා	14, 272
පාවිදෙසනියා	134
පාවිදෙසනියා	14, 272
පාතිමොකඩ	182
පාතිමොකඩට්ඨපනානි	18, 26, 68, 72, 76, 80
පාතිමොකඩුද්දොසං	56, 190
පාතිමොකඩුද්දොසා	50, 76
පාදුකා	82
පාපඤ්ඤානෙත	172
පාපිට්ඨය	226
පාමොජ්ජං	146
පාරුජිකං	134, 266
පාරුජිකගාමී	228
පාරුජිකා	14, 38, 270
පාරිවාසිකං	4

පි

පිලොතිකාය	172
-----------	-----

පි

පුග්ගලගරුකො	248
පුග්ගලසංඛිතො	314
පුග්ගලිකපරිභොගෙන	258
පුග්ගලො ආපජ්ජනි	24
පුජ්ජජනා	16
පුබ්බකරණං	174, 178
පුබ්බකිච්චා	44
පුබ්බකුසලො	78
පුබ්බාපතනි	8
පුබ්බාපරං	142, 146
පුබ්බාපරකුසලො	208, 238, 242
පුබ්බෙ නිවාසං	68

පෙ

පෙකබනියෙ ධානෙ	160
පෙසලො හිකුට්ඨ	46
පෙසුඤ්ඤා	18

ඵ

ඵලහාජකො	260
---------	-----

පිටිපිහිකා

බ	
බහි ආපජ්ජනි	44
බහි සීමාය	44
බහුසුසුතො	216, 246

බා

බාලවොදකො	132
බාලයා	14, 16
බාලො	194, 240

බ්

බ්‍රහ්මා	16
----------	----

බ්‍ර

බ්‍රහ්මජනකුසලො	238
බ්‍රහ්මනානි	230

බ්‍ර

බ්‍රහ්මවරියං	68, 216, 222
බ්‍රහ්මදණ්ඩං	306

භ

භග්ග	92
භණ්ඩාගාරිකො	260
භණ්ඩුකම්මං	306
භතතග්ගචතතං	248
භතතුද්දොසකො	258
භණ්ඩනං	116
භබ්බාපතනිකො	10
භබ්බො	180
භයාගති	150

භා

භාසානුසංකීර්ණකුසලො	198
--------------------	-----

භි

භිකුට්ඨිබ්බකිකං	4
භිකුට්ඨිගොචරො	48
භිකුට්ඨොවාදකසම්මුතියා	84
භිකුට්ඨොවාදකසම්මුතියං	194

භු

භුමිපුට්ඨා	168
------------	-----

පිටපතකා

පිටපතකා

හන

මො

හෙදනකා	98
හෙසප්	2

මොහපාරානා	96
මොහාගති	150

හො

ක

හොප්නා	214
--------	-----

කපාහුනසුණදසානං	146
----------------	-----

ම

යා

මජ්ඣිමෙසු ජනපදෙසු	44
මතිකම්මං	130
මනනනා	146
මනෙ	146, 294
මහාවෝරො	50
මහාවිකටානි	40
මහාවිහාරෙ	94

යාගු හාප්තො	260
යාවකාලිකං	40
යාවජ්චිකං	40
යාවනතියකා	82, 96, 280
යාවනතියකෙ	50

මා

සු

මානිකා	174
මානනනං	138
මානනනදහසා	84
මානනනදහසා	84
මානනනා	18, 26
මානනනානි	40
මානනනාරහං	300

සුගම්තනං	144
----------	-----

සෙ

සෙහුසාසිකා	120, 154, 310
------------	---------------

ර

රච්ඡගතො	262
රජනාය	298
රජොහරණසමෙහ	144, 198, 298
රතතිචේජ්ඣෙ	18, 40

මි

ති

මිච්ඡනනා	76
මිච්ඡාදිවිසිකො	194, 196

රාජගහ	92, 94
-------	--------

මු

රු

මුට්ඨසාසිකා	262
මුතං	136
මුසාවාදෙ	228

රුපිසජබ්බික සමමුතියා	84
----------------------	----

මු

ල

මුලාසපටිකසානා	138
මුලාසපටිකසානාය	84

ලජ්ජ	206
ලජ්ජසුඤ්ඤා	130
ලභිසමාපත්තිකො	10
ලහුකං ආපතති	12, 42, 66, 68
ලහුකාපතති	8

මෙ

ලි

මෙජ්ඣගිමෙමි	152
මෙගිගං	126

ලිඛිතපාතුභාවෙන	38
ලිඛිතපුට්ඨා	166

පිටිකඛකා

පිටිකඛකා

ව	
වග්ගකමං.	40
වචනකම්මෙහ	144
වත්තබ්බං.	56, 58
වජ්ඣු.	150
වජ්ඣු.	54, 146, 222
වජ්ඣුනාගතතනා.	42
වජ්ඣුපුච්ඡ.	166
වජ්ඣුපිපතනං.	180, 300
වජ්ඣුපිපතනො.	14, 50
වජ්ඣුසංඛිතභො.	314
වජ්ඣුසංඝදායකං.	44
වරුනි.	80, 82
වසංචේදස්ස.	42
වසංසුපනාසිකං.	2
වසංසුපනාසිකා.	18

වං

වා.විකල්පසම්පද.	282
-----------------	-----

වි

විකපපන.	18
විකංලෙ අංපජ්ජති.	44
විකංලෙ කපපති.	44
විකෙබ්බපකං.	144
විග්ගාහිකං.	130
විධිවාගොචරො.	48
විනගතො.	220
විනගධිරො.	52, 54, 56, 68, 76, 78
විනගපරිභවතියං.	200
විනගබ්බාසකරණං.	258
විනගවජ්ඣුසම්මි.	284
විනගං.	206, 222, 242
විනගංභුග්ගභාග.	88
විනගංභුලොමං.	206, 222, 242
විනගෙහ.	138
විනගො.	146, 212
විනිවර්තකුසලො.	202, 224, 242, 244
විනිවර්තය.	146
විනිතවජ්ඣුනි.	48, 64, 68, 76

විපච්චයතාචොභාරො.	126
විපතනි.	150
විපතනීපුච්ඡ.	166
විපතනියො.	40
විපතනිං.	146
විපතනිසංඛිතභො.	314
විප්පකතවිචරං.	64
විප්පකාරපුච්ඡ.	166
විබ්බතෙනා.	50
විභංගිකොච්චද.	284
විභවො.	104
විභුතනි.	146
විභුතනිකම්මකොභින.	64
විභුතනිසංඝදායකානුමානකොභින.	64
විභුතනිසංඝදායකානං.	146
විරාගො.	146
විච්චකො.	24
විච්චානි.	26
විවාදාසිකරණ.	126
විවාදාසිකරණං.	108, 110, 118
විවේකදසයිනා.	286
විසාරදො.	200
විසුඤ්ඤි.	214

වි

විඨා.	82
විඨිභාතබ්බං.	144
විසතිවග්ගකරණො.	302

වු

වුපකංසෙකුං.	66
-------------	----

වෙ

වෙදභවො.	296
වෙරු.	230
වෙසාලි.	80, 92
වෙසිගතොචරො.	48

වෙ

වොයංසනනි.	94
වොහරනෙතන.	150
වොහරනෙතා.	198, 200

පිටප්පිටිකා

ස	
සකණණප්පෙපා,	24
සකක	92, 94
සඛතාමාවචරෙන	144, 150, 198
සඛසගරාකො,	246
සඛසහෙදකො,	250, 254
සඛසහෙදො	4
සඛසහෙදො	248
සඛසසමුත්ති	32
සඛසං හිද්දති	46
සඛසාදිසෙසං	134
සඛසාදිසෙසා	14, 270
සඛසාදිසෙසො	266
සඛෙසා ආපජ්ජති	24
සඤ්ඤාතතිකුසලො,	148
සඤ්ඤාපතියෙ ථානෙ	160
සඤ්ඤාවිමොකෙකො,	12
සතිවිනයසා	84
සතිවිනයො,	120, 154, 310
සතත ආපතතිකකිකා,	14
සතතසතිකා,	6
සතතහඛෙගති, සමන්තාගතො,	
විනයධරෙ	68, 70, 72
සතතාහකාලිකා,	40
සජ්ජසාසනෙන	138
සභුමමගරාකො,	248
සභුමමපටිසඤ්ඤාතනං	12
සද්ධිවිහාරිකො,	42, 144
සද්ධිවිහාරිං	66, 192
සනතීරණං	146
සන්තසමුත්තියා,	84
සන්ද්වේපරාමාසී	238
සන්ද්වේසා,	154
සනතිසී	172, 184
සනතිසීකාරකං	68
සපරිකකාරපටිසඤ්ඤාතනා,	12
සපපටිකමම	274
සපපටිකමමා ආපතති	8
සබ්බස්ස පඤ්ඤාතති	8
සමුගමවාරිනං	146
සමග්ගකමමං	40
සමප්පසඛගහො,	314

පිටප්පිටිකා

සමප්පං	4, 206
සමප්පානං	124
සමප්පා	68
සමප්පො	150, 154
සමනුභාසනං	306
සමසප්පච්ඡා,	168
සමාපරං	4
සමාධිකකිකෙත	64
සමානසංවාසකභූමියො,	14
සමානසංවාසකො,	10
සමානාවරියකො,	144
සමානුපජ්ජායකො,	144
සමුකකට්ඨපදනං	2
සමුච්චං	4
සමුච්චානසඛගහො,	314
සමුද්දවෙණිං	34
සමොධානපරිවාරසො,	18
සමපද	230
සමපරසිකං	146
සමහතෙනා,	154
සමපජ්ජනියා,	50
සමපතනා,	76
සමුඛා ආපජ්ජති	38
සමුඛාකරණියං	300
සමුඛාවිනයො,	116, 120, 154, 310
සමුත්ති	306
සලාකගාහා,	24, 76
සලාකගාහෙන	14, 248, 252, 256
සලෙඛා,	18
සවචතියං	32, 146
සවණනතිකො,	186
සනුඛතාඨෙ	186
සං	
සංචිච්ච	130
සංචරෙ	146
සංවාසපටිකෙකිපො,	44
සා	
සාරියගාහාපකසමුත්තියා,	84
සාරියගාහාපකො,	260

පිටුබලකා

සංඛාරණපඤ්ඤානති	8
සංමග්ගි	84, 198
සංමණේරපෙසකො	260
සංමණේරෙ	64, 66
සංමණේරෙ නාසෙහබ්බෙ	76
සංමිච්චිකෙට්ඨෙපො	44
සංමිච්චියො	68
සංමිච්චෙන	282
සංමුක්කංසා	40
සංරණා	130, 146
සංරමං	290
සංවජ්ජපඤ්ඤානති	8
සංවජ්චි	92, 94, 190
සංවසෙසාපනති	8
සංසනකරෙ	146

සි

සිකකාසමුත්ථියා	84
සිකම්මානා	164
සිකම්මානාය	134, 136
සිකම්පදං	88

සි

සිමනො	302
සිමාතිකකනතිකො	186
සිමාදෙසා	82

පිටුබලකා

සිලකබ්බෙකෙන	64
සිලවිපනති	126, 132, 134, 150, 164
සිලවිපනතියා	162
සිලවිපනතිං	116
සිසමයං	16

සු

සුක්කකමෙමො	148
සුඛවේදනාසම්ඛිති	24
සුගතවිදුජ්ඣියා	76
සුතධරෙ	160
සුතං	136
සුතනං	146, 208, 222, 242
සුතනානුලොමං	206, 222, 242
සුභින්නපරිවාසො	18

සෙ

සෙබ්බියා	272
සෙනාසනභාහා	26
සෙනාසනපඤ්ඤාපකො	260
සෙනාසනං	4
සෙනාසනාති	80

සො

සොනාචාරිකා	146
------------	-----

සටහන්

ශුද්ධාශුද්ධ දර්ශන

පිටු—පෙළ

ශුද්ධ

අශුද්ධ

- 38 — 15
- 41 — 2, 4
- 43 — 27
- 44 — 1
- 44 — 3
- 51 — 25
- 56 — 13
- 60 — 39
- 112 — 24
- 120 — 1
- 122 — 21
- 123 — 10
- 154 — 5
- 144 — 20
- 144 — 24
- 146 — 6
- 151 — 18, 20
- 151 — 23
- 154 — 37
- 159 — 3
- 181 — 16
- 198 — 36
- 209 — 19
- 240 — 29
- 250 — 2
- 252 — 5
- 257 — 7
- 263 — 15
- 268 — 7
- 268 — 9
- 269 — 14
- 270 — 4
- 275 — 18
- 275 — 19
- 310 — 17

හික්කුහිති
 පළමු
 සවිවච්ඡා,
 අභිවිද්‍යාදර්ශන
 අසනාදර්ශන
 දෙශනාගමිති
 දුටුලාදුටුලා
 කුලපතෙ
 පාරජිකෙන
 සමමුඛවිනයෙ,
 අමුලහවිනයෙ,
 නිදනනිදනකොට
 හවිතබ්බං
 අනුච්ඡිතබ්බං
 ජිමහං
 ධම්මවොදකො
 ජාතිතබ්බං
 ජාතිතබ්බං
 දෙසනාගමිති
 කරණලද්ද
 කථනන්තරයෝ
 හාසානුසංකීර්ණලො
 දෙසනාගමිති
 උබ්බාසිකාය
 යථාබ්‍රහ්මං
 විනිබ්බං
 නිරිසන්
 වදනා
 මාතුගාමං
 සිය වාචනො ව
 ගෙණ යනු එනු
 සමනුභාසනාය
 ජාදනක
 නදියෙකින්
 පබ්බාජනිකමමං

හික්කුහිති
 ප්‍රථම
 සවිවච්ඡා,
 අභිවිද්‍යාදර්ශන
 අසනර්ශන
 දෙශනාගමිති
 දුටුලාදුටුලා
 කුලපතෙ
 පාරජිකෙන
 සමමුඛවිනයෙ,
 අමුලහවිනයෙ
 නිදනනිදන
 හවිතබ්බං
 අනුච්ඡිතබ්බං
 ජිමහං
 ධම්මවොදකො
 ජාතිතබ්බං
 ජාතිතබ්බං
 දෙසනාගමිති
 කරණලද්ද
 කථනන්තරයෝ
 හාසානුසංකීර්ණලො
 දෙසනාගමිති
 උබ්බාසාසිකාය
 යථාබ්‍රහ්මං
 විනිබ්බං
 නිරිසන්
 වදනා
 මාතුගාමං
 වාචනො ව
 ගෙණ යනු
 සමනුභාසනාය
 ජාදනක
 නදියෙකින්
 පබ්බාජනිකමමං